

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ÆLDRE DANSKE TINGBØGER

SAGREGISTRE
til
SKAST HERREDS
TINGBØGER
1636 – 1640

Udgivet af
LANDBOHISTORISK SELSKAB

Ved
Ole Fenger · Carl Rise Hansen
Ebba Hjorth · John Kousgård Sørensen

LANDBOHISTORISK SELSKAB
KØBENHAVN 1980

SAGREGISTRE TIL
SKAST HERREDS TINGBØGER
1636 – 1640

ÆLDRE DANSKE TINGBØGER

SAGREGISTRE
til
SKAST HERREDS
TINGBØGER
1636 – 1640

Udgivet af
LANDBOHISTORISK SELSKAB

Ved
Ole Fenger · Carl Rise Hansen
Ebba Hjorth · John Kousgård Sørensen

LANDBOHISTORISK SELSKAB
KØBENHAVN 1980

© Landbohistorisk Selskab, 1980
Tryk: JJ trykteknik a-s, København
ISBN 87 7526 044 1

FORORD

For godt et år siden påbegyndte *Landbohistorisk Selskab* udgivelsen af sagregistre til de tingbøger, Selskabet har publiceret siden dets oprettelse i 1952. Først i serien af disse registre kom »Sagregistre til Herlufsholm Birks Tingbog 1616–19 og 1630–33«, og nu følger altså de tilsvarende registre til Skast herreds tingbøger 1636–40 (med tilhørende indholdsregister), som udsendtes i årene 1954–1969. Hele rækken af tingbøger med tilhørende indholds- og sagregistre kan iøvrigt erhverves ved henvendelse til Selskabet (adresse: H.C. Andersens Boulevard 38, 1553 København V, tlf. (01) 14 26 20 mellem kl. 9.30 og 13.00).

Med den givne anledning vil Selskabet gerne takke dets sagregister-udvalg ved professor, dr.jur. *Ole Fenger*, arkivar, cand.mag. *C. Rise Hansen*, ordbogsredaktør, mag.art. *Ebba Hjorth* og professor, dr.phil. *J. Kousgård Sørensen* for det store arbejde, udvalget har præsteret for at få videreført dette vigtige projekt.

Som tilfældet var med Herlufsholm-registrene har *Statens humanistiske Forskningsråd* finansieret såvel udvalgsarbejdet som trykningen af nærværende publikation, hvorfor rådet bedes modtage vor bedste tak.

Nærum, den 22. december 1980

Erik Helmer Pedersen

INDLEDNING

Udgivelsen af "Ældre danske tingbøger" blev i 1954 påbegyndt med Herlufsholms birks tingbog 1616-19. Den fulgtes i 1957 af samme birks tingbog fra årene 1630-33. Begge bind indeholdt person- og stednavneregistre. Sagregistre til dette materiale udsendtes i 1979.

Skast herreds tingbøger fra 1636-40 udsendtes i 5 bind i årene 1954-1965. Et særskilt bind med person- og stednavneregistre udkom i 1969, og sagregistre foreligger med nærværende bind.

Efter planen vil herefter følge sagregistre til Aasum og Sokkelund herreder. For sidstnævntes vedkommende er tingbøgerne for 1624-25 udkommet i 1980, og hermed afsluttes, i hvert fald foreløbigt, Landbohistorisk Selskabs arbejde med udgivelse af herreds- og birketingbøger fra det 17. århundrede.

Arbejdet med sagregistreringen er også for Skast herreds vedkommende muliggjort ved en bevilling fra Statens humanistiske Forskningsråd. Registerne udarbejdes efter ensartede principper indenfor samme registreringssystem, så ligheder og forskelle imellem de forskellige jurisdiktioner umiddelbart kan iagttages; ikke blot i rettens funktioner og fænomener, men også i bøndernes gøremål og gods, deres liv og levned.

Sagregistret falder i tre dele: et juridisk register, et ikke-juridisk register og en ordliste. Mens ordlisten er opstillet alfabetisk, bygger registret iøvrigt på et ti-tals system, hvor nogle åbninger muliggør supplerung og udbygning.

Det juridiske register (grupperne 1 - 199)

Registreringssystemet tager sit udgangspunkt i kilde-materialets juridiske karakter (se den følgende oversigt over hovedgrupperne): tingbøgerne gengiver forhold af retlig interesse, som afspejler herredstingets hovedfunktioner: den konstaterende-forkyndende funktion (tinglysning, grupperne 20-29), den konfliktløsende-dømmende funktion (grupperne

30-49) og den tvingende-opfyldende funktion (grupperne 50-59). Derfor tager registret sit udgangspunkt i tinget som institution (grupperne 1-19) og i de nævnte funktioner af tinget; det fortsætter med de i tingbogen forekommende eller forudsatte retsforhold, retsbrud og retlige reaktioner (grupperne 60-169). Som sidste del af det juridiske register er medtaget tingbøgernes referater vedrørende de enkelte bylags jurisdiktion på grundlag af vider og vedtægter (grupperne 170-199).

Når udgangspunktet således tages i tinget og dets funktioner, kan man ved registreringen undgå at presse en mere eller mindre vilkårlig, juridisk systematik ned over tingbogsmaterialet, ligesom man kan undgå at hæfte en enkelt, juridisk "etikette" på hver enkelt sag. Alt, hvad der foregår og foretages på den enkelte tingdag, er registreret løstrevet fra en karakteristik af sagen eller den dom, som kan blive resultatet, men langt fra altid bliver det. Mange omstændigheder ved rettergangen og dens parter kan være af større interesse end sagstypen og den enkelte dom. Retsfænomener og retsskikke er registreret, selvom de ikke synes væsentlige eller afgørende for sagen og dens behandling. Det er ved registreringen tilstræbt, at brugere uden særligt kendskab til tingbogens ordforråd skal kunne finde frem til det eller de relevante afsnit i registret enten ved en gennemgang af hoved- og undergrupper eller ved hjælp af ordlisten, der rummer henvisninger til de grupper, der kommer i betragtning.

Det ikke-juridiske register (grupperne 200 - 699)

Selvom herredstingbøgerne efter deres funktion primært er kilder til belysning af retsregler og deres håndhævelse, er kildeværdien ikke mindre vedrørende andre sider af det samfund, som tinget var en del af. Retsreferaterne afspejler en så stor del af tilværelsen og herredets almindelige liv, at de sidste grupper af registret, numrene 200-699, hvor dette "tilfældigt" forekommende stof registreres, kun kan karakteriseres ved modsætningen til det juridiske register.

For det ikke-juridiske register er landsbyen og dens forhold udgangspunktet. Der begyndes med de naturgivne ydre forhold (grupperne 200-209) og fortsættes med det dyrkede land (grupperne 210-219) som baggrund for landsbyen, dens beboere og dens boliger (grupperne 220-269). Derefter følger landsbysamfundets overbygning med relationerne mellem jordbesidderne og fæsterne af jorden (grupperne 270-319). De næste hovedgrupper: Udnyttelse af arealet (320-349), Husdyrhold (350-379) og Husholdning og husflid (380-399) er principielt fællesgrupper for by- og landsbysamfund, men med hovedvægt på landbyforhold. I grupperne 400-459 registreres overvejende købstadsforhold, dog finder også landsbyhåndværkere vej ind i hovedgruppen Håndværk (420-439), ligesom landsbyhandel med krohold registreres under hovedgruppe 440-459 Handel og søfart. Efter grupperne vedrørende samfærdsel og transport fortsættes med afhængighedsforhold af verdslig og gejstlig øvrighed og de dertil hørende institutioner (grupperne 470-519). I de næste syv hovedgrupper indordnes sociale forhold af forskellig art (520-609). Grupperne 610-649 omfattende forskelligt inventar, klædedragt, smykker og våben er rene genstandsgrupper. Sidst i systemet (grupperne 650-699) registreres mønt, mål og vægt samt tidsangivelser.

I almindelighed er samtlige forekomster af en genstand eller et forhold registreret, men der er i særlige tilfælde sket en vurdering, således at emnet kun er medtaget, hvis der udsiges noget om det i konteksten. Det gælder ord som gård, hus, mark, by og gade.

Enkelte grupper kræver en nærmere kommentar. Grupperne vedrørende jordens ejere (270-279) registrerer ikke den almindelige ejendomsfordeling inden for området; her må henvises til indledningerne til de enkelte udgaver. Derimod anføres de enkelte godser og deres besiddere med væsentligere oplysninger om erhvervelse eller afståelse af fæstegårde o.lign.

Hvor emnegrupperne omfatter personer, er henvist til udgavernes almindelige navneregistre og tilnavneregistre. Det sidste er tilfældet i grupperne vedrørende til- og fraflytninger (238 og 405). Her er medtaget 1) de personer,

hvis tilnavne angiver, at de (eller deres slægt) er kommet fra andre lande eller landsdele, 2) tjenestefolk, om hvem det angives, at de har skiftet plads, 3) andre personer, om hvem det oplyses, at de flytter eller er flyttet. Derimod registreres ikke arvtagere, der angives at bo i en anden by end arveladerne, selvom de første er børn af de sidste, og det således kan forudsættes, at de tidligere har boet samme sted. Også for håndværkere henvises til tilnavneregistrene. Der kan her være tilfælde, hvor erhvervsbetegnelsen ikke er angivelse af bærerens profession, men hvor denne har arvet navnet.

For navngivne lokaliteter henvises fra sagregistrene til stednavneregistrene.

Redskaber, der har en fast afgrænset brug, registreres ofte under den funktion, de er knyttet til; bryggekedler og kværne dog under køkken-, bage- og bryggerstøj (614), ambolte under andet værktøj (615). Landbrugsredskaber er samlet i en særlig gruppe (330). Herudover er der to opsamlingsgrupper, hvor genstande, hvis funktion ikke er afgrænset til et enkelt brugsområde, placeres under gruppen for det fælles tilknytningssted; det er gruppe 614 Køkken- og bryggerstøj og gruppe 615 Andet værktøj og andre redskaber i stue- og udhuse.

Oplysningerne i grupperne vedrørende køb og salg af bøndernes egne produkter (331, 368, 369 og 398) må tages med en vis reservation, da det ofte ikke kan afgøres, om der er tale om direkte salg fra producenten eller videresalg.

Varepriser (grupperne 653-660) er kun medtaget i forbindelse med køb og salg. Vurderingspriser ved skifter og boopgørelser eller i forbindelse med pantsætning er ikke særskilt registreret, da disse retshandlinger er selvstændige grupper (92, 97, 128), der ligesom gældssager (grupperne 116-119) og bødesager (gruppe 143) ofte vil rumme beløbsangivelser.

Det følger af registrets karakter, at samme emne kan optræde i flere grupper som genstand for retssag eller retshandel og i det ikke-juridiske register blot som genstand eller fænomen. Dobbeltregistrering er i vid udstrækning gen-

nemført, og anvendelsen lettes yderligere ved et henvisnings-system imellem grupperne. Disse henvisninger er anført i gruppens overskrift.

Inden for det juridiske register vil større sager, der behandles over flere tingdage, i reglen kunne følges ved hjælp af henvisninger. Iøvrigt vil navneregistret angive de enkelte parters optræden på tinge.

Ordlisten

Ordlisten har to formål. Den skal dels være en hjælp til forståelsen af teksten for folk, der ikke er specialister i 1600-tallets dansk, dels være en indgang til sagregistret.

Den indeholder derfor ord af følgende kategorier: 1) ord, som ikke kendes eller bruges mere; 2) ord, der bruges i en anden betydning end den nuværende; 3) ord (i et vist omfang), der indgår i sagregistret, og som ikke tilhører 1) og 2).

Ordningen er alfabetisk. Efter opslagsformen, som følger moderne rigssprogsortografi, meddeles for ord af kategorierne 1) og 2) i en parentes tekstens ortografiske form (hvis den afviger fra opslagsformen) samt i et vist omfang den kontekst, i hvilken ordet forekommer. Citater fra teksten er understreget. Dernæst gives en oversættelse. Så følger, understreget, henvisning til sagregistreringsnummer, hvis ordet forekommer her. Endelig henvisning ved år og sagsnummer til findested i teksten. Der henvises normalt til første forekomst. Hvis øvrige forekomster er uproblematisk, tilføjes kun "o.s.v.". Der gives krydshenvisning til opslagsform fra tekstens form, når de ikke er i umiddelbar alfabetisk følge. Til ord af kategori 3) føjes efter opslagsformen kun henvisning, understreget, til sagregisternummer.

Når hver tingbog forsynes med sit register, skyldes det ikke blot hensynet til overskueligheden, men også muligheden for en markering af lokale særpræg og sædvaner, som ville forsvinde, hvis flere herreder behandlede i samme register.

Det er vort håb, at der med disse registre i kombination med person- og stednavneregistre vil være skabt et redskab for en anvendelse af tingbogsmaterialet, som hidtil har været sparsom, men som forekommer indlysende nødvendig for forståelsen af bøndernes vilkår i det 17. århundredes Danmark.

Ved udarbejdelsen af registreringssystemet har vi haft det videre mål, at dets principper kan anvendes ikke blot vedrørende herredstingbøger, men også på andet kildemateriale af juridisk art: tingbøger iøvrigt, domsmateriale, retsregler og lovtekster, d.v.s. overalt hvor juridiske funktioner er kildematerialets hovedsigte.

Det af Landbohistorisk Selskab i 1974 nedsatte registreringsudvalg bestod af professor, dr.jur. Ole Fenger, professor, dr.phil. John Kousgård Sørensen og arkivar Karen Marie Olsen. Sidstnævnte havde igennem en årrække deltaget i udarbejdelsen af selskabets tingbogsudgaver. Efter udarbejdelsen af registreringssystemet og gennemførelsen af en omfattende prøveregistrering, som har dannet grundlag for det videre arbejde, afgik Karen Marie Olsen ved døden i 1977. Hendes del af arbejdet er overtaget af arkivar Carl Rise Hansen, som tidligere har været tilsynsførende ved flere af tingbogsudgaverne. I 1979 indtrådte ordbogsredaktør, mag.art. Ebba Hjorth i registreringsudvalget.

Korrespondent Birte Husum, Institut for retslære, retshistorie og retssociologi, Aarhus Universitet, takker vi for stor dygtighed og omhu ved udarbejdelse og renskrift også af dette manuskript.

Ole Fenger

Carl Rise Hansen

Ebba Hjorth

John Kousgård Sørensen

SAGREGISTER TIL HERREDSTINGBØGER

OVERSIGT OVER GRUPPEINDELINGEN

A. HOVEDGRUPPERNE

1 - 199 DET JURIDISKE REGISTER: side 1

1 - 19 Tinget

20 - 59 Tingets funktioner

20 - 29 Konstaterende funktioner

30 - 49 Dømmende funktioner

50 - 59 Tvingende og opfyldende funktioner

60 - 64 De af tinget anvendte retskilder

65 - 69 Retsskikke og retsterminer

70 - 139 De i retssagerne forekommende retsforhold og retsbrud

140 - 169 De anvendte reaktioner, sanktioner og straffe

170 - 199 Bylagets jurisdiktion, bystævnet, landsbystyret

200 - 699 DET IKKE-JURIDISKE REGISTER: side 90

200 - 209 Naturforhold

210 - 219 Det dyrkede areal

220 - 229 Landsbyens område

230 - 249 Landsbyens beboere

250 - 269 Landsbyens boliger

270 - 279 Jordens ejere

280 - 299 Hovedgårde

VIII

- 300 - 319 Fæstevæsen
- 320 - 349 Udnyttelse af arealet (naturgivne ressourcer)
- 350 - 379 Husdyrhold
- 380 - 399 Husholdning og husflid
- 400 - 419 Købstad og hovedstad
- 420 - 439 Håndværk
- 440 - 459 Handel og søfart
- 460 - 469 Samfærdsel og transport
- 470 - 479 Forholdet til konge og centraladministration
- 480 - 499 Militærvæsen
- 500 - 519 Kirkelige forhold
- 520 - 539 Opdragelse, undervisning og boglig lærdom
- 540 - 549 Forsørgelsesvæsen
- 550 - 559 Død, sygdom og sygdomsbehandling
- 560 - 569 Religion og folketro
- 570 - 589 Omgangsformer, sæd og skik
- 590 - 599 Forlystelser
- 600 - 609 Social status
- 610 - 619 Inventar, husgeråd og løsøre
- 620 - 639 Klædedragt og smykker
- 640 - 649 Våben
- 650 - 669 Mønt, priser og pengeværd
- 670 - 689 Mål og vægt
- 690 - 699 Tidsregning og kalender

ØRDLISTEN: side 291

B. UNDERGRUPPERNE

1 - 199 DET JURIDISKE REGISTER

TINGET 1 - 19

- 1 sted, indretning, benævnelse
- 2 tingtider
- 3 tingets faste personer (jfr. 309, 471)
- 4 aflønning, underhold, dompenge, brevpeng (jfr. 58)
- 5 parter af særlig interesse, ulige parter
- 6 kollektive parter, sager vedr. flerhed af personer
- 10 kompetence: forholdet til andre ting, anke
- 11 " " " øvrighed (lensmand, konge) (jfr. 470-479)
- 12 " " " godsejer (husbond) (jfr. 114, 231, 271-274, 300-319)
- 13 " " " kirken (jfr. 500-519)
- 15 voldgift
- 16 rettens fornægtelse (jfr. 75), ansvar for rettens personer
- 17 ulyd på tinge, orden på tinge
- 18 unødigt trætte

TINGETS FUNKTIONER 20 - 59

konstaterende funktioner 20 - 29

- 20 tinglysning, særlige tilfælde
- 21 efterlysning, fremlysning (jfr. 112, 359, 366)
- 22 ugyldighedslysning
- 23 skudsmål (jfr. 83, 600 ff.)
- 24 sikring af bevis, tingsvidner af særlig interesse
- 25 " " " , syn (jfr. 37), vurdering, ransagning

dømmende funktioner 30 - 49

- 30 stævning, varsel
- 31 fremmøde, udeblivelse, møde ved andre (jfr. 131)
- 32 beskyldning, modsvar, udsættelse
- 33 frafald af sag, forlig på tinge (jfr. 163), opfyldelse
- 34 bevis: ed, partsed, kønsed (jfr. 561)
- 35 " fersk gerning, tilståelse, anerkendelse
- 36 " vidnesbyrd, tingsvidne, tingbogen
- 37 " syn og skøn på tinge (jfr. 25)
- 38 " breve, regnskabsbøger, registre (jfr. 449, 618)
- 39 " iøvrigt, bevispligt, bevismangel
- 40 sandemænd og nævninger, funktioner og afgørelser
- 41 dommerens kendelser
- 42 frifindelser
- 43 domme

tvungende og opfyldende funktioner 50 - 59

- 50 fordeling med høringer, mandhelgsberøvelse, lovfældning
 53 tvangsfuldbyrdelse, udlæg, udsætning, udvurdering, tag
 og nam
 54 foreløbige retsmidler: forbud, advarsel, arrest, tilbage-
 holdelse af dyr eller ting (jfr.
 120)
 55 " " anholdelse, fængsling (jfr. 161)
 56 " " borgen for tilstedeværelse, ret-
 tergang og fred
 57 opbud, lovbud for pant og fæld (jfr. 98, 128)
 58 kost og tæring, sagsomkostninger (jfr. 4, 132, 380)

DE AF TINGET ANVENDTE RETSKILDER 60 - 64

- 60 skreven ret
 61 retssædvaner
 62 præjudikater

RETSSKIKKE OG RETSTERMINER 65 - 69

- 65 retsskikke (jfr. 561)
 66 retsterminer (jfr. 691)

DE I RETSSAGERNE FOREKOMMENDE RETSFORHOLD OG RETSBRUD 70 - 139

- 70 angreb på liv og legeme, mord, drab, hug og slag m.v.
 (jfr. 551, 580)
 71 fredsbrud, husfred, kirkefred, tingfred, mark- og vejfred
 72 frihedsberøvelse, ulovlig
 73 ærekrænkelser, fornærmelser (jfr. 602-603)
 74 krænkelse af religion og sædelighed, trolddom (jfr. 151,
 519, 562, 563, 578)
 75 " " retten og øvrigheden, overhørighed, ulydig-
 hed, forræderi (jfr. 16, 470 ff.)
 76 personretlige forhold: børn, mindreårige, vægemål, for-
 sørgelse (jfr. 540)
 77 " " kvinder, vægemål; mænd, vederhæf-
 tighed
 78 " " syge og gamle, forsørgelse, aftægt,
 fledførelse (jfr. 98, 313, 540-
 541)
 79 " " fæstere, vornede, tjenestefolk,
 tyende o.a. (jfr. 114, 130, 232,
 233, 288, 311-314)
 80 " " fattige, ulykkesramte, tiggere
 (jfr. 542, 543, 605-606)
 81 " " fremmede (jfr. 238, 312, 314, 607)
 82 " " mindremænd, foragtede eller beryg-
 tede (jfr. 150, 600-609)
 83 " " personlig og social status iøvrigt
 (jfr. 23, 600 ff.)

- 85 familieretlige forhold: trolovelse og ægteskab (jfr. 571)
 86 " " forholdet imellem ægtefæller (jfr. 578, 579)
 87 " " forældre og børn, stedbørn (jfr. 520, 579, 608)
 88 " " forhold til øvrige familie og slægt
 90 arveretlige forhold: arvegang, testamente (jfr. 540)
 91 " " arv og gæld
 92 " " dødsboet og dets registrering
 93 " " udtagelsesret, fortrinsret
 94 " " arvesvig, strid om arv (jfr. 133)
 95 " " afkald og kvittering for arv
 96 " " iøvrigt
 97 skifte af dødsbo (jfr. 313)
 98 skifte i levende live (jfr. 57, 78, 313, 540)
 100 tingsretlige forhold: jord, mark, mose (jfr. 200, 217, 328)
 101 " " skove, træer (jfr. 200, 216, 217, 329)
 102 " " vand, vandløb, fiskeri (jfr. 201, 216)
 103 " " kyster, strande (jfr. 202)
 104 " " veje, stier, broer; færdselsret (jfr. 213, 402, 462 ff.)
 105 " " bygninger, huse (jfr. 250 ff., 403)
 106 " " servitutter
 107 naboretlige forhold: skel, gårder, hegn, grøfter (jfr. 210, 212, 215, 236, 237)
 108 selvejergods (jfr. 110, 270)
 109 landboret iøvrigt, jagtret (jfr. 177, 338)
 110 besiddelse og eje, hævd, bemægtigelse, gaver, fund og vrag (jfr. 270, 333, 366, 576)
 111 fælleseje, fællesret (jfr. 177, 235, 236)
 112 beskyttelse af besiddelse og ejendom: hjemmel, tyveri, tingsbeskadigelse, ulovlig brug, tilbagesøgning af gods, lås, ejendomsmærker (jfr. 21, 270, 286, 359, 366)
 113 forvaring og betroelse
 114 fæstemål vedr. hus og jord, fæsterens retsstilling, misligholdelse (jfr. 12, 79, 122, 231, 238, 251, 300-319, 323, 663-664)
 115 lån til brug, lejemål, forpagtning, forlening (jfr. 336, 367, 629, 662)
 116 lån til eje, pengelån, gældsbreve, rente og åger (jfr. 665)
 117 gældssager, hvor baggrund angives (jfr. 663-664)
 118 " , hvor kun gældens størrelse angives (jfr. 663-664)
 119 " iøvrigt
 120 tilbageholdsret, innam (jfr. 54, 175, 237)
 121 løfter og aftaler, former, retsvirkninger, ophør (jfr. 440, 595)
 122 misligholdelse af aftaler, bortset fra gæld (jfr. 114, 130, 300 ff., 440)
 123 forløfte, borgen for opfyldelse af løfter
 124 køb og salg (jfr. 275, 331, 368, 369, 398, 440 ff.)

- 125 lovbydelse, forkøbsret
 126 mageskifte og bytte (jfr. 368)
 127 pant: former og genstande for panteret (jfr. 276)
 128 " vurdering og fyldestgørelse, opbud (jfr. 57)
 129 " iøvrigt
 130 tjeneste og arbejde, tyendeforhold (jfr. 79, 117, 122, 232,
 233, 288, 579, 661)
 131 fuldmagt og kommission (jfr. 31)
 132 skadegæld, skadesløsholdelse, godtgørelse (jfr. 4, 25, 58)
 133 tvang, svig og udnyttelse (jfr. 94)
 134 hærværk, vold, overvold, ran
 135 røveri, rov
 136 falsk

DE ANVENDTE REAKTIONER, SANKTIONER OG STRAFFE 140 - 169

- 140 ansvarsbetingelser, alder, subjektive forhold
 141 ansvar for andre
 142 " " dyr og ting (jfr. 25, 112, 132)
 143 bøder, bødestørrelser (jfr. 308, 310)
 144 hovedlods fortabelse, konfiskation
 145 livsstraf
 146 andre straffe
 147 straffens fuldbyrdelse
 148 straffesteder og -institutioner
 149 fredløshed, forvisning
 150 mandhelgsfortabelse, mindremænd, tremarksmænd (jfr. 50, 82)
 151 bandlysning (jfr. 74, 500)
 152 oprejsning, benådning (jfr. 308)
 160 uidentinglige reaktioner: undsigelse, trusler
 161 " " pågribelse (jfr. 55)
 162 " sanktioner, hævn, fejde
 163 " afgørelser og forlig (jfr. 33, 236)
 164 " reaktioner: tvangsfuldbyrdelse

BYLAGETS JURISDIKTION, BYSTÆVNET, LANDSBYSTYRET 170 - 199

- 170 bylaget, bystævne, gadestævne, kirkestævne (jfr. 234,
 235, 236, 501)
 171 kompetence: saglig/stedlig, forholdet til tingene
 172 bystævnets behandling af vedtægtsbrud og trætter
 173 de af bystævnet anvendte retskilder, vider og vedtægter,
 sædvaner (jfr. 235)
 174 virkninger af vedtægtsbrud
 175 tvangsfuldbyrdelse, innam, pantning (jfr. 54, 120)
 176 landsbyens styre, fællesanliggender (jfr. 236)
 177 indretninger og goder til fælles brug og benyttelse
 (jfr. 109, 111, 220)

200 - 699 DET IKKE-JURIDISKE REGISTER

NATURFORHOLD 200 - 209

- 200 landskabet (jfr. 100, 101)
- 201 søer og vandløb (jfr. 102, 337)
- 202 hav og strande (jfr. 103, 110)
- 203 vejrlig
- 204 naturkatastrofer
- 205 vilde planter
- 206 vilde og fremmede dyr

DET DYRKEDE AREAL 210 - 219

- 210 opmåling og afgrænsning (jfr. 107)
- 211 afvanding, opstemning, rydning og opdyrkning
- 212 hegn og diger (jfr. 107)
- 213 adgang, markveje og fædrifter (jfr. 104, 462)
- 214 landsbyens tilliggende uden for byen (jfr. 111)
- 215 bymarken og dens opdeling
- 216 fordeling af andre goder (fiskevand, skov) (jfr. 101, 102)
- 217 den enkelte gårds tilliggender (jfr. 100, 215, 302)
- 218 vurdering af jord

LANDSBYENS OMRÅDE 220 - 229

- 220 fællesarealer i byen (jfr. 177)
- 221 byggesteder og tofter
- 222 kålgårde og haver (jfr. 327)

LANDSBYENS BEBOERE 230 - 249

- 230 i almindelighed
- 231 i forhold til jordbesidderen (jfr. 114, 270-274, 300 ff.)
- 232 tyende (jfr. 79, 130)
- 233 landarbejdere, husmænd og inderster (jfr. 79, 130)
- 234 landsbyens tillidsmænd (jfr. 176)
- 235 forsamlinger og indretninger til fælles brug (jfr. 170-177)
- 236 landsbyfællesskab, naboforhold (jfr. 33, 107, 111, 115, 163, 170-177)
- 237 forhold til andre landsbyer og udensogns folk (jfr. 107, 120, 236)
- 238 til- og fraflytninger (jfr. 81, 312, 314)
- 239 bofasthed (jfr. 692)

LANDSBYENS BOLIGER 250 - 269

- 250 bolig- og driftsenheder i almindelighed
- 251 bolig- og driftsenheder, enkelte (jfr. 105, 108, 114, 121, 124, 127, 128)
- 252 gårdens enkelte bygninger
- 253 konstruktion og bygningsdele, byggematerialer

XIV

- 254 rum i boligen
- 255 fast inventar
- 256 ildsteder og opvarmning
- 257 rum i udhuse
- 258 skader på bygninger
- 259 udendørs lokaliteter

JORDENS EJERE 270 - 279

- 270 selvejerbønder (jfr. 108, 110, 112)
- 271 krongods
- 272 gods under domkapitler, hospitaler, kirker og skoler
samt Sorø Akademi
- 273 adelsgods
- 274 andre private godsejere
- 275 handel med godstilliggender (fæstegods) og mageskifter
hermed (jfr. 124, 126)
- 276 pantsætning af godstilliggender (fæstegods) (jfr. 127)

HOVEDGARDE 280 - 299

- 280 gården
- 281 beboelse
- 282 avlsbygninger
- 283 volde og grave
- 284 gårdspladser og møddinger
- 285 tilliggender
- 286 rettigheder og herligheder (jfr. 102, 216)
- 287 hovedgårdenes drift (jfr. 305, 306, 308, 309, 310)
- 288 folkehold

FÆSTEVÆSEN 300 - 319 (jfr. 12, 15, 79, 109, 110, 112, 114, 121, 125, 126, 127, 128, 231)

- 300 fæste (jfr. 114)
- 301 fæsternes bolig (jfr. 124, 127, 251)
- 302 fæstegårdens drift (jfr. 217)
- 303 samlede afgifter af fæstegods (jfr. 304)
- 304 afgifter til godsherren (jfr. 303)
- 305 hoveri (jfr. 287)
- 306 ægter
- 308 godsherren som husbond (jfr. 12, 114, 273, 309, 310)
- 309 godsernes embedsmænd (jfr. 271, 272, 273, 288)
- 310 administration af godset (jfr. 287, 308, 329)
- 311 vornedskab (jfr. 79, 114, 314)
- 312 pastvang (jfr. 81, 114, 314)
- 313 overdragelse af fæstegods fra en fæster til en anden
(jfr. 78, 79, 98, 114)
- 314 flytninger og rømninger (jfr. 79, 81, 114, 238, 312, 607)

UDNYTTELSE AF AREALET 320 - 349

- 320 omdrift (jfr. 215, 217, 302)
- 321 jordforbedring
- 322 jordens bearbejdning
- 323 avling og afgrøde (jfr. 114, 302, 322)
- 324 kornavl (jfr. 320, 322, 323)
- 325 særlige afgrøder
- 326 engbrug
- 327 havebrug (jfr. 222)
- 328 mosebrug
- 329 skovbrug
- 330 redskaber i landbrug og skovbrug; vogne, slæder
- 331 salg af afgrøder (jfr. 124)
- 332 lergravning
- 333 indsamling af strandings- og vraggods (jfr. 451)
- 336 udleje af jord (jfr. 115)
- 337 fiskeri og fiskeredskaber (jfr. 102)
- 338 jagt (jfr. 109)

HUSDYRHOLD 350 - 379

- 350 husdyrhold i almindelighed
- 351 kreaturer
- 352 heste
- 353 svin
- 354 får
- 355 geder
- 356 fjerkræ
- 357 hunde
- 358 bier
- 359 mærkning af husdyr (jfr. 112)
- 360 røgtning, staldfodring
- 361 græsning, vogtning, tøjring
- 362 malkning
- 363 husdyrprodukter, uforarbejdede
- 364 gødning
- 365 seletøj
- 366 driftekvæg og optagne dyr (jfr. 21)
- 367 udleje af dyr, lån af dyr til brug (jfr. 115)
- 368 køb og salg af dyr, bytte af dyr (jfr. 124, 126)
- 369 salg af uforarbejdede husdyrprodukter, fisk m.v.
(jfr. 124)
- 370 sygdom og skader hos husdyr

HUSHOLDNING OG HUSFLID 380 - 399

- 380 kost og tæring
- 381 konservering o.l.
- 382 hjemmemaling
- 383 bagning
- 384 brygning
- 385 slagtning
- 386 mælkens behandling, mælkeprodukter

- 387 anden tilberedning af fødevarer
- 388 madvarer og retter
- 389 drikkevarer
- 390 måltider
- 391 garn- og tekstiltilvirkning (jfr. 394)
- 392 lysestøbning
- 393 kurvebinding
- 394 hosebinding, syning o.l.
- 398 salg af egen fremstilling (jfr. 124)

KØBSTAD OG HOVEDSTAD 400 - 419

- 400 afgrænsning, volde og grave
- 401 købstadsjord uden for byen
- 402 gader, torve og pladser (jfr. 104, 213, 462)
- 403 gårde og huse
- 404 boligens indretning
- 405 beboere
- 410 bystyre
- 411 skatter og afgifter

HÅNDVÆRK 420 - 439

- 420 i almindelighed
- 421 de enkelte fag
- 422 mølleri

HANDEL OG SØFART 440 - 459

- 440 køb, salg og leje (jfr. 121, 122, 124; bøndernes salg af egne produkter, se dog 331, 364, 367, 368, 369, 398)
- 441 markeder
- 442 torvehandel
- 443 øksnehandel (jfr. 368)
- 444 krohold og ølsalg
- 445 bissekræmmere
- 446 købmænd og andre handlende
- 447 servicefag
- 448 arbejdere
- 449 regnskaber, regnskabsbøger o.l. (jfr. 38, 618)
- 451 søfart, skibe og dele deraf

SAMFÆRDELSE OG TRANSPORT 460 - 469

- 460 færdsel i almindelighed
- 461 rejser, distancer (jfr. 466)
- 462 veje og gader (jfr. 104, 213)
- 463 broer og vadesteder (jfr. 104, 213)
- 464 færdsel til fods
- 465 transport til hest
- 466 transport med vogn (jfr. 115, 461)

- 467 bæretransport
- 468 slæde- og istransport
- 469 søtransport og færgefart

FORHOLDET TIL KONGE OG CENTRALADMINISTRATION 470 - 479

- 470 len, sysler og herreder (jfr. 1-2, 11)
- 471 kgl. embedsmænd, lokale (jfr. 3-4, 11)
- 472 kgl. embedsmænd, centrale (jfr. 475)
- 473 kongen som øverste myndighed
- 474 kgl. skatter
- 475 kgl. forordninger og bevillinger
- 476 kongerejser

MILITÆRVÆSEN 480 - 499

- 480 bondesoldater
- 481 soldaterhold
- 482 lægsmænd og soldaterlægsvæsen
- 483 soldaterudrustning
- 484 officerer

KIRKELIGE FORHOLD 500 - 519 (jfr. 13, 60, 71, 74, 560-562)

- 500 kristelig øvrighed
- 501 sognet og sognemænd, menigheden
- 502 kirkegang og kirketider (jfr. 11)
- 503 kirkelige embedsmænd (jfr. 13)
- 504 kirkelige handlinger
- 505 kirkelige bygninger
- 506 kirkeinventar
- 507 begravelsespladser i kirker
- 508 kirkegårde (begravelsespladser)
- 509 kirkegods og herligheder
- 510 afgifter til kirker og kirkelige embedsmænd, kirkeregnskab
- 511 præstegårde og degneboliger, præsters tjenestefolk
- 512 andre huse tilhørende kirker
- 513 præstegårdsjord og rettigheder til præstegårde
- 518 domkapitler
- 519 helligbrøde, brud på kirkefred o.l. (jfr. 14, 74)

OPDRAGELSE, UNDERVISNING OG BOGLIG LÆRDOM 520 - 539

- 520 forældres opdragelse af børn (jfr. 87)
- 521 skoler
- 522 lærere
- 523 skoleelever (jfr. 521)
- 524 læse- og skrivekunst (jfr. 521)
- 525 sprogkundskaber
- 526 andre kundskaber
- 527 trykte bøger

XVIII

FORSØRGELSESVÆSEN 540 - 549

- 540 private forsørgelsesforanstaltninger (jfr. 78, 80, 85, 87-88, 90, 98, 114)
- 541 stiftelser og hospitaler
- 542 tilladelse til tiggeri (jfr. 80, 605, 606)
- 543 almisser (jfr. 80)

DØD, SYGDOM OG SYGDOMSBEHANDLING 550 - 559

- 550 sygdomme og sygdomstegn hos mennesker (jfr. 37)
- 551 mæn efter slagsmål, overfald o.l. (jfr. 37, 580)
- 552 badskærer og læger, jordemødre
- 553 medicin og sygdomsbehandling
- 554 kvaksalveri
- 555 dødsfald, drab, selvmord

RELIGION OG FOLKETRO 560 - 569

- 560 bibelcitater, fromme udtryk og talemåder
- 561 edsafleggelse
- 562 magi og trolddom (jfr. 74)
- 563 troldkvinder og troldmænd (jfr. 74)

OMGANGSFORMER, SÆD OG SKIK 570 - 589

- 570 årets højtider og fester
- 571 livets højtider og fester (jfr. 85, 93, 504)
- 572 dagens gang
- 573 personlig rengøring, udseende
- 574 bordskik og høviske manerer
- 575 hilseformer
- 576 gaver (jfr. 110)
- 577 gæster
- 578 omgang mellem kønnene (jfr. 74, 83, 87)
- 579 hustugt og revselse (jfr. 87)
- 580 slagsmål (jfr. 70, 551)
- 589 diverse

FORLYSTELSER 590 - 599

- 590 gilder og sammenkomster (udover grupperne 570 og 571)
- 591 drikkelag
- 592 leg og spil
- 593 dans
- 594 musik
- 595 væddemål (jfr. 121)
- 596 kapkørsel

SOCIAL STATUS 600 - 609 (jfr. 23, 73-74, 76-82, 86)

- 600 social placering
- 601 særlige rettigheder

- 602 æresbegreber (jfr. 23, 24, 73, 82, 83)
- 603 skældsord og nidviser (jfr. 73)
- 604 uærligt folk
- 605 stakler og fattigfolk (jfr. 80, 542, 543, 606)
- 606 tiggere (jfr. 80, 542, 605)
- 607 fremmede (jfr. 81, 312, 314)
- 608 særlige slægtskabsforhold m.v. (jfr. 87)

INVENTAR, HUSGERÅD OG LØSØRE 610 - 619

- 610 indbo i almindelighed (gods)
- 611 møbler
- 612 sengetøj og boligtekstiler
- 613 service og spisebestik
- 614 køkken-, bage- og bryggerstøj
- 615 andet værktøj, andre redskaber og genstande i stue- og udhuse (jfr. 330, 365, 614)
- 616 belysning
- 617 personlige ejendele (undtagen klæder og smykker)
- 618 bøger og breve (jfr. 38, 449)

KLÆDEDragt og SMYKKER 620 - 639

- 620 stoffer og garner
- 621 klæder i almindelighed
- 622 klædningsstykker (og dele heraf)
- 623 bæltter, knapper og spænder
- 624 fodtøj
- 628 smykker (jfr. 623)
- 629 leje af klædningsstykker (jfr. 115)
- 630 vask af klæder

VÅBEN 640 - 649

- 640 værger
- 641 skydevåben, hagl, krudt og kugler
- 642 spyd, piker og lanser
- 643 harnisker
- 644 bandolerer, gehæng o.l.
- 645 gevær

MØNT, PRISER OG PENGEVÆRD 650 - 669 (jfr. 143)

- 650 møntsorter (jfr. 651)
- 651 møntværdier, penge o.l.
- 652 jord- og gårdpriser
- 653 kornpriser
- 654 priser på andre afgrøder end korn
- 655 priser på husdyr
- 656 priser på husdyrprodukter
- 657 priser på andre fødevarer
- 658 priser på garn og stoffer

- 659 priser på beklædning
- 660 diverse andre priser
- 661 arbejdsløn (jfr. også 660)
- 662 husleje (jfr. 115)
- 663 indfæstningsafgifter, bropenge
- 664 landgildetakster (jfr. 114, 117-118)
- 665 rente (jfr. 116)
- 666 ædle metaller

MÅL OG VÆGT 670 - 689

- 670 arealmål
- 671 længdemål
- 672 kornmål (inkl. malt og mel)
- 673 smørmål, smørvægt
- 674 rummål for flydende varer
- 675 rummål iøvrigt (jfr. 672)
- 676 andre mængde- og størrelsesangivelser, stykketal
- 677 vægt
- 678 veje- og måleredskaber

TIDSREGNING OG KALENDER 690 - 699

- 690 dagens inddeling
- 691 årets inddeling (jfr. 66)
- 692 historisk tid o.l.

ÆLDRE DANSKE TINGBØGER

Sagregister til Skast Herreds Tingbog 1636 - 1640

1 - 199 DET JURIDISKE REGISTER

TINGET 1 - 19

1. sted, indretning, benævnelse

Skastherreds tinghøj 1637:913
inden fire stokke 1637:860; 1640:348
den søndre tingstok 1637:165
tingvejen 1637:717; 1640:170, 193
et tinghus bevilges opført 1637:658
et skab til tingbøger i Skast kirke 1637:658
bag herredsfoged og skriver : "uden tinget" 1636:678

2. tingtider

Skastherreds snapsting 1636:indl. og passim
snaps landsting 1636:806; 1639:531
tingdag efter påske tilbudt, men intet behov 1640:182
tingdag efter pinse tilbudt, men intet behov 1640:271
møde ved solopgang 1640:393, 485
lovtidsdag udråbt 4 gange 1640:641
tinget hævet efter 3 pårån 1636:551
lensmand hidkalder herredsfoged og -skriver trods tingdag
1640:22
tider for voldgift, se gruppe 15

3. tingets faste personer (jfr. 309, 471)

herredsfogeds embedsed til ridefoged på kongens vegne
1639:12/2 (note)
herredsfoged ihjelstukket i Viborg 1636:indl. og 21/6
herredsfoged foretager udlæg 1636:204; 1637:144, 145,
192, 222-225, 282, 299, 325, 327, 347, 353, 396, 430,
477, 478, 665; 1638:202, 217, 222, 253, 290, 434, 447;
1639:118, 196, 226, 229, 286, 462, 540, 567; 1640:170,
201, 202, 327, 454, 470, 667
herredsfogeds fuldmægtig foretager udlæg 1636:5, 15, 31,
76, 77, 81, 145, 223, 256, 313, 343, 364, 502; 1637:115,
171, 180; 1639:192, 280, 295, 326, 410
herredsfoged og skriver foretager udlæg 1640:311
herredsfoged meddeler fuldmagt til at foretage udlæg
1640:468

herredsfoged udsteder forbud 1640:490
 herredsfoged og delefoged mægler 1639:427
 herredsfoged som voldgiftsmand 1639:445, 507, 510
 herredsfoged overværer ransagning 1640:432
 herredsfoged tager betænkningstid før dom 1636:525;
 1639:indl.
 herredsfoged overværer skifte med kreditorer 1640:296
 herredsfoged overværer dødsboskifte 1636:102, 154; 1637:
 735, 800; 1639:122; 1640:42 (note), 143, 291, 503,
 662
 herredsfogeds fuldmægtig overværer dødsboskifte 1640:508
 delefoged som sættemdommer, tingholder 1636:291, 28/6;
 1638:607; 1639:293, 294, 349, 445, 446
 tingskriver, herredsskriver 1636:indl. og passim
 tingskriver efterfølges af søn 1640:292, 293
 tingskriver tidligere delefoged 1639:140
 tingskriver som tingholder 1636:439, 516, 550 og passim
 tingskrivers hukommelse 1640:90
 tingskriver beslaglægger for skat 1640:22
 ridefoged som tingholder 1639:558
 tingmand som tingholder 1636:354, 554, 566, 571; 1637:57,
 71, 78, 96, 253, 567, 620; 1638:335, 584; 1639:592;
 1640:22, 99, 221, 402, 468
 tingmand som tingskriver 1638:335; 1640:14/1
 to tinghørere anført ved årets begyndelse 1636-40
 ransnavninger anført ved årets begyndelse 1636-40
 8 mænd anført ved tingdagens begyndelse 1636:1 og passim
 8 mænd tager øret af omstridt vædder 1638:276
 to af de 8 mænd, som kunne læse og skrive 1637:253
 6 høringer anført ved tingdagens begyndelse 1636:1 og passim
 6 høringer vurderer 1637:137, 227, 427, 452, 527, 528
 6 høringer fordeler, se gruppe 50

4. aflønning, underhold, dompenge, brevpenge (jfr. 58)

fogdens rettighed 1639:298
 herredsfoged bevilges egekiste for skifte 1640:291
 salær til foged og skriver for skifte 1640:508
 dompenge 1637:115, 457; 1639:31, 286
 aftægt for tidligere herredsskriver 1640:292, 293
 skriverpenge, brevpenge 1636:108, 137, 138, 139, 185, 363,
 400, 401, 442, 501, 703; 1637:91, 115, 191, 352, 607,
 659, 689, 703, 800, 892; 1638:175; 1639:31, 41, 334,
 428; 1639:446 (jfr. 456); 1640: 73, 93, 142, 360, 672
 sandemænds hesteleje 1640:403
 retterpenge 1637:97

5. parter af særlig interesse, ulige parter

fæster frifundet for husbonds tiltale 1638:517; 1640:245,
 273
 bonde stævner adelig for landsting 1636:806
 bonde beskylder adelig for at tage sine ord tilbage 1638:
 535 (jfr. 536, 613)
 adelige parter 1636:531

sag imellem godsejer, Ribe hospital og Varde købstad
1640:274 (note), 297
borgmestre og råd i Varde imod bys grander 1639:285
landsdommer udsteder forbud som husbond 1638:645
lensmand udsteder forbud til herredsfoged 1636:248
lensmand får dom over ladefoged 1638:602
ladefoged fordelt 1638:531
en foged på hovedgård fordelt 1638:349
sag imellem ladefoged og præst 1638:405 (jfr. 406-10, 428
og 602)
en indstævnt præst tilbyder adelig erstatning 1636:698
(jfr. 683, 684, 710)
en præst sagsøger for overfald mod hans svend og pige
1639:346
ærkedegn som domhaver 1638:358
sag imellem herredsfoged og tingmand 1640:223
herredsfoged indstævnt for landsting 1637:620; 1640:9
herredsfoged forfølger sag om markskade 1637:442-44
herredsfoged som domhaver 1640:599
herredsfoged kvitteres for værgemål 1639:547
herredsfoged som kreditor 1640:200
tingsvidne om herredsfoged 1640:64 (jfr. 92)
herredsskriver som domhaver 1639:382-85, 418
herredsskriver som domhaver iflg. bemyndigelse 1640:98
herredsskriver i sag med nabo 1639:327-34, 382-85, 429-37
herredsskriver tager herredsfoged som voldgiftsmand 1639:445
eftermålsmand 1637:433
sag imod 6 høringer 1637:20, 28, 427 (jfr. 479, 599, 620);
1638:90, 679
nordmand får tingsvidne 1637:61, 62

6. kollektive parter, sager vedr. flerhed af personer

sag imellem 2 byers grander 1636:488, 580; 1637:374
sag imellem bonde og grander 1638:630
sag imellem godsejer og bymænd 1640:278
sognemænd dømt 1638:522 (jfr. 677)
sognemænd fordelt 1637:482
dom over samtlige fæstere under et gods 1639:157; 1640:384
dele over så mange som resterer med tiende 1638:174
dom over skyldnere i 5 sogne 1638:286
grander klager 1638:609; 1639:522 (jfr. 565)
grander tilvarslet 1636:557, 558
menige herredsmænd 1637:97, 658
menige sognemænd 1637:174 (jfr. 184)
forbud til en bys grander 1637:315
godsejers klage over Varde borgerskab 1639:318 (jfr. 317)

10. kompetence: forholdet til andre ting, anke

byens sager må ikke påtales til tinge 1638:226
herredstings forhold til købstads byting 1640:401
udstrækning af herredstings jurisdiktion 1640:563
henvisning til rette dommer 1637:221; 1639:492, 614;
1640:70 (note)

landstingsstævning læst på herredsting 1636:806; 1639:387, 531; 1640:229 (jfr. 246), 717
landstingsstævning til vidnesbyrd på hjemting 1637:423; 1640:226
landstingsstævning til vidnesbyrd 1640:61 (jfr. 87-90)
landstingsstævning af herredsfoged og vidner opsagt 1640:9
landstingsstævning af herredsfoged opsagt 1636:478
endelig herredstingsdom efter landstingsstævning 1640:263
landstingsvarsel til fraværende arvinger 1640:236, 237
landstingsvarsel vedr. registrering af dødsbo 1639:138 (jfr. 1637:800)
landstingsvarsel til bortebleven 1640:311
landstingsvarsel til skifte 1640:143
varsel til syn læst på Varde byting 1639:317
herredstingsdom må afvente landstings afgørelse 1640:246 (jfr. 229)
landstings udsættelse af sag tinglæst 1639:129
sandemands opkald til ed på landsting 1640:59, 88, 94
sandemands markeskel appelleret 1640:484 (jfr. 1640:274 note)
drabsmand svoret fredløs på landsting 1640:401
dom underkendt af landsting 1636:245; 1638:297 (note); 1639:615 (jfr. 1638:349); 1640:363
dom stadfæstet af landsting 1638:198 (note)
frifindelse underkendt af landsting 1638:131 (note), 154 (note)
dom om anke, da vidne imod vidne 1638:183
dom siden anket 1638:283 (jfr. forord)
fordeling til herreds- og landsting 1640:133, 172
fordeling omstødt af landsting 1640:381 (note)
vurdering omstødt af landsting 1637:479 (jfr. 427, 599, 620)
vurdering ændret ved andet ting 1637:380
tingsvidne til brug ved andet ting 1638:252 (note)
vidnesbyrd underkendt af landsting 1636:335
anke vedr. kost og tæring 1636:93
en for landsting indstævnt tilbyder voldgift 1639:591
dom af Viborg byting til støjle og hjul 1637:97
trussel om klage til højere ret 1636:314
frifindelse da sag indstævnt både for landsting og herredag 1636:235
tidligere frifindelse i samme sag 1638:153

11. kompetence: forholdet til øvrighed (lensmand, konge)
(jfr. 470-479)

kongelig majestæts lensmand anført ved årets begyndelse
kongelig majestæts ridefoged anført ved årets begyndelse
kongelig majestæts delefoged anført ved årets begyndelse
herredsfogeds embedsed til ridefoged på kongens vegne 1639:82 (note)
herredsfoged forvarer penge på kongens vegne 1639:84
herredsfoged forbyder på kongens vegne 1637:253
sag ønskes ikke for ting eller øvrighed 1638:315
øvrigheds indskærpelse af kirketugt 1638:673

klage til øvrighed i byen 1637:1
lensmandens fuldmægtig er kongens delefoged 1638:647
varsel til lensmand om kgl. herlighed og fiskeri 1640:226
varsel til lensmand om trolddomssag 1640:607
lensmand hidkalder herredsfoged og -skriver trods tingdag
1640:22
lensmand forfølger sag om dødfunden person 1640:56 ff,
87-90, 94-96, 214
lensmand forfølger sag om slag og trusler på livet 1639:
423 (jfr. 419)
lensmand forfølger sag om bøsseskud imod præst 1638:406
(jfr. 602)
lensmand forfølger sag om sår ved le 1640:412
lensmand forfølger sag om overfald imod kvinde 1639:568
(jfr. 590)
lensmand forfølger sag om kirkefred 1637:519; 1638:240
lensmand forfølger sag om besvangrelse af steddatter
1639:28 (jfr. 36, 42, 49, 50, 163-65, 194, 199)
lensmand forfølger sag om lejermål 1637:423; 1640:288, 316
lensmand forfølger sag om faderskab 1639:158 (jfr. 163),
415
lensmand forfølger sag om sigtelse benægtet ved ed 1639:
586 (jfr. 544-45, 558-60)
lensmand forfølger sag om ærekrænkelse overfor kronens fæ-
stere 1640:81
lensmand forfølger sag om tyveri 1638:239; 1640:519
lensmand forfølger sag om tilegnelse 1638:241 (jfr. 242-45)
lensmand forfølger sag om ulovligt ophold på krongods
1640:77, 154, 474
lensmand forfølger sag om udtydning og bevis vedr. ord
1640:17
henskydelse for lensmand vedr. kirkefred 1638:294
henskydelse for lensmand vedr. kirkepladser 1638:671
henskydelse for lensmand vedr. bårdag 1636:459, 656; 1637:
280, 387, 536; 1638:58, 275; 1639:389, 390 (jfr. 379,
388); 1640:581, 688 (jfr. 697)
henskydelse for lensmand vedr. slag og sår 1640:603
henskydelse for lensmand vedr. skifte 1637:316, 317
henskydelse for lensmand vedr. afslæt 1640:466, 702
henskydelse for lensmand vedr. tvist om hus og gods 1637:718
henskydelse for lensmand vedr. fæsteafgifter 1636:118;
1637:437, 767; 1639:96, 352
henskydelse for lensmand vedr. gæld 1638:14, 120
henskydelse for lensmand vedr. kontrakt 1637:277
henskydelse for lensmand vedr. vidnesbyrd 1637:423
henskydelse for lensmand godkendt, da parterne begge er kro-
nens tjenere 1636:537
henskydelse for lensmand 1636:101; 1637:11, 335, 344
henskydelse for lensmand afvist p.gr.af udeblivelse 1638:297
henskydelse 2. gang for lensmand 1638:47
forpligtelse påtaget til møde for lensmand 1636:193;
1638:162
lensmands kendelse om fordeling af bo 1638:160
lensmands kendelse om tiende 1637:174
lensmand forordner forhør over fødende kvinde 1639:158
(jfr. 163)
lensmand tilbyder at forlige parter 1638:635

lensmand hævdes at have eftergivet sag om beliggelse
 1640:333
 lensmand kræver skattepenge dækket af en arv 1639:253
 lensmand underkender herredsfogeds beslaglæggelse 1636:752
 lensmand forbyder retshandlinger uden varsel 1636:248
 sag udsat p.gr.af forelæggelse for lensmand 1637:280
 part begærer dom fremfor henskydelse for lensmand 1639:198
 delefoged overværer skelsætning 1640:244
 kgl. ridefoged sagsøger om vrag 1639:149

12. kompetence: forholdet til godsejer (husbond)
 (jfr. 114, 231, 271-274, 300-319)

henskydelse for husbond vedr. kætteri 1637:95 (jfr. 113,
 124)
 henskydelse for husbond vedr. helligbrøde 1638:262, 292, 343
 henskydelse for husbond vedr. kirkefred 1637:569
 henskydelse for husbond vedr. trolldom 1640:556
 henskydelse for husbond vedr. beliggelse 1636:594
 henskydelse for husbond vedr. bårdag og slag 1636:211 (jfr.
 406), 407 (jfr. 264-67, 280 ff, 299-301, 305, 329),
 459 (jfr. 369-71, 373, 442), 594; 1637:536; 1638:58,
 239, 275
 henskydelse for husbond vedr. tyveri og utroskab 1636:406
 (jfr. 211), 583; 1638:239
 henskydelse for husbond vedr. forsømt ægt 1637:550; 1640:676
 henskydelse for husbond vedr. brug af ager 1637:660, 663
 henskydelse for husbond vedr. soldaterpenge 1639:82
 henskydelse for husbond vedr. gæld 1636:489
 henskydelse for husbond vedr. vurdering 1637:330, 348
 henskydelse for husbond 1636:210, 211, 406, 407, 656;
 1637:48, 222, 387, 552; 1638:124, 509, 514; 1639:249,
 256; 1640:450, 497, 552
 henskydelse for husbond i stedet for voldgift 1639:591
 henskydelse for husbond ifølge forlig 1637:719
 henskydelse for husbond ved brud på forlig 1638:418
 henskydelse for husbond hindrer dom 1636:489; 1637:677
 henskydelse for husbond efter dom 1639:75; 1640:13
 husbond forfølger sag om beliggelse af steddatter 1639:156
 (jfr. 163)
 husbond forfølger ulovligt brændevinssalg 1638:496
 husbonds bøderet 1637:618; 1638:620; 1639:57, 87; 1640:190
 husbonds bøderet berøres ikke af forlig 1638:237; 1639:548;
 1640:550
 husbond lader fordele for bøder til kongen og bonden
 1638:326
 forlig i husbonds nærværelse 1639:391
 husbond som værge for afdød fæsters datter 1639:139

13. kompetence: forholdet til kirken (jfr. 500-519)

biskop kræver bøder for beliggelse 1639:174
 forlig efter biskops befaling 1639:62
 dekan ved domkirke forfølger trolldomssag 1640:38 (jfr.
 43-45)
 Ribe kapitelsdom læst og påskrevet 1640:493

kvinde klager til præst over mishandling 1639:47
 præst tager stokkenavn på en mands fattigdom og konens sygdom 1639:85
 kirkenavn i trolldomssag 1640:534 (note), 576, 605, 607
 kirkenavn i sag om påstået besvangrelse af steddatter 1639:194 (jfr. 28, 42, 50, 156, 158, 164, 165)
 kirkenavn i kætterisag 1637:124 (note)
 kirketugt 1639:193 (note), 214 (note)
 lide efter gejstlig og verdslig ret, hvis forlig brydes 1639:214, 215
 efterlysning i kirken af stjålet gods 1638:412
 varsel i kirke og på kirkegård, se gruppe 30

15. voldgift

voldgift vedr. bøder for voldtægt 1638:662
 voldgift vedr. lejermål 1640:720
 voldgift vedr. legemsskade 1640:460 (jfr. 462)
 voldgift vedr. bårdag og slag 1636:422
 voldgift vedr. værgemål 1636:110; 1637:439; 1638:6
 voldgift vedr. aftægt 1637:436, 465
 voldgift vedr. arvesag 1636:79; 1637:44, 376; 1638:426; 1640:238, 705
 voldgift vedr. udskiftning af mark 1637:584
 voldgift vedr. brug af ager og eng 1637:341, 346, 590; 1639:510; 1640:551
 voldgift vedr. hegn og skel 1638:530; 1639:348; 1640:215
 voldgift vedr. flytning af hus og hegn 1639:446 (jfr. 327-34, 376, 382-85, 429-32, 440-45)
 voldgift vedr. vej og færdsel 1637:534; 1639:397 (jfr. 361)
 voldgift vedr. heste og køer 1637:382 (jfr. 388), 764, 786; 1638:32, 638; 1640:23, 668
 voldgift vedr. korn 1636:555; 1637:869
 voldgift vedr. løsøre 1636:805; 1638:86; 1640:668
 voldgift vedr. regnskab og gæld 1637:48, 284, 811; 1638:295; 1639:296, 479, 554, 591
 voldgift vedr. rente 1637:305
 voldgift vedr. omk. og skade 1639:600; 1640:23
 voldgift vedr. uangivet tvist 1636:258, 317, 613, 669, 749, 807; 1637:6, 159, 288, 303, 451, 851, 902; 1638:74, 267, 458, 483; 1639:211, 251, 341, 356, 507; 1640:290, 545, 550
 voldgiftskendelse 1638:36, 76, 190, 346; 1639:397 (jfr. 361)
 voldgiftskendelse afsagt på tinge 1640:672
 voldgiftskendelse kræves opfyldt 1639:484
 voldgiftskendelse opfyldes på tinge 1640:314
 voldgiftskendelse kaldes vide og vedtægt 1637:451
 voldgiftskendelse følges af dom 1637:189; 1638:514
 dom må afvente voldgift 1638:571
 dele udsat til voldgiftsmænd 1638:97
 voldgiftskendelse som grundlag for dom 1637:432, 918; 1639:27
 voldgiftskendelse som grundlag for fordeling 1637:19
 part formener at være kvit indtil voldgiftskendelse 1638:542
 voldgift tilbydes 1636:748; 1637:236; 1638:545, 572; 1640:283

voldgift tilbydes ved herredsfoged, skriver og delefoged 1639:591
 voldgift tilbydes, men bevis kræves 1638:123
 voldgift fører til forlig for herredsfogden 1637:416
 voldgift og forlig 1640:711
 voldgift tilbydes, men modpart henskyder sig for husbond 1640:449
 voldgift eller henskydelse for husbond 1637:664
 løfte om fremnøde med voldgiftsmænd 1639:209
 løfte om voldgift fragået, derefter fordeling 1639:266
 part nægter at fremføre voldgiftsmænd 1638:119
 part nægter at fremlægge noget for voldgiftsmænd 1639:259
 efter endelig dom tilbud om betaling iflg. voldgift 1638:672
 voldgiftsmænd lover kendelse 1638:143, 176
 voldgiftsmænd døde, nye udpeges 1636:215
 voldgift ved lensmand 1637:11
 voldgift ved husbond 1639:254
 voldgiftsafgørelse må ikke krænke husbonds ret 1636:807
 voldgiftsafgørelse på en søndag 1638:267, 530, 638
 voldgiftsafgørelse 3. pinsedag ved kirken 1638:295
 tvist om tidspunkt for voldgift 1638:146

16. rettens fornægtelse (jfr. 75), ansvar for rettens personer

parter påstår deres ret berøvet af fogden 1638:593 (note)
 herredsfoged og skriver sigtet for forurettelse 1638:596
 (jfr. 607)
 påstand om uret fra herredsfogden 1640:682
 påstand om at skriveren kunne skrive hvad han ville 1639:431
 tilbagekaldelse af påstand om dommers og skrivners partiskhed 1639:349
 dom påstås forhalet 1637:401 (jfr. 402)
 forlig påstås urigtigt beskrevet 1640:15
 falsk tingsvidne 1637:253, 463, 488
 urigtigt vidnesbyrd 1637:172 (jfr. 165); 1639:419 (jfr. 412)
 ulydighed imod herredsfogden 1637:381 1640:203 (jfr. 222, 223)
 varselsmænd overfaldet af ladefoged 1636:796
 herredsfoged indstævnet for landsting 1637:620
 herredsfoged og vidner stævnet for landsting 1640:9
 6 høringer sagsøgt for uret vurdering 1637:20, 427 (jfr. 479, 599, 620); 1638:90
 6 høringer forsvarer deres vurdering 1637:28
 6 høringers ansvar for uret vurdering 1638:679
 dom vedr. 6 høringer 1638:679
 vurderingsmand dømt for uret vurdering 1637:386
 for høj vurdering tilbydes godtgjort 1637:380
 urigtig vurdering 1637:28, 386
 synsmænd "få skam" for erklæring 1637:278

17. ulyd på tinge, orden på tinge

ulyd og skændsord på tinge 1637:688
 ulyd og nægtelse af at forlade tinget 1637:381 (jfr. 377)
 ord om herredsfogden 1640:92 (jfr. 64)

18. unødige trætte

påstand om unødige trætte 1636:416; 1640:81

TINGETS FUNKTIONER 20 - 59konstaterende funktioner 20 - 2920. tinglysning, særlige tilfælde

kgl. forordninger forkyndt til tinge 1640:273
 anordn. om præsternes medhjælpere 1638:indl.
 frd. om kirkegårde 1638:214 (jfr. 216)
 en kapitelsdom læst og påskrevet 1640:493
 lysebrev 1640:59, 88, 94
 lysning for lovmål 1637:706
 lysning af forbud 1637:315; 1638:214
 lysning af landstingsstævning 1637:599
 lysning af barn i kuld og køn 1636:63; 1637:7; 1639:10,
 12, 271, 583; 1640:37, 113, 502, 586
 læst og påskrevet: landstings udsættelse af sag 1638:308;
 1639:129
 læst og påskrevet: hjemmelsbrev 1638:548
 læst og påskrevet: skøde 1637:523; 1638:300; 1639:79;
 1640:305
 læst og påskrevet: mageskiftebrev 1638:467
 læst og påskrevet: pantebrev 1639:81, 92, 93
 læst og påskrevet: aftægtsbrev 1638:213; 1639:78, 471
 læst og påskrevet: gældsbrev 1638:600, 601; 1639:81;
 1640:26
 læst og påskrevet: fuldmagt 1638:199
 læst og påskrevet: klagemål 1639:318
 læst og påskrevet: voldgiftskendelse 1638:190
 læst og påskrevet: breve og sedler 1637:400, 529; 1638:207,
 335, 410, 519
 tinglysning af udlodning til kreditorer i dødsbo 1637:241
 to fremlyste lam tilkendegives døde 1639:564 (jfr. 497)

21. efterlysning, fremlysning (jfr. 112, 359, 366)

efterlysning af mulige sagsøgere 1636:72, 109, 121, 122, 192,
 390, 538, 540, 548, 550, 578, 589, 619, 632, 639, 671,
 672, 754
 efterlysning af bortløben hustru 1636:152
 efterlysning af kreditorer i dødsbo 1637:746
 efterlysning af breve i dødsbo 1636:71; 1637:392
 efterlysning af en hest 1640:328
 efterlysning af en vædder 1638:241
 efterlysning ved kirkedøren af stjålne klæder 1638:412
 borteblevne breve begæres i rette fremfor efterlyst 1638:543
 fremlysning af en hest 1638:69; 1640:328
 fremlysning af to hunlam 1639:497 (jfr. 564)
 fremlysning ved kirkedøren af en funden le 1638:412 (jfr.
 413, 415)

22. ugyldighedslysning

tabt signet lyses død og magtesløs 1636:4, 40, 168, 504;
 1637:849, 371; 1639:287
 domme, tingsvidner m.m. lyses ugyldige efter forlig 1638:
 190, 604; 1639:473
 gældsbreve lyses ugyldige efter indfrielse 1636:174; 1637:
 489; 1638:5, 10, 263; 1640:28, 119
 gældsbreve lyses ugyldige efter udlæg 1638:223; 1639:541
 gældsbreve lyses ugyldige, da signet tabt 1637:146
 gældsbreve lyses ugyldige ved forløfte 1639:601
 tingsvidner kasseres efter voldgift 1640:314
 tingsvidner kasseres efter forlig 1639:62
 opfordring til at lyse breve ugyldige 1638:207
 erhvervede breve kasseret 1638:535

23. skudsmål (jfr. 83, 600 ff.)

skudsmål ved stokkenavn 1637:193; 1638:639; 1640:55
 gensidigt skudsmål 1637:64, 65, 699; 1639:314, 315
 skudsmål for kvinde 1638:281, 332, 418
 bekræftelse af herredsfogeds gode rygter 1640:64 (jfr. 92)
 pas og bevis afkrævet fadder 1638:405
 skudsmål på udeblivelse p.gr.af sygdom 1639:172
 skudsmål på forfald, i husbonds tjeneste, se gruppe 32

24. sikring af bevis, tingsvidner af særlig interesse

tingsvidne skal aflægges på fersk fod 1638:28 (jfr. 131)
 tingsvidne på en dom 1637:587
 tingsvidne på stokkenavn 1636:125, 443, 727, 730; 1638:
 191, 203; 1640:607
 tingsvidne på fattigdom 1636:34, 285, 700; 1637:10, 12,
 49, 50, 51, 101, 134, 158, 870, 871; 1638:206, 260;
 1639:448, 506; 1640:555
 tingsvidne på ære og godt rygter 1638:281 (jfr. 331), 560;
 1639:314, 315, 459; 1640:4, 64 (jfr. 92), 607
 tingsvidne på en skrædders uduelighed 1637:160; 1638:462
 tingsvidne på udsagn af en siden afdød 1637:858; 1640:281
 tingsvidne på tilbud 1636:276, 318, 503; 1638:533
 tingsvidne på skattebetaling 1636:148, 153, 222; 1639:
 228; 1640:257
 tingsvidne på skattefrihed 1636:213
 tingsvidne på skader forvoldt af stormflod 1636:212
 tingsvidne på løsgående kreaturer 1637:442; 1639:392, 411
 tingsvidne på vurdering afgivet af forhindret vurderingsmand
 1638:165
 tingsvidne på kuldlysning, da sygdom hindrer fremmøde
 1640:37
 tingsvidne på en piges alder 1638:8
 tingsvidne på afstraffelse af et barn iflg. dom 1638:395
 (jfr. 132)
 tingsvidne på fremæskning af svar eller skudsmål 1637:77
 tingsvidne om ødegård 1637:34, 80
 tingsvidne om retssædvane 1637:97
 tingsvidne af 12 mænd på fæstegårds tilhør 1638:390

tingsvidne af 24 mænd og menige almue om gl. sædvane
 1636:177
 tingsvidne af herreds- og delefoged om drabsforsøg under
 forlig 1639:427
 tingsvidne fra 1618 om fredløshed 1640:563
 tingsvidne til brug ved andet ting 1638:252 (note)
 tingsvidne efter videbrev 1637:243
 tingsvidne benægtes ved ed 1637:172 (jfr. 165)
 tingsvidne tilbydes tilbagekaldt, hvis sagsøgte vil benægte
 ved ed 1636:655
 tingsvidne kasserer gældsbreve 1638:223
 falsk tingsvidne 1637:253, 463, 488
 tingsvidner afvises af fogden 1636:462 (jfr. 460)
 tingsvidner kasseres iflg. forlig 1637:507
 ret til genparter 1639:442 (jfr. 429); 1640:214 (jfr. 56 ff.)
 klagevidne 1640:484
 skiftevidne 1638:307
 sognevidne 1637:158; 1638:362, 401; 1639:302 (jfr. 492),
 413
 grandevide 1640:607

25. sikring af bevis, syn (jfr. 37), vurdering, ransagning

6 synsmænd udmeldt under faldsmål 1639:283
 24 synsmænd udmeldt før sandemands ed 1640:303
 24 synsmænd begæret udmeldt 1640:485
 synsmænd må ikke være fordelt 1640:346, 400
 synsmænd som voldgiftsmænd 1640:215
 synsmænd fra andet herred 1640:515
 begæring om syn årsag til overfald 1636:300
 synserklæring anfægtet 1637:278, 427
 synserklæring vedr. et lig 1640:96 (jfr. 56)
 afhjemling af syn 1636:299 (jfr. 264-67, 280 ff.); 1640:515
 manglende varsel for syn 1640:438
 syn over personskade 1636:498, 655, 661, 799; 1637:226
 syn over enkes utilstrækkelige bolig og mark 1640:447, 448
 syn over bygfæld 1637:122; 1638:573
 syn over brøstfældig mølle 1637:82
 syn over afslæt 1638:429; 1639:365, 516; 1640:511
 syn over afpløjning 1637:116, 358, 359; 1640:527, 528
 syn over huse og bygninger 1636:667; 1638:228; 1639:328
 (jfr. 384), 443, 444; 1640:211 (jfr. 186), 648
 syn over marker og afgrøde 1636:97, 486, 490, 505, 567, 587,
 644 (jfr. 645); 1637:251, 252, 342, 537; 1638:391
 syn over markskade 1636:590, 785, 813; 1637:345, 443, 551,
 863; 1638:424, 597; 1639:311, 312, 322, 357, 380;
 1640:611
 syn over gårds avlingsmuligheder 1636:731
 syn over indtaget gadejord 1636:684; 1637:290; 1638:228
 syn over fri fællig 1638:323 (jfr. 325)
 syn over agerfordeling 1637:119, 120
 syn over hegn og skel 1636:298, 389, 397, 490, 567, 684;
 1637:250 (jfr. 25, 133, 234), 342, 345, 394; 1638:492,
 527; 1639:230, 235, 309, 522; 1640:216, 344, 611, 648
 syn over indhegning af forte 1636:565, 684; 1639:235, 522

syn over veje og færdsel 1636:396, 706 (jfr. 709);
 1638:431; 1639:361 (jfr. 397); 1640:216
 syn over tørvegrave 1636:627; 1639:317, 373
 syn over tørvestak, tørvelæs 1639:316, 361
 syn over lergrav 1638:360
 syn over bro og brovaser 1636:319; 1637:770
 syn over tømmer 1640:455
 syn over en gås efter hundebid 1639:98 (jfr. 108)
 syn over ejendomsmærker på får 1638:277
 syn over en stjålet le 1638:239
 syn og vurdering af markskade 1636:73, 505, 813; 1637:
 468; 1639:375
 vurdering af markskade 1636:73, 622, 648, 658, 744, 784,
 810; 1637:626-28, 679, 691, 723, 737, 740, 814-17,
 826, 829, 846, 850, 897-98; 1638:584, 603, 605;
1639:407, 481, 498-501, 505, 511-12, 528, 543, 557, 581;
1640:5, 25, 526, 583-84, 588, 598, 618 (note), 619, 622,
 626-27, 660, 733
 vurdering af huse (jfr. gruppe 105) 1637:622; 1638:301
 (jfr. 289,314); 1639:58; 1640:233
 vurdering af strandingsgoods og vraggods 1636:150; 1637:
 258; 1639:30; 1640:145
 vurdering af pantsat sølvkæde 1640:413
 vurdering af løvsøre 1637:452
 vurderingsmænd godtgør for høj vurdering 1637:380
 ransagning i dødsbo tilbudt 1636:102; 1637:176, 320, 605,
 800; 1638:547; 1639:122; 1640:42, 143, 291, 503,
 508, 662
 ransagning i hus efter tømmer 1640:432
 ransagning efter tilegnet vædder 1638:241 (jfr. 242, 245,
 246)

dømmende funktioner 30 - 49

30. stævning, varsel

landstingsstævning læst på herredsting 1636:303 (jfr. 291);
 1637:599, 603; 1638:238; 1639:387, 531; 1640:229
 (jfr. 246), 518, 564
 landstingsstævning af vidner, hvis ikke forklaring til hjem-
 ting 1640:61 (jfr. 87-90)
 landstingsstævning opsagt 1639:616; 1640:9
 landstingsstævning til forhør ved hjemting 1640:61 (jfr.
 87), 226
 landstingsstævning for dele, som benægtes 1640:717
 landstingsstævning før herredstingsdom 1640:263
 herredsfogdens stævning 1636:449; 1638:153; 1639:81
 stævning læst i kirke 1636:22, 92; 1637:548, 917
 stævning påskrevet om lovlig læsning 1639:585
 svar nægtes før lovlig stævning 1636:332
 spørgsmål om stævning for yderligere vidnesbyrd 1640:589
 stævningsmænd udmeldes på tinge 1636:14, 18, 19
 krav om kopi af stævning 1637:620; 1640:548
 løfte om senere møde iflg. samme stævning 1640:260

varsel hjemlet ved oprakte fingre og ed 1636:6 og passim
 landstingsvarsel til arvinger 1636:419; 1640:143, 236, 237
 landstingsvarsel til bortebleven 1640:311
 landstingsvarsel før herredstingsdom 1640:505
 varsel på tinge 1637:5, 867
 varsel til døre og bopæl 1636:2, 5, 6 og passim
 varsel i sognekirke 1636:73, 108, 138, 139, 158 og passim
 varsel ved kirke 1637:58, 407, 445; 1638:344, 484; 1639:
 56, 66, 130; 1640:29, 213
 varsel for kirkedør 1636:137, 165; 1638:293; 1639:48,
 499, 505
 varsel på kirkegård 1636:721; 1637:138, 300-02, 505, 706;
 1638:326, 347, 363, 538, 627; 1639:14, 264, 266;
 1640:69, 671, 713
 varsel på kirkevejen 1638:29
 varsel på tingvejen 1637:717
 varsel på marken 1637:551, 575; 1639:399; 1640:216
 varsel for port til slot eller hovedgård 1636:457, 531;
 1638:349; 1639:84; 1640:275, 301, 313
 varsel for rådhusdør 1640:297
 varsel i købstæder, se gruppe 405
 varsel overfor tjenestefolk 1639:404, 415 (note); 1640:155
 varsel til alle bymænd og grander 1636:567, 657; 1637:315,
 345, 628 og passim
 varsel til kreditorer 1640:248
 varsel til debitorer 1636:429
 varsel til sandemænd 1640:299, 349
 varsel for sandemandsgang 1640:299, 301, 342, 349
 varsel for fylding på nævningers tov 1636:591 (jfr. 593)
 varsel for tingsvidne 1636:6, 8, 9, 15 og passim
 varsel for dom og dele 1636:743; 1637:5, 98, 399 og passim
 varsel for syn 1636:541, 557 og passim
 manglende varsel for syn 1636:709 (jfr. 706); 1640:438
 varsel for aftægts- og tilbudsvide 1639:138
 varsel om adskillige spørgsmål 1636:577
 varsel nægtet modtaget 1637:510
 svar nægtes før varsel for spørgsmål 1636:427
 sag og dom om varsels tilstrækkelighed 1640:274
 betaling for varsel 1640:381
 varsel på 3. juledag 1638:37
 part mangler varselsmænd 1636:539
 varselsmænd udpeget 1636:394; 1637:75
 varselsmænd må ikke være fordelt 1640:346, 400
 varselsmænd lider overlast 1637:706

31. fremmøde, udeblivelse, møde ved andre (jfr. 131)

fogden forbyder part at forlade tinget 1637:253
 part forlader tinget 1638:254
 sagsøger udeblevet, frifindelse for tiden 1636:70, 121;
 1640:312
 sagsøgte udeblevet, endelig dom efter 6 uger 1640:82 (note)
 og passim
 udeblivelse p.gr.af sygdom 1638:646; 1639:172
 udeblivelse p.gr.af arbejde for husbond 1636:180, 183, 460
 (jfr. 462), 733, 774; 1637:313, 533; 1638:510;
 1640:219, 411

møde ved fuldmægtig 1636:22, 32, 33 og passim
 møde ved visse bud 1636:35, 222; 1637:3
 skriver bemyndiget til at tage dom 1640:98
 fuldmagt til skudsmål 1640:411
 tingsvidne på fuldmagt 1637:228
 frifindelse i mangel af bevis og fuldmagt 1639:588

32. beskyldning, modsvar, udsættelse

last og klage og sigtelse 1639:153
 last og klage 1636:23 (jfr. 26, 36, 54, 107), 264, 641;
 1637:116, 343, 406, 924; 1638:92, 317, 321, 433, 442,
 534, 589 (jfr. 590, 609, 619), 608 (jfr. 609, 619);
 1639:44, 110, 236, 275, 288, 289, 328 (jfr. 384), 329
 (jfr. 383), 522 (jfr. 565), 529 (jfr. 548); 1640:46,
 91, 278, 302 (jfr. 343), 308, 365, 484, 491, 537
 sigtelse og klage 1639:423
 sigte og klage, "sigte" overstreget 1638:324
 klage 1636:86
 sigtelse og beskyldning 1636:302 (jfr. 283, 292, 314),
 1638:392, 403 (jfr. 404), 443, 457; 1639:237, 426
 (jfr. 425)
 beskyldning trukket tilbage 1638:613 (jfr. 535); 1639:46
 (jfr. 1638:536, 613)
 sigtelse 1637:581; 1638:489; 1639:47, 415; 1640:24, 459
 sigtelse betingelse for nævningers ed 1639:194
 sigtelse bestridt 1640:603
 sigtelse afvist som ubevist 1639:545
 krav om straf for ærekrænkelse 1640:246
 Gud bedes til hjælp på skyld 1638:436 (jfr. 444)
 skriftlig klage 1636:467; 1639:318
 skriftligt modsvar 1636:433; 1638:609; 1639:45, 81, 198,
 223, 299 (jfr. 313, 323)
 svar nægtet 1639:33 (jfr. 38), 74, 579 (jfr. 533, 535)
 modsvar: at sag er stævnet til landsting 1640:246 (jfr. 229)
 påstand om frifindelse iflg. tidligere dom 1638:153
 breve æskes udleveret 1636:401, 403
 genmål vedr. forløfte 1637:74
 klage over manglende genpart 1636:695
 indstævnte ubekendt med saggrund 1637:72
 sag ikke beskrevet grundet skudsmål 1640:438
 indsigelse imod dom: skudsmål om forfald 1638:514
 landstings udsættelse af sag 1638:308; 1639:129
 udsættelse af sag uden begrundelse 1636:24, 78, 94 og
 passim
 udsættelse af sag med bevilling 1636:323, 331, 332
 udsættelse, da part i husbonds forfald 1636:180, 183, 460,
 733, 774; 1637:313, 533; 1638:510; 1640:219, 411
 udsættelse p.gr.af sygdom 1639:172
 udsættelse af fordeling efter sagsøgers begæring 1636:463;
 1637:276, 302, 339 og passim
 udsættelse til husbonds hjemkomst 1636:365; 1637:813;
 1639:307
 udsættelse, da dommer ønsker betænkningstid 1636:525
 dom efter udsættelse, når intet gensvar 1640:82 (note)
 og passim

tingholder tager udsættelse med udstedelse af forbud
 1636:723
 udsættelse forkyndt 1638:328
 udsættelse æskes forgæves 1637:77
 udsættelse, da spørgsmål rettes til person udenfor tinget
 1636:678
 udsættelse, da sagsøgte skyder på bevis 1639:379
 udsættelse, da breve ikke tilstede 1638:503; 1639:270
 udsættelse for at skaffe flere tingsvidner 1636:633
 udsættelse med opfyldelse af en dom 1637:133, 164

33. frafald af sag, forlig på tinge (jfr. 163), opfyldelse

landstingsstævning frafaldet 1639:616; 1640:9
 klage frafaldes, hvis den benægtes ved ed 1637:769;
 1640:171
 klage frafaldes, indtil dom i ny sag 1636:678
 klage frafaldes, da trediemand betaler 1638:656
 dele tilbydes frafaldet, hvis ed på betaling 1639:352
 delvis eftergivelse, hvis betaling i rede penge 1639:540
 herredsfogden pålægger parter forlig 1637:416
 i mangel af forlig henskydelse til loven og recessen
 1638:661
 ved forlig erklæres domme døde og magtesløse 1637:42
 forlig efter voldgift 1636:317; 1638:36; 1640:711
 forlig efter opfyldelse 1638:10
 betale dobbelt, hvis forlig brydes 1637:142
 bøder for brud på forlig 1638:345
 forlig opsiges tre gange på tinge 1636:576 (jfr. 546, 575)
 forlig bekræftet på tinge 1636:111 (jfr. 107), 337, 646;
 1637:42 og passim
 forlig efter slagsmål 1636:442 (jfr. 369-71, 373, 459);
 1637:742; 1638:345
 forlig efter beliggelse 1639:11
 forlig efter ærekrænkelse 1636:405; 1637:64; 1638:332
 forlig om aftægt 1637:678, 680; 1638:213, 665; 1639:473;
 1640:207
 forlig om værgemål 1638:307
 forlig om arv og skifte 1636:737; 1638:160, 342; 1640:322
 forlig om jord og hegn 1636:22, 250, 404; 1638:166, 485,
 488
 forlig om huse 1637:832; 1639:548 (jfr. 529)
 forlig om klædehandel 1640:3
 forlig om gæld 1636:629 (jfr. 647); 1640:207
 opfyldelse, betaling på tinge 1637:72, 452, 698; 1638:640;
 1639:13, 84, 606
 tilbud og løfte om opfyldelse 1637:24, 437, 573, 738, 788,
 899; 1638:155, 204, 215, 248, 271, 287, 609, 668;
 1639:81, 115, 132, 239, 293; 1640:1, 69, 109, 176,
 253, 264, 409, 410
 tilbud om betaling uden rente afvist 1638:297
 tilbud om udlæg 1638:679; 1639:433; 1640:526
 anerkendelse af gæld 1637:21, 100; 1640:67, 135
 frivilligt udlæg 1637:355, 527, 528
 brev tilbydes imod udlevering af et andet 1637:497
 anmodning om henstand med skat 1637:668
 byde sig i rette 1638:533

34. bevis: ed, partsed, kønsed (jfr. 561)

ed på sigtelse og påstand 1636:662; 1637:166; 1638:50,
242 (jfr. 241, 245, 246), 388, 491, 615, 618, 621;
1639:301, 346, 478; 1640:449

ed til landsting 1637:570

benægtelsesed 1636:221, 341, 624; 1637:157, 172 (jfr. 165),
277, 511, 512, 538, 666, 769, 894; 1638:50, 394;
1639:44, 194, 305, 419 (jfr. 412), 424, 458, 559 (jfr.
544), 567; 1640:46 (jfr. 38, 43-45), 95 (jfr. 56 ff.),
204, 717

benægtelsesed imod to tingsvidner 1639:419 (jfr. 412)

benægtelsesed ikke præsteret 1637:924

krav om benægtelsesed afvist 1639:579 (jfr. 533, 535)

krav om benægtelsesed, modparten forlader tinget 1638:254;
1640:171

krav om benægtelsesed efterkommet, sag opgivet 1636:699

vidnesbyrd benægtes ved ed 1637:520 (jfr. 519), 648; 1638:
99, 317, 321, 407, 456 (jfr. 455), 544 (jfr. 543);
1640:537, 674, 678

klage benægtes ved ed 1637:706

ed imod ed 1637:237; 1638:388, 444 (note, jfr. 436, 445,
446); 1639:119, 559, 560; 1640:307, 310, 479

ed nægtes 1636:547, 676; 1637:820; 1638:114, 121;
1639:154

bevis kræves fremfor ed 1637:669; 1639:582

krav om kønsed 1637:924; 1638:555; 1640:158

dom til bøde eller kønsed 1636:738

ed kræves vedr. gæld til afdød 1638:266

ed vedr. afdøds gæld 1639:204

en syg tager sakramente på klage 1639:544 (jfr. 545)

herredsfoged drager ed i tvivl 1639:419

en ed kaldt villig og løgnagtig 1638:244

35. bevis: fersk gerning, tilståelse, anerkendelse

tilståelse 1637:41; 1638:381, 604; 1639:194 (jfr. 199),
291 (jfr. 289), 432 (jfr. 385)

tingsvidne på udentinglig bekendelse 1636:275 (jfr. 259,
361)

anerkendelse af gæld 1637:70, 292, 454, 597, 607, 609;
1638:494, 507, 528, 570, 604; 1639:169

anerkendelse af gårds tilliggende 1637:175

anerkendelse af en seddel 1638:335

vedgåelse af mundtlige løfter 1637:165 (jfr. 172)

indrømmelse og fortolkning af ord 1640:81

pligt til angivelse af medskyldige i helligbrøde 1638:
343, 344

fødende kvindes udsagn om barnefader 1639:158 (jfr. 163)
415

36. bevis: vidnesbyrd, tingsvidne, tingbogen

vidner må ikke være fordelt 1637:324 (jfr. 322, 323);
1640:279, 346, 400

et enligt vidne bestrides 1637:324; 1639:617

et villigt vidne bestrides 1636:75 (jfr. 65, 67), 411, 612, 665, 767; 1637:172 (jfr. 165); 1640:308, 473
 vidner i egen sag 1640:401
 vidnesbyrd af parts avindsmand 1636:450
 sankevidner 1640:401
 vidnesbyrd benægtes 1636:612; 1637:361 (jfr. 360), 538 (jfr. 537); 1638:317 (jfr. 315), 544 (jfr. 543); 1640:222, 365, 536 (jfr. 513, 514), 677
 vidne hånd og mund fra 1636:665, 767 (jfr. 766, 769); 1637:172 (jfr. 165); 1638:317, 321; 1639:44; 1640:46, 473, 491
 vidnesbyrd kræver varsel for beskrivelse 1636:248; 1640:439, 486
 vidnesbyrd skal aflægges på fersk fod 1640:46 (note)
 vidnesbyrd påstås usande 1637:253; 1639:419 (jfr. 412), 545 (jfr. 544)
 vidnesbyrd imod vidnesbyrd 1637:519, 520; 1638:183
 vidnesbyrd til landsting 1637:423
 vidnesbyrd forklares 1639:52
 vidnesbyrd om indhold af forlig 1639:475
 vidne husker ikke forlig 1638:238
 sognevidne 1636:151; 1638:362; 1639:413, 492 (jfr. 302)
 skiftevidne 1638:307; 1639:524; 1640:168
 spørgsmålsvidne 1640:607, 609
 flædføringsvidne 1640:237
 vidnesbyrd aflagt af kvinder 1636:179, 181, 611; 1637:190, 372, 448, 460, 676, 715; 1638:284, 404, 432, 465, 474, 588, 618, 621, 622; 1639:42, 49, 158, 214, 301, 314, 415, 434, 452, 461, 475, 478, 548; 1640:5, 43, 46, 58, 80, 95, 281, 310, 365, 399, 412, 414, 425, 472, 481, 488, 513, 519, 535, 536, 572, 573, 585, 596, 604, 634, 652, 665, 715, 720, 724
 tingsvidne loves udstedt 1639:60
 tingsvidne bestrides 1638:521
 foged tager betænkningstid med udstedelse af tingsvidne 1639:262
 tingsvidne kræves besejlet inden snapsting 1637:895
 sag om edsbrev 1637:287
 bevis: tingbogen 1636:782; 1637:2, 108, 198, 199, 231, 276, 458, 565, 722, 818; 1638:40, 57, 98, 249, 282, 461; 1640:111, 134
 bevis: en rettertingsdom 1638:283
 bevis: en kapitelsdom 1640:493
 bevis: herredsfogdens dom 1638:675
 landstingsdom udleveres domhaver til opbevaring 1640:363
 domme udleveres domfældte efter opfyldelse 1639:13

37. bevis: syn og skøn på tinge (jfr. 25)

sår synet på tinge 1636:265, 267 (jfr. 280-82), 269, 342, 473 (jfr. 494, 495); 1637:441; 1638:324 (jfr. 339), 381, 382, 443, 457, 489; 1639:237, 306; 1640:412, 488, 670
 syn af sår og afrykket skæg 1638:443
 syn af afbidt negl 1637:521

syn af mærker efter slag 1636:49, 50; 1637:441; 1638:
103, 324 (jfr. 339), 381, 382
syn af hånd slået af led 1639:275
en vædder kræves synet på tinge 1638:316 (jfr. 319, 320)

38. bevis: breve, regnskabsbøger, registre (jfr. 449, 618)

et kongebrev 1639:168
et kgl. skøde og benådningsbrev 1640:402
kirkens breve 1638:671
kirkebogens indhold 1638:59
jordebog 1637:600; 1640:11
lægseddél 1639:82
slotsskriverens seddel 1637:72
bartskærers brev om sår og skade 1639:426
stokkenævn og sandfærdige dokumenter 1638:333
rigtigt brev og segl 1637:783; 1639:535
en underskrevet og forseglet kundskab 1637:278
en skriftlig kundskab 1637:190
skriftlig kvittering og kundskab 1637:465
breve, domme og andet 1638:153
breve, dom og håndskrift blevet borte 1638:543
brev loves fremlagt, hvis det kan findes 1638:563
breve kræves udleveret efter opfyldelse af dom 1639:294
brev og dom udleveret imod forløfte 1638:102
brev om forlig 1638:238
brev nægtes fremlagt 1637:316
åbent brev med kvittering for hussalg 1639:343
købebreve 1636:283; 1638:133, 675
kvitteringer og breve 1638:59
sedler og kvitteringer fremæsket 1638:51
en seddel om betalt skat 1639:530
hjemmelsseddél 1638:536
en seddel på eftergivelse af skyld 1639:206
gældsbreve udover de fremlagte kræves kendt magtesløse
1636:402
en seddels indhold bestrides 1637:277
skifteseddél 1637:512
hovedbrev og genpart vedr. medgift 1637:377 (jfr. 389)
rigtig kopi af kgl. missive 1640:275
kopi konfereret på tinge 1640:277
kreditors bog grundlag for dom 1636:156; 1637:334
købmandsbog 1639:575
udskrift af købmandsbog 1639:494
regnskabsbog 1636:461; 1639:77
gæld efter opskrift 1637:86
skifteregister 1637:340
register over restancer med skatter og afgifter 1637:24,
81, 111, 132, 306, 339; 1638:449; 1639:117, 173, 300,
320, 321, 350, 574, 577, 618
register over leverancer og arbejde 1636:417, 418, 431, 432

39. bevis iøvrigt, bevispligt, bevismangel

- tage sakramente på beskyldning 1639:544 (jfr. 545, 558 ff.);
1640:420
- fødende kvindes udsagn om barnefader 1639:158 (jfr. 163),
415
- fuldkommen rygte og tidende 1639:193; 1640:87
- berygtelse 1639:49
- Guds sandhed 1636:32; 1637:278, 476; 1638:191, 280, 331,
615; 1639:38, 49; 1640:124, 304, 352, 419, 425, 521
- bevispligt ifølge dom 1636:334; 1637:231; 1638:598
- modpart forhenes at skulle bevise 1636:575
- part kaldt tyv og skælm indtil bevis 1640:519
- gældskrav kaldes løgn indtil bevis 1638:600, 601 (jfr.
621, 622); 1640:501
- skalkhed loves bevist 1639:430
- gæld kræver andet bevis end ed 1636:361 (jfr. 259, 275)
- dom iflg. tingsvidner, da ingen erklæring imod 1638:602
(jfr. 405-10, 428)
- dom til betaling, hvis ikke bevis herfor 1640:20
- en sagsøgt kræver bevis og nægter ed 1637:669; 1639:154,
582
- krav om bevis 1636:314 (jfr. 283, 292, 302); 1637:234,
393, 669, 783, 909; 1638:123, 392, 403 (jfr. 404),
408 (jfr. 428), 609; 1639:74, 223, 414, 477, 545, 567;
1640:17, 117 (jfr. 156), 204, 321, 422, 464, 501
- bevis for slag kræves ved sår, set gerning, sigtelse eller
klage 1639:545
- bevis kræves ved sand mand, kvinde eller skadesløsbrev
1640:422
- bevis kræves fremfor voldgift 1638:123
- bevis ved voldgiftsmænds kendelse 1637:918
- efter dom loves bevis for indsigelse 1639:23 (jfr. 43, 44)
- bevis for klagevidne 1640:521
- indsigelse imod restance underkendt 1640:72 (jfr. 68, 82)
- intet svar på, hvornår gæld er betalt 1638:617
- et gælds brev mistet 1638:648
- et brev påstås forandret 1638:519
- adelige breve i modstrid 1640:70
- ord taget tilbage 1638:536 (jfr. 613 og 1639:46)
- bevismangel medfører frifindelse 1636:423, 592, 693 (jfr.
616, 660); 1637:124, 153, 318; 1638:170, 664;
1639:588
- bevismangel: hverken bog, brev eller segl 1639:588

40. sandemænd og nævninger, funktioner og afgørelser

- sandemænd sværger drabsmand fredløs 1640:401, 563
- sandemænd kaldet vedr. død og bane 1640:59, 88, 94
- sandemænd kaldet vedr. markskel 1640:297, 298, 350, 378,
391, 398
- sandemænd sværger markskel 1640:226, 402
- sandemænd takkes for tov 1640:404
- sandemandsgang 1636:714; 1640:298, 299, 342
- syn forud for sandemandsgang 1640:344
- varsel til sandemænd 1640:275 (note), 301

fyldning på sandemænd 1640:398
 dom om ret til fyldning på sandemænd 1640:401
 sandemandssten som markskel 1638:325
 sandemands brev om markskel 1638:323 (jfr. 325); 1639:261;
 1640:226, 280
 dom til betaling for sandemandsbrev 1639:127 (jfr. 113)
 klagevidne over sandemands markskel 1640:484
 sandemænd fritaget for ægt og arbejde 1639:168 (jfr. 113,
 127)
 sandemænd må ikke være fordelt 1640:65, 89, 90, 400
 sandemands hesteleje 1640:403
 nævninger sværger om gårdfred 1636:539, 591, 592
 fyldning på nævninger 1636:593; 1637:124; 1639:194;
 1640:547, 552
 8 ransnævninger udmeldt 1636:1; 1637:1; 1638:1, 1639:1;
 1640:1
 kirkenavn i trolddomssag 1640:534 (note), 576
 12 kirkenævninger sværger fri for kætteri 1637:124 (jfr.
 95, 113)
 12 kirkenævninger sværger fri for trolddom 1640:607 (jfr.
 605)
 12 kirkenævninger sværger fri for besvangrelse af stedatter
 1639:194 (jfr. 28, 42, 50, 156, 164, 165, 199)
 fyldning på kirkenævninger 1639:194; 1640:607
 kirkenævninger må ikke være fordelt 1640:617
 kirkenævninger forlader tinget for at rådslå 1639:194
 stokkenavn på 24 mænd bekræfter godt rygte 1637:193;
 1639:50; 1640:55 (jfr. 38, 43-46, 607)
 stokkenavn på 24 mænd bekræfter et dårligt bol 1637:197;
 1638:203
 stokkenavn på 24 mænd bekræfter bortløben hustru 1636:151,
 152
 stokkenavn på 24 mænd bekræfter gl. praksis 1638:191
 stokkenavn på 24 mænd bevidner gårdbrand 1639:260
 stokkenavn på 24 mænd bevidner for hård beskatning 1636:730
 stokkenavn på 24 mænd bekræfter fattigdom 1638:206
 stokkenavn på 24 mænd på opførelse af tinghus 1637:658
 stokkenavn på 12 mænd bekræfter gl. sædvane 1637:97
 stokkenavn på 12 mænd bekræfter fattigdom 1636:700; 1637:
 158; 1639:85
 stokkenavn om fæsternes ejendomsret til huse 1638:517

41. dommerens kendelser

kendelse, at tingsvidner ikke kan udstedes før varsel til
 lensmand 1640:226
 kendelse, at dom må afvente landstings afgørelse 1640:246
 (jfr. 229)
 kendelse, at sagsøger skal støvne alle arvinger 1640:192
 kendelse, at parter skal gøre regnskab 1636:161
 kendelse, at part skal stå til rette 1636:668
 kendelse, at part ikke må forlade tinget 1637:253
 kendelse, at part skal bevise nogle ord 1636:334

42. frifindelser

- frifindelse, da ingen giver sag 1636:247, 252, 390, 515;
1638:311, 533; 1640:312, 483
- frifindelse ved kirkenavn i mangel af sigtelse 1639:194
(jfr. 28, 42, 50, 156, 158, 164, 165, 199)
- frifindelse grundet bevismangel 1636:220, 423, 693; 1637:
153, 230, 526; 1638:170, 664; 1639:588; 1640:156
(jfr. 117)
- frifindelse, til sagen har været for landsting 1636:235
- frifindelse sålænge afkald ved magt 1637:748
- frifindelse sålænge kvitteringer ved magt 1636:694;
1637:154
- frifindelse, da forlig ved magt 1637:90, 526; 1638:170,
190
- frifindelse, da gæld ikke forfalden 1637:94
- frifindelse, da gæld bevises betalt 1636:673; 1638:131
(jfr. 28 og note), 154 (jfr. note), 368
- frifindelse, da gård bevises købt og fæstet 1638:133
- frifindelse, da andre burde stævnes 1640:192
- frifindelse, da betaling var tilbudt 1638:297 (note)
- frifindelse, da gældskrav forældet 1638:111, 112, 130, 134,
135
- frifindelse, da opfyldelse sket 1636:219, 711 (jfr. 683,
684, 698, 710); 1638:640
- kirkenavn sværger fri for trolddom 1640:607
- kirkenavn sværger fri for kætteri (sodomi) 1637:124 (jfr.
95, 113)
- frifindelse for ærekrænkelse 1640:81 (jfr. 1639:544-45,
558-60, 586), 223, 250 (jfr. 225)
- frifindelse for krav om bevis for nogle ord 1640:357
- frifindelse for ulovlig afførsel 1637:651, 685
- frifindelse for bygfæld, da fæsterne ejer husene 1638:517
- frifindelse for ulovlig videresalg af øksne 1639:472
(jfr. 455); 1640:245
- frifindelse for ulovligt fiskeri 1637:91
- frifindelse for aftægtsforpligtelse 1638:675; 1640:506
- frifindelse for tiltale om rugskyld 1637:274
- frifindelse påberåbt overfor gældskrav i dødsbo 1638:266
- frifindelsesdom citeret vedr. skade på avl 1636:607
(jfr. 546, 576)
- frifindelsesdom citeret vedr. inddraget gadeforte 1636:710
(jfr. 683, 684, 698)

43. dommedomme vedrørende processuelle forhold:

- dom om sags henvisning til rette dommere 1639:492, 614;
1640:70 (note)
- dom om varsels tilstrækkelighed 1640:274
- dom, at tingsvidne kræver varsel 1640:438, 439, 486
- dom til udlevering af tingsvidne 1639:385 (jfr. 334)
- dom på grundlag af voldgiftskendelse 1637:189, 918;
1638:514; 1639:27
- dom om anke, vidne imod vidne 1638:183
- dom om pligt til bevis 1637:231

dom, at nogle ord er bevist 1640:357
 dom om pligt til grandevide 1640:246
 dom om undladelse af at besegle sognevide 1639:492
 (jfr. 302)
 dom om høringsers vurdering 1637:479 (jfr. 427, 599, 620);
 1638:679
 dom, at vurderingsmand skal stå til rette 1637:386
 dom, at stå til rette indtil anden stævning foreligger
 1632:162
 dom om parters pligt til regnskab 1637:525, 681, 922
 dom om udlevering af en seddel 1638:190
 dom for dele vedr. restancer 1637:505
 dom for del af påstand 1640:118
 udeblivelsesdom iflg. påstand efter 6 ugers udsættelse
 1638:64 (note) og passim
 udeblivelsesdom iflg. påstand i uvitterlig sag 1638:334
 (note)

dom: at stå til rette:

for ærekrænkelser 1639:269
 for uret, bøsseskud imod præst 1638:602 (jfr. 405-10, 428)
 for ulovligt oppebærede ål 1636:162
 for skade på hede 1640:543
 for ulovligt tørveskær 1637:653
 for blytækkerarbejde 1637:652
 for indhøstning trods forbud 1637:184 (jfr. 174)
 for undladt ægt 1638:334
 for ulovlig øksenhandel 1639:472 (jfr. 455)
 og straffes for ulovligt forprang 1638:173
 efter videbrev og kontrakt 1640:231
 vurderingsmænd stå til rette 1637:386

domme vedr. bøder:

dom om ret til bøder efter overfald med døden tilfølg
 1637:433
 dom vedr. bårdag: bøde eller kønsed 1636:738
 dom vedr. bårdag: stille husbond tilfreds 1637:618
 uendelig dom for bårdag 1636:409 (jfr. 266, 280, 282, 329,
 425)
 dom for beliggelsesbøder 1638:620; 1640:341
 dom om tilbagebetaling af bøder 1637:922 (jfr. 217, 433;
 1638:142 (note)); 1639:615

domme vedr. person-, familie- og arveret:

dom, at pige for skænderi skal revses af forældre 1638:132
 (jfr. 395)
 dom om en piges ejendele og forsørgelse 1638:261
 dom, at pige skal tage ophold og arbejde imod forsørgelse
 1640:272 (jfr. 240)
 dom til betaling af drengs kost og skoleløn 1637:432
 dom for børnepenge og rente 1637:292
 dom til fralæggelse af børnegods 1640:195
 dom om vruldering af og forløfte for forvaret børnegods
 1640:687

dom til opfyldelse af aftægt 1637:89, 650; 1638:674, 676;
1640:1, 71, 176

dom, at aftægtsko skal udskiftes 1640:272

dom, at en gård er købt uden aftægtspligt 1638:675

dom for medgift 1637:485

dom, at moder og datter skal arve lige 1638:599 (note)

dom for børns arvekrav 1638:288

dom for arvekrav 1637:92; 1639:400

dom til under kønsed at udrede arv 1638:555

dom, at yderligere arv ikke kan kræves 1639:495

dom om pro rata-ansvar for arvinger 1638:171 (jfr. 25,
54, 65, 352)

uendelig dom for kvindes arv efter broderdatter 1636:380

domme vedr. landboret og formueret:

dom vedr. ulovlig lørgravning 1636:714

dom vedr. ulovlig tørvegravning 1636:22

dom vedr. jord og frøkorn 1637:524

dom vedr. fiskeri og ålegårde 1636:163, 608

dom til nedbrydelse og flytning af hus 1639:384 (jfr. 327,
330, 443)

dom til vedligeholdelse af jordbroer 1638:677 (jfr. 522)

dom, at lukket vej skal åbnes 1639:565 (jfr. 522, 572)

dom, at indhegning skal åbnes 1637:514

dom om hegnspligt 1639:383 (jfr. 333)

dom om udjævning af grøft 1637:25

dom om markeskel 1640:401

dom om afførsel af korn 1637:685, 924

uendelig dom om betaling for møg og gødning efter vurdering
1636:374

dom om græsning for en ko 1637:686

dom om pligt til fælles hyrde og hjord 1638:619 (jfr. 589,
590, 609); 1640:256

dom om betaling for en fæsters hus 1638:333 (jfr. 129)

dom, at bygfæld ikke kan lastes fæster, når huset er hans
1638:517 (jfr. 289, 301, 314)

dom om fæstes forbrydelse 1636:480; 1637:571; 1638:314
(jfr. 517); 1639:64; 1640:169, 544

dom på fæste af mølle 1637:128

dom vedr. ægt og arbejde 1638:334; 1640:273, 504

dom for fæsteafgifter 1636:375, 378, 445, 606, 680, 694,
703, 729, 743, 793; 1637:24, 87, 154, 306, 384, 462,
487, 505, 571, 714, 855, 915; 1638:64, 208, 248, 358,
468, 624; 1639:64, 75; 1640:20, 72 (jfr. 68, 82
(note)), 169, 177, 179, 358, 377, 384, 618, 635, 686

dom for tienderestancer 1638:198; 1639:216; 1640:139,
231, 410

dom for skattepenge 1640:426, 471, 477

dom for soldaterpenge 1639:157, 550

dom for ulovligt ophold på krongods 1640:154

dom til udlevering af kongens gevær 1640:150

dom til udlevering af gæs 1639:596

dom til udlevering af lægter 1640:254

dom til udlevering af en salmebog 1638:449
 uendelig dom vedr. en ambolt 1636:336 (jfr. 350)
 dom om tilbagelevering af stude 1636:26 (jfr. 3, 23, 36,
 54, 107)
 dom i tvist om adkomst til noget gods 1637:526
 dom, at en røgter skal tiltræde tjeneste 1639:617
 dom om betaling af billig foderløn 1637:923
 dom om betaling for blytækkerarbejde 1637:687
 dom, at bondes salg af øksne var lovligt 1640:245
 dom vedr. ulovlig øksenhandel 1639:472 (jfr. 455)
 dom om ophævelse af hestehandel 1639:198
 dom til 3 mark for kongebrev 1639:113 (jfr. 127, 168)
 dom til 3 mark for sandemandsbrev 1639:127
 dom til fyldestgørelse i pant 1639:81
 dom, at brev og forpligtelse skal holdes 1636:615;
 1637:188, 650, 919, 920, 921; 1638:674; 1639:195,
 201, 493; 1640:71
 dom og brev udleveret domfældte efter opfyldelse 1637:402
 (jfr. 401); 1639:13
 dom om forældelse af gældsbreve ældre end 20 år 1638:111,
 112, 130, 134, 135
 dom for penge udlagt iflg. brev 1640:374
 dom til betaling af oppebåret skat 1639:222
 dom om skade på gods ved forsømmelse 1637:231
 dom om forringelse af pant 1640:469
 dom for penge betroet til kornkøb 1640:514 (jfr. 513, 536)
 dom vedr. forløfte 1636:714; 1637:68, 471 (jfr. 466, 467);
 1638:172, 283; 1639:584
 dom vedr. pengelån ydet afdød fader 1640:373
 dom for skyld i korn 1636:41, 261 (jfr. 262), 274, 358,
 377, 443, 729, 812; 1637:128; 1638:78; 1639:137,
 584, 610

domme i gældssager:

uendelige domme:

for gæld 1636:14, 19, 35, 304, 348, 374
 for gæld med rente 1636:377
 for gæld iflg. bog 1636:156, 353
 for gæld iflg. bog med rente 1636:236
 for gæld iflg. brev 1636:28, 199, 231, 257, 294, 295, 308,
 475, 481, 483, 535
 for gæld iflg. brev med rente 1636:55, 157, 237, 244, 296
 for gæld iflg. brev og forløfte 1636:482
 for gæld iflg. brev med rente og skadegæld 1636:230, 387,
 484, 545
 uden angivelse 1636:25, 523

endelige domme:

for gæld 1636:355, 789, 792; 1637:68, 107, 147, 209, 293,
 778; 1639:40; 1640:151, 272, 385, 505
 for gæld med rente 1637:68, 475, 483, 492; 1638:287, 672;
 1640:663
 for gæld med omkostning 1637:461; 1639:40

for gæld med rente og skadegæld 1637:486; 1639:403
for gæld med rente og interesse 1640:453
for gæld iflg. bog 1636:458, 791; 1637:334
for gæld iflg. brev 1636:91, 105, 240, 242, 278, 279, 312,
386, 388, 435, 536, 549, 568, 792; 1637:16, 86, 93,
103, 275, 312, 336, 364, 417, 418, 419, 557, 573, 609,
657; 1638:88, 118, 147, 270, 318, 355, 370, 421, 469,
470, 514, 570, 583; 1639:91, 126, 135, 136, 224, 325;
1640:13, 98, 118, 254, 264, 340, 390, 409, 463, 495,
602, 694
for gæld iflg. brev med rente 1636:200; 1637:484, 516,
881; 1638:78, 79, 271, 470, 507, 633; 1639:23, 76,
103, 106, 111, 258, 404; 1640:97, 151, 192, 252, 254,
371, 373, 478, 479, 601, 636, 663, 664, 695, 730
for gæld iflg. brev med skadegæld 1638:298
for gæld iflg. brev med interesse 1639:539
for gæld iflg. brev med rente og skadegæld 1636:330, 331,
446, 448; 1637:17, 68, 213, 269, 472, 480, 709;
1638:130, 369; 1639:161, 170, 416, 584; 1640:251,
252, 253, 375, 637
for gæld iflg. brev med rente og interesse 1637:18, 170;
1638:610; 1639:169, 189, 202 (note), 418; 1640:16,
98, 376, 452, 664, 729, 730
for gæld iflg. brev med rente, skadegæld og interesse
1639:585, 609, 611, 612; 1640:263 (note), 663
for gæld iflg. pantebrev 1636:383; 1638:494; 1639:611
for gæld iflg. pantebrev med rente og interesse 1639:202
(note)
for gæld iflg. tingsvidne 1636:18, 781; 1637:593, 608;
1639:393; 1640:339, 390, 538
for gæld iflg. register 1638:449
for gæld iflg. skiftevidne 1640:168
for gæld iflg. voldgift 1639:27
for gæld iflg. forløfte 1637:68, 502, 547; 1638:130, 652;
1639:584
for gæld iflg. regnskab 1639:217
uden angivelse 1636:254

dom om betalt gæld 1638:154 (note)
dom om betaling af forældet gælds brev 1638:155
dom over skyldnere i 5 sogne 1638:286
dom til betaling af afdøds gæld 1636:696; 1640:180
dom til betaling af gæld udlagt for arvinger 1639:494
dom for gæld iflg. brev, som anfægtes 1640:13
dom for forfalden rente 1637:747
dom, at rente ikke skal betales 1638:297 (note)
dom for skade og omkostning 1639:614
dom for resterende medgift 1637:485
dom for ubestridt gæld med omkostninger 1636:715

forhold vedrørende domme:

endelig dom efter 2 uendelige domme 1636:74, 92, 105 og
passim
2. ting gives efter doms lydelse 1636:184
uendelige domme tilbagekaldes af sagsøgte 1636:16, 428,
447

egentlig dom nødvendig, hvis sagsøgte møder op og gør indsigelse 1640:82 (note)
 udeblivelsesdom iflg. påstand efter 6 ugers udsættelse 1637:492; 1638:64 (note); 1639:76 og passim
 udeblivelsesdom iflg. påstand i uvitterlig sag 1638:334 (note)
 uendelig dom over udeblevne, udsættelse vedr. de mødte 1636:238, 239
 domme indført senere i tingbogen 1636:indl.; 1637:220
 dom æsket, påstand om retstab ved udsættelse 1637:401 (jfr. 402)
 efter påkrav får part breve og dom 1637:402 (jfr. 401)
 dom afsiges ikke, da sagen henskudt for husbond 1637:677
 domme erklæres døde og magtesløse ved forlig 1637:42

tvingende og opfyldende funktioner 50 - 59

50. fordeling med høringer, mandhelgsberøvelse, lovfældning

fordeling med 6 høringer:

for faldsmål efter fordeling for hovedsag 1636:165; 1638:209; 1640:108
 for 3 mark for ulydighed og retsnægtelse 1640:203 (jfr. 222, 223)
 for 3 mark for ikke-opfyldelse af endelig dom 1637:324 (jfr. 322, 323, 333)
 for undladt opfyldelse af dom 1639:150; 1640:104
 hindrer funktion som sandemand 1640:65, 89, 90, 400
 hindrer funktion som vidne 1640:279, 346, 400
 hindrer funktion som nævning 1640:617
 hindrer funktion som syns- og varselsmand 1640:346, 400
 for bøder 1636:126; 1637:35, 271, 286; 1638:326; 1639:421; 1640:713
 for helligbrøde 1638:422
 for ærekrænkelse 1639:639
 for sår og skade iflg. tingsvidne 1636:514
 for ulovlig husning af en fordelt 1640:172
 for at bevise nogle ord iflg. tingsvidne og dom 1636:772; 1637:231
 for ulovlig brug af hus 1638:56
 for undveget tjeneste 1639:183 (jfr. 182), 273, 514; 1640:134, 148, 359, 380
 for skatterestancer 1636:293, 359, 677; 1637:81, 111, 140, 458, 732; 1638:85, 531; 1639:117, 173, 576; 1640:93, 183, 427, 698, 703
 for skattepenge, faldsmål og skadegæld 1637:458
 for tienderestancer 1636:80, 172, 273, 325, 408; 1637:22, 126, 131, 141, 300, 301, 302, 339, 482, 776; 1638:57, 209, 282, 378, 379; 1639:300, 320, 321, 350; 1640:120, 218, 262, 324, 383, 700
 for tienderestancer, hovedsum og faldsmål 1636:325
 for restancer iflg. dom 1639:353
 for degnerente 1636:178; 1637:79; 1638:556; 1639:574
 for soldaterpenge 1639:297

for bropenge 1636:721
 for tyreleje 1636:129, 158
 for koleje 1636:412
 for fæsteafgifter 1636:6, 493, 566, 581, 747; 1637:43,
 132, 548, 732; 1638:57, 313, 366, 377; 1639:39,
 66, 207
 for leverancer og løsøre 1636:9, 129, 143, 272, 324;
 1637:26, 27, 36, 38, 43, 73, 200 (jfr. 199), 229, 279,
 640, 818; 1638:40, 70, 98, 249, 305, 445, 660;
 1639:70, 77, 213, 276, 284, 515; 1640:146, 258, 379,
 381, 615, 650
 for korn og faldsmål 1638:249
 for unkladt udlevering 1636:190; 1638:264; 1640:381, 582
 for unkladt forsegling 1636:574; 1637:403
 for skade på dyr og ting 1636:2; 1637:231; 1639:176
 (jfr. 98, 108, 109); 1640:381
 for gene af tørvestak 1639:420
 for tjeneste- og arbejds løn 1636:100, 127, 286; 1637:36,
 127, 565; 1639:436, 574
 for brev- og skriverpenge 1636:108, 137, 138, 139;
 1637:191; 1638:175; 1639:31; 1640:93, 360
 for sagesfald iflg. dom 1637:722
 for gæld iflg. dom 1636:782; 1637:232, 541; 1638:349;
 1640:137
 for gæld iflg. tingsvidne 1636:9, 572; 1637:73, 138, 276,
 642; 1638:40, 98, 349, 660; 1639:515; 1640:111, 379
 for gæld iflg. bog 1637:2; 1639:77
 for gæld bevist af tingbogen 1637:818
 for gæld iflg. brev og skiftevidne 1637:198
 for gæld iflg. brev 1636:229, 249, 272, 288, 326, 338, 339;
 1637:15, 179, 445, 496, 641; 1638:34, 39, 57, 73, 187,
 258, 348, 459, 538; 1639:468, 504, 592, 605; 1640:34,
 35, 185, 381, 395, 575, 590, 614
 for gæld iflg. brev med rente 1636:116, 316, 561; 1637:37,
 108, 198, 304, 321, 553, 576; 1639:34, 56, 112, 238,
 274, 503; 1640:63, 103, 381
 for gæld iflg. brev med rente og skadegæld 1636:544, 620;
 1637:58, 76, 257; 1639:406; 1640:121, 122, 649
 for rente af gæld iflg. brev 1636:426; 1639:130, 483;
 1640:119
 for gæld iflg. forløfte 1636:185, 588, 697
 for gæld 1636:106, 134, 135, 136, 144, 169, 286, 287, 289a,
 324, 327, 420, 421, 759; 1637:15, 229, 649, 762, 763,
 765, 766, 874; 1638:31, 209, 445, 461; 1639:604;
 1640:123, 247, 361, 381, 394, 446
 for gæld og korn 1638:420; 1639:114
 for fragt af løfte om forlig 1639:266

fordeling iøvrigt:

fordeling udsat efter sagsøgers begæring 1636:595, 598,
 609, 670 og passim
 fordeling omstødt, da sagen over 3 dalers værdi 1640:381
 (note)
 fordeling for gæld, indsigelse på 3. ting om betaling
 1639:278

3. ting vedr. fordeling påstås ulovligt meddelt 1638:593
 (note)
 krav om dom forud for fordeling 1639:617
 beskrivelse af delsvidne 1637:405

53. tvangsfuldbyrdelse, udlæg, udsætning, udvurdering, tag og nam

praksis vedr. udlæg i huse og løsøre 1638:191
 fogden hævder ret til udsætning straks efter dom og dele
 1637:498
 fuldmagt fra herredsfoged til udlæg 1640:468
 tingmand nægter at bistå herredsfogden ved udlæg 1640:203
 (jfr. 222, 223)
 udlæg/udsætning/udvurdering for gæld iflg. dom 1636:5, 15,
 29, 60, 204, 223, 313, 343, 403, 750; 1637:115, 145
 192, 222, 224, 225, 282, 325, 327, 347, 353, 354, 396,
 455, 477, 478, 509, 862; 1638:202, 217, 222, 434, 447;
 1639:118, 192, 196, 226, 229, 280, 286, 295, 326, 462
 (jfr. 463), 540; 1640:170, 201, 202, 311, 327, 454,
 470, 667
 udlæg/udsætning for fæsteafgifter 1636:191, 410; 1637:144,
 355, 665; 1638:419; 1640:212, 470
 udlæg/udsætning for skat 1636:256
 udlæg for gæld iflg. delsvidne 1636:31, 82, 502; 1637:9,
 171, 180, 223, 326, 430; 1638:222; 1640:470
 udlæg for gæld iflg. bog 1636:251
 udsætning/udpantning for tiende 1636:76, 77; 1639:87
 tag og nam i bedste løsøre for soldaterpenge 1639:82
 udsætning/udvurdering for gæld iflg. tingsvidne 1637:397,
 531, 575
 udsætning for gæld 1638:337
 udlæg/nam/vurdering, hvis ikke gæld betales 1636:714, 715;
 1637:665; 1638:93
 udlæg i udestående gæld og pant 1637:454; 1638:290
 udlæg går forud for aftægt 1639:463 (jfr. 462)
 fjernelse af gods udsat ved tag og nam 1636:99; 1637:298
 vurderingsvidne underkendt ved husbonds hjemmel 1636:479
 indsigelse imod vurdering 1636:216 (jfr. 218, 219);
 1637:28
 anfægtet vurdering godtgøres 1637:427 (jfr. 428)
 udlæg i hus uden jord 1638:129 (jfr. 333)
 udvurderet gods formenes forringet 1636:560
 ved udlæg udleveres gældsbrev til debitor 1637:299;
 1639:280
 afskrivning på indførsel 1637:328
 forlig i stedet for tag og nam 1637:457
 indløsningsfrist ved udsætning 1637:325, 326, 397 og passim
 henstand begæret med opfyldelse af dom 1637:516
 under udlægsforretning loves debitores gæld betalt 1639:298
 domfældte slipper billigere ved betaling i rede penge efter
 udlæg 1639:295, 326, 540
 betaling for umage ved tvangsfuldbyrdelse 1638:168
 udsætningsvidner som aktiver i dødsbo 1637:123

kreditorer foranstalter skifte i levende live 1640:296
 bo utilstrækkeligt til udlæg 1637:225; 1640:311
 tag og nam årsag til fattigdom 1639:184; 1640:208
 intet til genstand for udlæg for bødekraft 1638:253 (jfr.
 235)

54. foreløbige retsmidler: forbud, advarsel, arrest, tilbageholdelse af dyr eller ting (jfr. 120)

forbud imod at sagsøge fæstere 1640:547
 forbud imod udstedelse af tingsvidner m.v. 1636:248;
 1640:219
 forbud imod tag og nam 1637:498
 forbud kræver varsel iflg. recessen 1638:389
 forbud og klagevidne begæres udstedt 1636:768
 forbud og klagevidne underkendt 1636:797; 1639:516
 forbud benægtet 1640:491
 forbud overtrådt 1637:184 (jfr. 174); 1637:660; 1639:84;
 1640:172
 tingholder tager frist til udstedelse af forbud 1636:723
 forbud imod at forlade tinget 1637:253
 forbud imod at huse fordelt mand 1640:133
 forbud imod, at fæster huser søn og svigerdatter 1640:40
 forbud imod brug af udsat/udvurderet hus 1637:575, 670,
 912; 1638:333 (jfr. 129)
 forbud imod brug af kælderrum 1639:331 (jfr. 384)
 forbud imod brug af marker og enge 1637:116, 248, 315, 374,
 444; 1638:300, 302, 376
 forbud imod tørvegravning m.v. 1639:285, 362; 1640:278
 forbud imod færdsel 1636:392, 440, 517; 1638:389
 forbud imod indhøstning 1637:174 (jfr. 184)
 forbud imod afførsel af afgrøde 1636:61, 645; 1639:516
 forbud imod udlån og udleje af fæsteland 1638:645; 1639:371
 forbud imod særjord 1639:57
 forbud imod dyr på kirkegårde 1638:214
 forbud imod skadegørende hund 1640:537
 forbud imod brug af ikke-betalt hest 1639:100 (jfr. 101),
 198
 forbud imod, at arvinger råder over dødsbo 1637:316
 forbud imod betaling af gæld, før børns krav er dækket
 1637:196
 forbud imod betaling af tiende til angivet person 1637:400
 forbud imod betaling af gæld til domfældt 1637:454
 forbud imod salg af en le, som formodes stjålet 1638:239
 forbud imod salg af omtvistet tømmer 1640:432
 forbud og tagsmærke vedr. tømmer, døre og vinduer 1640:490
 advarsel om hoveriarbejde 1639:438, 452
 advarsel for engslet 1639:467
 advarsel til kreditorer i dødsbo 1640:47
 advarsel imod manglende angivelse af forseelser imod kirke-
 tugt 1638:673 (jfr. 678)
 fogden forvarer udlagte penge på kongens vegne 1638:291
 fogden forvarer et brev, som påstås forandret 1638:519
 fogden forvarer engleje 1639:84

optagelse (innam) af skadegørende husdyr 1636:590; 1637:864; 1639:411 (jfr. 412, 419, 423, 424); 1640:623
tilbageholdelse af udlejet ko 1637:568
tagsmærke vedr. løvsøre 1640:432, 433, 455-458, 509

55. foreløbige retsmidler: anholdelse, fængsling (jfr. 161)

en sigtet anholdt på Riberhus 1639:28 (jfr. 29, 36, 42, 50, 163-166)
fængsling på Riberhus 1639:194 (jfr. 199)
lensmands forhør over en fængslet 1639:199

56. foreløbige retsmidler: borgen for tilstedeværelse, rettergang og fred

præst kræver løfte om fred af 2 eller 4 dannemænd 1638:405
borgen æsket efter trusler 1636:147
borgen for fred nægtet 1636:23; 1638:408

57. opbud, lovbud for pant og gæld (jfr. 98, 128)

opbud af pant 1636:340, 427; 1637:70, 396, 508, 861; 1638:210, 399 (note), 622; 1639:67, 81, 334 (jfr. 385), 422; 1640:2, 413, 475 (jfr. 381), 574
opbud af bo til kreditorer 1640:296
opbud af dødsbo til kreditorer, se gruppe 91: fragåelse af arv og gæld

58. kost og tæring, sagsomkostninger (jfr. 4, 132, 380)

kost og tæring tilkendt efter landstings underkendelse af dom 1636:245
kost og tæring forbeholdt overfor landstingsstævning 1637:599
omkostning og brevpengemodregnet i bøder 1639:270
omkostning og brevpengemodregnet 1640:311
omkostning ved forsegling af aftægtsbrev 1640:176
omkostning ved inddrivelse af gæld 1638:168
omkostning og skade ved rettergang 1639:614
omkostning og skadegæld 1637:232
deleomkostninger og faldsmål ved udvurdering 1637:326
faldsmål og skadegæld ved udvurdering 1637:325
doms bekostning og skadegæld ved udvurdering 1637:327
doms bekostning, skriverpenge og faldsmål ved udsætning 1637:115
dompenge, faldsmål og skadegæld ved udsætning 1639:286
skadegæld efter sag betingelse for udlevering af breve 1639:294
frifindelse for tiltale, bekostning og skriverpenge 1637:91
fordeling for omkostninger ved udlæg 1640:137
fordeling for skriverpenge 1637:191
bidrag til retterpenge 1637:97
domme, som omfatter sagsomkostninger, se gruppe 43
fordelinger, som omfatter sagsomkostninger, se gruppe 50
fogedpenge, se gruppe 114

DE AF TINGET ANVENDTE RETSKILDER 60 - 64

60. skreven ret

- herredsfogdens grundlag for dom: landslov, recessen og kgl. forordninger forkyndt til tinge i fogdens tid 1640:273
 gejstlig og verdslig ret 1639:214, 215
 Guds lov 1639:163-165 (note)
 Moselov (3 Mos 18:23 jfr. 29, sodomi) 1637:95
 vor landslov (Jydske Lov) 1640:226
 Jydske Lov II-46 (jfr. 55, om rebning) 1640:226
 Jydske Lov III-32 (om bårdag) 1636:738
 Koldingske reces 1558 13/12
 § 12 (hjemmel) 1636:36 (jfr. 23, 25)
 § 14 (varsel) 1638:389
 § 16 (falske vidnesbyrd) 1636:334
 § 31 (fiskeri) 1636:335, 608
 § 33 (landkøb) 1638:106, 107, 173
 § 34 (bønders varesalg) 1640:245
 § 42 (fæstes forbrydelse) 1636:480, 668; 1637:571; 1638:21
 § 50 (20 års hævd) 1636:608
 § 51 (tiende) 1637:174 (jfr. 184)
 § 60 (horsag) 1639:51; 1640:190
 åbent brev 1579 8/1 (forbud imod at slippe hovedsagen for ord) 1639:492 (jfr. 302)
 åbent brev 1593 9/7 (tiende) 1637:174 (jfr. 184)
 reces 1615 31/3 § 24 (gældsbreves 20-årige forældelse) 1638:111, 112, 130, 134, 135, 155
 frd. 1617 12/10 (løbsagtighed) § 1 1638:468, 620
 frd. 1618 1/5 (ulovlige kroer) 1636:126
 frd. 1619 16/11 (tjenestefolk og løsgængere) 1636:208
 missiver 1620 6/7 og 12/9 om vejes og vognes bredde 1640:275
 Birkeretten 1623 jan. § 10 (markeskel imellem herred, by og birk) 1640:484
 frd. 1623 1/7 om gældssager:
 § 5 (tiltale for gæld og udlæg) 1636:274, 714, 715; 1637:154 og passim
 § 7 (fordeling) 1639:617
 § 9 (pant) 1639:334 (jfr. 385)
 frd. 1623 25/7 (landhandel og øksenhandel) 1638:173; 1639:471
 frd. 1623 18/9 (skatter, § 4) 1636:248
 frd. 1629 27/3 (kirketugt) 1638:673
 frd. 1631 25/8 (vidnesbyrd for hjemting, § 3) 1637:423
 frd. 1632 23/4 (underpant i fast ejendom) 1639:81, 334 (jfr. 385)
 frd. 1635 31/3 (rette tingdag) 1640:182
 frd. 1636 23/5 (genpart af stævning, § 2) 1637:620; 1640:548
 kongebrev (ukendt) på sandemænds fritagelse for ægt og arbejde 1639:168 (note, jfr. 113, 127)
 en lovbog registreret i dødsbo 1640:143
 vide og vedtægt fastsat 1639:57, 467
 vide og vedtægt om forbud imod gæs 1637:704
 stå til rette efter videbrev 1640:231
 videbrev 1637:300; 1639:529

61. retssædvaner

stokkenævn af 24 mænd om retspraksis vedr. udlæg i huse
1638:191
24 mænd vidner om sæd og brug vedr. betaling for gødning
ved fraflytning 1636:177
skik i herredet vedr. deltagelse i udlæg 1640:203 (jfr.
222, 223)
skik og brug af arilds tid i herredet vedr. retterpenge
1637:97
ny lov (= sædvane) afvises 1640:203 (jfr. 222, 223)
sædvane vedr. hegn 1639:333 (jfr. 383)
tilstand i marken af arilds tid 1637:116, 117
tilstand i marken i mands minde 1637:120
tilstand i lang tid (hævd), se gruppe 110

RETSSKIKKE OG RETSTERMINER 65 - 69

65. retsskikke (jfr. 561)

håndslag på løfte 1636:140; 1637:731, 913; 1639:185
håndslag på skifte 1637:744
håndslag på forlig 1636:646; 1638:345, 485; 1640:517
håndslag på forløfte 1638:586
vedtægt med hænder, mærke og signeter 1637:704
underskrift ved sædvanligt mærke 1637:421; 1638:585;
1640:716
signeter, egne hænder eller mærke til bedre forvaring
1637:278, 426
fogdens og skriverens segl på tingsvidne 1637:253
sandemænds signeter 1640:402
husbond, sognepræst og herredsfoged besegler aftægtsbrev
1638:550
signet næst fogdens forsegling 1636:13, 255, 345, 346, 347;
1637:21 og passim
besegling og underskrift til vitterlighed 1637:420, 523
besegling til vitterlighed 1636:391, 455, 456; 1637:29,
522; 1638:467
underskrift til vitterlighed 1637:422
2 underskrifter til videre konfirmation 1637:69
forsegling:
af sognevidne 1638:401; 1639:413
af tingsvidne 1637:97, 253; 1638:353
af aftægtskontrakt 1637:403; 1638:213
af forlig 1636:317
af pantebrev 1636:21, 362, 436, 570; 1637:69, 70;
1639:92, 381; 1640:8
af købebrev 1636:284, 769
af skøde 1639:79
af gældsbrev 1636:20; 1637:21, 69, 70
af kvittering 1637:78; 1638:110
af aftægtsbrev nægtet 1636:574
lavværge skal "segle" for rede penge 1637:373
signet mistet 1636:4, 40, 168, 504; 1637:146, 849; 1638:
371; 1639:287
underskrift på pantebrev 1639:93

Guds penge 1639:514
 lidkøb 1639:162
 håndpenge på køb 1637:690
 håndpenge på fæste af jord 1637:549
 penge til minde i hushandel 1638:574 (note)
 penge kastes på dørtræ før ransagning 1640:432
 nøgle og lys tilbydes for ransagning af uskiftet gods
 1636:102, 802; 1637:176, 320, 605, 800; 1638:151,
 547; 1639:122, 200; 1640:42, 143, 291, 503, 508, 662
 enke lægger boets nøgle på bordet 1637:112
 videstok 1637:387 (jfr. 337)

66. retsterminer (jfr. 691)

varsel for tingsvidne:
 8 dage 1636:51, 65, 67, 69 og passim
 14 dage 1636:9, 52, 59, 62, 81 og passim
 varsel for fordelingsvidne:
 1 måned 1636:106, 136, 172, 185 og passim
 5 uger 1636:108, 116, 120, 129 og passim
 6 uger 1636:134, 135, 326, 338 og passim
 dom opfyldes inden 15 dage, ellers nam og vurdering i gods
 1636:29, 274, 378, 615, 618 og passim
 ydelse i "lovtide" 1637:400
 betalingsterminer, opfyldelsesterminer:
 St. Gregori dag 1638:49
 St. Hans dag midsommer 1636:87, 101; 1637:70, 144,
 222, 326, 426; 1639:118
 St. Ibsdag 1637:21, 29
 Kyndelmisse 1636:81, 82; 1637:69
 St. Mikkelsdag 1636:456; 1637:256, 347, 597, 665;
 1640:12
 St. Mortensdag 1636:226, 582; 1639:93
 Ribermarked 1636:101, 388, 455, 503, 509; 1637:256,
 430; 1638:307, 604; 1639:80
 St. Valborgsdag 1636:226; 1640:12

DE I RETSSAGERNE FOREKOMMENDE RETSFORHOLD OG RETSBRUD 70 - 139

70. angreb på liv og legeme, mord, drab, hug og slag m.v. (jfr. 551, 580)

drab på herredsfoged under ophold i Viborg 1636:539
 (21/6 indl.)
 drabssag 1637:97
 drabsmand svoret fredløs 1640:401
 bøder for drab 1637:271
 tingsvidne vedr. drab i 1618 1640:563
 drabssigtelse, hvis slag medfører kvindes død 1636:86
 kvinde sigtet for drab på tjenestekarl 1640:87
 åråd, overfald med døden til følge 1636:516 (jfr. 1637:
 217, 433, 614, 698, 717, 757, 922; 1638:142, 235, 253,
 291, 349); 1637:698; 1638:235
 åråd, overfald 1636:516; 1637:267, 673, 742
 årådsbøder 1638:142; 1639:45, 270, 395

knivstik 1636:253, 291; 1637:1
 bøsseskud imod præst 1638:406 (jfr. 428)
 overfald og bøsseskud 1640:472 (jfr. 473)
 syn over sår 1636:299, 473; 1638:381; 1639:237
 vidnesbyrd vedr. sår 1640:217
 fordeling for bøder efter sår og slag 1636:514; 1640:713
 under forligsmøde: ild i skæg og kårdestik 1639:427
 sårsmål 1636:66, 264 (jfr. 280-282, 299-301, 305, 329, 407);
 1638:324 (jfr. 339), 346, 403, 404, 443; 1639:421;
 1640:459, 555, 603
 sår og skade beskrevet af bartskeer 1639:426
 sår og skade betalt og kvitteret 1640:585
 slag og trusler på livet 1639:423
 slag imod kvinder 1636:86 (jfr. 84, 85), 266 (jfr. 280-282),
 342, 441, 470 (jfr. 469), 655; 1637:424, 441; 1638:392;
 1639:47, 568 (jfr. 590); 1640:5
 vidnesbyrd, at kvinde ikke blev slået 1640:607, 675
 kvinder i slagsmål 1639:193, 379 (jfr. 388, 389, 390)
 kvinder såret ved le eller segl 1640:69, 412, 460 (jfr.
 462), 488
 bårdag, overfald, slag, slagsmål 1636:49, 50, 68 (jfr. 65,
 67), 85 (jfr. 23, 26, 54, 62, 65, 67, 75, 83, 84), 160,
 253, 329 (jfr. 264, 267, 280, 281, 282, 299, 300, 301,
 305, 407), 369 (jfr. 370, 371, 373, 442), 422, 424,
 425 (jfr. 409), 442 (jfr. 369-371, 373, 459), 494 (jfr.
 495), 496 (jfr. 497, 498), 526, 591, 661, 662, 738,
 796, 798, 799; 1637:35, 226, 280, 286, 448, 474, 519,
 521, 536, 618; 1638:58, 62, 103, 237, 453, 464 (jfr.
 465), 534; 1639:154, 223, 247, 248, 275, 289 (jfr. 288,
 291), 486, 544 (jfr. 545, 558, 559, 560, 586; 1640:81);
 1640:61 (jfr. 56-60, 87-90, 94-96, 214), 99, 243, 397,
 437, 489
 sag om bårdag og slag henskudt for husbond 1636:211, 407
 (jfr. 329), 459, 594; 1638:275, 441, 581; 1640:688
 (jfr. 697)
 forpligtelse til at undlade slagsmål 1637:203; 1638:345

71. fredsbrud, husfred, kirkefred, tingfred, mark- og vejfred

brud på husfred/gårdfred 1636:84 (jfr. 23, 26, 54, 62, 65,
 67, 75, 83), 470 (jfr. 469), 494 (jfr. 495), 539, 591,
 592; 1637:521, 706; 1638:237, 404; 1639:568 (jfr.
 590); 1640:472 (jfr. 473)
 vidnesbyrd om natligt ophold tæt ved fremmed gård 1640:677
 (jfr. 678)
 ransgning i hus i herredsfogdens nærvær 1640:432
 brud på kirkefred 1636:65, 406; 1637:519; 1638:240, 294
 slagsmål udenfor kirkegård 1640:489
 brud på tingfred, trusler og undsigelse 1636:146
 ulyd og uorden på tinge, se gruppe 17
 brud på markfred 1636:280 (jfr. 264-267), 282, 526
 skud imod præst på kirkevej 1638:406 (jfr. 428)
 forulempelse og overfald på kirkevej 1638:403, 512 (jfr.
 511)
 overfald på en mand, der red hjem "ad hans rette vej"
 1636:281
 overlast imod kvinde "på retfærdige veje" 1638:534

72. frihedsberøvelse, ulovlig

en dreng bortført og bundet 1636:600 (jfr. 601)

73. ærekrænkelser, fornærmelser (jfr. 602-603)

ærekrænkelser 1636:496 (jfr. 497, 498), 513 (jfr. 449-452);
1637:615, 706, 742; 1638:455 (jfr. 456), 512; 1639:
28 (jfr. 42), 193, 269, 369, 430, 437; 1640:246, 519
535
ærekrænkelse overfor herredsfoged 1640:223 (jfr. 203, 222)
ærekrænkelse overfor adelig 1638:536 (jfr. 613; 1639:46)
ærekrænkelse overfor afdød 1640:38 (jfr. 39)
ærekrænkende behandling 1640:225
beskyldning for tyveri 1636:449 (jfr. 450-452), 469 (jfr.
470), 512; 1637:705; 1638:428; 1640:519, 533
beskyldning for uærlig sag 1638:455 (jfr. 456)
beskyldning for hor 1636:449 (jfr. 450-452); 1637:705
beskyldning for løgn på tinge 1636:259
onde ord til hinder for æresbekræftelse 1640:4
vidne hæder og ære fra 1640:308
ærekrænkelse benægtet 1639:424; 1640:81 (jfr. 1639:544,
545, 558-560)
ærekrænkelse tilbagekaldes og undskyldes 1636:405; 1637:
42, 64, 716; 1638:281 (jfr. 280, 331), 588; 1639:349,
484; 1640:724
påstand om dommers og skrivers partiskhed tilbagekaldt
1639:349
ord om herredsfogden ikke ment krænkende 1640:92 (jfr. 64)
frifindelse for ærekrænkelse 1640:250 (jfr. 225)
påstand om løgn i mangel af bevis 1640:422
synsmænd "få skam" for erklæring 1637:278
forlig efter ærekrænkelse 1639:62, 214, 215
onde ord anledning til slagsmål 1636:370 (jfr. 369, 371,
373, 442), 799; 1638:453
skændsord og skænderi 1636:27, 53, 146, 281, 494 (jfr.
495), 692, 713, 772; 1637:31, 424, 643, 784, 884;
1638:62, 92, 226, 237, 240, 339 (jfr. 324), 448, 594,
595; 1639:125, 159, 288, 289, 302 (jfr. 492), 379
(jfr. 388, 389, 390), 461, 589; 1640:58, 284
dom, at ord skal bevises 1636:334 (jfr. 356)

74. krænkelse af religion og sædelighed, trolddom (jfr. 151, 519, 562, 563, 578)

trussel om selvmord 1640:58, 60
rygte om selvmord 1640:87
kætterisag, sodomi 1637:95 (jfr. 113, 124)
indskærpelse af kirkedisciplin og pligt til angivelse
1638:673 (jfr. 678)
krænkelser af kirketugt, skænderi og slagsmål 1639:193
mened, ed imod ed 1639:119, 559, 560 (jfr. gruppe 34)
virkninger af falsk ed 1640:95
helligbrøde, arbejde på helligdage 1638:262 (jfr. 218),
292, 343, 344, 386, 422
præst afviser ladefoged som fadder 1638:405 (jfr. 406-410,
428, 602)

kvinder i slagsmål efter altergang 1639:379
 stå skrifte for besvangrelse før troløvelse 1639:36 (jfr. 28, 29)
 sag om beliggelse af steddatter 1639:28 (jfr. 29, 36, 42, 49, 50, 163-165)
 sag om jomfrukrænkelse 1638:197, 233
 forhør over fødende kvinde om faderskab 1639:158
 faderskabssag 1639:415
 bøder tilbudt for beliggelse, men kræves for voldtægt 1638:661 (note, jfr. 662)
 sigtelse for hor 1637:705
 utugtig omgængelse 1637:423
 ligge i ondt levned 1639:36 (jfr. 28, 29)
 sag imod lokkede kvinder 1640:288
 sag om beliggelse/lejermål 1637:878, 910; 1639:457 (jfr. 458); 1640:316
 kvinde giver sig i husbonds minde for beliggelse 1636:594
 voldgift i lejermålssag 1640:720
 forlig om beliggelse 1639:11, 195
 sag om beliggelse påstås eftergivet 1640:333
 beliggelsesbøder 1638:402, 468, 580, 620; 1639:51, 174, 195, 386; 1640:152, 190, 197, 341
 beliggelsesbøder indkræves af biskop 1639:174
 beliggelsesbøder halveres for en syg 1639:386
 krav om lejermålsbøder mødt med ægteskabstilbud 1640:190
 beliggelsesbøder afkrævet en gift mand 1639:51
 rygter om spøgeri og spådom 1636:52
 kvinde signer en hest 1640:44 (jfr. 38, 43, 45, 46)
 sigtelse for trolddom 1640:38 (jfr. 43, 44, 45, 46), 307-310, 357, 420
 sigtelse for trolddom afvist ved ed 1640:307-310
 trolddomssag, kirkenævn påkaldt 1640:534 (note), 576
 trolddomssag, kirkenævninger udmeldt 1640:605
 trolddomssag henskudt for husbond 1640:556
 kvinde sværges fri for trolddom af kirkenævn 1640:607
 "troldpak" som skældsord 1639:461; 1640:246

75. krænkelse af retten og øvrigheden, overhørighed, ulydighed, forræderi (jfr. 16, 470 ff.)

beskyldninger imod dommer og skriver 1638:596 (jfr. 607)
 foragt for retten, siden tilbagekaldt 1637:510 (jfr. 532)
 varselmænd overfaldet 1637:519
 ulydighed imod herredsfogden 1640:203 (jfr. 222, 223)
 overhørighed at forlade tinget med falsk tingsvidne 1637:253
 sag søges undertrykt 1638:315
 sag gives Gud og øvrighed tilkende 1637:706
 sag om falsk kvittering 1639:614
 fordeling for undladt opfyldelse af dom, faldsmål, se gruppe 50
 urigtig vurdering, se grupperne 16 og 25
 ulydighed, varsel 1638:504
 kvinde flygter med oppebårne skattepenge 1639:253
 overhørighed ikke at betale soldaterpenge 1639:82

overhørighed overfor husbond, undladt ægt og arbejde
 1638:289 (jfr. 301, 314), 334; 1640:451, 676, 693
 drik og dobbel benægtet 1638:496
 ulovligt brandevinssalg, krohold 1636:126; 1638:496
 ulovlig ansættelse af tjenestekarl 1636:208

76. personretlige forhold: børn, mindreårige, værgemål, forsørgelse (jfr. 540)

faderskabssag 1639:49, 158 (jfr. 163), 415, 458
 barn lyst i kuld og køn 1636:63; 1637:7; 1639:10, 12, 271, 583; 1640:37, 113, 502, 586
 kuldlysning opsagt 1640:114
 fader ansvarlig for barns skadegørende handlinger 1636:616 (jfr. 660, 693)
 fader kræver bøder for sit barn 1637:286; 1639:421
 årsbøder oppebåret på efterladte børns vegne 1639:270
 sag om forvaring af bøder til børn af en dræbt 1639:45
 pige under 12 år dømt til forældres revselse 1638:132 (jfr. 395)
 tingsvidne på, at en pige er under 12 år 1638:8
 fader møder for umyndig pige 1637:784
 lavværger på fædrene og mødrene side 1637:123, 373, 535, 605; 1639:525; 1640:651
 samme lavværge på fædrene og mødrene side 1637:506
 børns lavværge på mødrene side 1636:88; 1637:194
 børns lavværge kan kræve deres arv i forvaring 1638:657; 1639:19
 rette lavværger optræder for børn på skifte 1636:88, 89 og passim
 lavværgers samtykke til råden over dødsbo 1637:316
 børns lavværge tilbydes ransagning af dødsbo 1639:122
 værg kvitterer for bøder til børn 1639:615
 værg kvitterer for børns arv 1636:725; 1639:88
 værg protesterer imod umyndigs salg af stude 1636:23 (jfr. 26)
 børn varslet ved lavværge 1637:96, 314; 1638:95
 arvinger med lavværger dømt 1637:87
 børn med lavværger fordelt 1637:458
 faderløse børn og deres lavværger 1637:397
 faderløse børns farbroder anfægter værgemål 1639:45
 fader påtager sig forsørgelse af søn overfor dennes lavværge 1637:506
 børn med formyndere 1640:261
 overtagelse af værgemål for børn 1639:186; 1640:80, 723
 værgemål overtages af broder 1637:33, 181
 værgemål overtages af morbroder efter moders død 1637:605
 værgemål frabedes grundet ung alder og fremmed tjeneste 1638:452
 værgemål opsagt for faderløs dreng 1636:46
 værgemål opsagt for 18-årig 1639:323 (jfr. 299, 313)
 regnskab efter værgemål 1638:49
 terminer og pant vedr. værges udbetaling af mødrene arv 1640:12
 værg udleverer børnegods 1639:602; 1640:224

værgemål afsluttes ved voldgift og forlig 1638:6
 værgemål for børn kvitteres og overtages 1637:59
 kvittering for værgemål 1636:569, 808; 1637:33; 1638:
 500, 501, 592, 637; 1639:95, 153, 231; 1640:604
 tvist om værgemål til voldgift 1637:439
 skyld iflg. værgemål udredes forlods på skifte 1639:121
 værgpenge 1638:342 (note)
 børn får deres arv, når de bliver deres egen værg 1638:416
 2 brødre og deres søster over 18 år er egen værg efter loven
 1639:323

en forældreløs dreng forsørges på skift 1637:888
 forældreløse børn adskilles på skifte 1638:625
 forsørgelse af børn indtil 20. år påtaget på skifte 1640:28
 pigers arv udbetales, når de bliver 20 år eller indgår ægte-
 skab 1636:89
 forsørgelse af børn indtil 18. år påtaget på skifte 1637:350
 forsørgelse af pige indtil 18. år påtaget på tinge 1638:265
 (note)
 forsørgelse af børn indtil 15. år påtaget på skifte 1636:
 88, 315, 702; 1637:181, 373, 535, 605, 889; 1638:126,
 149, 425, 554, 625; 1639:447, 490, 491; 1640:29, 33,
 126
 forsørgelse af børn og forvaring af arv indtil 15. år
 1639:122; 1640:126, 261
 forsørgelse af børn til 15 år, forvaring af arv til 18 år
 1638:547
 forsørgelse af pige til 15 år, forvaring af arv til 20 år
 1639:7
 forsørgelse af piger til 15 år, forvaring af arv til 24 år
 1640:306
 forsørgelse af pige til 15 år iflg. dom 1638:261
 forsørgelse af forældreløse børn, indtil de kan hjælpe sig
 selv 1637:745
 forsørgelse af ugift pige indtil giftermål og anden værg
 1636:770
 forsørgelse af børn påtaget på skifte 1638:105
 børns forsørgelse påtaget af stedfader 1637:112, 535
 børns forsørgelse påtaget af enkemand 1637:420, 823
 omfang af faders forsørgelsespligt overfor barn 1636:315;
 1637:506
 pige får rente af arv til forsørgelse 1638:657
 forsørgelse af enkes børn aftalt ved hendes troløvelse
 1639:19
 rente nægtes udbetalt under forsørgelse 1638:367 (note)
 en pige får penge ved søsterens overtagelse af gård 1639:80
 vederlag for børns forsørgelse på åremål 1639:525
 ved udbetaling af børns arv modregnes forsørgelse 1638:417
 forlig om en piges ophold og forsørgelse 1638:145
 enke udtager ko i bo til forsørgelse for sig og børn
 1640:503
 rente af dødsbo for ringe til børns forsørgelse 1640:33
 dom for børns mødrene arv 1638:288
 børn får arv ved 15-års alder 1639:447
 børn får arv, når de bliver deres egen værg 1638:416
 strid om forsørgelsespligt overfor en pige 1638:169 (jfr.
 261)

forsørgelse af en pige forsømt 1638:169 (jfr. 261)
 en pige tilkendt penge eller oplæring i vævning 1640:672
 en pige tilbuden forsørgelse imod arbejde og lydighed
 1640:240 (jfr. 272)
 børns skolegang aftales på skifte 1638:452
 forlig om værgemål: udredelse af skoleløn, rente, sko og
 klæder 1638:307
 ansættelse af en dreng som hyrde 1639:125
 faderløs dreng tildømmes kost og skoleløn 1637:432

77. personretlige forhold: kvinder, værgemål; mænd, vederhæftighed

kvinde aflægger vidnesbyrd 1636:179, 181
 kvinde aflægger ed på sigtelse 1636:267 (jfr. 280 ff.)
 kvinde aflægger ed på aftægtskrav 1638:388
 kvinde påtager sig forsørgelse af sin moder 1638:2
 kvinde står til vederhæftning 1636:496, 664
 kvinder forhører fødende om faderskab 1639:158
 kvinder vidner om fødende kvindes udlægning af barnefader
 1639:415
 kvinde lader en mand fordele og forbyder at huse ham
 1640:133 (note jfr. 172)
 kvinde som domhaver 1637:122; 1639:103, 126, 161, 416
 kvinde sagsøger nabo 1638:433
 kvinde tilkendes græsning for en ko 1637:686
 kvinde får penge iflg. skiftebrev og kvitterer værg 1639:234
 kvinde får penge af forvaret arv af fornødenhed 1639:252
 kvinde pantsætter kåbe for gæld 1638:210
 kvinde som kontraktspart afslår penge i stedet for varer
 1638:387
 kvinde som kreditor 1637:21, 70, 122; 1639:393
 kvinde eller lavværge kan kræve gæld betalt 1637:21
 kvinde flygtet med skattepenge, som hun har oppebåret
 1639:253
 kvinde sagsøgt for landgilde m.v. 1640:665
 adelig kvinde sagsøger Varde borgerskab 1639:318
 adelig kvinde fastsætter aftægt for kvindeligt myndling
 1639:139 (jfr. 138)
 hustru optræder under udsætningsforretning i syg mands sted
 1636:81
 hustru lover at betale trediemands gæld 1639:239
 hustru, som lever adskilt fra sin mand, pålægges halv gæld
 1637:195
 enke pålagt kønsed 1638:555
 enkes udtagne værg 1636:319
 enke med karle og piger 1640:58
 enke opsiger aftale om tiende 1639:310
 enke fæster enge 1638:300
 enke møder og tilbyder betaling 1637:797
 enke indgår kontrakt med søn om gård og gods 1637:316
 enke som kreditor og domhaver 1637:334 (jfr. 322)
 præsteenke ved fuldmægtig fordeler for penge og korn
 1638:420
 enkes tilkommende mand optræder på skifte 1640:28
 enke og hendes børn og deres lavværger dømt for gæld
 1637:492 (jfr. 385)

sag imod enke og lavværgе 1637:481
 enkes fader møder for hende og hendes børn 1637:177
 møde for enke i gældssag 1637:324 (jfr. 322, 323)
 "sognemænd og enker" 1637:174

 forpligtelse til kvindegerning 1638:213
 kvinde voldtaget, faderen kræver ægteskab eller bøder
 1638:662 (jfr. 661 m. note)
 fader møder for datter på skifte 1636:1; 1637:241
 lavværgе for kvinder 1639:396 (note)
 fjerntboende slægtninge ikke ret lavværgе 1638:474;
 1639:405
 søn lavværgе for moder 1638:474; 1639:81
 broder lavværgе for kvinde 1636:227
 broder voldgiver søsters sag 1637:303
 broder tager skudsmål for søster 1637:193
 fætter lavværgе for kvinde 1639:178
 pige begærer adelig husbond som værgе 1637:595
 kvinde antager værgе 1636:7, 506, 507, 508, 770; 1638:12;
 1639:233, 405
 arv forvares indtil kvindes giftermål 1638:342
 værgemål påtaget indtil kvindes giftermål 1636:770
 forsørgelse påtaget indtil kvindes giftermål 1640:28
 ægtemand overtager og kvitterer for værgemål for hustru
 1636:227, 746; 1637:320, 866; 1638:71; 1639:368,
 547, 603; 1640:249, 423
 lavværges samtykke til skifte 1638:342
 lavværges forpligtelse vedr. kvindes rentepenge 1639:232
 landstingsvarsel om kvindes værgemål 1639:138 (jfr. 1637:
 800)
 varsel til kvinde og lavværgе 1636:32, 102, 159, 185 og
 passim
 kvinde med lavværgе, hendes børn med deres lavværgе 1637:340
 kvinde med lavværgе 1636:18, 28, 32 og passim
 kvinde og lavværgе dømt 1637:26, 27
 kvinde og lavværgе fordelt 1636:126; 1637:22, 732, 766,
 874; 1638:379; 1639:369, 503, 514; 1640:148, 590
 kvinde og lavværgе skylder af jord 1637:167
 gæld på kvindes vegne 1637:457
 ægtemand varsles for hustru 1638:95
 ægtemand fremlægger hustrus skr. klage 1637:424

 betingelse for værgemål: vederhæftig, bofast dannemand
 1638:631; 1639:45
 enlig karl uden hus anfægtes som værgе 1639:45
 to mænd og en pige, alle over 18 år, kaldes fuldvoksne og
 vederhæftige 1639:323
 nærmeste, vederhæftige frænde har opsyn med forvaret børne-
 gods 1640:687
 sagvolders vederhæftighed betvivles 1637:599
 adelig værgе tilbyder myndlings arv og aftægt til dennes
 vederhæftige slægtninge 1639:139 (jfr. 138)
 værgemål for bortebleven arving 1639:55
 aftægtsmand forbliver sit gods mægtig 1640:235

78. personretlige forhold: syge og gamle, forsørgelse, aftægt, flædførelse (jfr. 98, 313, 540-541)

- en syg mand begærer forsørgelse for et barn 1638:666
 en syg mand kan kun betale halv bøde for beliggelse
 1639:386
 en syg mand kan ikke dyrke sin jord 1636:546
 en syg mand tilkalder vidner på klage 1639:544 (jfr. 545)
 en kvinde under bartskeerers hånd for smitsom sygdom
 1639:85
 sygdom hindrer møde på tinge 1639:172; 1640:37
 bartskeerers brev om besøg hos en syg 1639:425
 på skifte tilsikres børn hushjemmel i tilfælde af sygdom
 1640:306
 aftægt for svagelig kvinde fastsættes af adelig værg
 1639:139 (jfr. 138)
 under sygdom må lejes til avl 1638:61
 opsyn under sygdom lovet i aftægtskontrakt 1637:522;
 1638:220, 221, 310; 1639:32; 1640:31, 144, 531
 værgemål frasiges på grund af alder 1640:80
 syg enkes bo registreres 1637:109 (jfr. 110)
 sygdom og fattigdom bekræftet 1636:700; 1638:206
 søn lover at pløje og age for forældre 1638:644
 en skrædder for gammel til sit arbejde 1638:462
 forsørgelse af kvinde påtaget på skifte 1637:340
 forsørgelse af ældre ægtefolk påtaget af datter og sviger-
 søn 1638:15
 forsørgelse af enke påtaget af hendes datter 1638:2
 fordeling for forsørgelse før aftægt 1640:381
 af dødsbo udtages sum til de gamles ophold 1640:33
 enke udtager på skifte til egen forsørgelse 1638:634
 aftægtsløfte skal efterkommes 1637:89, 650; 1638:674;
 1640:71
 aftægtskontrakt 1636:367, 368, 391, 745, 800; 1637:465,
 522; 1638:186, 220, 221; 1639:471; 1640:31, 144,
 531, 716
 aftægt imod overdragelse af gård 1636:801; 1637:378;
 1638:133, 310, 497, 525 (jfr. 526), 550; 1639:32, 78,
 80, 336, 523, 561; 1640:144, 353, 354
 sager om aftægt 1637:242, 833; 1638:448; 1640:440, 520
 aftægtsag henskudt for husbond 1637:903; 1640:442
 aftægtsforpligtelse 1637:595, 860; 1638:185 (jfr. 186);
 1639:123, 394 (jfr. 393); 1640:32, 193, 207, 235,
 292, 293
 aftægt påtaget i fæste- og købebrev 1638:384
 dom, at gård er købt uden aftægtspligt 1638:675
 dom om ål iflg. aftægt 1640:176
 dom, at aftægtsko skal udskiftes 1640:272
 forlig om aftægt 1637:678, 680; 1638:160, 213, 665;
 1639:473; 1640:255
 indsigelse imod aftægtsbrev 1637:403
 frifindelse for aftægt under fæstemål 1640:506
 aftægtsmand holdes skadesløs for restancer 1637:913
 pligt til ikke at sælge af aftægt 1640:31
 tingsvidne på ydet aftægt 1639:141

tingsvidne på aftægtshus 1639:324
 aftægtspligt følger gods og ejendom 1640:594
 aftægtsydelse udtages efter udlæg 1639:463 (jfr. 462)
 tilbud om aftægt modtaget, hvis hustru må følge med
 1640:221
 tilbud om overtagelse af aftægt 1640:160
 tilbud om opfyldelse af anpart af aftægt 1638:676
 aftægts- og tilbudsvidne 1639:138
 overtagelse af aftægtsforpligtelse 1639:338
 aftægtsbolig forbeholdt ved hussalg 1639:337
 aftægts gods i arv 1637:459
 krav iflg. aftægt bestrides 1638:388
 kvinde får aftægt iflg. pantebrev 1639:345 (note)
 enkes aftægtsrum og mark synet og erklæret utilstrækkelige
 1640:447 (jfr. 448)
 vurdering af aftægts gods 1637:436; 1638:185 (jfr. 186)
 skifte og vurdering i løbende aftægtsforhold 1639:552
 efterladt aftægt skiftet og delt 1640:105
 kvittering for aftægt 1637:739
 voldgift om aftægts ophør 1637:465
 fledførelse og lovbydelse 1640:236 (jfr. 237)
 enke fledfører sig efter lovbydelse til en søn 1639:299
 (jfr. 313, 323)

79. personretlige forhold: fæstere, vornede, tjenestefolk,
 tyende o.a. (jfr. 114, 130, 232, 233, 288, 311-314)

fæster må ikke huse søn og svigerdatter 1640:40
 ulovligt ophold i fæsters bolig 1640:476
 ulovligt ophold på krongods 1640:77, 154, 474
 fæster opsiges fæstemål grundet misvækst 1639:437 (jfr.
 438)
 fæstere fraflytter gods 1640:41
 tingsvidne, at fader og ikke søn er fæster 1637:579
 fæstere i Skast herred ejer huse og bygninger 1638:191,
 517 (jfr. 289, 301, 314); 1639:437; 1640:233
 fæster kræver fæstebrev overholdt 1639:63
 fæster frifundet for ægt og arbejde efter opsigelse 1640:273
 sigtelse imod kronens tjenere forfølges af lensmand 1640:81
 vidnesbyrd af tjenestepige 1638:576
 tjenestekarl uden løn i 6-7 år 1640:60
 tjenestekarl truet med rådhuskælderens 1640:58
 revselse af tjenestekarl 1640:58
 tjenestekarl udlagt som barnefader 1639:415
 skat fra tjenestekarle 1636:153; 1637:732; 1640:183
 i tjeneste som fiskere 1640:313
 svend og pige hos præst overfaldet 1639:346
 kvinde forladt tjeneste 1640:148
 kvinde fordelt for brud på tjenesteaftale 1639:514;
 1640:148
 mand fordelt for ikke tiltrådt tjeneste 1640:134
 mand dømt i tjeneste som røgter 1639:617

80. personretlige forhold: fattige, ulykkesramte, tiggere
(jfr. 542, 543, 605-606)

beskyldning for at underholde krøblinger og betlere
1637:706 (note)
pligt til kørsel for vanføre fattigfolk 1640:639
ærekränkende sigtelse imod en fattig mand 1639:435
klæder i dødsbo uddeles til fattige 1640:508
tryglebrev til gammel, vanfør mand 1640:187
tryglebrev til skibbruden 1640:188
tryglebrev til vanfør, hvis hus var nedbrændt 1640:407
tryglebrev efter skade og ulykke 1640:555
fattigdom efter brand, behov for hjælp 1639:448
fattigdom, behov for hjælp 1637:50, 51; 1639:184
en fattig nødsaget at tigge om hjælp 1637:134
en fattig med mere gæld end gods tigger 1639:506
stokkenavn bekræfter fattigdom og sygdom 1636:700;
1638:206; 1639:85
24 mænd bevidner, at gård er nedbrændt 1639:260
12 mænd bevidner fattigdom efter ildebrand 1636:285
8 mænd bevidner fattigdom og manglende skatteevne 1640:431
4 mænd bevidner fattigdom og manglende skatteevne 1636:176,
268
3 mænd bevidner fattigdom og manglende skatteevne 1636:189
tingsvidne på fattigdom og manglende skatteevne 1637:10,
12, 49, 870, 871; 1639:203; 1640:727
tingsvidne på fattigdom efter udlæg 1640:208
fattigdom efter ildebrand 1637:158
fattigdom efter lyn i hest og sårbøder 1640:555
fra gård og gods efter skibbrud 1637:101
fattig mand anmoder om henstand 1639:81
en fattig efterlader sig en ko og en øde gård 1640:22
en enke magter ikke tiende 1639:310
landgilde udlagt for en fattig 1638:498
kvinde sælger brændevin for sin skrøbeligheds skyld
1638:496
en fattig, hyldestløs og skrøbelig pige begærer væрге
1637:595
under sygdom må lejes til avl 1638:61
lån af heste af nød og trang 1638:262
salg af okse af nød og trang 1637:636; 1638:61
pengelån af nød og trang 1639:366; 1640:135

81. personretlige forhold: fremmede (jfr. 238, 312, 314, 607)

fremmede må ikke tage ophold på krongods 1640:77, 154, 474
ulovligt ophold i kvindes bolig 1640:476
en broder huset imod forbud 1640:133, 172

82. personretlige forhold: mindremænd, foragtede eller berygtede
(jfr. 150, 600-609)

forbud imod at huse fordelt mand 1640:133
vidnesbyrd af "nedfældet" mand bestrides 1637:324 (jfr. 333)
fordelt mand kan ikke være sandemand 1640:65, 89
betaling tilbudt for evt. fordelte vidner, varselsmænd,
synsmænd og sandemænd 1640:279, 346, 400

betaling tilbudt for evt. fordelte kirkenævninger 1640:617
 børn af afdød, fordelt person kan ikke sagsøge for gæld
 1638:156
 børn fordelt for gæld 1637:458
 beskyldning for uærlig sag 1638:456 (jfr. 455)
 stedfader berygtet for forhold til steddatter 1639:49

83. personretlige forhold: personlig og social status iøvrigt (jfr. 23, 600 ff.)

plads i kirken 1636:277; 1637:80, 185, 221, 646, 647;
 1638:671; 1639:52; 1640:418, 481
 bekræftelse af ære og godt rygte 1638:560; 1639:29 (jfr.
 28, 36), 50, 484; 1640:724
 bekræftelse af kvindes gode rygte 1638:332; 1639:62, 314,
 315
 en kvindes rygte 1638:280 (jfr. 281, 331)
 en kvindes rygte bekræftet med forbehold 1640:4
 spørgsmål om en kvindes ære 1639:302 (jfr. 492)
 trolldomsigtet kvindes gode rygte bekræftet 1640:55
 voldtaget kvinde 1638:661 (note jfr. 662)
 husbond pålægges pligt til at bekræfte en kvindes rygte
 1638:418
 bekræftelse af en afdøds gode rygte 1640:39
 gensidig ærebekræftelse 1639:459
 gensidig agtelse bekræftet i forlig 1638:345
 bekræftelse af, at herredsfogden er en god dannemand
 1640:64 (jfr. 92)
 ægte fødsel bekræftet 1638:410, 639
 præst afviser ladefoged som fadder 1638:405 (jfr. 406-410,
 428)
 en bondemand, "endsige en god mand", tager ikke sine ord
 tilbage 1638:536 (jfr. 613, 1639:46)
 ladefoged omtalt som tyv, skælm og landløber 1638:428
 grandevide på ære skal gives iflg. dom 1640:246
 drikke dusøl 1638:428
 nedsættende omtale af en stum 1639:379 (jfr. 388)

85. familieretlige forhold: troløvelse og ægteskab (jfr. 571)

troløvelse, skriftemål og lysning 1639:199
 mand troløver enke på skifte efter hendes mand 1636:89
 ved troløvelse med enke aftales forsørgelse af hendes børn
 1636:89; 1639:19
 troløvelse efter påstået besvangrelse ved stedfader 1639:
 36 (jfr. 28, 29)
 tilkommende hustru optræder på skifte efter afdød hustru
 1639:447
 enke og tilkommende mand skifter med hendes børn 1640:28
 enkes fæstemand optræder på skifte 1637:112, 889
 enkemand og troløvet fæstemø på skifte efter hustru 1637:373
 tilkommende svigersøn overtager gård imod aftægt 1639:80
 tilkommende svigersøns løfte om forsørgelse og aftægt for
 svigerforældre 1638:15
 en søn og hans tilkommende hustru indgår aftægtskontrakt
 1637:522

skr. kontrakt om ægteskab med aftægtsret for kvindens for-
 ældre 1636:30
 troløvelse og bryllup 1639:194, 199
 lysning og bryllup 1639:36 (jfr. 28, 29)
 bryllup 1638:27; 1639:42
 efter voldtægt kræver kvindens fader ægteskab eller 100
 daler 1638:662 (jfr. 661, note)
 ægteskab eller bøder for beliggelse 1639:195
 tilbud om ægteskab i lejermålssag 1640:190
 efter beliggelse må manden ægte hvem han lyster 1639:11
 tilbud om medgift efter voldtægt 1638:662 (jfr. 661, note)
 medgift ved søsters ægteskab 1640:725
 svigersønner begærer medgift 1638:546
 medgift til kvinde modregnes på skifte efter hendes fader
 1637:181
 tvist om medgift 1637:377 (jfr. 381, 389), 390, 456,
 485, 836
 datter og hendes fæstemand får faderens gård 1638:525, 526
 bryllupsomkostninger 1640:143
 medgift, fæstensøl, bryllupskost, klæder m.v. 1637:389
 spørgsmål om muligt ægteskab 1638:331

86. familieretlige forhold: forholdet imellem ægtefæller
 (jfr. 578, 579)

ægtefæller vil ikke adskilles under aftægt 1640:221
 ægtemand pålægges at føde og forsørge sin hustru 1636:39
 efterlysning af bortløbet hustru 1636:152 (jfr. 151)
 ægtemand påstår, at hustruen ofte har forladt ham, at hun
 har sat ild på gården og iøvrigt forfulgt ham
 1636:468
 ægtemand krævet for gæld stiftet af hustruens afdøde mand
 1638:624
 ægtemand adskilt fra hustru vil kun betale den halve gæld
 1637:195
 ægtemand fralægger sig hustrus gældssag 1637:798
 enke fordelt for mandens gæld 1637:818
 hustru samtykker i salg af gård 1636:769; 1639:79, 80
 forlig om deling af ægtefællers bo efter førstafdøde
 1638:160

87. familieretlige forhold: forældre og børn, stedbørn
 (jfr. 520, 579, 608)

faderskab, forhør over fødende kvinde 1639:158 (jfr. 163)
 faderskabssag 1639:415
 faderskab benægtet 1639:458
 vidnesbyrd om faderskab 1639:49
 barn af ugift moder 1637:432
 barn lyst i kuld og køn 1636:63; 1637:7; 1639:10, 12,
 271, 583; 1640:37, 113, 502, 586
 kuldlysning opsagt 1640:114
 søn skal være fader hørig og lydig 1637:420
 datter under 12 år dømt til forældres revselse 1638:132
 (jfr. 395)

fader ansvarlig for umyndigt barns skadegørende handlinger
 1636:616 (jfr. 660, 693)
 fader kræver bøder for børn 1637:286; 1639:270, 421
 forvaring af bøder til børn af en dræbt 1639:45
 fader anfægter handler med søn under 20 år 1636:23 (jfr.
 26)
 fader forsørger børn, til de bliver 15 år 1636:88, 315,
 704; 1637:506, 605, 823; 1638:425; 1639:447;
 1640:126
 fader møder for umyndig pige 1637:784
 moder yder datter hoser og træsko 1638:145
 datter sat i lære 1640:596
 forældre udtager en kvie til datter 1640:255
 fader forvarer børns arv efter første hustru 1638:656
 tingsvidne på udlån fra fader til søn 1640:84
 medgift (frd. 1632 23/4 § 6) 1636:802; 1638:96, 148, 212,
 250, 546; 1640:634
 hjemmeboende børn får på skifte forlods ringeste medgift
 1640:143 (note)
 forfordeling af et barn 1637:389
 søn tager skudsmål for forældre 1637:193
 søn giver arveafkald til fordel for søster, som forsørger
 moderen 1638:2 (jfr. 1)
 søns aftægts- og underholdspligt overfor moderen 1636:367,
 368; 1638:665; 1640:144, 193
 ægtefæller på aftægt hos søn 1638:185 (jfr. 186)
 datter og svigersøn overtager fæstegård 1638:525 (jfr.
 526); 1639:319, 523
 register på skifte over gaver i levende live til børn
 1640:143
 herredsskriver køber aftægt for forældre 1640:292 (jfr.
 293, 294, 295)
 stedbørn 1638:135
 steddatter 1637:363
 en mand frifundet i sag om besvangrelse af steddatter
 1639:194 (jfr. 28, 42, 50, 156, 158, 164, 165, 199)
 stedfader påtager sig forsørgelse af børn 1636:702; 1637:
 112, 535; 1638:126; 1640:28
 stedfader dømt til at forsørge pige til 15-års alder
 1638:169 (jfr. note, 261)
 moder og stedfader forvarer børns pengegave 1640:572
 stedfader forvalter og skifter dødsbo 1636:702
 stedfader optræder på skifte 1637:535
 fuldmagt fra stedfader 1639:22
 stedfader tilbyder 18-årige børn deres gods 1639:323
 (jfr. 299)
 stedfaders gæld loves betalt 1640:194
 gæld til stedbørn loves betalt i aftægtsbrev 1638:550
 stedbørn får pant for gæld 1636:570
 stedbørn kræver renter af stedfader 1640:652
 aftægt for stedfader 1640:235
 steddatter får klæder leveret 1639:301
 steddatter loves medgift 1639:29 (jfr. 28, 36, 42)
 steddatter og svigersøn får fæstegård imod aftægt 1638:550

88. familieretlige forhold: forhold til øvrige familie og slægt

lovbud om fledførelse til slægt og arvinger 1640:236
 (jfr. 237)
 en broder udenfor Jylland ikke ret lavværge for kvinde
 1639:405
 aftægtsforpligtelse overfor familie og slægtninge, se
 gruppe 78
 morbroder værge for barn 1637:605; 1640:224
 gård solgt til svoger 1639:343
 forlig med søster om medgift 1640:725
 faderløse børns farbroder anfægter værgemål 1639:45

90. arveretlige forhold: arvegang, testamente (jfr. 540)

bevis krævet for en persons død 1639:74
 arvegang, oldarv 1636:79; 1637:320, 350; 1639:299 (jfr.
 313, 323)
 broder-, søsterlodder 1637:535, 605; 1638:356 (jfr. 372);
 1639:319; 1640:508
 broderlod 1638:150; 1639:299 (jfr. 313, 323)
 søsterlod 1637:340; 1638:636 (note); 1639:3; 1640:508
 brødre bevilger broderlod til søsters børn 1637:812
 beregning af børns moderlod 1638:425 (note)
 sønner og døtre arver lige iflg. aftægtsbrev 1638:526
 sønner og døtre arver lige 1637:112; 1638:473 (note,
 jfr. 475)
 brødre bevilger søster fuld arvelod 1637:744
 enke bestemmer lige arv for sønner og døtre 1640:143
 dom, at moder og datter skal arve lige 1638:599 (note)
 kuldlyst barns arveret 1636:63; 1637:7; 1639:10, 12;
 1640:113, 502, 586
 kuldlyst barn arver lige med ægtebørn 1639:271, 583;
 1640:37
 kuldlysning opsagt 1640:114
 alle arvinger skal dele aftægtsmidler 1640:105
 arv fordelt uden hensyn til fraværende arving, pro rata
 ansvar 1638:171
 ved tvivl om en arving er i live, betinget udlodning 1637:701
 arvelod til bortebleven arving 1639:55
 uendelig dom for hustrus arv efter broderdatter 1636:380
 hjemmeboende børn får forlods ringeste medgift 1640:143 (note)
 barns arv forbliver i gården iflg. forlig 1636:532
 aftægtsyder og hans hustru er enearvinger 1639:123
 arvegang 1637:372 (jfr. 375)
 testamentariske bestemmelser i aftægtskontrakt 1636:800;
 1638:220, 221, 526, 643; 1639:78, 463; 1640:31, 144
 adelig værge for afdød fæsters datter fastsætter aftægt og
 arvegang 1639:139 (jfr. 138)
 børns arv aftales på skifte ved forlig imellem deres sted-
 fader og deres lavværge 1636:702
 enke udtager effekter og bestemmer fordeling efter sin død
 1640:143
 register over gaver i levende live, som børn skal kvittere
 på skifte 1640:143

arvinger respekterer arveladers gaver i levende live
1639:121
iflg. afdøds sidste begæring får børn klæder og smykker
uden skifte 1637:605
en syg får af medarvinger løfte om forsørgelse af et barn
1638:666
arveladers disposition over broderlod 1637:372 (jfr. 375)

91. arveretlige forhold: arv og gæld

fragåelse af arv og gæld 1636:419, 614; 1637:110 (jfr.
109), 904; 1638:95, 101, 532, 553; 1639:6, 344, 396;
1640:47, 48, 248, 482, 591, 624
arv og gæld fragået, kreditorer bestrider ubeviste krav
1636:614
arv og gæld fragået, en ko eneste aktiv, inddraget for kon-
geskat 1640:22
søskende fragår arv og gæld efter fraværende broder, der op-
lyses død 1639:128
begravelsesomkostninger kræves i gældsfragåelsesbo 1638:95
begravelsesomkostninger 1638:148; 1639:121, 200; 1640:306, 662
gælden overstiger godset 1638:309, 625; 1639:363
6 mænd udpeget til likvidering af gods og gæld 1640:620
dom, at den, der befatter sig med dødsbos gods og gæld,
skal betale gældspost 1636:696
arvinger indestår for, at udsat gods i dødsbo ikke fjernes
1636:173
dom for broderlod af gæld 1639:137
gæld i dødsbo, indfriet af trediemand, skal dækkes af arvin-
ger 1639:494
dom over ægtefælle til betaling af afdøds gæld 1640:180
børn betale halve gæld i dødsbo 1637:535
gæld i dødsbo, søns mødrene arv 1638:636
børnegæld i dødsbo 1640:508
krav for underhold af børn 1640:508
gæld skyldig af fællesbo 1638:150
beregning af gods og gæld 1637:96; 1638:251
løs udgæld: skat, skyld og landgilde 1640:42
håndskrifter på gæld ikke fundet 1638:148
afdødes gældsbreve efterlyst 1636:71, 320
vidnesbyrd om afdødes udsagn om gæld 1637:858
faders gældsbrev til søn på mødrene arv 1637:420
børn får gældsbrev på krav i dødsbo 1638:636
fordringer uden gældsbrev 1639:447
arvinger fordelt for arveladers gæld 1637:198
kreditor udtager effekter til dækning af gæld iflg. brev
1638:636
udlæg for gæld 1638:150
dødsbokkreditorer indkaldt på skifte 1637:176
dødsbokkreditorer tilbydes betaling 1637:746
arvinger loves holdt skadesløse for gæld 1638:117
gæld i dødsbo loves betalt 1637:404; 1639:363, 364
gæld efter afdød hustru loves betalt 1638:322
gældsansvar påtaget i dødsbo 1638:351
gæld i dødsbo udlignet og indfriet 1637:489

udlæg i hus indfries på skifte 1638:625
 kreditorer stå last og brast om udlagt hus 1640:503
 fæster overtager svigerfaders gård imod at betale hans gæld
 og arv til enke og børn 1639:319
 indgæld i dødsbo: vis og uvis 1637:800
 stor indgæld i dødsbo 1639:121
 fuldmagt til indkrævning af gæld til dødsbo 1637:422
 ed om gæld til afdød nægtet under henvisning til frifin-
 delse 1638:266
 ed vedr. afdød faders gæld 1639:204
 tingsvidne på, at gæld til afdød var betalt 1638:30
 kreditor bekræfter sit krav i sin "sidste tid" 1638:330
 tvivl om betaling af købesum til afdød 1638:616 (jfr. 615)
 overtagelse af gæld iflg. skiftevidne 1639:542
 gældsposter i dødsbo, se grupperne 92 og 97

92. arveretlige forhold: dødsboet og dets registrering

registrering og vurdering af dødsbo 1636:1; 1637:112,
 123, 535, 745, 800 (jfr. 1639:138); 1638:416, 425;
 1639:225, 401; 1640:29, 33, 126, 157, 306, 503,
 632, 647
 registrering og gældsbetaling 1640:291
 registrering af en kistes indhold 1640:157
 registrering før enkes død 1637:109 (jfr. 110)
 registrering og overslag, gælden overstiger godset 1638:309
 varsel til landsting til registrering af dødsbo 1637:800
 (jfr. 1639:138)
 vidnesbyrd om effekters tilstedeværelse under registrering
 1638:575
 arvinger indestår for, at gods ikke fjernes fra dødsbo
 1636:173
 råden over bo forbydes før registrering 1637:316
 gæld i uregistreret bo krævet hos enkes ægtemand 1638:624
 spørgsmål om adkomst til dyr og løsøre i dødsbo 1639:33
 (jfr. 38)
 gods efter afdød loves udleveret 1636:542
 dødsbokreditorer indvarslet 1636:70; 1637:241; 1640:624
 breve i dødsbo efterlyst 1637:392
 vurdering ved 6 høringer af bælte i dødsbo 1637:227
 vurdering før høst efter kreditorers begæring 1640:430
 dom, at en af afdøde benyttet hest ikke tilhører boet
 1639:495
 rugsæd i bo hjemles fjernet 1637:136
 nøgle og lys tilbydes for ransagning af uskiftet gods
 1636:102, 802; 1637:176, 320, 605, 800; 1638:151,
 547; 1639:122, 200; 1640:42, 143, 291, 503, 508, 662
 enke lægger boets nøgle på bordet 1637:112

93. arveretlige forhold: udtagelsesret, fortrinsret

løse brædder i dødsbo udsat til ligkiste 1638:416
 salær til herredsfoged udtaget forlods 1640:291
 begravelsesomkostninger 1638:148; 1639:121, 200; 1640:
 306, 662

udtagelse af skifteomkostninger 1640:85
 afdødes klæder skiftes forlods 1638:151
 enke udtager forlods effekter i dødsbo 1636:102, 702;
 1637:181, 320; 1638:473, 634; 1640:42, 143, 662
 enke bevilges effekter af kreditorer 1640:291
 forlods udtagelse bestemmes af enke 1640:143
 enkemand udtager forlods en seng 1639:447
 enke og børn udtager forlods effekter 1637:800; 1640:
 306, 503
 enke udtager seng, men værdien medregnes 1639:200
 effekter udlægges forlods til børn 1637:196, 350, 373, 605;
 1638:425; 1639:122, 447; 1640:28, 42
 datter udtager med søskendes samtykke en hest 1637:340
 børns oldarv udlagt på skifte efter faderen 1637:350
 gæld iflg. vægemål dækkes forlods 1639:121
 fortrinsret for børns penge 1637:222
 afflytpenge udtaget forlods 1640:42 (note)
 aftægtsydelser udtaget før skifte 1639:123
 medgift kræves forlods i gældsfragåelsesbo 1638:96
 medgift ønskes i dødsbo 1638:148
 sag om medgift 1638:212
 forlig om medgift 1640:725
 arvinger på begge sider enige om uddeling af klæder til
 fattige 1640:508

94. arveretlige forhold: arvesvig, strid om arv (jfr. 133)

stå til rette for ulovligheder vedr. arv 1638:555
 enke og søn forbydes at råde over dødsbo 1637:316
 opfordring til udlevering af arv uden svig og trøtte
 1638:356 (jfr. 372)
 arving oppebærer gæld i dødsbo udenom medarvinger 1640:159
 spørgsmål om alt er skiftet 1638:372 (jfr. 356)
 forhør vedr. yderligere midler i dødsbo 1640:138 (jfr. 140)
 arvinger kræver regnskab af lavværge 1638:42
 arvinger lover arvelader ikke at trættes om arv 1638:158
 vidnesbyrd om effekters tilstedeværelse under registrering
 1638:575
 sag med arvinger om edsbrev 1637:287
 sag om børnepenge 1640:130
 strid om arv, krav om kønsed 1640:158
 strid om oldarv 1639:299 (jfr. 313, 323)
 arvetvist 1637:92; 1639:190, 267
 arvesag udsat 1636:430, 500
 skyld vedr. arvegods erkendt 1636:455, 456
 krav om yderligere arv underkendt 1639:495
 dom for børns mødrene arv 1638:288
 dom for arvekrav 1639:400
 gældsvedgående arving dømt til kost og skoleløn til afdødes
 søn 1637:432
 skifte udsat, til dom afgør arvetvist 1636:1
 voldgift i arvetvist 1637:44, 376; 1638:426; 1640:238,
 705
 forlig efter arvestrid 1640:523

95. arveretlige forhold: afkald og kvittering for arv

afkald på og kvittering for arv 1636:42, 46, 90, 131, 132, 133, 141, 175, 344, 543, 638, 681, 682, 780, 786; 1637:30, 32, 78, 99, 134, 139, 412, 422, 453, 459, 638, 639, 853, 865, 876, 896; 1638:54, 71, 72, 100, 113, 116, 136, 137, 138, 159, 177, 259, 260, 303, 341, 350, 454, 475, 476, 477, 478, 501, 502, 537, 551, 552, 587, 591, 626, 628, 641, 642; 1639:1, 2, 3, 4, 8, 9, 20, 21, 22, 54, 69, 88, 116, 143, 152, 181, 208, 263, 367, 408, 409, 464, 465, 527, 546; 1640:7, 62, 106, 127, 205, 206, 249, 300, 429, 524, 546, 643, 651, 690, 704, 726

løfte om afkald og kvittering for arv 1637:421, 598; 1638:416

løfte om kvittering for arv efter begæring 1640:149

kvittering for arv og gæld i dødsbo 1638:25

kreditor i dødsbo giver afkald på sit krav 1637:176

kvittering fra kreditorer i dødsbo 1640:507

afkald på arv, hvis gæld loves betalt 1640:516

afkald på arv i bolig 1638:299

afkald på penge fra dødsbo 1640:494

kvittering ved aftægts ophør 1637:465

kvittering for arv ved værgemåls ophør 1636:569; 1637:596; 1640:423

kvittering for værgemål på skifte 1637:866

kvittering for skifte og værgemål 1637:830

afkald på arv til gengæld for forsørgelsespligt 1638:1

tvivl om afkald ved håndslag 1640:517

96. arveretlige forhold: iøvrigt

arvekrav påstås forældet 1639:299 (jfr. 313, 323)

gavebrev vedr. en arvepart 1638:25 (jfr. 65)

afkøb af arvelod 1638:416

salg af indestående, falden arvelod 1637:919

arveladers gaver respekteret på skifte 1639:121

gave udover arvelod 1638:452

enke pålagt at udrede en arv før skifte 1638:555

enke afkræves skifte vedr. uskiftet gods 1637:392 (jfr. 393)

enke i uskiftet bo 1639:401

en arvings fædrene arv uskiftet 1638:666

uskiftet indgæld 1639:121

adelskvinde dekretterer uskiftet bo af hensyn til aftægt for kvindelig myndling 1639:139 (jfr. 138)

delvis udbetaling af kvindes arv af fornødenhed 1639:252

begæring om arvelodder faldet i København 1638:356 (jfr. 372)

fordeling for arvet gældskrav 1638:461

forsikring til børn for arvelodder 1638:636

forvaring af al gods og gæld 1638:554

forvaring af børns arv 1638:105, 141, 158, 547; 1639:7, 447; 1640:29

betaling for forvaring af arv 1638:356 (jfr. 372)

børnegods i besiddelse og brug imod forsørgelse 1639:525

børnegods vurderes og udleveres 1639:602
 børns arv i forvaring, forsørgelse lovet 1638:149
 fader forvarer børns arv efter sin 1. hustru 1638:656
 forvaret arv udlægges med rente 1638:25
 børns arv udbetalt efter modregning af forsørgelse 1638:417
 forlig om arvelod og udbetaling 1640:322
 datter får broders arv imod forsørgelse af moderen
 1638:2 (jfr. 1)
 fader tilbyder sønner mødrene arv iflg. kontrakt 1636:554
 broder udbetaler sin søster arv efter forældrene 1637:459
 broder lover at udrede arv til søstre 1636:779
 døtre og deres mænd nøjes med medgift 1638:634
 forlig imellem arvinger om medgift 1640:725
 broder skal af søsters arv udlægge tilegnede skattepenge
 1639:253
 værgens skylderklæring, terminer og pant vedr. arv 1640:12
 arving lover at holde medarvinger skadesløse for gæld
 1638:479; 1640:642
 gæld opregnet til skifte 1640:642
 arvelod til bortebleven udloddes betinget 1637:701, 830
 broder til bortebleven arving får udlagt renter af arv
 1639:55
 løfte om udredelse af arv til arving, som ikke var tilstede
 1638:304
 udbetalte renter afskrives på skiftevidne 1638:657
 aftægts- og tilbudsvidne varslet overfor arvinger 1639:138
 løfte om uhindret skifte 1638:643
 tingsvidne på løfte om at hente arvegods 1636:510

97. skifte af dødsbo (jfr. 313)

dødsbo vurderet og skiftet 1636:88, 89, 102, 315, 532,
 637, 702, 704; 1637:23, 96, 112, 123, 181, 270, 320,
 350, 373, 535, 605, 745, 888, 889; 1638:2 (jfr. 1),
 71, 105, 148, 150, 151, 152, 416, 425, 452, 473, 547,
 554, 625, 634, 636; 1639:121, 122, 200, 447, 490, 491;
 1640:28, 42, 85, 126, 143, 503, 508, 662
 tilbud om skifte og jævning 1636:117; 1637:259
 begæring om skifte og jævning 1636:399; 1637:567; 1638:
 372 (jfr. 356); 1638:546
 enke begærer skifte før datters ægteskab 1640:419
 indkaldelse af dødsbokreditorer 1636:70; 1637:241;
 1640:624
 tingsvidne på skifte og vurdering 1636:103, 159; 1639:521
 tingsvidne på foretaget udlodning 1639:526
 skifte af arvelod 1637:812
 enke afkræves skifte vedr. uskiftet gods 1637:392 (jfr.
 393)
 skifte af afdød kvindes klæder 1639:277
 skifte af insolvent dødsbo 1637:176
 likvidation af gods og gæld 1637:241
 skifte udsat, til dom afgør arvetvist 1636:1
 skifte foretaget i 1619 bevidnet 1637:340
 efterladt gods udsat for gæld og bekostning 1636:519
 gæld iflg. skiftevidne forfølges ved udlæg 1636:204

enkes fader tilbyder dødsbokreditorer udsat gods og løsøre
 1637:177
 datters medgift modregnes på skifte 1637:181
 regnskab og forlig om medgift 1638:250
 ved afslutning af skifte henstår afgrøde uskiftet 1636:102
 arvinger skifter selv visse effekter 1636:159; 1638:416
 lodsedler 1640:143
 rette 30. dag for skifte ikke afventet 1640:503, 508
 faders bo skiftet imellem børn, som loves forsørget
 1640:261
 barns forsørgelse aftalt og vederlagt på skifte 1637:888
 barns forsørgelse påtaget af faderen på skifte 1637:823
 forlig om skifte 1636:182, 705, 736, 737; 1637:421;
 1638:342, 352 (jfr. 25, 54, 65, 171)
 forespørgsel om skiftevidne 1639:524
 nøgle og lys tilbydes for ransagning af uskiftet gods
 1636:102, 802; 1637:112, 176, 320, 605, 800;
 1638:151, 547; 1639:122, 200; 1640:42, 143, 291,
 503, 508, 662
 herredsfoged overværer skifte 1640:42 (note), 143
 lensmand afgør skifte og underkender herredsfoged 1636:752
 dannemænd registrerer og skifter 1636:1 og passim
 6 mænd udpeget til at skifte 1636:57; 1637:23, 259, 583;
 1638:559; 1639:417
 4 mænd udpeget til at skifte 1638:9, 122
 4 mænd udpeget til at skifte og vurdere 1637:535
 skifteomkostninger: øl, brændevin og vognleje 1640:508
 1 tønne øl fordrucket på skifte 1640:28
 udtagelse af skifteomkostninger 1640:85

98. skifte i levende live (jfr. 57, 78, 313, 540)

skifte ved gårds overdragelse til en søn 1636:802
 skifte- og aftægtskontrakt imellem en mand og hans moder
 og søskende 1636:368
 skifte imellem aftægtsfolk og arvinger 1636:367; 1639:551
 arvelader skifter i levende live 1638:158
 skiftevidne om forsørgelse og værgemål 1638:307
 vurdering af bo ved overgang til aftægt 1638:185 (jfr. 186)
 skifte af forældres aftægtsager 1638:448
 skiftebrev over løsøre ved gårds overdragelse imod aftægt
 1639:32
 skifte imellem 3 parter ved 6 dannemænd 1638:55
 skifte af bo med kreditorerne 1640:296
 skifte af gårds rum 1637:832
 skifte vedr. toftejord og kålgård 1640:577
 krav om skifte af hø 1638:573
 skifte af mark tilbydes 1637:117
 skifte af enge 1639:391; 1640:323
 skifte (omfordeling) af jorder, se gruppe 109

100. tingsretlige forhold: jord, mark, mose (jfr. 200, 217, 328)

kronens fæstere henskyder jordtvist til lensmanden 1636:537
 tvist om jord 1637:346
 dom om brug af marker 1640:401
 vidnesbyrd om brug af mark og mose 1640:304, 382
 vidnesbyrd om engs tilhør 1637:166; 1640:512, 661
 vidnesbyrd om enges tilhør og benævnelse 1640:275 (note)
 vidnesbyrd om brug af eng 1638:432, 562; 1640:124
 forlig om brug af enge 1638:485; 1639:391
 enge solgt trods løbende fæstemål 1640:141
 kongens skøde til Varde på mark 1640:401, 402
 enge skødet med afgrøde 1639:84
 mark skiftet imellem gårde 1637:173
 tingsvidne på markfordeling igennem åremål 1636:756, 757
 tingsvidne på fordeling af agre og enge 1636:531
 agres fordeling 1637:175
 tingsvidne på, at personer ikke har ager eller eng
 1636:187
 tingsvidne på, at personer ikke har ager i bymarken
 1636:167, 209
 enge og enemærke, forbud imod færdsel 1638:389
 kålgårds tilhørsforhold 1637:363
 tvist om opbrudt fællesjord 1637:116-120
 markskade, se gruppe 132
 syn over marker og markskade, se gruppe 25
 fællig i hede og mose 1640:553
 lergrav synet 1638:360 (jfr. 361)
 dom om tørveskær og skade på hede 1637:653; 1640:543
 tørvegravning til skade for heden 1639:317, 373; 1640:278
 ret til tørvegravning og brug 1640:382
 tørvegravning og lyngslet af arild i hede og mose 1639:
 261, 262
 ret til tørvegravning i fri fællig bestrides 1638:323
 (jfr. 325)
 sag om ret til tørvegravning 1640:297
 tørvegravning og tørveskær 1637:460
 forbud imod tørvegravning 1639:285
 tørvegravning benægtet ved ed 1639:305
 ulovlig tørvegravning 1636:22, 557, 558, 627; 1639:370
 overfald på tørvevogns kudsk 1639:346 (jfr. 347)
 syn over tørvelæs 1639:316

102. tingsretlige forhold: vand, vandløb, fiskeri (jfr. 201, 216)

Varde å er herredsskel 1640:345, 401
 vandløb tilbage i rette adels løb 1637:25, 133, 234 (jfr.
 25, 133, 250)
 vandløb kastet af gammelt adel løb 1636:530
 vandløb fældet af sin arilds rende 1637:264 (jfr. 263)
 hjemmel til vandløb 1637:263 (jfr. 25, 133, 234, 250)
 vandløb retableres efter hindring 1636:710 (jfr. 683,
 684, 698)
 forlig om vandløb 1636:491
 adelens fiskeret i åløb (1558-reces, § 31) 1636:464 (jfr.
 457)

sag om fiskeri, adelsmands overgreb benægtes 1636:306,
307
voddræt og fiskeri til midtstrøm i å 1640:226
fissegårde tilhørende præstegård 1636:778, 795
dom, at ålegård skal fjernes 1636:163
ålegård 1636:799; 1637:278; 1638:430
afgift af ålegårde 1636:95, 96
ålefiskeri 1640:532, 610, 654
køb af en ålehammer 1638:338
sag om voddræt og ålegårde i å 1636:10, 11, 12, 457, 525
vidnesbyrd om voddræt 1636:32, 33, 415
20 års brug af 3 fissegårde 1636:309
vidnesbyrd om fiskeri i å 1640:313, 352
sag om fiskeri 1636:332, 335, 414; 1640:219
tiltale for fiskeri i å, frifindelse 1637:91
ulovligt fiskeri i å 1640:220, 227, 564, 565
skænderi over fordeling af fiskefangst 1639:589
fiskere erlægger sandtold 1638:442 (note)
mand lejet til deltagelse i fiskeri 1637:633

103. tingsretlige forhold: kyster, strande (jfr. 202)

vrag og strandingsgoods, se gruppe 110

104. tingsretlige forhold: veje, stier, broer; færdselsret (jfr. 213, 402, 462 ff.)

kirkevej 1638:403, 406 (jfr. 428), 512 (jfr. 511); 1639:
522 (jfr. 565); 1640:193
kirkevejen kaldet Præstevejen 1637:519
kirkesti nedpløjet og spærret 1636:393 (jfr. 392, 411)
tingvej 1637:717; 1640:170, 193
adelvej 1640:275, 304, 344, 402
Riber vej 1640:347
veje af arilds tid skal retableres 1639:565
arilds fart og sti hindres 1636:778, 796
veje jævnet til vide vogne 1640:275 (note)
hævd på vejret 1636:795 (jfr. 778); 1638:430, 431, 433,
487
lovlig færdsel 1636:628
forlig imellem godsejere om fæsteres færdselsret 1638:499
forlig om vejret 1636:491
vej lukket med vold og magt 1639:248
vej nedpløjet 1637:342, 343
vej spærret af dige 1639:522 (jfr. 565)
indelukke til gene for markvej 1639:235
klage over vejlukning 1640:246
tingsvidne på tidligere gangsti og vej 1639:359
syn vedr. veje og færdsel 1636:396, 706 (jfr. 709);
1638:431; 1639:361 (jfr. 397); 1640:216
nægtelse af ret til brug af markled 1639:568 (jfr. 590)
tvist om vej til voldgift 1637:534
forbud imod færdsel 1636:392 (jfr. 393, 411), 440, 517;
1638:389
hjulspor over agre 1637:359

vedligeholdelse af jordbroer 1638:359, 522, 677
 sag om en bro 1638:460
 vedligeholdelse af en bro 1638:529
 en bro synet med henblik på reparation 1636:319; 1637:770
 fordeling for undladt opfyldelse af dom om vedligeholdelse
 af en bro 1639:150
 fordeling for bropenge 1636:721

105. tingsretlige forhold: bygninger, huse (jfr. 250 ff., 403)

vurdering af huse og bygninger 1636:102, 313, 315, 532,
 704; 1637:23, 112, 176, 270, 320, 325, 326, 347, 350,
 353, 354, 373, 455, 535, 607, 745, 800, 889; 1638:150,
 151, 301 (jfr. 289, 314), 416, 425, 547, 625, 636;
 1639:58, 122, 200, 306, 447, 462; 1640:28, 29, 33, 42,
 143, 233, 291, 306, 503, 508, 662

fæsterne i Skast herred ejer husene 1638:517; 1638:289
 (note), 301, 314

fæstere tilbyder husbond huse til køb 1640:41
 et udlagt hus må flyttes af kreditor 1638:336
 hus udsat for gæld med søm- og nagelfast 1637:225
 2 fag hus udsat for gæld 1637:355
 huse behandles som løsøre ved udlæg 1638:191
 skøde på gård med tilbehør og tilliggende 1637:523
 salg af huse med fast og nagelfast 1639:79
 hus uden jord 1638:129 (jfr. 333), 482
 syn over huse og bygninger, se gruppe 25
 syn over vanrøgtet hus 1638:573
 mølle synet for bygfæld 1637:82
 tingsvidne om ødegård 1637:34
 gårds rum skiftet 1637:832
 dom til nedrivning af hus 1639:327 (jfr. 328, 330, 384)
 voldgiftskendelse om delvis nedtagelse af hus 1639:446
 (jfr. 456)
 hus ulovligt opført 1638:228
 hus ulovligt opført på gadeforte 1636:712 (jfr. 684);
 1638:442; 1639:522 (jfr. 565), 529 (jfr. 548)

106. tingsretlige forhold: servitutter

ret til lys til vinduer 1637:832; 1639:327, 328 (jfr.
 384)
 skade på brønd ved tagdryp og skarn 1639:327, 328 (jfr.
 384)
 afstand fra mødding til nabos dør 1640:155
 forlig om brugsret over en eng 1638:485
 vedligeholdelse af jordbroer 1638:359, 522, 677
 hævde på hegnspligt 1638:492 (note)
 vej- og færdselsret, se gruppe 104

107. naboretlige forhold: skel, gærder, hegn og grøfter
 (jfr. 210, 212, 215, 236, 237)

godt venskab i nabolag 1639:330
 herredsskel 1640:345

markeskel imellem herred og købstad 1640:484
 markeskel imellem byer 1640:297, 298
 markeskel ved sandemænd 1640:226, 301, 402
 sandemænd undtager stuf, ornum og særkøb fra markeskel
 1640:402
 kul og flint under sandemænds skel 1640:402
 ret sandemandssten 1638:325
 tingsvidne på skelsætning, skelsten, sandemands sten
 1636:305
 ret skelsten 1636:389; 1637:827; 1638:325
 markeskelsforretning 1637:827; 1640:244, 277 (note)
 sandemandsbreve, lavhævder og adkomst vedr. skel 1640:280
 vidnesbyrd om markeskel 1640:347, 382
 skeldige 1637:342, 394, 473, 476, 716
 nyt dige byen til skade 1637:290
 et dige nedtrådt af kvæg 1638:492
 diger konstateres og måles 1636:454
 skeltrætte 1636:442 (jfr. 369-371, 373, 459); 1637:741-
 743, 900; 1639:516
 voldgift om markeskel og hegn 1640:215
 tvist imellem naboer om et stykke jord 1638:229, 230, 231
 pløjning i skel 1636:298; 1637:341; 1640:527
 hegnspligt 1636:623, 654; 1637:507; 1638:492; 1639:466;
 1640:559
 hegnstid 1636:490, 559; 1637:507; 1640:81, 665
 tingsvidne på retmæssigt hegn 1636:453 (jfr. 454);
 1640:487
 fogden pålægger grander at holde gårder efter loven
 1636:485
 syn vedr. hegn og skel, se gruppe 25
 voldgift vedr. hegn og grøft 1639:348
 klage over gårde og hegn 1639:110, 329, 333 (jfr. 383);
 1640:43 (jfr. 38, 44, 46)
 forpligtelse til ikke at åbne indhegning 1640:241
 hegning af fællesjord 1639:378
 forlig om hegn 1636:404
 indhegning til gene for færdsel 1636:8
 hjemmel til grøft 1637:263 (jfr. 25, 133, 234, 250)
 grøft og dige påtages vedligeholdet 1637:716
 ulovlig grøft 1636:397, 416, 433, 683 (jfr. 684, 698,
 710, 711); 1637:25 (jfr. 133, 234, 250); 1638:43
 (jfr. 430)
 grøft påstås ulovligt tilkastet 1636:564
 nabostrid om hus opført til skade for et bestående
 1639:327-334 (jfr. 384)
 ulovligt byggeri 1636:565
 byggeri til gene for nabo 1638:579
 skorsten til fare for naboer 1638:573
 tørvestak til gene for naboer 1639:361 (jfr. 397)
 afstand imellem huse 1639:327, 328 (jfr. 384)
 afstand fra mødding til nabos dør 1640:155
 forholdet imellem to beboere af samme gård 1637:832
 forlig om kålgård og jord 1638:488

108. selvejergods (jfr. 110, 270)

selveje og brugsret 1640:484
 ved skøde overdrages sælgers ejendom og brugelighed
 1639:79
 køb og salg af fast ejendom, se gruppe 124
 udskiftning af mark til ejendom 1637:584
 fæsterne i Skast herred ejer husene 1638:517; 1638:289
 (note), 301, 314
 enemærke 1638:389

109. landboret iøvrigt, jagtret (jfr. 177, 338)

pligt til fælles hyrde og hjord 1640:232, 256
 klage over ikke at måtte dele hyrde og hjord 1638:589
 (jfr. 590, 608, 609, 619)
 forbud imod særhjord 1639:57
 ansættelse af hyrde 1639:125
 hyrdelag 1640:225
 solidarisk forpligtelse til vedligeholdelse af mølle
 1638:224
 mølle synet for bygfæld 1637:82
 skifte af jordbroer for vedligeholdelse 1638:359
 ligning/skifte af ager og eng 1636:290 (jfr. 328), 474,
 527; 1637:117-120, 173, 246, 247, 248, 342, 518, 534,
 590; 1638:55, 166
 skifte af huse og agre 1638:55, 166
 engskifte, brugerens mærker 1637:589
 tægter, græsmarkbrug 1639:523 (note)
 dom om brug af marker 1640:401
 eng brugt udover anpart 1638:391
 eng aflukket grander til skade 1637:406
 agres/enges tilhør og brug 1637:166, 167, 674
 ager opløjet 1637:251
 størrelse af eng, syn vedr. tilstand i 20 år 1636:490
 tingsvidne om boghvedemark 1637:239
 grander forvist fra marker 1637:374
 tvist om jord 1637:236, 346
 trætte om usædvanlig brug af eng, særvang 1636:530
 et bol vurderet af stokkenavn 1638:203
 en gårds tilliggende 1637:175
 fædrift i fri fællig 1636:114
 agerskifte og fællig 1637:518
 ret i forte 1638:361 (jfr. 360)
 ret til fædrift 1636:112, 113, 250
 markers ydeevne fastsat ved syn 1637:252
 ødegård 1637:34, 80
 ødegård og ødejord, afgifter 1637:621
 jord indhegnet til toft 1637:536
 dom til åbning af indhegning 1637:514
 et gadehus uden ager og eng 1638:129 (jfr. 333), 482
 en kålgårds tilhør 1637:363
 ulovligt gedehold 1638:609 (jfr. 589, 590, 608, 619)
 vide og vedtægt om forbud imod gæs 1637:704
 gæs på fremmed mark i hegnstid 1636:559
 en kålgårds tilhør 1637:363

ret til bier 1636:674, 675, 676; 1637:629
 forfølgelse af bisværn 1640:600
 strid om bisværn 1638:464 (jfr. 465)
 bier forbeholdt i aftægtsbrev 1638:497, 526, 550
 harer skudt i kålgård 1638:29

110. besiddelse og eje, hævd, bemægtigelse, gaver, fund og vrag
 (jfr. 270, 333, 366, 576)

forvaring hos fogden på kongens vegne af udvurderede ef-
 fekter 1636:403
 besiddelse af tilvurderede varer 1638:181
 besiddelse af udsatte huse 1637:365
 ingen ikke-ejer må grave i eller bruge mose 1640:382
 vidnesbyrd på brug af mark og mose 1640:351
 fæster vedkender sig husbonds grund og ejendom 1639:513
 vedkendelse af ret til agre i fæste 1639:516
 fæstemål vedr. fast ejendom, se gruppe 114
 fæstebønder mageskifter enge til evindeligt ejendom
 1638:467 (note)
 vidnesbyrd om enges tilhør 1640:275 (note)
 tingsvidner kendt magtesløse, da de tager stilling til
 ejendom 1636:335
 fuldskøde og ejendom på enge 1640:305
 hus uden jord påstås skødet til eje 1638:129 (jfr. 333)
 tingsvidne på adkomst til jord bebygget med andens hus
 1639:441 (jfr. 385)
 ejerbrev på en gård 1638:347
 ejendomsret påstås til pløjet og tilsået jord 1636:444
 lodskiftet mark udskiftes til ejendom 1637:584
 stuf, ornum og særkøb undtaget sandemandstov 1640:226
 lavhævd 1640:484
 adkomst, lavhævd eller sandemandsbrev 1639:347, 354
 lavhævdsbrev fra 1480 1640:348
 tilstand i marken fra arilds tid 1636:113
 tilstand i marken på lange åremål 1636:115; 1637:166
 tilstand i marken i 20 år 1636:490; 1637:660
 hævd på ålegårde fra arilds tid 1636:608
 hævd på fiskegårde i 20 år 1636:309, 310
 hævd på voddræt i å 1636:32
 hævd på brug af fri fællig 1640:553
 hævd på brug af vej og drift 1638:430, 431, 433, 487
 hævd på pligt til vedligeholdelse af jordbro 1638:677
 bemægtigelse af bisværn 1636:674, 675, 676; 1637:629
 gavebrev vedr. en arvepart 1638:25 (jfr. 65)
 pengegave til børn 1640:572
 gave: klæder til en kreditor, som har mistet gældsbrief
 1638:648
 arveladers gaver respekteres på skifte 1639:121
 en fundet le fremlyst 1638:412 (jfr. 413, 415)
 fremlysning, se gruppe 21
 hittegoods 1638:69

vraggods vurderet 1636:150; 1637:60; 1639:30; 1640:145
 ilanddrevet planke vurderet 1637:258
 ridefoged sagsøger om vrag 1639:149
 sag om vrag 1639:187
 forlis på Løne strandside 1640:188

111. fælleseje, fællesret (jfr. 177, 235, 236)

halv fæstegård i 2 brødres fælleseje 1639:35
 køb af skibspart 1640:146
 fællesjord, anpart 1637:246, 247
 fællesmark udskiftet til ejendom 1637:584
 skifte af fællesjord 1637:117, 118-120; 1638:448
 toft dyrket i fællesskab 1640:291
 vedkendelse af fri fællig for bymænd 1640:486
 fælles agre og veje opbrudt 1637:343
 tørvegravning og lyngslet i fri fællig 1639:261, 262
 hegning af fællesjord 1639:378
 fællig benægtet 1637:755
 fællesret til vandtrug 1639:332 (jfr. 384)
 fædrift i fri fællig, indtil det modsatte bevises 1636:114
 fri fælled, udnyttelsesret 1638:323 (jfr. 325)
 vidnesbyrd om fri fællig indtil sandemænds markeskel
 1640:553
 en ager i fri fællig 1637:661
 fælles forte 1639:248
 fælles gadeforte ikke krænkede ved indhegning 1636:710
 (jfr. 683, 684, 698, 710, 712)
 gadeforte ulovligt indtaget 1636:530; 1637:290; 1639:110
 ulovligt byggeri på byens forte 1636:530, 712 (jfr. 684)

112. beskyttelse af besiddelse og ejendom: hjemmel, tyveri, tingsbeskædigelse, ulovlig brug, tilbagesøgning af gods, lås, ejendomsmærker (jfr. 21, 270, 286, 359, 366)

pantsætter er hjemmel for panthaver 1636:20, 21, 651;
 1637:844; 1638:67; 1639:67, 92, 175
 pantsætter påtager sig hjemmel til fæste 1638:498
 hjemmel krævet til tiltrædelse af pant i hus 1638:399
 hjemmel fra indfriet panthaver 1639:60 (jfr. 61)
 hjemmel påtaget i skøde 1636:472; 1637:523
 hjemmel ved overdragelse af gård 1636:533, 769; 1638:525;
 1640:354, 684
 hjemmelsbrev bekræftet efter nyt salg 1638:548
 hjemmel ved salg af kreaturer 1636:36; 1637:235, 655
 markhjemmel 1638:564; 1639:370
 hjemmel til jordstykker 1640:530
 hjemmel til overdraget fæste 1640:295
 hjemmel påtaget i fæstebrev 1639:210
 hjemmel påtaget vedr. aftægtsgods 1637:465
 hjemmel meddeles til fjernelse af afgrøde 1636:17, 87;
 1637:136
 hjemmel påtaget i forlig om skifte 1637:421
 hjemmel vedr. penge 1638:84
 hjemmel vedr. anpart af gæs 1639:596
 hjemmel til udlejet vogn 1640:5
 hjemmel til bisværn 1636:675

hjemmel til udlagte effekter 1637:457
 hjemmel til tørvegravning og anden brug 1638:161;
 1639:261, 262, 347, 354
 hjemmel til grøft og vandløb 1637:259 (jfr. 25, 133,
 234, 250)
 hjemmel til fiskeri 1640:220
 hjemmel til træ under tagsmærke 1640:510
 krav om hjemmel til eget tømmer afvist 1640:259
 uhjemmelt, hvis udsat gods forringes eller fjernes 1637:
 347
 bøde for uhjemmelt: bortførsel af boghvede 1637:924
 vanhjemmel 1636:533, 678; 1640:141
 adkomst til byg 1637:785
 adkomst til hus 1638:129
 adkomst til effekter fra dødsbo 1639:33 (jfr. 38)
 adkomst til træ, vinduer og døre 1640:432-438
 adkomst til træ med tagsmærke 1640:509
 adkomst til et læs tørv 1640:5
 ejerbreve på en gård 1638:347
 dom vedr. brugen af marker 1640:401
 tingsvidner på brug af en eng 1638:562
 rettighed over hede og mose 1639:261, 262 (note)
 ejendom og brugelighed overdrages ved skøde 1639:79
 vedkendelse af, at jord er husbonds grund og ejendom
 1639:513
 vidnesbyrd om en hests tilhør 1639:245, 246
 en stud tilbydes den berettigede 1639:239
 besiddelse af en andens sæk 1640:399
 tyveri og utroskab, husbonds afgørelse 1636:406, 583
 tyvekoster fratages tyven med vælde og magt 1636:67
 (jfr. 65)
 tyveri af 2 kværnsten 1636:65 (jfr. 67)
 tyveri af klæder 1638:412
 ulovligt voddret kaldes tyveri 1636:12
 tvivl om tyveri eller tilbagetagelse af pant 1636:84
 (jfr. 23, 26, 54, 62, 65, 67, 75, 83)
 tilegnelse af hø bestrides at være tyveri 1639:99
 tyverisigtelse 1636:469, 496, 512, 664; 1637:705;
 1638:239, 481; 1640:457, 519, 533
 ran af boghvede 1637:647
 sigtelse for ulovlig besiddelse af sagsøgers ting
 1636:302 (jfr. 283, 292, 314)
 et læs tørv frataget en kvinde med gevalt 1640:5
 ulovlig tilegnelse af hø 1636:98, 262 (jfr. 275);
 1639:414
 fordeling for ulovligt tilegnede effekter 1640:381
 vidnesbyrd om fjernelse af dør og vinduer 1640:492
 sigtelse for ulovlig klipning af præstens lam 1639:435
 sag om en tilegnet vædders identitet 1638:241-246 (jfr.
 276-278, 284, 315-317, 319-321)
 bortfjernelse af tømmer 1640:321, 372, 425
 bortfjernelse af kalve fra en mark 1636:477
 bortfjernelse af kvæg uden ejers vidende 1636:321 (jfr.
 322), 417; 1638:104

bisværm fjernet "med vold" imod ejers vilje 1636:640
 tilegnelse af noget mel fra et hus 1640:364, 365
 foged stå til rette for ulovligt oppebærede ål 1636:162
 tilegnelse af udsat rug 1637:41
 ulovlig afpløjning 1637:116, 120, 341, 358, 359
 voldgift vedr. agerskel og pløjning 1640:551
 ulovligt afslæt 1638:429; 1639:516; 1640:549, 702
 ulovlig afførsel af afgrøder 1637:666, 676
 ulovlig afførsel af tørv og lyng 1638:524; 1639:318
 ulovlig græsning og tøjring 1636:128, 395, 494 (jfr. 495),
 641
 såning i andens jord 1637:524; 1638:364
 ulovlig brug af eng 1638:391
 ulovlig brug af udsat hus 1638:56
 ulovlig brug af håndpant 1640:469
 skade på gods ved forsømmelse 1637:231
 sag om ko, død i tøj 1637:388
 en stud påstås jaget til døde 1637:669
 en stud drevet i mose 1637:675
 indtaget hest død 1639:412 (jfr. 419, 423, 424)
 skade på kreaturer 1637:730; 1639:434
 kører malter blod efter forvaring 1637:606, 715
 gæs ihjelbidt af hund 1639:98 (jfr. 108), 176; 1640:587
 en dør slået i stykker 1638:404; 1640:217
 en bikube sønderslået 1638:464 (jfr. 465)
 tørv hugget itu 1637:813; 1639:247, 248
 skade på en brønd 1639:327, 328 (jfr. 384)
 skade og gene for nabohus 1639:327-334 (jfr. 384)
 heste slået og vogn væltet 1639:346
 markskade 1636:392, 622, 631; 1637:551, 679, 691, 704,
 723, 737, 740, 814-817, 826, 828, 829, 846, 850, 897,
 898, 901; 1638:324 (jfr. 339), 557, 561, 576 (jfr.
 577), 584, 597, 603, 605; 1639:311, 312, 318, 322,
 357, 375, 379, 380, 412, 498, 499, 500, 501, 505,
 511, 512, 528, 543, 557, 581; 1640:25, 583, 584, 588,
 618, 619, 622, 626, 627, 660, 733
 tilbagesøgning af stude solgt af umyndig søn 1636:62
 (jfr. 23, 26, 54)
 tilbagesøgning af et soldatergevær 1640:76 (jfr. 150)
 tilbagesøgning af en kedel 1640:540 (jfr. 541), 638
 tilbagesøgning af lånt gryde 1640:24
 ejer af bisværm tør ikke hjemtage den uden tilladelse
 1638:465
 tilbagesøgning af tømmer m.v., tagsmærke 1640:424, 432,
 433, 454-458, 490
 ejermærke påføres kreaturer på skifte 1636:102
 syn over ejendomsmærker på får 1638:277
 købers mærke brændt i bjælker 1638:463

113. forvaring og betroelse

herredsfogden forvarer udvurderede effekter 1636:403
 herredsfogden forvarer brev, som påstås forandret 1638:519
 herredsfogden forvarer engleje 1639:84

forvaring af kongebrev 1639:168 (jfr. 113, 127)
 forvaring af en landstingsdom 1640:363
 forvaring af en udlagt stud 1639:286
 forvaring til tro hånd af klæder 1639:301
 forvaring til tro hånd af børns arv i klæder 1639:277
 efter udlæg hos bortebleven forvares gælds-brev af en bro-
 der 1640:311
 forvaring af et gælds-brev 1637:793
 forvaring af arv for bortebleven 1639:55
 flugt med oppebårne skattepenge 1639:253
 forvaring af træ, tagsmærke 1640:510
 forvaring af en stjålet le 1638:239
 forvaring af gods, vidnesbyrd 1637:53
 udsatte dyr i forvaring 1637:862
 forvaring af en kiste 1637:190 (jfr. 156)
 kiste i forvaring, hvis ejeren dør 1638:666
 forvaring af nøgle til kiste i dødsbo 1640:157
 arvelader sætter på dødslejet en lod i forvaring 1638:158
 sag om forvaring af børns bøder 1639:45
 dom om forvaring af børnegods 1640:687
 forvaring af penge-gave for børn 1640:572
 fader forvarer børns arv 1638:656; 1640:126
 værg forvarer børns arv 1638:657; 1640:508, 653
 fuld forvaring for arvelod under værgemål 1640:12
 forvaring af børns arv 1637:194; 1638:105, 141, 149,
 342, 416, 547; 1639:7, 19, 277
 forvaring af et forsørget barns penge 1638:265
 forvaring af arvepart 1638:25, 71, 72
 forvaring af børnegods påtaget på skifte 1640:29
 penge under værgemål 1639:186
 dom til fralæggelse af børnegods 1640:195
 af en forvaret arv udlægges klæder og penge 1640:224
 sag om forvarede penge 1640:396
 ansvar for et får dødt under forvaring 1640:381
 fralæggelse af ansvar for en søk 1640:699 (jfr. 714, 715)
 køer i forvaring malter blod 1637:606
 mangel ved håndpantset kedel 1640:2
 gældsforfølgning vedr. forvaret gods 1640:606
 betænkning af videstok 1637:387

114. fæstemål vedr. hus og jord, fæsterens retsstilling, mis-
 ligholdelse (jfr. 12, 79, 122, 231, 238, 251, 300-319,
 323, 663-664)

fæstebrev citeret 1639:210
 fæstebrev læst og påskrevet 1636:753
 fæstebrev 1637:174; 1638:384
 fæster kræver fæstebrev overholdt 1639:63
 vilkår for fæstemål 1640:191
 fæster kræves for forgængers gæld 1638:449
 forgængers aftægtsforpligtelse følger $\frac{1}{2}$ gård 1638:676
 vilkår for fæste: betaling af forgængers restancer
 1639:68
 gårdenes bygninger ejes i Skast herred af fæsterne
 1638:191, 289 (note, jfr. 301, 314)

fæstere tilbyder husbond at købe huse 1640:41, 233
 fæster opsiges sin gård og kræver betaling for huse m.v.
 1639:437, 450, 453
 opsagt fæster får af husbond betaling for huse 1638:655
 fæster frifundet for bygfæld, da huset var hans ejendom
 1638:517 (jfr. 289, 301, 314)
 overdragelse af fæste 1637:429
 fæstegård overdraget til fæsterens børn 1636:801; 1638:
 525 (jfr. 526); 1639:32, 35, 299 (jfr. 313, 323), 319
 fæstegård overdraget imod aftægt 1636:801; 1637:378;
 1638:310, 384, 497, 525 (jfr. 526), 550; 1639:32, 561;
 1640:292, 293
 aftægtsforpligtelse benægtet, da gård hverken købt eller
 fæstet 1638:388
 brødre overtager faderens $\frac{1}{2}$ fæstegård og aftaler regler
 for samejets ophør 1639:35
 sag om fæstegård solgt med aftægt 1638:133
 salg af fæstegård 1638:675; 1640:355; 1640:684
 fæste overtages af panthaver ved misligholdelse 1636:651;
 1637:70
 fæstegård pantsat 1637:426, 914; 1638:67; 1639:93,
 175, 366
 fæstemåls betydning for pant i hus 1638:399 (note)
 gård og jord både i fæste og pant til samme person
 1639:334 (jfr. 385)
 tingsvidne, at fader og ikke søn er fæster 1637:579
 fæster forbydes at huse søn og svigerdatter 1640:40
 ulovligt ophold i fæsters bolig 1640:476
 ulovligt ophold på krongods 1640:77, 154, 474
 syn vedr. fæstegårds avlingsmuligheder 1636:731
 syn vedr. bygfæld 1636:667
 et bol vurderet af stokkenavn 1638:203
 tingsvidne, at et fæste kun er et bol 1639:210 (note)
 vidnesbyrd om fæstegårds tilliggende 1637:167
 fæstegårds tilhør bekræftet af 12 mænd 1638:390
 fæste vidnes at være en halvgård 1640:405, 406
 vidnesbyrd, at der ikke er avlet korn på en gård i 1635
 1636:439
 vurdering af fæstegård 1639:58; 1640:233
 syn af fæsters hus før fraflytning 1640:186 (jfr. 211)
 stedsmål, restancer 1636:634
 indfæstning 1638:254
 fæstepenge 1637:320
 fogedpenge 1636:375, 376, 493, 566; 1637:462, 732;
 1639:38, 66, 433, 470; 1640:169, 194
 sag om retten til landgilde m.v. 1639:567 (note)
 sag om landgilderestance 1636:734; 1637:296, 384;
 1638:358
 kvittering for 2 års landgilde: 1 rdl. 1640:10
 sag om landgilde, hegn og bygfæld 1640:665
 landgilde tilbudt, men afvist 1638:423
 dom for landgilde trods indsigelse 1640:72 (jfr. 68, 82,
 note)
 landgilde udlagt for en fattig 1638:498

sag om landgilde henskudt for lensmand 1639:96
 dom for fæsteafgifter, se gruppe 43
 fæsteafgifter iflg. jordebog 1637:600
 fæsteafgifter opregnet i dødsbo 1637:605
 fæsteafgifter som gældskrav, se gruppe 117
 vidnesbyrd om fæsteafgifter 1640:68
 sag om fæsteres restancer og borgekorn 1637:586
 smør og fæstepenge til Riberhus 1637:320
 skriverskæppe, skriverbyg 1637:437; 1640:11
 degnekorn 1636:178; 1637:13, 79, 621, 767
 afflyttepenge, fêrlovspenge 1636:703; 1638:358, 377;
 1640:233
 dom for spindpenge og afflytpege 1636:703
 tvist om ret til tiendekorn 1637:400
 tiendekorn indhøstet uden tilladelse 1638:80
 tiendekorn tilbudt, men ikke optalt før indkørsel
 1640:557 (note)
 tiendekorn afsættes på marken 1637:477; 1639:310, 358
 kongens og kirkens tiendekorn 1636:273, 365, 408; 1637:
 22, 43, 126, 131, 174, 300, 301, 339, 475, 482, 824,
 857; 1638:35, 59, 64, 110, 174, 198, 378, 379;
 1640:109
 alle sognemænd hæfter for kongetiende 1639:216 (note)
 iflg. fæstekontrakt og videbrev fordobles tiende ved
 misligholdelse 1637:300, 301
 fordeling for tiendekorn 1637:339
 fordeling for fæsteafgifter, se gruppe 50
 udlæg for fæsteafgifter, se gruppe 53
 forpligtelse til ydelse af fæsteafgifter inden frist
 1640:480
 fuldmagt til oppebørsel af fæsteafgifter 1638:199
 kvitteringer for fæsteafgifter 1640:11
 skat af adelens tjenere 1638:383
 fæstere afkræves skat 1638:81
 ægt og arbejde 1637:222; 1638:334
 undladt ægt 1640:676
 dom til ægt og arbejde 1638:128; 1640:504
 tingsvidne om ægt og arbejde 1640:712
 ophør af ægt og arbejde 1640:265
 fæster frifundet for ægt og arbejde efter opsigelse
 1640:273
 sandemænd fritaget for ægt og arbejde 1639:168 (jfr.
 113, 127)
 ægt siddet overhørig 1636:783; 1637:550; 1638:195, 289
 (jfr. 301, 314)
 hovspind, levering af uld til fæstere 1640:329 (jfr. 362)
 omfang af hoveri 1640:213, 228
 overhøriched med ægt ikke bevidst 1640:693
 overhøriched med hoveri 1639:438, 452; 1640:451
 tingsvidne på undladt hoveri 1639:439 (jfr. 437, 438)
 fæstegård loves fraflyttet, hvis dom ikke opfyldes
 1640:667
 fæste tilbydes afstået mod dækning af omkostninger 1638:91
 fæster tilbyder opsigelse efter undladt ægt og arbejde
 1638:289 (jfr. 301, 314)
 fæster ophører med hoveri efter opsigelse 1640:331
 (jfr. 333)

fæster dømt til fraflytning 1640:544
ved fæstemåls ophør betales iflg. sædvane for gødning
1636:177

misligholdelse med fæstepenge, fæstet forbrudt 1636:480;
1637:571; 1638:21, 402; 1639:64; 1640:169
fæstet forbrudt efter undladt ægt og arbejde 1638:314
(jfr. 289, 301, 517)
fæstet forbrudt, hvis jord udlejes eller afstås 1638:645
fæstet forbrudt 1637:503; 1638:269
tømmer fjernet fra en gård 1640:230, 259
ulovlig fremleje, udlån og afståelse af fæstejord
1637:296, 425; 1638:645; 1639:370, 371
husbond som værge for afdød fæsters datter 1639:139
sigtelse imod kronens tjenere forfølges af lensmand
1640:81

fæste af kirkegård 1637:523
dom vedr. fæste af mølle 1637:128
fæste af en eng 1640:179
fæste af 2 agre 1637:549 (jfr. 566)
fæste af en ager, retten til afgrøde 1637:685
fæste af et gadehus uden jord 1640:669
fæste af enge i strid med salg 1638:252, 300
fæste af enge i strid med mange års brug 1640:124
overenskomst imellem godsejere om indtægt af enge solgt
trods fæstemål 1640:141
fæster afkræves skyld af eng, som husbond har solgt
1639:63
engleje tilbydes, men nægtes modtaget 1639:84

115. lån til brug, lejemål, forpagtning, forlening
(jfr. 336, 367, 629, 662)

lån af hus til stude 1636:62
lån til brug af et sengeklæde 1636:417
lån af en hammel 1637:156
lån af en stang jern, ed imod ed 1638:446; 1639:377
lån af en gryde, sigtelse 1640:24
udlån af ting og penge fra fader til søn 1640:84
udlån af løsøre fra dødsbo 1640:29
brug af en hest 1637:4
en lånt stang jern bortkommet 1636:431; 1639:377
lån og leje af heste og vogne 1637:238, 565 (jfr. 577),
687; 1638:262, 529, 600 (jfr. 601, 621, 622);
1640:5
leje af en ko 1636:412; 1637:568; 1640:381
kreaturer i andens hus for betaling 1637:715
leje af en ambolt 1636:143
engleje, leje af jord 1637:425, 523; 1638:236, 562;
1639:84 (jfr. 63)
udleje af fæstejord 1637:167, 296
leje af kålgård 1637:363
leje af avl under sygdom 1638:61
leje af græsmark træder i stedet for brugeligt pant
1636:436
leje af stude til pløjning 1636:431

brugsret over enge hindres ved salg 1638:300
 brugsret: lyngslet og tørvegravning 1638:161
 forlig om brug af en eng 1638:485

116. lån til eje, pengelån, gældsbreve, rente og åger (jfr. 665)

lån til eje, 6 brolægter 1636:431
 lån til eje af øl, brød og fisk 1636:431
 pengelån til køb af øl 1638:601
 pengelån til indfæstning 1638:254
 pengelån til landgilde 1639:366; 1640:8
 lån af gods og penge fra fader til søn 1640:84
 pengelån til afdød benægtes ved ed 1638:394
 tingsvidne på pengelån 1637:156 (jfr. 190), 720; 1640:135
 pengelån 1637:38; 1640:24, 373
 segl og underskrift til vitterlighed på gælds brev 1637:420
 gælds brev underskrevet med mærke, da signet ikke tilstede
 1638:585
 afdrag afskrives på gælds brev 1636:702; 1637:417, 790;
 1638:130, 190
 bevis for afdrag på gælds brev 1637:289; 1638:130
 debitor hævder at have betalt mere end afskrevet på gælds-
 brev 1637:790
 gælds brev tilbagegives debitor ved betaling 1636:529;
 1637:299; 1638:99
 gælds brev udleveres til kvinde, som overtager gælden
 1639:298
 betalt gælds brev forholdt debitor 1640:582
 betaling tilbydes, når gælds brev udleveres 1640:18
 gælds breve loves udleveret efter udlæg 1639:280
 efter tag og nam kræver debitor gælds breve tilbage
 1638:223
 gæld nægtes betalt, før gælds breve fremlægges 1636:181
 sagsøgte hævder at have betalt og kræver gælds breve igen
 1637:792 (jfr. 793)
 gælds brev påstås frataget og mistet 1638:648
 gælds brev kasseres ved forløfte 1639:601
 betalt gælds brev erklæres dødt og magtesløst 1636:59,
 174; 1638:263
 gælds brev dødt og magtesløst efter udlæg 1639:541
 borteblevne gælds breve 1638:543
 et gælds brev loves fremlagt, hvis det kan findes 1638:563
 gælds brev citeret 1636:17, 87, 241; 1637:21 og passim
 domme for gæld ifølge brev m.v., se gruppe 43
 fordeling for gæld ifølge brev m.v., se gruppe 50
 gælds breve som bevis, se gruppe 38
 gælds brev med pant 1636:20, 21, 436, 771; 1637:29, 69,
 426, 844; 1638:67, 353, 354, 498; 1639:92, 93
 (note), 146, 175, 366; 1640:27
 gælds brev overdraget 1637:314, 391
 gælds brev vedr. arv citeret 1637:420; 1638:126
 gælds breve i dødsbo 1636:102, 702; 1637:112, 123, 320,
 745, 800; 1639:447; jfr. også grupperne 91, 92
 og 97
 gælds brev i dødsbo anfægtes som kasseret 1637:320

tvist om gældsbrevs betaling på skifte 1637:734-736
 gældsbrevs loves betalt til afdød kreditors børn 1637:859
 gældsbrevs, vidnesbyrd om forlig 1637:314
 gældsbrevs på hovedstol og rente 1636:31, 55, 116, 157
 og passim
 rente fra gældsbrevs dato 1637:36, 576; 1639:503
 dom iflg. gældsbrevs med rente, se gruppe 43
 fordeling iflg. gældsbrevs med rente, se gruppe 50
 fordeling for rentepenge 1637:138; 1639:130
 bøde kræves med rente 1636:120
 rente for angivne åremål 1636:116, 157, 237, 244, 296,
 426; 1637:137, 138, 257, 326, 360 (jfr. 361), 475,
 747, 800, 881; 1638:251, 470, 672; 1639:34, 111,
 393, 418, 469, 483; 1640:63, 103, 119, 254, 263
 (note), 599
 rente af gældskrav i dødsbo 1637:198, 350, 535; 1638:636
 rente af dødsbo for ringe til børns forsørgelse 1640:33
 hovedstol henstår, så længe rente betales 1637:632;
 1639:93
 gæld henstår uden rente i debitors levetid 1636:181
 eftergivelse af rente og skadegæld 1639:540
 rente nægtes betalt, da gældsbrevs ikke dateret 1637:796
 rentekrav afvist, da gældsbrevs ikke indeholdt forfaldsdag
 1638:297 (note)
 hovedstol betalt iflg. dom, om renten søges forlig
 1639:403
 rentepenge kræves 1638:41, 427, 471
 tilbagebetaling af for meget erlagt mod betaling af rente
 1636:499 (jfr. 492)
 tvist om renter til voldgift 1637:305
 ed imod ed vedr. rentebetaling 1640:479
 rente erlægges i naturalier 1636:562
 hø som rente af pengelån 1639:93; 1640:549
 honning modtaget som rente 1639:475
 rente af pantenum præsteres som aftægt 1639:345 (note)
 eng til leje af 6 daler 1639:201
 arvelod henstår renteløs, indtil arving fylder 15 år
 1636:88, 705; 1637:112, 181, 506, 535, 605;
 1638:265, 342, 416, 425; 1639:19, 490; 1640:261
 børns fædrene arv henstår renteløs, oldarv forrentes
 1637:350
 ikke rente af mødre arv, hvis udredt inden frist, der-
 efter billig rente 1637:420
 rente af børnepenge nægtet 1638:367
 børns arvelodder udlægges eller forrentes 1637:350
 forvaret arv udlægges med rente 1637:292, 373; 1638:25;
 1639:55; 1640:85, 322
 rente og rentes rente af børnepenge 1638:48, 417
 rente og rentes rente af gæld til stedbørn 1638:550
 efter værgemål kvitteres for hovedstol, rente og rentes
 rente 1638:49; 1639:95
 rente og rentes rente 1638:49; 1640:606

117. gældssager, hvor baggrund angives (jfr. 663-664)

gældssager vedr.:

afgrøde 1636:272
 aftægt 1637:89
 ambolt 1636:351 (jfr. 336)
 arbejds løn 1636:431, 546, 547
 arv 1636:104, 154, 182, 368, 380 og passim
 (gruppe 97)
 bartskærer løn 1639:425
 bøder 1636:120, 126, 374 og passim (gruppe 143)
 børnepenge 1637:478; 1638:48, 149
 degnekorn, degnerente 1636:178; 1637:13, 79,
 621, 767
 dødsbo, ind- og udgæld, se grupperne 91, 92 og 97
 foderpenge, foder løn 1636:107, 563; 1637:4, 810;
 1639:582; 1640:381
 fæsteafgifter, se gruppe 114
 gods, tilegnet 1637:73
 gødning og møg 1636:160, 374
 hestehandel 1637:230; 1640:258
 hesteleje 1637:238
 hushandel 1638:615-617
 hyrdeløn 1637:127
 hø 1636:259 (jfr. 361), 417
 kirkegæld 1638:24
 koleje 1636:412; 1640:381
 korn og mel 1636:22, 41, 304, 438; 1637:14, 26, 27,
 224, 782; 1640:463
 køb af løsøre 1636:83, 129, 259 (jfr. 361), 275
 (jfr. 241, 259, 276, 361), 283 (jfr. 292, 302),
 324, 461; 1637:38, 68, 604, 640, 818; 1638:305,
 338, 404, 449, 600, 601; 1639:77, 119, 284;
 1640:513 (jfr. 514, 536)
 kørsel 1636:546; 1638:45, 600 (jfr. 601, 621, 622);
 1640:254
 leje af en ambolt 1636:143
 leje af en ko 1636:412; 1640:381
 lønkrav 1636:100, 102, 286; 1637:156 (jfr. 190),
 565 (jfr. 577); 1638:672; 1640:385
 medgift 1637:390
 rejsepenge 1637:36
 sagesfalds penge 1637:471 (jfr. 466, 467)
 sandemandsbrev, 3 mark 1639:127 (jfr. 113, 168)
 skatter 1636:140, 153, 289b, 359, 360; 1637:81,
 111, 140, 732; 1639:530
 skole løn 1638:417
 skriverbyg 1637:437
 skriverpenge 1638:601 (jfr. 621, 622) og gruppe 4
 smør og flæsk 1638:387
 soldaterpenge 1639:82
 spindepenge 1637:437
 studehandel 1636:107 (jfr. 3, 23, 26, 36, 54), 69,
 562; 1640:679
 tagrør 1636:55
 tiende, se gruppe 114

tingrejse 1640:381
 tingsvidne, erhvervelse af - 1640:381
 tyrepenge 1636:129, 158, 165, 304, 394
 tærskpenge 1638:447
 tømmeskaft, modkrav 1638:404
 varsel, afgivelse af - 1640:381
 vognleje 1637:565 (jfr. 577)
 værgemål 1636:110; 1639:121
 øl og vin 1636:461

domme i gældssager, se gruppe 43
 fordeling i gældssager, se gruppe 50
 udlæg/udsætning/udvurdering for gæld, se gruppe 53
 gæld i dødsbo, indgæld, udgæld, se grupperne 91, 92, 96, 97

118. gældssager, hvor kun gældens størrelse angives
 (jfr. 663-664)

gælden angivet i penge 1636:15, 17, 20, 21, 29, 31 og
 passim
 gælden angivet i penge og/eller korn 1636:48, 51, 135
 og passim
 gælden angivet i korn 1636:22, 41, 136, 225, 243 og
 passim
 domme i gældssager, se gruppe 43
 fordeling i gældssager, se gruppe 50
 udlæg/udsætning/udvurdering for gæld, se gruppe 53
 gæld i dødsbo, indgæld, udgæld, se grupperne 91, 92,
 96, 97
 gældssag om 1000 rdl. 1637:57; 1638:153, 283

119. gældssager iøvrigt

gældssager uden angivelse af baggrund eller beløb
 1636:14, 18, 19, 28, 35, 55, 91, 105 og passim
 gæld kan først kræves ved forfaldstid 1637:94
 gæld kan ikke tilsværges, men kræver vidnesbyrd 1636:
 361 (jfr. 241, 259, 275, 276, 428)
 gæld og pant påtages på tinge 1637:70
 halve gæld påtages af ægtemand adskilt fra hustru
 1637:195
 gæld krævet, skønt brev mistet 1638:648
 ed på gæld nægtet, da allerede påtaget ved ed 1638:121
 gæld sværges betalt ved ulejlighed og andet 1636:699
 gæld påstås betalt 1637:795, 838
 gæld benægtes ved ed 1637:157
 ed på, at gæld iflg. brev er betalt 1638:491
 gældskrav bestrides som løgn 1638:600, 601 (jfr.
 621, 622)
 indsigelse imod gældskrav 1640:116
 tvivl om rette fordringshaver 1637:400
 gæld benægtes, men tilbydes betalt for venskabs skyld
 1638:125
 vidnesbyrd om afdrag på gæld 1637:391
 tingsvidne på gæld og afdragsterminer 1640:189, 415, 416

tingsvidne på betaling 20 år før 1638:38
tingsvidne på skyld og delvis betaling med et får
1640:689

tingsvidne på betaling af gæld for en anden 1638:167
fæster lover at betale forgængers restancer 1639:68
kvinde lover på udlægsforretning at betale debtors gæld
1639:298

gældsøvertagelse 1637:913; 1638:93, 94; 1639:542
skyldnerskifte med kreditors samtykke 1637:440
gæld krævet hos en anden end lovfældt skyldner 1637:322
(jfr. 323, 324, 333)

efter forløfte nægter debitor at svare for gæld 1638:114
gældskrav i dødsbo, uden breve 1639:447
gæld i dødsbo krævet af enkens nye mand 1638:624
afdøds gæld betalt af trediemand skal dækkes af arvinger
1639:494

løfte om friholdelse for gæld efter afdød 1640:642
vidnesbyrd på erklæring om skyld til afdød kvinde 1640:18
skadesløsholdelse af aftægtsmand for restancer 1637:913
gæld tiltransporteres kreditors søn i nyt gælds-brev
1637:440

skadesløsbrev, løfte om ejendoms frihed for gæld 1637:920
indfriet kreditor lover at friholde debitor hos anden
kreditor 1640:83

gæld loves betalt imod godtgørelse 1638:204
kvindes gældskrav ikke indfriet på grund af hendes udsagn
1640:369

gældskrav og modkrav 1637:283; 1638:110
gæld krævet på kirkevej 1638:511 (jfr. 512)
bevis kræves for gæld 1639:535
spørgsmål om eksistens af gælds-brev og om betaling
1637:240

rentepenge betalt på tinge 1637:452
gæld iflg. dom loves betalt i god, gangbar mønt 1640:667
gæld forsømt betalt af bud 1638:168
ved misligholdelse betaales 1 rdl. for hver sletdaler
1639:493

seddel på eftergivet skyld hævdes afleveret til herreds-
fogden 1639:206

gældssag imod flere, hver for en sum penge 1638:21
gæld kan iflg. forlig betaales med stude 1636:629 (jfr.
647)

gæld indfriet med kreaturer 1638:28 (jfr. 131), 37, 164;
1639:475

betaling af gæld med en fordring nægtet modtaget 1638:
256; 1639:606

gæld tilbudt betalt, men afvist 1638:423
forlig om gæld 1638:238, 250, 279
gældssag for voldgift 1637:283; 1638:190
gældsforpligtelse med pant vedtaget på tinge 1638:353
gældssag iflg. pantebrevs indhold 1639:282
gæld sikret ved alm. pant, dom til betaling, ellers udlæg
1639:202 (note)

simple kreditorer kan søge fyldestgørelse, hvis panthaver
undlader det 1639:422

gældsforfølgning vedr. forvaret gods 1640:606
 gæld indfriet ved udlæg 1637:161, 527, 528
 afskrivning på gæld og indførsel 1637:328
 domfældt debitor vil fremskaffe forstukket gods imod
 kvittering 1637:298
 kreditorer stå last og brast indtil salg af udlagt hus
 1640:296
 kreditorer og domhavere holder skifte over bo i ejerens
 levende live 1640:296

120. tilbageholdsret, innam (jfr. 54, 175, 237)

tilbageholdelse af udlejet ko 1637:568
 optagelse (innam) af løsgående/skadeforvoldende husdyr
 1636:590; 1637:864; 1639:411 (jfr. 412, 419, 423,
 424); 1640:623

121. løfter og aftaler, former, retsvirkninger, ophør
 (jfr. 440, 595)

"hvad man lover, skal man holde" 1637:165 (jfr. 172)
 løftegiver bør holde og efterkomme sit udgivne brev
 1637:921
 brev og forpligtelse skal holdes 1639:493
 løfte om at efterkomme brev 1640:633
 dom, at løfte om bøder skal holdes 1639:195
 fordeling for ikke at holde løfte om voldgift 1639:266
 forlig skal holdes 1637:534
 forlig om fordeling af arv loves holdt 1638:160
 kontrakt om vandtrug kræves holdt 1639:332 (jfr. 384)
 søn dømmes til at holde afdød faders løfte 1639:201
 løfte om tingsvidne 1639:60
 løfte iflg. tingsvidne loves holdt 1636:630
 mundtlige løfter vedgås på tinge 1637:165 (jfr. 172)
 løfte på tinge om betaling 1636:140, 142, 214, 226, 233
 og passim
 løfte med mund og hånd om tjeneste 1637:821
 løfte med mund og hånd om løn og betaling 1637:918
 kontraktsvidne ved magt 1637:90
 kontraktsbrev læst og påskrevet 1636:154
 kontraktsbrev om overdragelse af falden arv 1637:919
 kontraktsbrev med genpart vedr. medgift 1637:377
 kontraktsbrev i hushandel 1637:201
 købebrev, se gruppe 124
 et skøde citeret 1636:284, 533, 769; 1637:523; 1638:190
 kontraktsbrev uden samtykke og besegling anfægtet
 1637:277
 lærekontrakt 1640:596
 kontrakt om markskifte fastholdt 1639:378
 kontrakt om brug af jordkælder 1639:331
 kontrakt om medgift 1637:377 (jfr. 389); 1638:546
 kontrakt om bolig og forsørgelse 1638:213
 krav om rigtigt aftægtsbrev og kontrakt 1637:403
 kontrakt om aftægtsforpligtelse dømt opfyldt 1638:674;
 1640:71

aftægtsydelse i havre kan ikke begæres opfyldt i boghvede
 1638:674
 løfte om aftægt skal holdes 1637:650
 løfte om aftægt benægtet 1638:388
 aftægtskontrakter, se gruppe 78
 kreditorer i gældsfragælsesbo vil ikke anerkende gæld
 uden brev 1636:615
 trods løfte derom vil løftegiver ikke udstede gældsbrev
 1636:119
 tvivl om aftales endelighed 1638:654
 aftale om foderløn 1637:4, 822
 i mangel af aftale betales rimelig foderløn 1637:923
 løfte om ikke at gøre uret 1637:538
 fæster lover at betale forgængers restancer 1639:68
 løfte om et par sko for årlig brug af eng 1637:165
 (jfr. 172)
 løfte om vedligeholdelse af bro 1638:529
 løfte om indhegning 1637:507
 løfte om solgt ejendoms frihed for gæld, skadesløsbrev
 1637:920
 løfte om betaling for hest eller tilbagelevering
 1639:99 (jfr. 100, 101)
 løfte om 1 rdl. som led i forlig 1637:820
 løfte om bøder efter beliggelse 1639:11
 løfte om regnskab 1638:621
 løfte om hospitals tiendekorn 1639:87
 løfte om at pløje og age for forældre 1638:644
 løfte om 20 daler for at få en anden nabo 1637:731
 løfte om betaling efter ønske for budtjeneste 1640:414
 løfte af indfriet kreditor om at friholde debitor hos
 anden kreditor 1640:83
 forpligtelse efter slagsmål 1637:203
 påstand om adeligs manglende ordholdenhed 1638:536
 (jfr. 613; 1639:46)
 gudspenge ved tjenesteaftale 1639:514
 lidkøb på hestehandel 1639:162
 fæstepenge 1637:464
 håndpenge på køb 1637:690
 håndpenge på fæste af jord 1637:549
 aftale om køb af gård, en daler til minde 1638:574
 (note)
 løfte om betaling til minde vedr. en gård 1638:615
 (jfr. 616)
 løfte med håndslag 1636:140; 1637:731, 913; 1639:
 185, 298
 håndslag på forløfte 1638:586
 håndslag på forlig ikke set af vidne 1640:517
 underskrift og forsegling, se gruppe 65
 forældelse af gældsbreve på 20 år 1638:111, 112, 130,
 134, 135, 155; 1640:595
 umyndigs salg af stude dømt ugyldigt 1636:25 (jfr. 23)
 tilbud om, at tyrehandel kan gå tilbage 1636:563
 aftale om tiende opsagt af enke 1639:310
 kuldlysning opsagt 1640:114

122. misligholdelse af aftaler, bortset fra gæld
(jfr. 114, 130, 300 ff., 440)

misligholdelse af tjenesteaftale 1637:821; 1639:273,
 514; 1640:148, 359
 en hyrde forlader sin tjeneste 1639:183
 hestehandel hævet efter misligholdelse 1639:198
 forlig om hævet klædehandel 1640:3
 hestehandel hævet, betaling for brug 1640:630
 solgt hest krævet tilbage i mangel af betaling 1639:101
 (jfr. 99, 100)
 mangler ved købt hest 1639:23 (jfr. 43, 44), 593
 ansvar for mangler ved hest 1639:599
 mangler ved tilbyttet hest 1638:312
 købt ejendom skal overdrages fri for rettigheder eller
 købesummen tilbage 1637:920
 misligholdelse af løfte om foderpenge 1637:4
 misligholdelse af løfte om soldaterpenge 1639:82
 misligholdelse af kornhandel 1638:179
 dom til opfyldelse af aftægtspligt 1640:71
 kuldlysning opsagt, da løfte misligholdt 1640:114
 kontrakt om levering af smør og flæsk, penge afslået
 1638:387
 6 bjælker købt, mærket af køber, men ikke leveret 1638:463
 enge solgt trods fæstemål 1640:141
 ved misligholdelse af arvs udbetaling betales 1 rdl. for
 hver sletdaler 1640:12
 ved misligholdelse regnes rdl. i stedet for sletdaler
 1639:493; 1640:189
 ved misligholdelse af forlig: betale 2 penge for en
 1637:142
 ved misligholdelse af tiende udpantes 2 skæpper for en
 1639:87; 1640:231
 ved misligholdelse af kornskyld erlægges dobbelt 1637:
 300, 301; 1638:249
 aftale om gældens forhøjelse ved misligholdelse 1637:256

123. forløfte, borgen for opfyldelse af løfter

Guds forløfte om opstandelse 1640:188
 forløfte påtaget ved håndslag 1638:586
 ved forløfte kasseres gælds brevet 1639:601
 ved forløfte har hovedmanden krav på gælds brevet 1638:172
 forløfte loves holdt 1637:582
 forlovere skal iflg. dom holdes skadesløs inden 15 dage
 1636:714
 forløfte for bøder 1638:235
 løfte om skadesløsholdelse for domsbeløb 1640:417
 løfte om skadesløsholdelse for forløfte 1636:476;
 1638:225
 efter dom over forlover dømmes debitor til at indfri
 hovedbrev 1638:283
 forløfter som gældsposter i dødsbo 1636:702
 forlover kræver debitor for hjemløste gælds breve 1639:81
 forløfte vedr. børnegods i forvaring 1640:687
 forløfte vedr. tienderestancer 1637:512

forløfte vedr. delefogeds restance 1637:471 (jfr. 466, 467)
 forløfte vedr. gæld uden brev 1637:161
 forløfte, en for alle og alle for en, vedr. vedligeholdelse af mølle 1638:224
 forløfte påstås indfriet 1639:281
 forløfte akcepteres i stedet for pant i jord 1636:263
 gæld til forlovere sikres ved pant 1636:226
 forløfte på gældsbrief med pant 1637:69
 forløfte sikret ved pant 1639:175, 334
 forløfte vedr. korn 1636:812; 1637:68; 1639:584
 borgen afkrævet for arv og aftægt 1639:139
 sag om borgen udsat 1636:54 (jfr. 23)
 forløfte 1636:13, 15, 185, 193, 476, 482, 516, 534, 588, 597, 729; 1637:74, 491, 501, 502, 635; 1638:102, 114, 254, 263, 574, 578, 652; 1639:308, 440 (jfr. 385), 591

124. køb og salg (jfr. 275, 331, 368, 369, 398, 440 ff.)

betaling og billig vederlag 1640:41
 gårdhandel, sælger død før betaling 1638:615 (jfr. 616)
 gårdhandel, skyld til slottet modregnet 1638:157
 gårdhandel, brev på løfte om køb 1636:766 (jfr. 767, 769)
 købebrief vedr. gårdhandel 1636:284, 533, 769; 1637:465, 523, 920; 1638:190, 548, 574; 1640:292, 293, 520
 købebrief på gård, skæringsopgørelse 1636:766
 salg af halv gård 1640:354, 355
 salg af 6. part af en gård 1639:79
 tingsvidne på købebrief, da køb bestrides 1636:769 (jfr. 766, 767)
 salg af en bolig 1637:165
 salg efter skødes indhold 1639:63
 gårdhandel 1637:201; 1640:684
 køber af gård lover at stå sin egen fare 1636:766
 kvittering for salg af hus 1639:26, 343
 fæstegård solgt til arving imod aftægt 1638:133, 384; 1639:336; 1640:354
 hussalg med forbehold om aftægtsbolig 1639:337
 fæstegård købt uden aftægtspligt 1638:675
 husbond køber huse af opsagt fæster 1638:656
 husbonds forkøbsret til fæsters huse 1640:41
 fæsters tilbud om salg af huse til husbond 1640:233
 krav om udlevering af løsøre fra solgt gård 1636:283 (jfr. 292, 302, 314)
 fuldskøde på enge 1640:305
 salg af enge 1638:252; 1639:84
 salg af enge hindrer brugsret 1638:300
 salg af enge trods løbende fæstemål 1640:141
 salg af skibspart 1640:146
 tvist om betaling for havresæd udsæet i købers jord 1636:555
 kornkøb 1638:33, 179
 kornkøb, sælger død, tvivl om betaling 1640:281 (jfr. 282)

kornkøb efter opgave 1640:513 (jfr. 514, 536)
 køb af høn 1636:241, 259, 275, 276, 361; 1637:738, 873
 køb af tagrør, tvivl om endelighed 1638:654
 betaling for vogn og redskab 1637:918
 hestehandel, tilbud på tinge om betaling 1639:293
 vidnesbyrd om hestehandel og lidkøb 1639:162
 hestehandel, vidnesbyrd om pris 1639:212
 hestehandel hævet ved dom 1639:198
 hestehandel ugjort, hvis manglende betaling 1639:99
 (jfr. 100, 101)
 en hest betalt med kørsel og hoveri 1639:264
 efter dom om hestehandel indsigelse om mangler 1639:23
 (jfr. 43, 44)
 hestehandel hævet, betaling for brug 1640:630
 ansvar for mangler ved hest 1639:593
 hestehandel, forlig om pris eller tilbagelevering imod
 foderpenge 1637:574
 hestehandel 1637:199 (jfr. 200), 230, 906; 1638:255;
 1640:258
 studehandel 1636:3, 511; 1639:90; 1640:644, 645, 679
 studehandel fortrudt trods håndpenge 1637:690
 umyndigs salg af stude 1636:23 (jfr. 26)
 salg af en ko, hjemmel påtaget 1637:235
 forlig vedr. kohandel 1639:227; 1640:631
 gæld iflg. kohandel 1638:330
 tingsvidne om overgivelse af en ko, tvivl om betaling
 1636:69
 2 solgte øksne tilbydes på tinge 1640:721 (jfr. 722)
 køb af 2 øksne 1637:655
 brug af solgte øksne 1640:722 (jfr. 721)
 vidnesbyrd om øksnehandel 1637:636
 ulovligt køb af stude til videresalg 1639:455 (jfr. 472)
 ulovligt forprang ved øksenhandel 1638:106, 107, 173
 ulovligt videresalg af øksne 1639:472 (jfr. 455)
 sag om forprang og øksenkøb 1638:60, 61, 106, 107
 godsejer anfægter forgæves bondes salg af øksne 1640:245
 køb af to bukke 1638:66
 ved køb af bjælker indbrændes købers mærke 1638:463
 gæld iflg. handel om ålehammer 1638:338
 forlig om hævet klædehandel 1640:3
 bevis kræves for køb af huder 1639:535 (jfr. 533, 579)
 køb af mjød til udtapning 1640:701
 kvindes salg af brændevin 1638:496
 forpligtelse til ikke at sælge af aftægt 1640:31
 parter i handel bevidner opfyldelse 1638:5
 køb fragået 1640:542
 salg benægtes ved ed 1637:511

125. lovbydelse, forkøbsret

lovbydelse til tinge ved fledførelse 1639:299 (jfr. 313,
 323)
 lovebud for pant og gæld, se gruppe 57
 husbonds forkøbsret til fæsters huse 1640:41
 husbond påstår forgæves forkøbsret til øksne 1640:245 (note)
 forkøbsret til eng for sælger 1640:305

126. mageskifte og bytte (jfr. 368)

mageskifte af jord 1637:662, 674; 1638:467 (note);
 1639:340
 mageskiftedebrev 1640:401
 tilbud om omgørelse af mageskifte 1639:374
 bytte af køer anfægtes 1636:398
 bytte vedr. heste 1638:312; 1639:593
 køb af hest ændret til bytte 1639:264

127. pant: former og genstande for panteret (jfr. 276)

sondringen brugeligt pant/underpant 1639:345 (note)
 pant i fæstegård og alt, hvad pantsætter har og siden får
 1636:362, 582; 1637:69; 1638:67, 498; 1639:175;
 1640:135
 pant i fjerdepart fæstegård og al anden formue 1639:92,
 93, 366
 brugeligt pant og forvaring i alt, hvad nævnes kan
 1636:255
 pant i gård, besætning og fæstemål 1636:20, 21
 pant i halv gård, huse, husdyr og al anden formue 1636:651
 pant i huse, afgrøde, husdyr og al anden formue 1636:226,
 570; 1637:426, 631; 1639:146
 forvedspant i alt gods og løsøre 1636:582
 pant i bol og alt gods 1636:771
 brugeligt pant i 2 fag hus, kålgård og marker 1636:436
 brugeligt pant, hus og jord bruges af pantsætter 1638:236
 pant i 2/3 gård og jord, som bruges af panthaver 1639:
 334 (jfr. 385)
 pant i hus, toft og kålgård, som kan overtages af pant-
 haver, "når hun lyster" 1637:70
 underpant for udlagt landgilde i huse, nuværende og frem-
 tidige 1640:8
 pant i halv gård for udlagt landgilde 1638:498
 pant og fæste i 2/3 gård, gods og løsøre 1639:334 (jfr.
 335)
 pant i gård for pengelån 1638:354; 1640:67
 pant i gård og alt løsøre, panthaver får aftægt 1639:345
 (note)
 pant i ½ af halv fæstegård, pantebrev citeret 1637:914
 underpant i hus og jord, pantebrev citeret 1638:236
 pant i huse 1637:21
 pant i hus og indbo uden undtagelse 1638:353
 pantebrev for gæld, alt rørende og urørende gods 1637:29
 pantebrev for gæld (mangelfuldt gengivet) 1636:811
 pantebrev tinglyst 1636:234
 værge pantsætter alt nuværende og fremtidigt gods for ud-
 betaling af arv 1640:12
 pant for gæld i afgrøde, som kan tilegnes ved mislighol-
 delse 1640:27
 pant for gæld i eng med afgrøde 1636:17, 87; 1637:844
 pant for gæld i rugsæd 1637:293, 508
 vilkårs pant i rugager afløses af forløfte 1636:263
 pant for gæld i et skrin, klæder og sengetøj 1637:137

håndpant i klæder m.v. 1640:574
 håndpant i sengeklæder 1636:431
 håndpant i en kåbe, sengeklæder og kværne 1636:83
 (jfr. 84)
 håndpant i bryggekedel, fade og sølvkrus 1639:67
 håndpant i en kobberkedel i dødsbo 1640:503
 håndpant i en kedel 1638:622; 1640:469
 håndpant i en klædekåbe 1636:610
 håndpant i 21 sølvknapper 1636:340 (jfr. 403)
 håndpant i sølvkæde 1640:413
 pant i en kvindetrøje 1637:605, 692
 pant i en kåbe 1638:210
 pant i dug og lagen 1637:861
 pant i en seng i dødsbo 1638:151
 i forlig efter skifte omtales 2 pantsatte kedler 1636:154
 en bøsse som sikkerhed for gæld 1638:338

128. pant: vurdering og fyldestgørelse, opbud (jfr. 57)

6 høringer vurderer pant 1636:188, 610; 1637:8, 137,
 692; 1638:363, 480
 vurdering af håndpant ved 6 mænd, tilbud om indløsning
 1640:413
 vurdering af håndpant ved 5 mænd, tilbud om indløsning
 1640:574
 vurdering af håndpant ved 4 mænd, tilbud om indløsning
 1640:2
 vurdering af pantsat gård og jord 1639:334 (jfr. 385,
 note)
 pant tilegnet for vurderingen 1638:480
 panthaver ejer af pant uden vurdering 1639:67, 385 (note)
 pant tilbydes trediemand imod betaling af udlagte penge
 1638:210
 kvittering for pants overskydende værdi 1637:396
 panthaver tilbyder pant udleveret og æsker gæld 1638:210;
 1640:475 (jfr. 381)
 panthaver tilbyder indløsning af pant 1636:360; 1637:508
 pantsætter afslår indløsning af pant 1637:396, 861;
 1638:622
 pantsat fæstegård kan overtages af panthaver 1637:70
 pant kræves udløst med penge 1639:81
 fyldestgørelse af pant efter kgl. frd. og lovlig dom
 1639:334 (jfr. 385)
 dom til fyldestgørelse af pant 1639:81, 611; 1639:202
 (note)
 panthaver tilsikres forlods dækning 1640:12
 panthaver begærer udlæg fremfor andre kreditorer 1639:422
 panthaver får valg imellem at søge fyldestgørelse eller
 at lade andre søge gæld 1639:422
 fyldestgørelse af pant i hus nægtes af pantsætter, da fæ-
 stemålet er ændret 1638:399 (note)
 pant fortages, hvis dom ikke opfyldes 1637:293
 hvis pantsatte huse brænder, loves gæld alligevel betalt
 1640:67
 udsætning for gæld iflg. pantebrev 1637:224

håndpant tilbydes udleveret imod udlæg iflg. dom 1636:
427 (jfr. 340, 403)
endelig dom for gæld iflg. pantebrev 1636:383; 1638:
494; 1640:375
gældssag efter pantebrevs indhold 1639:282

129. pant iøvrigt

pantsætter lover ikke at pantsætte eller sælge til andre
1639:93, 345
pantebrev skal stilles efter det forrige 1639:381
indfriet panthaver får løfte om skadesløsholdelse for
andre kreditorer 1639:61 (jfr. 60)
udlæg i udestående gæld og pant 1638:290
forringelse af håndpant ved ulovlig brug 1640:469 (note)
ed på mangel ved håndpant 1640:2
håndpant skønnes ikke forringet 1640:475 (jfr. 381)
pantets undergang, alligevel betaling 1637:69
pantsætter betinger sig, at pantet er som ved overgivelsen
1638:210
gæld betales skadesløst, ellers fyldestgørelse af pant
1637:921
afdrag i penge og varer afskrives på pantebrev 1639:334
(jfr. 376, 385)
gældssag efter pantebrevs indhold 1639:282
panthaver og pantsætter i strid om betaling 1639:327, 334
moder pantsætter købe til søn 1638:210
pantebrev betalt for stedfader 1640:194
væd (wedt) og pant indfriet 1639:60 (jfr. 61)
pante faldsmål 1638:529

130. tjeneste og arbejde, tyendeforhold (jfr. 79, 117, 122, 232, 233, 288, 579, 661)

aftale om tjeneste med hånd og mund 1637:821
antagelse til tjeneste, ulovligt ophør af tidl. tjeneste
1636:208
fordeling for ikke tiltrådt tjeneste 1640:134
leje af soldat i søns sted 1639:179, 180
leje af hyrde 1639:125; 1640:332
vidnesbyrd om ansættelse af røgter 1639:566
tjeneste som røgter nægtes, men pålægges ved dom 1639:617
en mand lejet til at lede efter forsvunden person 1638:
621 (jfr. 622)
sag om bestilling af blytækkerarbejde 1637:687 (jfr.
565, 572, 577, 580, 652)
tjenesteaftale, røgter om vinteren, kovogter om sommeren
1639:272
i tjeneste som fiskere 1637:633; 1638:442; 1640:313
hus til fiskekarle 1638:230
tingsvidne på pligt til at arbejde for en anden 1636:575
(jfr. 546)
tjenestekvinde forbeholdes i aftægtsbrev 1638:497, 526
datters tjeneste bestemt i aftægtsbrev 1638:550
aftale om piges oplæring i vævning 1640:596
mindreårig pige dømt til ophold og arbejde 1640:272
(jfr. 240)

udlæg til skrædderlære for dreng 1640:606
 ringe klæder til tjenestepige afregnet på skifte 1638:150
 løn fra fader til søn 1637:420
 tvist om arbejde 1636:573
 register over udført arbejde med angivelse af løn
 1636:431 (jfr. 432)
 tjeneste i 6-7 år uden løn 1640:60
 dom for 7 års løn 1638:672
 5 års løn udredet på skifte 1638:150
 tjenesteløn/folkeløn 1636:102, 286, 702; 1637:320, 350,
 565 (jfr. 577), 605, 800, 918, 921, 923; 1638:145,
 150, 416; 1639:200, 204; 1640:573
 fordeling for sommerløn 1636:100; 1639:574
 hyrdeløn 1637:127
 forlig på skifte om løn og arv 1640:42
 løn for at tærskke, grave tørv og arbejde 1639:436
 arbejde betalt med 2 læs tørt græs 1636:418
 bartsкарløn 1638:417; 1639:425, 426
 krav for umage og vognægter 1638:600 (jfr. 601, 621, 622)
 krav for kørsel til Kolding 1638:45
 betaling for ændring af soldaterkjortel 1640:463
 løn til stillet soldat 1639:550
 krav fra varselsmand 1638:600
 en hyrde forladt sin tjeneste 1639:183 (jfr. 182)
 en vogter undløbet tjeneste 1640:359
 en kudsk misligholder tjenesteaftale 1637:821
 en lejet soldat bortløbet 1640:76
 en kvinde forladt tjeneste 1639:514; 1640:148
 ulovligt ophør af tjeneste, fralægge løn og bøde
 1636:206, 207
 stokkenævn, en skrædder kan ikke bestride sit håndværk
 1636:700
 forsømmelse af hyrdes underhold 1639:132
 husbond tilbyder at rette for tjener 1636:235
 hyrdens ansvar 1636:616 (jfr. 660)
 husfolk holdt til skade for grander 1636:722
 arbejdsydelse udført for gammel, syg mand 1636:546
 skat på svende og drenge 1637:732 (note)

131. fuldmagt og kommission (jfr. 31)

herredsfogdens fuldmagt til udlæg 1639:298
 fuldmagt til proces og dom 1639:597; 1640:98
 skriftlig fuldmagt til skudsmål på forfald 1636:183
 skriftlig fuldmagt til at kvittere for værgemål 1636:569
 skriftlig fuldmagt til pantsætning 1636:570
 fuldmagt fra husbond til ridefoged til at møde på tinge
 1636:433
 fuldmagt til at indkræve gæld til dødsbo 1637:422
 fuldmagt til oppebørsel af fæsteafgifter 1638:199
 fuldmagt til køb af korn 1640:513 (jfr. 514, 536)
 fuldmagt for panthaver til fæstemål 1636:362
 krav om fuldmagt fra værge 1638:631
 salg af gård, som sælger har været fuldmægtiget 1639:79
 søn fuldmægtig for moder 1639:84

kommission vedr. køb af stude, tilbud om selvindtræde
afslået 1639:90

132. skadegæld, skadesløsholdelse, godtgørelse (jfr. 4, 25, 58)

markskade 1636:73, 417, 505, 622, 648, 658, 659, 711
(jfr. 683, 684, 698), 744, 784, 813; 1637:345, 444,
468, 626, 627, 628, 679, 691, 723, 737, 740, 814-817,
826, 828, 829, 846, 850, 863, 894, 897, 898, 901;
1638:424, 557, 561, 576 (jfr. 577), 584, 603, 605;
1639:311, 312, 322, 375, 379, 498, 499, 500, 501, 505,
511, 512, 528, 543, 557, 581; 1640:25, 246, 583, 584,
588, 618, 619, 622, 626, 627, 660, 733
skadegæld 1637:171, 232, 325, 458; 1638:298; 1639:286;
1640:121, 251-253, 327
dom for skadegæld, se gruppe 43
fordeling for skadegæld, se gruppe 50
gæld med rente og skadegæld 1636:216, 217, 230, 313, 330,
331 og passim
eftergivelse af rente og skadegæld 1639:540
afkald på faldsmål og skadegæld, hvis betaling i rede
penge efter udlæg 1639:229
skadegæld og faldsmål 1638:447
skadegæld og interesse 1638:283; 1640:664
skadegæld og doms bekostning 1637:327
skadegæld for forsegling af aftægtsbrev 1640:176
tvist om omkostning og skade til voldgift 1639:600
fordeling for skade ved forsømmelse 1637:231
skadegæld for ubillig vurdering 1637:348, 380, 427 (jfr.
428), 431; 1638:90
skade tilbydes betalt 1638:609
for skade ved le tilbydes godtgørelse 1640:69
fordeling for sår og skade 1636:514
sår og skade betalt og kvitteret 1640:585
bartskærløn 1638:417; 1639:425, 426
markskade, gerningsmand ukendt 1639:380
skade på eng tilbydes betalt efter bevis 1636:698 (jfr.
683, 684, 710)
skade på mark forvoldt af hest 1636:417, 631; 1640:23
skade forvoldt af hest tilbudt betalt 1639:412
skadegæld krævet efter sag om hest 1639:294
skade forvoldt af geder 1638:608 (jfr. 589, 590, 609,
619)
skade forvoldt af får ved ulovlig græsning 1636:641
skade forvoldt af gæs 1637:704
en gås skambidt af hund tilbudt dennes ejer 1639:109
(jfr. 98, 108)
tilskadekommen kvie tilbudt skadevolderen 1636:616
skade forvoldt af hund tilbudt betalt 1640:587
fordeling for en gås ihjelbidt af hund 1639:176 (jfr.
98, 108, 109)
skade på nedstyrtet kvie nægtet betalt, da årsag ikke be-
vist 1636:693 (jfr. 616, 660)
fordeling for værdi af forvaret får, som døde 1640:381
påstand om skade på fordrevne kreaturer 1637:730

fordeling for ihjelslået svin 1636:2
 skade ved ulovlig tørvegravning 1636:22, 689, 714
 skade på vognredskaber 1636:751
 skade på diger og marker 1636:785
 bøder for hyrdeløse kreaturer 1639:57
 skadeforvoldelse på mark bestrides ved ed 1636:624
 betaling af vogterløgn for tilløbne lam 1639:497 (jfr.
 564)
 markskade forårsaget af manglende hegn 1639:329, 333
 (jfr. 383)
 betaling for engslæt iflg. voldgift 1640:314
 fordeling for ulovligt tilegnede ting 1640:381
 tilbud om frøgæld og isæd 1637:524; 1638:302, 364
 stå til rette for bygfæld 1636:667, 668
 menige grander til skade at der holdes husfolk 1636:722
 skadesløsholdelse ved afståelse af fæste 1638:91
 skadesløsholdelse, hvis forlig brydes 1638:190
 indfriet panthaver får løfte om skadesløsholdelse
 1639:61 (jfr. 60)
 godtgørelse for udlagte retterpenge 1637:97
 værger loves holdt skadesløse 1638:149
 broder skal af søsters forvarede arv dække underslæb
 1639:253
 skade vurderet (mangelfuldt gengivet) 1636:810
 skade for hjemgæld 1637:704

133. tvang, svig og udnyttelse (jfr. 94)

tvang imod en dreng 1636:600 (jfr. 601)
 påstand om fraløjet korn 1637:809 (jfr. 810)
 gældskrav kaldes løgn 1638:600, 601 (jfr. 621, 622);
 1640:501
 skalkhed loves bevist 1639:430
 kontraktbrev anfægtes, da uden samtykke og besegling
 1637:277

134. hærværk, vold, overvold, ran

fuldt hærværk at bruge huse, udsat ved tag og nam 1637:670
 vold, ran og hærværk at hensidde i udsat/udvurderet hus
 1637:575, 912
 forbud nedlagt under vold, ran og alle lovmål 1639:100,
 285
 forbud under vold og ran 1639:516
 forbud under ran, hærværk og alle lovmål 1640:278
 markskader trues forfulgt som vold, ran og hærværk
 1636:392
 vej lukket med vold og magt 1639:248
 "gevalt" at tilegne sig videstok 1637:387
 et vognlæs tørv frataget med gevalt 1640:5
 ran, klage 1637:647

136. falsk

virkninger af falsk ed 1640:95
 falsk tingsvidne 1637:253, 463, 488

påstand om falsk vidnesbyrd 1637:253; 1639:419 (jfr. 412), 545
 vidnesbyrd imod vidnesbyrd 1637:519, 520; 1638:183
 ed imod ed 1637:237; 1638:388, 444 (note, jfr. 436, 445, 446); 1639:119, 559, 560; 1640:307, 310, 479
 vidne hånd og mund fra 1636:665, 767 (jfr. 766, 769);
 1637:172 (jfr. 165); 1638:317, 321; 1639:44;
 1640:46, 473, 491
 håndskrift benægtet ved ed 1640:717
 falsk kvittering 1639:614
 gælds brev påstås urigtigt 1640:13
 et brev påstås forandret 1638:519
 en "ond $\frac{1}{2}$ krone" 1637:379

DE ANVENDTE REAKTIONER, SANKTIONER OG STRAFFE 140 - 169

140. ansvarsbetingelser, alder, subjektive forhold

fri vilje og velberåd hu 1640:237
 forsæt til at skyde præst benægtet 1638:407 (jfr. 428)
 forseelse eller uagtsomhed ved ulovlig grøftning og pløjning 1636:433
 uret og forseelse ved vurdering 1637:348
 forseelse ved vurdering 1637:386
 i husbonds minde for forseelse 1639:256
 forseelse 1637:536; 1639:249
 forsømmelse 1637:231; 1638:609
 påstand om uret 1636:616 (jfr. 660, 693); 1638:59
 uret loves ikke begået 1637:538
 vilkår for aftægt i tilfælde af uret 1639:80
 gøre uret 1637:387
 stå til rette for uret 1638:602 (jfr. 405-410, 428)
 herredsfoged vil ikke samtykke uret 1640:64 (jfr. 92)
 uret, ikke at hegne som sædvanligt 1639:333 (jfr. 383)
 uret at opføre hus til skade for nabo 1639:332 (jfr. 384)
 hus modvilligt opført nabo til trængsel og skade 1639:332 (jfr. 384)
 forurette med gevalt 1637:387
 vej lukket med vold og magt 1639:248
 sår og skade påført uforvarende 1640:555
 uagtsom skade ved le, godtgørelse 1640:69
 vådeild 1639:260
 uagtsomhed og efterladenhed 1638:673 (jfr. 678)
 knivstik uden al årsag 1637:1
 årsagssammenhæng ikke bevist 1636:693 (jfr. 616, 660)
 årsag til studs død benægtes ved ed 1637:769
 kvinde nægter at være årsag til studs død 1637:669
 gerningsmand til markskade ukendt af synsmænd 1639:380
 skænderi om ansvar og skade 1639:424
 ansvar for hests død 1639:412 (jfr. 419, 423, 424)
 ansvar for skade på hest 1639:434
 ansvar for mangler ved hest 1639:599
 ansvar for ubillig vurdering 1638:90
 ansvar for overtrædelse af forbud 1636:517
 ansvar for en sæk fralagt 1640:699 (jfr. 714, 715)

pro rata ansvar for arvinger 1638:171
 eget ansvar, hvis gæs efter varsel kommer på fremmed
 mark 1636:559
 hyrdens ansvar 1636:616 (jfr. 660, 693); 1638:609;
 1639:124
 egen skyld 1637:901; 1639:590 (jfr. 568)
 nødværge 1636:281
 "den, som får skade, han har skade" 1639:424
 præsters medhjælpere selv stå til rette for efterladenhed
 og forsømmelse 1638:673 (note, jfr. 678)
 kirkeværger selv lide tiltale for forsømmelse 1638:214
 husbond fralægger sig ansvar for tjeneres forseelse eller
 uagtsomhed 1636:433
 påstand om medvirken, oldemoders dreng i råd 1639:558
 (jfr. 544, 545, 586; 1640:81)
 pige under 12 år dømt til forældres revselse 1638:132
 (jfr. 395)
 piges ansvar for skade på kvie 1636:693 (jfr. 616, 660)
 sår påført i drukkenskab kaldes uforvarende skade 1640:555
 sigtelser fremsat i drukkenskab 1640:38 (jfr. 39)
 undskyldning led i forlig 1639:62
 sigtelse imod dommer og skriver tilbagekaldt og undskyldt
 1638:607 (jfr. 596); 1639:349
 undskyldning, tilbagekaldelse af ærekrænkelse og skældsord
 1637:42, 64, 716; 1638:281 (jfr. 280, 331), 588, 613;
 1640:250 (jfr. 225), 724
 overhørighed ikke bevidst 1640:693
 forseelse og lovmål efterladt 1638:207

141. ansvar for andre

slægtninges ansvar for bod 1637:271
 slægtsansvar, forlig ved bødebetalning 1637:698
 faders ansvar for barns skadegørende handlinger 1636:616
 (jfr. 660, 693)
 husbond fralægger sig ansvar for tjeneres forseelse eller
 uagtsomhed 1636:433
 præsters medhjælpere stå til rette for forsømmelse 1638:
 673 (note, jfr. 678)
 kirkeværger selv ansvarlige, hvis de ikke påtaler overtræ-
 delse af forbud 1638:214
 ansvar for hyrde 1638:609
 løfte om penge for at påtage sig andens skyld 1639:457
 påtagelse af andens sag for penge nægtet 1639:29
 optagelse af kvæg ikke befalet 1636:321-323
 pige i skænderi imod faders vilje 1637:784

142. ansvar for dyr og ting (jfr. 25, 112, 132)

ansvar for husdyrs markskade 1640:618 (note), 619
 ansvar for kreaturer 1638:576 (jfr. 577); 1639:379
 ansvar for skade forvoldt af hest 1639:412; 1640:23
 sag vedr. ko, som stanger 1640:91

hest i bygager, egen skyld 1637:901
 skadegørende hest indtaget i hus 1640:623
 optagelse af skadegørende husdyr 1636:590; 1637:864;
 1639:411 (jfr. 412, 419, 423, 424)
 hyrdes ansvar for geder 1638:608, 609 (note, jfr. 589-
 590, 619); 1639:124
 hyrdes ansvar for kvie 1636:616 (jfr. 660, 693)
 ansvar for hund 1639:176 (jfr. 98, 108, 109), 529 (jfr.
 548), 590 (jfr. 568); 1640:537, 587
 ansvar for gæs og svin 1639:110, 423
 ansvar for forvaret får 1640:381
 ansvar for skade ved le 1640:69
 skorsten og gnister til fare for naboer 1638:573
 ansvar for håndpant 1640:2
 ansvar for signet fralagt 1637:849; 1639:287

143. bøder, bødestørrelser (jfr. 308, 310)

fordeling for resterende bod tillagt af samfrænder 1637:
 271 (note)
 fordeling for oppebåret lovbod efter afdød fader 1636:120
 bod fordelt på tredje og fjerde mand af samfrænder 1637:
 271 (note)
 eftermålsmand kræver mandebod efter åråd 1637:433 (note)
 samfrænder lægger lovbod 1637:549 (note)
 dom om ret til bøder 1637:433 (note, jfr. 217, 922);
 1640:401
 bøder til kongen og skadelidte for slag 1638:326
 beliggelsesbøder til øvrighed 1639:386
 beliggelsesbøder til husbond 1639:457
 bøder til husbond, hvis løfte om fred brydes 1638:345
 husbond tilfredsstilles iflg. dom om bårdag 1637:618
 husbonds sag uforkrænket af parters forlig 1638:237;
 1639:548; 1640:550
 husbonds bøderet 1637:618; 1638:620; 1639:57, 87;
 1640:190
 dom om ret til at modtage bøder for børn 1639:615
 sagesfald 1637:722
 bøder efter loven for slag imod dreng 1637:286
 bøder efter loven for hug, slag og jordskud 1637:35
 bøde, 6 mark, for hug og jordskud 1636:738
 bøder for sår 1639:421
 fordeling for bøder efter sår 1640:713
 bøder for brud på forlig 1639:214, 215, 548
 sag om ret til bøde for åråd med døden tilfølge 1638:349
 (note, jfr. 1636:516; 1637:217, 433, 614, 698, 717,
 757, 922; 1638:142, 235, 253, 291; 1639:270, 395;
 1640:363)
 bøde for åråd med døden tilfølge: 40 rigsmark 1637:698,
 922 (jfr. 217, 433)
 bøde for åråd: 25 sldlr. 1637:717
 domme vedr. bøder, se gruppe 43
 bøder for hor 1639:51
 beliggelsesbøder 1638:402, 468, 580, 620; 1639:50, 174,
 195, 385; 1640:152, 190, 197, 341

bøder tilbydes for beliggelse, men kræves for voldtægt
 1638:661 (note, jfr. 662)
 krav om lejemålsbøder mødt med ægteskabstilbud 1640:190
 forlig om bøder for beliggelse 1639:11, 195
 bøder for beliggelse: 12 rdl. 1638:468
 forlig om bøder efter overfald 1638:237
 bøder for trusler og modværge under udpantning 1639:87
 bøde årligt for ulovlig brug af håndpant 1640:469
 tre mark for ulydighed overfor herredsfogden 1640:203
 (jfr. 222, 223)
 tre mark for uhjemlet ophold på krongods 1640:474
 tre mark idømt ved uendelig dom 1636:374
 tre mark for ikke-opfyldelse af endelig dom 1637:324
 (jfr. 333)
 faldsmål: 3 mark 12 sk. 1637:115
 faldsmål: 1 sldlr. 1640:311
 faldsmål 1637:171, 325, 326, 458; 1638:188, 209, 249,
 447, 529; 1639:283, 286, 462; 1640:108, 311, 327
 bøder for vedtægtsbrud 1639:57

144. hovedlods fortabelse, konfiskation

øksne forbrudt efter ulovligt videresalg 1639:472
 (jfr. 455)

145. livsstraf

hjul og stejle for to drab 1637:97
 bidrag til retterpenge 1637:97
 en tyvedød 1636:452 (jfr. 413, 451)
 fortjent at dø under bødlens hånd 1639:250
 fortjent galgen 1640:60

146. andre straffe

øvrighed straffer forargelse og misbrug 1638:673
 dom: i kongens nåde og unåde 1638:602 (jfr. 405-410,
 428)
 straf for onde ord 1640:58
 dom til straf for ulovligt forprang 1638:173
 revselse af pige under 12 år ved forældre, med ferle og
 ris 1638:132 (jfr. 395)

147. straffens fuldbyrdelse

hjul og stejle 1637:97
 dø under bødlens hånd 1639:250
 fortjent galgen 1640:60
 barn straffet med ris af faderen 1638:395 (jfr. 132)

148. straffesteder og -institutioner

straf i rådhuskælderen 1640:58
 anholdelse på slottet 1639:28 (jfr. 36, 42, 49, 50)

149. fredløshed, forvisning

fredløshed for drab 1640:401, 563

150. mandhelgsfortabelse, mindremænd, tremarksmænd (jfr. 50, 82)

kreditor og hans fuldmægtig fordelt, frifindelse 1638:156
 tremarksmands vidnesbyrd anfægtes 1637:324 (jfr. 333)
 fordeling for undladt opfyldelse af dom 1639:150
 forbud imod at huse fordelt mand 1640:133, 172
 tremarksbøder og faldsmål, se gruppe 143
 varselsmænd, vidner, syns- og sandemænd må ikke være for-
 delt 1640:65, 89, 90, 279, 346, 400

152. oprejsning, benådning (jfr. 308)

kgl. majestæts oprejsning læst og påskrevet 1636:170
 i kongens nåde og unåde 1638:602 (jfr. 405-410, 428)
 forseelse og lovmål eftergivet 1638:207
 eftergivelse af sag om beliggelse 1640:333

160. udentinglige reaktioner: undsigelse, trusler

trusler og undsigelse 1636:23, 146, 147, 468, 600;
 1640:437, 472, 489, 592
 bevis kræves for trusler og undsigelse 1638:408
 trusler 1636:468, 600; 1637:706; 1638:102, 240, 339
 (jfr. 324), 428; 1639:250, 423, 430
 trussel om Guds hævn og straf 1637:675
 avindsmand 1636:450
 voldgiftsmænd får løfte om at være uforkrænkede 1636:
 669, 807
 bøder for trusler under udpantning 1639:87
 borgen efter trusler 1636:23

162. udentinglige sanktioner, hævn, fejde

pågrebet tyv (?) får slag med fork 1636:67 (jfr. 65)
 modværge under udpantning 1639:87
 avindsmand 1636:450

163. udentinglige afgørelser og forlig (jfr. 33, 236)

lensmand tilbyder parter forlig, den ene kræver dom
 1638:635
 forlig ved kapitelsherrer om beliggelsesbøder 1639:195
 forlig ved husbond 1639:307
 forlig imellem godsejere om fæsteres færdselsret 1638:499
 forlig efter overfald 1638:237
 løfte om at undlade slag og skældsord 1638:345
 løfte om forlig 1637:41
 løfte om forlig, fragået 1639:266
 udentingligt møde om bøde for åråd 1638:142
 part tilbyder at være fordelt, hvis forlig ikke opnås
 1636:595, 598, 669

brev om forlig ikke underskrevet 1638:238
 forlig opsagt, da modparten misligholder 1636:576 (jfr. 546, 575), 596
 forlig opsagt, indgået på gade, hævdes urigtigt beskrevet på tinge 1640:15
 forlig forgæves forsøgt, tingsvidne herpå 1636:319
 forligsforsøg ender i kamp 1639:427
 forlig indgået for voldgiftsmænd 1636:317; 1638:190
 henskydelse til uvildige dannemænd 1637:341; 1639:214, 215
 forlig om enge i husbonds nærværelse 1639:391
 forlig om gods og gæld 1636:519; 1639:475; 1640:631
 forlig om gæld 1637:314; 1638:228, 279
 forlig om bodeling 1638:160
 forlig om udskiftning 1637:584; 1638:166; 1640:323
 forlig om skifte 1637:421; 1639:521
 forlig om dige og vej ved synsmænd 1636:389
 forlig om købesum for en gård 1638:615 (jfr. 616)
 tingsvidne på udentingligt forlig 1636:59, 83, 101, 107 (jfr. 3, 23, 26, 36, 54, 111, 154), 329 (jfr. 264-267, 280-282, 299-301, 305, 407), 389, 438, 519, 705; 1637:42, 534, 574, 820, 831 og passim

BYLAGETS JURISDIKTION, BYSTÆVNET, LANDSBYSTYRET 170 - 199

170. bylaget, bystævne, gadestævne, kirkestævne (jfr. 234, 235, 236, 501)

grandestævne 1636:27; 1638:226; 1640:489
 slagsmål, mens grander forsamlet til vide 1638:453

171. kompetence: saglig/stedlig, forholdet til tingene

forbud imod at påtale byens sager til tinge 1638:226
 grander gør vide og vedtægt om forbud imod gæs 1636:728
 skifte imellem grander af jordbroer for vedligeholdelse 1638:359
 efterlysning i kirken 1638:412
 varsel i kirke og på kirkegård, se gruppe 30
 sognevidne 1637:158; 1638:362, 401; 1639:302 (jfr. 492), 413
 sag om besegling af sognevidne 1638:401
 grandevide 1640:607

173. de af bystævnet anvendte retskilder, vider og vedtægter, sædvaner (jfr. 235)

vide og vedtægt om engslæt 1639:467
 vide og vedtægt om gæs 1636:728; 1637:704
 vide og vedtægt om voldgiftskendelse 1637:451
 vide og vedtægt om forbud imod særjord 1639:57
 vide om forsømmelse af jordbro 1638:359
 hus opført i strid med videbrev 1639:529 (jfr. 548)
 forseelse imod vide 1637:387

videstok med bøder 1637:387
 forvaring af videstok 1637:387
 ulovlig tilegnelse af videstok 1637:387
 vidne iflg. videbrev 1637:121
 forseglet videbrev 1637:243
 videbrev 1638:630; 1640:231

174. virkninger af vedtægtsbrud

bøde til husbond og øl til grander 1636:728
 bøde til herskab for vedtægtsbrud 1639:467
 bøder for brud på vedtægt om gæs 1637:704
 bøder for vedtægtsbrud 1639:57
 restance med tiendekorn, dobbeltkorn iflg. videbrev
 1637:300, 301
 vide om forsømmelse af jordbro 1638:359
 videstok med optegnelser af skyld for brøde 1637:387
 (jfr. 337)
 granders forbud imod brug af jord 1637:116

175. tvangsfuldbyrdelse, innam, pantning (jfr. 54, 120)

sognemænd udpanter for tiende 1639:87
 6 pantemænd 1637:443
 pante faldsmål 1638:529

176. landsbyens styre, fællesanliggender (jfr. 236)

menige grander til skade, at der holdes husfolk 1636:722
 ødegård dyrkes af omliggende fæstere for at udrede restance
 til Riberhus 1636:727
 5 mænd skifter mark imellem gårde 1637:173
 sag om videstok 1637:337 (jfr. 387)
 hyrdeløn 1637:127

177. indretninger og goder til fælles brug og benyttelse
 (jfr. 109, 111, 220)

hyrdelag 1640:225
 fælles hyrde og hjord 1638:589 (note, jfr. 590, 608, 609,
 619); 1639:125; 1640:232, 256
 hyrde, ansat af grander, forladt tjeneste 1639:183
 (jfr. 182)
 forsømmelse af hyrdes underhold 1639:132
 tyrepenge 1636:129, 158, 165, 304, 394 og passim
 vedligeholdelse af mølle 1638:224
 videstok 1637:387 (jfr. 337)
 fælles brug og fællesret, se grupperne 109 og 111

200 - 699 DET IKKE-JURIDISKE REGISTER

NATURFORHOLD 200 - 209200. landskabet (jfr. 100, 101)

agre sprunget i lyng 1636:627
 banker 1640:304
 dale 1640:275, 304, 344, 350, 382, 391; dale, store
 1640:304. Jfr. Register 2
 debel (vandfyldt lavning) 1640:226
 diger (Kempdiget) 1636:30
 gest 1639:605
 heder 1636:30, 321, 557; 1637:769; 1638:325, 499, 524;
 1639:261, 317, 328, 346, 347, 354, 370, 373; 1640:
 32, 297, 327, 344, 378, 391, 553; hede, ret 1640:512.
 Jfr. også gruppe 328, og Register 2
 hedebakker 1640:200
 hederøgel 1640:484. Jfr. røgler nedenfor
 holme 1636:30; 1640:193, 305
 høje 1638:325; 1640:275, 276, 304, 344, 350, 378, 382,
 391, 402, 484. Jfr. sandhøje nedenfor, og Register 2
 klynmoser 1637:675, 769; 1640:304
 kær 1636:115; 1639:379, 391; 1640:323, 327
 lyngsprinkel 1637:252. Jfr. også Register 2, og m.h.t.
 lyng gruppe 325
 marsk 1637:519, 520, 522, 605; 1639:447; 1640:32, 226;
 havremarsk 1638:324. Jfr. Register 2: Fuolmersk, og
 Hagermersk
 moser 1636:22, 321, 714, 796, 798; 1639:261, 354;
 1640:244, 275, 304, 305, 344, 351, 378, 382, 553;
 mose, ret 1640:512; mose og bløde 1636:796, 798;
 mose, meget ond 1637:252. Jfr. også gruppe 328
 røgler 1640:347, 402. Jfr. hederøgel
 sandhøje 1640:304
 sig 1638:522, 677; 1639:322
 tinghøj, Skast herreds 1637:913

201. søer og vandløb (jfr. 102, 337)

bække 1636:396, 440, 490, 587; 1637:252; 1638:429,
 432, 485; 1639:365; 1640:344, 348, 472. Jfr. Regi-
 ster 2: Dyrrebech, Hesthaffue Bech, Omme Bæk og
 Sønder Starup Bæk
 bækbrinke 1636:395
 bækmund (munding) 1638:467
 møllestrøm 1640:352
 strømme (runde) 1640:382, 402
 søer 1637:444; 1640:144; stor sø 1636:367
 vandhuller (ved toft) for ålefiskeri 1640:532
 vandløb (afløb), mindre 1636:491, 565, 683, 684, 710
 vandets rette gamle adelløb 1636:530; 1637:25, 133,
 234, 250, 264 (arilds rende)

åer 1636:indl., 11, 12, 32, 163, 164, 309, 310, 335,
 414, 415, 416, 457, 464, 525, 531, 608, 778, 795,
 796; 1637:91; 1639:322; 1640:61, 87, 220, 226,
 227, 313, 323, 345, 352, 382, 401, 564, 565. Jfr.
 Register 2: Alslev A, Lildå, Nør A, Nørholm A, Store
 A og Toftnæs A
 å herredsgrænse 1640:345, 401
 åer, midtstrøms 1636:608; 1640:226, 564, 565
 åer, åløb, uvildigt syn ønsket 1636:335
 åer, åløb, dæmninger, eventuelle, heri og deres afskaf-
 felse 1636:335
 åer, åløb, ryddeliggørelse ved optagelse af ålegårde
 1636:163, 164
 åer, åløb, støvninger (opstemning af vand), eventuelle,
 heri og deres afskaffelse 1636:335
 åbrinke 1640:56
 åer, fiskegårde her, se gruppe 337
 åer, ålegårde her, se gruppe 337

202. hav og strande (jfr. 103, 110)

bælt: Middelfart Sund (Lillebælt) 1636:127
 fiskerlejer: Sønderside (i Ho bugt) 1637:633
 kystområder: Hjerting land, vraggods ilanddrevet 1636:
 150; 1640:145; Strandby land, kornleverancer her
 til udskibning 1636:241; 1638:190; Sædding land,
 vraggods ilanddrevet 1636:150; Tjæreborg land, vrag-
 gods ilanddrevet 1636:150; 1639:30; Vognsbøl land,
 vraggods ilanddrevet 1636:150
 strande, fiskeri ved Hjerting strand 1639:589; veje til
 strande 1637:342
 strandsider: Lønne strandside, stranding her 1640:188

203. vejrlig

frost 1636:86; 1637:133
 sne, hindrer adgang til gårde 1640:509
 solskin, betydning for biers sværmen 1638:465
 torden (lyn), drab af hoppe 1640:555
 vinterkulde 1638:646

204. naturkatastrofer

storm- og havflod (1634) 1636:212; 1637:190, 529 (den
 store flod)

205. vilde planter

klinte 1638:448
 piletrær 1638:464
 tang 1640:96

206. vilde og fremmede dyr

elsdyr (hud heraf) 1638:356, 372
 harer 1638:29

oddere (skind heraf) 1637:373
 æsler (som skældsord) 1638:594

DET DYRKEDE AREAL 210 - 219

210. opmåling og afgrænsning (jfr. 107)

adskil (skel mellem bymarker), holdt for 1640:276
 adskil, ret 1640:449
 afmærkning af halv- og kvartgårdes gårdsrum og kålgårde
 efter egalisering og nyfordeling, ved sten
 1636:328
 skårne mærker på jorder til hver gård efter lodskiftning
 1637:173
 mærker, gamle 1638:360
 afmærkning af arealer med sten 1636:389
 afmærkning af skel i agre 1636:223, 364; 1637:827, 900
 afmærkning af enge med gårds mærke 1637:589
 afmærkning af enge ved sten 1638:391; 1639:365, 516
 (mangler); 1640:350, 511, 661
 afmærkning af enge ved stager 1638:432; 1639:516;
 stage sat af fæster, som han formente, han havde ret
 til 1639:516
 engmærker 1637:753; 1639:516; 1640:661
 afmærkning af tofter ved sten efter nyfordeling af gårds
 tilliggende 1638:152
 afstening (afmærkning ved sten) af toftejord, kålgårds-
 jord og gårdsrum mellem to fæstere 1640:577
 indstening af toftejord ved deling af gårds jorder
 1636:757
 afmærkning af skel i toft med sten 1636:389; 1639:340
 afmærkning af nyudlagt vej med sten 1638:499
 bymark skiftet til evindelig ejendom 1636:757
 skifte af agerjord i bymark 1637:117, 118, 119, 120,
 173, 236, 239, 247, 252, 584, 662; 1638:55
 skifte mellem 2 fæstere af ager og eng, huse og bygninger
 1638:55, 152, 166; 1640:355
 ligning (ved udmeldt navn) af kålgårde, tofter og gårdsrum
 mellem 2-3 fæstere (i halv- og kvartgårde) 1636:290,
 328
 skifte (fordeling) af agerjord mellem to fæstere 1636:
 527; 1637:248, 660, 661, 662, 663, 664, 674, 827;
 1640:529
 skifte af gårds jord mellem to fæstere 1636:757
 mageskifte af agre i fælles toft 1639:340
 skifte af agre og enge mellem to fæstere 1636:527;
 1637:589
 skifte af enge mellem to fæstere 1637:534; 1639:391
 skifte af enge, kær og kålgård mellem to fæstere
 1640:323
 skifte af kålgårde og forpløjninger (andeter) mellem to
 fæstere 1638:488
 skifte af enge, kær og kålgårde mellem to fæstere
 1640:323

skifte af agre i toft mellem to fæstere 1640:340
 ligning og overslag af enge mellem to fæstere 1639:391
 tre enge delt mellem to fæstere 1640:124
 skifte af tofter 1636:757
 skifte af toftejord, kålgårdsjord og gårdsrum mellem to
 fæstere, tre parter til den ene, een part til den
 anden 1640:577
 skifte af gårdsrum mellem to fæstere 1637:832
 bære lod på ved skifte af agre 1637:173
 agre går til lodskifte 1636:757
 lodskiftet jord i bymark 1636:451
 afskaffelse af årlig lodskiftning (årsskiftet jord) i
 bymark 1637:584
 udvisning af agre og enge til halvgårde 1636:474;
 1637:588, 590; 1639:378
 opmåling ved syn over enge 1636:486
 indsvoren mark (her mose) 1636:22
 markemoder, markemøder 1640:348, 401, 484
 markeskel, gamle 1640:226, 302, 343, 344, 382, 391, 398,
 401, 484
 markeskel, afmærkes med sten 1636:605; 1638:325;
 1640:226, 244
 markeskel, sten sat her 1640:226, 244, 350, 378, 391,
 484
 markeskel, sten nylig sat her 1638:325; hvid sten
 1640:226
 markeskel mellem landsbyer i hede, 10 mands syn herover
 1638:325
 markeskel mellem bymarker, udsat syn 1639:262
 markeskel, tvistighed voldgivet, syn opgivet 1640:215,
 244
 markeskel, 24 mands syn opnævnt af fogden forud for san-
 demændsgang 1640:301, 303; synsforretning 1640:
 344, 398, 484; nye synsmænd opnævnt efter klage
 1640:485; ny synsforretning tilbudt afgivet
 1640:515
 markeskel, 24 mands syn, eventuelt taget af andet herred
 end Skast herred 1640:515
 sandemands tov om markeskel mellem byer agtet gjort
 1640:277, 301, 303, 350, 378, 391, 401
 sandemands tov om markeskel mellem byer 1640:280, 402,
 403, 404, 484, 485, 548, 553; klage herover 1640:
 484
 sandemands 1. opkald 1640:349, 350, 484; 2. opkald
 1640:378, 484; 3. opkald 1640:391
 sandemandsgang 1640:484, 485
 sandemænd, tak for deres tov 1640:404
 sandemands hesteleje (rejsegødtgørelse) 1640:403
 sandemænd i Gørding herred tov og markeskel om Tømmerby
 mark 1640:226
 sandemandssten i markeskel 1636:605; 1638:325; 1640:
 402, 484, 548
 sandemandsbreve, se gruppe 618
 skel mellem landsbyers tilliggende mærket med sten eller
 stage 1639:261

skelsten, holdt for at være 1640:244
 sten eller stabel (som skelmærker) 1639:347, 348, 354;
 1640:344, 484
 sten med kul og flint under 1640:402
 hjørnestein mellem flere marker, skel 1640:402, 484
 sten i skel, tribøming heraf 1636:389, 605; 1638:360,
 432
 doler (skelmærker ved opskårne græstørv) 1638:360;
 1639:316, 380, 516
 herredsskel 1640:345, 401
 skel mellem herred og birk (købstad) 1640:484

211. afvanding, opstemning, rydning og opdyrkning

jord, opbrudt 1636:444; 1637:116, 117, 120, 173, 247,
 342
 veje opbrudt og indelukket til dyrkning 1637:343; 1638:
 430, 431
 kirkesti opløjet og tilsået 1636:393
 toft indelukket af forte 1636:529
 jord indelukket af forte 1636:710; 1639:235; 1640:611
 indelukning af tofter 1638:499
 stykker opdyrket af byens gade (forte) 1636:530, 565,
 683; 1639:309; 1640:611
 stykke, indtaget, men atter opgivet 1636:712
 gadejord indelukket til toft 1637:290; 1639:250
 gadejord afgravet og bortkørt 1638:231
 forbud fra grander mod brug af nybrudt jord 1637:116
 pløjning af enge til kornsæd 1636:530
 pløjning af enge, så de ikke er tjenlige til at slå el-
 ler give korn 1636:756
 forbedring af tofter ved opfyldning af vandhuller
 1636:756, 757
 grøftning, se gruppe 212
 dæmninger, borttagelse heraf 1636:335
 opstemninger, borttagelse heraf 1636:335
 opstemninger til skade for høhøst 1637:534
 vandhuller (pusser, pøtter) 1636:389, 393, 486, 756,
 757; 1638:432
 klynepøt 1638:360
 vandhuller, nylig gjort 1639:365, 516
 vandhuller, opfyldes af hensyn til pløjning 1636:389
 saddepedder (huller efter gravning af græstørv)
 1639:235
 indhegning af nyopdyrkede enge som særvang 1636:530
 indhegning af eng for sig mellem andres enge 1636:623;
 1640:43, 45

212. hegn og diger (jfr. 107)

alle grander lukker hver for sig for deres anpart efter
 hvad de har at bruge i ager og eng 1639:329, 330,
 333, 378, 383
 alle i by lukker hver for sig deres agerender 1636:454
 grander i by pålægges at holde sidelykker, eftersom de
 har part i vang 1636:485

gårder (gaarde) til opstemning af vand 1637:534
 hegn i almindelighed 1640:215
 hegn om agre som særvang, en midlertidig løsning
 1640:244
 hegn om kornmark (mod gæs) 1637:704
 hegn om enge 1637:345; 1639:391; i sommerhalvåret
 (hegnstiden) 1636:404, 523, 654; 1637:507;
 1639:466; 1640:81
 hegn om kær 1636:115
 hegn om anden års nyland 1637:342, 343
 indhegning med stejle (pæle) 1639:235
 hegningstiden 1636:490, 559, 623, 654; 1637:507;
 1639:466; 1640:81, 665

andre betegnelser for hegn:

diger i almindelighed 1636:30, 364, 372 (lykkediger),
 449, 451, 491, 616; 1637:473, 716, 142, 743;
 1638:15, 230, 360, 412, 415, 526; 1639:196;
 1640:611
 diger, gamle, i almindelighed 1636:444; 1637:290, 394
 diger, gamle, fjernede 1636:328, 706, 709; 1637:342
 diger på grønnegaden skal fjernes 1640:104
 diger med ageskår igennem 1636:442; 1637:342
 diger, nye, i almindelighed 1637:342
 diger, nye, på byers gadeforte 1637:290; 1639:522
 diger, lukning heraf 1636:115, 449, 454, 491
 diger, lukning heraf, nabo herimod, vil ikke klatre over
 dem 1637:743
 digestykker, vedligeholdelse heraf 1637:716, 742; 1638:
 492, 527; 1640:193
 diger til trængsel for kørsel til hølade o.l. må ikke op-
 sættes 1637:832
 diger, andre, til trængsel for kørsel 1638:526; 1639:248
 digelykke, hvormed botoft lukkes på 3 sider, at vedlige-
 holde af fæsterne selv 1638:467
 diger lukkede med sadder 1636:8; 1637:742; med mose-
 sadder 1638:527
 diger, sønderskæring af sadder hertil 1639:235, 236,
 247, 248
 diger om marker 1636:454
 agerdiger 1640:291
 diger for agerender 1636:454
 diger, opmåling af halvgårdsmands samlede diger 1636:454
 diger om enge (engdiger):
 engdiger, gamle 1638:432
 diger, nedfaldne 1636:785
 diger, skår (huller) heri 1637:442, 443; 1638:492
 kålgårdsdiger:
 diger om kålgårde i almindelighed 1636:8, 280, 328, 442,
 664; 1638:527; 1639:568
 diger flyttes ikke 1636:442
 diger, gamle, fjernet 1636:328
 diger, ageskår lavet, hvorefter andet ageskår lukkes
 1636:442

kålgårdsdige til trængsel for nødvendig kørsel 1636:28
 kålgårdsdige, kørsel hertil krævet 1636:8, 527
 kålgårdsdigegrøft 1640:155
 dige og grøft om aftægtsfolks kålgård 1640:193
 dige og grøft lukker vej til mark 1639:248
 kålgård uden dige 1636:328

toftediger:

diger om tofter i almindelighed 1636:389, 491, 196;
 1637:250, 326, 476; 1638:229, (230), 231, 432,
 442; 1640:155

diger, høje 1636:660

toftedige og grob 1636:389

toft med dige 1636:530; med dige og grøft 1636:757

toftediger, tidligere sammenlukkede, nu kastede fra hin-
 anden 1637:476

toftediger, uduelige 1637:394

dige mellem toft og kålgård ikke ved magt 1638:492, 493

toftemellemdiger 1637:363, 394

engtoftediger 1636:250

diger, diverse:

gadediger 1640:193

lykkediger 1636:449

mellemdiger 1637:394

digefod 1639:288, 289

stenter (stetter) 1637:716

grøfter:

grøfter i almindelighed 1636:112, 389; 1639:423

grøft skal være 3 alen bred, besidder af hus skal rydde
 og holde den ved magt 1637:716

grøfter, kastning heraf 1636:397, 416, 433, 564, 565,
 567, 683, 698; 1638:325, 431; 1640:307

grøfter, opfyldning af 1636:711; 1637:25, 234, 250;
 af hensyn til kørsel 1636:389

grøfter, opfyldning udsat til frosten er af jorden
 1637:25

grøft og/eller dige 1636:397, 683

digegrob i almindelighed 1636:328; 1637:423; 1639:
 235, 589

digegrob, opfyldning med jord 1636:389, 711

lykker (indhegning):

lykker i almindelighed 1636:8, 112, 442, 454, 491, 537;
 1637:537, 742, 743, 901; 1638:152, 430, 431, 530;
 1639:235, 248, 250, 348, 445, 446, 456, 529, 537,
 572; 1640:43, 611

lykke, mellem 2 stager, krumt 1639:309

lykker, nye, til trængsel, for naboer 1640:43; for kørsel
 til mark 1638:430; ved pløjning 1640:216, 241

lykker, forfærdigelse (oplukning) heraf 1636:449, 451;
 1637:514; 1638:152; 1640:214, 665

lykker, anpart af halvgårds, forfærdigelse heraf 1636:453

lykker, dårlig vedligeholdelse heraf 1637:450, 901;
 1639:110, 230; 1640:648, 665

lykke, lå nede, så man kunne ride og age derigennem
 1640:598

lykker for engtoft, lukning heraf nægtet 1637:406
 lykkes, gårdmand (medfæster) nægter at holde sin anpart
 af gårds lykkes 1639:329
 lykke, lukket med grønne sadler, imod videbrevs bestem-
 melse 1639:529, 537, 572
 lykke om aftægtsjord at forfærdige på aftægtsyders be-
 kostning, men at vedligeholde af aftægtsnyder
 1639:523
 lykke om aftægtsfolks kålgård at holde vel ved magt
 1639:336
 lykkes, udjævning heraf 1636:684, 710, 712
 sidelykker, forfærdigelse (oplukning) heraf 1636:453,
 454; 1638:152; 1639:329, 330, 333, (378), 383,
 (445), (446), (456)
 sidelykker, dømt at holdes efter loven 1636:485
 lykkes, vederlag tilkendt ved dom for lukning af gård-
 mands (medfæsters) part heraf 1639:446, 456
 digelykke 1638:467
 englykke 1637:450
 markled med lykke, granders bevilling af jordstykke for
 vedligeholdelse heraf 1637:537

213. adgang, markveje og fædrifter (jfr. 104, 462)

veje 1636:30, 264, 364, 502; 1637:173, 460, 534;
 1638:186, 325, 337, 534, 424, 487, 488; 1639:226;
 1640:241, 275, 470. Jfr. også veje i gruppe 462
 veje, gamle 1637:119
 veje, ulovlige, gjorde på agre 1636:392; 1637:359
 veje, ulovlige, gjorde på enge 1636:396, 440, 627
 veje fra gårde 1638:237; 1639:309
 veje gennem tofter 1639:359
 adgang hindret til kålgårdsdige 1636:8
 adgang hindret til mark 1636:389
 adgang, indkørsel, fri, til toftediger 1636:491
 adgang hindret til tørvegård 1639:309
 arildssti til fiskegårde 1636:778
 arilds fart og sti til fiskegårde 1636:796
 arilds vej og sti til fiskegårde 1636:798
 bom, Endrupholms 1639:92, 381
 fri fart og sti til fiskegårde 1636:795
 fri gang over hovedgårds (Krogsgårds) enge og enemærker
 søgt forbudt, protest herimod fra delefogden på Ri-
 berhus 1638:389
 fri gang med bud og breve for k.m.s. tjenere over hoved-
 gårds (Krogsgårds) enemærke 1638:389
 fædrifter, drivveje (drøfter) 1636:112, 114, 115, 250;
 1638:487; 1639:590; menige granders årlige beta-
 ling til bymand for fædrift (drivvej) 1636:250
 fægang 1636:769
 gangsti, fri, til fiskegårde 1636:778: Jfr. arilds sti
 ovenfor
 gangsti fra gård gennem toft 1639:359
 grønvej 1636:328; 1637:354; liden grønvej 1636:364
 hjulspor over agre 1637:359

høveje 1637:509
 jordbroer, skiftet mellem grander for vedligeholdelse
 1638:359
 kirkeveje 1636:145, 263, 364; 1637:519; 1638:29, 186,
 225, 325, 403, 406, 409; 1639:522, 565; 1640:193,
 244, 527; oppløjet, spærret med stager og gravede
 huller 1636:393, 411; løb gennem gård, nu lukket
 med dige 1639:522; skal påny efter dom udlægges
 1639:565
 kørested 1637:832
 led for enge 1636:115; spærret med stolper og stager,
 men åbnet efter forlig 1636:115
 led ved gårde 1637:832
 markled 1637:537; 1639:568
 markled mellem kålgårde at vedligeholde af kålgårdenes
 indehavere og deres efterkommer 1640:559
 markveje, udlagt til kørsel til og fra hede og mark
 1638:499; spærrede 1636:115; 1638:430; 1640:246;
 lukket af nyt dige 1639:522; dømt udlagt påny
 1639:565; krænkede ved opløjning 1637:342, 343;
 1638:431, 433; krænkede ved gravning 1639:235, 248;
 krænket af lykke (hegn) 1640:216
 sige (lavninger, her på veje) 1638:522; 1639:322;
 holde sige ved magt (opfylde) 1638:677
 vad 1636:546; 1640:276, 350, 378, 402. Se også hovedreg.:
 Uglvig Vad (U 1); Wuad (L 8) og Ølluf Vad (Ø 4)
 vadested (kaldet Wuad) 1640:345
 vaser 1636:319; 1639:590; vaser ikke holdt ved magt,
 så kørsel umulig uden skade 1640:611
 vejspor med afmærkningssten mellem halvgårde 1636:328
 vejspor i enge 1636:396
 vognveje over eng 1636:396, 557

214. landsbyens tilliggende uden for byen (jfr. 111)

fædrift (areal for græsning) 1637:116, 120, 342; 1640:
 304, 305, 347, 553
 fægang (areal for græsning) 1636:769; 1637:343; bedste
 fægang ødelagt ved tørvegravning 1639:318
 fællig, intet mellem to ejerlag 1637:755
 fællig, ejerlag kender sig i fri fællig med omgivende
 ejerlag 1640:486
 fællig, fri, m.h.t. fædrift heri 1636:114 (jfr. 112)
 fællig, fri, mellem flere ejerlag m.h.t. fædrift, lyng-
 slet, tørve- og klynegrøft i hede og mose 1640:553
 fællig, fri, mellem to landsbyer m.h.t. tørvegrøft og
 lyngslet 1639:262 (jfr. 261)
 fællig, fri, m.h.t. åsteder for tørvegravning 1638:323
 fællig, præstegårds lod og del i forte ikke brugt videre
 end dens lod i fællig (fælles jord) kunne tåle
 1636:710 (jfr. 712)
 græsning, fælles for byens køer og kreaturer 1636:436
 jord under fæfod, som det af arilds tid har ligget, øn-
 sket af bys grander 1637:116

215. bymarken og dens opdeling (jfr. 217)

- bymarker 1636:112, 113, 166, 167, 187, 209, 264, 280,
 281, 282, 335, 364, 395, 440, 454, 474, 477, 490,
 520, 556, 557, 558, 559, 567, 605, 623, 627, 631,
 637, 641, 644, 645, 757, 785, 813; 1637:101, 116,
 117, 118, 119, 173, 190, 247, 252, 315, 342, 345,
 358, 359, 374, 406, 421, 460, 489, 551, 584, 644,
 646, 666, 669, 676, 737, 924; 1638:325, 331, 424,
 524, 562; 1639:182, 316, 317, 326, 329, 362, 380,
 455, 461, 467; 1640:15, 27, 216, 226, 244, 246,
 275, 276, 278, 280, 297, 298, 299, 301, 302, 303,
 304, 305, 343, 344, 347, 348, 350, 378, 382, 391,
 398, 401, 402, 484, 485, 486, 511, 519, 526, 548,
 549, 553, 661
 vange 1636:485, 659; 1637:120, 342, 455, 509, 646, 737,
 815; 1639:357, 523; 1640:6, 193, 296
 rugvang 1637:120; vang, gødet (møyyett) 1637:167
 særvange, forbud herimod 1640:244
 fællesmark, to ejerlavs 1640:382
 fælligagre 1640:170
 ensom mark, to ejerlavs 1640:382
 fald 1638:213; 1640:511
 marker (bymarker), varsel til tinge givet her 1637:551;
1640:216
 marken, sende bud til person herfra om pløjning 1636:280
 marken, gå i marken for at se til kornet 1638:280
 marken, gå i 1636:280; 1638:331; 1639:90, 124, 461
 marken, gå til og fra 1636:644; 1637:388, 864; 1638:
 280; 1640:45
 marken, løbe herfra 1636:281, 282
 marken, ride hjem herfra 1636:282
 marken, køre til og fra 1638:430, 499
 marken, slagsmål herpå 1636:280, 281, 282
 marken, flytte (tøjrede) heste heri 1637:423; 1638:280
 marken, heste forstyrret her 1640:216
 marken, græsning, vogtning og tøjring, se gruppe 361
 marken, køers gang til og fra 1637:687; 1639:529
 marken, jage kreaturer heraf 1637:669, 675, 769
 marken, jage kalve fra en bymark til en anden 1636:477
 marken, kvæg om nattetide her 1637:675
 marken, kreaturer taget i korn 1637:829
 marken, får herpå 1636:280
 marken, får tages heraf 1636:15
 agerjord i almindelighed 1636:533, 769; 1637:116, 118
 jord, landsbys lodskiftede jord 1636:451
 jord, gammel 1637:173
 agerjord skiftet på bymark 1637:117, 118, 119, 120,
 173, 239, 247, 662. Jfr. gruppe 210
 agre med korn, forbud mod kreaturer og får uden hyrde
1639:57
 ager og eng, ejendom til gårdene i landsby, ansat til
 tønder udsæd og læs hø 1637:252
 agerjord i hver tægte, udlagt til aftægtsfolk 1636:30
 agre og enge, forbud mod bortleje eller udlån fra fæste-
 gårde 1639:370

marker, forbud at folk fra nabolandsby bruger lyngslet
 og tørvegravning her 1637:374

marker, ulovlig afførsel af tørv og lyng herfra 1638:524

bymark, udnyttelse ved enkelt fæster i for stærkt omfang
 m.h.t. fårs græsning 1636:641

engjord i almindelighed 1636:533

engjord med tørvegravning 1636:627; 1639:316

engjord i bymark til brug af aftægtsfolk, se gruppe 540

enge, byers 1636:530, 531, 600, 627, 631; 1637:252, 589;
 1638:359; 1639:57, 124, 375, 392, 467; 1640:81.

Jfr. også enge i gruppe 217

enge, aftale (vide og vedtægt) om tid for høslet 1639:467

enge, heste og øg slået løse i anden bys 1639:392

enge, heste fundet i andre byfællers 1640:81

enge, forbud mod kreaturer og får uden hyrde her 1639:57

enge, forbud mod kreaturer her under høst 1638:359

enge, særligt besvær med at holde geder herfra 1639:124

enge, varsel til tinge afgivet her 1639:227

gårde til rens i marken (agre og enge) 1637:358, 359, 455,
 477, 534, 901; 1638:152, 419, 447, 467, 488; 1639:
 192; 1640:31, 144, 327, 470; rensbrødre 1636:711;
 1638:391; 1639:467

bymarkens opdeling (særlige betegnelser):

andet (agre) (forpløjninger) 1636:637, 756; 1637:359,
 488, 499; 1640:170; halv andet 1640:470; byg-
 andet 1640:598; ender af andet 1638:488; lille
 stykke andetager 1639:345

blokke 1636:30, 31, 82, 637; 1637:167, 173, 226; 1638:
 186; 1640:170, 347; små 1640:454, 470; bygblokke
 1640:503

brøde (opbrudt jordstykke) midt på ager 1640:529

falleagre, se gruppe 320

grønagre, grønjord, grønland, se gruppe 320

grønning 1640:351

havretægt, se tægter nedenfor

holme 1636:30; 1640:193, 305

indtægter 1639:336; 1640:716. Se også tægter nedenfor

kær, se gruppe 200

nyland, se gruppe 320

ornum 1640:226

plovvinger (vendinger) 1638:431; 1640:193, 216, 242

stuf 1640:326

særkøb 1640:226

tvillingagre 1638:186

tægter 1636:30, 31, 250, 391, 627, 757; 1637:167, 173,
 342; 1639:523; 1640:193, 215, 242, 244; havretæg-
 ter 1636:627; 1637:167; rugtægter 1636:627; vold-
 gift om tægter 1640:215; komme i tægt med 1640:244;
 ved oprettelse af flere tægter end f.t., da gives grøn-
 jord til aftægtsnyder 1639:523

varp (halvagre) 1636:637; små 1638:322

vejagre 1640:503

vendinger, se plovvinger ovenfor

væde (græsning) 1636:362; 1637:523, 914; 1638:67;
 1639:92, 175, 319; 1640:261

furer 1636:298, 397, 565, 584; 1637:353, 359; 1640:527; agerfurer 1637:423, 864; halve furer 1637:358; 1640:527; hulfurer 1637:358; fure (danne plovfure) 1640:527; furer fyldt ved naboagerens henpløjning 1640:527

lodsejere i bymarker og hovedgårdsmarker:
 største lodsejer i mark 1640:301, 486
 kronen også lodsejer i hovedgårds mark på grund af præstegårds eng deri 1638:389
 lavhævd på bl.a. en syvendedel af bymark 1480 1640:348
 lodsejere med grunde til åer 1636:12, 309, 531
 lodsejere, borger i Odense, i to bymarker 1640:275, 294, 301

216. fordeling af andre goder (fiskevand, skov) (jfr. 101, 102)

skov og mark, vådt og tørt og anden herlighed, liggende til gård 1636:533
 fiskeret i åer 1636:indl., 10, 11, 12, 32, 33, 306, 307, 309, 310, 332, 335, 414, 415, 457, 464, 525, 608, 778, 795, 798; 1637:91; 1640:219, 220, 226, 227, 313, 352, 564, 565
 heder og moser, se grupperne 100, 200, 325 og 328
 lergrave (klynepøtter) 1638:360, 361

217. den enkelte gårds tilliggender (jfr. 100, 215, 302)

agre 1636:5, 30, 31 og passim
 agre, brede 1636:637; 1638:186, 447 (?)
 agre, smalle 1640:470
 agre, grønne, se gruppe 320
 aftægtsagre 1638:448. Se også gruppe 540
 agre i havretægt 1637:167
 ager med tilpløjet kirkevej 1636:393
 agre, indhegnede, se gruppe 212
 agre, halve 1636:30, 223, 343; 1637:119, 247; 1638:186, 447; 1639:226; 1640:296
 ager, en tredjedel med tredje kær rug 1639:196
 agerender 1636:145, 298, 364, 391, 454, 464; 1637:119, 120, 173, 246, 251, 342, 359, 455, 477, 674, 827, 864, 898; 1638:430, 431, 433, 448, 499; 1639:414; 1640:193, 244, 447, 529
 agerende, upløjet 1637:251
 agerende og andet udlagt til vej til mark 1638:499
 agersider 1637:509
 agre, delte mellem to fæstere 1637:246, 247, 248, 827, 900; 1638:448; 1639:196; 1640:447, 529
 agre, delte, udsæd heri angivet 1637:246
 agre, såede til fælles og halvt af 2 fæstere 1640:291, 503
 agre, brugte skiftevis af partsgårde 1637:518
 agre med mere end een slags korn som udsæd 1637:342, 509; 1638:419; 1640:447, 503
 agre, gødede, se gruppe 320
 hedeagre, ubrudte, gamle 1637:119

- agerstykker 1636:30, 31, 667; 1637:167, 662, 677;
1640:530; se også grupperne 320 og 324
- agre (agerjord), omtvistede 1637:524, 660, 661, 662,
663, 664, 674, 827, 900; 1640:529
- agerland, afbrudt gårds jord, nu købstads 1640:347
- agertofter 1636:115, 250, 328, 451; 1639:329, 333
- agers længde aftrinnet 1640:527
- ager og eng, kirkejord 1637:523
- agre, tiende afsat herpå, se gruppe 510
- agre, fæste heraf, se gruppe 300
- agre, særavgift heraf 1638:208
- agre, ingen, til væringer 1636:166, 167, 187, 209;
1637:101; intet jord i indhegnet nyland til væring
1636:342
- agre til væring 1638:430 (jfr. 431)
- enge 1636:17, 30, 87, 115, 166, 167, 209, 262, 272, 367,
391, 395, 396, 397, 404, 416, 417, 436, 457, 464,
474, 486, 490, 505, 527, 528, 531, 557, 564, 567, 587,
590, 600, 623, 624, 625, 654, 683, 684, 698, 711,
731, 756, 785; 1637:165, 166, 201, 252, 296, 345,
406, 442, 443, 450, 468, 507, 522, 534, 588, 589,
675, 736, 844; 1638:152, 236, 252, 300, 359, 360,
376, 391, 424, 429, 432, 467, 485, 562, 608, 665;
1639:57, 63, 84, 227, 311, 312, 316, 322, 373, 374,
375, 380, 382, 391, 516; 1640:31, 43, 45, 56, 59,
61, 81, 87, 88, 89, 94, 95, 96, 124, 141, 144, 179,
193, 214, 220, 226, 227, 275, 304, 305, 314, 323,
344, 347, 348, 350, 378, 391, 402, 409, 511, 523,
549, 661
- enge, halve 1636:436; 1638:186, 236
- enge til aftægtsfolk, se gruppe 540
- engs bredde 1637:844
- enge, bortfæstede, se gruppe 300
- enge, tidligere bortfæstede, taget i brug under hoved-
gårde 1638:252; 1639:63
- enge, bortlejede 1637:425; 1638:562; 1639:63, 84;
1640:141
- enge, ensomme 1639:375
- eng, firestuget 1637:522
- enge, grønne 1636:397
- enge, hegnede 1636:404, 623, 654; 1638:608; 1639:375
- enge, aftale om høslæt 1639:467
- enge, tilhørende kirker, se gruppe 509
- enge, mageskiftede 1638:467; 1639:374, 391
- enge, liggende til mølle 1637:166
- enge, pantsatte 1636:17, 87; 1637:844
- enge, skødede 1639:84; 1640:141, 305
- enge, solgte 1638:252, 300; 1639:84
- enge, søenge 1637:522
- enge, brugte til tøjring 1640:661
- enge, brugte til tørvegravning, se gruppe 328
- enge, ulovligt brugte 1638:391; forbud mod brug af enge
1638:300, 377

enge, uslagne 1639:380
 enge, væringers, halvpart til aftægtskone 1638:665;
 væringers uden enge 1636:166, 167, 187, 209
 enges opdeling m.v.:
 engbed 1638:361
 enghale 1640:511
 enghaver 1639:399; varsel her 1639:399; præsts eng-
 have 1640:611
 engkroge 1639:375
 engskifter 1638:360; 1640:512
 engstykker 1638:391, 485; 1639:63, 311, 312, 322, 391;
 1640:323, 549
 engtofter 1636:115, 328; 1637:406; 1638:467
 æg (kant af eng) 1636:565; 1639:365; 1640:549
 jord, gårds, med andres isæd af korn 1638:302
 jord, gårds, brug heraf, foruden fem andre mænds
 1637:175
 jord, fæstet med arvingers fælles penge, skal udbruges
 til fælles 1637:136; 1640:662. Se også gruppe 300
 jord, øde, til varing, i brug af anden fæster 1637:621;
 anden øde jord til Visselbjerg i brug 1637:621
 jord, udlægning heraf til fædrift mod årlig afgift
 1636:112, 115, 250
 jord, forbud mod bortleje af jord fra kapitels- og kirke-
 tjenere i Vardsyssels provsti 1638:645
 jordstykke (med angivne mål), bevilliget af grander for
 at holde lykke ved magt 1637:537
 jordstykker, opbrudte 1637:119, 120, 173, 342 (stump)
 jordstykker, udlejede 1636:546; 1637:175, 523
 jordstykker, til tøjring 1640:530
 jordstykker, tilsæede, se grupperne 320 og 324
 gårde, tilliggende til 1637:119, 120, 523
 gårde, tilliggende og avl til 1636:731; 1637:252

218. vurdering af jord

bymark udygtig til havresæd, da skarp og tyndbyrdig
 1637:252
 enge i kær vurderet til at give ond mose- og lyngsprin-
 kel 1637:262

LANDSBYENS OMRÅDE 220 - 229

220. fællesarealer i byen (jfr. 177)

forte, menige byens 1636:530
 forte, fælles 1639:248
 forte 1636:712, 769; 1637:342, 343, 442; 1638:325,
 361; 1639:210, 523; 1640:56, 57, 96, 611
 forte, præstegårds del 1636:710, 712; fæstegårds del
 1638:361
 forte, afbrydning af hus opført her 1636:684, 712

forte, indelukning af jord herfra 1636:550, 565, 683,
 712; 1639:235; 1640:611
 forte, opførelse af huse herpå 1636:530, 565; 1639:529
 forte, udpløjning heri 1637:342, 343
 gadeforte, menige byens 1636:683
 gadeforte 1636:565, 710; 1639:522, 529; 1640:155
 gade, bys 1636:530, 565, 683, 710; 1637:290; 1638:228,
 246, 284, 442; 1639:339, 369, 590, 619; 1640:15,
 217, 535, 714. Jfr. gadejord nedenfor
 gade, drive kvæg herad 1639:590
 gade, indgå forlig her 1640:15
 gade, indelukke jord herfra til kålgård 1636:530, 565,
 683, 710; til tofter 1637:290
 gade, kaste nyt vandløb her 1636:530, 565, 683; udjævne
 vandløbet 1636:710
 gade, køre her 1640:714
 gade, overfald her 1640:535
 gade, varsle mundtligt her 1639:339, 369
 gade (gadejord), huse opførte på indelukket jord herfra
 1638:228 (jfr. 229), 230, 231, 442
 gadejord 1638:230, 231; 1639:110, 309. Jfr. gade ovenfor
 gadejord, fæsters egen 1638:442
 gadejord, indelukning heraf til uangivet formål 1639:309
 gadejord, opførelse af huse på indelukket jord herfra,
 se ovenfor
 grøngade 1640:104, 155
 grøngade, granders klage over bymand med krav om fjer-
 nelse af jordhuse, tørvestakke, diger o.a. herfra
 1640:104 (jfr. 1639:513, 522, 537, 565, 572)
 fædrift og fægang (arealer for græsning), se gruppe 214
 fædrift og fægang (driveveje), se gruppe 213
 fællesjord, indtaget af enkelt person, syn herover
 1636:565

221. byggesteder og tofter

byggesteder, afbrudte 1636:684
 gårdsted, ukendeligt, nedpløjet 1640:347, 351
 hussteder 1636:328; 1637:832; 1639:340, 522
 tofter 1636:30, 112, 113, 115, 145, 328, 389, 392, 491,
 530, 565, 616, 637, 660, 683, 684, 756, 757, 784;
 1637:23, 70, 115, 171, 180, 192, 326, 342, 363,
 394, 537, 549, 575, 592, 716, 897, 898, 901; 1638:
 104, 152, 246, 339, 419, 432, 487, 493, 499, 573;
 1639:108, 109, 110, 196, 230, 235, 256, 340, 359,
 378, 383, 412, 468, 491, 523, 567; 1640:27, 291,
 296, 447, 470, 532, 611, 648, 662
 tofter med ager, eng og græsning 1636:112
 kirketoft 1637:537
 præsts toft ved kirke 1640:611
 toft, lille, ved hus 1638:493
 tofter, bed heri 1640:716
 toft til nybyggede huse 1636:530, 565, 684
 tofter, ensomme 1636:112, 113

tofter, indelukkede 1637:499
 tofter, indelukkede af forte 1636:530, 565; tilbage-
 lagte 1636:684
 tofter, agre heri mageskiftede 1639:340, 378
 tofter, gæs ulovligt heri 1639:108, 109, 110
 tofter, svin ulovligt heri 1639:110
 tofter, varsel afgivet her 1636:784; 1637:575;
 1639:468
 tofter, agre og agerstykker her, med rug (?) 1637:171;
 med korn 1638:339; agerjord her 1639:340
 tofter med bygagre 1637:901; med bygsæd 1640:598;
 med byg (i hæs ?) 1639:491
 tofter med havreagre 1637:898; med havrestykker 1640:
 291; med havresæd 1637:897
 tofter med høstakke 1638:573; med hø 1637:592
 tofter med rugagre 1637:115, 171; med boghvederugagre
 1640:296; med møntagre 1637:171; 1640:447; med
 rugstykker 1636:145; 1637:171, 180; 1640:27;
 med møntrugsæd 1637:23, 326; 1639:196; 1640:447;
 med rugsæd 1640:662
 toft på østre og nordre side af gård 1639:359
 toft, gangsti herigennem 1639:359; vej herigennem, når
 behov og toften uden korn 1639:359
 toft, 5 agre land i nørre side heraf til aftægtsfolk
 1639:523
 agertofter, fælles, for delt gård 1639:329, 333. Se iøv-
 rigt gruppe 217
 botoft 1638:467
 bytoft 1637:741
 engtofter, se gruppe 217
 gadetoft 1638:236
 tofteender 1637:363, 394
 toftehjørner 1638:315
 tofter, lykkes og diges herfor, se gruppe 212
 toftejord 1636:166, 167, 187, 328, 757; 1637:246, 251;
 1640:577
 toftejord, brugt 2 vræg igennem 1636:757
 toftejord, ringe, ved huse 1636:166, 167, 187

222. kålgårde og haver (jfr. 327)

kålgårde 1636:97, 166, 284, 328, 436, 442, 530, 565,
 640, 674, 676, 683, 684, 710, 801; 1637:70, 629,
 675; 1638:29, 236, 430, 464, 465, 488, 492, 493,
 499, 526; 1639:110, 379, 523, 568, 590; 1640:144,
 233, 323, 432, 508, 559, 600
 kålgårde, præsters 1636:530, 565, 683, 710; 1637:25,
 250
 kålgårde, indelukning af jord hertil 1636:530, 565, 683,
 684, 710; 1637:25, 250; 1639:110
 kålgårde, nyfordeling af jord her 1636:328; 1640:323
 kålgårde, bede heri 1636:436; 1638:236, 328; 1640:144
 kålgårde, gamle, øde 1636:328
 kålgård vel ved magt med sine kålstumper 1640:233

kålgårde, flagtørsv her 1636:664; høstakke her 1636:97
 kålgårde, aftægtsnyderes, se gruppe 540
 kålgårdsdiger, se gruppe 212
 kålgårdshjørner 1639:568
 kålhaver 1636:417, 710; 1637:25, 250; 1640:31
 kålgårdsjord 1636:30, 328, 436, 675; 1637:201, 363,
 678; 1638:15, 236; 1639:340, 345, 523; 1640:32,
 193, 577
 kålgårdsjord, brug heraf mod godtgørelse 1637:363
 enghaver, se gruppe 217
 haver 1638:488
 jordstykke ved ladeende 1636:391; gravning heraf
 1636:391

LANDSBYENS BEBOERE 230 - 249

230. i almindelighed

alle der i byen 1636:454
 mænd og bønder, som bor i by 1640:226
 bymænd, menige 1636:813
 bymænd, samtlige 1637:387; 1640:15
 bymænd 1637:121, 344; 1638:226, (325); 1639:35;
 1640:358, 486
 bymænds forlig med beboer gjort hjemme på gaden opsagt
 på tinget 1640:15
 bymænd, fæste af 1/4 part af kongetiende 1640:358
 bymand nægter at betale for sin brøde, skrevet på vide-
 stok 1637:387
 bymænd, ungarle stævnes ikke med alle byens mænd
 1640:227
 byens mænd 1636:58, 440, 488, 490, 580, 714; 1637:450;
 1640:226, 227, 232
 grander, menige 1639:499, 501, 505, 522; 1640:618
 grander og menige mænd 1637:534
 grander og bymænd 1636:557, 558, 559, 567; 1637:628;
 1638:589, 590; 1639:57, 333
 grander 1636:73, 112, 250, 417, 485, 488, 505, 565, 625,
 657, 658, 722, 728; 1637:116, 118, 252, 315, 342,
 343, 345, 374, 406, 537, 551, 679, 704, 723, 731,
 737, 740, 814, 897, 898; 1638:268, 325, 359, 453,
 557, 584, 593, 597, 603, 609, 619, 630; 1639:57,
 131, 132, 265, 285, 292, 307, 329, 333, 375, 383,
 466, 474, 481, 496, 522, 537, 548, 565, 568, 572;
 1640:49, 104, 215, 225, 244, 246, 256, 278, 359,
 489, 558, 627, 629, 639, 665, 681
 grander, hegningspligt efter deres jordtilliggende
 1636:485; 1639:329, 333, 383
 grander, udlæg for erstatning til godsejer for ulovlig
 klynegravning, skal betales af alle 1636:22, 689,
 714
 grander, bevilling af jordstykke til indelukning i toft
 til person for at holde markled og lykke ved magt
 1637:537

grander, forbud mod tørvegravning og -afførsel, udstedt
 af borgmestere og rådmænd i Varde 1639:285
 grander, godsejers forbud mod kreaturer på angiven mark
 1637:315
 grander, godsejers sag ang. tørvegravning og afførsel
 1640:278
 granders klage over bymands gedehold 1638:609 (jfr.
 1639:131, 132)
 granders klage over lukning af kirke- og markvej 1639:
 522, 565, 572; 1640:104
 granders klage over nyopsat hus på gadeforte 1639:529,
 548
 grander, indtagelse af husfolk til skade for dem
 1636:722
 granders sag med deres hyrde 1638:268
 granders strid om fælles hold af hyrde 1640:256
 granders sag mod hyrde for bortløben af tjeneste
 1640:359
 granders begæring m.h.t. skifte af jordbroer i enge
 1638:359
 grander påviser skader i deres rugmark 1638:597; i de-
 res enge 1639:375
 grander, sag med bymand om videbrev 1638:630
 granders strid med nabo om markeskel, tægter og hegn
 1640:215, 244
 grander, sager mellem to landsbyers grander (mænd)
 1636:488, 580; 1637:374
 grander vil ikke age stakkarle af by, som de bør
 1640:639
 grandes opførsel ikke som en dannemand mod sin grande
 1640:225
 grøftning og indelukning af jord, præsts, til skade for
 by 1636:530
 nyt dige og indelukning fra gaden til skade for by
 1637:290

231. i forhold til jordbesidderen (jfr. 114, 270-274, 300 ff.)

kongens tjenere 1636:335, 727; 1640:289, 384, 402;
 kongens tjenere i Gørding herred 1640:219; i Øse
 og Næsbjerg sogne 1640:317
 kongens tjenere (fæstere), enkelte omtalt som 1636:537;
 1640:81
 kongens tjenere under Hald len 1636:579, 618; 1637:
 (437); 1639:354 (i Guldager sogn); 1640:(11), 125,
 (169), (480), (731)
 kongens tjenere under Koldinghus len 1636:125
 kongens tjenere i Riberhus len 1636:125, 727
 kongens gods (Riberhus len) 1640:77, 154, 474
 kongens grund og ejendom (Riberhus len) 1640:226
 kongens stavn (Riberhus len) 1640:702
 repræsentanter for fæstebønder kaldt til Riberhus i an-
 ledning af udskrivning af skat og soldater
 1640:219
 Sorø (Akademis) tjenere i Alslev og Toftnæs sogne
 1637:3, 52, 91. Se iøvrigt gruppe 272

kapitels- og kirketjenere i Vardsyssels provsti 1638:645
 kapitelstjenere i Gørding herred 1640:219. Se iøvrigt
 gruppe 272
 hospitalstjenere (Ribe Hospitals) i Rovst 1639:177.
 M.h.t. hospitalernes fæstere se også gruppe 272
 adelens tjenere 1636:289 b; i angivne sogne 1638:52,
 81, 383, 393; 1639:167, 191, 576; 1640:655, 691,
 698. Se iøvrigt gruppe 273
 bolsmænd 1637:579
 bolsmænd og tjenere med enge i hovedgårds mark og ene-
 mærke 1638:376
 bols- og gadehusfolk 1639:57
 gårdmænd (medfæstere) 1637:118, 300; 1638:379, 402,
 468; 1639:329
 herredsmænd, se gruppe 470
 husfolk 1636:722; 1637:80; 1638:556
 sognemænd, se gruppe 501
 ugedagsmænd til Haltrup 1636:125; til Krogsgård 1636:
 213; til Lunderup 1636:125; til Sneumgård 1636:
 213; til Øllufgård 1636:125; 1638:390
 bøder ydet til jordbesiddere ved overtrædelse af bys ved-
 tægt 1636:728; 1637:704; 1638:226, 359; 1639:
 57, 467
 bøder ydet til husbond (jordbesidder) ved overtrædelse
 af sognemænds bestemmelser 1639:87

232. tyende (jfr. 79, 130)

drenge (tjenestedrenge) 1636:600; 1637:732; 1639:305,
 370, 404; 1640:58, 714, 715
 folk, se tjenestefolk
 karle, se tjenestekarle
 piger, se tjenestepiger
 svende (tjenestekarle) 1636:558, 590, 798; 1637:732
 svende, borgeres, se gruppe 405
 svende, præsters, se gruppe 511
 svende, se også tjenestesvende
 tjenestefolk (folk) 1636:372, 395, 431, 558; 1637:521,
 620, 829; 1638:218, 239, 315, 321, 429, 432, 464,
 507; 1639:306, 379, 388, 396, 458, 485; 1640:58,
 60, 61, 215, 296, 472
 tjenestefolk, frdn. 1619 16/11 om tjenestefolk og løs-
 gængere anvendt 1636:208
 tjenestefolk, godasers, se gruppe 288, mølleses, se grup-
 pe 422, og præsters, se gruppe 511
 tjenestekarle 1636:120, 206, 297, 426, 431, 601, 660,
 684, 702; 1637:156, 162, 190, 198, 518, 746;
 1638:34, 103, 158, 326, 575; 1639:154, 223, 415,
 550, 552; 1640:204, 276, 421, 478, 482, 564, 565,
 661
 tjenestekarle på hovarbejde 1637:521; på ægt 1638:463
 tjenestekarle, madmoders forhold m.h.t. spisning 1640:58
 tjenestekarls ønske at komme af plads 1640:58, 60
 tjenestekarl kender hver ager og eng til landbrug
 1640:58

tjenestekarles fæstemål og brud herpå 1636:206, 207, 208
 tjenestekarls resterende soldaterpenge opkrævet af gods-
 ejer hos hans husbond efter fæstemåls ophør
 1639:550
 tjenestekarl, skatter udlagt for ham 1636:153
 skat af drenge og svende, husbond stævnet herfor
 1637:732
 svendeskat af godsejers tjenere, forfalden, men ydet af
 gods 1640:257
 tjenestepiger (piger) 1637:442; 1638:28, 145, 150, 550,
 576, 646, 647; 1639:52, 200, 404, 415, 552; 1640:
 58, 482
 piger til hjælp for aftægtsfolk i alderdom 1638:497;
 1640:531
 kvindes arbejde i hus 1639:47
 tjenestepigers fæstemål indgået, men brudt 1639:514;
 1640:148
 tjenestepiges modtagelse af fæstepenge (gudspenge) ved
 fæstemåls indgåelse 1639:514
 tjenestesvende 1640:87, 95
 løn (til søn) foruden frit hus og seng, klæder, sko o.a.,
 han behøver og har fornødent, samt opfødnings af en
 plag eller stud årligt 1637:420
 folkeløn 1636:702, 802; 1637:605, 800
 tjenestekarles og svendes løn 1636:102, 206, 207, 208;
 1637:156, 190, 320, 350; 1639:552; 1640:171, 204,
 385
 tjenestekarles årsløn 1636:431
 tjenestekarles månedsløn i høhøst 1636:431
 tjenestekarles dagløn, høslæt 1636:431; andet arbejde
 1636:431
 tjenestekarle, skyldig løn 1636:156; 1640:28, 60 (for
 6 eller 7 år), 503
 tjenestekarl, løn halvdelen forbrudt ved brud på fæste-
 mål 1636:207
 tjenestekarl, opbebåren løn tilbagebetales ved brud på
 fæstemål 1636:207
 tjenestekarls revselse af madmoder 1640:58
 tjenestekarl, antaget af bonde, vidende, at karlen havde
 indgået andet fæstemål, bonden dømt at betale kar-
 lens fulde årsløn i bøde 1636:208
 tjenestepigers løn 1636:102, 286; 1637:918; 1638:145;
 1639:552 (?); 1640:28 (?), 42, 573
 tjenestekvindens årsløn 1638:416
 tjenestepigers årsløn 1638:150 (3 års løn), 672 (7 års
 løn)
 tjenestepigers sommerløns 1636:100; 1639:200
 tjenestepigers dagløn, hørivning 1636:431
 tjenestepigers brud på fæstemål 1639:514; 1640:148
 kvindes løn, billig (rimelig) efter dannemænds afgørelse
 1636:770
 herberger og karlekamre, se gruppe 254

233. landarbejdere, husmænd og inderster (jfr. 79, 130)

aftægtsfolk skal gøre noget arbejde og lyde, som det sig bør 1640:240
 kvinde (under aftægtsordning) skal lyde aftægtsgiver og arbejde noget med ham, såvidt tilbørligt kan være, som andre dannemænds børn gør, med plov og vogn at køre 1640:272
 aftægtsmands hjælp til aftægtsgiver det meste, han kan 1636:30
 aftægtsfolk, se iøvrigt gruppe 540
 bols- og gadehusfolk varsles i anledning af vedtagen vide og vedtægt 1639:57
 husfolk, bondes ydelse af degnerente for dem 1638:556
 husfolk, hold af sådanne skadelig for grander 1636:722
 husfolk i ødegårde 1637:80
 kvinde, boende til huse hos person en vinter 1640:399
 husmand som tilnavn 1637:22
 landarbejdere, person lejet til at grave sadler 1640:5
 landarbejdere, arbejde oftest på egen kost 1636:431
 landarbejderes arbejde mod naturalier 1636:418
 landarbejderes arbejde for penge 1639:436
 fiskere, lejede, se gruppe 337
 gårdmænd, se gruppe 231
 hyrder, se gruppe 361

234. landsbyens tillidsmænd (jfr. 176)

markmænd 1636:659
 videstok 1637:337
 videstok, af samtlige bymænd betroet en person, til opskrivning af de enkelte bymænds forseelser mod viden, og hvad de var skyldige 1637:387
 videstok frataget den, den var betroet af bymændene, med magt 1637:387

235. forsamlinger og indretninger til fælles brug (jfr. 170-177)

grandestævner 1636:27; 1638:226, 453; 1640:489
 grander forsamlet til vide ved kirkegårdsdige 1640:489
 grander forsamlet til vide ved bestemt gård, som de plejer 1638:453
 grandestævne om hegning 1640:489
 grandestævne, skænderier herunder 1636:27
 grandeforsamling, slagsmål herunder 1638:226; 1640:489
 grandevindner 1640:246, 617
 grander og bymænd, tilvarsling af samtlige 1636:567; 1637:628
 grander, tilvarsling af samtlige 1636:557, 558, 657; 1637:315, 345; 1638:557, 584, 593, 603; 1639:265, 481; 1640:49, 558, 627, 629
 grander, tilvarsling af grander og alle bols- og gadehusfolk 1639:57
 grander ingen undtagen, kvinders personer med deres lavværg 1638:325

grander, bøder til dem ved overtrædelse af vide og ved-
 tægt 1636:728; 1637:704; 1638:226; 1639:57
 grander, bøder til dem ved overtrædelse af forlig el.lign.
 aftaler 1638:359; 1639:214, 215, 548
 videbreve 1637:121; 1638:630; 1639:529; forseglet
 1637:243
 videbreve og kontrakter 1637:300, 301; 1640:231
 vide og vedtægt, gøre 1636:728; 1637:451; 1638:226;
 1639:57, 467
 vide og vedtægt om engslet 1639:467
 vide og vedtægt om fordeling af de årligt forfaldne vide-
 penge retfærdigt mellem bymænd 1638:226
 vide og vedtægt om gåsehold 1636:728; 1637:704
 videbrev med forbud mod huse opført i strid med gældende
 aftaler 1639:529, 548; 1640:15
 vide og vedtægt om hyrdeløse kreaturer og får i eng og
 kornmark 1639:57
 grandeaftale ang. skiftning af jordbroer i enge og deres
 vedligeholdelse 1638:359
 grandeaftale om forbud mod kreaturer i enge fra høslæts
 begyndelse til høets stakning 1638:359
 videbrev og kontrakt om ydelse af kongetiende 1637:300,
 301; 1640:231
 vide og vedtægt om skændsord ved grandestævne eller ud-
 pantning 1638:226
 vide og vedtægt om udpantning, der ikke må procederes
 til tinge eller påtales i nogen måde 1638:226
 vide og vedtægt ang. (indholdet af) voldgiftskendelse
 1637:451
 grandeaftale, forlig om skænderi og husopførelse indgået
 på gaden 1639:548; opsiges på tinge 1640:15
 videpenge, fordeling og udpantning 1638:226
 videbreve, grandes sag mod øvrige grander 1638:630;
 1639:131 (jfr. 132)
 bytyr (?), fælles fodring af tyre 1636:165
 tøjrpeng 1636:129, 156, 394
 hyrder, byens, se gruppe 361

236. landsbyfællesskab, naboforhold (jfr. 33, 107, 111, 115,
 163, 170-177)

afgræsning o.a. agerskader i agre eller tofter med uan-
 givnen afgrøde 1636:58, 250, 416, 607, 631; 1637:
 704; 1638:339, 576; 1639:329, 424; 1640:629
 afgræsning af grønjord 1637:394
 afgræsning o.a. agerskader i boghvedeagre 1637:551,
 723, 737, 740, 814, 815, 816, 817, 829, 846, 894;
 1638:584; 1640:583, 626
 afgræsning o.a. agerskader i bygagre 1636:73, 417, 744;
 1637:551, 628, 723, 850, 863, 864, 898, 901; 1638:
 561; 1639:407, 505, 557; 1640:6, 526, 583, 598,
 622, 623, 626
 afgræsning o.a. agerskader i havreagre 1636:392, 658,
 659; 1637:679, 740, 897, 898; 1638:605; 1639:357,
 498, 499, 500, 501, 505, 511, 515, 528, 581; 1640:
 583, 584, 588, 598, 611, 618, 619, 660, 733

- afgræsning o.a. agerskader i rugagre 1636:393 (kørsel),
622, 648, 658, 659, 784, 813; 1637:551, 626, 627,
628, 679, 691, 740, 826, 828, 846, 901; 1638:557,
558, 577, 597, 603; 1639:357, 512, 543; 1640:25,
246, 526, 583, 598, 627
- afgræsning o.a. agerskader, geders 1638:577, 609
- afgræsning o.a. agerskader af gæs 1636:659; 1637:704;
1639:423; 1640:587
- afgræsning o.a. agerskader, hestes 1636:416, 631, 659;
1637:901; 1638:339; 1639:411, 424; 1640:622
- afgræsning o.a. agerskader, kreaturers 1636:58, 417,
659; 1637:551, 828, 863, 864, 901; 1638:577, 597;
1639:515 (?); småkreaturers 1638:597
- afgræsning o.a. agerskader, svins 1636:659; 1637:704
- afgræsning o.a. engskader (undt. afslæt) 1636:321, 396,
417, 490, 505, 567, 590, 600, 601, 624, 625, 810;
1637:345, 443 (jfr. 442), 468, 675; 1638:424;
1639:311, 312, 322, 375, 379, 380; 1640:511, 549
- afgræsning o.l. engskader, geders 1638:608
- afgræsning o.a. engskader, hestes 1636:417, 490, 590,
810; 1639:375
- afgræsning o.a. engskader, kreaturers 1636:396, 417,
625, 785; 1637:345, 443 (jfr. 442), 675; 1638:424;
1639:379, 380 (?)
- afgræsning o.a. engskader, svins 1636:490
- afpløjning af jord fra naboagre 1636:298, 397, 813;
1637:246, 341, 342, 358, 359; 1640:527, 528, 551
- afpløjning af jord fra naboenge 1636:397, 416, 486, 565
- afpløjning (udpløjning) ved grønjord i forte og fædrift
1637:342
- afslæt i andres enge 1636:587; 1637:589; 1638:391,
429; 1639:365, 510, 516; 1640:314, 511, 549
- aftale om markled mellem to kålgårde 1640:559
- agers udnyttelse til rug i stedet for boghvede uden gød-
nings udbringelse, trætte herom 1637:651
- bortjagen af øg fra en mands eng til anden mands
1636:528
- bøn om fred i egen gård 1638:237
- aftale om fædrift over enkelt bymands agertoft mod år-
ligt vederlag 1636:250
- beskadigelse af kvindeben med høle under høst og erstat-
ning 1640:69
- bortjagning af person fra hans møgvogn m.v. 1640:472
- bøsses afskydning i stue efter person 1640:472, 473
- bygninger, nyopført til gene for andre 1638:579; 1639:
327, 328, 330, 332, 384; 1640:155; på gadeforte
1639:522, 529, 537, 548; på gadejord 1638:228
- dige, nyopført, til skade for grander 1639:522
- dreng bundet på hænder og fødder af vred nabo 1636:600,
601
- drivning af øksne fra eng om aftenen, en plovstud i kly-
nemose 1636:675
- drivning af øg fra enge til andres enge 1636:528
- engæde (ulovlig afgræsning) 1636:625; 1639:466, 474
- fiskegårde i og over å, brugt til fælles til by 1636:309

fæsters forbud, at anden fæster bruger ager 1637:248, 660; 1638:364

græsning på rugagre, kreaturers og geders 1638:577, 597

græsning på øvrige granders andet års indhegnede nyland, værings uberettigede 1637:342, 343 (jfr. 344)

græsning (volddrivning), fæsteres kreaturers, på andres rugsæd 1638:576 (jfr. 577)

græsning, stærk udnyttelse ved enkelt bymand af græsning på fællesmark, skader andre byfæller 1636:641

grøft, nykastet, til skade for andre 1636:416, 530, 565, 683

innam af kvæg fra samme landsby 1637:584; 1640:622

kålhaver, andres kvægs skade heri 1636:417; 1638:492

grøfttegravning, ulovlig 1636:567, 711; se videre under trætte mellem præst og naboer samt godsejer nedenfor

hulkøren af ageskår og eng 1636:440; 1637:342

hultråd og hultrækning af enge 1636:396, 397, 490, 785; 1637:345; 1638:424; 1639:312, 322, 380; 1640:246; kreaturers træk og trampning på rugsæd 1638:597

hundes bortjagning af kreaturer 1639:529

hundes skade på gæs 1639:108, 109, 110; 1640:587

hundes skade på vognredskab 1636:751

hø, afførsel af hø, ulovlig 1638:429; 1639:414; 1640:511; taget af nabos hø, ikke stjålet det 1636:99

indelukning af eng til nabos trængsel 1640:43, 45

indhegning, værings særindhegning 1637:343 (jfr. 342)

indhug (pøt) skåret i eng 1639:365

klynepøtter, ulovlige, i engskifter 1638:360, 361

kornæde (opædning af korn på marken) 1636:58; 1637:26, 27, 777, 825; 1638:3, 11, 588, 593; 1639:556; 1640:558, 629, 639; bygkornæde 1637:27, 279; 1639:114; havrekornæde 1637:26; 1639:515; rugkornæde 1636:27, 165; 1638:40, 660

kørsel på nabos gårdsrum gensidigt 1639:361, 397 (jfr. 420)

ligning af jord mellem bymænd, se gruppe 210

lykke (gårde) opsat med grønne sadder mod videbrevs bestemmelser 1639:529. Jfr. iøvrigt gruppe 212

markled, privat, strid om adgang til kreaturers passage herigennem 1639:568

opbrydning af jord under fæfod mod forbud 1637:116, 118

penge givet anden person til opbevaring 1640:396

plovlag, bønders fællesskab heri 1636:282

sidelykker (hegn), grander dømt til at lukke sådanne 1636:311, 485

skorstens slette tilstand til stor fare for naboer 1638:573

svins skade 1637:704; 1639:110

trussel om afbrænding af gård 1640:472

trætte mellem præst, naboer og godsejer vedr. bymark 1636:397, 416, (464), 530, 564, 565, 603, 683, 698, 711; 1637:133, 234, 250, 262, 263, 264, 331, 408

trætte mellem præst, naboer og godsejer om forte og gadejord 1636:565, 603, 653, 683, 710, 712; 1637:25 (dom)

- tøjring, uretmæssig, på nyland 1636:494
 tøjring, hests på marken, slået af kvinde 1640:535
 tørvegravning, forbud mod 1639:362; 1640:278, 347,
 382; mod afførsel af tørv 1639:317, 346
 tørvegravning, hede ødelagt herved 1639:373; 1640:467,
 543; mark, skadet herved 1640:278
 tørveklod anbragt på gadeforte 1639:589
 tørvestak opsat til hindring for nabos kørsel til lade-
 dør 1639:361
 uvildige dannemænd, een mand af hver gård i byen, skal
 skifte lodskiftet mark til evindeligt ejendom 1637:
 584
 vange, væring vil ikke vange med grander 1637:343
 veje, rugager benyttet som vej af grander 1636:392;
 granders klage over tillukket kirkevej og markvej
 1639:565; eng opfortet (brugt som fædrift) 1636:
 505. M.h.t. veje o.l. jfr. gruppe 213
 nabolån, brød 1636:431; byg 1640:157; dundyne 1636:
 417; fisk 1636:431; gryde (af kobber) 1640:24,
 111; grynbyg 1640:503; hamler 1637:156; hat
 (jernhat?) 1640:138; havre 1640:138, 252, 503;
 heste 1637:4; 1638:262; kedel (pant) 1638:621,
 622; 1640:469, 475, 503; langjern til plov 1639:
 377; lægter 1636:431; malt (af havre) 1640:503;
 mel 1640:138; rug 1639:606; 1640:42, 157, 180,
 194, 379, 503; sengeklæder 1636:417; spids (spyd)
 1640:138; stangjern 1638:446; tag og træ 1640:29;
 tagrør 1638:70; 1640:18, 111; øg, til kørsel
 1637:4; øg, til pløjning, afslået 1637:424; øl
 1636:431. - Pengelån, se gruppe 116, og gruppe 304:
 fæstepenge
 kaution (godsigelse) for herredsskriver til lensmand
 1639:334, 440; for fæster til Riberhus 1637:547,
 913; 1638:93; for fæstere på adelsgods 1637:635
 kaution for gæld til købmand 1638:586
 kaution for byg og rug 1637:23; for rug 1639:584, 601
 kaution for pengebeløb 1638:130; 1639:81, 591; 1640:
 706
 naboer dømt til at betale bøde til godsejer udlagt af an-
 dre bymænd på alles vegne 1636:22, 689, 714
 kaution, umyndig søns for lån, nærmeste nabo underretter
 fader herom 1636:23
 forlig vedr. aftægt og aftægtsvilkår 1637:678, 680; 1638:
 160, 213, 485, 497, 665; 1639:471, 473; 1640:31,
 193, 207, 255; ager- og tofteskel 1636:389, 442;
 1637:716; arv 1636:368, 519, 705, 737; 1637:421,
 735; 1638:160, 342, 352; 1639:267, 319, 521; 1640:
 261, 322, 516, 517, 725; bagtalelse 1639:62; barns
 underhold 1638:307; beliggelse 1639:11; bodeling
 1638:160; dige 1636:389; enge 1638:485; 1639:
 391; 1640:323; fædrift 1636:250; fæste 1637:429;
 1638:160; gods og gæld 1636:519; gælds betaling
 1636:629; 1637:314, 820, 831; 1638:114, 238, 253,
 263, 279; 1639:227, 591; 1640:207, 667, 711; gård-
 deling (med bygninger, ager og eng) 1638:(55), 152,

- 166; 1638:665 (deling af væring ved aftægt); gårdkøb 1637:201; 1638:615; 1640:425 (huse); gårdsrums fordeling 1637:832; handel med bier 1639:185; handel med husdyr 1636:107; 1639:475; 1640:631; hegn 1636:404; hus, nyopført 1639:548; 1640:15; kålgård og jordstykke 1638:488; løn til tjenestepiger 1638:146; mageskifte af enge 1639:391; medgift 1638:250; 1640:634; oplæring i vævning 1640:596 (jfr. 672); pant 1636:83; 1639:67; skænderier 1639:214, 215; slagsmål 1636:442; 1637:742; 1638:237, 345; sår og skade med erstatning 1640:585; tiendeydelse 1638:125, 379; trætter, diverse 1636:329, 438; 1637:42, 142; udskiftning af lodskiftet mark 1637:584; vandløb 1636:491; veje 1636:115, 442, 491; 1638:499; værgemål 1638:307; ærekrænkelse 1638:332; økonomiske anliggender, diverse 1636:101; 1640:207; uangivne anliggender 1636:317, 337, 646; 1637:416, 716; 1638:635; 1639:427; 1640:555
- forlig efter uvildige dannemænds afsigelse 1636:596; 1637:341, 416; 1638:123; 1639:214, 215
- forlig efter voldgift 1636:317; 1638:36; 1640:711
- forlig, henvist til godsejer 1639:307
- forlig, pålagt af herredsfoged 1637:416
- forlig, fastsat af kapitelsherrer 1639:195
- forlig, befalet af lensmand, men dom krævet 1638:635
- forlig, brudt af en af parterne 1636:320, 596; bøder efter evt. brud 1637:142; 1638:345
- forlig, opsagt 1636:576, 596; 1637:341, 416
- forlig, søgt 1636:595 (tale hans minde), 598 (do.); 1638:123
- forlig, tilbudt 1638:545; ved afgørelse af husbonden eller ved regnskab for dannemænd 1637:48
- præster og præstemedhjælpere med herredsskriver efter biskops befaling som forligsmænd i sag vedr. beskyldninger for crimen bestialis 1639:62
- voldgift vedr. afpløjning i ager 1637:341; 1640:551; afslet i enge 1639:510; 1640:314; aftægtsgods, taksering heraf 1637:436, 465; arv 1636:79; 1637:44, 376 (jfr. 375); 1638:426; 1640:238, 705; betaling for oplæring i vævning 1640:672 (jfr. 596); bytte af øksne 1636:805; erstatning for beliggelse 1638:662; 1639:195, 266; "gods" (løsøre) 1638:86; gods, afdøds, skifte heraf 1638:122; gæld 1637:288; 1638:190, 295, 346, 542; 1639:296, 591, 600; gæld, afdøds, likvidation mod gods 1640:620; hjulpar 1640:668; hus' og hegns flytning 1639:445, 446; husdyr 1636:805; 1637:382, 764, 786; 1638:32, 638; 1640:23, 668; indhegning (lykker) 1638:530; 1639:348, 445, 446; jord 1637:237, 346, 534, 590, 664; korns kvalitet 1637:869; legemsskade (hånd) 1640:460; lejermål 1640:720; markeskel, tægter og hegn 1640:215; medgift 1640:618; omkostninger 1639:600; regnskaber 1639:479, 554; rente 1637:305; slagsmål (bårdag) 1636:422;

- veje 1637:534; 1639:397 (jfr. 356, 361 og 420);
 værgemål og værgpenge 1636:110; 1637:439; 1638:6;
 uangivne tvistemål 1636:258, 317, 613, 669, 749,
 807; 1637:6, 159, 288, 303, 451, 851, 902; 1638:
 74, 267, 458, 483, 545; 1639:211, 251, 254, 341,
 356 (jfr. 397), 507; 1640:290, 545, 550, 597
- voldgiftsmænd, antagelse på tinge 1636:110, 258, 422,
 424, 613, 669, 749, 805, 807; 1637:6, 44, 159,
 288, 451, 869; 1638:267, 295, 426, 483, 530; 1639:
 251, 296, 341, 348, 356, 445, 479, 507, 510, 554,
 591, 600; 1640:238, 290, 545, 550, 551, 597, 668,
 705, 720
- voldgiftsmænd, antagelse af nye til supplering af døde
 1636:215; antagelse af nye, da tidl. udnævnte
 uenige 1640:672
- voldgiftsmænd, hvis to ikke kan forene parterne, da tred-
 je tilnævnt af herredsfogden 1640:668
- voldgiftsmænds kendelser 1637:19, 189, 201, 432, 827,
 918; 1638:6, 36, 76, 143, 146, 190, 346, 488, 514,
 571; 1639:27, 397, 446, 456, 484; 1640:23, 243,
 314, 501
- voldgiftsmænds kendelse, uenighed mellem disse 1640:671
- voldgift tilbudt 1636:748; 1637:236
- voldgiftsmænd, nægtet fremført på tinge af part 1638:119
- voldgiftsmænd, lovet fremført på tinge 1639:209, 259
- voldgiftsmænd, dele til 1638:97
- voldgift ved kvindelig godsejer antaget på tinge 1639:254
- voldgift ved lensmand 1637:11; 1639:590
- voldgift foreslået, men afvist, da sag henskudt til lens-
 mand 1637:664
- voldgift (forlig) ved herredsfoged, herredsskriver og
 delefoged 1639:591
- voldgiftsmænds møde, fuldmægtige for fæsteres husbond
 nærværende 1639:348; herredsfoged nærværende
 1639:341; ridefoged nærværende 1640:236
- voldgiftsmænds kendelse om markeskel, tægter og hegn af-
 gives beskrevet på tinge i herredsfogeds og delefo-
 geds nærværelse, delefoged også til stede på åsted
 1640:215, 244
- mænd udpegede (udtagne) på tinge til at skifte arv: 4
 mænd 1637:535; 1638:9, 122; 6 mænd 1636:57;
 1637:23, 259, 583; 1638:559; 1639:417; 1640:620
- dannemænds tykke ved afgørelse af erstatnings- og gældssager
 1637:778; 1638:507, 583, 661, 662, 672; 1639:5,
 195, 266; 1640:503, 525, 601, 630, 631
- dannemænds tykke ved afgørelse af aftægtssager 1640:594,
 725
- dannemænds, uvildige, skifte af agre på bymark 1637:117,
 118, 119 (jfr. 173)
- dannemænds kendelser, tilbudt 1638:545, 572; antaget
 1640:283
- synsforretninger, se grupperne 25 og 37

237. forhold til andre landsbyer og udensogns folk (jfr. 107, 120, 236)

- kvæg, optagelse af fremmed kvæg og strid herom 1636:369 (jfr. 370, 371, 372, 373), 590; 1639:411 (jfr. 412, 419, 423, 424)
- forbud, godsejers, for grander i en landsby, at deres fæ og kreaturer kommer på nabolandsbys mark 1639:315
- kvægskader i nabolandsbys marker 1636:590, 631; 1639:411 (jfr. 412, 419)
- markskader ved ridning og øksendrift 1636:392; 1637:551
- landsbys gæs, trussel om aflivning, hvis de i hegnings-tid kommer på nabolandsbys mark 1636:559
- trætte om havre sået i nabolandsbys mark 1636:555, 556, 644, 645
- trætte om lykke (indhegning) mellem nabolandsbyer 1637:406
- markeskel, enighed mellem nabolandsbyer om bedre afmærkning 1636:605
- vejstridigheder 1636:115; om kirkesti 1636:392, 393
- ulovlig bortkørsel af boghvedenæg fra mark 1637:644, 645, 646, 647, 648, 666, 676
- udejere 1636:517; 1638:359; 1640 (? , weyer)
- forlig og voldgift, se gruppe 236
- fællesmarker o.l., se gruppe 215

238. til- og fraflytninger (jfr. 81, 312, 314)

- flytninger, fæsteres 1636:273, 277, 313; 1637:535; 1638:378, 581; 1639:299, 437, 450; 1640:186, 351, 352, 354, 425, 448, 492
- flytninger, tjenestekarles 1636:206; 1637:518; 1639:245, 246, 550
- flytning, børns, med moder 1637:96
- personer i Fyn 1637:190; 1638:474
- personer i København 1637:800; døde dér 1638:238, 372, 373
- personer på Lolland 1639:404, 552; døde dér 1636:71, 141
- personer i Kolding 1640:42
- personer i Viborg 1636:168
- flytninger til Slesvig og Frisland:
- personer i Haderslev 1639:246
- Frisland, karl draget hertil 1637:190
- Frisland (Nordstrand), kvinde flyttet hertil 1638:25, 171, 352
- Øster Husum (Ballum sogn), mand her lyses i kuld og køn 1639:271
- karle drog søndenhen (i sønden) 1637:156, 190; var søndenhen 1638:158; druknet søndenhen 1638:543 (jfr. 544)
- person kom hjem af sønderland 1640:69
- person til skibs 1637:800

ungkarl på tjeneste mest på fremmede steder 1638:452
 personer draget af landet 1636:508; draget østerhen
 1636:431
 skolegang, unge mænds, i Hamborg 1640:143
 personer med ukendt opholdssted, måske døde 1637:701,
 830; 1638:71, 72; 1639:602; 1640:236, 237, 311

239. bofasthed (jfr. 692)

erindring eller bopæl i landsbyerne: 3 år 1636:546;
 5 år 1636:59, 546; 8-9 år 1639:492; 9 år
 1636:275; 10 år 1636:275; 1640:304, 418, 553;
 12 år 1636:464; 1637:518; 1638:430, 432; 1640:
 275, 345, 351, 352, 555; over 12 år 1636:115;
 13 år 1638:430; 1640:276, 382; ved 14 år 1640:
 352; 14 år 1640:313, 345, 382, 661; over 14 år
 1636:115; 15 år 1636:778; 1640:304, 345, 382,
 512, 553; ved 16 år 1636:756, 757; 16 år 1636:
 453; 1640:275, 276, 345, 351; 17 år 1637:518;
 18 år 1638:430; 1640:304, 553; ved 20 år 1640:
 347; ungefær 20 år 1636:757; henimod 20 år
 1638:37; 20 år 1636:32, 115, 309, 453, 490, 795;
 1637:166, 275, 276, 518; 1638:430, 493; 1640:275,
 276, 304, 313, 345, 352, 382, 418, 553; mere end
 20 år 1636:277; 22 år 1640:276, 304, 351, 352;
 23 år 1640:304, 352, 553; 24 år 1637:476; 1638:
 493; 1640:304, 313, 351, 352, 553; 25 år 1636:115;
 26 år 1636:309; 1640:124, 345, 352; 27 år 1640:
 276, 345; 29 år 1640:276; 30 år 1636:309, 778,
 795; 1637:166; 1638:493; 1640:276, 304, 345, 352,
 382, 418, 553, 661; 32 år 1636:32, 309, 778, 795;
 1637:166; 1638:493; 1640:493, 553; 34 år 1636:
 32; 1640:276, 418; 35 år 1636:32; 1640:553; 36
 år 1636:32; 1640:275, 313, 352; henimod 40 år
 1636:45; 1638:487; 40 år 1636:32, 277; 1640:275,
 304, 345, 382, 418, 481, 553; 40 år og mere 1640:
 345; over 40 år 1636:115; 42 år 1636:309; 45 år
 1636:32; 1640:553; 46 år 1637:579; 1640:313;
 48 år 1640:345; 50 år 1636:32; 1637:166, 476;
 1640:134, 275, 304, 351, 418; 50 år og mere 1637:
 674; 60 år 1636:32; 1640:275, 276, 382, 481

LANDSBYENS BOLIGER 250 - 269

250. bolig- og driftsenheder i almindelighed

fællig (samlet andel af fællesjord), præstegårdens, lod
 heri 1636:710 (jfr. 712)
 fællig, se iøvrigt gruppe 214
 samlet ejendom sat som pant 1636:20, 21, 255 og passim

251. bolig- og driftsenheder, enkelte (jfr. 105, 108, 114, 121, 124, 127, 128)

- gårde 1636:17, 30, 31, 47, 62 og passim
 gårde, fælles 1639:329
 gårde, afbrudte 1640:347, 351
 gårde, afbrændte 1639:260
 gårde, øde 1636:125; 1640:22; øde siden 1633 1636:125; 1637:34
 gårde, vestre i landsby 1638:487; østre i landsby 1636:277
 gårde og væringer 1636:20, 21, 113; 1640:191. Se også nedenfor: boliger og væringer, boligheder og væringer, og væringer
 partgårde 1636:131; 1637:122, 518, 638, 674; 1638:591; 1639:8, 68, 96, 465; 1640:300
 gårde, delte, med 2/3 til den ene, 1/3 til den anden fæster 1639:329
 halvgårde 1636:125, 222, 328, 439, 453, 454, 543, 651, 730, 753, 769; 1637:80, 378, 588, 589, 590, 631; 1638:67, 186, 354, 452, 454, 498, 676; 1639:35; 1640:11, 144, 354, 727
 halvgårde, øde 1636:125; 1637:80
 halvpert af gård i brug 1640:727
 halvgård, skyldsæt som helgård 1636:730
 halvgårde, bestemmelser ved den ene brugers fraflytning af delt halvgård 1639:35, 324
 halvgårde, brug heraf med halvpert til hver af 2 fæstere 1639:35
 halvgårde, delte i to parter 1636:328; 1637:80; 1639:35
 halvgårde, det halve af 1637:914; 1640:355, 356
 halvgårde, gårdsrum, tofter og kålgårde egaliserede 1636:328
 halvgårde, deling efter køb af halvpert, m.h.t. huse, bygninger, agre og enge, så køber får de for ham bedst beliggende skifter 1640:355
 tredjepertgårde 1636:543; 1638:399; 1639:58
 fjerdepertgårde 1636:727; 1637:72; 1639:32, 35, 93, 175, 366; 1640:549
 fjerdepertgårde, øde 1636:727
 fjerdepert af halvgårde 1638:47, 124, 160; 1640:593
 sjettepartgårde 1636:30; 1637:889; 1639:79 (jfr. 78)
 bol 1636:125, 579, 771; 1637:61, 62, 600, 743; 1638:203, 378, 482; 1639:567, 618
 bol, onde 1637:197; 1638:203
 bol og væringer 1636:175; 1637:579; 1638:15, 203; 1639:210
 boliger 1636:34, 704; 1637:70
 boliger og huse 1639:146
 boliger og væringer 1636:42, 132, 226, 284; 1637:32; 1638:477, 525, 526; 1638:299, 525, 526; 1640:7
 boligheder 1637:453; 1639:319, 464; 1640:10, 15, 205
 boligheder og væringer 1636:313; 1638:203, 310
 bolsfolk og bolsmand, se gruppe 231
 byggested (mindre gård) 1636:684

- gadehuse 1636:125, 700; 1638:482; 1639:618; 1640:669
huse, opført på gadejord 1636:565; 1638:228, 229, 230, 231, 442; 1639:522, 529, 537, 548
huse, på gadejord, nedbrudte 1636:712
gadehuse ved gårde 1637:23
huse, noget nedfaldne 1640:648; lovet holdt ved magt 1640:648
huse (d.v.s. boliger, oftest dele af gårde), varsel her 1636:2, 5, 6, 8, 9 og passim
huse (bygninger), se nedenfor
væring 1636:125, 166, 167, 187, 209, 222, 678, 766; 1637:101, 135, 165, 197, 222, 342, 350, 674, 823; 1638:1, 15, 138, 203, 213, 220, 350, 377, 430, 475, 482, 552, 665; 1639:36, 78, 79, 194, 199, 210, 343; 1640:235, 262, 405, 406, 476, 481, 546, 643, 669, 716
væringers tilliggende 1636:166, 167, 187, 209; 1637:342; 1638:430, 482; 1640:716
væring kun gadehuse 1636:125; 1638:482; 1640:669
væring, ganske ringe, uden ager og eng i bymark 1637:101; 1640:669
væring, kun med lidt jord ved huset, uden ager og eng i bymark 1640:882
væring kun et halvbol 1636:125; kun et ondt bol 1637:197; 1638:203; kun et bol 1636:125; 1639:210
væring, ægt og arbejde som af et bol 1639:219
væring, sjettepargård 1639:79
væring, ikke bedre end halvgårde 1640:405, 406
væring, halvgårde m.h.t. beskatning 1636:222
væring, se også ovenfor bol og væring, boliger og væring, og boligheder og væring
- huse (bygninger), gårdenes bygninger ejes i Skast herred af fæsterne 1638:191, 289 (noten), 333, 517
huse og bygninger, opsagt af fæstere, for salg til godsejere 1639:437, 450, 453; 1640:41, 186, 211, 233, 386, 425
huse og bygninger, solgt til godsejere, ubilligt mishandlede 1640:211 (jfr. 186), 212, 230, 259, 321, 372, 425, 455, 456, 457, 458
huse (bygninger), købt og betalt af godsejer 1638:655
huse og bygninger, solgt til anden fæster 1639:343
huse (bygninger), der eventuelt opføres ved gård 1637:832
huse (bygninger) følger gård 1638:160
huse (bygninger), forbud mod brug heraf 1637:575, 670, 912; 1638:56, 129, 333
huse (bygninger) på gårds grund, deres flytning 1638:129, 336; 1639:78, 330; 1640:193
huse (bygninger), onde og nedfaldne 1638:573; 1639:299
huse, nedbrudte 1636:712; 1637:832
huse, afbrændte, hel gårds 4 bygninger 1639:260
huse (bygge), opsat til trængsel for andre 1638:579
huse (bygninger), opført for nær på andre, ønskes nedbrudte 1639:327, 328, 330, 332, 384, 443, 444, 445, 446

- huse (bygninger), nyopførte 1637:235. - M.h.t. aftægts-
huse, se gruppe 540
- huse, et stykke 1637:622; 1638:336; et stykke gammelt
hus 1637:326
- huse, alle, udlagt for gæld i flere parter til videre
salg 1640:296
- huse (bygninger) m.v., delt mellem gårdbesiddere 1637:
832; 1638:55, 152, 166; 1639:324, 331; 1640:355
- huse (bygninger), ved skifte vurderet samlede 1639:490,
491, 552; 1640:29, 126, 143, 508
- huse (bygninger), opført i kålgårdsdigegrøft 1640:155
- huse (bygninger), pantsatte, ved brand eller anden skade,
da betales gæld alligevel 1640:67
- gårde (huse), en person af hver gård (hus) mødte, når
kreaturer dreves forbi grøn ager 1636:115

252. gårdenes enkelte bygninger

- aftægtsboliger, se også gruppe 540
- bagehus 1640:186
- bryggehus 1640:211
- fag huse, se gruppe 671
- fåhuse 1637:800; 1638:416; 1639:122, 447; 1640:306,
503; 7 fag 1640:503; 9 fag 1638:416; 1639:447;
12 fag 1637:800; 1639:122; 13 fag 1640:306
- gjavsted (svinesti) 1637:800 (2 fag)
- halvtag, bygning (4 fag) 1637:23
- huse, 4 fag norden og østen i gården, til aftægtsfolk
til brug (næppe bolig) 1638:526
- huse til fiskerikarle 1638:230
- høladet 1637:832; høladegab (indkørsel til høladet)
1637:832
- indbygge (i salshus), se gruppe 255
- jordhuse 1637:716; 1639:336, 345, 522; 1640:104, 508;
opsat på byens grønne gadeforte 1639:522; med træ-
skelet, til ko 1639:345; opsat til aftægtskvindes
køer og får 1639:336
- kohuse 1640:186, 211, 296
- kvisthuse 1637:355, 373, 903; 1638:152, 636; 2 fag
1637:373; 3 fag 1637:535; 1638:636; 4 fag 1637:
718, 903; 1638:152; kvisthus med jordkælder 1640:
144. Se også gruppe 254: kviste
- lader, ladehuse 1636:60, 102, 118, 315, 521, 532, 704,
756, 802; 1637:23, 112, 122, 145, 176, 225, 320,
327, 350, 373, 535, 605, 745, 800, 832; 1638:150,
151, 280, 290, 301, 409, 416, 425, 452, 547, 625,
634, 636; 1639:58, 62, 110, 122, 196, 200, 326, 447,
462, 491; 1640:42, 58, 186, 193, 233, 306, 432, 492,
503, 533, 662; 2 fag 1639:196; 8 fag 1637:112;
1639:58, 462; 9 fag 1636:704; 1637:225, 327; 10
fag 1638:625; 1640:233, 306, 503; 11 fag 1637:
145; 1638:151; 1639:122; 12 fag 1637:122; 13
fag 1636:802; 1637:225, 327; 1638:301, 452; 14
fag 1637:535; 1638:416, 547; 1639:447; 15 fag
1637:320; 1640:42; 17 fag 1637:176; 18 fag 1636:
102; 1638:636; 19 fag 1637:373; 21 fag 1636:532;
1637:800

lader, søndre 1637:363; 1639:196
 ladehus, gammelt, delvis noget nedfaldent 1639:462
 lader, varsel givet i 1636:118; 1639:485; 1640:540
 lader, ender af 1636:328, 391; 1637:832; 1639:196, 326
 meldhuse (opført på sammenstødende gårdspladser) 1637:
 832
 nørhuse 1637:373 (4 fag)
 salshuse 1636:30, 60, 102, 285, 315, 328, 367, 436, 532,
 667, 704, 802; 1637:23, 112, 122, 145, 176, 192,
 225, 320, 325, 327, 347, 350, 354, 363, 373, 535,
 605, 800, 832, 889; 1638:103, 150, 151, 152, 220,
 236, 416, 425, 452, 547, 625, 636; 1639:32, 58,
 122, 192, 200, 324, 326, 447, 448, 462, 523, 529,
 552, 561, 567, 568; 1640:33, 42, 233, 291, 296,
 306, 432, 455, 470, 492, 503, 662, 725; 4 fag
 1639:192; 7 fag 1640:291; 8 fag 1637:347; 1639:
 58, 324; 10 fag 1636:532; 1637:192; 1639:567;
 11 fag 1637:889; 11½ fag 1640:662; 12 fag 1636:
 704; 13 fag 1637:112, 320; 1638:150, 547; 14 fag
 1637:327; 1639:462; 15 fag 1636:802; 1637:145, 350;
 1638:416; 1639:122; 1640:33; 16 fag 1637:225;
 1638:452, 636; 1640:306, 503; 17 fag 1637:373;
 1638:151, 625; 1640:470; 18 fag 1637:176; 1640:
 42, 233; 19 fag 1636:102; 1637:535; 1638:301;
 21 fag 1639:200, 447; 22 fag 1637:800; 1639:326
 salsender 1638:103, 237; vestender 1637:707; østender
 1637:347, 354; 1638:152, 237; 1639:523, 552
 sals høgulve 1637:180
 salshuse uden lofter 1640:233
 stalde 1640:44
 sønderhuse (huse sønden i gårde) 1637:112; 1638:151;
 1639:200; 1640:211; 6 fag 1637:112; 1639:200;
 8 fag, nedfaldne ved vestenden 1640:211; 12 fag
 1638:151
 udhuse 1638:152
 ungfåhuse 1636:102 (4 fag)
 vesterhuse (huse vesten i gårde) 1636:60, 369, 372, 373,
 667, 704, 802; 1637:23, 176, 373, 394, 522, 535;
 1638:150, 625, 636; 1640:42, 296, 432, 503; 7 fag
 1637:23; 1638:625; 9 fag 1638:636; 10 fag 1636:
 802; 12 fag 1636:102; 1640:503; 13 fag 1637:176;
 14 fag 1637:535; 1640:42; 19 fag 1638:150
 vesterhuse, nørreender 1638:236; 1640:503; sønderender
 1640:503
 vognhuse 1637:23
 vognskjul 1640:233
 østerhuse 1636:102, 436, 802; 1637:112, 350, 373, 535,
 537, 889; 1638:301, 625, 636; 1639:196, 280, 336,
 412, 448, 523, 552; 1640:32, 33, 42, 186, 211, 233,
 662; 4 fag 1639:196; 1640:193, 662; 6 fag 1639:
 523; 1640:32; 8 fag 1636:802; 1637:112; 1638:
 625; 1640:33; 9 fag 1640:42; 10 fag 1637:535;
 1638:636; 12 fag 1636:102; 1637:350; 14 fag
 1638:301; 17 fag 1640:233
 østerhus, lille, gammelt 1637:889
 østerhus, 6 fag af enden, til aftægtsbeboelse 1640:32

østerhus, sønderender 1640:186, 211
 østerhus, 4 fag flyttet og udvidet til brug for aftægts-
 kvinde 1640:193
 østerhus, 6 fag til aftægtsmands hø, korn og kreaturer
 1639:523

253. konstruktion og bygningsdele, bygningsmaterialer

konstruktion og bygningsdele (jfr. dog også bygnings-
 materialer nedenfor):

bæsling (skillerum mellem to båse) 1640:186
 bånd (dørbånd af træ) 1637:82
 døre 1636:27, 436, 496, 799; 1637:325, 347; 1638:236,
 517; 1640:144, 186, 193, 211, 296, 432, 434, 435,
 447, 455, 456, 457, 458, 490
 døre, varsel for, passim
 dør, barn sad heri 1640:432
 døre, hængt i jern 1640:232
 døre, af fyrretræ 1640:143; af egetræ 1640:432
 døre, i slet stand, onde 1640:447
 døre, løse 1636:283; 1638:601; 1640:424
 dør, halv, søndereskåren 1640:432
 døre, ud fra aftægtsstue 1638:497; 1640:144
 døre mod nord 1636:65, 84; mod syd 1638:403, 404
 storstuedør, borttaget 1638:301
 stuedøre 1640:186, 211
 vesterstuedør, borttaget 1638:301
 døre i lader, se ladedøre
 døre i møller 1636:82
 døre i stalde 1636:103; kohusdøre 1640:186
 døre, opbryde 1636:65, 84; oplukke døre 1640:186;
 opslå dør med stor sten 1640:217; sønderbryde døre
 1636:470; 1640:186; tillukke døre 1640:186, 217
 dør faldt ned 1640:217
 dørstænger (dørkarme) 1638:220; 1640:186
 dørhængsler (bøjler) 1640:432, 492
 dørtræer 1640:432
 fadehylder 1640:186
 faste ting, se nagelfaste ting, og søm- og nagelfaste
 ting
 gavle 1639:327, 328; i mølle 1637:82
 gavl (mellemgavl) 1638:152
 gavlender 1638:573; 1639:328
 gavlvægge 1640:186 (nedbrudt); med panel 1637:325
 glarvinduer 1640:432. Se også vinduer nedenfor
 gulve 1639:427; 1640:432
 hanebjælker 1640:186, 230; i møller 1637:82
 hjald 1640:233, 296
 hjaldstænger 1640:508
 hjørnestolper 1636:369, 372; 1637:832; i salshus
 1636:328, 706; på vesterhus 1637:394
 hjørnestænger, i kvist 1638:152
 hovedstokke, i møller 1637:82
 hylde, se fadehylde ovenfor
 indbygning 1640:143

jordgravede dele 1640:425
 jordkældere 1637:373; 1639:331
 jordlejder (fodstykker) 1637:82 (i møller)
 kohusdøre, se døre ovenfor
 kældere, se jordkældere ovenfor
 lad (lau) (stillads) 1636:706
 ladedøre 1640:492; varsel til 1637:167; komme til
 1637:675, 705; kørsel hertil 1639:361, 397
 ladedøre, nederdøre for lade 1640:492; overdøre for
 lade 1640:492
 ladevinduer 1640:230
 lejder (remstykke), i møller 1637:82
 lofter 1636:30, 367, 801; 1637:82, 192; 1638:416, 526,
 550, 625; 1639:80, 122, 394, 462, 471, 561, 567;
 1640:31, 32, 144, 193, 211, 212, 217, 296, 306, 725;
 lerlofter 1640:233
 loft, liggende på bjælker, istand at holde, hvad slags
 man ville lægge derpå 1640:212
 loft, manglende 1640:233, 449
 loft, bryde igennem 1640:217
 loftskud 1637:145, 325, 350; 1638:517, 526, 625; 1639:
 58, 462; 1640:31, 186, 296
 mellemgavle, se gavle
 murremme, af eg 1639:334. Jfr. remme nedenfor
 nagelfaste ting 1639:79. Se også søm- og nagelfaste ting
 nedenfor
 nederdøre for lade, se ladedøre ovenfor
 overdøre for lade, se ladedøre ovenfor
 ovne, se gruppe 256
 paneler 1636:702; 1637:325, 355; 1640:503; af eg,
 stykker 1640:143. Se også senge, panelede, under
 gruppe 255
 porte, vestre 1640:58
 remme (murremme) 1637:82; 1640:186. Jfr. murremme
 ovenfor
 riholt 1637:82 (i mølle)
 sadvægge, se vægge
 sidestokke, i møller 1637:82
 skarv (tilsat stykke) 1640:432
 skorstene, se gruppe 256
 skærværk (skillerum) 1640:447
 stuedøre, se døre ovenfor
 støtter 1640:186
 sule, ved brønd 1638:152
 søm- og nagelfaste ting 1637:176, 225, 230; 1638:416,
 625; 1639:447; 1640:42, 143, 291, 296, 354, 425
 tage 1636:702, 801, 802; 1638:452, 526; 1639:80 (?),
 328, 444; 1640:470; på møller 1637:82; 1638:224
 (jfr. 225); tækket med lyng 1640:233; uden tage
 1636:77; 1637:122
 tagdryp (tagdråber) 1639:327, 379
 tagsmærker (ejermærker), på bygningsdele 1640:424, 432,
 433, 455, 456, 457, 458, 490, 509, 510
 tavl på en væg i laden, muret efter 1640:58
 trapper 1639:47; i møller, se gruppe 422

tækning, ny 1640:296
 vesterstuedør, se døre ovenfor
 vinduer 1636:367, 801; 1637:325, 355, 832; 1638:186,
 517, 526, 550; 1639:80, 327, 328, 384, 394, 443,
 471, 561; 1640:31, 144, 193, 233, 296, 306, 424,
 425, 432, 434, 435, 447, 455, 456, 457, 458, 470,
 490, 492, 535, 725; manglende 1637:122; 1638:301;
 1640:492; borttage lysning herfra 1639:327, 328,
 384, 443. Jfr. glarvinduer, og ladevinduer ovenfor
 vinduer, person komme hertil 1640:535
 vindueshuller (manglende vinduer) 1637:122. Jfr. vinduer,
 manglende
 vindueskarme 1637:325, 355; 1638:517; 1640:143, 296,
 470; manglende 1638:301
 vinduesvægge 1636:497; 1640:432
 vægge 1640:186, 211, 447; i stue (hvori et lille skab)
 1638:416; ved kølne 1640:186; i lader 1640:58;
 stoppede med halm og sadder 1638:573; sadvægge
 1637:353. Jfr. også gavlvægge og vinduesvægge ovenfor
 øverste fag af nyt hus, afbrudt ved søndre ende 1639:446

bygge materialer:

berlinger (runde træstammer) 1637:82; 1638:436, 444,
 445; 1640:28
 bjælker 1638:463; 1640:436, 508; af eg 1640:186, 230,
 432; af fyr 1640:143; store 1640:186; i byg-
 ninger til gårde 1637:122; 1638:573; 1640:186,
 211; i møller 1636:212; 1637:82; stuebjælker
 1640:291. Jfr. sparrer nedenfor
 bjælkebånd, i møller 1637:82
 bjælkehoveder 1640:211, 432, 433, 455, 546
 bly, til vinduer 1640:432, 433, 455
 bul (bolle), bjælker af eg 1637:82
 bygningstømmer, løst 1636:102; 1639:122. Jfr. tømmer
 nedenfor
 deller (planker) 1636:283; 1637:350; 1638:436, 444,
 445; 1640:42, 211, 508; løse 1640:291; løse
 til ligkister 1636:102; 1638:416; 1640:632; til
 døre, lofter, gavle o.a. i møller 1637:82
 fjæle 1638:601; 1639:337; 1640:186; af bøg 1637:82;
 1638:601; af eg 1636:150; af fyr 1637:258; små
 1640:211, 508; gamle 1640:508
 halm 1638:573
 hamre (bjælker), i møller 1637:82; af væg 1640:186.
 Se også underhamre nedenfor
 jernbånd, til døre i møller 1637:82
 kampesten 1638:152. Jfr. sten nedenfor
 kobbel 1637:122; 1638:152
 kobbelsparrer 1640:648
 ler 1638:497, 526; 1640:31, 193; anvendt i lofter
 1640:233
 lyng, til tagtækning 1640:233
 lægter 1637:122; lange 1640:254
 løsholter 1637:82; 1639:515; 1640:186
 løstræ(er) 1636:313; 1637:23; 1638:143
 løstømmer 1637:320; 1638:452; 1639:200, 552; 1640:455

mur og træ 1639:327, 328, 384
 pæle, i møller 1637:82
 rå (rundholt ?) 1639:515
 sadler 1638:573; sadvægge, se vægge ovenfor
 sparrer 1640:186; af eg 1636:129; 1639:334; af fyr
 1639:334; i møller 1637:82; kobbelt af sparrer
 1638:152, jfr. kobbelsparrer ovenfor
 spær 1640:230
 staver, i møller 1637:82
 sten 1638:224, 225, 256; 1640:31. Jfr. kampesten ovenfor
 stolper 1636:129, 313; 1637:320, 832; 1639:119, 515;
 1640:28, 42, 186, 211, 508
 stål (jern), i mølle 1638:224, 225. Jfr. jernbånd ovenfor
 stålplade 1640:432
 stænger 1636:369, 372; 1637:82, 832; 1640:211. Jfr.
 dørstænger ovenfor, og gruppe 615: løftestænger
 søm 1637:82
 tagrør (tag) 1636:30, 55, 102, 367; 1637:522, 604, 641;
 1638:15, 70, 151, 186, 220, 224 (?), 225 (?), 310,
 497, 550, 640, 654; 1639:80, 370, 471, 473, 561;
 1640:18, 29, 31, 111, 193, 503, 508, 725
 træ 1636:267, 702, 801, 802; 1637:522; 1638:15, 220,
 251, 310, 497, 526, 550; 1639:80, 327, 345, 444, 471,
 473, 552, 561; 1640:29, 31, 193, 230, 425, 432, 434,
 435, 455, 456, 457, 458, 490, 509, 510, 725; styk-
 ker 1637:82; 1640:433, 455
 træværk 1636:212; 1638:186; i møller 1637:82
 tømmer 1636:702; 1640:259; gammelt 1636:77; 1640:
 230, 321, 372, 424, 431; til husbygning 1638:452;
 i møller 1637:82; 1638:224. Jfr. bygningstømmer
 ovenfor
 underhamre (træværk), i møller 1637:82. Se hamre ovenfor
 vedligeholdelse af bygninger i almindelighed 1636:30,
 367, 369, 372, 436, 667; 1637:522; 1638:573 (dår-
 lig); 1639:327 (hindret), 328 (hindret), 384 (hin-
 dret), 665 (lovte)
 vedligeholdelse med tag og træ af hus for ugift kvinde
 1640:725
 vedligeholdelse af mølle 1638:224, 225
 vedligeholdelse af aftægtskammer med tag og træ o.l. 1636:
 367; 1637:522; 1638:186, 220, 550; 1639:394, 473;
 1640:31, 193
 vedligeholdelse af aftægtskammer 1636:800; 1639:32, 80;
 1640:447
 vedligeholdelse af aftægtsrum med tag og træ o.l.
 1636:30, 801; 1638:15, 310, 497, 526; 1639:561;
 1640:144, 353, 531
 huse og bygningers forfald 1636:667, 668; 1637:122;
 og passim
 reparation af onde og nedfaldne huse 1639:299

254. rum i boligen

aftægtsbeboelser, af forskellig art, se gruppe 540
 baghus 1640:186
 bryggers 1638:152; 1640:217. Jfr. også gruppe 252:
 bryggehus

dørns, dørnsk 1636:702; 1640:58
 fremgulve (forstuer) 1638:526; 1640:211, 353
 fremkamre 1637:373
 gang, fra stue til jordkælder 1638:152; ned til jord-
 kælder 1639:331; ud af aftægtsstue 1638:485
 herberger 1637:605; 1640:143
 hus, 2 fag, opført til ugift søster 1640:725
 husender 1639:280, 337; sidde i en husende 1639:28
 husly, frit, mod rentefrit pengelån 1639:345
 jordkælder, rum heri 1638:152; 1639:331. Jfr. kældre
 nedenfor
 karlekamre (svendekamre) 1636:702; 1637:800; 1640:58
 kleve (kammer bag storstuen) 1637:354, 373, 678; 1638:
 15; 1639:471
 kovefag (kuefag) (udskud) 1639:446
 kviste 1637:353, 605, 704; 1638:152; 1639:122, 331,
 332, 384, 441, 444, 447; fag kvist angivet 1637:
 800; 1638:336; 1639:122
 kvistender 1639:327, 328
 kvistkamre 1636:702
 kviststuer 1639:139
 kældre 1636:102, 702; 1637:903. Jfr. jordkældre ovenfor
 kælderhals 1639:331
 kælderrum 1639:331; østre rum 1637:903
 køkkener 1636:702; 1638:152; 1640:58; krog heri
 1640:58; sidde her 1640:58; give nadver her
 1640:58
 lillestuer 1636:84, 102; 1637:373, 522; 1638:151, 416,
 497; 1639:122; 1640:28, 143, 353. Jfr. stuer nedenfor
 loftsrums (lofter) 1636:102, 702; 1637:340, 605; 1638:
 152; 1639:200, 327, 328, 384; 1640:28, 42, 126,
 143, 503
 rum nord for køkkenskorsten 1638:152
 sengekamre 1637:373
 stegers 1637:605; 1640:60; spise nadver her 1640:60
 storstuer 1636:102; 1638:15, 301
 stuer 1636:153, 204; 1637:122, 320, 325, 350, 373, 396,
 523, 605, 678, 706; 1638:150, 152, 416, 485; 1639:
 36, 199, 327, 328, 331, 384, 437, 447; 1640:31,
 143, 186, 211, 291, 432, 508; stue, liden, ved si-
 den af ovnen, som skorstenen er i 1640:531
 svendekamre, se karlekamre ovenfor
 udskud 1637:605. Jfr. kovefag ovenfor
 vesterstuer 1638:301
 østerstuer 1636:702; 1640:472

255. fast inventar

bænke 1636:702; 1637:325; 1639:427; under vinduer
 1637:356
 indbygge, indbygning, i salshuse 1637:112, 373; 1638:
 150, 425
 senge 1636:89, 102, 315, 368, 702, 704, 745, 770, 801;
 1637:109, 112, 123, 181, 320, 373, 420, 506, 605,
 800; 1638:151, 152, 220, 221, 250, 416, 425, 473,
 526, 634; 1639:121, 122, 200, 232, 427; 1640:42,

58, 126, 143, 186, 306, 353, 432, 458, 606, 725;
 daglige 1637:373, 800; 1638:15; 1640:143; gamle
 1637:123; gode 1637:373; 1638:497, 550; 1639:561;
 opgjorte 1637:373; panelede 1636:176; 1637:325,
 535; 1638:152; 1640:291; panelsenge 1638:625;
 1640:296; seng, stor, panelet, med udskårne stolper
 1639:334; senge, for aftægtsfolk 1639:80 (som de
 kan hjælpe dem vel ned), 123 (god), 471 (den bedste
 seng); 1640:293; enkers egne 1640:143, 503 (be-
 villiget af kreditorer); 1640:622 (beholdes af hen-
 de på skifte); overlevende hustru 1640:28 (bedste);
 pigeseng 1637:373; ægtepars 1638:151; søns egen
 1640:684 (han selv ligger på); i herberge 1640:143;
 i lillestue 1640:143; part i senge 1640:606; lig-
 ge i seng, om natten 1638:29; ligge på senge 1639:
 544; 1640:58; holde senge vedlige 1640:353 (for
 aftægtsmand)
 sengesteder 1636:702, 801; 1637:282, 605, 903; 1638:
 301, 517, 550; 1639:58, 200, 561; 1640:186, 233,
 306, 503; panelede 1637:605; 1640:143; for af-
 tægtsfolk 1639:80
 stabelsenge, gamle, i lillestue 1640:143
 stabelsengesteder 1637:350; i lillestuen 1640:143
 sengehalm, se gruppe 324

256. ildsteder og opvarmning

arnested 1640:186, 230
 bageovne 1640:31
 ild(steder) 1636:745; 1638:497; 1640:186, 230, 291;
 stå ved (eller for) ilden i køkkenet 1640:58, 61;
 køkkenilden, madmoder sad for den 1640:58
 kakkelovne, sidde herved 1637:1
 kølne 1638:152; 1640:31, 144, 186
 køkkenskorstene 1638:152. Jfr. skorstene nedenfor
 ovne 1637:320, 350, 373; 1638:152, 497; 1639:471;
 1640:143, 144, 186, 211, 233, 291, 470, 503, 531;
 små 1639:394
 skorstene 1636:30, 367, 800, 801; 1637:122, 192, 320,
 325, 350, 373, 522; 1638:152, 186, 497, 526, 550,
 573; 1639:139, 345, 394, 471, 523, 561, 567;
 1640:31, 32, 143, 144, 193, 233, 291, 306, 470,
 503, 531, 725; delvis nedfaldne 1637:122. Jfr.
 køkkenskorstene ovenfor
 aske 1638:221
 røg og gnister 1638:573
 brændsel:
 ildebrændsel 1636:801, 802; 1637:522, 800; 1638:150;
 1639:122, 309; 1640:143, 194, 382; til aftægts-
 folk 1637:860; 1638:15, 497, 526, 550; 1639:32,
 80, 139, 336, 338, 471, 473, 523; 1640:531; se
 også gruppe 540; til lejer, fornødent 1639:345;
 til ugift kvinde, fornødent 1640:725
 klyner 1636:704; 1637:320, 373, 522, 860; 1638:150,
 186. Se også grupperne 328, 466 og 676

klyner, til aftægtsfolk, se grupperne 328 og 540
 kul 1638:468
 lyng 1636:702; 1637:605; 1638:150, 151; 1639:490,
 491; 1640:28. Se også grupperne 259 og 359
 tørv 1636:30, 102, 367, 496, 557, 702, 704; 1637:23,
 112, 165, 176, 181, 270, 320, 350, 373, 605, 745,
 752, 860; 1638:150, 151, 186, 220, 221, 251, 310,
 325, 404, 416, 547; 1639:78, 200, 225, 285, 490,
 491; 1640:28, 155, 306, 354, 662; til aftægtsfolk,
 se gruppe 540, og i almindelighed grupperne 328,
 466 og 676
 tørvestakke (tørveklod), se grupperne 259 og 328
 ved, læs 1638:468; 1639:618

257. rum i udhuse

båse til får 1638:221
 båse i kostalde 1636:800, 801; 1638:15, 497, 526, 550;
 1639:139, 338, 394; 1640:144, 353, 531, 631
 fårestier 1636:800; 1637:522, 678; 1638:15, 241, 243,
 276, 277, 310, 319, 320, 526, 550; 1639:338, 561;
 1640:144, 531. Se også stier nedenfor, og båse til
 får ovenfor
 husrum, til aftægtskvindes hø 1640:144; til tørv 1640:
 144
 høgulve 1636:706; 1637:180; 1639:412; høgulvgab 1638:
 527; indkørsel til høgulve 1636:706
 høladegab 1637:832
 korngulve 1640:587
 kostalde, se båse i kostalde ovenfor
 loer 1636:706
 stalde 1639:245, 424; tage heste af stald uden forlov
 1639:424. Se også kostalde ovenfor
 stier 1637:800; 1639:394; 1640:353. Se også fårestier
 og svinestier
 svinestier (gjavsted) 1637:800

258. skader på bygninger

ildebrande 1636:34, 176, 285, 467; 1637:69, 158; 1638:
 331; 1639:260, 448; 1640:67, 407; hel gård (4 hu-
 se) nedbrændt 1639:260; hus og gård afbrændt
 1640:407
 fare for ildebrande 1640:447
 trusler om at brænde gård af og gøre barstavn 1640:492
 stormflod (1634) 1636:212

259. udendørs lokaliteter

brønde (kielde) 1637:832; 1638:152, 220; 1639:327,
 328, 332, 384, 444, 523; 1640:364; istandsættelse
 heraf 1639:328; vand heri fordærvet af skarn og
 tagdryp 1639:327, 328 (jfr. 384)
 brøndkarme (kielde karm) 1637:90, 109, 176, 535

brøndvinder (kiæld vinde) 1637:535; 1639:200
 brøndvippe (kiæld aas), gammel 1640:291
 stang (sule) til brøndvippe 1639:332; 1640:291
 stang og vippe, fælles for to mænd 1640:291

gårdsrum 1636:328, 526; 1637:832; 1638:55, 152, 166;
 1639:324, 332, 361, 385, 397; 1640:32, 470, 577
 gårdsrum til aftægtsfolk, lige ud for 6 fag af hus
 1636:30; fra nordende af hus såvidt som 4 fag og
 vest på 8 skar 1639:336; at lægge møg, lyng og
 tørv på 1640:32

gårdsrum, skifte (deling) heraf, se gruppe 210
 gårdsplads (gård), åbenstående 1639:110
 høhæs 1637:665
 høstakke 1636:5, 97 (stykke hø); 1638:573 (stejlehø i
 stakke)

lyng på gårdsrum 1640:32; lyngstakke 1639:471
 møddinger 1636:391; 1638:485; møddingpus (møddingpøl)
 1636:796

møg, så tæt på dør, at vogns kørsel næppe mulig 1640:155
 møg i og ved gårde og huse, se også gruppe 364

tørvegård 1639:309
 tørv, på gårdsrum 1640:32; norden hus 1640:155
 tørvestakke (klod) 1636:391; 1637:678, 705; 1638:246,
 284, 412, 415; 1639:361, 397, 420, 471, 522, 529,
 619; 1640:104

plankeværk 1637:832
 rende mellem gårde 1636:30
 trug til vanding af kreaturer 1639:332, 384
 vandtrug, se gruppe 330
 veje, kirkevej og markvejs løb gennem gård 1639:522
 vinduegård 1638:412

JORDENS EJERE 270 - 279

270. selvejerbønder (jfr. 108, 110, 112)

gårdenes bygninger ejes i Skast herred af fæsterne 1638:
 191, 289 (noten), 333. Jfr. grupperne 232 og 313
 ejerbrev på gård (bygninger ?) 1638:347
 fuldskøde på agre og enge 1640:305
 selveje og brugsret, Varde købstads til markjorder uden
 for købstadsjorde 1640:484. Jfr. gruppe 401
 lodsejer i marker, Odense borger som 1640:275, 299, 301

271. krongods

Riberhus len, se hovedreg. R.4
 Riberhus len, fæstere fraskiftede 1636:125; kongens
 part i mølle 1638:224, 225
 Riberhus len, defefoged og ridefoged, se gruppe 471
 kongens gods, grund og ejendom, fæstere og stav, se
 gruppe 231
 Hald len, se hovedreg. H.3
 Halds tjenere 1636:445, 579, 618; 1637:437; 1639:354;
 1640:11, 125, (169), 480, 556 (?)
 Hald slot, lensmand her, uangivet navn 1637:437 ang. af-
 gifter; 1640:480 ang. skyld at yde på Hald slot

- Hald slot, lensmand her, Knud Gyldenstjerne 1636:445, 579, 618; 1640:11; hans fuldmægtig Torsten Christensen, Guldager 1636:445, 579, 618; 1640:169 ang. fordeling for landgilderestancer m.v.
- Hald slot, lensmand her, Jørgen Seefeld 1638:313, 419; 1639:347, 354; 1640:11; hans fuldmægtig Per Sørensens, Guldager 1638:313 og 419 ang. fordeling for restancer med landgilde og arbejdspenge; hjemmel for sognepræsts tørvegravning 1639:347; hjemmel for fæstere i Guldagers tørvegravning 1639:354; hans visse bud Søren Jensen i Livstrup 1640:11 ang. kvitteringer for ydelser
- Hald slot, ridefoged her for slottets gods i Skast herred, borgmester Christen Olufsen, Varde 1640:11 (note), (og senere) rådmænd Stefan Nielsen, Varde 1640:11 (note); Christen Olufsen (og enke Karen Madsdatter) 1640:11 kvitteringer for ydelser; Steffen Nielsen 1640:11 kvitteringer for ydelser; 1640:547 forbyder personligt fæster at svare noget i hans husbonds sag og hidse husbondens tjenere sammen i trætte; hans fuldmægtig Torsten Christensen, Guldager 1640:169 ang. skyldrestancer og fæstes forbrydelse; hans visse bud Laurids Pedersen Skrifer, Allerup 1640:731 (?) ang. restance, 1640:732 ang. ægt
- Koldinghus len, se hovedreg. K.11
- Koldinghus len, fæstere fraskiftede 1636:125

272. gods under domkapitler, hospitaler, kirker og skoler samt Sorø Akademi

- Ribe bispestol, gods liggende hertil (evt. kapitelsgods henlagt til bispen) 1640:716; biskop Hans Borchordsens fuldmægtig Hans Nielsen, Fåborg 1639:174 ang. beliggelsesbøder
- Ribe domkapitels fæstere 1636:112, 113; 1638:358; 1640:179; kannikketjenere, fraskiftet til adelige 1636:125; kapitelstjenere i Gørding herred 1640:219 ang. udskrivning af skat
- Ribe domkapitel, Hardsyssels provsti, provst Henrik Lange, hans fuldmægtig Niels Jul, Hygum 1636:113 (jfr. 112), 582. Jfr. også hovedreg. D.4 og O.4
- Ribe domkapitel, Varde syssels provsti, dekan Niels Krag kapitels- og kirketjenere her, fuldmægtig Torben Christensen, Guldager 1638:645 ang. forbud mod bortleje af agre m.v. fra gårde; 1638:214, 216 ang. kirkegårdene; visse bud Nis Pedersen, Brøndum 1640:155 ang. hus. Jfr. hovedreg. R.3 og især suppl.
- Ribe domkapitel, Christen Friis, læsemester, se hovedreg. R.3; hans fuldmægtig Morten Nielsen, Alslev 1639:589
- Ribe domkapitel, Christen Borum, ærkedegn, se hovedreg. R.3; hans enke Ingeborg, se hovedreg. R.3; hans fuldmægtig, Frands Mikkelsen, Tulsmark 1638:358 ang. restancer af skyld; hendes fuldmægtig Hans Gerlevsen, Alslev 1640:454 udsætning efter dom

- Ribe domkapitel, kannik Hans Olufsen, se hovedreg. R.3
 Ribe domkapitel, kannik Søren Andersen, se hovedreg. R.3
 Ribe domkapitel, kapitelsherrers bestemmelse om minde for beliggelse 1639:195
 Ribe domkirke, kirkeværgen Christen Borum, hans fuldmægtig Hans Gerlevsen, Alslev 1640:177 ang. restancer
- Kolding hospital, fæstere, fraskiftet til adelige 1636:125
- Ribe hospital (Klosteret), forstandere Christen Borum, Christen Friis, Jep Poulsen Vilslev og Morten Lassen Lime, se hovedreg. R.3. Jfr. gruppe 406
- Ribe hospital (Klosteret)s gods, fuldmægtig Jep Sørensen, Solbjerg, se hovedreg. R.3; tingning mellem fæstere og forstandere benægtet, skudt for lensmanden 1637:277; restance, talt forstandernes minde 1637:714; fordeling for landgilderestancer 1636:6; 1637:355 1639:207; fordeling for tienderestancer 1639:281; fordeling for andre restancer 1637:714; fordeling for sagesfald 1637:722; fordeling for gæld til private 1638:337; husstykke, udlagt, tilbydes 1638:336; slagsmålssag, skudt for lensmanden 1636:799; 1637:203, 280, 474, 495, 618, 700; syn over hegn 1639:230; forbud mod at lade fæsters søn og dennes hustru tage ophold på godset uden aftale med forstanderne 1640:40; beliggelsesbøder krævet til hospitalet 1640:190
- Ribe hospital (Klosteret), tiender, restance med tiendekorn 1637:281; aftale om ydelse af tiendekorn, kirkens og kongens, i Ribe m.v. 1639:87
- Varde hospital, forstandere borgmester Hans Nielsen og sognepræst Hans Hansen, se hovedreg. V.2. Jfr. gruppe 406
- Varde hospital, enge og jordskyld frakommet det 1640:274
- Sorø Akademi, hofmester Just Høg, se hovedreg. G.9 og S.24; varsel i hans eget påhør 1640:275, 301; hans (dets) fuldmægtig Christen Madsen, Varde, se hovedreg. V.2; sager ang. fiskerettigheder 1636:309, 310; 1637:91; ang. fæsters ed på Viborg lands-ting 1637:570; skænderier 1637:31; strid om vædder 1638:245, 246
- Sorø Akademis gods, fæstere i Alslev og Toftnæs 1636:(535); 1637:3, 52, 91

273. adelsgods

- riddermænds mænd 1640:348
 adelige tjenere (fæstere) i angivne sogne 1636:125, 289b; 1638:52, 81, 383, 393; 1639:167, 191, 576; 1640:655, 691, 698
 ugedagstjenere, til Haltrup 1636:125; til Krogsgård 1636:213; til Lunderup 1636:125; til Sneumgård 1636:213; til Øllufgård 1636:125; 1638:390

de enkelte godser (efter ejeres navne):

- Abildgaard, Mandrup, til Skodborghus, se hovedreg. S.12; afståelse af fæstegård 1638:390; salg af enge 1638:252; 1640:141; bortfæstelse af enge 1639:84; 1640:124; ligning af 2 fæsteres jord 1636:290, 328; brev til Christence Krag, Øllufgård 1640:141; varsel i fogdens påhør 1640:124, 141, i folkenes påhør for port 1640:712, i buddrengens påhør for port 1639:84. - Fogder Kjeld Lausen (Libsterup), og Søren Lausen, Livstrup, se gruppe 309
- Ahlefeldt, Catarina, jfr., til Visselbjerg, se hovedreg. V.13; varsel for port 1640:275, 301
- Ahlefeldt, Dorothea, jfr., til Visselbjerg, se hovedreg. V.13; varsel for port 1640:275, 301
- Ahlefeldt, Helvig, jfr., til Visselbjerg, se hovedreg. V.13; varsel for port 1640:275, 301
- Ahlefeldt, Jørgen, til Visselbjerg, se hovedreg. V.13; personligt fremmøde til herredsting 1636:306, 307, 335; hans beretning på tysk tinglæses, gengivet i dansk oversættelse 1636:335; ejendom, grund, enge og fiskerirettighed 1636:306, 307, 309, 335, mølle 1636:335; varsel i fogdens påhør 1636:778, i ladefogdens påhør 1636:795, 796, for port 1636:464, i ladefogdens påhør 1636:457. - Foged Morten Nielsen, Alslev, og visse bud Oluf Nielsen, Alslev, se gruppe 309
- Ahlefeldt, Margrethe, fru, til Visselbjerg, se hovedreg. V.13; grund ved å til midtstrøms 1640:564; hovbønder til gods 1640:451; varsel i drenges påhør 1638:429, 432, 433; varsel for port 1640:275, 301. - Foged Morten Nielsen, Alslev, og fuldmægtige Laurids Pedersen Skriver, Allerup, og Peder Skriver, Allerup, se gruppe 309
- Arenfeldt, Jørgen, til Voergård (Voer s.), se hovedreg. V.20. - Fuldmægtig Niels Christensen, Vognbjerg, se gruppe 309
- Below, Sophie, fru, til Fårupgård, se hovedreg. F.17; varsel 1640:484, for port 1640:275, 301
- Brahe, Sophie, se supplement til hovedreg.; fraskiftede fæstere 1636:125
- Friis, Sophie, til Haraldskær, se hovedreg. H.9; gård udlagt 1636:533
- Griis, Bagge, se supplement til hovedreg.; landgildere-
stance af fæster i Guldager 1636:734. - Fuldmægtig
Mads Jensen, Todbøl, se gruppe 309
- Gyldenstjerne, Knud, til Tim, lensmand på Hald, se gruppe 271
- Juel, Erik, til Haltrup, se hovedreg. H.5, og Hundsbaek, se hovedreg. H.39; fæstere tilskiftede 1636:125; ugedagstjenere til Haltrup 1636:125; udlæg for fæster 1636:235; foged på Haltrup Mads Lauridsen, se gruppe 309; fuldmægtig Rasmus Mikkelsen, Mølby, se gruppe 309; lensmand på Gudumkloster, se gruppe 471

- Juel, Thomas, til Estrup (Malt herred), se hovedreg. E.5, og Sønderskov (Malt herred), se hovedreg. S.41; fæstere fraskiftede 1636:125; brev fra ham ang. fæsters skat læst på tinge 1639:530; husbonds brev m.h.t. fæsters æressag 1638:418; husbonds hjemmelsbrev 1638:548; varsel for Sønderskovs port 1640:275, 301. - Foged Jens Sørensen, fuldmægtig Jes Hansen, Rovsthøje, se gruppe 309
- Krag, Anne, fru, til Nordvigård (Norge), se hovedreg. N.7; restancer af fæstegods i herredet 1637:61, 62, 63, 154, 192; 1639:567. - Fuldmægtig Peder Sandersen, Christiania (Oslo), se gruppe 309
- Krag, Christence, fru, til Øllufgård, se hovedreg. Ø.1; hendes tjenere 1640:402; interesser i sag om Varde bys markeskel 1640:274, 275, 276, 277, 297, 298, 299, 301, 302, 303, 342, 343, 344, 346, 347, 348, 350, 351, 378, 382, 391, 398, 400, 401, 402, 403, 484, 485, 548; i Varde borgmesters hus med kgl. missive 1640:277; erhvervelse af gårde i hovedgårdens sogn 1636:136; 1638:390; ugedagstjenere 1636:125; 1638:390; erhvervelse af enge til brug under hovedgård 1638:252; 1639:63; 1640:141; tilbagebetaling af indfæstning for enge 1638:252, 300; 1639:63; forbud mod brug af enge 1638:300; brug af enge 1640:124; fæste af enge 1639:84; fæsteres mageskifte af enge 1638:467; breve daterede Ø. 1638:213; 1639:84; brev til C.K. læst på tinge 1640:141; udebleven landgilde for 2 år fra forarmet fæster 1640:208; ulovlig tørvegravning 1639:318; begæring at høre landstingsstævning eller at få den læst for sig på gården, senere begæring af kopi 1640:548; varsel 1640:484, i fogeds påhør 1639:84, i fruens 1640:382, 548 (for port). - Foged på Øllufgård Laurids Bertelsen, fuldmægtige Jakob Svendsen, Nebel, Jens Christensen, Høj-Ølluf, visse bud Laurids Pedersen Skriver, Allerup, og Niels Thomsen, tjenende på Øllufgård, se gruppe 309
- Krag, Jørgen, til Endrupholm, se hovedreg. E.1, og (det halve) Sønderris, se hovedreg. S.39; hans fæstere i Skast og Jerne sogne 1640:173; hans og hans fæsteres grund ved å og fiskeret 1640:219, 220, 226, 227, 313, 352; fordeling for tienderestancer 1640:218; hjemmel for fæsters tørvegravning m.v. 1638:161; 1639:261; mageskifte af to fæsteres enge i godsejers nærværelse 1639:391; ulovligt øksnekøb 1639:454, 455; godsejers rejse til Holsten 1637:821; godsejer også fraværende 1638:161; 1639:307; lensmand på Dueholm Kloster, se gruppe 471 og hovedreg. D.6. - Foged Jakob Nielsen; fuldmægtige Peder Christensen, Endrup Mølle, og Niels Lambertsen, Hjortkær, samt Laurids Pedersen Skriver, Allerup, se gruppe 309
- Krag, Maren, se supplement til hovedreg.; sag om landgilderestance 1637:87 (jfr. 46). - Fuldmægtig Mads Jessen, Todbøl, se gruppe 309

- Krag, Niels, til Trudsholm, se hovedreg. T.19, og Voldbjerg, se hovedreg. V. 18; personligt fremmøde på Skast herredsting 1640:401; brev dat. Trudsholm 1640:298 (jfr. 301), 486; største lodsejer i Skonager mark 1640:486; varsel på Voldbjerg i fogeds påhør 1640:484. - Dekan i Ribe domkapitel med Vardssyssels provsti som præbende, se gruppe 272; lensmand på Asmild Kloster og Lund (på Mors); landsdommer, Viborg. - Fuldmægtige Anders Christensen, Varde, Hans Nielsen, Fåborg; Christen Olufsen, Varde, og Torsten Christensen, Guldager, se gruppe 309
- Krag, Ove, til Norvigård (Norge), se hovedreg. N.7; ang. kvitteringer for ydelser af gårde i herredet 1639:567. - Fuldmægtig Peder Christensen, Endrup Mølle, se gruppe 309
- Kaas, Otte, til Frøstrup, se hovedreg. F.9, og Nandrupgård, se hovedreg.N.1; tidligere fæstere i Alslev, Guldager og Hostrup sogne 1636:260, 357, 378; 1637:635; bortfæste af gadehus 1640:669; fæstebrev herpå, dat. Frøstrup 1640:669; forlig vedr. minde af gård 1638:615; varsel i drengs påhør 1640:155. - Fogder på Frøstrup Hans Thomsen og Mads Madsen, fuldmægtige Bertel Christensen, Agervig, og Morten Nielsen, Alslev, samt visse bud Laurids Peder sen Skriver, Allerup, se gruppe 309
- Lange, Gunde, se supplement til hovedreg.; fæstere fra-skiftede 1636:125
- Lange, Hans, til Nørholm (- 1631) 1636:125, og Lunderup, se hovedreg. L.14; fæstere, fra- og tilskiftede 1636:125; ugedagstjenere 1636:125; varsel på Lunderup i hans eget påhør 1640:275, 301; i fogeds påhør 1640:484. - Fuldmægtig Jens Jensen, Stundsigt, se gruppe 309
- Lange, Henrik, til Dejbjerglund, se hovedreg. D.4, og Oldager, se hovedreg. O.4; varsel på Dejbjerglund i fogeds påhør 1640:155, for port på Dejbjerglund i drengs påhør 1640:313, 352
- Lange, Iver, til Bramminge, se hovedreg. B.10; hans og hans tjeneres grund ved å 1640:220, 226, 227, 313, 352; kreditor for fæster 1636:582; vidne om beboernes placering i stolestader i kirke 1636:277; opsigelse af fæstegård med krav om betaling for bygninger 1639:450; udsætning for restancer 1636:60; varsel i fogdens påhør 1639:450. - Fuldmægtige Hans Nielsen, Bramminge, Jens Sørensen, Bramminge, Jep Ovnbøl, Morten Nielsen, Alslev, og Peder Christensen, Endrup Mølle, se gruppe 309
- Lange, Niels, til Skrumsager, se hovedreg. S.15; domme ang. restance med fæstepenge og fæstes forbrydelse 1636:480, 523; restance med fæstepenge 1637:594. - Foged Poul Jensen og fuldmægtig Niels Lassen, Kokspang 1637:594, se gruppe 309

- Lange, Peder, til Kærgård (Hunderup sogn), se hovedreg. K.19, og Sneumgård, se hovedreg. S.21; ugedagstjenere til Sneumgård 1636:213; forbud mod udejerens kørsel og ridning over Sneumgårds ensomme mark 1636:517; fæsteres skattefrihed 1636:213; fæsteres restancer, bl.a. med fæstepenge 1636:743, 789; varsel for Kærgårds port i ung karls påhør 1640:352. - Foged på Sneumgård Peder Hansen, fuldmægtige Hans Jessen, Hunderup, og Jes Thomsen, Hunderup, samt visse bud Hans Frandsen, Tømmerby, se gruppe 309
- Munk, Frederik, tidl. til Haraldskær, se hovedreg. H.9, og Krogsgård, se hovedreg. K.15; gård udlagt 1636:533; ordning af stolestader i Tjæreborg kirke 1638:646, 647
- Pogwisch, Laurids, til Skrumsager, se hovedreg. S.15. - Foged Poul Jakobsen, se gruppe 309
- Rathlou, Godske, (død 1636), og hans arvinger, til Krogsgård, se hovedreg. K.15. - Forvalter Johan Sturck, og fuldmægtig Gregers Clemendsen, Andrup, se gruppe 309
- Rathlou, Jørgen, til Krogsgård, se hovedreg. K.15; hans frue Barbara Ahlefeldt, se hovedreg. K.15; grund ved å til midtstrøms 1640:564; alle tjenerne (fæstere) 1639:439; 1640:329; forbud mod fæsteres bortleje eller udlån af agre og enge fra deres gårde 1639:371; ang. brug af enge i Krogsgårds enemærke 1638:377; ang. passage over Krogsgårds enge og enemærke 1638:389; forbud mod tørvegravning og lyngslet 1639:361; ugedagstjenere 1636:213; alle fæstere overhørigte 1638:490; overhørigte m.h.t. ægt og arbejde 1638:289; fæste opsagt på grund af tyngende ægter og hoveri 1639:437, 438, 453; 1640:273, 338; hoveri, specificeret 1640:213, 228, 331; godsejers frue udleverer uld til hovspind 1640:329 (jfr. 362, 390); dom om fuld ægt og arbejde, så længe fæster bruger gods 1640:265; dom at fæster skal stå til rette for resterende ægt og arbejde, han kunne tilkomme - som andre medtjenere - og så længe han besad sit gods, og betale derfor 1640:504; køb af huse (bygninger) 1638:655; 1640:186, 233, 234, 334, 372, 386, 424, 455, 456, 457, 458, 490, 491; fæstes forbrydelse 1638:269; indfæstnings størrelse ved halvt, resp. helt hoveri 1640:191 (jfr. 712); personligt fremmøde på tinget 1640:457 (jfr. 490); brev fra J.R., dat. Krogsgård 1640:245; varsel på Krogsgård 1640:424, i fruens påhør 1639:437, 453, i 3 drenges påhør 1640:233, 234. - Forvalter Johan Sturck, fogder Jens Nielsen og Laurids Hansen, fuldmægtig Gregers Clemendsen, Andrup, se gruppe 309
- Rathlou, Osvald, (til Krogsgård ?), se supplement til hovedreg.; hans tjenerne (fæstere) 1637:710; restancer 1637:710, 774, 855; udlæg herfor 1638:447. - Fuldmægtige Gregers Clemendsen, Andrup, og Jens Nielsen, foged på Krogsgård, se gruppe 309

- Rostrup, Gunde Hansen, Stårupgård (Fjends herred), se hovedreg. S.29 (Starupgård); tilgodehavende 1637:57, 153; 1638:153, 283. - Fuldmægtige Iver Andersen, borger i Viborg, og Hans Jessen, Hunderup, se gruppe 309
- Thott, Anne, jfr., Fårupgård, se hovedreg. F.17; varsel på Fårupgård 1640:484, for F.s port 1640:275, 301
- Ulfeldt, Christoffer, se supplement til hovedreg.; fraskiftet fæster 1636:125; regnskabsaflæggelse 1637:525
- Vind, Iver, til Nørholm, se hovedreg. N.16, og Torpegård, se hovedreg. T.13; lensmand Lister (Norge) og Lundenas, se gruppe 471; tjenere (fæstere) til Nørholm 1638:439, 670; 1639:64, 82, 157, 534; 1640:685, i Skast herred 1639:618; fæstere tilskiftede 1636:125; fæstes forbrydelse 1637:571; 1638:402; overhørighed med ægt 1638:128, 194, 334, med ydelse af soldaterpenge 1639:82, 157; møde med fæster i Nørholms fruerstue 1639:457; bygningers bortfjernelse af fæster 1638:129, 195, 333; fæsteres gældsbreve, udstedt på Nørholm 1640:34, 35; fæsteres restancer 1636:96; 1637:571 (bl.a. fæstepenge); 1638:439, 468, 670; 1639:534; 1640:34, 35, 391; varsel for Nørholms port i fogeds påhør 1640:275, 301, 484. - Fogder på Nørholm Jørgen Pedersen og Kjeld Jørgensen; fuldmægtig Christen Hansen, Hulvig; visse bud Bertel Christensen, Agervig, Christen Hansen Smed, Hulvig, og Christen Tasterup, se gruppe 309

274. andre private godsejere

Se gruppe 270

275. handel med godstilliggender (fæstegods) og mageskifter hermed (jfr. 124, 126)

- fæstere på krongods skiftede til adelige 1636:125
 fæstere på hospitalsgods skiftede til adelige 1636:125;
 fæstere på adelsgods skiftede til andet adelsgods
 1636:125, 533; 1638:390
 enge, solgte og skødede fra adelig godsejer til anden
 adelig godsejer 1638:252, 300; 1639:63, 84;
 1640:305
 forrige husbond (tjenere) 1636:260, 357, 378, jfr. 1636:
 96; 1638:193

HOVEDGÅRDE 280 - 299

280. gården

- kronens gårde:
 Riberhus, se hovedreg. R.4
 Riberhus, port, varsel her 1636:531; 1640:95, 275, 301,
 313, 352, 484

- Koldinghus, port, varsel her 1640:275, 301, 669. Jfr.
hovedreg. K.11
- Sorø Kloster (Akademi), se hovedreg. S.24
- Sorø Kloster, port, varsel her 1636:531
- adelens gårde:
- Bramminge, se hovedreg. B.19
- Dejbjerglund, se hovedreg. D.4; port, varsel her 1640:
313, 352
- Endrupholm, se hovedreg. E.1
- Estrup, se hovedreg. E.5
- Frøstrup, se hovedreg. F.9
- Fussingø, se hovedreg. F.12
- Fårupgård, se hovedreg. F.17; port, varsel her 1640:
275, 301
- Gjorslev, se hovedreg. G.9
- Haltrup, se hovedreg. H.5
- Haraldskær, se hovedreg. H.9
- Hundsbæk, se hovedreg. H.39
- Krogsgård, se hovedreg. K.15
- Kærgård (Gørding herred), se hovedreg. K.19; port, var-
sel her 1640:352
- Lunderup, se hovedreg. L.14
- Nandrupgård, se hovedreg. N.1
- Nordvigård (Norge), se hovedreg. N.7
- Nørholm, se hovedreg. N.16; port, varsel her 1640:
275, 301, 484
- Oldager, se hovedreg. O.4
- Palsgård, se hovedreg. P.1
- Skodborghus, se hovedreg. S.12; port, varsel her 1639:
84; 1640:712
- Skrumsager, se hovedreg. S.15
- Sneumgård, se hovedreg. S.21
- Sønderris, se hovedreg. S.39
- Sønderskov, se hovedreg. S.41; port, varsel her 1640:
275, 301
- Tim, se hovedreg. T.6
- Torpegård, se hovedreg. T.13
- Torstedlund, se hovedreg. T.13a
- Visselbjerg, se hovedreg. V.13; port, varsel her 1636:
457, 464
- Voldbjerg, se hovedreg. V.18
- Voergård (Dronninglund herred), se hovedreg. V.20
- Øllufgård, se hovedreg. Ø.1; port, varsel her 1640:548

281. beboelse

- fruerstuer 1636:107; 1639:82, 457; 1640:516
- stue, (lensmandens ?, på Riberhus) 1639:199
- (fængsel), person anholdt på Riberhus 1639:28, 194, 199
- (skriverstue, på Riberhus) penge for anpart gæsteri ydet
på slottet 1640:593; penge for smørskyld ydet på
slottet 1640:593
- ladefogdens kammer 1636:798

282. avlsbygninger

ladegård, Riberhus 1636:628
 lader 1640:213
 staldegårde 1639:566, 617

283. volde og grave

vindebroer 1638:349
 porte, se gruppe 280

284. gårdspladser og møddinger

gårdsplads (gård) 1636:798
 møddinger 1636:796, 798

285. tilliggender

Riberhus, slottets (kongens) enge 1636:628; 1637:521,
 550, 563; 1640:69, 466
 grunde ved åer 1640:564, 565
 enge, hovedgårdes 1638:252, 300; 1639:63; 1640:141
 enge og enemærke 1638:389
 ensom mark 1636:517
 marker 1638:161, 389; 1640:213
 mark og enemærke 1638:377
 mark og enge 1640:380
 moser 1636:22
 stavns, husbondes 1636:61

286. rettigheder og herligheder (jfr. 102, 216)

adelens fiskeret i åløb til midtstrøms (ifølge reces
 1558) 1636:608; jfr. iøvrigt 1636:indl., 10, 11,
 12, 32, 33, 306, 307, 309, 310, 332, 335, 414, 415,
 457, 464, 525, 608, 778, 795, 798; 1637:91; 1640:
 219, 220, 226, 227, 313, 352, 564, 565

287. hovedgårdenes drift (jfr. 305, 306, 308, 309, 310)

fælging af hovedgårdsmarker 1640:213
 høkørsel 1636:628; 1637:521, 550, 563
 høslæt 1639:264, 439; 1640:163, 411
 møgagen til hovedgårde 1640:328
 pløjning af hovedgårdsmarker 1639:452; 1640:213
 skovægter 1640:213
 tilsåning af hovedgårdsmarker 1640:213
 tærskning, kastning, opbering af korn 1640:213
 røgtning af kvæg på hovedgårde 1639:272 (jfr. 273),
 566, 617 (jfr. 1640:134)
 vogtning af hovedgårds kvæg på mark 1639:272 (jfr. 273;
 1640:134); 1640:380
 kvæg i hovedgårds eng og korn 1640:380
 spinding af uld 1640:329 (jfr. 362, 390)
 indkøb af stude 1636:3; 1639:454, 455, 472; 1640:
 153, 245, 721
 avl til ødegårde 1636:727

288. folkehold

personer tjenende på hovedgårde 1636:60, 61, 62, 582;
 1637:701; 1639:249 (jfr. 256), 317, 318, 566, 617;
 1640:11, 41 (?), 212, 280, 297, 301, 313, 342, 349,
 352, 378, 391, 398, 420, 424, 458, 490, 491, 553,
 563, 642, 713
 buddrenge 1639:84
 drenge (karle) 1636:60, 61, 62, 582; 1638:429, 432, 433;
 1639:249 (jfr. 256), 317, 318, 566; 1640:155, 233, 234
 fiskere 1640:313 (jfr. 220, 226, 227)
 fogder, se gruppe 309
 fuldmægtige på tinge, se gruppe 309
 hyrd 1639:272 (jfr. 273 og 1640:134); 1640:380
 kusk, fæstet at køre rustvogn for godsejer til Holsten
 o.a. steder 1637:821
 ladefogder, se gruppe 309
 portnere 1636:531; 1640:313, 352, 669
 postillon (bostiong ?) 1636:531
 ridefoged, på Riberhus, se gruppe 471
 røgtere 1639:272 (jfr. 273), 566, 617 (jfr. 1640:134)
 skrivere, se gruppe 309
 skytter (på hovedgård) 1637:59

FÆSTEVÆSEN 300 - 319 (jfr. 12, 15, 79, 109, 110, 112, 114,
 121, 125, 126, 127, 128, 231)

300. fæste (jfr. 114)

fæste af gårde 1636:20, 21, 606, 611, 801; 1637:316,
 537; 1638:129, 133, 158, 550; 1639:139, 201, 299,
 313; 1640:191
 fæste af halvgårde 1636:651, 753; 1637:378
 fæste af halvgård, have 1638:354, 498; 1639:35
 fæste af tredjepartgårde 1638:399; 1639:191
 fæste af kvartgårde 1639:32; af øde kvartgårde
 1636:727
 fæste af fjerdepart af halve gårde, have 1638:47, 160
 fæste af partgårde 1638:91; 1639:68
 fæste af partgård, hvor lensmand forlanger ny fæsters
 overtagelse af tidligere restance 1639:68
 fæste af ejendom (gods) 1637:621; 1638:91
 fæste af bol 1637:579; af bol og væring 1638:525
 (jfr. 526); 1639:210; fæste af bolighed 1639:319
 fæste af gadehuse 1640:669
 fæste af væringer 1639:210
 fæste af væringer, have 1638:377
 fæste, lovet af forvalter, forlig herom 1637:429
 fæstere, fremtidige, af gårde, forpligtelser 1636:315
 gårde, ikke fæstede 1638:388, 675
 fæste af enkelte agre 1636:204, 392; 1637:566, 651;
 1638:208
 fæste af agerende 1639:414
 del (af gård ?) fæstet af husbond, ønsker fæster at be-
 holde 1639:374

fæste af enge 1637:166; 1638:252, 300; 1639:63, 374;
1640:124
bortfæstning af enge fra gård til andre 1640:124
fæste af jorder 1637:136, 167; 1640:662
jord, fæstet, flere brugere ved arv 1637:136
fæste af kirkejord, ager og eng 1637:523; 1640:667
fæste af kirkeeng 1640:179
fæste af fiskeri eller fiskerirettigheder 1636:308, 332,
415
fæste af mølle 1637:128
fæste af kongens korntiender, have 1639:216; 1640:358.
Jfr. også gruppe 510
fæsteafgifter, se gruppe 304
fæstebreve, se gruppe 618
fæstepenge (indfæstning, stedsmål), se gruppe 304
enkes opladelsesbrev på gård 1637:316 (jfr. 317)
fæsteenke (trolovet enke) og fæster i gård 1637:412
enke i forældres gård 1638:341
enkemand med trolovet fæstemø i gård 1637:373
enke ægtet ny fæster 1638:624
enkes opladelse af gård til søn 1639:299 (jfr. 313, 323)
enke og søn oplader gård mod aftægt 1637:522
opladelse af gårde til søn mod aftægt 1636:367, 801;
1638:186, 497; 1639:561
sønner får forældres gårde på skifte 1638:158; 1639:527
sønners overtagelse af fædres gårde 1638:259, 260, 454,
551; 1639:208; 1640:726
sønner i forældres gårde (eller bol) 1636:175, 344, 780,
786, 801; 1638:158, 159; 1639:35, 144, 201, 516;
1640:205, 206, 684
brødre overtager faderens halve fæstegård 1639:35
opladelse af gård til svigersøn 1640:419
opladelse af gård mod aftægt til svigersøn 1639:523;
1640:353
opladelse af gård mod aftægt til tilkommende svigersøn
1639:80; af halvgård 1637:378; af kvartgård
1639:32
opladelse af gård og gods til steddatter med ægtefælle
1638:550
fæstere i svigerforældres gårde (eller bol) 1637:99,
876; 1638:525, 526; 1639:8; 1640:353, 354, 690
fæsters overtagelse af gård mod aftægt til tidligere
fæsters datter 1639:139
opladelse af bol og væring 1639:210
opladelse af bol og væring til datters fæstemand mod af-
tægt 1638:525, 526
opladelse af væring og bolighed fra enke til søn mod af-
tægt 1638:310
opladelse af væring fra fader til søn mod aftægt 1640:716
søn i forældres væring 1638:552
datter i forældres væring 1638:1
opladelse af væring til svigersøn mod aftægt 1637:15
opladelse af 2/3 part gård mod betaling og aftægt 1639:
440; 1640:292, 295

opladelse forelægges lensmand 1637:316, 317
 fæste, hvor ufyldestgjorte panthavere kan overtage det
 med godsejers minde 1636:651; 1637:70
 fæste, hvor ufyldestgjort panthaver ikke kan overtage
 pantsat gård, da denne bortfæstet til anden af
 godsejer 1638:399 (med note)
 væring framindet fæster 1638:213
 minde af gård, undt fæster af husbond, ved udsættelses-
 forretning 1637:222, 225
 opsigelse af fæstede gårde, grunde og ejendomme mod be-
 taling for huse o.a. 1638:314; 1639:437, 450, 453;
 1640:163, 273, 331
 opgivelse af fæste på grund af forarmelse 1637:101;
 1640:407
 fæstefortabelse (el. -forbrydelse) på grund af bortleje
 af agre og enge o.l. fra gårde og værelser 1638:645
 fæstefortabelse af gårde ved overhørighed m.h.t. ægt og
 arbejde 1638:289, 314, 517
 fæstefortabelse af gårde ved restancer 1637:571; 1638:
 269, 402; 1639:64; 1640:169
 fæstefortabelse af bol ved restancer 1636:480
 fæstefortabelse af mølle ved restancer 1637:571; 1638:
 402
 fæstefortabelse af gårde uden angiven årsag 1637:503
 (jfr. 1638:390)
 fæstefortabelse omfatter også gårdmænd (medbrugere)
 1638:402
 minde af gårde ydet ved overtagelse af gårde o.l. til
 slægtninge o.a. 1638:151, 574, 615, (616); 1640:
 725
 gårdmænd (medbrugere) 1637:118, 300; 1638:379, 402, 468;
 1639:329
 salg af gårdes, bols og huses bygninger samt pantsætning
 heraf, se gruppe 301

301. fæsternes bolig (jfr. 124, 127, 251)

huse (bygninger), gårdes, bols o.l. tilhører i Skast her-
 red fæsterne 1638:191, 289 (note), 333, 517
 væring (bygninger) tilhører efter aftægtskones død hen-
 des arvinger 1639:78
 salg af ejendom 1637:920
 salg af gods, rørende og urørende, undtagen aftægt
 1638:133
 salg af gårde i almindelighed 1636:177, 467; 1637:201;
 1638:157, 347, 574; 1640:192
 salg af gård (?) i forbindelse med aftægt 1637:336
 salg af gård med huse og bygning, sæde og væde og fæstet
 kirkejord, med ret til fæste, dog lejet jord at ud-
 bruges 1637:523
 salg af huse, gård og ejendom ved aftægt med ret til
 fæste 1640:684
 salg af 2/3 part gård med 5 skår gods og ejendom med til-
 hørende huse og bygning, og hvad er søm- og nagel-
 fast, med ret til at fæste 1640:295 (jfr. 292)

- salg af halvgård med huse og bygning, såvidt søm- og nagelfast er, med rugsød, og møg og tørv i gården m.v. 1640:354
- salg af halvgård og bolig med huse og bygge, agre og enge, forte og fegang, med kornsød 1636:769
- salg af halvpert af halvgård med huse og bygning o.a. ret-tighed 1640:355 (jfr. 356)
- salg af bol og væring, dog 2 fag huse og kålgård til sæl-ger og nogen jord 1636:284
- salg af bol og væring med huse og bygning og alt gods, rørendes og urørendes undtagen aftægt 1638:525
- salg af væringer 1636:678, 766; 1637:165
- salg af væring og bolighed, huse, møg i gården o.a. 1636:313
- salg af væring med huse og bygning samt møg 1639:343
- salg af væring (sjettepartgård) med hus og alle bygninger, fast og nagelfast, samt halvparten af vårsæden 1639:79 (jfr. 78)
- salg af hus 1638:333
- salg af huse (gårde ?) til godsejer 1638:655; 1640:186, 334
- salg af huse og kornsød med godsejers hjemmel 1636:472; 1638:548
- salg af hus undtagen 2 fag, sælger beholder til sin døds-dag, derefter købers 1639:337
- pantsætning (jfr. gruppe 127):
- pantsætning el. salg af gårde, bol o.l. med ret til frit fæste af godsejer, hvis betaling ikke overholdes 1636:255, 362; 1637:70, 426, 523, 631, 914; 1638:67, 498; 1639:175; 1640:295, 667
- pantsætning af gårde (bygninger) o.a. 1636:20, 21, 362; 1637:426; 1639:92, 175, 202
- pantsætning af halvgårde (bygninger) o.a. 1636:651; 1637:631; 1638:67, 354, 498
- pantsætning af 1/2 af halvgård (bygninger) o.a. 1637:914
- pantsætning af tredjepartgård (bygninger) o.a. 1638:399
- pantsætning af 2/3 gård (bygninger) o.a. 1639:334 (jfr. 385, 440, 441)
- pantsætning af fjerdepartgårde (bygninger) o.a. 1639:92, 93, 366
- pantsætning af bol (bygninger) o.a. 1636:570, 771
- pantsætning af hus og bolig 1637:70; 1639:146
- pantsætning af bolig og væring 1636:226; 1639:175
- pantsætning af huse 1638:353
- pantsætning af dele (fag) af huse (bygninger) o.a. 1638:236
- pantsætning af huse (bygninger) o.a., hvor fæstets art er uangivet 1636:255, 582; 1637:21, 69; 1639:345; 1640:8, 12, 67
- pantsætning af gods og løsøre 1640:135
- pantsætning, ved brand eller anden skade på pantsatte bygninger betales panthaver alligevel 1640:67
- pantsætning, se også gruppe 127-128

udsætning af huse (bygninger) 1639:280; 1640:70
 huse (bygninger), vurdering heraf 1639:58
 huse (bygninger) tilvurderet i gæld 1638:333; 1640:417
 forbud mod brug af huse (bygninger) 1637:575, 670, 912;
 1638:56, 129, 333
 betaling til fæstere for bygninger ved fæstes forbrydelse
 eller opsigelse 1638:517; 1639:437, 450, 453;
 1640:41, 68, 163, 186, 321, 334, 372, 386, 425
 betaling for grund og ejendom ved skifte, hvis gæld går
 højere end gods 1640:143
 huse (bygninger), ganske ubilligt medhandlet ved salg
 til godsejere 1640:211 (jfr. 186), 212, 230, 259,
 321, 372, 425, 455, 456, 457, 458
 huse (bygninger), deres bortførelse fra gårds grund
 1638:129, 336; 1639:78, 330; 1640:193
 huse, brøstfældige eller nedfaldne 1636:667, 668; 1638:
 573; 1639:299; 1640:447 (jfr. 448), 648
 huse (bygninger), syn over 1636:667; 1638:228; 1639:
 328 (jfr. 384), 443, 444; 1640:211 (jfr. 186), 648

302. fæstegårdenes drift (jfr. 217)

fæste af enkelte agre, enge o.l., se gruppe 300
 gødning på staven eller i andre måder betales efter sæd
 og brug i Skast herred ved salg af eller bortflyt-
 ning fra gårde 1636:177
 afgrøder på agre eller enge solgte eller pantsatte med
 gårde o.l., se også gruppe 301
 ager og eng, ulovlig bortleje fra fæstegård 1637:296
 agre, med rugsæd, pant heri 1637:293, 508
 agre, enkelte, pantsatte med udsæd 1636:5, 15, 31, 81,
 145, 204, 223, 263, 313; 1637:509; 1640:27
 agre, udsætning for gæld heri 1636:410; 1637:233
 agre, enge og kålgårdsjord, brug heraf, under pengelåns
 løbetid ifølge forlig om gårdkøb 1637:201; enge
 1636:87
 enge handlet mellem godsejere trods fæstemål 1640:141
 enge, solgte 1638:252; 1639:63, 84; skødede 1640:305
 enge, lagte under hovedgårdsbrug 1638:300
 enge, brug af, som leje (rente) af lån 1639:201
 eng til afdød fæsters gård, som lenet vil slå, slået af
 enken til betaling af rente af gæld 1640:549
 enge med afgrøde pantsat 1636:17, 87; 1637:844
 enge, forbud mod brug heraf 1638:300, 377
 enge, udlejede 1637:425; 1639:63, 84; 1638:562;
 1640:141
 jord, forbud mod bortleje af jord fra kapitels- og kir-
 ketjenere i Vardsyssels provsti 1638:645
 jord, lejet, at udbruges 1637:523
 jordstykker, udlejede 1636:546; 1637:175
 grønland, udlejet 1636:436; 1638:236
 mageskifte af jordstykker mellem to fæstere 1637:662,
 674
 mageskifte af agerjord i tofter mellem to fæstere 1639:340
 mageskifte af engjord mellem to fæstere 1638:467;
 1639:374, 391

afførsel af afgrøde, hjemmel herfor 1636:17, 87, 811; 1637:
136, 844; 1638:236; 1640:523; uhjemlet 1640:549
afførsel af afgrøde, forbud mod 1638:302
græs, afslået, uretmæssig bortført 1639:414, 516

303. samlede afgifter af fæstegods (jfr. 304)

skyld 1636:702, 727, 730; 1637:38, 61, 62, 104, 167,
535, 605, 800; 1638:358; 1639:35, 75, 447; 1640:
42, 143, 305, 593
skyld, tilkommende 1640:503
skyld, lige, for to brugere af halvgård 1639:35
skyld og anden retlighed 1637:63
skyld af rugsød i marken 1639:552
skyld af enge 1640:124; af engstykke 1639:63
skyld, restancer af 1636:260, 766, 789 (?); 1637:23,
24, 61, 144, 154, 192, 355, 356, 462, 487, 490, 491,
505, 571; 1638:251, 498, 625, 668; 1640:11, 82,
86, 125, 129, 169, 291, 377, 417, 480, 632
rettigheder, kongens partielle, af mølle 1638:224, 225
rettigheder, godsejers, af fæstere, inkl. landgilde m.v.,
oppebæres efter godsejers fuldmagt af borger i Ribe
1638:199
afgifter til Riberhus 1636:802; 1637:72; 1639:122,
491; 1640:143, 194. Se også landgilde under gruppe
304
restancer til Riberhus 1636:680; 1637:306, 434, 435,
466, 467, 498, 505, 548, 703, 889, 911, 913; 1638:
93, 157, 416; 1639:68; 1640:384, 468, 635
restancer til Hald slot 1636:445, 579; 1640:169, 480,
731 (?)
restancer til Riberhus, betalt ved lån 1637:914; 1638:
157
restance, tidligere fæsters, betalt af den efterfølgende
efter lensmands krav 1639:68
restancer til Riberhus, godsigelse herfor 1637:547, 913;
1638:93
restancer, udsættelser o.l. herfor til Riberhus 1636:173,
191, 727; 1637:306, 498
restancer til Ribe domkirke 1640:177
restancepenge, af uangiven art 1637:916
restancer af kannikkegods 1636:793; 1638:358
restancer og udsættelser herfor til hospitalet i Ribe
1636:6, 410; 1637:355, 714; 1639:207
restancer af adelsgods 1636:378, 743, 782; 1637:499,
543, 571, 586, 710, 754, 774, 803, 855, 915, 916,
917; 1638:21, 78, 184, 208, 248, 402, 419, 439, 468;
1639:64, 75, 146, 534, 552; 1640:68, 208, 212, 291,
296, 632, 686
udsætning for afgifter af uangiven art til adelige 1636:
60; 1637:43, 154, 734; til andre 1636:729
godsigelse for restancer til adelig godsejer 1637:635
regnskab, fæsters, med adelig godsejer 1637:525

304. afgifter til godsherren (jfr. 303)

- landgilde 1636:6, 445, 533; 1637:104, 384, 579, 600;
1638:199; 1639:35, 96, 218, 567; 1640:20, 42, 441,
593, 665; af ager 1638:208. Jfr. også gruppe 303:
skyld
- landgilde, hævdet ydet 1637:11; 1640:665
- restancer med landgilde 1636:618, 734, 766; 1637:23, 24,
84, 89, 144, 296, 355, 384, 487, 490; 1638:248, 313,
358, 419, 423, 498; 1639:366, 567, 607, 618; 1640:
20, 68, 72, 82, 208, 212, 291, 296, 503, 632, 665,
686; med landgildepeng 1639:38. Jfr. også gruppe
303: restancer
- afflyttepenge, flyttepenge (førlov) 1636:703; 1638:358,
377; 1640:42, 233
- arbejdspenge, restancer med 1636:260; 1638:313. Jfr.
også hovningspenge nedenfor
- borgeskorn 1637:487
- broafgifter, se gruppe 463
- brændsvin (landgilde) 1636:533
- byg (landgilde) 1636:6, 533; 1638:208, 468; 1639:207, 618;
1640:11, 82, 503, 632, 686; skyldbyg 1640:68, 503,
632; betalt i penge 1637:487
- bøder, for beliggelse, restancer 1638:402, 462
- engpenge 1639:75; lejemålspenge af eng 1640:141; eng-
leje 1639:84; skyld af eng 1640:124; af eng-
stykke 1639:63
- flyttepenge, se afflyttepenge ovenfor
- foderkorn (landgilde) 1639:618. Jfr. korn nedenfor
- fogedpenge, se gruppe 471: ridefogder til Riberhus
- frihedspenge 1638:199, 208; 1640:680
- fæstepenge af kongens korntiende, restancer hermed 1637:
320; 1638:35, 57, 209; 1639:48, 216, 352, 353;
1640:358
- fæstepenge, af gårde 1636:747; 1637:320, 464, 571, 594;
1638:208, 254; 1639:64; 1640:169, 177; af halv-
gårde 1639:35; af bol 1636:480; af eng 1639:63;
af eng, tilbagebetalte 1638:252, 300; 1640:179
- fæstepenge, restancer hermed 1636:606, 634, 694, 747, 782;
1637:320, 571, 714; 1639:64; 1640:177, 179
- fæstepenge, lån optaget til betaling heraf 1636:611;
1638:254; 1640:84. Jfr. også gruppe 236: kaution
- fødenød (landgilde) 1639:618; 1640:82, 503; omregnet
i penge 1639:75; 1640:11
- førlov, se afflyttepenge
- får (landgilde) 1638:468; 1639:618
- gæs (landgilde) 1636:102; 1638:208, 468; 1639:618
- gæsteri (penge) 1636:102, 533; 1638:208, 468; 1639:64,
207, 618; 1640:11, 28, 82, 169, 177, 593, 686;
gæsteri skyld 1640:503. Jfr. hestegæsteri nedenfor
- havre (landgilde) 1636:533; 1638:468; 1639:207, 618;
1640:28; havreskyld 1639:226; 1640:470
- havre, for ulovlig klynegravning 1636:689
- hestegæsteri 1638:468; 1639:618. Jfr. gæsteripenge
ovenfor
- honing (eller dens værdi) (landgilde) 1639:618

hovningspenge 1639:64, 618. Jfr. arbejdspenge ovenfor
 husbondsgæld 1638:336
 høns (landgilde) 1638:468; 1640:618; omregnet i penge
 1640:177
 høsthvilling, ydet skriver 1637:855
 ildebrændsel, læs, til slottet 1640:194
 korn 1638:249. Jfr. foderkorn ovenfor
 lam (landgilde) 1638:208, 468; 1639:618; omsat i penge
 1636:102; lam, part heraf, omsat i penge 1640:177
 landgildepenge 1638:468; 1639:64; 1640:10, 11, 169
 lejemålspenge, se engpenge ovenfor
 mølleskyld, til slottet, nedsættelse heraf 1638:224,
 (225); til adelige, restancer 1638:468; 1639:618;
 skyldmel, af mølle, restance hermed til adelige
 1637:88, 128
 oldengæld, se skovsvin nedenfor
 rug(skyld) (landgilde) 1636:6, 445, 533; 1637:72, 192;
 1638:208, 249; 1639:207, 226, 618; 1640:82, 169,
 686; omsat i penge 1637:487; 1639:64; 1640:177;
 skyld, rug 1639:567; 1640:33, 503; skyld af rugsæd
 i marken 1639:552
 sagefaldspenge, restancer til Riberhus 1637:471; 1640:
 194; til Ribe hospital 1637:722
 skattepenge, se gruppe 474
 skovsvin 1639:374; omsat i penge 1639:75; 1640:11, 28;
 part af samme, omsat i penge 1640:686; skovsvine-
 penge 1640:11; restance hermed 1638:208; skov-
 svin, skyld 1640:503. Jfr. svin nedenfor
 skovvogne (landgilde) 1640:11
 skriverbyg 1637:437
 skriverpenge, se gruppe 471: herredsskriver
 skriverskæppe 1640:11
 skyldmel, se mølleskyld
 spindepenge 1636:102, 703; 1637:437
 smør (landgilde) 1638:468; 1639:207, 304 (evt. omsat i
 penge); restance med smørafgift 1637:320; smør-
 skyld 1637:605; 1638:213, 468; afløst med penge
 1640:593
 soldaterpenge, se gruppe 480
 staldøksne (landgilde) 1636:533
 svin (landgilde) 1638:468; 1640:82, 169; omsat i penge
 1639:64, 318; 1640:11; halve svin 1639:207. Jfr.
 skovsvin ovenfor
 tærskerpenge 1638:248, 447
 tømmertræ, omsat i penge 1639:64
 ved (landgilde) 1638:468; 1639:618
 æg (landgilde) 1638:464; 1639:618

305. hoveri (jfr. 287)

Se også gruppe 306
 møgagen til hovedgård 1639:439; 1640:228
 pløjning til hovedgård 1639:452; 1640:213
 fælging til hovedgård 1640:213
 såning af havre til hovedgård 1640:213; af rug til hoved-
 gård 1640:213

høslæt i Riberhus' enge 1640:69
 slæt (antagelig af hø) til hove 1639:264
 høkørsel fra slottets enge 1636:628; 1637:521, 550, 563;
 fra Klosterenge 1640:411
 hø, age sin anpart 1637:550
 tærsken, kasten, opbæren af korn i laden på hovedgård
 1640:213
 gangende arbejde, gjort til hovedgård 1640:213
 gang med bud og breve (hoveri ?) på kongens vegne mellem
 fogder 1638:389
 tilsigelse af fæstere til hovararbejde (hovbud), bragt af
 kvinde 1639:452; tilsagt 1639:438, 439
 tilsigelse af bolsmænd til arbejde på hovedgård 1637:579
 spinding (hovspind), fæsteres, af uld for godsherrens
 frue 1640:329 (jfr. 362), 390
 drivning af avl til ødegårde 1636:727
 hovgavn (hovararbejde), enke får hertil på skifte spade og
 2 segle 1640:662
 kvindegerning, aftægtskvinde skal gøre halvpart heraf
 (til hovedgård ?) fra mikkelsdag til sankthansdag
 1638:213
 hovararbejde, lejet person hertil, kan ikke tåle at slå hø
 1639:269
 tjenestekarle på hovararbejde 1637:521
 fæstere har intet at gøre ægt og arbejde med 1637:222;
 1638:289, 314, 517
 hovtjenere 1639:452
 hovararbejde, stor tynge hermed 1639:437, 438, 453
 hovararbejde som andre tjenere 1639:439; 1640:273
 hovararbejde af halvgård ansat som af helgård 1636:730
 hovararbejde, to fæstere af halvgård, hver med halvparten,
 lige i skyld, landgilde, ægt og arbejde 1639:35
 fæster af bol gør lige arbejde med andre bolsmænd 1637:
 579
 hovararbejde plejer at gå af væring, men fæster tilspurgt
 herom, svarer, at han ikke kan yde sådant 1637:222
 hovararbejde af væring, der kun er et bol, ydes som af et
 bol 1639:210
 hovararbejde og ægter af 1/4 af 1/2 gård, størrelse uoplyst
 1640:593
 hovararbejde og ægt, fuldt, for en helgård 1640:191, 265,
 712
 arbejde og ægt, fuldt, da fæster brugte ejendommen
 1640:265
 hovararbejde og ægter, halvt, af gård og væring 1640:191
 indfæstnings størrelse varierer efter om halvt eller
 fuldt arbejde fastsat ved fæstets indgåelse 1640:191
 fæster skal stå til rette, for det bevislige arbejde og
 ægter, han som hans andre medtjenere kunne tilkomme,
 mens han besad fæstet 1640:273, 331
 dom, at fæster skal stå til rette for det hovararbejde og
 de ægter, han kunne tilkomme, mens han besad fæstet,
 at erlægge og betale 1640:504 (jfr. 273, 331, 338)
 ugedagsarbejde, af adelige fæsteres gårde efter ejerskifte
 1636:125; 1638:390

ugedagsarbejde, af tidligere kannikketjenere, efter ejerskifte, til adelige godsejere 1636:125
 ugedagstjenere 1636:125, 213; 1638:390
 sandemænd fritaget ved kongebrev for hovararbejde og ægt 1639:168
 fæstere, hindrede i fremmøde på tinget, på grund af arbejde på hovedgård 1636:460; i husbonds bestilling 1636:462; i husbonds forfald 1636:180, 183, 733, 774; 1637:190, 313, 533; 1638:510; 1640:411
 arbejde til hove, fæsteres udeblivelse herfra 1639:438, 439, 452, 536; 1640:331, 338; udeblivelse fra hø-ægt 1637:550, 563
 overhørighed ved hoveri 1638:289, 314, 490 (?); 1640:451
 overhørighed m.h.t. ægt og arbejde, fæstefortabelse herved 1638:289, 314, 517
 arbejdspenge, se gruppe 304
 hovningspenge, se gruppe 304
 spindepenge, se gruppe 304
 tærskerpenge, se gruppe 304

306. ægter

Se også gruppe 305
 ægter til Gessing fra Strandby med ridefogden 1636:783
 ægter til Horsens 1639:264
 ægter (rejser) til Kolding 1637:36, 237, 238; 1638:45, 463
 ægter til Lillebælt (Medelfar Sund) 1636:127
 ægter (rejser) til Oksby 1637:36
 ægter til Ribe 1640:213
 ægter (?) (rejser) til Skanderborg 1638:256
 ægter til Vissing Kloster 1638:128
 ægter (rejser) til husbond 1637:36
 ægter, stakkede 1640:213
 skovægter (6 mil) 1640:213
 møgagen og høkørsel, se gruppe 305
 betaling, fæsteres, for andres udførelse af deres pligtige ægter 1636:127; 1637:36, 237, 238; 1638:45; 1639:264
 ægter, udførte af tjenestekarl 1638:463
 ægt og arbejde, fuld, for en helgård 1640:191, 265, 712
 ægt af halvgård ansat som af helgård 1636:730
 ægt og arbejde, halvt af gård ifølge fæstebrev 1640:191
 ægt, lige, for 2 brugere af halvgård opdelt i kvartgårde 1639:35
 ægters og hovararbejdes omfang bestemmer indfæstnings størrelse ved fæstets indgåelse 1640:191
 ægt og arbejde af 1/4 af en halvgård, størrelse uoplyst 1640:593
 ægt og arbejde kan ikke ydes af væring 1637:222
 ægter, sandemænd fritaget herfor i.h.t. kgl. brev 1639:168
 ægter, fæster intet at gøre sådanne med 1637:222; 1638:289, 314, 517

ægter, stor tyngte bl.a. hermed 1639:437, 438, 453
 ægter af væringer 1637:222; 1639:210
 ægter, tilsigelse hertil 1636:783; 1638:128
 overhørrighed med ægter 1636:783; 1638:128, 195, 289,
 314, 334; 1639:439, 536; 1640:676, 732 (?)
 overhørrighed m.h.t. ægter benægtet af fæster 1640:693
 ægter, for kort tid mellem disse, hævdet af fæster
 1636:783
 fæstefortabelse på grund af overhørrighed, se gruppe 305
 fæstere står til rette for ikke udført ægt og arbejde
 1640:273, 331, 504

308. godsherren som husbond (jfr. 12, 114, 273, 309, 310)

husbonds minde, give sig heri, m.h.t. lensmanden, se
 gruppe 471: sager forelagt (lensmand)
 husbonds minde, adelsgods, give sig heri eller skyde sag
 for husbond: vedr. aftægt 1640:442; vedr. bygnin-
 gers forfald 1636:667, 668; vedr. gældssag 1638:
 14; 1640:13; vedr. markskel 1640:449; vedr. over-
 hørrighed med ægter 1640:676; vedr. overfald 1637:
 618; vedr. restancer 1639:75; vedr. slagsmål
 1636:407; vedr. strid om havresød 1636:555; vedr.
 tjenestekarls forseelse 1639:249, 256; vedr. trol-
 domssag 1640:552, 556; vedr. urigtig vurdering
 1637:330, 348 (jfr. 380); vedr. diverse 1637:470;
 1638:509; 1640:497
 husbond, tale med denne før 4. ting 1637:98
 husbond, tale med dennes fuldmægtig om bortførelse af
 bygninger på gård 1638:129
 husbond kræver, at person skal på tinge indrømme bagtalel-
 se eller igen indstille sig for ham 1638:418
 husbond kræver at stilles tilfreds, ellers retslig forføl-
 gelse 1637:164
 husbond kræver soldaterpenge betalt, ellers udlæg 1639:82
 husbond, fæstere lover at stille ham tilfreds m.h.t. re-
 stancer af skyld og landgilde 1637:24
 husbonds sag, forbehold heraf 1636:329, 807; 1638:237;
 1639:548; 1640:550, 551
 øvrighedens sag uforkrænket 1639:214, 215
 husbonds forfald, fæstere heri 1636:180, 183, 460, 628;
 1637:533; 1638:510, 514; fogeds erklæring herom
 1636:183; skriftlige erklæringer herom 1636:733,
 774; 1638:510; 1640:219, 411; tingsvidnes udste-
 delse herom 1637:313
 godsherres stavns 1638:620; 1639:472
 husbond nærværende ved forlig 1639:391
 godsejer (ved forvalter) kræver rigtig aftægtskontrakt
 indgået 1637:403
 godsejer anmodes om at medbesegle aftægtskontrakt 1638:
 550
 godsejer ønskes som værge af fattig pige uden nære slægt-
 ningene 1637:595; 1639:138, 139
 tilbud at strid om økonomisk mellemværende kan afgøres af
 husbond 1637:48

- godsejer overværer i fruerstue på hovedgård forligs indgåelse 1636:107
- godsejer overværer fæsteres mageskifte af enge 1638:467; 1639:391
- godsejer (ved fuldmægtig) er hjemmel for fæsters tørvegravning og lyngslæt, indtil andet bevises med sten eller stage eller rigtigt sandemandsbrev 1639:261
- fuldmægtig er i godsejers fravær på hans vegne hjemmel for fæsters lyngslæt, tørvegravning o.l. fra gods-herren overtog hovedgården og til hans hjemkomst 1638:161
- fuldmægtig for godsejer anmoder om sags udsættelse til godsherrens hjemkomst 1637:813
- godsejer ønsket som forligsmand 1639:254
- godsejere, bødebeløb ved overtrædelse af bys vedtægt 1636:728; 1637:704; 1638:226, 359; 1639:57, 467; ved overtrædelse af sognemænds bestemmelser 1639:87
- godsejere, bødebeløb ved forligs overtrædelse 1639:214, 215, 548
- godsejer forfølger beliggelsessag 1639:457; 1640:152, 197, 341; sagsøgte frifundet ved dom på grund af afgivet ægteskabsløfte 1640:190 (hospital)
- godsejer forfølger sag om uhjemlet borttagning af boghvede fra ager 1637:924
- godsejer forfølger sag om brændevinssalg 1638:496
- godsejer forfølger sag mod tidligere fæster for borttagning af vinduer o.l. fra afhændet bygning; sidstnævnte frifindes ved dom 1638:517
- godsejer forfølger sag mod tidligere fæster for ubillig mishandling af af ham købte huse 1640:211 (jfr. 186), 212, 230, 259, 321, 372, 425, 455, 456, 457, 458, 490, 492, 509, 510
- godsejer deltager personligt i ransagning efter bygningsmaterialer fjernet fra af ham købte huse 1640:432, 455, 457, 458
- godsejer kræver påstået forfalsket brev indforseglet 1638:519
- godsejer tager vidne om ulovlig jagt 1638:29
- godsejer lader kvindes krænkelser af kirkefred retsligt påtale 1637:569, 625
- godsejer lader rejse kættersag (legemlig omgang med ko) 1637:95, 113, 124 (frifindelse)
- godsejer rejser tiltale mod alle tjenere under en hovedgård for overhørighed 1638:490
- godsejer rejser tiltale mod enkelte fæstere for overhørighed m.h.t. ægt og arbejde med krav om fæstefortabelse 1638:289, 314, 517; 1639:438, 439, 452, 536; 1640:451
- godsejer rejser tiltale for overhørighed med ægt og arbejde og tilkendes ved dom erstatning 1640:504 (jfr. 273, 331, 338)
- godsejer tiltaler mange fæstere for overhørighed med betaling af soldaterpenge 1639:82, 157 (dom)
- godsejer tager vidne om sønderskæring af flagtørsv 1637:460

- godsejer får dom, at person skal rømme fra gods 1640:
544 (jfr. 496)
- godsejer rejser sag vedr. fæsters trusler og vold 1637:
706; 1640:472
- godsejer rejser sag om tilbagelevering af uld udleveret
til hovspind 1640:329, 362, 390
- godsejer rejser sag om røgters undvigelse af plads på
hovedgård 1639:272, 273, 566, 617; 1640:134
- godsejer rejser sag om ulovligt øksnesalg 1639:454, 455,
472; 1640:153, 245
- forvaltere på godsejeres vegne får på møde stridigheder
mellem deres fæstere afgjort 1638:499
- godsherre advares af fæster selv at så rugsød efter fæ-
steopsigelse 1639:437, 438, 453
- godsejer afæskes betaling for huse og bygninger efter fæ-
sters opsigelse af fæste 1639:437, 450, 453; 1640:
41, 68, 186
- fæstere lover på møde i hovedgårds fruerstue at betale
soldaterpenge i to terminer, men betaler ikke
1639:82 (jfr. 157)
- godsejers fuldmægtig kræver varsel til sin husbond m.h.t.
vidner om landsbyskel 1639:262
- godsejer forbyder fæstere i 3 sogne at bortleje eller
låne agre eller enge fra deres gårde 1639:371
- forbud mod udleje af kirke- og kapitelstjeneres ejendomme,
agre og enge 1638:645
- bortleje af ager og eng fra fæstegårde uden husbonds bil-
ligelse 1637:296, 425
- godsejers forbud for hans bolsmænd og tjenere fremtidigt
at bruge enges afgrøde i hovedgårds mark og enemærke
1638:376
- godsejers forbud mod høst af afgrøde i gårds jord, men
frøgæld og isød tilbudt dem, der havde sået deri
1638:302
- ødejord drevet af andre fæstere 1637:621
- enge, tidligere bortfæstede, tages i brug under hovedgård
1638:252, 300; 1639:63, 84; 1640:141 (jfr. 124)
- husbonds grund og ejendom, fæster vedkender sig det, han
har i brug, som 1639:513
- fæste af gårde, opsigelse heraf, fortabelse heraf o.l.,
se gruppe 300
- forvalters løfte om fæste 1637:429; 1640:191
- forvalters sag om fæstepenge 1637:464
- godsejers lån af havre (udsød ?) til fæster 1639:75
- godsejers lån af rug til fæster 1640:686
- godsejer har ikke fået skyld eller landgilde i 2 år af
forarmet fæster 1640:208
- godsejer betaler for fæsters forseelse 1636:235
- fogeds udlæg for fæster 1639:146
- godsejer vil unde fæster minde af væring i forbindelse
med udlæg hos denne for gæld 1637:222, 223
- godsejer afstår af god betænkende sit halve tilgodehaven-
de, for at de øvrigt kreditorer kan få deres halve
gæld dækket 1637:176
- godsejers betaling for tingsvidner, fæsteres restancer
hermed 1638:208

godsejers restancer hos fæster tilbydes betalt af denne, hvis han får en måneds respit 1640:686
 fæsteres forpligtelsesbreve til godsejer 1640:34, 35
 fæsters gæld til godsejer med kaution ved andre fæstere 1636:226; 1637:188 (kaution ?)
 fæsters gæld til godsejer, dækket ved lån hos andre fæstere 1638:498
 fæsters gæld til godsejer 1639:92
 udsætning for gæld til godsejer ved restancer 1636:60, 173; 1637:144, 222, 477; 1640:34, 35, 212, 470.
 Jfr. iøvrigt grupperne 50 og 53
 udsætning for soldaterpenge ikke betalt til godsejer 1639:82
 fordeling for tiende til godsejer 1640:218. M.h.t. tien-derestancer, se også grupperne 50 og 510
 fæsteres landgilde m.v. oppebæres af borger i Ribe efter fuldmagt fra godsejer 1638:199
 godsejer begærer stor tyngde med ægt, arbejde o.a. af fæstere 1639:437, 438, 453. M.h.t. hoveri og ægter, se grupperne 305 og 306

309. godsernes embedsmænd (jfr. 271, 272, 273, 288)

lensmænd, delefogder, ridefogder, se grupperne 3-4, 11, 471

fogder, navne uangivne, på hovedgårde:

Dejbjerglund, påhørelse af varsel 1636:114; 1640:155

Nørholm, påhørelse af varsel 1640:275, 301

Skodborghus, påhørelse af varsel 1640:124, 141; angivelse af afdød fæsters skyld 1640:632

ladefogder på Krogsgård 1638:531; på Visselbjerg 1636:457, 778, 795, 796, 798; 1637:519, 520, 579; 1638:362, 401, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 428, 495, 511, 512, 520, 602. Jfr. også hovedreg. K.15: Ebbe Mortensen

skrivere:

slotsskriver, Riberhus, Peder Sørensen, se hovedreg. R.4; strid om ydelse betalt ham 1637:11; krav om ydelse 1637:72 (hans seddel)

slotsskriver, Riberhus, Peder Børgesen (senere ridefoged), se hovedreg. R.4; lån til delefoged, godsagt for af fæster 1639:175

skriver, Riberhus (?), Christen Skriver, betaling til ham 1638:93

skriver, Riberhus, påhørelse af varsel 1640:155

skriver, Hald slot 1637:437

skriverbyg og skrivnerskæppe, se gruppe 304

skriver, Krogsgård 1637:703, 855; 1638:150. Jfr. hovedreg. K.15: Erik Skriver

fogder, fuldmægtige, visse bud o.l., angivne navne, på hovedgårde (vægtigere sager anført, jfr. gruppe 273):
 Anders Christensen, Varde, fuldmægtig for Niels Krag 1637:543, 586

Bertel Christensen, Agervig, fuldmægtig for Otte Kaas 1636:238, 348, 357, 378; for Iver Vind 1637:706; 1640:521

- Christen Hansen Smed, Hulvig, på Iver Vinds vegne 1637: 569, 571, 625; 1638:21, 128, 129, 194, 195, 196, 333, 334, 534; 1639:415; 1640:472, 592
- Christen Madsen, Varde, fuldmægtig for Just Høg, hofmester på Sorø Akademi, se gruppe 272
- Christen Olufsen, borgmester, Varde, fuldmægtig for Niels Krag 1636:586; 1637:499; ridefoged for Hald lens gods i Skast herred, se gruppe 271
- Christen Christensen Tasterup, fuldmægtig for Erik Juel 1636:228; for Mads Laursen, foged på Haltrup 1636: 95; fuldmægtig for Iver Vind 1638:670
- Gregers Clemendsen, Andrup, fuldmægtig for Godske Rathlou ang. skriverpenge for breve 1637:703; 1638:429-433, 437, 486, 490, 496, 499, 504 (?), 620; 1639:361, 438, 452, 536, 566, 571, 607, 617; 1640:68, 72, 82, 134, 152, 163, 186, 197, 210, 211, 212, 228, 230, 245, 265, 321, 341, 362, 372, 380, 424, 432-438, 455, 456, 490, 503; tidl. fæsters udsagn, at siden G.C. blev "foged" på Krosgård, kunne der hverken være fogder eller tjenere ret længe til hobe 1640:437
- Gregers Clemendsen, Andrup, fuldmægtig for Osvald Rathlou 1637:710, 774, 855
- Gregers Clemendsen, fuldmægtig for forvalter Johan Sturck Pedersen, Krosgård 1637:129, 353; 1638:17, 78, 248
- Hans Frandsen, Tømmerby, bud for Peder Lange, ang. gårdes skattefrihed 1636:213
- Hans Jessen, Hunderup, fuldmægtig for Peder Lange 1637: 348, 349; 1639:13; for Gunde Rostrup 1638:153, 283
- Hans Nielsen, tjenende på Bramminge, bud for Iver Lange 1636:60, 143
- Hans Nielsen, Fåborg, for Niels Krag (jfr. gruppe 272) 1640:129; fæste af eng til kirke 1640:179
- Hans Thomsen, foged (for Otte Kaas) på Frøstrup 1639:37
- Iver Andersen, borger i Viborg, fuldmægtig for Gunde Rostrup 1637:57, 153
- Jakob Nielsen, foged (for Jørgen Krag) på Endrupholm, sager om arveforlig 1640:261; om fæsteres mageskifte af enge 1639:391; om svendeskat 1640:257; om øksnekøb 1639:454, 455
- Jakob Svendsen, Nebel, på Christence Krag's vegne 1637:315
- Jens Christensen, Højøllu, fuldmægtig for Christence Krag 1636:222, 557, 626, 642
- Jens Jensen, Stundsigt, fuldmægtig for Hans Lange, i sag om trusler 1638:345
- Jens Nielsen, foged (for Jørgen Rathlou) på Krosgård 1638:269, 289, 301, 349, 377, 389, 403; i udlæg for Osvald Rathlou 1638:447
- Jens Sørensen, foged (for Thomas Juel) på Sønderstov 1636:403
- Jens Sørensen, fuldmægtig for Iver Lange, tjenende på Bramminge 1636:582
- Jep Ovnbøl, Ovnbøl, fuldmægtig for Iver Lange 1639:695
- Jep Sørensen, Solbjerg, fuldmægtig for Ribe Hospital, se gruppe 272

- Jes Hansen, Rovsthøje, fuldmægtig for Thomas Juel 1636: 606, 678, 679, 688, 706, 709, 713, 726, 742, 772; 1637:98, 164; 1640:405; ang. kvittering for landgilde 1640:10; ang. kassation af breve udstedt af godsherren 1638:535, 536, 613; 1639:46; ang. fæsteres overhørrighed 1640:676
- Jens Thomsen, Hunderup, fuldmægtig for Peder Lange 1640: 397
- Johan Sturck Pedersen, 1636 fuldmægtig for Godske Rathlous arvinger, forvalter på Krogsgård, senere borger i Ribe, se hovedreg. K.15 (og note til 1638:283), hans fuldmægtig Gregers Clemendsen, Andrup (s.d.) i gældssager 1637:129, 353; køb til J.S.P. af øksne 1637:636; 1638:61, 106; stævner personer for gæld for korn 1637:782; stævnet for (privat ?) gæld 1638:153 (jfr. 1637:153); hans tidligere husbond Cai Buchwald, Kiel 1638:153; fuldmægtig for borger i Ribe ved vidne om dennes fuldmagt fra Cai Sested (Sehested) 1638:199
- Johan Sturck Pedersen, borger i Ribe, fuldmægtig for Jørgen Rathlous, ang. betaling for huse (bygninger) 1638:655; i sag vedr. bortfjernede bygningsmaterialer 1640:455
- Jørgen Pedersen, foged på Nørholm, se hovedreg. N.16
- Kjeld Jørgensen, foged (for Iver Vind) på Nørholm, se hovedreg. N.16 1639:47, 64; ang. restancer 1639: 157, 534; hans fuldmægtig Laurids Pedersen, Allerup 1639:157, 618
- Kjeld Lausen (Libsterup, Livstrup), foged (for Mandrup Abildgård) på Skodborghus 1636:407, 409; 1639:51; 1640:680; sag om ligning af fæsteres jorder 1636: 290, 328; ang. restancer 1639:63; ang. vurdering af huse (bygninger) 1639:58; ang. øksnekøb 1636: 3, 23, 36, 54, 62, 107, 111
- Laurids Bertelsen, foged på Ølluf, fuldmægtig for Christence Krag, se hovedreg. Ø.1 og gruppe 309; påhører varsel på Ølluf 1639:84; udbetaler såkaldt hesteleje til sandemænd 1640:403; sag ang. markskel for Varde bys o.a. jorder 1640:274-276, 278-280, 297-299, 302, 303, 343, 344, 346, 348, 350, 378, 391, 398, 400-402, 548, 553; samtykker vidne om fæsteres mageskifte af engjorder 1638:467; sager ang. godsejerens erhvervelse af enge 1638:252, 300; 1639:63, 84; 1640:124, 141; ang. ulovlig tørvegravning 1639:305, 316, 317; 1640:278; ang. godsejers værgemål for ugift pige 1637:595; 1639:139; ang. fattigs restance 1640:208; ang. kopi af stævning 1640:548
- Laurids Bertelsen, foged på Ølluf, fremlægger brev på tinge fra Niels Krag, Trudsholm 1640:486
- Laurids Bertelsen, foged på Ølluf, for Ribe Hospitals forstandere 1640:275, 276, 278-280, 297-299, 302, 343, 346, 348, 350, 378, 391, 398, 400-402; udbetaler såkaldt hesteleje til sandemænd 1640:403
- Laurids Hansen, foged (for Jørgen Rathlous) på Krogsgård, sager ang. skyld 1640:296; ang. hovspind 1640:329, 411

- Laurids Pedersen Skriver, herredsskriver, Allerup, visse bud for Margrethe Ahlefeldt, Visselbjerg 1639:192; 1640:496, 565; for Christence Krag, Øllufgård 1640:686; for Jørgen Krag til Endrupholm 1637:591, 653; 1638:606 (?); 1640:173; for Otte Kaas, Nandrupgård 1637:477; for Iver Vind 1638:468; 1639:82
- Lave Jørgensen, Livstrup, på Mandrup Abildgårds vegne 1636:425
- Mads Jessen, Todbøl, fuldmægtig for Bagge Griis, ang. landgilderestancer 1636:734; på Maren Krags vegne, ang. landgilderestancer 1637:87 (jfr. 46)
- Mads Lauridsen, foged (for Erik Juel) på Haltrup, se hovedreg. H.5, skriftligt indlæg til tinget 1636:183; sag om ulovlig oppebærelse af ydelse af ål 1636:95, 162, 180, 184, 196, 228, 235; hans fuldmægtig Christen Christensen Tasterup (s.d.)
- Mads Madsen, foged (for Otte Kaas) på Frøstrup, bortfæstning af gadehus (med fæstebrev, dat. Frøstrup) 1640:669
- Morten Nielsen, Alslev, foged (for Jørgen Ahlefeldt og Margrethe Ahlefeldt), se hovedreg. A.4; vedr. fordeling og udsættelse for fæsteres restancer 1639:39, 192; vedr. registrering og overslag af bo med gæld større end gods 1639:401; udlæg for fæster til husbonden 1639:146; 1640:8; ang. overhørighed 1640:451; overværer forlig om arveafkald i hovedgårdens fruerstue 1640:516, 517; sag ang. ulovligt fiskeri 1640:564; vedr. søk 1640:532
- Morten Nielsen, Alslev, fuldmægtig for Otte Kaas, ved forlig om minde af gård 1638:615; ang. bortkommet gælds-brev 1638:648 (jfr. 617); visse bud for Iver Lange med vidne om placering i stolestader i Solbjerg kirke 1636:277
- Niels Christensen, Vognbjerg, fuldmægtig for Jørgen Arenfeldt til Vorgård, sag vedr. soldaterpenge for karl 1639:550
- Niels Lambertsen, Hjortkær, fuldmægtig for Jørgen Krag 1636:22, 41, 92, 209, 631, 667, 739, 785; 1637:345, 460, 813, 917; 1638:19, 29, 161; på Skanderborg rejse 1638:256
- Niels Lassen, Kokspang, på Niels Langes vegne, ang. fæste-penge 1637:594
- Niels Thomsen, tjenende på Ølluf, fuldmægtig for Christence Krag, får vidne ang. sandemænds sværgen drabsmand fredløs 1618 til Viborg landsting 1640:503
- Nis Pedersen, Brøndum, bud for Niels Krag, dekan i Ribe Kapitel, se gruppe 272
- Oluf Nielsen, Alslev, bud for Jørgen Ahlefeldt 1637:408
- Peder Christensen, Endrupmølle, fuldmægtig for Jørgen Krag 1639:249, 256, 261, 262, 391; ang. fordeling for tiende 1640:218; ang. fiskeret 1640:219, 220, 226, 227, 313, 352; fuldmægtig for Ove Krag, Nordvigård (Norge) 1639:567; fuldmægtig for Iver Lange, ang. fiskeret 1640:219, 220, 313, 352

- Peder Hansen, foged (for Peder Lange), Sneum 1636:517, 743, 789
- Peder Sandersen, Christiania (Oslo), fuldmægtig for Anne Krag, Norge, ang. restancer af afgifter m.v. 1637: 61, 62, 63, 154, 192, 212; 1639:567
- Peder Skriver, Allerup, på Margrethe Ahlefeldts vegne, dom over person at rømme hendes gods 1640:544
- Poul Jakobsen, foged (for Laurids Pogwisch), Skrumsager 1638:511, 512; 1639:308
- Poul Jensen, foged (for Laurids Pogwisch), Skrumsager, ang. restancer og fæstes forbrydelse 1636:480, 523
- Rasmus Mikkelsen, Mølby, på Erik Juels vegne, ang. restance med stedsmål 1636:634, 694, 747
- Søren Lausen, Livstrup, på Mandrup Abildgaards vegne 1637:296; 1638:184, 208, 573
- Torsten Christensen, Guldager, bud for Knud Gyldenstierne, lensmand på Hald, se gruppe 271; på rådmand Steffen Nielsen, Vardes vegne (for Hald len), se gruppe 271; for Niels Krag som indehaver af Varde syssels provsti, se gruppe 272; for Niels Krag som dekan i Ribe kapitel 1639:370; ang. beskyldninger for trolldom 1640:38, 43; se også gruppe 272
- Torsten Christensen, Guldager, på Niels Krags vegne 1637:84, 262, 592, 624, 752, 835, 915; 1638:24; 1640:125, 266, 267, 555, 648, 665, 667
- Torsten Christensen, Guldager, fuldmægtig for Otte Kaas 1637:622

310. administration af godset (jfr. 287, 308, 329)

- m.h.t. krongods, se gruppe 471
- jordbog over hovedgårds bøndergods skrevet med godsejers egen hånd 1637:600
- forbud for udejere at ride eller køre med vogn igennem hovedgårds mark 1636:517
- forbud mod at gå over hovedgårds enge og enemærke; dette bestrides af delefoged på Riberhus, da kongen er lodsejer i hovedgårdens mark på grund af præstegårds eng deri 1638:389
- forbud mod hovedgårds bolsmænds og tjeneres brug af enges afgrøde i hovedgårds mark og enemærke udover indværende år 1638:376
- forbud mod et sogns samtlige beboeres tørvegravning og lyngslet på nabolandsbyers marker 1639:362
- forbud mod landsbys kreaturers græsning på nabolandsbys mark 1637:315
- adelige kan ikke tvinge deres bønder til at sælge deres varer til sig, men skal have dem i deres minde, som om de købte af fremmede 1640:245
- godsejer ved fuldmægtig befaler registrering af bo efter afdød, da hans hustru er syg 1637:109
- godsejer ved fuldmægtig tager vidne om effekter i afdøds bo 1638:575
- godsejer ved fuldmægtig lade vurdere et stykke hus og nogen gødning derved 1637:622

vurderinger og syn, se iøvrigt gruppe 25
 godsejer ved foged lader udmelde 6 mænd til ligning af
 fæsteres jord 1636:290 (jfr. 328, 329)
 godsejer samtykker i skifte af agerjord mellem fæstere
 1636:527
 godsejer aftinger med fæstere ydelse for ulovlig klyne-
 gravning i hans indsvorne mark 1636:22, 40
 beløb til jordbesiddere ved overtrædelse af byvedtægter
 1636:728; 1637:704; 1638:226, 359; 1639:57, 467
 beløb til jordbesiddere ved overtrædelse af sognemands
 bestemmelser 1639:87
 beløb til godsherre ved forligsbrud 1638:345
 bøder i horsag hævdes at tilfalde godsherre, da fader
 til lovbyrder bor på hans stavv 1638:620
 fæstere på adelsgods kaldt til Riberhus for at skrives i
 skat og til soldaterudskrivning 1640:470
 svendeskat af godsejers tjenere erklæres af foged ydet
 1640:257
 delefogden på Riberhus varsler adelens tjenere for deres
 skat 1636:289b; 1638:52, 81, 383, 393; 1639:167,
 191; 1640:691, 698
 delefogden på Riberhus fordeler adelens tjenere for skat
 1636:293; 1639:576; 1640:698; for penge for korn-
 skat 1637:81
 delefogden på Riberhus fordeler ladefoged på hovedgård
 for skat af gård, han tidligere iboede 1638:531
 delefogden får dom over adelens tjenere i to sogne for
 skatterestancer 1640:655
 godsejer udlægger skat for fæster 1638:207; udlægger
 korn- og madskat for fæster og har lensmandens egen-
 hændige kvittering derfor 1639:530
 udsættelse for skat, der loves ydet husbonden 1640:470
 vidne til godsejer, at 2 gårde har været skattefri og al-
 drig har været krævet for skat af skrivere eller
 delefogder i mands minde, da de er ugedagstjenere
 1636:213
 vidne til delefoged på Riberhus, at gård nu er ugedags-
 tjener i hovedgårdens sogn, følgelig skattefri
 1638:390
 stokkenævns vidne til delefoged på Riberhus om gods skif-
 tet til adelige godsejere, til dels angivet som uge-
 dagstjenere, antagelig derved skattefri, ligeledes
 om øde gårde 1636:125
 skatter til kongen af gårde, for hvilke ejendomsforhold
 ikke er oplyst, se gruppe 474
 frifindelse af fæstere for husbonds tiltale 1638:517;
 1640:245, 273
 m.h.t. fæsteforhold, se gruppe 300
 m.h.t. godserhvervelse o.a. ejendomsforhold, se gruppe 273

312. pastvang (jfr. 81, 114, 314)

pas og bevis til præsten for tilflyttere 1638:495
 hjemmel og tilladelse krævet af delefogden for at ind-
 flytte på kongens gods 1640:77, 154 (dom), 474 (i
 lensmands minde)

forbud at huse søn og svigerdatter på hospitalsgods uden tilladelse 1640:40
 forbud at huse person på hospitalsgods 1640:133, 172
 dom at rømme adelsgods efter forpligt 1640:544

313. overdragelse af fæstegods fra en fæster til en anden (jfr. 78, 79, 98, 114)

Se gruppe 300 og m.h.t. salg af bygninger og pantsætning gruppe 301, m.h.t. aftægt gruppe 540 (jfr. 78)

314. flytninger og rømninger (jfr. 79, 81, 114, 238, 312, 607)

m.h.t. flytninger, se gruppe 238
 hustru bortløbet fra ægtefælle, efterlyst på tinge 1636:152 (jfr. 151)
 hustru tit og ofte løbet fra ægtefælle imod hans vilje og minde 1636:467
 tjenestesvend (senere selvmorder) undviget af tjeneste 1640:95
 røgter og vogter af køer på hovedgård undvejet af tjeneste 1639:272, 273
 røgter på hovedgård udeblevet fra indgået fæstemål 1639:566, 617; 1640:134
 tjenestekarle og tjenestepigers brud på fæstemål, se gruppe 232
 person bortløbet med pengesum 1639:253
 person dømt at rømme adeligt gods 1640:544

UDNYTTELSE AF AREALET 320 - 349

320. omdrift (jfr. 215, 217, 302)

bymarker, se gruppe 215
 vange 1636:485, 659; 1637:342, 455, 509, 646, 737, 815; 1639:357, 523; 1640:6, 193, 296. Jfr. også hovedreg. og register 2: stednavne, hvori vang (vong) indgår
 særvange, forbud herimod 1640:244
 bygvang 1640:6
 rugvang 1637:120
 vang, gødet 1637:167
 fælligagre 1640:170
 fællesmark, to ejerlags 1640:382
 havretægter 1636:627; 1637:167
 rugtægter 1636:627
 indtægter 1639:336; 1640:716
 tægter 1636:30, 31, 250, 391, 627, 737; 1637:167, 173, 342; 1639:523; 1640:193, 215, 242, 244; voldgift om tægter 1640:215; komme i tægt med 1640:244; ved oprettelse af flere tægter, da gives grønjord til aftægtsnyder 1639:523
 agre, udyrkede 1636:627
 agre, sprunget i lyng 1636:627
 bårager 1640:454
 ende af agre, opløjet 1637:251

agre påført gødning (møgede) 1637:118, 171 (i toft), 350;
 1639:78
 agre, kun delvis gødede 1638:434
 agre, ugødede 1637:651, 685; 1638:433, 434
 grønland påført gødning 1638:236. Jfr. grønland nedenfor
 jord påført gødning 1639:78; 1640:32. Jfr. gødejord og
 gødeland nedenfor
 marker påført gødning 1636:102; 1637:176, 270, 320, 354,
 800; 1638:213, 433; 1639:122, 225; 1640:33
 agre, udbrug af (brug en såningsperiode igennem) 1637:
 518, 523, 566, 584; 1638:236, 250, 416; 1640:244,
 725
 jord, udbrug af 1640:662
 sædeland, udbrug af 1638:213
 agre, der ikke burde sås med korn førend til forår
 1640:527
 falg (pløjet grønjord) 1636:431; 1637:358; 1638:213,
 419
 grønage 1636:115, 627; 1637:342, 343, 723; 1639:118,
 523
 grøneg 1636:397
 grønjord 1636:391; 1637:394, 589, 827; 1639:336, 523;
 1640:32. Jfr. falg ovenfor
 grønland 1636:30, 436; 1638:236; til bygsæd 1638:236;
 til aftægtsfolk 1636:436; 1638:236
 gødejord 1640:593
 gødeland 1636:802
 hedeagre, gamle, ubrudte 1637:119
 nyland 1636:115, 449, 451, 494; 1640:631; andenårs
 1637:342, 343
 jord, nyoppløjet, ikke tjenlig til at slå eller give
 korn 1636:756
 sædeland 1638:213
 vræg (tilsåningsperiode) 1636:757; 1637:518
 kornsæd 1636:20, 21, 88, 89, 115, 226, 255, 472, 532,
 570, 582, 667, 727, 766, 769; 1637:171, 426, 531,
 631, 853; 1638:1, 67, 222, 339, 353, 416, 576, 603,
 605; 1639:80, 93, 146, 175, 345, 366; 1640:135,
 296, 417, 470
 kornsæd, sået 1638:416
 kornsæd på marken 1640:503, 508, 526, 583, 587, 588,
 667, 684
 kornsæd, fælles for 2 fæstere 1638:416
 kornsæd, udvurderet, men indløst ved låns optagelse
 1639:366
 sæd 1636:362, 651; 1637:326, 523, 914; 1638:67, 236,
 250; 1639:92, 118, 175, 192, 319; 1640:261, 725
 jord med isået korn 1637:584, 678 (rug og byg), 716,
 740; 1638:236 (rug), 364 (rug)
 korn i agertoft 1639:329
 korn i tægt 1640:241
 korn på agrene, evt. optælling ved tiendeydelse 1637:
 174 (jfr. 184)
 korn på marken skal høstes, vurdering til boskifte frem-
 skyndet 1640:430, 503

- korn, avlet på marken, skiftes arvinger i kærven 1640:
662
- vårkorn 1636:769
- vårsæd (boghvede, byg og havre) 1639:79
- boghvedesæd 1636:532, 667, 702 (s. 207); 1637:171, 239,
252, 455, 509, 551, 566, 605 (s. 182), 646, 651,
685, 723, 737, 740, 814, 815, 816, 817, 829, 846,
888, 894, 924; 1638:251, 425, 452, 554, 584;
1639:401
- boghvedesæd, forbud mod 1636:391
- boghvedeagre 1637:551, 566, 646, 737; 1640:503
- agre fæstet til boghvede 1637:651, 685
- agers afgrøde (boghvede) 1637:685
- agre med byg og boghvede 1637:455; 1640:503
- stykker boghvede 1636:667
- stykker boghvedeland 1637:509, 888
- boghvede i et stykke bygland 1640:447
- boghvede, når vi får boghvede 1638:221
- rugsæd sået efter boghvede, se nedenfor
- byggsæd 1636:73, 115, 284, 315, 391, 417, 431, 436, 532
(s. 159), 667, 702 (s. 207), 731, 744, 769; 1637:
252, 342, 350 (s. 107), 373 (s. 114), 455, 478, 509,
535 (s. 165), 551, 605, 628, 723, 785, 850, 863,
864, 898, 901; 1638:213, 236, 250, 425, 452, 547,
554; 1639:336 (i grønjord), 401; 1640:28, 32, 126,
454 (blok), 470 (stykke), 527
- byggsæd: god jord at udbruge med 3 kærve rug efter byg
1640:28
- bygagre 1637:478, 535, 551, 605, 628, 723, 785, 863,
901; 1638:419; 1639:326, 407; 1640:6, 447, 503,
622, 623
- bygstubagre 1640:527
- møntager i toft med byg 1640:447
- agre med byg og boghvede 1637:455
- anden kær ager med byg og havre 1640:447
- bygandet 1640:598
- byg i agerender 1637:898
- byggblokke 1640:503
- byggjord 1638:213
- bygland, stykke med isæt boghvede 1640:447
- byggstykker 1636:667; 1637:509; 1640:470
- bygvang 1640:6
- havresæd 1636:250, 284, 298, 364, 397, 431, 528, 530,
555, 556, 627, 644, 645, 658, 659, 702 (s. 207),
769; 1637:320, 326, 350 (s. 107), 354, 359, 373
(s. 114), 455, 477, 523, 535, 897 (i toft), 605
(s. 182), 740, 898 (i toft); 1638:425, 452, 547,
554; 1639:225, 401; 1640:33, 126, 296 (stykke
havre), 470 (stykke)
- havresæd, ikke brugt 1637:252
- havreagre 1636:298, 397, 658, 659; 1637:359, 509, 523,
679, 898 (i toft); 1638:419; 1639:357, 481, 498,
499, 500, 501, 581; 1640:296, 454, 503
- havre i anden kær ager 1640:447

- agerender med havre 1637:479
 andet, halvt med havre 1640:470
 havremærsk 1638:324; 1640:144
 havrestykker 1636:364; 1637:455, 477; 1640:291, 296,
 454, 470, 503
 havrestykker i anden kærvtæg 1639:226
 havretægter 1636:627; 1637:167
- rugsød og rugagre 1636:5, 15, 30, 31, 60, 81, 82, 102
 (s. 36), 145, 204, 223, 250, 263, 298, 313, 315, 343,
 364, 391, 392, 410, 431, 436, (502), 532, 622, 627,
 637, 648, 658, 659, 667, 702 (s. 207), 705, 731,
 784, 802 (s. 240); 1637:23, 112, 115, 136, 144, 145,
 167, 171, 176 (s. 58), 180, 181, 192, 222, 224, 225,
 246, 251, 252, 270, 293, 320 (s. 94), 326, 342, 350
 (s. 107), 353, 373, 421, 455, 477, 478, 489, 508,
 509, 523, 535 (s. 165), 545, 551, 556, 605 (s. 182),
 626, 627, 628, 651, 679, 691, 740, 745, 826, 828,
 846, 888, 889, 901; 1638:148, 151, 222, 236, 250,
 251, 364, 419, 425, 434, 447, 448, 452, 547, 554,
 (576), 577, 597, 625, 636; 1639:35, 79, 118, 122,
 192, 196, 200, 225, 226, 229, 295, 326, 334, 357,
 437, 453, 490, 491, 523, 552; 1640:27, 28, 29, 32,
 33, 85, 126, 143, 170, 201, 202, 291, 296, 306, 327,
 354, 454, 470, 503, 557, 578, 662, 725
- rugland, stykker 1637:144; 1640:470, 503, 598
 stykker boghvederug 1640:503
- rugsød sået efter boghvede 1636:15, 145, 315 (boghvede-
 rugsød), 802; 1637:144 (rugsød i boghvedeland),
 223 (boghvederugagre), 225 (do.), 350 (s. 107) (bog-
 hvederugsød), 535 (do.); 1638:148 (do.), 425 (bog-
 hvederug), 447 (sået efter boghvede); 1639:226 (bog-
 hvederug); 1640:143 (boghvederugsød), 296 (boghvede-
 rugager), 470 (do.), 503 (stykker boghvederug)
- møget rugsød (møntrug) 1636:315, 667 (i traver), 802 (s.
 240); 1637:23, 112, 115, 270, 320 (s. 107), 350 (s.
 107), 535 (s. 165), 605 (s. 182), 888, 889; 1638:
 148, 151, 425, 447, 452, 554, 625; 1639:35, 192, 401,
 490, 491; 1640:32, 33, 126, 143, 170, 201, 202, 291,
 296, 306, 557
- møgede rugagre (møntrugagre) 1636:5, 31, 60, 81, 145
 (agerende), 204, 223, 263, 343, 638, 658; 1637:192,
 222, 353, 477, 509, 626; 1638:222, 434, 447; 1639:
 118, 229, 295, 523, 567 (stykker heraf); 1640:170,
 201, 202, 296, 454, 470, 725
- andet med møget rug 1640:170
- møgede blokke med rugsød 1636:82, 637; 1640:170
- møget rugland 1639:200
- møgede rugstykker 1636:31, 145 (i toft), 410, 637;
 1637:120, 144, 326; 1638:447; 1639:196, 226;
 1640:27, 170, 291, 470 (?), 503
- møget rugsød 1640:662
- møgede rugtægter 1636:627
- møgede (rug)varp 1638:222

anden kær rug 1638:425, 447; 1640:33
 anden kær rugsød 1636:315, 667 (i traver); 1637:23,
 112 (s. 35), 270, 320 (s. 94), 350 (s. 107), 605
 (s. 182), 888, 889; 1638:148, 151, 250, 452, 554,
 625; 1639:35, 200, 401, 490, 491; 1640:32, 126,
 143, 306, 662
 anden kær rugagre 1636:5, 60, 145, 204, 298, 364, 392,
 (502), 637; 1637:145, 222, 353, 455, 477, 478, 509,
 626; 1638:337, 419, 434, 447; 1639:192, 295, 523;
 1640:170, 296, 327, 470, 503
 anden kær blokke med rugsød 1636:30, 31, 410; 1637:167
 anden kær bredde med rugsød 1638:447
 anden kær (rug)land 1636:627, 802 (s. 240)
 anden kær rugstykker 1636:410; 1639:192, 226; 1640:
 327
 tredje kær rugsød 1637:270; 1639:200, 401; 1640:32,
 33, 306, 327
 tredje kær rugagre 1636:364
 tredje kær rugstykker 1636:391; 1639:192, 196
 fjerde kær rugsød 1637:112 (s. 35); 1638:452 (s. 162)
 lodskiftet jord, se gruppe 210

321. jordforbedring

indhegning og grøftning, se gruppe 212
 indhegning af nyopdyrkede enge som særvang 1636:530
 jord, opbrudt 1636:444; 1637:116, 117, 120, 173, 247,
 342
 jordstykker, opbrudte 1637:119, 120, 173, 342
 veje, opbrudt og tilsæede 1636:393
 brøde (opbrudt jordstykke) midt på ager 1640:529
 toft, forbedret med opfyldning 1636:756, 757
 gade, indelukke jord herfra til kålgård 1636:530, 565,
 683, 710; til tofter 1637:290. Se videre gruppe
 220
 kålgårde, indelukning af jord hertil 1636:530, 565, 683,
 684, 710; 1637:25, 250; 1639:110
 gødskning, se gruppe 320 og 322

322. jordens bearbejdning

pløjning 1636:30, 280, 391, 417, 431, 433, 444, 530,
 547, 565, 605, 684, 756, 766; 1637:342, 343;
 1638:218, 433, 644; 1639:78, 124, 336, 338, 452,
 523; 1640:32, 193, 351, 419, 526, 527, 528, 551,
 716
 pløjning i bygsød 1636:391, 431; 1640:527 (jfr. 528)
 pløjning i havresød 1636:431; 1640:527 (jfr. 528)
 pløjning i rugsød 1636:391, 431
 pløjning af eng 1636:756
 pløjning mod betaling 1636:547; 1640:662; med lejet
 plov og lejede heste 1636:431; med lejede stude
 1636:431; med lejede heste i egen plov 1636:431

- pløjning med heste 1639:245; med 2 heste 1636:431;
 med 4 heste 1636:431; med øg 1636:282, 391;
 1637:424
- pløjning med plovkreaturer 1636:115; med plovstude
 1637:675; 1639:122; med høvder 1636:397, 416;
 med kvier 1636:129; med stude 1636:431; 1640:
 644, 722; med øksne 1637:636; 1638:61
- pløjning til hove 1639:452; 1640:213
- pløjning til markskel 1636:605
- pløjning af gårdsted 1640:351
- rogepløjning 1639:593
- pløjning i falg 1636:431; jfr. falle agre 1637:358
- fælging 1639:226, jfr. gødning nedenfor
- pløjning for aftægtsfolk 1636:30, 391; 1639:78,
 336, 338, 523; 1640:32, 193, 716; jfr. arbejde
 med ager og eng for aftægtsmand 1639:338
- plov, gå med plov 1638:331; køre plov 1636:280; 1640:
 272
- afpløjning, se gruppe 236
- ompløjning af veje, se gruppe 212
- plovlav 1636:282
- plovending 1638:431; 1640:216
- harvning for aftægtsfolk 1639:336, 338 (afløst), 523;
 1640:193, 716
- såning af korn i almindelighed 1636:444, 766, 811;
 1637:343; 1638:302; 1639:437; 1640:193, 244, 419,
 716
- såning til halvt mellem 2 fæstere 1640:503
- såning af vårsæd 1639:79
- såning af boghvede 1636:766; 1637:239, 252, 566, 685;
 1639:79; forbud mod såning heraf 1636:391
- såning af byg 1636:115, 284, 391, 431, 436, 731, 766;
 1637:252, 342, 636; 1639:79
- såning af havre 1636:431, 530, 644, 645, 766; 1637:
 354, 431, 433; 1639:79; 1640:296, 503, 644; om-
 kostninger herved 1636:556; udsædens størrelse
 1636:644
- såning af rug 1636:637, 731; 1637:167, 192, 246, 252,
 342, 373, 455; 1638:419; 1639:437, 438, 453;
 1640:(296), 354, 556. - Sået rug, se rugsæd og rug-
 agre under gruppe 320
- såning af rug i gødeland 1640:593; på hovedgårdsmark
 1640:213
- udsæd til gård af rug og byg angivet 1636:732
- udsædens størrelse til gårde i landsby af rug, byg og
 boghvede angivet af synsmænd (havre såedes ikke)
 1637:252
- udsædens størrelse i de to ender af ager, fælles for 2
 fæstere angivet 1637:246
- udsæd af rug kun i 1½ ager 1637:167
- udsæd af rug i enkelte agre ofte angivet, se rugsæd og
 rugagre under gruppe 320
- fæster mangler rug til udsæd 1639:438
- agre med mere end een slags korn som udsæd 1637:342,
 509; 1638:419; 1640:447, 503

fæstere nægter at så til deres gårde efter opsigelse af fæstet 1639:437, 438, 450, 453
 grønjord til 2½ skæppe byg 1640:32; grønland til 4 skæpper bygsæd til aftægtsfolk 1638:236. Jfr. også gruppe 540
 rugsædjord, 15 skæpper, til aftægtspars føde 1640:32
 gødning, udkørt og underfølget på mark 1637:350, 354
 gødning, nedfølget 1640:33; underfølget på mark 1640:296
 gødning, ført på grønland for aftægtsfolk 1638:236; på aftægtskvindes egen jord 1639:78
 gødning til aftægtsmand og jord at lægge den på hvert år til en skæppe byg 1638:213
 gødning på kålgårdsjord, dens udbæring og spredning 1637:678
 gødning, se iøvrigt gruppe 364
 kornudsæd på andres jord, se grupperne 114, 302, 323

323. avling og afgrøde (jfr. 114, 302, 322)

syn vedr. fæstegårds avlingsmuligheder 1636:731
 leje af avl under fæsters sygdom 1638:61
 brug af agre o.l., uden fæste eller lejemål, underhånden 1637:167
 ager og eng bortlejet fra fæstegård uden tilladelse 1637:296
 avl, ingen, til halvgård, hverken hø eller korn 1636:439
 fæster har på grund af alder og skrøbelighed i lang tid ikke selv kunnet avle hø, korn o.l. 1636:546
 udsæd i andens agerjord tilfalder denne, men frøkorn erstattes 1637:524
 udsæd af andre i fæstegårds jord, forbud mod høst af afgrøde, men frøgæld og isæd erstattes af godsejer 1638:302
 afførsel af kornafgrøder tilladt 1636:17, 87, 811; 1637:136; 1638:236
 afførsel af enges afgrøde tilladt 1637:844; 1640:523
 afførsel af foder fra husbonds stavn forbudt 1636:61
 opsigelse af fæstegård, der gøres ledig, det snarest, fæster kan få foder udavlet 1639:450
 køb af væring (sjettepartgård), hvori medfølger halvpert af vårsæd (byg, havre og boghvede) og en rugager 1639:79
 avl drives for aftægtsfolk 1636:30, 391; 1637:403; 1638:186; 1639:338; 1640:193
 avling afstås af enke til søn mod aftægt 1638:221
 enke avlede og bjergede på fæstegård indtil datters ægteskab 1640:419
 aftægtskvindes opgivelse af at drive sin aftægt 1636:745; 1640:193
 korn på marken, advarsel til optælling heraf af hensyn til tiende 1637:184
 korn på marken flyttes i kærve, og tiende afsættes på agrene 1640:42
 landbrugsarbejde, groft 1638:218, 262, 343, (344?), 422

høstarbejde 1636:766; 1638:148, 302; 1640:126, 430,
 503, 508
 korn, se dertil i marken 1638:280
 kornskurd 1639:42
 skære (korn) på mark 1637:190
 skære rugsød og skifte mellem arvinger i kærve 1636:637
 skære og meje for anden 1636:546
 indbinde eller indhøste korn 1636:174, 181; 1638:416
 kornrader på marken 1638:280
 kørsel af korn, se gruppe 466
 korn i lade, se gruppe 324
 bjergning af hø, se gruppe 326

324. kornavl (jfr. 320, 322, 323)

korn, aftærsket, uspecificeret 1636:48, 51, 88, 226,
 255, 377, 439, 472, 546, 570, 582, 702, 756, 757;
 1637:10, 39, 67, 174, 184, 253, 283, 300, 350, 356,
 426, 455, 509, 621, 745, 782, 809, 810, 853; 1638:
 1, 27, 50, 51, 59, 67, 110, 150, 152, 220, 251, 308,
 353, 388, 404, 416, 497, (550), 636, 675; 1639:50,
 80, 146, 175, 260, 345, 366, 552; 1640:32, 33, 135,
 143, 305, 522, 533, 541
 korn, høst af, se gruppe 323
 korn, kørsel af, se gruppe 466
 korn, kastning af, på hovedgård 1640:213
 korn, maling af, se grupperne 382 og 422
 korn, opbæring af, på hovedgård 1640:213
 korn, rensning i laden af 1640:541
 kornsød, se gruppe 320
 korn, såning af, se gruppe 322
 korn, tiende af, se gruppe 510; præst tilbudt at tælle
 tiendekorn på korngulv, da han ikke mødte til tæl-
 ling på agre 1640:557
 korn, tærsket 1640:33
 korn, tærskning af 1638:256; 1639:436; på hovedgård
 1640:213
 korn, på loftet 1639:122; 1640:212
 korn, aftægtsmands, opbevaret i østerhus 1639:523
 korn, hø og kreaturer, aftægtskvindes i 2 fag hus
 1640:447
 korn, godt ustraffeligt 1637:678
 korn, godt og ydefærdigt 1638:15, 497; 1640:144, 353
 korn, godt, rent, ydefærdigt 1638:526
 korn, så godt kærven giver det 1640:353
 korn, hårdt 1637:522; 1639:80
 korn, rent 1638:526; 1639:338, 358
 korn, indavlet 1639:463
 korn i laden 1638:634; 1639:122; 1640:662
 korn, utærsket, i laden 1637:23; 1638:280; 1640:557
 korn, utærsket 1640:33
 korn i kærven 1640:42; skiftet i kærven 1640:508
 korn, se også nedenfor borgekorn, brødkorn, efterkorn,
 foderkorn, frøekorn, hammelkorn og sædekorn
 kornæde, se gruppe 236

- boghvede, aftærsket 1636:315, 704, 769, 802; 1637:112 (s. 35), 252, 270, 350 (s. 107), 373 (s. 115), 421, 723, 737, 740, 814, 815, 816, 817, 829, 846; 1638:221, 310, 387, 452, 584, 625, 640, 674, 676; 1639:121, 200, 394, 401, 447, 473, 477, 478, 491, 561; 1640:68, 72, 82, 306, 447, 503, 583, 626
- boghvede, høstet, stående på marken 1637:644, 645, 646, 647, 666, 676, 750, 801
- boghvedesød, se gruppe 320; såning af boghvede, se gruppe 322
- boghvedenæg 1637:646, 654, 924; boghvedegryn, se gruppe 282
- borgekorn 1637:487, 586
- brødkorn 1639:260
- byg, aftærsket 1636:6, 73, 80, 102 (s. 35), 103 (s. 37), 178, 273, 304, 325, 367, 408, 436, 438, 492, 533, 581, 704, 729, 744, 800, 801; 1637:22, 23, 126, 131, 176, 233, 292, 300, 301, 302, 320, 339, 350, 373, 487, 522, 579, 597, 600, 678, 721, 723, 745, 785, 800, 850, 860, 860, 785, 898; 1638:53, 75, 144, 150, 151, 179, 180, 183, 208, 213, 220, 221, 236, 251, 256, 282, 310, 378, 379, 387, 452, 497, 526, 550, 556, 561, 578, 625, 634; 1639:32, 64, 80, 114, 122, 123, 139, 141, 200, 207, 225, 276, 300, 334, 336, 338, 350, 394, 401, 407, 447, 471, 473, 490, 505, 552, 557, 561, 618; 1640:6, 11, 28, 31, 32, 33, 68, 72, 82, 85, 143, 144, 157, 169, 218, 262, 296, 306, 324, 353, 383, 470 (?), 503, 526, 531, 536, 541, 569, 583, 598, 623, 626, 632, 686
- bygafgifter, se gruppe 304
- bygsød, se gruppe 320
- byg, såning af, se gruppe 322
- byg, på loftet 1636:102; til fortæring 1640:126
- byg, inde (i huset) 1640:306
- byg, god og ydefærdig 1640:31
- byg, tør 1638:96
- byg ikke så "lød" (farvet) som andet 1637:785, 869
- byg i laden 1639:491; 1640:306
- byg, indhøstet, utærsket 1636:802; 1637:23, 112 (s. 35); 1639:491; 1640:18, 33
- byg i travet 1637:800 (s. 235); 1639:70, 552; 1640:31
- byg i toft 1639:491
- bygaks 1640:18
- grynbyg, god 1640:503
- bygmalt, se gruppe 384
- efterkorn 1636:417
- foderkorn 1638:468, 601, 621; 1639:618
- foderhavre 1637:109
- frøgæld 1638:302, 364
- frøekorn 1636:645; 1637:524
- hammelkorn 1637:225. Jfr. hammelfoder nedenfor
- havre, aftærsket 1636:22, 41, 103, 135, 304, 367, 408, 533, 572, 658, 689, 699, 704 (s. 209), 714, 729, 800, 801; 1637:22, 27, 112 (s. 35), 181, 199, 200, 270, 320 (s. 96), 421, 522, 597, 679, 740, 745,

- 800 (s. 235), 860, 889, 897, 898; 1638:15, 33, 75, 151, 220, 221, 251, 258, 387, 420, 431, 433, 452, 468, 470, 497, 526, 550, 601, 605, 640, 674; 1639:32, 75, 80, 122, 123, 139, 162, 201, 207, 300, 338, 350, 357, 394, 401, 447, 471, 481, 490, 491, 498, 499, 500, 501, 505, 511, 515, 528, 552, 561, 581, 618; 1640:28, 33, 138, 144, 157, 218, 252, 262, 281, 282, 291, 470, 503, 531, 583, 584, 588, 598, 611, 619, 660, 737
- havreafgifter, se gruppe 304
havreskyld, se gruppe 303
havresæd, se gruppe 320
havre, såning af, se gruppe 322
havre, indhøstet, utærsket 1636:102 (s. 33), 802 (s. 240); 1637:23
havre, i travet 1636:102 (s. 33); 1637:800 (s. 235); 1639:122
havre, aftærsket, god 1638:526
havre, grå, aftærsket 1636:562
havre, hvid, aftærsket 1636:562
foderhavre 1637:109; 1638:151
marskhavre 1637:522
havremalt, se gruppe 384
skaftehavre, se nedenfor
- rug, aftærsket 1636:5, 8, 15, 31, 80, 81, 82, 102, 103, 136, 145, 178, 204, 223, 225, 232, 241, 261, 263, 273, 289, 325, 360, 366, 381, 408, 426, 436, 443, 445, 448, 466, 502, 533, 581, 584, 614, 622, 626, 648, 658, 690, 703, 704, 729, 731, 776, 784, 800, 801, 802, 812, 813; 1637:15, 22, 23, 41, 61, 62, 68, 72, 89, 112, 126, 131, 132, 141, 144, 145, 167, 176, 181, 192, 222, 224, 225, 229, 246, 251, 252, 270, 274, 292, 300, 301, 302, 320, 339, 342, 350, 353, 373, 477, 478, 482, 487, 522, 529, 579, 600, 604, 641, 678, 679, 691, 714, 740, 745, 800, 826, 846, 860, 888, 900; 1638:15, 59, 64, 70, 75, 77, 78, 84, 98, 150, 151, 178, 190, 208, 220, 221, 222, 236, 251, 264, 279, 282, 310, 313, 351, 355, 364, 378, 379, 387, 420, 447, 452, 470, 497, 526, 550, 557, 603, 625, 634, 666; 1639:32, 64, 75, 80, 121, 122, 123, 137, 139, 192, 196, 206, 207, 216, 226, 229, 238, 278, 295, 300, 319, 320, 321, 338, 350, 357, 394, 401, 447, 471, 490, 512, 543, 552, 556, 561, 567, 584, 601, 606, 610, 618; 1640:11, 25, 28, 31, 42, 82, 84, 85, 120, 143, 144, 157, 169, 170, 177, 180, 194, 201, 202, 218, 262, 268, 291, 296, 306, 324, 327, 353, 379, 383, 410, 454, 470, 503, 526, 531, 556, 569, 583, 598, 627, 662, 686, 700
- sæderug, aftærsket 1636:448, 476, 802; 1637:457, 800; 1638:660; 1639:118, 438; 1640:463
sæderug, god 1639:185
rugsæd, se gruppe 320
rug, såning af, se gruppe 322
rugafgifter, se gruppe 304; skyld af rugsæd, se gruppe 303

rug, på lofter 1636:102; 1640:28, 126 (til fortæring)
 rug, inde (i huset) 1640:306
 rug, god 1636:466
 rug, god og ren 1638:601
 rug, god, ydefærdig 1638:526
 rug, "klapening" 1640:632
 rug, tør 1636:236, 271, 274, 611; 1637:289; 1638:96,
 425; 1639:122
 rug, indhøstet, utærsket 1636:802 (s. 240); 1637:112
 (s. 35); 1639:200; 1640:33
 rug, utærsket 1638:213
 rug, i kærven 1637:320 (s. 95)
 rug, i skafte 1636:637
 rug, i travet 1636:667; 1637:23, 800; 1640:31
 rug, god, uhøstet på marken 1638:448
 tienderug, se gruppe 510
 rugavner 1638:602

 isæd 1638:302
 skaftehavre, i travet 1636:699; i læs 1640:143
 sædekorn 1639:260
 malt, se gruppe 384
 mel 1640:138, 157, 364; malet i mølle 1637:14, 88,
 571; 1638:224, 468; 1639:36, 199, 618
 mel, se også gruppe 382
 rugmel 1637:14
 sigtemel 1639:28

 foder 1636:61, 802; 1637:23, 800; 1638:601; 1639:200,
 450; 1640:143, 306; til hest 1637:574; til krea-
 turer 1636:103; 1637:862; 1639:122; til øksne
 1637:923; 1638:61
 halm som foder 1637:109, 522; 1638:625; 1640:31, 631,
 662
 havre som foder 1637:109
 hammelkorn som foder 1636:417
 halm 1636:431, 802; 1637:23, 644; 1638:151, 573;
 1639:70; 1640:18, 31, 631; som foder, se ovenfor
 sengehalm 1640:447
 strøelse 1638:416
 misvækst, kornets 1639:437, 438

325. særlige afgrøder

lyng 1636:102; 1637:270, 350, 755; 1638:524, 547;
 1639:490, 491; 1640:31, 32, 233, 662
 lyngslæt 1637:374; 1638:161; 1639:261, 354, 362;
 1640:305, 351, 553; forbud herimod 1639:362
 lyng, som tækkemateriale 1640:233
 lyng, agre sprunget i lyng 1636:627
 lyngsprinkel 1637:252
 tagrør (tag), aftægtsmands avl heraf 1636:30, jfr. iøv-
 rigt gruppe 253 (byggematerialer)

326. engbrug

- enge, se grupperne 215 og 217
 græs 1636:590, 757; 1638:324; 1640:144
 græs, afslået, ulovlig afførsel 1639:516; nogle sække
 kørt bort 1639:414
 græsning, se gruppe 361
 enge, forbud mod brug heraf 1638:300, 377
 enge med tørvegrave, se gruppe 328
 enge brugt til tøjring 1640:661
 enge, i brug som pant 1638:562
 enges afgrøde 1636:272; 1637:425, 844; 1638:300, 376,
 424; 1640:409, 511, 702; engs høstgrøde 1636:785
 hø 1636:97, 98, 115, 259, 262, 275, 341, 361, 416, 439,
 627, 654, 704, 727, 802; 1637:23, 521, 522, 534,
 563, 592; 1638:104, 148, 151, 251, 404, 424, 601,
 621, 625; 1639:200, 227, 260, 336, 365, 414, 516,
 523; 1640:28, 31, 32, 42, 193, 304, 306, 411, 447,
 466, 508, 511, 549, 631, 632
 hø, i hus 1637:225, 535; 1639:260; 1640:503; indavlet
 1636:627
 hø, på marken 1637:535
 hø, aftægtsfolks, i østerhus 1639:523; aftægtskvindes
 1640:447
 hø, stykke 1637:109; lidet stykke 1637:180
 engslæt 1640:45, 549
 høslæt 1636:416, 431, 631, 654; 1638:300, 378, 424,
 432; 1639:379, 414; 1640:304, 511, 512, 549, 661
 høslæt for aftægtsfolk, når de er skrøbelige, se gruppe 540
 høslæt på kirkegårde, forbud mod 1638:214 (jfr. 216)
 dags slæt 1640:33
 høslæt, aftale om tid herfor 1639:467
 afslæt, se gruppe 236
 hørivning 1636:416, 431; 1637:736; 1638:300, 424,
 432; 1639:516; 1640:304, 511, 549
 høbjergning 1636:431, 530, 654; 1637:423; 1638:424;
 1640:144, 304, 549
 høbjergning på kirkegårde, forbud mod 1638:214 (jfr. 216)
 høfang 1639:491; høfængt 1637:605
 høhæs 1637:665
 høstakke 1636:5; 1638:573
 høstgrøde (eftergrøde af græs) 1636:785
 hø, læs, se gruppe 676
 hø, kørsel, se gruppe 466
 læs eng, se gruppe 670
 gsthø 1637:605; 1639:447; 1640:32
 marskhø 1637:605; 1639:447; 1640:32
 mosehø 1636:727
 stejlehø, forrådnat 1638:573
 filske (gammelt tørt græs) 1636:418; slå filske på
 mark til får 1636:431
 hø, ydelse af hø til aftægtsfolk, afløst med 5 agre land
 i toft 1639:523

327. havebrug (jfr. 222)

kålgårde og kålgårdsjord, se gruppe 222
 kål i kålgård 1640:508
 kålgård vel ved magt med sine kålstumper 1640:233
 kål, ædt af kreaturer 1638:492
 kål(haver), kvægs skade heri 1636:417; 1638:492
 aftægtsfolk tilladt at gå til kålgård og tage kål efter
 behov 1638:497; 1639:471; jfr. iøvrigt m.h.t.
 aftægtsfolks kålgårde gruppe 540
 kålgårdsjord, leje af 1637:363
 kålgård, jagt heri 1638:29
 kålgård, bihold heri 1638:497, 526
 hyldetrær 1636:640

328. mosebrug

heder, se gruppe 200
 heder, ødelagt ved tørvegravning 1639:373
 heder, fordærvet ved gravning 1640:467, 543
 klynmoser 1637:675, 769; 1640:304
 klynepøtter (klynegrave) 1636:627; 1638:360, 361
 klyner 1636:631, 704; 1637:320, 373, 522; 1639:392
 klyner, gravning heraf 1636:22, 627, 689, 714; 1638:
 186, 360, 361; 1640:304, 351, 555
 klyner, kørsel af, se gruppe 466
 klyner, læs, se gruppe 676
 lyng, se gruppe 325
 moser, se gruppe 200
 moser, grønne 1638:325
 moser, høbjergning her 1640:304
 mosesadder 1636:706; 1638:527
 sadder 1636:8, 431, 546, 706; 1637:122, 742; 1638:527,
 573; 1640:5
 sadder, grønne, til indhegning 1639:526
 tørv, grønne 1639:316
 sadder, gravning af 1636:431; 1639:235
 saddespædder 1636:627; 1639:235
 væltsadder, gravning af 1636:627
 flagtørv 1636:664; 1637:460, 546, 653, 678, 813;
 1638:606
 tørv, se gruppe 256; tørv til aftægtsfolk, se gruppe
 540
 tørv, kørsel af, se gruppe 466
 tørv, læs, se gruppe 676
 tørv, gravning af 1636:431, 557, 558, 627; 1637:374,
 460, 678; 1638:161, 186, 220, 285, 323, 325, 524;
 1639:261, 285, 289, 305, 316, 317, 318, 346, 347,
 354, 362, 370, 436; 1640:144, 193, 278, 297, 305,
 347, 351, 382, 553, 716; i enge 1636:627
 tørvegrave (speder) 1636:557, 627; 1639:316, 317, 370,
 373
 ulovlig tørvegravning, syn herover 1636:557, 627; 1639:
 305, 316, 317, 373
 tørvegravning, forbud imod 1639:362; 1640:382
 tørv, gravede, afførsel 1639:317, 346

tørv, gravede, forbud mod afførsel 1639:285; 1640:278
 tørvegrøft (arealer for tørvegravning) 1639:318
 tørv, avle og lukke 1638:221
 tørv, stuge og rejse 1640:716
 tørv i rejsning 1639:316
 tørvestuger 1637:678
 tørvestakke (klod) 1636:391; 1637:678, 705; 1638:246,
 284, 412, 415; 1639:361, 397, 420, 471, 522, 529,
 619; 1640:104; gamle 1639:316, 317, 318
 sprinkel, mose- og lyngsprinkel, meget ond 1637:252

329. skovbrug

skov i almindelighed 1636:533; 1637:360
 skovægter (hoveri) 1640:213
 tømmertræ, landgildeydelse, se gruppe 304
 ved, landgildeydelse, se gruppe 304
 kul (trækul), landgildeydelse 1638:468; 1639:618
 svinsolden 1636:533
 brændsvin, skovsvin og skovvogne, se gruppe 304
 egeris 1640:432; jfr. ris 1640:436
 pilegrene, anvendt som pisk 1636:280

330. redskaber i landbrug og skovbrug; vogne, slæder

agehynder 1637:605. Jfr. hynder, gruppe 612
 akseljern 1640:306
 arbejdsvogne, med tilbehør 1637:800. Jfr. vogne nedenfor
 arbejdsvognsredskab 1636:702
 bagplove 1639:334; 1640:143; gamle 1640:503; med
 jern 1637:270; 1640:503. Jfr. plove nedenfor
 bagreb 1637:350; 1639:370; 1640:503; (ved læsning)
 1636:129. Jfr. forreb og reb nedenfor
 bagsteller 1636:324
 bidsler, se gruppe 365
 brændejern, at mærke bjælker med 1638:463
 bømkiste 1640:503
 bømringe 1640:381, 542
 bør, se hjulbører nedenfor
 bånd, nærmere uangivet 1637:644
 båndknive, se gruppe 615
 dupper, af sølv 1640:609
 eftersteller 1637:53; 1638:150
 egetræ, i vogne 1636:324
 fjæl, af bøgetræ 1638:621; til vogn 1638:601
 forke 1636:67, 68, 702; 1637:109, 176, 350, 373, 521;
 1638:330; 1639:247, 248; 1640:143, 397, 684;
 små 1637:23. Jfr. høforke nedenfor
 forreb 1637:350. Jfr. bagreb ovenfor og reb nedenfor
 frøløb 1640:306. Jfr. løb i gruppe 614
 garnvinder, se gruppe 391
 grebe 1637:743; 1638:403
 grøbbelspader 1638:601
 hamler 1636:315, 400, 702; 1637:23, 156, 282, 320,
 350; 1638:251, 625; 1640:42, 143, 503; af jern
 1640:508

- hammelreb, se gruppe 365
 harehamre 1637:109, 196
 haretøj 1637:350; 1639:200, 447, 552; 1640:42, 143, 503
 harvebul, gammel, stykke heraf 1638:453
 harver 1636:102, 315, 702; 1637:320, 350, 535; 1638:601, 625; 1639:33, 462; 1640:33, 42, 306, 503; gamle 1638:150; nye 1638:150; 1639:334; harver med tilbehør 1636:802; 1637:176, 605, 800; 1638:416, 547, 636; 1639:491, 552; 1640:28, 126, 143, 354
 haver (sidestykker til vogne) 1640:503
 heglar, se gruppe 391
 hjul 1637:721; sprængt 1637:741 (jfr. 742); par 1640:634, 650, 668; afslidte 1637:350; nye 1638:150; 1640:306. Jfr. hjulringe nedenfor
 hjulbører (barer) 1636:102; 1637:109, 176, 535; 1640:33
 hjulringe 1640:306
 høforke 1639:122. Jfr. forke ovenfor
 høleer 1636:113, 188, 315, 400, 532, 702, 704, 802; 1637:68, 181, 320, 340, 350, 373, 535, 605, 800; 1638:150, 151, 300, 412, 416, 424, 425, 452, 601, 625; 1639:200, 316, 447, 491; 1640:28, 29, 33, 42, 69, 126, 304, 306, 503, 512, 684; gamle 1637:23, 113, 299; 1639:122, 401, 552; 1640:296, 330; itu-brudte 1638:239, 411, 412, 415, 481; nye 1637:38
 hølejrer 1637:350; 1640:143. Jfr. lejrer nedenfor
 jern, i vogndeale 1636:324, 532
 jern, til plove 1640:296. Jfr. også plovjern nedenfor
 kobbel 1636:315, 400, 702; 1637:23, 320, 350; 1638:251, 625; 1640:143; af træ 1637:350; gammel 1640:503; stållænkekobbel 1637:350
 kobbelpuder 1640:503
 kornsække, se gruppe 615
 kvarne, se gruppe 614
 kværnsten, se gruppe 614
 kæppe 1637:520; 1638:103, 240, 404; 1639:412; 1640:437, 677; knabrede (knortede) 1639:427; store 1639:423
 kærner, se gruppe 614
 køller 1638:464. Jfr. også tøjrekøller
 langjern til plove 1639:334, 377. Jfr. også plovjern nedenfor
 lejrer 1636:324 (af eg), 702, 706; 1637:320, 340, 350, 644, 924; 1638:621; 1639:70, 346; 1640:143, 503, 715; gamle 1637:282. Jfr. hølejrer ovenfor, og tørvelejrer nedenfor
 lundstikke, af jern 1640:609
 lyngleer 1636:704; 1637:112, 350, 535, 605, 889; 1638:151, 601, 621; 1639:330; 1640:126, 143, 306, 347, 412
 lægn (legender), af stål 1638:466
 lægter: brolægter 1636:431. Jfr. iøvrigt gruppe 253
 læsetrær 1636:129, 702; 1637:320, 340; 1640:143, 306, 503
 mejelekroge 1637:350

møghaver (sider i møgvogne) 1636:706. Jfr. haver og vognhaver
 møgkroge (hakker) 1637:109, 176, 350; 1638:251
 møgvogne 1640:472
 pekkepuder 1637:350.
 piske (?), pilegren som 1636:280
 plove 1636:128, 280, 282, 389, 397, 416, 431; 1637:
 38, 109, 112, 350, 424, 605, 636; 1638:61, 331,
 430, 487, 625; 1639:33, 124, 245, 319, 334, 377,
 462; 1640:29, 272, 306, 354, 644, 684; med til-
 behør (jern o.a.) 1636:283, 315; 1637:176, 535,
 800; 1640:396; med al tilbehør 1637:889. Jfr.
 bagplow ovenfor
 plovredskab 1636:102, 103, 704, 802; 1637:112, 181, 320,
 350, 535, 605; 1638:150, 416, 425, 452, 547, 636;
 1639:401, 552; 1640:28, 33, 42, 126, 141, 230; med
 tilbehør 1636:702; 1637:373; 1638:151; 1639:122,
 200, 447, 491
 plovhjul, med stelde 1637:53
 plovjern 1636:283; 1637:350; 1638:251, 625; 1639:447,
 462; 1640:381. Jfr. jern og langjern ovenfor
 plovstjærter 1637:340
 puder, til vogne 1636:702; 1637:320; 1638:625. Jfr.
 også kobbelpuder, og pekkepuder ovenfor, samt puder
 i gruppe 612
 reb 1636:702; 1637:23, 320; 1638:104. Jfr. bagreb og
 forreb ovenfor, og svøbereg samt vognreb nedenfor
 redskab, andet 1637:918
 ribber (tærskeredskaber) 1636:102
 river 1636:113; 1638:300, 424; 1639:316; 1640:304,
 512
 rokke, se gruppe 391
 sadler 1637:320
 save, se gruppe 615
 segle 1636:113, 315, 403, 532, 702, 704, 802; 1637:23,
 109, 112, 176, 320, 350, 373, 397, 535, 605, 800,
 889; 1638:151, 251, 416, 425, 452, 625; 1639:200,
 319, 401, 447, 491, 552; 1640:28, 33, 42, 126, 143,
 306, 488, 503, 662, 684; gamle 1639:122
 seletøj, se gruppe 365
 simer 1640:508
 skafter, til høleer 1637:350; 1638:239, 415
 skærekister 1637:109; 1640:143; med knive 1636:702;
 1637:176, 320, 350; 1640:296
 skæreknive 1636:102; 1637:109; med kiste dertil
 1639:552
 slibesten 1637:605
 slæder 1636:102
 slædelår 1638:601, 621
 sløvestolper (til at lave vognfølge af) 1636:129
 solde 1636:532, 802; 1637:23, 176, 181, 350, 373, 535,
 800, 889; 1638:151, 251, 416, 452; 1639:122, 200;
 1640:28, 126, 143, 306
 spader 1636:315, 532, 702, 802; 1637:109, 176, 320,
 350, 373, 535, 605, 745, 889; 1638:150, 151, 251,
 416, 425, 452; 1639:122, 200, 247, 248, 250, 289,
 401, 552; 1640:28, 29, 33, 42, 126, 143, 503, 662

684; gamle 1636:704; 1637:112; 1638:625; 1639:
 330, 491. Jfr. også grøbbelspader ovenfor, og tør-
 vespader nedenfor
 sprinkler (tremmer), i lejrer 1636:324; 1640:715
 stager (til afspærring, i gårder) 1636:393, 396; 1639:
 309; til afmærkning 1638:432; i stalld 1639:412
 stelde (stelle) 1637:53, 282; gamle 1640:503. Jfr.
 også efterstelde ovenfor, og vognstelde nedenfor
 stiger 1636:802; 1637:109, 176, 340; 1638:601, 621;
 1640:508; lange 1637:373; små 1640:306; af fyr
 1640:143 (fyrstj)
 stigefjæl 1640:306
 stolpe, nedgravet ved spærring af led 1636:115. Jfr.
 gruppe 253
 ställankekobbel, se kobbel ovenfor
 stålvon (jernsager) 1636:315; 1637:270; små 1639:491;
 1640:33; stålredskab 1640:126. Jfr. også stål
 og stålfang under gruppe 615
 suler, se gruppe 259
 svinetrug 1636:102, 702, 802; 1637:109; 1638:416;
 1640:28, 33, 306. Jfr. også vandtrug nedenfor, og
 gruppe 259: trug til vanding af kreaturer, og gruppe
 614: trug
 svøber, store 1639:346
 svøbereg 1637:350
 svøbeskaft 1639:154; flettet (vredet) 1638:381
 sække, se gruppe 615
 tavl (tov) 1639:515; 1640:603
 træ (til plove eller vogne ?) 1637:53; små stykker
 1637:60. Jfr. iøvrigt m.h.t. træ, gruppe 253
 tærskeredskafter, se ribber ovenfor
 tøj 1636:304, 631; 1637:350, 388; 1638:466; 1639:
 522; 1640:306, 328
 tøjreblokke 1639:334
 tøjrekøller 1637:424; 1639:379. Jfr. køller ovenfor
 tømmer (til at styre forspand med) 1636:702; 1637:330;
 1638:251, 625; 1639:154, 346, 412, 423; 1640:5,
 143, 503
 tømmeskafter 1637:350
 tønner, se gruppe 614
 tørvelejrer 1637:350; 1639:(346)
 tørvespader 1636:181; 1640:347
 tørvevogne 1637:442
 uldsakse 1637:889; 1640:306
 undervogne, beslået 1636:702
 vandtrug 1636:102, 702, 802; 1637:109, 176, 373, 535,
 800; 1638:152; 1639:200; 1640:28, 143, 311.
 Jfr. svinetrug og vandingstrug i gården under
 gruppe 259
 vindser, se gruppe 678
 virke (bistader), se gruppe 358
 vogne 1636:102, 269, 315, 401, 431, 467, 517, 532, 558,
 570, 631, 783, 799; 1637:53, 97, 109, 112, 340, 350,
 521, 535, 605, 644, 645, 654, 676, 706, 918, 924;
 1638:104, 251, 404, 430, 487, 529, 601, 621, 622,

625; 1639:28, 33, 42, 154, 289, 319, 346, 394, 427; 1640:217, 272, 354, 397, 607, 677, 699; beslagne, med tilbehør 1637:800; gamle 1637:350, 396; 1640:503; gamle, beslagne 1637:320; præsts 1637:519. Jfr. arbejdsvogne, møgvogne, tørvevogne og undervogne

vogne, vide, med en sjællandsk alen mellem fjælens inderkanter 1640:275

vogne, med tilbehør 1636:23; 1640:684; med alt tilbehør 1636:60, 400; 1637:176, 889; med hammel, kobbel og lejrer 1640:143; bedste vogn, med haver, hammel, kobbelpuder og tømme 1640:503

vognredskab 1636:102, 103, 532, 704, 751, 802; 1637:112, 181, 270, 320, 340, 350, 605; 1638:150, 151, 416, 425, 547, 636; 1639:401, 447, 491; 1640:28, 29, 33, 42, 126, 143, 296, 306, 354; med tilbehør 1637:373, 535; 1638:452, 554; 1639:122, 200, 462, 552

vognhaver 1640:42. Jfr. haver og møghaver ovenfor

vognkurve 1636:702; 1637:320, 350; 1640:28, 42, 714

vognkæppe 1636:494; 1639:275, 544, 545, 559, 560

vognreb 1640:306. Jfr. reb ovenfor

vognreder 1638:601

vognstelder 1637:350; gamle, med og uden jern 1638:621

vognsæder 1637:282, 350

økser 1636:282, 532, 702, 802; 1637:23, 109, 112, 176, 181, 320, 350, 373, 535, 605, 800; 1638:150, 151, 416, 425, 452; 1639:122, 200, 319, 447; 1640:28, 29, 126, 143, 306, 381; gamle 1636:704; 1638:625

331. salg af afgrøder (jfr. 124)

afgrøde af eng 1640:409

boghvede 1638:640; 1639:477, 478

byg 1636:438; 1637:785; 1638:179, 180, 183; 1640:513, 536, 569

efterkorn 1636:417

foder (til kreaturer) 1636:417; 1637:235

halm 1636:431; aftægtskvindes salg af halm af aftægt ikke tilladt 1640:31

havre 1637:199; 1638:33, 640; 1640:281, 282 (jfr. 283); grå 1636:562; hvid 1636:562

hø 1636:259, 275 (jfr. 276), 341, 361, 417; 1637:738, 818, 873; 1639:227; aftægtskvindes salg af hø af aftægt ikke tilladt 1640:31; afgrøde af eng, se ovenfor

korn, i almindelighed 1640:245

kornsæd 1636:472; 1637:685

rug 1636:241, 261; 1638:84, 190, 264; 1640:569

tagrør 1638:640, 654

træ 1636:477, 478

332. lergravning

lergrave (klynepøtter) 1638:360, 361

ler som byggemateriale, se gruppe 253

333. indsamling af strandings- og vraggods (jfr. 451)

1636:150; 1637:60, 258; 1639:30, 149, 187; 1640:145

336. udleje af jord (jfr. 115)

agre, bortlejede 1637:296, 523
 enge, bortlejede 1637:165, 296, 425, 523; 1638:562;
 1639:63, 84; 1640:141
 græsmark, leje i stedet for brugeligt pant 1636:436
 grønland, til leje for aftægtsfolk 1636:436; 1638:236
 jord, i brug, men ikke udlejet 1637:167
 jord, forbud mod bortleje af jord fra kapitels- og kir-
 ketjenere i Varde syssels provsti 1638:645
 jordstykker, udlejede 1636:546; 1637:175, 523; til
 tøjring 1640:530
 kålgård, i leje 1637:363
 tofter, brug af 1637:425
 græsning af øksne og stude for andre 1636:417. Jfr.
 også gruppe 361

337. fiskeri og fiskeredskaber (jfr. 102)

fiskerettigheder i æer, se gruppe 216
 fiskeri, i ferskvand 1636:32, 33, 95, 309, 310, 332,
 335, 414, 457, 608; 1637:91; 1640:219, 220, 226,
 352
 fiskeri, af ål 1636:95, 96, 162, 163, 164, 235, 335,
 457, 608; ålestangning i vandhul 1640:532
 ålegårde 1636:95, 335, 337, 457, 608, 799; 1637:278;
 1638:429; optagelse heraf 1636:163, 164
 gårdsted (ålegårdens placeringssted) 1638:429
 fiskegårde, i og over å 1636:309, 310, 778, 795, 796,
 798
 voddræt, i åløb 1636:10, 11, 12, 32, 335, 415, 457, 525;
 1640:220, 226, 227, 313, 352
 laksefiskeri, i å 1640:226
 sommerfiskeri ved Sønderside (Ho s.) 1637:633, 634
 hvilling, fangst af 1639:589
 høsthvilling, som landgildeydelse, se gruppe 388
 fisk, bortgivet 1639:589; fordelt mellem fiskere (Ve-
 sterhavet) 1639:589; solgt 1639:284, 491;
 1640:245
 ål, saltede, se gruppe 381
 fisk iøvrigt som madvarer, se gruppe 388
 fiskeredskaber:
 hammesæt 1638:162
 hammer og garn 1640:564, 565
 våd 1636:415
 ålehammer (åleruser) 1637:270, 278; 1638:338; 1640:
 610, 654
 fisker, lejet til fiskeri 1637:633, 634; fisker, se
 iøvrigt tilnavnereg.
 fiskerikarle 1638:230, 448
 fiskerbo (hus) 1638:442
 båd, til fiskeri 1636:415
 skibe, til fiskeri i Vesterhavet 1637:633, 634

338. jagt (jfr. 109)

skytte, herregårds 1637:519
 harer, skudt i kålgård 1638:29
 jagthunde 1637:519

HUSDYRHOLD 350 - 379350. husdyrhold i almindelighed

fæ, se gruppe 351
 hjord, landsbyens hele hjord 1636:115
 høvder 1636:397, 736; 1637:49, 51, 894; 1638:452
 kreaturer, heri svin og gæs 1636:659; heri får og lam
 1637:605. Se iøvrigt m.h.t. kreaturer gruppe 351
 småkreaturer 1638:597
 kvæg 1636:532, 651; 1637:122, 853; 1638:1
 mæg, se gruppe 364

351. kreaturer

fæ 1636:20, 21, 226, 255, 321, 362, 436, 532; 1637:
 315, 342, 343, 345, 853, 914; 1638:1, 67, 150, 236,
 487; 1639:80, 92, 175, 182, 366, 379, 411, 582,
 590; 1640:256, 261, 276, 354, 380
 fæ, i eng 1636:321; i eng og korn 1640:380
 fæ, tage det i hus 1636:321, 322
 fæ og fæmon 1636:570
 fæmon 1638:214
 fødenød, se gruppe 304
 gældkøer (goldkøer) 1637:270, 350; 1639:552
 kalve 1636:102, 417, 477, 802; 1637:145, 176, 373, 535,
 605, 800; 1638:37, 151, 425, 547, 634; 1638:37,
 151, 425, 547, 634; 1639:200, 401, 447, 552; 1640:
 29, 42, 84, 353, 503, 634, 650, 668. Jfr. også ung-
 nødskalve og ungnødstyrekalve nedenfor
 kalve, små 1639:280
 kalve, spæde 1636:532, 702; 1637:23, 112; 1638:150;
 1639:200, 319; 1640:143
 kviekalve 1639:552; 1640:42
 sommerkalve 1640:143
 studekalve 1640:42
 kreaturer 1636:20, 21, 58, 89, 98, 99, 102, 115, 212,
 218, 226, 255, 256, 362, 395, 397, 401, 417, 431,
 436, 530, 532, 570, 582, 785; 1637:315, 345, 426,
 527, 631, 665, 675, 730, 800, 828, 863, 901, 914;
 1638:67, 236, 353, 430, 433, 434, 492, 576, 577,
 589, 590, 597, 619, 636; 1639:57, 80, 92, 93, 110,
 122, 146, 175, 332, 334, 366, 376, 379, 434, 529,
 568, 590; 1640:135, 143, 261, 306, 354, 648, 667,
 684, 725
 kreaturer, nogen slags 1638:359
 kreaturer, aftægtsfolks 1640:447; deres plads i øster-
 hus 1639:523. Jfr. iøvrigt køer nedenfor

kreaturer, drive 1638:487; fra et kær til et andet
 1636:115; af eller til mark 1637:669, 675, 730;
 gennem markled 1639:568; over toft 1636:250
 kreaturers gang til og fra mark i fred 1639:529, 590
 kreaturer æder kål i kålgård 1638:492
 kreaturer i enge, forbud herimod under høst 1638:359
 kreaturer i enge og arealer med korn, forbud herimod uden
 hyrde 1639:57
 kreaturer, vogtning heraf, se gruppe 361
 plovkreaturer 1637:675; 1639:1
 kvier 1636:60, 102, 128, 204, 216, 256, 315, 532, 616,
 660, 693, 702, 800, 802; 1637:112, 145, 181, 270,
 373, 535, 605, 745, 800, 889; 1638:151, 164, 416,
 425, 452, 547, 625, 638; 1639:122, 447; 1640:28,
 42, 126, 143, 353, 508, 684; små 1637:112, 150;
 1638:202, 222, 634; 1640:256; store 1638:150
 kvier med kalve 1640:353
 kvier, gået for plov 1636:128
 kvier, se også ungnødskvier nedenfor
 køer 1636:30, 69, 102, 103, 158, 191, 212, 313, 315,
 364, 367, 398, 400, 403, 412, 436, 449, 451, 532,
 562, 651, 667, 702, 704, 770, 800, 801, 802; 1637:
 95, 109, 112, 113, 124, 145, 176, 181, 235, 299, 320,
 342, 343, 350, 373, 382, 388, 421, 442, 457, 522,
 527, 535, 538, 539, 555, 605, 606, 613, 665, 686,
 697, 715, 751, 785, 800, 833, 862, 882, 888, 889,
 901; 1638:15, 37, 148, 150, 213, 222, 236, 330, 353,
 416, 425, 452, 526, 547, 550, 554, 625, 674; 1639:33,
 122, 139, 146, 200, 227, 280, 319, 336, 345, 379, 394,
 401, 447, 462, 463, 471, 490, 491, 523, 540, 552;
 1640:22, 28, 29, 31, 32, 33, 42, 91, 126, 143, 144,
 193, 239, 256, 272, 291, 296, 306, 381, 503, 508,
 531, 631, 632, 662, 684;
 køer, gamle 1637:23, 145, 176, 320, 350, 430;
 1638:15, 151, 434, 547; 1639:280, 447, 632;
 køer, gode 1638:497; 1639:232, 561; 1640:272,
 353;
 køer, unge 1637:397; 1638:150, 151; 1639:447
 ko, bedste, bevilliget af kreditorer i skifte til enkens
 og hendes børns underhold 1640:503. Jfr. m.h.t.
 aftægtsfolk gruppe 540
 køer med kalve 1636:398; 1637:176
 gældkøer, se ovenfor
 mælkekøer 1638:550
 slagtekøer, fede 1639:540
 køer, tjenlige at sætte til vinter 1638:15
 køer, uvane, vil stange 1640:91
 køer, aftægtsfolks, se gruppe 540
 køer, leje af, se gruppe 367

- nød 1636:216, 401; 1637:36, 669; 1638:150, 416;
1639:19, 582; 1640:42; små 1637:350; ydefærdige
1637:485. Jfr. også ungnød (ungkreaturer) nedenfor
okser, se øksne
- stude 1636:3, 22, 26, 36, 62, 76, 102, 103, 107, 111,
191, 216, 315, 431, 562, 629, 647, 702, 705, 802;
1637:112, 176, 181, 320, 350, 420, 511, 527, 535,
605, 669, 690, 726, 730, 764, 769, 800, 864;
1638:37, 150, 151, 416, 425, 452, 547, 625, 638;
1639:90, 122, 200, 239, 286, 401, 447, 491, 540,
552, 614; 1640:29, 33, 42, 126, 143, 306, 644, 645,
679, 684, 722; små 1637:112, 800; 1638:151; store
1638:150; 1640:28
- plovstude 1637:675; 1639:122; pløjning med stude, se
gruppe 322
- stude, drive (jage) stude til Ribe 1640:679
- studekalve, se ovenfor under kalve
- stude, leje af, se gruppe 367
- tyre 1636:102, 304, 563
- tyre, leje af, se gruppe 367
- ungfæ 1638:150
- ungnød (ungkreaturer) 1636:102, 103, 532, 702, 770, 802;
1637:109, 176, 181, 320, 373, 882; 1638:625;
1639:552; 1640:143; små 1637:35, 373
- ungnødskalve 1638:547; 1639:122; 1640:240, 272; ung-
nødstyrekalve 1637:373
- ungnødskvier 1636:76, 704, 802
- ungnødsstude 1636:256, 532; 1637:320; 1638:452; små
1640:28
- øksne 1636:102, 369, 372, 417, 532, 770, 805; 1637:112,
388, 551, 605, 636, 655, 810, 822, 923; 1638:60,
61, 104, 106, 107, 173, 425; 1639:121, 454, 455,
472, 475, 552; 1640:137, 143, 153, 245, 503, 721
- græsøksne 1640:245
- staldøksne 1639:455, 472; jfr. også gruppe 304
- øksne, drift heraf over agre 1637:551

352. heste

- foler 1637:605
- føl 1637:605, 800; 1638:280; 1639:412; 1640:296, 306
- gildinge 1636:60, 102, 532, 702, 750, 802; 1637:176,
535, 605, 734, 800; 1638:130, 141, 151, 254, 425,
625; 1639:447, 462; 1640:28, 33, 42, 143, 306,
328, 470, 503; gamle 1637:23; 1638:416; 1639:
447; 1640:28; unge 1639:447; 1640:28; onde og
gode 1640:28
- helmis 1637:320
- helmis heste 1637:145; 1639:196; gamle 1638:434
- helmis øg 1639:196; gamle 1637:396
- heste 1636:20, 21, 59, 102, 103, 264, 281, 282, 362,
395, 417, 431, 467, 490, 517, 570, 582, 590, 631,
651, 659, 796, 798; 1637:4, 28, 97, 109, 112, 145,
181, 230, 270, 340, 350, 373, 389, 423, 426, 442,

- 574, 605, 706, 853, 914; 1638:1, 32, 36, 67, 150, 214, 262, 280, 312, 324, 339, 416, 452, 511, 529, 554, 622; 1639:33, 57, 80, 92, 122, 175, 184, 200, 245, 246, 319, 346, 366, 375, 392, 394, 401, 424, 489, 495, 552; 1640:29, 42, 126, 143, 194, 258, 261, 296, 306, 328, 354, 535, 622, 623, 684; gamle 1636:704; 1637:270; 1639:200; gode 1638:312; uduelige 1638:262; 1640:630
- heste, pløjning med, se gruppe 322
- heste (= hingste) 1637:238
- junkershest 1637:519
- heste, brug af 1640:630; for plov og vogn 1639:245
- heste, flytte, i marken 1638:280
- heste, ride på 1636:282, 517; 1639:245, 246
- heste, sidde på 1636:264, 281
- heste, stige af 1636:264, 281
- hest, gammel, rejst op 1637:270
- hest, gående frahånd (til højre) for vogn 1636:102
- heste, uden hyrde, i enge og kornmarker 1639:57
- hesteplage 1636:802; 1637:199. Jfr. plage nedenfor
- hopper 1636:102, 802; 1637:238, 853; 1638:214, 425; 1639:184; 1640:33, 42, 306, 470, 503; gamle 1637:23, 800; gode 1640:555; unge 1637:800
- hors 1638:280
- plage 1636:60, 532, 817; 1637:320, 420, 535, 605, 800; 1638:151, 416, 550; 1639:423, 462; 1640:42; årringsplag, lille 1639:462; plage, små 1637:270; 1638:151. Jfr. også hesteplage ovenfor
- plage, have i hus 1639:423
- øg 1636:15, 20, 21, 51, 60, 255, 282, 315, 362, 391, 395, 400, 401, 528, 532, 582, 600, 702, 810; 1637:4, 109, 176, 181, 320, 340, 342, 343, 373, 424, 426, 535, 605, 665, 889, 901, 914; 1638:1, 28, 67, 69, 131, 150, 151, 312, 339, 416, 452; 1639:23, 33, 43, 80, 92, 99, 100, 101, 102, 154, 162, 175, 198, 212, 264, 293, 294, 319, 366, 375, 379, 392, 401, 411, 412, 419, 434, 447, 462, 491, 552; 1640:23, 28, 29, 42, 44, 126, 261, 292, 328, 354, 503, 554, 622, 684; gamle 1637:145; 1639:447, 462; 1640:28; 3 år gamle 1637:396; onde og gode 1640:28; små 1637:176; unge 1639:447; 1640:28
- øg, i enge og kornmarker uden hyrde 1639:57
- øg, forbud mod at bruge 1639:100
- øg, bundet i hus 1639:411, 419; folet i mark 1638:280; jaget af agre 1637:901; jaget af enge 1636:600; stå i hus 1639:412, 434; taget af korn 1639:411

353. svin

brændsvin, se gruppe 304

galtsvin 1636:704

grise 1636:532, 802; 1637:320, 373, 535, 745, 800; 1638:425, 547; 1639:319, 326, 401; 1640:28; små 1637:23; spæde 1636:702

skovsvin, se gruppe 304

svin 1636:2, 60, 103, 315, 367, 417, 490, 532, 659,
702, 801, 802; 1637:112, 181, 320, 350, 373, 605,
704, 860, 889; 1638:15, 150, 151, 214, 416, 452,
468, 547; 1639:64, 110, 122, 200, 366, 463, 618;
1640:11, 28, 29, 31, 33, 82, 135, 169, 306, 359,
662, 684; fede 1637:522; 1638:497, 550; 1639:
394; 1640:31; se også gruppe 363; gamle 1637:
535, 800; 1638:425; 1639:447; små 1640:143;
unge, se ungsvin nedenfor
svin, på olden, se gruppe 329
sosvin 1640:42, 296; udbødet 1640:503
søer 1639:326, 401
ungsvin 1637:270, 282; 1639:447, 552

354. får

får 1636:15, 30, 76, 88, 102, 103, 133, 159, 280, 315,
364, 367, 431, 436, 532, 702, 704, 770, 779, 800;
1637:36, 109, 123, 176, 181, 194, 270, 320, 340,
342, 343, 350, 373, 489, 522, 605, 678, 862, 882,
888, 889, 914; 1638:15, 67, 150, 214, 220, 221,
236, 250, 251, 276, 277, 310, 416, 452, 468, 526,
547, 550, 554, 609, 634, 674; 1639:19, 57, 121,
123, 139, 175, 200, 225, 336, 338, 345, 366, 401,
463, 490, 491, 552, 561, 618; 1640:28, 29, 31, 32,
33, 42, 113, 126, 135, 143-44, 193, 306, 353, 381, 508,
531, 537, 631, 662, 684, 689, 725; fede 1638:550;
1639:471; gamle 1636:802; 1637:23, 112, 192, 535,
745, 800; 1638:105, 151, 221, 425, 625; 1639:122,
447, 567; gode 1639:491; 1640:42; grå 1640:296;
sorte 1640:296; unge, se ungfår nedenfor
får, med uld 1636:802; 1639:447
fårekroppe, se gruppe 363
levefår 1638:550
slagtefår 1636:801
ungfår (unge får) 1636:532; 1638:221; 1639:122
får, på marken 1636:280; 1637:378, 526; taget af mar-
ken 1636:15
får, i sti (eller bås), jfr. grupperne 360 og 540
får, forbud mod får i enge og kornmarker uden hyrde
1639:57
får, foster (tilvækst) 1638:497; 1640:353
får, yngel 1638:526; 1640:531
får, aftægtsfolks 1636:30, 367, 800; 1637:522, 678; 1638:
15, 220-21, 310, 497, 526, 550; 1639:123, 139, 336,
338, 561; 1640:32, 143-44, 531, 684. Jfr. gruppe 540
får, udskiftning af aftægtsfolks, hvis de dør af usædvan-
lig sygdom 1637:522
lam 1636:34, 76, 102, 315, 367, 702, 704, 802; 1637:23,
270, 320, 350, 373, 424, 605, 745, 800, 860, 882,
889; 1638:105, 150, 208, 250, 251, 416, 425, 452,
468, 547, 550, 625; 1639:19, 225, 401, 447, 618;
1640:28, 33, 42, 113, 126, 177, 508; spæde 1636:
532; små 1636:364

lam, med uld 1639:447
 lam, klippe 1639:435
 ålam (hunlam) 1639:497, 564
 væddere 1638:276
 gældevæddere 1636:15
 ronnevæddere 1636:367; 1638:241, 242, 243, 245, 246,
 276, 278, 284, 315, 316, 319, 320, 321

355. geder

geder 1636:532; 1637:340; 1638:151, 452, 577, 608,
 609; 1639:124, 590; 1640:143
 gedebukke 1637:511; 1638:66; 1640:143; årings 1638:
 452
 kid 1636:352, 702; 1638:151, 452
 gedehold på grund af sygdom hos får 1638:609

356. fjerkræ

gaser 1636:23; 1640:143
 gæs 1636:76, 102, 559, 659, 801; 1637:109, 176, 181,
 535, 605, 704, 860, 889; 1638:150, 208, 416, 468,
 634; 1639:98, 108, 109, 110, 122, 319, 508, 562,
 596, 618; 1640:143, 306, 587; fede 1637:522;
 1638:497, 556; 1640:31, 531; gamle 1636:702;
 1637:23; 1638:452; 1639:176; gamle og unge 1637:
 800; 1640:503
 gæs, aftægtsfolks 1639:123, 139 (fede); 1640:31
 gåsehold, i fællesskab 1639:596
 gåsehold, forbud mod 1636:728; 1637:704
 gæseskrappen 1639:108
 gæslinger 1636:702; 1638:452
 haner (kokke) 1636:704; 1637:23
 høns 1636:704, 802; 1637:23, 109, 176, 282, 800;
 1638:416, 468; 1639:122, 200, 204, 225, 618;
 1640:177, 291, 632, 684; unge 1640:254
 ænder 1637:800

57. hunde

hund 1636:751; 1639:98, 108, 109, 176, 329, 590
 hund (som skældsord) 1636:27
 hund bider får 1640:537
 hund forjager kreaturer 1639:529, 590
 hund hidset på gæs 1637:108, 109, 176; 1640:587; hid-
 set på kreaturer 1639:590
 jagthunde 1637:519
 mynder 1637:519

58. bier

bier 1636:159, 640, 674, 675, 676; 1637:629, 760, 837;
 1638:49, 416, 464, 465, 497, 526, 550; 1639:185;
 1640:42, 261, 306, 571, 600, 616; flyvende 1636:
 674; 1637:629

bisværme 1636:640, 674, 675; 1637:629; 1638:464, 465;
 1640:600, 656
 bier, yngel af 1638:526
 bier råber ud 1638:465
 bikuber 1636:640; 1638:464, 465
 bistokke 1637:629, 800; 1638:49; 1640:84, 470; sætte
 bier heri (stokke bier) 1636:640; 1638:464, 465
 bivirke (bistader) 1637:629; 1640:381, 600, 656

359. mærkning af husdyr (jfr. 112)

mærker på får og væddere 1636:102; 1638:276, 277, 278,
 284, 316, 319, 550
 mærker på gildinge 1636:102
 mærker på køer 1636:102
 mærker på lam 1638:416
 mærker på stude 1636:102; 1638:416
 mærker på svin 1636:102
 mærker på ungkreaturer 1636:102
 mærker på væddere, se får ovenfor
 mærker på øksne 1636:102

360. røgtning, staldfodring

røgtning 1640:353; af køer 1640:631
 røgter, på hovedgård om vinteren 1639:272-273, 617
 røgte af (om aftenen) 1640:51
 vanding af husdyr 1638:152; 1639:332, 384
 trug til vanding, se gruppe 259
 får i sti med andres 1636:800; 1637:678; 1638:15, 497,
 550; m.h.t. aftægtsfolks får, se gruppe 540
 køer til bås 1636:800, 801; 1638:15, 497, 550; 1639:
 338; 1640:144, 631; m.h.t. aftægtsfolks køer, se
 gruppe 540
 køer i hus hos anden end ejer 1637:606
 stude, låne hus til 1636:62; drive i gård 1636:62;
 intet at binde dem til hjemme 1636:62
 stude, udsat for gæld, sat til foder 1639:286
 heste i hus 1639:424; på stald 1639:245; til foder
 1639:246
 indtaget øg i hus 1639:411, 419, 434
 fødenød, se gruppe 304
 får, vinterføde til 1636:779; 1637:36; 1638:105;
 1639:491
 får, foder til aftægtsfolks 1638:220, 221, 310, 526,
 674; 1639:473; 1640:31. Jfr. også gruppe 540
 får, føde til ugift kvindes 1640:725
 får, vinterføde til 1636:779; 1637:36; 1638:105;
 1639:491
 får, halmfoder til 1640:631
 får, på foder 1636:770
 får, foderløn, se gruppe 660
 heste, foder til at overføde 1640:306. Jfr. øg nedenfor
 husdyr, foder til panttagne 1637:862
 heste, foderløn, se gruppe 660
 kalve, fodring af 1636:417

kreaturer, foder til 1636:102; 1637:800; 1639:122;
 1640:143, 144; hø og foder hertil 1640:306
 kreaturer, foder til at overføde 1640:306
 køer, halmfoder til 1640:631; hø og halm til 1640:631;
 hø til foder 1638:213
 køer, foder til aftægtsfolks 1637:860; 1638:526, 674;
 1640:31. Jfr. gruppe 540
 køer, græs til 1640:144
 køer, foderløn, se gruppe 660
 nød, voksne, på foder 1639:278; foderløn, se gruppe 660
 staldøksne, se gruppe 304
 stude (nød), vinterfodring 1636:417, 562; 1637:36
 stude, på foder 1640:664
 stude, foderløn, se gruppe 660
 øksne, på foder 1636:770; 1637:636, 822; 1638:61
 øg, foder til 1638:312
 foder, foderkorn, foderhavre, hammelkorn, se gruppe 324

361. græsning, vogtning, tøjring

fædrift, fægang, græsning og jord under fæfod, se
 gruppe 214
 væde, se gruppe 215
 græsning på kirkegårde, forbud mod 1638:214
 græsning, byens fælles, for kvæg 1636:436; 1638:236
 græsning, fårs 1636:641; 1637:378; 1638:105
 græsning, aftægtsfolks fårs 1637:678; 1638:526;
 1640:353
 græsning, hestes 1636:417
 græsning, kvægs 1636:449; 1637:538, 539, 686
 græsning, aftægtsfolks køers 1636:801; 1637:678, 686;
 1638:15, 550; 1640:144 (sommer), 353, 531
 græsning, studes og øksnes 1636:417
 græsning, fæs og fårs på indhegnet nyland 1637:342, 343
 græsning, køers, på nyland 1640:631
 græsning, geders og kreaturers, på rugagre om efteråret
 1638:(576), 577
 græsning, geders, forbudt i eng og korn 1639:124
 opfødning af får 1640:144
 opfødning af væddere 1638:241, 243, 245
 opfødning af plage og stude 1637:420
 øg foler i marken 1638:280
 hyrder 1636:616; 1637:127, 343; 1638:268, 584, 589;
 1639:124, 181; 1640:359
 hyrdeløn, se gruppe 661
 hyrde renge 1636:451; dreng vogter får om sommeren
 1637:888
 vogtere, kvindelige 1636:451; gå med byens lam 1637:424
 hyrder, leje af 1639:124, 182; 1640:250, 256
 hyrdelag 1640:225, 250
 fæhyrde 1640:256
 særhyrde: kohyrde i sær af hver gård (2 mænd) 1640:232,
 256, 332
 særhyrde for geder, holdt af enkelt 1638:609

hyrde vogtede landsbys fæ i 2 år 1636:115
 hyrde, strid mellem ham og grander 1638:268
 hyrde løber af tjeneste 1639:183; 1640:359, 380
 hyrde, børns hjælp til ham 1636:616
 hyrde, forsømmelig 1638:609
 grander dømt at holde hyrde og hjord med hverandre efter
 loven 1638:619 (jfr. 589, 590, 609); 1640:256;
 kan grander forenes om anden ordning, står det dem
 frit for 1640:256
 landsbys fælles hyrdehold, fæstere i by må ikke deltage
 heri 1638:589 (jfr. 590), 619; 1640:256
 hyrde og hjord, gå for 1638:245
 kører går sammen med fæt 1640:256
 hyrde og hjord, uden 1638:577, 589 (jfr. 590); kvæg
 i eng uden hyrde 1636:321; bøder herfor 1639:57
 hyrde og hjord, varing vil ikke holde sådan med grander
 1637:343 (jfr. 342)
 hjord, stud kommet fra 1637:864
 drivning med bys kreaturer 1640:276
 drivning af kvæg 1638:487; forbi tilsæet ager med vogt-
 ning ved een af hver gård 1636:115
 fædrift, se også gruppe 220
 ride heste i græs 1638:327
 flytte (tøjrede) heste i marken 1637:423; 1638:280
 bytte heste i tøj, uvedkommendes 1640:328
 heste og øg slået løse i eng (ved mose) 1639:392
 tage øg af korn 1639:411
 vogtning af landsbys fæ 1637:127; 1639:379, 411, 434;
 i over 1 år 1639:182, 183; i 2 år 1636:114
 vogtning af fæ 1637:568; 1640:380; i 4 år 1640:276
 vogtning af fæ og får 1637:342
 vogtning af kreaturer 1636:395; 1639:124, 272-273 (ho-
 vedgård); 1640:359; af løsgående kreaturer 1636:
 451, 616
 vogtning af kreaturer, ikke fælles for by 1638:589,
 (590)
 vogtning af plovkreaturer i indhegnet kær før bygsåning
 1636:114; af den hele hjord i indhegnet kær efter
 bygsåning 1636:114
 holde kreaturer (bl.a. geder) uden skade for øvrige by-
 mænd 1638:590, 609
 markmænds vidne om husdyrs skade i afgrøderne 1636:659
 tøjring 1636:113, 391, 395; 1639:379; 1640:328; på
 lejede jordstykker 1640:53; på grund af særvang
 1636:530
 tøjring, på eng 1640:661
 tøjring, uretmæssig, på nyland 1636:494; 1637:342
 tøjring, hestes, på marken 1640:535
 tøjring, af løsgående ko 1637:388
 tøjring af aftægtsyderes køer 1639:394, 523
 tøjningsperiode 1640:530
 tøjrepeng, se gruppe 660

362. malkning

malkning af køer 1637:606, 715; 1638:221; 1639:561;
 1640:353; af den bedste ko 1636:801; af den
 næstbedste ko 1636:801
 malkning af får 1640:531
 malkning, rengøring af strippen før 1637:606
 mælkeprodukter, se gruppe 386

363. husdyrprodukter, uforarbejdede

bukkefødd 1637:511
 dun 1636:417, 702; 1637:452; 1638:497
 fetalje, se gruppe 380
 fjer 1636:417; 1637:340
 flæsk 1636:367; 1637:23, 340, 680; 1638:220, 221,
 387, 674; 1639:32, 80, 200, 473, 561
 flæskebøster 1637:38; 1640:508
 flæskesider 1636:401; 1637:112; 1640:353 (halve)
 fårekroppe 1637:112; 1639:32, 80
 honning 1637:714; 1639:618
 huder 1636:401; 1639:533, 535, 570, 579; af køer
 1636:102; 1639:122. Jfr. skind nedenfor
 indmad (omrask), af svin 1636:367; 1637:522
 ister 1636:102; 1637:302, 340; 1638:53; 1639:200;
 1640:353
 kødd 1639:200
 lammeto 1636:704
 lødd (forårsafklippet uld) 1636:704; 1637:112 (løy),
 535 (løy)
 omrask, se indmad ovenfor
 skind, af får 1637:397; 1640:42; af kalve 1636:102
 smør, se gruppe 386
 svin, hele, til aftægtsfolk 1636:801; 1637:860; 1638:
 550; 1639:394
 svin, fede, halve, til aftægtsfolk 1637:522; 1638:497,
 526, 634; 1639:123, 139, 394, 471; 1640:31, 144,
 531; som landgilde 1639:207
 svin, sider af 1637:522; jfr. halv side flæsk 1640:353
 talg 1636:9; 1640:84
 to, se uld nedenfor, og lammeto ovenfor
 uld (to) 1636:417, 802; 1637:112; 1638:150, 497;
 1639:122, 200, 447; 1640:42, 329, 353, 362, 390,
 414
 æg 1638:468; 1639:204, 618

364. gøddning

møddinger, se gruppe 259
 møg sættes i værdi i skifter efter afdøde o.l. 1636:102,
 passim
 møg (gøddning) betales ved salg af eller flytning fra gårde
 i Skast herred 1636:177
 møg (gøddning) betales ved godsejers overtagelse af fæ-
 steres huse og bygninger 1640:41, 68

gødning (møg) 1636:102, 160, 313, 374, 391, 431, 436, 443, 546, 702, 704, 802; 1637:23, 41, 112, 181, 282, 320, 340, 605, 745, 888; 1638:213, 221, 251, 433, 547; 1639:78, 338, 343, 490; 1640:28, 32, 143, 155, 193, 234, 306, 386, 472, 508, 662

gødning (møg), ved husene 1637:353, 622; 1640:155

gødning (møg), på stavnen 1636:177, 464, 465, 802; 1637:651, 685; 1640:41

gødning (møg), i og ved gården 1637:176, 222, 270, 282, 320, 354, 800; 1638:151; 1639:122, 200, 225, 491; 1640:32, 143, 233, 291, 296, 354, 470, 503

gødning (møg), på gadeforte 1639:522, 529; 1640:104

møg, kastet sammen i gård 1639:108

gødning (møg), ikke ført på agre 1637:651, 685; 1638:433

gødning (møg), på kålgårdsjord 1638:220; udbæring og spredning her 1637:678

gødning (møg), på marken 1636:802; 1637:119, 176, 270, 320, 345 (fæmøg), 350, 354, 800; 1638:213, 296; 1639:122, 225; 1640:32

gødning (møg), ført på jord 1639:78; ført på grønland 1638:236

gødning (møg), nedfælget 1640:33, 296; til bygsæd 1637:350, 354

gødning (møg), til 3 tdr. byg 1639:334

gødning (møg), på aftægtsfolks jord, se gruppe 540

fæmøg 1637:345

svinegødning 1636:490; 1637:394

kørsel af gødning (møg), se gruppe 466

365. seletøj

vognudstyr, se gruppe 330

bidsler 1637:330, 605; 1639:419. Jfr. miler nedenfor

hamler, se gruppe 330

hammelreb, af læder 1640:306

kobbel og kobbelpuder, se gruppe 330

kotøjr 1637:388. Jfr. tøjrer nedenfor

miler 1639:412. Jfr. bidsler ovenfor

pekkepuder (halspuder) 1637:350

tøjrer 1636:102, 494, 631; 1637:350, 396 (på øg). Jfr. kotøjr ovenfor

tømmer og tømmeskafter, se gruppe 330

spænde fra vogn 1637:521

366. driftekvæg og optagne dyr (jfr. 21)

efterlysning af borttaget øg 1640:328; af vædder 1638:241

fremlysning af optaget øg 1638:69; af optagen gilding 1640:328

fremlysning af optagne hunlam (ålam) 1639:497 (jfr. 564)

367. udleje af dyr, lån af dyr til brug (jfr. 115)

leje eller lån af heste (og vogne) 1636:431; 1637:4, 238, 565 (jfr. 577), 687; 1638:262, 529, 600 (jfr. 621, 622); 1639:394; 1640:5, 254, 508

leje af hingst til bedækning 1637:238
 leje af køer 1636:412; 1637:568; 1640:381
 leje (?) af okse 1638:61
 leje af stude til pløjning 1636:431
 leje af tyr 1636:165

368. køb og salg af dyr, bytte af dyr (jfr. 124, 126)

handel med:
 bier 1639:185
 fæ 1640:354
 får 1636:431; 1640:689
 geder 1638:609; gedebukke 1638:66
 gildinge 1637:906; 1638:255
 heste 1637:230, 574; 1640:245, 258, 354, 630; ubetalt
 ved skifte 1639:199, 200
 hesteplage 1637:199
 høns, unge 1640:254
 kreaturer 1640:354
 ko og kalv 1638:37
 køer 1636:69, 103; 1637:235, 373; 1638:330; 1639:
 227, 631
 ronevædder 1638:315
 stude 1636:3, 23, 36, 107, 629, 647; 1637:511, 690;
 1638:37; 1639:90; 1640:644, 645, 679
 tyr 1636:563
 øg 1636:51; 1639:23, 43, 44, 99 (jfr. 100, 101), 162,
 198, 212, 264, 293; 1640:23, 354
 øksne 1637:636, 655; 1638:60, 61, 106, 107, 173;
 1639:454, 455, 472, 475; 1640:153, 245, 721 (jfr.
 722). Se også gruppe 443

bytte af husdyr:
 heste 1636:59; 1638:312; 1639:593; (for gæld) 1640:
 194
 køer 1636:398
 øg 1638:312; 1639:23, 212
 øksne 1636:805

369. salg af uforarbejdede husdyrprodukter, fisk m.v. (jfr. 124)

bukkefødd 1637:511
 byg, se gruppe 331
 dun 1636:417
 fisk 1640:245
 fåreskind 1640:508. Jfr. skind nedenfor
 gødning, betalt ved salg eller fraflytning fra gårde i
 Skast herred 1636:177; 1640:41, 68
 havre, se gruppe 331
 honning 1639:475; 1640:245
 huder 1636:401; 1639:535, 570, 579. Jfr. kohuder nedenfor
 hø, se gruppe 331
 høafgrøde af eng, se gruppe 331
 kohuder 1639:478. Jfr. huder ovenfor
 korn, se gruppe 331
 skind 1638:491. Jfr. fåreskind ovenfor
 tagrør, se gruppe 331

370. sygdomme og skader hos husdyr

får, bidt af hund 1640:537
 får, ihjelslået 1640:381
 får, sygdom hos 1637:522; 1638:608
 gæs, ihjelbidt 1639:98, 108, 109, 175
 gæs, bidt af hund 1640:587; lam efter hundebid 1640:
 587
 gæs, trussel om ihjelslagning 1636:559
 heste, blinde 1637:230; slået til blods i hovedet
 1639:346
 heste og hopper, stor skade på 1639:184
 hest, trangbrystethed (ænge) el.a. lyder hos 1639:593;
 1640:630
 hoppe, dræbt af lynet 1640:555
 kvie, skadet ved nedjagning fra dige 1636:616, 660, 693
 kører malker blod 1637:606, 715
 ko død efter tøjring på marken 1637:388
 kører og kreaturer omkomne ved stormflod 1636:212
 lam døde af smitsom sygdom 1639:564
 stud, druknet i mose 1637:669, 675, 726, 730, 769
 svin, ihjelslagning af 1636:2
 øg, syge 1638:151, 312; 1640:44
 øg, sultet (?) ihjel 1639:412, 434

HUSHOLDNING OG HUSFLID 380 - 399380. kost og tæring

fetalje 1636:102, 103, 702; 1637:320, 340; 1638:220,
 416; 1640:143, 503
 fortæring under rejse 1638:141
 føde til umyndige børn 1636:88, 532, 702, 704; 1637:
 112, 535, 888; 1638:547; 1639:7, 122, 490, 526;
 1640:28, 29, 508
 føde og klæder til moder 1638:2
 føde til aftægtsfolk, se under gruppe 540
 føde, barn fortjene noget til sin føde 1637:888
 kost og tæring 1636:93; ved landstingsrejser 1636:245;
 1637:599
 kost en vinter til barn under skolegang 1637:112;
 1638:417
 kost og skoleløn 1637:432
 kost, sko, klæder og skoleløn 1638:417
 årskost for barn 1638:417
 mad og drikke til umyndige børn 1639:19
 underhold af moder på egen bekostning før aftægtsbrevs
 udfærdigelse 1640:383

381. konservering o.l.

salt 1636:367, 800, 801; 1637:522; 1638:220, 221, 497,
 526, 550; 1639:32, 80, 139, 336, 394, 471, 561;
 1640:144, 353, 531; godt 1640:31
 ål, saltede 1640:31, 176

382. hjemmemaling

boghvedegryn, gode 1638:526
 kværne, se gruppe 614
 kværnsten, se gruppe 614
 mel 1637:289, 350; 1639:141, 200. Jfr. også gruppe
 324
 mel, til aftægtsfolk 1639:141
 rugmel, se gruppe 324
 sigtemel, se gruppe 324

383. bagning

bagning 1637:522; 1638:152 (brød i ovnen)
 bagning, for aftægtsfolk 1636:801; 1638:550; 1639:80,
 561; 1640:353
 bagning, aftægtskvindes 1637:522; 1639:139, 531
 bagerhus (bagehus) 1640:186
 bageovne 1640:31; jfr. m.h.t. ovne også gruppe 256
 bageredskaber, se gruppe 614
 bagertøj (bageredskaber), se gruppe 614
 brød 1636:431; 1638:152, 237

384. brygning

brygning, aftægtskvindes 1637:522; 1639:139; 1640:531
 brygning, for aftægtsfolk 1636:801; 1638:550; 1639:80,
 561; 1640:353
 bryggekar, se gruppe 614
 bryggekedler, se gruppe 614
 bryggeredskaber, se gruppe 614
 humle 1636:331, 367, 431, 800, 801; 1637:522; 1638:
 220, 221, 497, 526, 550; 1639:32, 80, 139, 394,
 471, 561; 1640:144, 353, 531; god 1640:31
 kølner, se gruppe 256
 korn på kølnen 1638:152
 malt 1636:102, 461, 547; 1637:350, 373; 1638:93, 151,
 425, 452; 1639:139
 malt, af blandkorn 1640:28; af byg 1636:103; 1639:
 122; af havre 1639:122; 1640:503
 maltgøring for aftægtsfolk 1636:801; 1638:550; 1639:
 80, 561
 ø1, lagt i halvtønder 1638:220; ø1, se iøvrigt gruppe
 389
 øltønder, se gruppe 614

385. slagtning

svin 1638:221; fede 1640:31, 144

386. mælkens behandling, mælkeprodukter

fåremælk 1638:221; 1640:531
 komælk 1638:221, 526, 550; sur 1638:221; sød 1638:
 221
 ost 1638:150

smør 1637:678, 680; 1638:150, 213, 220, 221, 310, 387,
468, 526, 674; 1639:32, 80, 204, 207, 473, 618;
1640:84, 245, 414

387. anden tilberedning af fødevarer

forsøg på at forgive ægtefælle 1636:467

388. madvarer og retter

mad 1636:704, 801; 1637:181, 350, 506; 1638:15, 149,
404, 550; 1639:19, 80, 490
fetalje, se gruppe 363
fisk; i almindelighed 1636:102; 1637:522; 1638:150,
497
hvilling 1639:370, 471; 1640:615
sømrækker (kohaler) 1640:615
ål, se gruppe 381
flæsk, se gruppe 363
fårekroppe, se gruppe 363
kål 1636:800, 801; 1637:522; 1638:526; 1639:471, 473;
1640:31, 353, 508, 531, 662, 725
kød, se gruppe 363

389. drikkevarer

brændevin 1636:102, 431, 519; 1637:483; 1638:496;
1639:227; 1640:508
brøndvand, fordærves 1639:327, 328
drikke 1639:19
mjød 1640:701
riberøl 1637:493. Jfr. øl nedenfor
vin 1636:461; ilanddrevet som vraggods 1640:145
øl 1636:102, 315, 431, 461, 702, 704, 728, 801; 1637:
176, 181, 320, 350, 493, 506; 1638:149, 220, 497,
550, 601; 1639:57, 80, 87, 214, 215, 490, 548;
1640:28, 353, 503, 508; godt 1638:359; ret godt
1637:704; riberoøl, se ovenfor
øltår 1640:39

390. måltider

måltid, gøre halvt måltid 1640:60
davre 1636:3; 1639:516; 1640:58, 60
davre, for tidlig 1640:58, 60; karle vil ikke spise dav-
re så tidligt, før de havde gjort noget arbejde
1640:58; karle, der ikke vil spise tidlig davre,
nægtet mad før til middag 1640:58
mad (middagsmåltid ?) 1638:404
middagsmad kl. 12 1640:58
nadver 1640:58, 60

391. garn- og tekstiltilvirkning (jfr. 394)

vævere 1637:340. Jfr. også tilnavnereg.
vævning af vadmel, lærred og bolster, oplæring heri
1640:596, 672

spinding, af stof til handsker 1638:640
 hovspind, af uld 1640:329, 362, 390
 garnvindel 1636:102
 hegler 1637:373
 hjulrokke 1636:532
 rokke (spindehjul) 1636:102; 1637:373, 535; 1640:306,
 725; gammel 1639:200
 røderhuller (hørsække, hvori hør lægges i vand) 1636:490
 spindehjul, se rokke
 uld, se gruppe 363
 hosebinding, syning o.l., se gruppe 394

393. kurvebinding

løb, se gruppe 614

394. hosebinding, syning o.l.

hoser, binding af 1640:414
 hoser, gøre fødder i 1640:414
 strømper, flække (reparere) 1637:160
 soldaterkjortel, omgjort 1640:463
 handsker, syning af 1638:640
 klæde søgt tilbageleveret, syet eller usyet 1636:190
 syning i folks huse 1637:160; 1638:462
 sæk, bødet 1640:399
 skræddere, se gruppe 421

398. salg af egen fremstilling (jfr. 124)

bømringe 1640:542
 dyne 1640:159
 handsker, spinding og syning 1638:640
 huder 1639:533, 535, 579
 lærred 1639:139
 stolper 1639:119
 smør 1640:245, 414 (?)
 tørv 1637:165
 salg af afgrøder, se gruppe 331
 salg af husdyr, se gruppe 368
 salg af uforarbejdede husdyrprodukter, se gruppe 369
 salg og køb i almindelighed, se gruppe 440

KØBSTAD OG HOVEDSTAD 400 - 419

400. afgrænsning, volde og grave

markskel ang. Varde og Partbo samt omliggende marker
 1640:277, 280, 297, (299), 301, 302, 303, 343, 347,
 350, 351, 378, 391, 398, 401, 402, 484
 Varde frihed og byfred 1640:401
 Varde bymark, frihed eller rettighed, aldrig adskilt ved
 sandemandsbrev fra Skast herred 1640:484

401. købstadsjord uden for byen

Riber slag 1640:413
 Ribertoft 1640:397
 Varde bys mark 1640:401, 484. Jfr. hovedreg. V.2
 Harhede (mark), se hovedreg. L.8
 Partbo gård, nedbrudt 1640:347
 Partbo mark, se hovedreg. P.2

403. gårde og huse

Ribe domkirke 1636:114; 1640:301 (kapitlets dør),
 484 (do.)
 Ribe, huse (døre), borgmestres 1640:382
 Varde, Skt. Jacobi kirke 1637:853, 860
 Varde, huse (døre), borgmestres 1636:461; 1640:275, 277,
 297, 553, 563
 Varde, huse, købmænds 1637:322, 323
 Varde, huse (døre), rådmænds 1640:275, 297, 553, 563
 Varde, huse (døre), skomagere 1639:301
 Varde, huse, andre beboeres 1638:252, 300, 423; 1640:
 38, 58, 87, 88, 89, 94, 357
 Varde rådhus 1639:317, 318; 1640:274, 275, 297, 301,
 553, 563; rådhuskælder, straf her 1640:58

405. beboere

Horsens, beboer 1638:370
 Kolding, borgere 1638:303, 463; 1639:118, 551; 1640:
 495, 591; gæld hos personer i Skast herred 1639:
 118, 295, 551, 588; 1640:389, 445, 495; varsel til
 1638:463. Jfr. iøvrigt hovedreg. K.10
 Kristiania (Oslo), borgere 1637:61, 62, (63), 154, 192,
 212; 1639:567
 Odense, borgere 1640:275, 299, 301; varsel til adelig
 her 1636:32
 Ribe, biskop (superintendent), varsel for hans dør
 1640:275, 301, 484; hans fuldmægtig 1639:174
 Ribe, borgere 1636:90, 156, 202, 771; 1637:2, 74, 93,
 270, 324, 577, 853, 862; 1638:93, 199, 279, 303,
 304, 423, 447, 639, 655; 1639:77, 171, 219; 1640:
 226, 313, 482, 503, 526; borgeres gæld hos personer
 i Skast herred 1637:800, 862; 1639:77, 112; 1640:
 100, 112, 137, 503
 Ribe, borgere på adeliges vegne 1638:199, 423, 655
 Ribe, borger gør ved fuldmægtig udsætning for gæld i
 Skast herred 1639:286
 Ribe, borger får vidne af Skast herredsting 1640:526
 Ribe, beboere, se iøvrigt hovedreg. R.3
 Ribe, borgers svend 1638:379
 Ribe domkapitel, menige kapitelsherrer og kannikker
 1640:275, 301, 484
 Ribe domkapitel, enkelte kannikker, boende i Ribe, An-
 ders Pedersen Romdrup; Christen Borum, ærkedegn,
 og hans enke Ingeborg; Christen Friis, læsemester;
 Hans Olufsen; Johan Borchordsen, biskop; Niels
 Krag, dekan; Søren Andersen, se hovedreg. R.3

- Ribe, vagt 1640:397; vægter 1640:397
 Ribe, dokumenter daterede her 1636:457; 1638:207, 214;
 1639:530
 Ribe, varsel fra herredet iøvrigt 1638:37, 279; 1640:
 47, 236, 237, 275, 351, 382, 397, 413, 482, 484;
 fra Varde 1640:484
 Ribe, tiendekorn ydet her 1639:87
 Ribe eller Varde, aftægtsydelse leveret her 1637:860
 Ribe, øl hentet her 1639:493
 Ribe, person her med mel 1639:28
 Ribe, personer fra herredet iøvrigt her 1637:1; 1639:
 36, 199
 Varde, borgerskabet 1639:317 (borgeriet), 318; 1640:
 297, 402, 484; enkelte borgere, se hovedreg. V.2
 Varde, menige borgere og menighed 1640:274
 Varde, menige borgerskab og menighed 1640:274, 301
 Varde, menighed i Varde 1640:274, 275, 297, 564
 Varde, godt folk 1640:486
 Varde, alle lodsejere 1640:274
 Varde, sognepræster 1640:274, 275, 301; enkelte præ-
 ster, se hovedreg. V.2
 Varde, ejer af fiskefartøj 1637:634
 Varde, fædrift 1640:347
 Varde, klynegravning 1640:351
 Varde, lyngslet 1640:351

410. bystyre

- Ribe, borgmestre, se hovedreg. R.3: Hans Friis; Morten
 Lassen Lime; Per Skrifer
 Ribe, borgmesters svend 1638:168
 Ribe, rådmænd, se hovedreg. R.3: Jep Poulsen Vilslev;
 Peder Olufsen Roed
 Varde, borgmestre og råd 1639:285, 317, 318; 1640:274,
 275, 277, 297, 301, 347, 351, 401, 484, 485, 548,
 563
 Varde, klage fra borgmester og råd, dat. Varde 1640:
 484, 485
 Varde, borgmestre og råd, varsel til, fra herredstinget
 1639:317, 318; 1640:274, 275, 277, 297, 301, 351,
 553, 563
 Varde, borgmestre, se hovedreg. V.2: Christen Olufsen;
 Hans Nielsen Arnberg; Lars Jensen
 Varde, borgmester Hans Nielsen Arnberg på borgmester og
 råds vegne på Skast herreds ting 1640:347
 Varde, borgmester Lars Jensen på borgmester og råds veg-
 ne på Skast herredsting 1640:515
 Varde, rådmænd, se hovedreg. V.2: Christen Tarp; Hans
 Nielsen Arnberg; Jacob Clausen; Jacob Jensen;
 Mads Gellerup; Peder Buck; Steffen Nielsen
 Varde, rådmænd, f.t. to, men lensmand agter med det før-
 ste at komme der for at isætte flere 1640:277
 Varde, rådmænd Jacob Jensen på borgmester og råds vegne
 på Skast herredsting 1640:484, 485, 548

Varde, borgmester Christen Olufsen og (efter ham) rådmænd Steffen Nielsen fungerede som ridefoged for Hald lens gods i Skast herred, se gruppe 471
 Varde, byskriver Hans Madsen, se hovedreg. V.2
 Varde, byting 1638:601; 1639:317, 318; 1640:401
 Varde, rådhuskælder, trussel om straf her 1640:58
 Viborg, byting 1637:97

HÅNDVÆRK 420 - 439

420. i almindelighed

håndværkere (embedsmænd), skatter af 1637:732

421. de enkelte fag

badskærere, se gruppe 552
 blytækkere, arbejde på kirker 1637:542, 572, 577, 580, 585, 610, 611, 652, 687. Jfr. også tilnavnereg.
 bødler 1639:250
 buntmagere, se tilnavnereg.
 drejere, se tilnavnereg.; drejerløn 1637:320
 falkonerer, se tilnavnereg.
 fiskere, se gruppe 337 og tilnavnereg.
 glarmestre, se tilnavnereg.
 murere, murermestre, arbejde på kirker 1637:565, på lader 1640:58, 60; person tjener murermester 1640:60; restance for løn 1637:565. Jfr. også tilnavnereg.
 rebslagere, gangslæde at slå tov (tav1) med 1639:515. Jfr. også tilnavnereg.
 skomagere, se tilnavnereg.
 skræddere, vanføre, skrøbelige 1636:700; personer (med tilnavn skrædder) drager ikke om og syer i folks huse 1637:160; 1638:462; betaling for drengs skrædderlære 1640:606; skræddersvende 1636:700; skrædderdrenge 1636:700. Jfr. også tilnavnereg. og m.h.t. syning o.l. gruppe 394
 smede, smedeløn 1636:102; smederedskaber 1636:802; rente af ambolt 1636:143; smedjer, se Ølluf smedje hovedreg. Ø.3. Jfr. iøvrigt tilnavnereg.
 spillemænd, se tilnavnereg.
 stenlæggere, se tilnavnereg.
 trommeslagere, se tilnavnereg.
 tækkere, se tilnavnereg.
 tømmermænd, sætter hjørnestolpe i hus 1636:372. Jfr. også tilnavnereg.
 vævere, forarbejdning af vadmel 1637:350. Jfr. iøvrigt tilnavnereg.

422. mølleri

møller, i almindelighed 1636:335; 1639:36, 199; kongens andpart i mølle 1638:224, 225

- møller, fæste af 1637:128
- møller, afgifter heraf og restancer, se grupperne 303 og 304
- møller, specielle, se hovedreg.: Alslev Mølle A.5; Endrup Mølle E.3; Fåborg Mølle F.16; Gestlunde Mølle G.8 og 1636:785; Guldager Mølle G.21; Haltrup Mølle H.6; Henne Mølle H.16; Holsted Mølle H.31; Nielsby Mølle N.3; Nørholm Mølle N.17; Rovst Mølle R.10; Skærbæk Mølle S.18; Smørpøt Mølle S.20; Spangsbjerg Mølle S.26; Sønderris Mølle S.40; Ølluf Mølle Ø.2; Albæk Mølle A.3
- møller, syn på deres brøstfældighed m.h.t. tømmer o.a. 1637:82; kaution for vedligeholdelse af kongens tredjedel af mølle 1638:224, 225
- mølle damme 1638:419; mølledæmninger 1638:254
- mølleflodsted 1637:353
- møllehuse 1637:82, 353
- møllemarker, Rovst Mølles marker 1640:280, 301, 302, 303, 343, 344, 350, 378, 391, 402, 484, 486, 553; enge 1637:166
- mølleskyld, se gruppe 304
- møllestrømme 1640:352
- maling af korn 1639:50. Jfr. også gruppe 382
- mel, se gruppe 324 og 382; kørsel med mel 1639:28, 36
- mølle, kørsel til og fra 1636:801; 1638:15, 404, 550, 600; 1639:80, 199; 1640:31, 32, 716
- vognægter med tømmer o.a. til møllebygning 1637:82
- møller, dele af:
- aksler 1637:82; hovedstokke herunder 1637:82
- aller (skovle på møllehjul) 1637:82
- bing (oven på kværn) 1637:82
- bislag (omkring møllestén) 1637:82
- buer til yderhjul 1637:82
- bygningsmaterialer, almindelige, se gruppe 252
- døre, se gruppe 252
- flådtiljer 1637:82
- gjorde, til støvkar 1637:82
- håmre (tværbjælker) 1637:82
- indertappe (for aksler) 1637:82
- jernbånd, til mølledøre 1637:82
- kværne 1637:82; kværnværk 1637:82, ødelagt 1636:212
- meltrug 1637:82
- møllelofter 1637:82
- møllestén 1637:82
- nagler (nøgler), i kværnværket 1637:82
- støvkar 1637:82; låg hertil 1637:82; rist hertil 1637:82
- taplader 1637:82
- trapper, til møllelofter 1637:82
- underlad, for møllestén 1637:82
- yderhjul 1637:82
- møllere, se tilnavnereg. og hovedreg. under de ovenfor nævnte møller
- møllere, ærlige, tro og oprigtige 1639:50

møllere, fæster partgård 1639:68; forbryder fæste 1638:402; lejer engs afgrøde 1637:425; sælger væring (halvgård) 1636:766, 769
 møllere, arv og gæld fragås 1637:904; tilgodehavende i bo 1637:535; resterer med skyldmel 1637:88
 møllere, sager om korn 1638:179, 180; om dårligt korn 1637:785
 møllere, i husbonds forfald 1636:733
 mølleseres tjenestekarle 1637:785; 1638:8; 1639:365; 1640:396, 464, 513, 514, 536

HANDEL OG SØFART 440 - 459

440. køb, salg og leje (jfr. 121, 122, 124; bønders salg af egne produkter, se dog 331, 364, 367, 368, 369, 398)

pranger, se tilnavnereg.
 smørmand, se tilnavnereg.
 bonde må frit sælge sine varer 1640:245
 handel med umyndige 1636:23 (jfr. 3, 36, 62, 107)
 køb og salg: bjælker 1638:463; bommesi 1636:23; brændevin 1636:519 (jfr. gruppe 444); deller (planker), til ligkiste 1636:102; fisk 1639:284; hølær 1637:68; klæde 1636:23; klæder 1640:3; mjød 1640:701; pistol 1636:23; stangjern 1639:77; støvler 1636:23; stål 1639:77; vin 1636:461; åleruse (ålhamme) 1638:338; øl 1636:461
 køb (overtagelse) af pantegods (sengeklæder, bryggekedel, messing- og tinfade, lille sølvstob) 1639:67
 leje: ambolter (rente, lejebetaling herfor pr. år) 1636:143; harver 1640:354; plove 1640:354; vogne 1638:600, 601; 1640:354
 nabolån, se gruppe 236
 varer, i almindelighed 1636:218, 219, 276; 1637:609; 1638:36, 221, 354; 1639:376; 1640:12, 245, 264, 728
 varer, debitor havde 1640:264
 varer, de bedste, debitor havde 1639:393
 varer, vil kreditor ikke bide længere, da under debitor ham de varer, han har 1639:585
 varer, gode 1638:287, 297; 1639:5, 7, 232; 1640:143
 forprang 1638:60, 61, 106, 107; 1639:472
 lidkøb, drikke 1639:162

441. markeder

Holstebro marked 1639:198
 Kolding marked 1636:749; 1638:576
 Ribe marked Vor Frue dag (i høst) 8. sept. 1636:21, 88, 101, 455, 656; 1637:256; 1638:550, 586; 1639:80, 92, 139, 175, 335, 381; 1640:135, 189, 415, 416
 Ribe (St. Hans) marked 22. juni 1640:397

Ribe marked (uden nøjagtig angivelse) 1636:255, 260, 368, 389, 461, 503, 509, 519, 649; 1637:156, 190, 320, 360, 430, 457, 678, 690; 1638:77, 150, 178, 220, 250, 307, 312; 1639:401, 468, 469, 483; 1640:69, 118, 213, 331, 355, 513, 557, 630, 663, 699, 714, 721
 Rye marked 1639:90

13. øksnehandel (jfr. 368)

1637:636, 655; 1638:60, 61, 106, 107, 173; 1639:454, 455, 472, 475; 1640:153, 245, 721 (jfr. 722)
 forprang ved øksnehandel 1638:60, 61; 1639:472
 handel med stude, se gruppe 368

14. krohold og ølsalg

kromand, se tilnavnereg.
 kroer, ulovlige, forbud herimod 1636:126
 salg af brændevin, ulovligt 1637:493; 1638:496
 udtapning og salg af mjød 1640:701
 salg af øl, ulovligt 1637:493; øl hentet i købsteder, se gruppe 405

16. købmænd og andre handlende

kræmmer, se tilnavnereg.
 købmænd i Kolding 1638:463; 1639:588
 købmænd i Ribe 1636:155, 156, 200, 202, 214, 217, 353, 384, 385, 458, 461, 489, 708, 791; 1637:2, 68, 219, 245, 272, 273, 322, 323, 324, 333, 334; 1639:77, 171, 204, 205, 217, 219, 221, 268, 319 (?), 494, 575
 købmænd i Varde 1636:236, 251, 271, 274; 1638:70, 575

17. servicefag

skrivere, se tilnavnereg. og 1638:93

18. arbejdere

fiskere, lejede, se gruppe 337
 landarbejdere, se gruppe 233

19. regnskaber, regnskabsbøger o.l. (jfr. 38, 618)

regnskaber 1639:554; 1640:79, 117
 regnskaber, kirkens 1638:59
 regnskaber, købmands udgivne 1639:217
 regnskaber, opskrift vedr. 1640:117
 regnskab, bevis regnskab og opskrift 1638:598
 regnskab, byde sig til 1636:715; 1637:681, 791, 921;
 fader på umyndig søns vegne 1636:23
 regnskab, føre til 1637:53

regnskab, gøre 1636:765; 1638:600, 621, 632; 1639:33;
 1640:68 (fæster-godsejer); herredsskriver med fæ-
 ster 1636:153; 1637:582; herredsskriver for mad-
 skat til Riberhus 1640:93; borgmester i Varde
 (ridefoged) med Hald Slot (len) 1640:11
 regnskab for arv, gøre 1636:227; 1638:426; 1639:253;
 for medgift 1637:780
 rede og regnskab for arv, gøre 1638:42
 regnskab, indbyrdes, dom herfor 1636:161, 599; 1637:921
 regnskab, holde 1637:681; 1638:156
 regnskab, høre 1638:585; 1639:479
 regnskab, klargøre 1638:250, 263; 1639:335, 521, 711;
 for arv 1640:606
 regnskab, komme til 1638:585
 regnskab, rigtigt, sidde over, for modtaget gods 1638:49
 regnskab, skyde sig til med anden (fæster-godsejer)
 1640:68
 regnskab, være regnskab imellem 1640:533
 regnskabsbøger 1636:156, 236, 251, 271, 274, 353, 458,
 461, 708, 791; 1637:2, 334; 1639:77, 268, 575, 588
 regnskabsbøger, udskrift af 1639:494
 overregne 1638:585
 afregning 1638:583

451. søfart, skibe og dele deraf

skib, til Holland efter hamp 1640:714
 skib, til fiskeri 1637:633
 skib og gods, mistet 1637:101; 1640:188
 skibspart, købt 1640:146
 skude, hans egen alene 1640:188
 anker 1640:188
 fokkemast, liden 1639:30. Jfr. også master nedenfor
 jernbolter, itubrudte 1639:30
 master 1636:150; afhuggede stykker heraf 1636:150.
 Jfr. også fokkemast
 rå (skibsrå ?) 1639:515
 sejl 1640:188
 skibsbjælker, gamle 1639:30
 spil (hejseapparat), gammelt 1639:30
 stranding 1640:188
 tove 1640:188

SAMFÆRDEL OG TRANSPORT 460 - 469

460. færdsel i almindelighed

rejse til ting 1640:381
 komme hjem fra Rye marked 1639:90
 vogne, se gruppe 330

461. rejser, distancer (jfr. 466)

rejse, fra Husum (Højjer herred) 1638:141

kørsel, til købstæder 1640:531; til Ribe marked 1640:714
 kørsel til eller fra kirke 1636:800; 1637:678; 1638:220, 455, 511, 550; 1639:28, 80, 139, 336, 561; 1640:193, 716
 kørsel, strækninger: Agervig - Alslev 1638:600, 621; Agervig - Holstebro 1638:600, 621, 622; Agervig - Kolding 1638:601; Agervig - Lyne (efter havre) 1638:601; Agervig - Nørholms Mølle og Rovst Mølle 1638:600; Agervig - Varde 1638:600, 601; Debel - Ribe 1640:716; Hjerting - Varde og retur 1638:417; Ribe - Øse kirke 1637:577, 687; Rovst Mølle - Ribarhus 1639:199; Skast - Rovst 1640:230
 kørsel (med rustvogn), til Holsten 1637:821

462. veje og gader (jfr. 104, 213)

veje, i almindelighed 1636:30, 264, 364, 502; 1637:173, 460, 534; 1638:186, 325, 337, 424, 487, 488, 499; 1639:226; 1640:241, 275, 470. Jfr. også gruppe 213 m.h.t. markveje o.l.
 adelveje 1640:275, 304, 344, 348, 350, 378, 391, 402, 484
 kirkeveje, se gruppe 213
 køreveje, ny vejbredde, jævnedede for de "vide" vogne 1640:462
 landeveje 1636:86
 tingveje 1637:717; 1638:428; 1640:170, 193, 503
 Hjortkær Vej 1638:186; Hjortkær Kirkevej 1636:364
 Orre (Ting)vej 1636:364; 1638:186; 1640:193, 351, 484
 Præstevejen 1637:173, 519
 Ribe (Adel)vej 1640:347, 351, 484
 Rovst Kirkevej 1636:364; 1638:186
 Skast Vej 1636:204
 Skovbo Vej 1636:30
 Sneum Vej 1636:31
 Varde Vej 1636:30; 1638:337; 1639:226
 Varde - Brøndum Vej 1638:325
 Varde - Veldbæk Vej 1637:120, 173
 Ølluf Vej 1636:30; 1639:226; 1640:170, 193, 470

463. broer og vadesteder (jfr. 104, 213)

broer 1636:291, 721, 809; 1638:460, 522, 529, 677; 1639:150; 1640:28, 90, 305, 345, 401, 484, 563
 broer, syn over 1636:319
 broer, syn over vaser ved 1637:770
 broer, vedligeholdelse af 1638:522, 529, 677; 1639:150; 1640:90, 108
 broer og vaser, istandsættelse heraf 1636:319
 bro, bønder, der ligger hertil 1638:529; 1640:108
 broers vedligeholdelse, afgifter hertil 1638:529; 1640:28, 90, 108. Jfr. bropenge
 broafgift, til Varde Bro 1640:28
 bropenge, restancer hermed 1636:394, 721; 1638:529

bro, træværk heri 1638:529
 broer, fare ved passage om vinteren herover 1636:319
 enkelte broer, se hovedreg. Forum Bro (F.3); Gredsted-
 bro (G.14); Starup Bro (S.27); Toftnæs Bro (T.12);
 Varde Bro (V.2)
 jordbroer, se gruppe 213
 sige, se gruppe 200
 vad, se gruppe 213

464. færdsel til fods

drage (fra herredet til Varde) 1638:585
 drage (fra Varde til beboere i herredet) 1638:586
 drive kvæg 1636:115, 256
 gang 1636:101, 392, 616, 799; 1638:315; 1639:28, 42,
 47, 193, 391, 412, 427, 568; 1640:472, 714; ganske
 sagte 1638:406
 gang til arbejde fra måltid 1640:58, 60
 gang fra hverandre efter slagsmål 1640:697
 gang ved krykker 1638:206
 gang med sin vogn 1639:289
 gang på agrene 1639:461
 gang til brønd 1640:364
 gang efter heste 1637:442
 gang med byens lam 1637:424
 gang med vædder ved hånden 1638:241, 246, (284)
 gang til eller fra kirke 1636:800; 1638:220, 406, 409,
 455; 1639:28; 1640:492; præst hindret i gang fra
 kirke til sin vogn 1637:519, i gang fra kirke til
 præstegård 1638:406
 gang til eller i mark (eller enge) 1637:388; 1638:280,
 331; 1639:90, 124; 1640:45
 gang til præstegård 1640:542
 gang til skovs 1637:360
 lede ved tvang en tjenestedreng en lang vej 1636:600,
 601
 jage køer af eng 1637:442; jage (drive) stude til Ribe
 1640:679
 løb 1636:281, 799; 1640:535, 542; under slagsmål o.l.
 1637:521; 1638:237, 324; 1639:379; 1640:472, 489;
 efter løs hest 1638:280
 løb fra Orre til Grimstrup efter præst 1640:414
 løb for anden person mod betaling Orre - Endrupholm, to
 gange mod betaling Orre - Tranbjerg, 3 gange mod
 betaling Orre - Gunderup 1640:414
 løbe topløb 1636:600
 springe over et bord 1639:427
 trine over bæk 1639:427

465. transport til hest

ride 1636:392, 517; 1637:190; 1638:511; 1639:28, 236,
 494; over agre 1637:551; med heste til græsning
 1638:324, 339; hjem af marken 1636:264, 281
 forfølge personer til hest 1636:796, 798

466. transport med vogn (jfr. 115, 461)

- fri køren 1637:534; 1638:430; til og fra mark 1638:499
- køre vogn 1640:272; til ladedør 1639:361, 397; i gård 1640:5
- sidde ved vogn 1640:397
- vognægter (ikke hoveri) 1639:614; årlig til Ribe 1640:716
- kørsel for aftægtsfolk, se gruppe 540
- køre til eller fra kirke, se gruppe 461
- kørsel til og fra eller på marker 1636:799; 1637:644; 1638:430, 487, 499; 1640:32; langt om ad marken 1639:248; gennem "ensom" mark 1636:517; over mark 1636:392; 1637:644, 676, 924
- kørsel til eller fra mølle 1636:801; 1638:15, 404, 550, 600; 1639:80, 199; 1640:31, 32, 716
- kørsel, forskellig, med personer 1636:467; 1637:190, 654, 676; 1638:621, 622; 1639:28, 42, 47; hjem til hus 1636:799; blytækker til arbejde 1637:577; murermester til og fra arbejde 1637:565; stakkarle af by 1640:639; syg af gård 1639:427
- køre diverse gods 1636:546, 628; 1637:53; 1638:600; 1639:414 (sække med græs), 533 (huder)
- køre boghvede 1637:644, 924
- køre foderkorn 1638:621
- køre hø 1636:115, 262, 431, 628; 1637:521; 1638:527; 1640:32, 144, 411 (hoveri), 466 (hoveri ?)
- køre jord, fra gaden 1638:231; på toft 1636:757; til diger 1636:8, 442, 491; 1638:527
- køre klyner 1636:631; 1639:392; 1640:351
- køre korn hjem 1640:32
- køre mel 1639:28, 36
- køre møg 1636:391, 431, 546; 1637:41, 350, 354; 1638:433, 644; 1639:78, 338; 1640:32, 193, 228 (hoveri), 254, 472, 716
- køre (levere) rug Strandby land 1636:241
- køre sadler og tørv 1636:442, 491, 546; 1638:527; 1639:392; 1640:5, 716; tørv (ildebrændsel) se nedenfor
- køre tømmer fra gårds bygning 1640:230, 259; til broer 1638:529; til møllebygning 1637:82
- køre tørv (ildebrændsel) 1636:367, 391, 431, 558; 1637:678; 1638:186, 220, 404; 1639:78, 309, 346, 392, 523; 1640:32, 144, 193, 351, 716
- trække okse bundet til vogn 1638:104
- kaste sadler af vogn 1640:5
- lægge gods på vogn 1637:53
- læsse tørv på vogne 1636:558
- leje eller lån af heste og vogne, se grupperne 115 og 367
- lån af en vogn af hver to gårde til tømmerkørsel til bro 1638:529
- læs, se gruppe 676
- rejser, se gruppe 461
- ægter, se gruppe 306

467. bæretransport

bære (skudte) harer i hus 1638:29
 bære jord og sadler til fiskegård ved å 1636:778
 bære korn i hus 1638:27
 bære kværnsten ud af hus 1636:84
 bære syge til vogne 1639:427; 1640:217
 bære sæk til vogn 1640:714
 bære vanføre 1638:206

469. søtransport og færgefart

personer til skibs 1637:800
 sejlads fra Hamborg 1640:188
 leverance af korn på Strandby land 1636:241
 vraggods, se gruppe 333

FORHOLDET TIL KONGE OG CENTRALADMINISTRATION 470 - 479470. len, sysler og herreder (jfr. 1-2, 11)

len: se hovedreg. Asmildkloster (A.8); Børglum Kloster (B.17a); Dueholm Kloster (D.5); Gudumkloster (G.19); Hald (H.3); Koldinghus (K.11); Lister (L.7); Lund (Morsø) (M.11a); Lundenæs (L.13); Riberhus (R.4); Sorø Akademi (Kloster) (S.24, jfr. gruppe 272)
 sysler: Hardsyssel 1636:112, 113; Varde syssel 1638: 214, 216, 645
 herreder: Gørding 1637:380, 479; 1638:679; 1640:219, 226; Nørvang 1636:533; Vester (Horne) 1637:853; 1639:63, 84; 1640:262, 345, 401; Øster (Horne) 1638:601
 Skast herred: landområde 1640:484; menige almue 1638: 191, 203; menige almue og herredsmænd 1637:193; 1638:191, 639; 1639:50; 1640:55; menige herredsmænd 1637:97, 658; 1640:393, 555; menige herredsmænds møde ved solopgang af hensyn til sandemænd 1640:393, jfr. 485; mange folk til tinge 1638:428; herredsbønder påtager sig udgift til tinghus og skab til tingbøger 1637:658; skab til opbevaring i kirke af tingbøger 1637:658; tinghus, opføres, 10 fag, 12 alen bred 1637:658

471. kgl. embedsmænd, lokale (jfr. 3-4, 11)

delefoged, tidligere, fuldmægtig for lensmand 1638:647
 delefoged, på Fanø (Sønderho), kongelig majestæts 1639:22
 delefoged, til Riberhus (?), Søren Svendsen, Esbjerg, før 1634, fuldmægtig for lensmanden vedr. stolestadeordning i kirke 1638:647
 delefoged, til Riberhus, Niels Lauridsen, Tranbjerg, se hovedreg. T.17; pantsættelse af hans fæstegård 1639:175; optagelse af lån hos slotsskriveren på

- Riberhus 1639:175; børnegods opsagt hos ham 1639:323; private søgsmål for tilgodehavende 1639:493; 1640:446; tiendekorn lagt til hjælp for delefogdens gård i Tranbjerg 1640:109
- delefoged til Riberhus nævnt som fuldmægtig for lensmand eller på hans vegne i lenets sager 1636:11 (jfr. 12), 125, 126, 150, 191, 256, 319, 343, 360, 393, 406, 533, 583, 640, 641, 655, 677; 1637:34, 81, 82, 111, 140, 223, 285, 423, 424, 458, 471, 487, 493, 519, 521, 536, 636, 655, 657, 665, 732, 770, 775; 1638:58, 60, 61, 62, 93, 203, 204, 224, 228, 237, 241, 242, 262, 275, 284, 290, 292, 294, 315 (jfr. 316), 319 (jfr. 320), 321, 326, 390, 406, 442, 520, 602, 620; 1639:150, 156, 423, 468, 586, 590; 1640:17, 59, 77, 78, 81, 87, 88, 89, 94, 108, 115, 145, 154, 288, 316, 333, 428, 466, 474, 489, 519, 549, 580, 621, 625, 635, 646, 688, 697, 701, 709
- delefoged til Riberhus (Niels Lauridsen):
- sager vedr. afslæt 1638:391; afslæt og afførsel fra ødegård 1640:549; afslæt på k.m.s. stavv 1640:702
- sager vedr. aftægt 1637:678; 1638:384, 485, 676; 1639:141, 142, 197; 1640:71
- sager ang. arv 1636:13, 173
- sag ang. bestikkelse, forsøgt for at få sag på tinget standset 1638:315
- sag om bisværn 1636:640
- sager om broer og vaser 1636:319, 809; 1637:770; 1638:460, (522), 529; 1639:150; 1640:108
- sag om ulovligt salg af brændevin 1637:493
- sag om ejerbrev på gård 1638:347
- sag om fiskerettigheder i åer 1636:11, 12
- sag om flyttepenge (førlov) 1636:703; 1638:377
- sag med protest mod godsejers forbud mod færdsel over hovedgårds enemærker 1638:389
- sag om fæste af gård 1639:68
- sag om gadejord, hus opført herpå 1638:228, 442; om gadefortes og grøngades ulovlige udnyttelse 1640:155
- sag om fårs overdrevne græsning på bymark til andre bymænds skade 1636:641
- sager om gæld 1636:533; 1637:562, 657, 775; 1638:98, 290, 491; 1639:119, 449, 493, 569; 1640:446, 580
- sag om helligbrøde (groft arbejde på helligdage) 1638:262, 292, 343 (jfr. 344), 386
- sager ang. hor (beliggelse, lokkede kvinder o.l.) 1636:594; 1637:423; 1638:580, 620; 1639:386; 1640:288, 316, 333; opkald af kirkenavn i sag om stedfaders besvangrelse af steddatter 1639:156
- sag ang. hoverforsømmelse 1637:563
- sager om kautioner for restancer til slottet 1637:491, 501, 547; private kautioner 1636:588; 1637:502
- sager om brud på kirkefred (forstyrrelse af gudstjeneste) 1637:519; 1638:294, 520, 602
- sag om oppløjet kirkesti 1636:393
- sag om ulovligt krohold 1636:126

- sag om hunds forstyrrelse af kvægets ud drift 1639:590
 oplæsning af lovhævd af 1480 1640:348
 sag om mageskifte og strid herom 1637:674
 sager om markeskel, delefogeds nærværelse 1640:215,
 244, 348
 sag om udtapning af mjød 1640:701
 sager om bygningssyn på mølle 1637:82; ang. vedligeholdelse af mølle 1638:224, (225)
 sager om ophold (indflytning) på kongens gods 1640:77,
 115, 154, 428, 461, 474
 sag om trusler mod præst 1638:406, 520, 602
 sag ang. ridefogeds seddel og klage herover 1638:335
 sag ang. salg, møllers, af gård 1636:769
 sager ang. opkald af sandemænd (vedr. dødfunden person) 1640:59, 88, 89, 94
 sager ang. skatter, restancer herfor og for andre ydelser til Riberhus m.v. 1636:140, 148, 173, 191, 213, 248, 256, 289b, 293, 343, 359, 360, 677, 680, 703; 1637:81, 111, 140, 223 (?), 285, 306, 356, 434, 435, 458, 466, 467, 471, 487, 498, 505, 548, 665, 668, 732, 911; 1638:81, 85, 93, 94, 167, 290, 383, 393, 529, 531; 1639:68, 117, 167, 191, 228, 353, 576, 577; 1640:22, 183, 257, 289, 317, 384, 426, 427, 468, 470, 471, 476, 477, 580, 635, 655, 691 (?), 698, 703; vidne om fæstebønders ejerskifte 1638:390; stokkenavn om fæstebønders ejerskifte 1636:125; forbud for herredsfoged at udstede vidner eller stokkenavn ang. skat uden lovlig kaldelse af lensmanden 1636:248; forbud for herredsfoged at foretage udsættelser hos kongens fæstere i herredet uden delefogdens deltagelse 1637:498
 sag ang. fordeling for skriverpenge 1636:703
 sager om skænderier og skændsord 1638:62; 1639:215, 586; 1640:17, 81, 519
 sag om fordeling for spindepenge 1636:703
 sager om tiende og restancer hermed 1639:134, 166, 216, 352; 1640:19, 36, 109, 120, 330
 sager om trusler, mod delefoged på tinge 1636:146, 147; mod præst 1638:406, 520, 602
 sag om tyveri 1636:469, 583
 sag om ugedagstjenere i hovedgårds sogn 1638:390
 vidne på anden persons vegne om forsørgelse af umyndigt barn 1638:265
 sager ang. vold (bordag, slagsmål) 1636:459, 594, 655; 1637:424, 441, 521, 536; 1638:58, 62, 237, 275, 326, 381, 392; 1639:423, 568, 586, 590, 603; 1640:460, 489, 581, 688, 697
 sager ang. vrag- og strandingsgods, inddrevet 1636:150; 1640:145
 sag ang. bortført vædder 1638:241, 242 (jfr. 243, 244), 284, 315, 316, 319 (jfr. 320), 321
 stokkenavn om væring og bolig (i skattesag ?) 1638:203; vidne om beboere på væring 1640:476
 sager ang. udeblivelse fra ægter 1637:550; 1640:460
 sager ang. ødegårde 1637:34; 1640:22
 sager ang. øksnekøb 1637:636, 655; 1638:60, 61, 106

- delefoged som sætledommer (tingholder) 1636:291 og 28/6;
1638:607; 1639:293, 294, 349, 445, 446; 1640:214,
221, 468
- delefoged blandt de 8 mænd på tinge 1638:8/5, 31/7, 4/9;
1639:6/8, 20/8, 27/8, 17/9, 24/12; 1640:10/11
- delefoged blandt 24 stokkemænd 1637:97
- delefoged som forligs- eller voldgiftsmand 1636:215,
422, 424, 669; 1637:382; 1638:125, 143, 190, 520;
1639:341, 356, 397, 427, 591; 1640:545, 550
- delefoged som stævningsmand 1636:363
- delefoged som fylding, på nævninge 1636:591, på sande-
mænd 1640:398, 401
- delefoged som varselmand for herredsskriver m.h.t. brev-
penge, i sognekirke 1636:363
- delefoged overværer lensmands bortfæste af gård 1639:68
- delefoged fuldmægtig for lensmand ved dennes private er-
hvervelse af fæstegård 1636:533
- delefoged tilstede i borgmesters hus i Varde ved overle-
vering af k.m.s. missive ang. tov og markeskel mel-
lem Varde marker og omliggende marker 1640:277
- delefoged som en af de 6 mænd, opnævnt til skifte efter
afdøde 1636:57, 102, 103; 1637:23, 112, 583, 800
- delefoged på ridefogeds vegne 1636:376, 493, 566; 1637:
462, 505; 1639:66, 70, 470
- delefoged (privat ?) som værge for kvinde 1639:405; som
fuldmægtig for kvinder 1636:491; 1637:678; 1638:
1, 125, 357, 384, 676; 1640:71, 560; for umyndig
pige 1638:265
- delefoged på præsters vegne 1637:180, 325; 1640:475
- delefoged på Kolding borgeres vegne 1638:303; 1639:107,
295; på Ribe borgeres vegne 1640:429; på rådmand
i Vardes vegne 1640:570
- delefoged, hans fuldmægtige bl.a. herredsskriveren Lau-
rids Pedersen, Allerup, se f.eks. 1640:36
- delefoged, herredsskriveren tidligere sådan, gør regnskab
til slottet for skat 1639:140; 1640:93; udsætter
mands eneste ko for forfalden skat 1640:22

herredsfogder:

- i Skast herred: Niels Olufsen, Tjæreborg, se hovedreg.
T.9; fraværende til landstinget i Viborg 1636:15/3,
21/6; stævnet til landsting i Viborg, men stævning
opsagt 1636:478; dræbt i Viborg 22/6 1636:indl.
og 21/6; skifte efter ham 1640:143
- hans efterfølger Hans Christensen, Tjæreborg, se
hovedreg. T.9; aflægger embedsed 12/2 1639; stæv-
net til landsting, men stævning opsagt 1640:9; får
vidner 1637:174, 175; 1640:490; gæld til herreds-
foged 1640:200; får dom for betaling af gæld til
ham 1640:505; kaldt til lensmanden på Riberhus på
tingdag 1640:14/1; salær 1640:508, jfr. 291
- Hans Avtrup (Autterup), foged i 1480, se hovedreg.
S.9
- Nis Thomsen, foged i 1534, se hovedreg. S.9

- i Vester Horne herred: Christen Madsen 1640:262 (hovedreg. V.8)
 fogder, kongl. majestæts 1638:389
- sættedommere (tingholdere) i Skast herred:
 delefogden (Niels Lauridsen, Tranbjerg) 1636:291 og
 28/6; 1638:607; 1639:293, 294, 349, 445, 446;
 1640:214, 222, 468
- herredsskriveren (Laurids Pedersen, Allerup) 1636:439,
 516, 550; 1637:77, 192, 442, 443, 444, 498, 537,
 603, 664, 688, 777-785, 833, 881; 1638:125, 141,
 291, 593, 635; 1639:179, 180, 206, 366, 422, 427,
 497, 547, 564; 1640:64, 92, 203, 223, 324, 505,
 598, 641, 682
- ridefogden (Peder Børgesen) 1639:558
- tingmænd: Jens Hansen, Maade 1636:15/3, 21/6, 5/7, 26,
 36, 93, 245, 303; 1637:90, 91, 174, 175, 253, 316, 610,
 611, 616, 799; 1639:175, 592-598; 1640:27/10,
 3/11, 99, 490
- andre tingmænd 1636:566; 1637:78, 620; 1638:584;
 1640:14/1
- sættedommer, stævnet til landsting 1636:303
- herredsfogeds personlige deltagelse i udlæg (udsætning)
 1636:204, 318; 1637:9, 144, 145, 176, 192, 222,
 223, 224, 225, 282, 299, 325, 326, 327, 347, 353,
 354, 396, 397, 430, 457, 477, 478, 665, 862;
 1638:202, 217, 222, 253, 290, 434, 447; 1639:118,
 196, 226, 229, 286, 462, 463, 540, 567; 1640:170,
 201, 202, 212, 223, 296, 311, 327, 454, 470, 667
- herredsfogdens fuldmægtiges deltagelse i udlæg (udsætning)
 1636:5, 15, 31, 76, 81, 82, 145, 223, 256, 263, 313,
 343, 364, 410, 502; 1637:115, 171, 180, 509; 1638:
 129, 337, 419; 1639:192, 280, 295, 298, 326
- herredsfogden giver herredsskriveren (Laurids Pedersen,
 Allerup) fuldmagt at gøre udlæg 1640:468
- herredsfogden får af delefogden forbud mod at udsætte
 hos kongens tjenere i herredet uden delefogdens del-
 tagelse 1637:498
- herredsfogdens personlige deltagelse i skiftesamlinger
 1636:102, 154; 1637:735, 800; 1639:122, 447; 1640:
 42, 143, 291, 503, 662; bevilges egekiste for del-
 tagelsen 1640:291; overværer skifte med kreditorer
 1640:296
- herredsfoged udmelder uvildige mænd til at skifte 1637:
 259, 320; 1638:559, 625; 1639:200, 417, 503; ud-
 melder 6 mænd til at vurdere afdøds gods 1640:430
- herredsfoged opnævner 2 personer at følge kirkenævninges
 tov 1637:124; 1639:194; 1640:607
- herredsfoged nærværende ved godsherres ransagning 1640:
 432, 490
- herredsfoged som forligs- og voldgiftsmand 1638:125;
 1639:427, 445, 507, 510
- herredsfoged nærværende ved voldgiftsmænds møde 1639:341
- herredsfoged vurderer med andre gods 1638:141
- herredsfoged nærværende ved gældsbreves betaling 1640:83

- herredsfoged indforsegler brev med påstået forfalsket tekst og tager brevet i forvaring 1638:519
- herredsfoged forbyder på kongens vegne person at forlade tinget 1637:253
- herredsfoged modtager beløb på kongens vegne indtil videre 1638:291; 1639:84; tager varer i forvaring 1636:403
- herredsfoged afgør sag uden at afvente resultatet af henkydelse til lensmand 1639:198
- herredsfoged tilfreds med, at sag skydes for lensmand 1636:118
- herredsfoged forbydes af delefogden at udstede vidner eller stokkenavn ang. skat uden lovlig kaldelse af lensmanden 1636:248
- herredsfoged (med herredsskriver) meddeler genparter af tingsvidner på fersk fode, ellers kun efter lensmandens befaling mundtligt eller skriftligt 1640:214
- herredsfoged, ulydighed mod ham, at person nægter at deltage i udsætningsforretning 1640:203, 222, 223
- herredsfoged, beskyldninger mod ham og herredsskriveren 1637:510; tilbagekaldte 1637:532; andre beskyldninger tilbagekaldte 1638:607 (jfr. 596); 1639:349; 1640:64, 92, 223, 682
- herredsfogden tilbyder at holde ting næste søgnedag efter påskehelligdage 1640:182, efter pinsehelligdage 1640:271; ingen begærer dette 1640:182, 271
- herredsfogden råber - ved ringe tingbesøg - 4 gange, om der er nogen, der har noget for retten at bestille denne dag 1640:641
- herredsskrivere:
- i Skast herred: Laurids Pedersen, Allerup, se hovedreg. A.3a og 1636:678
- i Skast herred, tidligere herredsskriver Peder Pedersen Skriver, Allerup, se hovedreg. A.3a; aftægt for ham 1637:903 (jfr. 718); 1638:152; 1640:292, 293
- fungerende herredsskrivere i Skast herred: herredsfogden Hans Christensen 1638:17/7; tidligere skriver Peder Skriver 1638:5/6; 1640:8/9, 15/9, 22/9; Peder Christensen, Strandby 1640:14/1
- herredsskriver som sætledsdommer (tingholder) 1636:439, 516, 550; 1637:77, 192, 442, 443, 444, 498, 537, 603, 664, 688, 777-785, 833, 881; 1638:125, 141, 291, 593, 635; 1639:179, 180, 206, 366, 422, 427, 497, 547, 564; 1640:64, 92, 203, 223, 324, 505, 598, 641, 682
- herredsskriver får fuldmagt af herredsfoged at gøre udlæg i bo 1640:468; deltager i udlægsforretning 1640:311
- herredsskriver inddriver skattepenge 1639:598; 1640:22, 93; lader fordele for skatterestancer 1637:11; 1639:173, 530; 1640:22, 93
- herredsskriver (som tidligere fungerende delefoged) gør regnskaber for skat til Riberhus 1639:140; 1640:93
- herredsskriver som forligs- og voldgiftsmand 1637:786; 1638:143; 1639:62, 356, 397, 507; 1640:290

- herredsskriver skyder sig i sag med fæster for lensmand
1637:552, 719
- herredsskriver sammen med herredsfoged kaldt til lensmanden på Riberhus på tingdag 1640:14/1
- herredsskriver påtegner med andre indforseglet brev
1638:519
- herredsskriver overfaldes med skældsord på vej til kirke
1638:455, 456
- herredsskriver, beskyldninger mod denne 1638:607; 1639:349, 430, 431
- herredsskriver, fuldmægtig (bud) for adelige, se gruppe 309; for lensmanden 1640:412; for Steffen Nielsen, Varde (Hald Slots ridefoged i Skast herred) 1640:731; for borgere i Ribe 1638:447; 1640:710; for borgere i Varde 1639:218, 243, 575; 1640:383; for præster 1639:320; 1640:50, 107, 110, 139; for adelig foged 1639:157; for faninger 1638:202; 1640:371; for person i Øster Husum (Ballum s.) 1638:271; for person fraværende på grund af skrøbelighed 1640:80; for diverse andre f.eks. 1639:299, 345, 395
- herredsskrivers aflønning:
- brevpenge 1636:137, 138, 139, 363, 400, 427, 442, 501; 1639:270; 1640:311
- skriverpenge 1636:108, 185, 401, 609, 703; 1637:91, 115, 191, 352, 607, 659; 1638:597, 607; 1639:94, 334, 428, 445, 446, 456; 1640:672
- restancer med brev- og skriverpenge 1636:108, 609; 1637:689, 703, 800, 892; 1638:175; 1639:31, 41; 1640:73, 93, 142, 360
- betaling for tingsvidner 1640:381; godsejers betaling heraf 1638:208 (restance)
- skriverløn 1636:400
- doms bekostning (til herredsskriver ?) 1637:115, 457; 1639:31; dompenge 1639:286
- landsdommere, landstingshørere, m.h.t. forholdet til landstinget i Viborg, se gruppe 11
- landstingsdomme, se gruppe 618
- landstingsstævninger, se gruppe 618
- landstingsvarsler og landstingsvidner, se gruppe 618
- lensmænd:
- på Riberhus: Albret Skeel (død 9/4 1639), se hovedreg. R.4 og F.12; Gregers Krabbe, se hovedreg. R.4 og T.13a
- på Asmild Kloster: Niels Krag, se hovedreg. A.8, jfr. E.1, L.11a, R.3, T.19 og Supplement
- på Børglum Kloster: Just Høg, se hovedreg. B.17a, jfr. G.9 og S.24
- på Dueholm Kloster: Jørgen Krag, se hovedreg. D.5, jfr. E.1 og Supplement
- på Gudumkloster: Erik Juel, se hovedreg. G.19, jfr. H.5, H.39, N.18
- på Hald: Knud Gyldenstjerne, se hovedreg. H.3, jfr. T.6; Jørgen Sefeld, se hovedreg. H.3
- på Koldinghus: Ernst Norman, se hovedreg. K.11, jfr. P.1

- over Lister len: Iver Vind, se hovedreg. L.7, jfr. L.13, N.16 og T.13
- på Lund (Morsø): Niels Krag, se hovedreg. L.11a, jfr. Asmild Kloster ovenfor
- på Lundenæs: Iver Vind, se hovedreg. L.13, jfr. Lister len ovenfor
- på Sorø Akademi, jfr. gruppe 272
- lensmanden på Riberhus:
delefoged som hans fuldmægtig på tinget, se defofoged ovenfor
- ridefoged som hans fuldmægtig på tinget, se ridefoged nedenfor
- lensmandens hjemkomst afventet 1636:510; sager opsatte til hans hjemkomst til slottet 1636:365; 1638:263
- lensmanden sammen med biskoppen overøvrighed for Varde Hospital 1640:274
- lensmanden agter med det første at komme til Varde for at indsætte flere rådmænd 1640:277
- lensmanden kalder herredsfoged og herredsskriver til Riberhus på tingdag 1640:14/1
- lensmanden til stede ved sandemænds forretning 1640:402
- lensmanden varsles ved ridefogden 1640:95, 275; ved skriveren 1640:155
- lensmanden burde varsles i sag om grund og ejendom, herlighed og fiskeri 1640:226
- lensmand (ved ridefoged) intet at svare i sag på tinget 1636:306
- lensmanden takkes af adelig på tinget 1636:306
- lensmanden forhører person på Riberhus 1639:36, 199
- lensmanden bortfæster gård på Riberhus 1639:68
- lensmanden talt på Riberhus med person om genparter af tingsvidner 1640:214
- lensmandens befaling om ydelse af kirkens tiendekorn 1636:45 (jfr. 118); 1637:174
- lensmandens underskrevne breve 1636:112; 1638:673; 1639:376; om skattepenge 1639:222, 253
- lensmanden skal af sognepræsternes medhjælper kvartalsvis leveres optegnelser om forargelig uskikkeligbed 1638:673, 678
- lensmanden, fæsters gældsbrief til ham 1638:94; herredsskrivers gældsbriefe til ham 1637:497 (?); 1639:334, 440
- lensmanden, adelig har betalt tjeners skat til ham og har kvittering herfor 1639:530
- lensmanden, sager agtet forelagt ham, men forligt forinden 1636:101; forinden appelleret til landstinget 1639:591
- lensmanden tilbyder at forlige stridende parter 1638:635
- lensmanden, sag skudt for denne, men afvist efter ansøgerens udeblivelse 1638:297
- lensmanden, sager forelagt 1636:118, 193, 210, 211, 537, 583, 594; 1637:11, 276, 280, 316, 317, 344, 387, 423, 552, 660, 663, 664, 677, 718, 719, 767, 903;

- 1638:14, 47, 58, 62, 120, 124, 160, 162, 262, 275,
 292, 294, 335, 343, 441, 455, 456, 510, 514, 671;
 1639:96, 198, 389, 450, 497, 591, 603, 688; 1640:
 466, 474, 581, 603, 688, 702
 lensmanden, sager vedr. enkes opladelse af gård forelagt
 1637:316, 317
 lensmanden, sager om gårdfæste forelagt 1638:47, 124,
 160; 1639:68
 lensmanden, sag om aftægtskvindes ringe bolig forelagt
 1640:450
 lensmanden, sager om gæld forelagt 1638:14, 120
 lensmanden, sag om landgilde forelagt 1639:96
 lensmanden, sag om restancer forelagt 1637:11, 466, 467;
 om regnskabsstrid 1637:582
 lensmanden, sag om ribeborgers debitorer forelagt 1636:
 489
 lensmanden, herredsskrivers sag om fæste m.v. forelagt
 1637:552, 719
 lensmanden, strid om huspart og gods forelagt 1637:718
 lensmanden, strid om ager forelagt 1637:660, 663, 664,
 667; om afslæt 1640:466, 702
 lensmanden, strid mellem grander i samme by forelagt
 1637:344, 387
 lensmanden, sag om groft arbejde på helligdage (hellig-
 brøde) forelagt 1638:262
 lensmanden, sag om forstyrrelse af kirkefred forelagt
 1638:294
 lensmanden, sag om stolestader i kirke forelagt 1638:671
 lensmanden, sag forelagt om uenighed ang. ydelse af degne-
 korn 1637:767, ang. ydelse af tiende 1636:118;
 1639:352
 lensmanden, sag om kontrakt med Ribe Hospitals forstan-
 der forelagt 1637:277
 lensmanden, sag om ulovligt ophold på kronens gods fore-
 lagt 1640:474 (jfr. 77, 154)
 lensmanden, sager vedr. slagsmål o.l. forelagt 1636:459,
 656 (jfr. 655); 1637:280, 387, 536; 1638:58, 62,
 275, 441; 1639:389, 390 (jfr. 379, 388); 1640:581,
 603, 688
 lensmanden, sag om tyveri forelagt 1636:406, 583
 lensmanden, sag vedr. utugt, beliggelse og hor forelagt
 1636:594; 1637:423
 lensmanden, sag om køb af øg forelagt 1639:198
 lensmanden, sag om udeblivelse fra ægt forelagt 1637:550
 lensmanden, vidne vil bestå sin sandhed for ham 1637:423
 lensmanden tillader person at tage tidligere optaget gods
 til sig igen 1636:752
 lensmanden rejser sag ang. forulempelse af præst 1638:406
 (jfr. 602)
 lensmanden rejser sag ang. brud på kirkefred 1637:519;
 1638:240
 lensmanden rejser sag vedr. lejermål o.l. 1637:423; 1640:
 288, 316; eftergiver straf 1640:333

lensmanden rejser sag ang. persons påståede besvangrelse af steddatter (blodskam) 1639:28; holder forhør derom på Riberhus 1639:36, 199; befaler nævnings-tov 1639:194

lensmanden rejser sag om dødfunden person 1640:56, 58, 61, 87, 88, 95

lensmanden, straf hvis forlig brydes 1638:485

lensmandens forfølgning af sager, se iøvrigt delefoged ovenfor og ridefoged nedenfor

lensmanden på Hald:

sag om skriverbyg og spindepenge forelægges lensmanden 1637:437

stå husbond til rette 1640:480

lægsmand m.h.t. skat, se gruppe 474

officerer, se gruppe 484

ridefogder:

til Riberhus: Jens Ridefoged, Varde (til Riberhus ?)

1637:22 (død); Peder Staal, Rottarp, se hovedreg.

R.7; Jakob Jensen, Varde, se hovedreg. R.4 og V.2;

Peder Børgesen, fra 1/5 1639, tidligere slotsskriver

på Riberhus, se 1639 s. 1 og hovedreg. R.4, 1. gang

på Skast herreds ting 30/7 1639

til Hald borgmester Christen Olufsen, Varde (hans enke Karen Madsdatter), derefter rådmand Steffen Nielsen, se 1640:11 (note) og hovedreg. V.2

ridefogden til Riberhus:

ridefoged nævnt som fuldmægtig for lensmand eller på hans

vegne 1636:306, 319, 457, 464, 798; 1637:277;

1638:173, 238, 239, 240, (242), 325, 673; 1639:28,

30, 42, 48, 49, 50, 158, 163, 193, 194, 199; 1640:

56, 61, 87, 214, 382

sag om dødfunden person 1640:56, 87, 90, 214

sag om fiskerettighed i å 1636:457, 464

sag ang. forprang (øksnekøb) 1638:173

bestiller fødselshjælperker til kvinde, mistænkt for be-
liggelse af stedfader 1639:157

sag om gadejord, hus opført herpå 1638:228

sag om strid mellem grander (videstok) 1637:387

sag om gældsbreve i skifte 1637:735

sag om helligbrøde (groft arbejde på helligdage) 1638:
218, 422

sag om hor (blodskam, mands beliggelse af steddatter)

1639:28, 36, 42, 163, 194, 199

sag om brud på kirkefred 1638:495

sag om lån, strid herom 1638:446

oplæser på tinge lensmands brev om præsters sognemedhjæl-
peres pligter 1638:673

optegnelser om forargelig uskikkelighed leveres kvartals-
vis af præsternes medhjælperer til ridefoged 1638:673

sag om overfald på præsts tjener 1636:798

sag om sandemands habilitet 1640:65

sag om landsbymarkers skel i anledning af tørvegravning
1638:325; 1640:382

sager om skændsord 1637:741, 742, 743; 1639:193
 sager om slagsmål (bordag) 1638:441; 1639:389, 390
 sag om tingsvidner, falske 1637:488
 sag om forsøg at standse sag på tinget ved bestikkelse
 af ridefogden 1638:315
 sag om opsættelse af tinghus og skab i kirke til tingbø-
 ger 1637:658
 sag om tyveri 1638:239
 sag om tørvegravning 1638:323
 sager om vrage og ilanddrevet vraggoods 1639:30, 149
 sag ang. bortført vædder 1638:242, 315, 316
 sag om ægt, betaling herfor 1637:237

ridefoged, delefoged på hans vegne 1636:376, 493, 566;
 1637:462, 505; 1639:66, 70, 470
 ridefoged tager på kongens vegne ed af herredsfoged
 1639:12/2
 ridefoged som sættemand (tingholder) 1639:558
 ridefoged som voldgiftsmand 1637:786; overværer vold-
 giftsmøde 1640:545
 ridefoged påhører varsel for Riberhus' port 1640:95,
 275, 301
 ridefoged overværer lensmands bortfæste af gård 1639:68
 ridefoged forhandler på præsts vegne med godsejer om ud-
 sættelse af grøfts kastning 1637:133, 234
 ridefoged lover at stå anklaget for varsel m.h.t. vidners
 førelse 1639:49, 50, 158
 fogedpenge og restancer hermed 1636:375, 376, 493, 566;
 1637:462, 732; 1639:48, 66, 433, 470; 1640:169,
 194; af fæste 1636:566; af tiende 1639:48

ridefoged til Hald:
 Steffen Nielsen forbyder personligt fæster at svare no-
 get i hans husbonds navn og hidse hans husbonds tje-
 nere sammen i trætte 1640:547
 fæstere skal stå husbond til rette m.h.t. resterende
 skyld 1640:480
 m.h.t. Hald, se iøvrigt gruppe 271

slotsskriver på Riberhus, se gruppe 309
 skriver på Hald, se gruppe 309

472. kgl. embedsmænd, centrale (jfr. 475)

Herredage, sager appelleret hertil 1636:235; tiltale
 herfor 1640:141
 rigsråder: Just Høg, se hovedreg. B.17a, G.9, S.24;
 Albret Skeel, se hovedreg. F.12, R.4
 øverste sekretær i Danske Kancelli Iver Vind, se hovedreg.
 L.7, L.13, N.16, T.13

473. kongen som øverste myndighed

Gud og øvrighed, se gruppe 500
 øvrighed 1638:646, 647
 høje øvrighed 1638:405, 673; 1640:401
 kongen næst Gud adeligs højeste øvrighed 1636:335

kongelig gunst 1640:402
 lensmand på kongens vegne 1640:402
 borgmester og råd i Varde på kongens vegne 1640:484, 485
 kongelige kommissariers anordning vedr. bøndernes tiende-
 ydelse 1637:857 (m. note)
 herredsfoged på kongens vegne forbyder person at forlade
 tinget 1637:253; modtager indtil videre beløb
 1638:291; 1639:84; tager varer i forvaring 1636:
 403
 ridefogden på Riberhus tager på kongens vegne embedsed
 af herredsfoged 1639:12/2
 kongebreve, se gruppe 618
 missiver, kongelige, se gruppe 618

4. kongelige skatter

kongeskat, oppebåret (af lægdsmand) 1637:47; 1639:222
 skat, gammel 1636:140; 1637:10; 1639:140
 skat, ny 1636:140
 kornskatter 1637:10, 81, 111; 1639:222, 530; ydet i
 penge 1637:81, 111; 1639:222; ydelse betalt af
 godsejer til lensmanden 1639:530; ydelse umulig
 1637:10
 korn- og pengeskat 1637:140
 madskatter 1639:530; 1640:93
 pengeskat 1637:120, 668; 1639:228; 1640:426, 427
 skatter, skattepenge, restancer hermed, fordeling og dom-
 me herfor 1636:256, 293, 343, 359, 677; 1637:81,
 111, 140, 458, 732; 1638:85, 531; 1639:117, 140,
 173, 576; 1640:22, 93, 183, 426, 427, 470, 471,
 477, 698, 703
 svendeskat 1640:183, 427; af godsejeres tjenerer betalt
 1640:257
 svende og drenge, skat heraf, husbond stævnet herfor
 1637:732
 tjenestekar, skat af, betalt af husbond 1636:153
 håndværkere (embedsmænd), skat af 1637:732
 adelige tjeneres (fæsteres) skat, se også gruppe 310
 skat, kvitteringer herfor 1636:148; 1639:228
 skattepenge, oppebåret af lægdsmand 1639:222, 253
 skattelæg og lægsmænd 1639:253
 lægsedler 1637:732
 skat, skyldig ved skifte 1640:28, 42, 291
 skat, tilbud om indløsning af pant herfor 1636:360
 skat, herredsskrivers regnskab herfor 1640:93
 skattepenge udlagt på skifte, lovet ydet husbonden
 1640:470
 skat af væringer ikke højere end af halve gårde 1636:222
 skatteudskrivning, fæstere fra 2 godser kaldt til Riberhus
 med henblik herpå 1640:219
 skat, kræve for 1636:213; 1639:530
 skat, lægge i 1636:213, 222
 skat, delefogeds forbud, at herredsfoged udsteder vidner
 herom før lensmands lovlige kald derimod 1636:248

skattefritagelse for forarmede 1636:176, 189, 268; 1637:
10, 12, 870, 871, 872; 1639:203; 1640:208, 431, 727
skattefritagelse for ugedagstjenere i hovedgårds sogn
1636:213; 1638:390 (m. note)
skattefritagelse for ødegårde 1636:125, 727; 1637:49;
1640:22
sandtold 1638:442
kongens rettighed af hus på gadejord 1638:442

475. kongelige forordninger og bevillinger

love, recesser, forordninger m.v., se gruppe 60
oprejsningsbrev, kgl. 1636:170
kongens og rigens råds dom 1638:283

MILITÆRVÆSEN 480 - 499

480. bondesoldater

soldater i kejserens (Kejserkrigens) tid, ridende 1639:
246, jfr. 494
soldat, ærlig og oprigtig, skikke sig som en sådan 1639:
179
soldat, bortløben 1640:76
soldater, udskrivning af, fæstere kaldt til Riberhus herom
1640:219
soldat, udpege person hertil 1638:455
soldat, udskrevet hertil 1638:455
soldat, leje af person hertil i søns sted 1640:76; i
søns sted i 3 år 1639:179, 180
soldat, betaling til lejet 1639:180
soldaterpenge, løfte fra fæstere under hovedgård om beta-
ling heraf i 2 terminer ikke holdt 1639:82, 157
soldaterpenge, restance hermed 1639:296, 550
frihedspenge 1638:199, 208; 1640:680

481. soldaterhold

m.h.t. udskrivning af soldater o.l., se gruppe 480

482. lægsmænd og soldaterlægsvesen

soldaterlæg, bøndernes 1639:180
lægsedler 1639:82

483. soldaterudrustning

geværg (våben), kongl. majestæts 1640:76, 150
soldaterkjortel, omgjort 1640:463

484. officerer

oberstløjtnant 1637:771
kaptajn for landmilitzen i Riberhus, Lundenæs og Bøvling
len 1640:76 (m. note), 150
fuldmægtig for kaptajnen 1640:76, 150

KIRKELIGE FORHOLD 500 - 519 (jfr. 13, 60, 71, 74, 560-562)500. kristelig øvrighed

- Gud og øvrighed 1636:367, 745; 1637:506, 535, 706;
1638:265, 448
Gud og kristelig høje øvrighed 1636:730
høje øvrighed af kristelig betænkende 1638:673
kristelig øvrighed o.a. godtfolk 1636:285
kirkens myndighed og disciplin 1638:673
gejstlig ret 1639:214, 215
Guds lov 1639:163-165 (m. note)
- biskoppen (superintendent) over Ribe stift: Johan Bor-
chordsen, se hovedreg. R.3
biskops befaling til præster og præstemedhjælpere at for-
lige injurier om beskyldning for crimen bestiale
1639:62
biskoppen i Ribe stift sammen med lensmanden på Riberhus
overøvrighed for Varde Hospital 1640:274

501. sognet og sognemænd, menigheden

- Guds børn, som var i kirken 1637:519
hovedkirker (modsat annekskirker) 1637:519
sogne, store 1638:593
sogn, ligge i hovedgårds, derfor skattefri ugedagstjenere
1638:390
sogn, persons komme hertil 1638:405
sognefolk 1637:519; 1638:405; påhørelse af læst varsel
for kirkedør 1636:165
sognemænd 1637:13, 181, 281, 338, 400, 482, 857; 1638:
26, 293, 460, 522, 529, 646, 647, 677; 1639:87, 94,
134, 150, 166, 216, 352, 353, 362, 428; 1640:188, 607
sognemænd, samtykke til ændring af stolestadeordning
1638:646, 647
sognemænd, vedligeholdelse af bro 1638:522, 529; 1639:150
sognemænd, lån af vogne til kørsel af brotømmer 1638:529
sognemænd, der ligger til bro, afgift til enkelt person
efter aftale 1638:529
sognemænd, øl forbrudt til dem af personer, der resterer
med ydelse af tiendekorn 1639:89
sognemænd, menige 1637:174; 1638:214; 1639:216;
1640:607
menighed, påhørelse af læst stævning 1636:22
menigheds opbyggelse 1638:673
menigheds forargelse, over skænderi 1639:193
sognevidner, deres forsegling 1639:302, 413, 492; se
iøvrigt gruppe 618

502. kirkegang og kirketider (jfr. 11)

- kirke, gang fra og til kirke 1636:616, 800; 1637:519;
1638:220, 403, 404, 406, 409, 455; 1639:28, 42;
1640:44, 492
kirke, kørsel til eller fra 1636:800; 1637:678; 1638:
220, 455, 511, 550; 1639:28, 80, 139, 336, 561;
1640:193, 716

kirke, søge 1640:418, 441
 kirke, være i 1638:405
 kirke, ikke være i 1636:277; 1638:413; 1640:483
 kirke, gå deri, for at høre Guds ord, ikke for at genere
 præst el.a. 1637:520
 kirkeveje, se gruppe 213
 gudstjenester 1638:405, 406, 409
 gudstjenester, på kyndelmissedag (2/2) 1636:92, 158;
 på 2. påskedag 1637:300; på 3. påskedag 1636:426;
 på pinsedag 1640:492; på 2. pinsedag 1640:492;
 på bededag (13/7 1636) 1636:616; på 2. søndag før
 Ribermarked (13. søndag efter trinitatis) 1640:557;
 på allehelgensdag 1640:700
 hellige dage 1637:678; 1639:490
 første messe 1638:280
 messe og gudstjeneste 1638:511
 prædiken og gudstjeneste, herunder 1636:65, 84, 406
 prædiken og gudstjeneste, endt 1640:557
 kirketjenestens afslutning 1638:412
 prædiken 1637:519; 1640:557
 bøn fra prædikestolen 1637:519
 salme, sidste, ved gudstjenesten 1637:519
 salmebog 1638:449
 kirkefreds forstyrrelse, se gruppe 519
 varsel i og ved kirke, se grupperne 30 og 505

503. kirkelige embedsmænd (jfr. 13)

degne: Anders Hansen, fhv., Grimstrup og Orre kirker, se
 hovedreg. G.17 og O.8; Knud Degn 1636:102; Laurids
 Degn, Agerbæk, se hovedreg. A.2; Mads Degn, Jerne,
 se hovedreg. J.5; Niels Callesen, se hovedreg. T.9
 herredsprovster, i Skast herred: Palle Jørgensen, Jerne
 og Skast 1637:853; Poul Jørgensen, Øse 1640:475;
 i Vester Horne herred: Jørgen Pallesen, Varde 1637:
 853
 hospitalspræst, Ribe, Peder Mikkelsen, se hovedreg. R.3
 kirkeværger 1637:577, 585, 610, 611, 687; 1638:214, 406,
 647; 1639:310, 358; 1640:607
 kirkeværger, Ribe domkirkes 1640:177
 kirkens fuldmægtig (fører af kirkeregnskab) 1638:59
 præsters medhjælper 1638:218 (m. note), 405, 406, 673,
 678; 1639:62, 85; 1640:188, 607; uagtsomme og ef-
 terladende i deres bestilling, opgaver indskarpes
 1638:673; medunderskriver tryglebrev 1640:188;
 stokkenavn på grundlag af deres og præsts kundskab om
 stakkel 1639:85
 sognepræster, med to eller flere sogne 1638:673; med
 fred og ro betjene kald og kirker 1638:408; beder
 uromager gå ud af kirke 1638:240; forulempes af
 drukken person 1637:519; præstedøtre 1636:33
 sognepræster:
 Christen Jensen, Alslev, se hovedreg. A.4
 Claus Barfod, Allerup, se hovedreg. A.3a, og Sneum, se
 hovedreg. S.21

- Claus Pedersen, Fanø, se hovedreg. F.1; gælds-brev i bo 1636:102
- Hans Hansen, Varde, se hovedreg. V.2; varsles 1640:275, 301
- Hans Jensen Herlev, Jerne, se hovedreg. J.5; på tinge 1637:860 ang. formands enkes aftægt; anmodet med-underskrive aftægtskontrakt 1638:550; optælling af korn på agre tilbudt 1640:557; varsles i hu-strus påhør 1640:557
- Jens Madsen, Grimstrup (præst i 1480) 1640:348
- Jens Pedersen Strudvad, Guldager, se hovedreg. G.20; hans fuldmægtig Torsten Christensen, Guldager 1638:84; 1640:667; udsteder tryglebrev 1640:188; klager på tinge over overfald på hans svend og pige 1639:346; varsles ang. ændring i tiendeydelse 1639:358; på Guldager kirkes vegne m.h.t. kirkegods 1640:667
- Jon Madsen, Brøndum og Vester Nebel, se hovedreg. B.13; hans fuldmægtig Christen Kørsing 1637:69, 765; 1640:611, 700; tiendesag 1640:700; tilgodehavende i bo 1637:176, 535, 745; andet tilgodeha-vende 1637:765
- Jørgen Jørgensen, afdød, Grimstrup, hans enke Gertrud 1638:125
- Jørgen Jørgensen, Grimstrup, se hovedreg. G.16; hans fuldmægtige Jens Nielsen, Tjæreborg 1636:325; Lau-rids Pedersen, herredsskriver, Allerup 1639:320 ang. fordeling for tiende; Niels Hansen, Rovsthøje 1640:147, 181, 199, 410 ang. tienderestance; Niels Lau-ridsen, delefoged, Tranbjerg 1637:180 ang. udsæt-telse for gæld; Nis Thomsen, Grimstrup 1638:200; hans brev 1637:400; varsler for tiendekornsrestan-cer 1637:824, jfr. 1638:125; 1639:320
- Jørgen Pallesen, Varde, og hustru Abelone Nielsdatter, se hovedreg. V.2; ang. arv 1636:419; 1637:853, 860; varsles som hospitalsforstander 1640:275, 301
- Knud Clausen Barfod, Allerup, medtjener til Sneum og Tjæreborg, se hovedreg. A.3a, S.21 og T.9; køber gårdpart til fæste og påtager sig aftægtsforpligtel-ser for herredsskriveres forældre 1640:292, 293, 294, 295
- Oluf Jørgensen, Alslev, se hovedreg. A.4 og 1636:10 og 11 (m. note); breve fremlagt på tinge 1636:433, 798; personligt fremmøde på tinge 1636:564; strid om hus og indelukning af jord fra forte m.v., domme 1636:710, 711, 712, iøvrigt passim; fuldmægtige: ridefogden på Riberhus 1636:433; herredsskriveren 1637:776; 1638:64; borger i Varde 1636:684, 778, 795; 1637:408; 1638:405, 408; hindret i at komme til sin hovedkirke 1637:519; samvær med bønder 1638:543
- Oluf Lauridsen, Brøndum (præst i 1480) 1640:348
- Palle Jørgensen, Jerne og Skast, (død), se hovedreg. J.5; udestående gæld 1638:279; hans enke Anne, aftægt 1637:860; afkald til hende for arv 1637:853; mod-tagelse af tiendekorn 1638:27; fordeling for ude-stående 1638:420; varsel til hende i præstegård 1637:27; hendes fuldmægtig Jens Hansen, Måde 1638:420

Peder Hansen, Alslev, død 1622, se hovedreg. A.4
 Søren Lambertsen, Ravnsø, se hovedreg. R.2; sager om
 tilgodehavende 1640:102, 110, 508
 Søren Pedersen, Præstkær, se hovedreg. P.3; sag om til-
 godehavende i bo 1637:320
 rygter om blodskam, anmodning til præst at gøre bøn vedr.
 1639:199
 efterlysning i kirke på kirkegulvet ved kirkedøren af
 stjålet gods 1638:412

504. kirkelige handlinger

altergang: uddeling af alterets sakramente 1637:519;
 1638:405 (ikke deltaget); være til Guds bord
 1639:379
 berettelse hjemme under sygdom 1636:266; 1639:47, 544;
 1640:44; besøg sidste gang i persons sygdom, betje-
 ning på præsteembedets vegne 1640:607; hente præst
 til berettelse 1640:414
 begravelse 1639:200; 1640:419, 632; barns 1639:193
 bryllup 1638:27; 1639:36, 48, 194; få til ægte 1640:
 419; have til ægte 1639:29; vil have beligget
 til ægte 1640:190; givet sig i ægteskab 1640:221
 dåb 1638:405, 409; holde barn til dåb 1638:428; pagt
 gjort med den Hellige Trefoldighed i dåben 1640:95;
 faddere 1638:405, (409)
 lysning til bryllup 1639:36, 199
 skriftemål, åbenbart 1636:469; 1638:485; stå skrifte
 1639:36; tage skrifte 1639:199; bekendelse for
 præst 1637:706
 trolovelse 1636:89, 112; 1637:373 (s. 116); 1639:19,
 36, 194, 199

505. kirkelige bygninger

kirker 1636:84; 1637:143, 519, 520; 1638:405, 406, 408,
 409, 428, 511, 595, 598, 600, 601, 621, 622; 1640:
 418
 kirker, møder herved og heri 1640:69; af forligs- og
 voldgiftsmænd 1638:176, 190, 295; 1640:460, 550
 kirker, slagsmål ved 1640:688, 697
 kirker, skænderi og trusler her 1638:240
 kirker, varselseddel læst heri 1640:618
 kirker, varsler (stævninger) heri 1636:22, 73, 92, 108,
 126, 127, 136, 138, 139, 158, 178, 299, 305, 360,
 362, 493, 581, 658, 677; 1637:22, 45, 71, 79, 108,
 111, 115, 126, 127, 131, 140, 141, 174, 179, 279,
 302, 339, 352, 442, 443, 548, 640, 723, 732, 917;
 1638:35, 52, 57, 81, 85, 174, 175, 188, 209, 219,
 249, 282, 344, 383, 393, 420, 422, 491, 556, 557,
 603, 605, 660; 1639:31, 87, 150, 167, 191, 221,
 255, 300, 311, 320, 321, 350, 362, 470, 481, 505,
 528, 574; 1640:93, 218, 324, 446, 691, 703
 kirker, varsler (stævninger) herved 1636:426, 810; 1637:
 58, 407, 445, 896; 1638:344, 484; 1639:56, 66, 130,
 200; 1640:30, 88, 89, 94, 191, 213, 228, 290, 459

kirkedøre, varsler herfor 1636:137, 165 (i sognefolks påhør); 1638:293; 1639:48, 499; 1640:262; varsler på kirkegårde, se gruppe 508
 kirker, murerarbejde herpå 1637:565
 kirker, blytækkerarbejde herpå 1637:572, 577, (580), (585), (610), (611), 652, 687
 skrifter (våbenhus) 1639:435; dør hertil 1637:519
 kirke, kørsel til eller fra, se gruppe 502

506. kirkeinventar

breve, kirkens 1638:671
 briksdør (mellem kirkens skib og kor) 1638:405
 kirkegulv 1638:412
 knap (kugle som pynt på stolestade) 1640:418
 prædikestole 1637:519
 skab, til opbevaring af Skast herreds tingbøger 1637:658
 skamler (i kirkestole) 1637:519; 1638:647; kvindeskamler 1638:646, 647
 stole 1638:409
 stolestader 1637:519
 stolestader, placering heri 1636:277; 1637:80; 1638:646, 647; 1639:52; 1640:481; strid om placering 1636:772; 1637:185, 221; 1638:671; 1640:418; placering ligger til bestemt væring 1640:481; hver mand eller ungkarl står ligesom deres formænd har stået efter deres gårde 1640:418

508. kirkegårde (begravelsespladser)

kirkegårde 1637:519; 1638:240, 406, 428; 1639:212, 489
 kirkegårde, i Varde syssels provsti, kreaturers ødelægelse her 1638:214, 216
 kirkegårde, samtale herpå 1639:435; mellem præst og tiendeyder 1640:557
 kirkegårde, skænderier her 1638:240
 kirkegårde, varsel herpå 1636:721; 1637:138, 300, 301, 477, 482, 505, 509, 706; 1638:115, 326, 347, 363, 538, 627; 1639:14, 264, 265, 266, 578, 605; 1640:69, 427, 591, 671, 700, 713
 grave, forfærdigelse heraf 1640:306, 632; nedtrådte af kreaturer o.l. 1638:214
 kirkegårdsdiger, nedridning af 1638:214
 kirkegårdsdiger, grandeforsamling herved 1640:489
 kirkegårdsdiget, uden for 1640:697
 kirkeriste 1638:406
 porte i kirkegårdsdiget 1640:697

509. kirkegods og herligheder

kirkeeng, bortfæstet 1640:179
 kirkegods, ager og eng, fæste heraf 1640:667
 kirkejord, ager og eng, fæste heraf 1637:523

510. afgifter til kirker og kirkelige embedsmænd, kirkeregnskab

- arbejde for præsten, restance med een dags slæt 1638:378
 degnekorn 1637:621, 767; 1639:447; byg til degnen
 1638:625
- degnerente, af øde væring 1637:621; restancer hermed
 1636:178; 1637:13, 79; 1638:556; 1639:574
- degnerente af husfolk, krævet af gårdfæster 1638:556
 degnen, sædvanlig sommerløn til ham, restance 1639:574
 kirkegæld, restancer med 1638:24
- præsten, 1 rdl. i dødsboskifte (for begravelse ?)
 1640:662
- tiende (korn) 1636:45, 76, 77, 80, 172, 232, 273, 325,
 365, 394, 408, 581, 702, 707, 802; 1637:22, 83, 126,
 131, 141, 174, 176 (s. 59), 281, 300, 301, 302, 320
 (s. 94), 339, 400, 475, 482, 512, 776, 824, 857,
 889 (s. 257), 917; 1638:27, 35, 110, 125, 174, 198,
 209, 219, 251, 282, 293, 328, 366, 625; 1639:48, 75,
 87, 134, 166, 216, 255, 300, 310, 320, 321, 350,
 352, 353, 552; 1640:19, 36, 50, 109, 120, 138, 218,
 231, 262, 296, 324, 330, 383, 410, 468 (?), 557,
 632, 700
- tiendekorn, restancer 1636:76, 77, 80, 172, 232, 273,
 325, 394, 408, 581, 702; 1637:22, 126, 131, 141,
 176 (s. 59), 281, 300, 301, 302, 320 (s. 94), 339,
 482, 776, 824, 917; 1638:35, 57, 110, 125, 174,
 219, 251, 282, 284 (?), 293, 328, 366, 378, 379,
 625; 1639:48, 75, 134, 166, 216, 255, 300, 320,
 321, 350, 352, 353; 1640:36, 120, 138, 218, 231,
 262, 296, 324, 330, 383, 410, 468 (?), 632, 700.
 Jfr. gruppe 50
- tiendekorn, ved restance betales dobbelt ydelse (2 skp.
 for 1) 1637:300, 301; 1640:231
- tiendekorn, kirkens 1636:45, 76, 80; 1637:131, 174,
 300, 339, 482; 1638:110, 198, 378, 379, 625;
 1639:75, 87, 358; 1640:120, 138, 296, 324, 383,
 632
- tiendekorn, kongens 1636:77, 172; 1637:301, 482;
 1638:209, 293, 625; 1639:48, 87; 1640:120, 218,
 231, 632
- tiendekorn, præstens 1636:325, 707; 1637:302, 400 (ti-
 enderug), 776, 824; 1638:22, 27, 125, 625 (?);
 1639:300, 320, 321, 358; 1640:50, 138, 470, 557,
 632, 700
- havretierende 1637:917; 1639:75; afsættes 1639:226
 rugtiende 1637:320 (s. 94), 400, 475, 776; 1638:125;
 1639:75, 226; 1640:50, 120, 138, 700; afsættes
 1639:226
- rug, til præsten 1638:625; 1640:632; til kirken og
 kongen 1640:632
- registre over tiendekorn og restancer hermed, se grupperne
 38 og 618
- tiende afsat (eller at afsætte) på agre 1637:455, 477;
 1638:148; 1639:226, 358; 1640:42, 170, 291, 295,
 454, 470, 503, 508

tiende ønskes taget på agrene 1639:310, 358
 præst vares om tælling af korn på agre 1640:557
 tiende, optælling af korn på agrene 1637:174; 1640:557
 forbud mod indbinding eller indhøstning af korn før ting-
 ning derom eller optælling på agrene 1637:174
 præst deltager kun i optælling af møntrug, men tilbydes
 iøvrigt deres korngulv, da han var udeblevet fra
 optælling af andet korn 1640:557
 optælling af korn ikke sket før indhøstning 1638:80,
 jfr. 1640:557
 korn, indhøstet uden tiende 1636:802 (s. 240); 1638:
 80; 1640:557
 korn, tiende skyldig i 1639:552
 rugsæd, uden tiende 1639:122
 rugsæd i marken, tiende heraf 1639:552
 byg, havre og rug, indhøstet, tiende tidligere udsat og
 aftaget 1639:447
 tiende, årlig tingning om ydelse 1637:174
 tiende, tingning med præsten 1637:400
 tiende, tingning herom opsagt 1639:310, 358
 tiende, tingning herom for højt ansat, ønskes ændret
 1638:310 (jfr. 358)
 tiendekorn, kirkens, lensmands befaling om ydelse 1636:
 45 (på en dag og tid); jfr. 1637:174
 tiendekorn, ydelse fastsat for krigsår af kongelige kom-
 missærer 1637:857 (med note); 1638:26
 tiende, ydes i præstegård 1638:27; i præstens eget hus
 (ikke til købmand) 1637:400; i Ribe (hospitalets
 tiendekorn) 1639:87
 tiende ydes til aftalt tid 1636:45; 1637:400
 tiendeydere, forsømmelige, udpantes, evt. straffes efter
 vedtægt med bøde 1639:87
 tiendekorn, lagt til hjælp for delefogdens gård i Tran-
 bjerg 1640:109; stævning for restance hermed
 1640:109
 fæstebreve, på korntiender, se gruppe 618
 fæstepenge, af kongens anpart af tiende og restancer
 1637:320 (s. 94); 1638:35, 57; 1639:48, 216, 352,
 353; 1640:358; fogedpenge heraf 1639:48
 fæste, af kirkens tiendekorn 1638:198
 tiende, kongens, bortfæstet til sognemænd 1639:216;
 1640:358; restancer søges hos menige sognemænd i
 fællesskab 1639:216, 352, 353; de enkelte sogne-
 mænd, der har betalt tiende, kan dog sværge sig fri
 for at deltage i udredelse ifølge dom over fælles-
 skabet 1639:352
 tiende, tilbørlig, som bør at gå af gård 1639:35
 tiendegæs 1637:43, 776; 1640:700
 tiendelam 1639:435

511. præste- og degneboliger, præsters tjenestefolk

præstegårde 1636:32, 457, 778, 796, 798; 1637:69, 233,
 250, 303, 400, 762, 860, 889; 1638:324, 406; 1639:
 350; 1640:188, 194, 296, 313, 352, 607, 611

præstegårde, varsel givet her 1636:397, 416, 530, 541,
 577; 1637:342; 1638:27; 1639:358; 1640:313, 352,
 557
 præstegård, bryllup her 1638:27
 præstegårde, ydelse af tiendekorn her 1637:400; 1638:27
 præstegård, brev dateret her 1640:188
 præsts opførelse af hus på byens forte 1636:530, 565;
 hus nedbrudt 1636:684, 712
 præsters medhjælpere, se gruppe 503
 præstens svende 1636:397; 1639:346; 1640:611, 700
 præstens piger 1639:346
 præstens tjenestefolk iøvrigt 1636:464, 795, 796, 798;
 1637:303, 519; 1638:37, 324, 339, 428; 1639:306,
 350; 1640:194, 296

513. præstegårdsjord og rettigheder til præstegårde

præstegårds jord 1636:531, 711; 1640:611
 præstegårds del i forte 1636:710, 712
 præstegårdes kålhaver 1636:530, 565, 683, 710; 1637:
 25, 250
 præsts indelukning af gadejord til kålgård 1636:530,
 565, 683, 710
 præsts indelukning af toft med dige af byens forte 1636:
 530, 565, 683, 712
 syn over præsts foretagne, men siden afbrudte indeluk-
 ning m.v. 1636:683
 præsts toft ved kirke 1640:611
 præstegårds agre i bymark 1636:364, 530; agre græn-
 sende til å 1636:464
 præsts særvang 1636:530
 præstegårds enge i bymarken 1636:530, 684; 1638:325;
 med grøfter 1636:397, 416, 433, 564, 565, 683,
 698, 711; stødende til å 1636:464
 præstegårds enge i hovedgårds mark 1638:389
 præstegårds enghave 1640:611
 pløjning for præsten 1636:783
 præsts oppløjning af enge til kornsæd 1636:530
 præst lader grave tørv 1639:346, 347
 præsts tjenestefolk henter tørv på hede 1639:346
 præst har hjemmel for tørvegravning hos lensmanden på
 Hald 1639:347
 præstegårds fiskeret i å, omstridt 1636:12, 32, 33, 335,
 457
 præstegårde, ålegårde brugt hertil 1636:457
 præsts våddræt i å 1636:457

518. domkapitler

kapitelsdom af Riber kapitel (1607) 1640:493
 medlemmer af domkapitel, se gruppe 405
 gods under domkapitler, se gruppe 272

519. helligbrøde, brud på kirkefred o.l. (jfr. 14, 74)

kætter, crimen bestialis, sodomi 1637:95, 113, 124;
1638:280, 281; 1639:61
helligbrøde, groft arbejde på helligdage 1638:218, 262,
292, 343, 344, 386, 422
brud på kirkefred, forstyrrelse af gudstjenesten 1637:
519, 569; 1638:240, 294, 405 (jfr. 406-410), 428,
495, 520, 602
beliggelse af steddatter, beskyldninger herfor 1639:28,
36, 42, 49, 50, 156, 158, 163, 164, 165, 194, 199
trolddom, se gruppe 562 og 563
kirkenavn, opkald ved delefoged og ridefoged på lensman-
dens vegne 1639:156, 163, 164, 165; af fuldmægtig
på godsejers vegne 1637:164; af andre 1640:534,
539, 576, 605, 607
kirkenævninger, opnævnt af herredsfogden 1640:605
kirkenævninger sværger deres tov 1639:193; 1640:534,
539, 607, 617
kirkenavn i kætterisag (sodomi) 1637:124 (m. note)
kirkenavn i sag om påstået besvangrelse af steddatter
1639:194, jfr. ovenfor
kirkenavn i trolddomssag 1640:534 (m. note), 539, 552,
576, 605, 607
kirketugt m.h.t. skænderi mellem kvinder, Gud til for-
tørrnelse, menigheden til forargelse 1639:193 (m.
note), 214 (m. note)

OPDRAGELSE, UNDERVISNING OG BOGLIG LÆRDOM 520 - 539520. forældres opdragelse af børn (jfr. 87)

god røgt 1639:19, 447
tilbørlig optugtelse og revselse 1637:605
god optugtelse, kristelig og vel i alle måder 1637:112
gudelig optugtelse 1639:19, 447; 1640:28
revselse og straf - ifølge dom - med ferle og ris
1638:132, 395
oplære noget i katekismus og børnelærdom 1637:535
med stor flid holde børn til at lære børnelærdom for-
svarligt 1639:19

521. skoler

søn holdes til skole 1638:452
børn holdes til skole, hvert eet år 1637:112
dreng holdes til skole 3 vintre fra mikkelsdag til sankt
pedersdag 1640:28
skolegang en vinter 1637:112
søn holdes til skole, indtil han kan læse, skrive og reg-
ne og forestå regnskab 1639:447
sønners skolegang i Hamburg til studering eet år 1640:143
børns fravær fra skole 1638:307
ferler 1638:132

523. skoleelever (jfr. 521)

skoleløn 1638:307
 skoleløn og kost for søn 1637:432; i fem år for dreng
 1638:417
 et barns kost en vinter, mens det er i skole 1637:112
 kostpenge i Hamburg for eet år for 2 sønner 1640:143

524. læse- og skrivekunst (jfr. 521)

børn lære at læse 1639:447
 børn lære at læse dansk prent 1639:19
 børn lære at skrive 1639:447
 skrivere, se tilnavnereg.
 mænd, der kunne læse og skrive 1637:252
 skrive for andre 1638:621
 skrive breve 1637:440; 1638:601; 1639:253; 1640:141
 skrive stævning 1638:601
 skrive svar til ting 1638:601
 jordebog skrevet med godsejers egen hånd 1637:600
 seddel, egenhændigt skrevet og underskrevet 1636:263
 underskrifter, egenhændige, passim
 underskrift, kun forbogstaver af navn 1638:190
 undertegne med egen hånd tingsvidne 1640:12
 bomærker 1636:107, 154, 183, 317; 1637:278, 421, 704;
 1640:716
 mærker, sædvanlige 1638:585; 1640:716
 mærker, underskrevne 1638:585
 beretning og indlæg på tysk, underskrevet af adelig
 1636:335
 ciffertal 1637:263

525. sprogkundskaber

gavebrev på plattysk, indført i tingbogen 1638:25
 beretning og indlæg på tysk, oversat til dansk ved ting-
 læsning 1636:335
 latinske citater i indlæg på tinget 1636:335

526. andre kundskaber

regnskab, barn lære at forstå 1637:447

527. trykte bøger

Dauids psalter 1640:143
 huspostiller 1640:143. Jfr. postil nedenfor
 lovbøger 1640:143
 postil, lille, over epistlerne 1640:143. Jfr. huspostil-
 ler ovenfor
 salmebøger 1638:449

FORSØRGELSESVÆSEN 540 - 549

540. private forsørgelsesforanstaltninger (jfr. 78, 80, 85, 87-88, 90, 98, 114)

aftægt 1636:30, 40, 367, 368, 391, 573, 574, 575, 576, 745, (770), 800, 801; 1637:89, 242, 378, 403, 436, 459, 465, 522, 595, 650, 678, 680, 739, 833, 860, 903, 913; 1638:2, 15, 133, 160, 185, 186, 213, 220, 221, 310, 384, 387, 388, 485, 497, 525, 526, 550, 665, 674, 675, 676; 1639:32, 78, 123, 138, 139, 141, 142, 324, 336, 337, 338, 345, 394, 462, 463, 471, 473, 523, 552, 561; 1640:1, 31, 32, 71, 105, 143, 144, 160, 162, 176, 193, 207, 221, 235, 236, 237, 239, 240, 255, 272, 292, 293, 294, 353, 354, 388, 440, 442, 447, 448, 450, 497, 506, 520, 531, 594, 684, 716

aftægt, opladelse af gårde, bol eller væringer til slægtninge:

til søn eller stedsøn 1636:367, 800, 801; 1637:903; 1638:185, 186, 220, 221, 310, 497, 665; 1639:471, 561 (to sønner); 1640:31, 144 (jfr. 143), 193, 221, 235, 716

til svigersøn og datter 1636:30; 1638:15, 525, 526, 550; 1639:32, 123, 319, 523, 552; 1640:32, 353, 354

til svoger 1637:378; 1638:213

aftægtsbreve eller aftægtskontrakter, se gruppe 618
aftægtskontrakter, ændring heri 1636:745; 1639:338, 473

aftægt, stridigheder herom 1636:573, 574, 575, 576; 1637:903; 1638:387, 388, 674, 675, 676; 1640:447, 448, 506, 520

aftægt, forlig herom, se gruppe 236

aftægt, voldgift herom, se gruppe 236

aftægtsydelse, restancer af 1637:89

aftægtsnydere, ægtefæller vil ikke skilles, da de bliver aftægtsnydere 1640:221

aftægt, dør den ene af et par aftægtsfolk, da kun halvpart af aftægtsydelse 1636:30, 801; 1638:213; 1639:394, 471 (undt. m.h.t. ko); 1640:32 (undt. m.h.t. jord)

aftægt, dør den ene af et par aftægtsfolk, da beholdes alligevel agerland 1639:523

aftægt, aftægtsyder vil give aftægtskvinde, efterhånden som hun har det behov 1640:1

aftægt, tage aftægtskvinde til sig og føde og forse hende med nødtørftig føde og underhold 1640:594

aftægt (?), tage kvinde til sig og føde hende, dersom hun vil gøre og arbejde noget og lyde ham 1640:240, 272

aftægt, stedfædre 1640:193, 221, 235 (jfr. 236, 237); aftægtsyder ikke befatte sig med noget af det stedfader med rette tilhører 1640:235

aftægt, to sønner (ugifte) fælles (på skift) om aftægtsydelse til moder 1639:561

- aftægt, forsørgelse (føde og klæde, underholde og forse) af moder hendes livstid 1640:207
- aftægt, datter at forsørge sin moder uden sin broders bekostning hendes livstid med føde og klæder o.a. nødtørftighed 1638:2
- aftægt, særlige betingelser m.h.t. aftægtsmands datter 1638:550; 1639:80
- aftægt, (invalid ?) søn hos moder på aftægt og efter hendes død hos hendes aftægtsyder 1636:368
- aftægt, forsørgelse af ugift svigerinde (hustrus søster) 1636:770
- aftægt, for fattig, ugift kvinde uden nære slægtninge 1637:595; 1639:138, 139
- aftægt, underhold overgår til ny person 1640:594; fra søn til anden person 1640:160
- aftægt, tager aftægtsmand for sig selv, skal aftægtsyder skaffe ham, hvad han har behov for i den lille stue 1638:497
- aftægt, afløsning af fællesspisning, dersom de ikke kan forliges, ikke længere lyster at være på mål og mad, dug og disk med hverandre, da speciel aftægt 1636:30, 801; 1638:15, 526, 550; 1639:32 (være på sin egen hånd), 80, 471, 561; 1640:32
- aftægt, tilsyn o.l. for aftægtsfolk:
- godt tilsyn og varetægt i alderdom 1638:550; 1640:144
- godt tilsyn i alderdom med hvad fornødent 1637:522
- godt tilsyn i alderdom, når aftægtskvinde bliver skrøbelig 1636:367
- godt tilsyn og varetægt i alderdom, som gamle og skrøbelige folk har behov 1636:801
- godt eller flittigt tilsyn i alderdom og skrøbelighed 1638:220, 310
- godt opsyn og varetægt, når aftægtsmand bliver svag og skrøbelig 1640:353
- holde aftægtsmand ved magt med varetægt, røgt o.a. fornødenhed efter behov 1640:235 (jfr. 236, 237)
- god varetægt med løften og letten og godt tilsyn, som gamle og skrøbelige folk behøver i alderdom 1638:15; 1639:80, 561
- tilsyn og varetægt, som gamle folk i deres alderdom kan have fornødent 1640:292
- forsørge aftægtskvinde med forsvarlig røgt og varetægt 1636:745
- forsørge, underhold og forse aftægtsmand med alt fornødent i alderdom og skrøbelighed 1640:236, 237
- behjælpelig med røgt og tilsyn under alderdom og skrøbelighed 1639:139
- bliver aftægtskvinde gammel og skrøbelig, så hun ikke kan hjælpe sig selv, skal aftægtsyder tage hende til sig og forsørge hende med tilbørlig klæde og føde, tilsyn og røgt 1639:31
- skaffe aftægtsmand en liden pige til røgt og opsyn, hvis han bliver så skrøbelig, at han ikke kan handle sig selv 1638:497

- opholde aftægtsmand en god kvinde at tjene og røgte ham
og forvare ham for ild og vand o.a., hvis alderdom
og skrøbelighed tilslår ham 1638:526
- skaffe en pige til at vare på aftægtskvinde, hvis denne
bliver svag og skrøbelig og længe sengeliggende
1640:293
- godt opsyn for aftægtskvinde, påkommer alderdom og skrø-
belighed, at hun ikke kan være til færds, med at
holde en pige, som kan tage vare på hende 1640:531
- opvagt og varetægt i sygdom og skrøbelighed 1639:32
- nødtørftigt tilsyn i sot og sygdom 1639:32
- bedste opsyn, de kan give, under sygdom eller sengelig-
gende 1638:221
- holde aftægtskvinde til guds frygt 1638:220
- beboelse for aftægtsfolk:
- aftægtsnyder beholder iboende hus 1639:78, 473
- aftægtsnyder selv være sit gods mægtig 1640:235
- aftægtsnyder beholder halvpert af væring i hus, kålgård
og enge 1638:665
- aftægtsnyder, ny, beholde fjerdeparten af gods og ejendom,
aftægtsnyder påbor 1640:594
- aftægtsnyder tilbørligt husly 1640:292
- aftægtsnyder frit husly og hushjæmmel eller 2 fag hus
bygget med skorsten o.a. fornødent 1639:345
- 2 fag hus 1638:211, 310; 1639:337, 345
- 2 fag salshus med skorsten og tilbehør 1639:523, 551
- 2 fag lillestue med skorsten og uddør 1638:497
- 2 fag hus at gøre færdigt med tag og træ, vinduer, loft-
skud, skorsten o.a. 1638:526
- 2 fag hus i kleverum at forfærdige med skorsten, vinduer,
loft, tag og træ 1639:471
- store stue med kleverum oven og neden 1638:15
- 3 fag hus med loft, skorsten, vinduer og sengesteder
1636:801
- 3 fag af kviststuen, hvortil sættes en skorsten 1639:139
- 3 fag kvisthus med jordkælder under at forfærdige med
lofter, skorsten og vinduer samt døre udentil
1640:144
- 3 fag ny kvist med jordkælderen til daglig værelse
1640:143
- 3 fag hus opsættes 1638:320
- 2 fag stue og 2 fag kleve 1637:522
- 4 fag hus at opholde og forskaffe med træ og tag, ler og
sten o.a. 1638:526
- 4 fag hus og rum i kælder 1637:903
- 4 fag hus med loft, skorsten og vinduer, opsættes
1636:367
- 4 fag hus med skorsten, loft, vinduer og sengested
1638:550
- 4 fag hus med skorsten og en lille ovn, med loft og vin-
duer 1639:394
- 4 fag lillestue med skorsten 1637:522
- 4 fag nyt hus opsættes østen i gården, 2 fag til en stue
med skorsten, loft, loftskod og vinduer, 2 fag til
ko, får, hø og halm 1640:31

- 5 fag hus i østerhus til aftægtskvindes værelse 1639:336
 6 fag hus med vinduer og skorsten 1638:186
 6 fag af østerhus med skorsten deri og noget til loft
 1640:32
 6 fag østerhus og 2 fag salshus 1639:552
 4 fag hus flyttes og 2 fag bygges til med tag, ler og
 træ, med skorsten, loft, vinduer og døre 1640:193
 8 fag salshus 1639:324
- kammer med skorsten o.a. tilhørende 1636:800
 kammer at forfærdige med loft, vinduer og sengested
 1639:80
 kammer i salshus med skorsten, loft og vinduer, senge-
 sted 1639:561
 kammer i salshus, hvor aftægtsmand selv lyster 1639:32
 lille stue ved den søndre side hos ovnen, som skorstenen
 er i 1640:531
 lille stue på fremgulvet 1640:353
 stue med gang vesten ud 1638:485
 kammer, aftægtskvindes, tidligere større 1640:448, 450,
 497
 kammer, aftægtskvindes, uanvendeligt, ringe størrelse,
 uden loft, 1 vindue, dårlig dør 1640:447
- vedligeholdelse af aftægtskuse, aftægtskamre og aftægts-
 rum, se gruppe 253
 aftægtskuse, nyopført, skal forblive ved gården efter af-
 tægtsnyders død 1640:31
- udhuse o.l. til aftægtsfolk:
 2 fag hus til ko, hø og korn, ufærdigt og utilstrækkeligt
 1640:447
 2 fag til aftægtskone til husdyr, hø og halm 1640:31
 2 fag forlov at opbygge med tiloversblevent løstømmer
 (udhus?) 1639:552
 3 fag vesterhus til ko og hø 1637:522
 6 fag østerhus til hø, korn og kreaturer 1639:523
 udhuse, holde dem ustraffeligt ved magt 1637:522
 jordhus, sættes til aftægtskvindes køer og får 1639:
 336; afstås 1639:345
 holde jordhus vel ved magt 1639:336
 husrum til hø skaffes 1640:144
 husrum til tørv skaffes 1640:144
 adgang til brønd 1638:220
 gårdsrum 1639:324, 336, 523
 gårdsrum, at lægge møg, tørv og lyng på 1640:32
- kålgårde til aftægtsfolk:
 kålgårdsjord 1639:345; syd for aftægtsnyders 1639:324
 kåljord, såvidt 5 fag hus strækker 1638:221
 kåljord ved huset til aftægtskone 1638:220
 kålgård, liden, til aftægtsfolk 1638:186
 kålgårdsjord, aftægtskone beholder den, hun har, skal
 selv lade den grave og sætte 1637:678
 kålgårdsjord, 10 alen ved østre side i kålgården med
 sin længde og bredde 1639:523
 kålgårdsjord, 12 skår vesten hendes hus 1640:193

1/3 af kålgårdsjord 1640:32; ved vestre dige 1638:15;
 ved vestre side 1639:336; af vestre ende 1636:30
 1/4 af kålgårdsjord, ved nørre side 1638:310
 kålgården, østre bed heri 1640:144
 1/2 af væring, også m.h.t. kålgård 1638:665
 gødning til kålgård, levere 1638:220
 gødning til kålgård, skaffe god gødning, bære og sprede
 det på jorden 1637:678
 aftægtsnyders aske og møg tilhører aftægtsyder 1638:
 221, 485
 aftægtsyders møg på egen jord 1639:78
 jord at lægge sin møg på til en skæppe byg 1638:213
 aftægtsfolk tilladt at gå til kålgård og tage kål efter
 behov 1638:497; 1639:471
 kålgård, holde den ved magt med dige og grob 1640:193
 holde gærder (lykke) o.a. vel ved magt (om kålgård ?)
 1639:336
 føde og klæder m.v. til aftægtsfolk:
 være på mad og mål med aftægtsyder 1636:30, 801; 1638:
 15, 526, 550; 1639:80, 561; 1640:32
 mad og mål, aftægtsfolk, så gamle, at de ikke gider være
 herpå 1640:32
 sidde (gå, være) til dug og disk med aftægtsyder 1636:
 745; 1638:550; 1639:80, 394, 561
 sidde til fad og disk med aftægtsyder 1639:471
 på skift eet år ad gangen mellem to ugifte sønner, der
 overtager gården 1639:561
 føde og ophold til aftægtspar 1639:394; til aftægts-
 kvinde 1638:220; 1640:531
 klæde og føde aftægtsnyder 1638:497; 1640:240, 272
 føde og klæde, underholde og forse 1640:207
 forse med nødtørftig klæder og føde 1639:471
 føde og klæde aftægtsfolk med øl og mad, sko og klæder,
 uldent og linned 1636:801; 1638:550; 1639:80
 forse med føde og klæder, uldent og linned 1638:15;
 1639:561
 give aftægtsmand nødtørftig sko og klæder 1640:353
 give aftægtsmand sko og klæder, uldent og linned, efter
 ønske og behov 1638:526
 holde aftægtsmand ved magt med sko og linnedklæder
 1638:497
 holde ved magt og lige med varetægt, røgt o.a. fornøden-
 hed 1640:235
 røgt og varetægt, som det sig bør 1638:497
 underholde, forsørge og forse med alt behov gøres
 1640:236, 237
 underholde, føde og forse aftægtspar med nødtørftig føde
 og underhold etc. 1640:292, 293
 forsyne aftægtsmand med et ærligt og rundeligt ophold
 til sit eget bord med nødtørftigt underhold, mad og
 drikke 1639:32
 god, rundelig aftægt til enlig, ugift kvinde, men ingen
 arv 1639:139

lys og varme til aftægtsfolk:
 lys 1639:32, 338; 1640:292; efter behov 1636:801;
 1638:526
 lys, sidde til lys med aftægtsyder 1636:745
 holde aftægtsnyder ved magt med ild og lys 1638:497
 ild 1639:32, 338; 1640:292; efter behov 1636:801;
 1638:15
 sidde til ild med aftægtsyder 1636:745
 ilding, nødtørftig 1639:473
 ilding til aftægtskvindes nødtørft med bryggen og bagen
 1637:522
 ildebrændsel efter behov 1638:497, 526, 550; 1639:80,
 139, 345, 394, 561; 1640:531
 fornødent brændsel af tørv og klyner 1637:860
 tørv efter behov 1640:353
 lyng efter behov 1640:31
 tørv og lyng efter behov 1639:471; 1640:144
 2 gode læs klyner 1637:522
 4 læs tørv og 2 gode læs klyner at grave og hjemavle
 1640:144
 10 læs tørv, så gode som hans egne 1636:391
 16 gode læs tørv 1638:310
 20 læs tørv 1636:367; 1638:220, 221; 1640:31
 20 læs tørv i klod (stak) ved huset 1637:678
 26 læs tørv 1636:30
 30 læs tørv 1639:336
 40 læs tørv 1640:716
 avle aftægtskvinde 20 læs tørv årligt 1640:193
 age 20 læs tørv på aftægtskvindes egen jord 1639:78
 age 20 læs tørv og 2 læs lyng hjem af heden 1640:32
 age 26 læs tørv og 4 læs klyner 1638:186
 age 30 gode læs tørv hjem, som aftægtsmanden selv lader
 grave og røgte 1639:523
 age tørv, aftægtskvinde selv lader grave 1637:678
 tørv og klyner, når aftægtsmand ikke selv kan grave dem,
 skal aftægtsyder 1638:186

 aftægtsfolks inventar, fælles med aftægtsydere:
 boskab at bruge i fællesskab 1636:30
 forskelligt husens behov bruges med aftægtsyder 1638:221
 fri brug af bryggers- og bageredskab o.a. kar 1639:139
 have bryggeredskab og bagetøj, så tit aftægtskvinde har
 det behov 1640:531
 kedler og kar i fællesskab 1638:15
 kedler, kar o.a. boskab i fællesskab 1636:801
 ovn, kølne og bryggeredskaber, fri forlov at bruge efter
 behov 1640:144
 ovn, kværn, kedel, kar og bryggeredskab, brug efter be-
 hov 1638:497
 ovn, kværn, kedler og kar, forlov at bruge 1639:471
 kedler, kar, bageovn, kølne o.a. husgeråd, rådighed over
 1640:31

 inventar, aftægtsfolks personlige:
 senge 1638:220, 221; 1639:80; 1640:143; gode 1636:
 801; 1638:497; 1639:123, 561; daglige 1638:15

holde seng vel ved magt 1638:15; 1640:353
 holde seng ved magt med uldent og linned 1640:531
 holde seng vel ved magt med uldent og linned 1636:801;
 1638:550; 1639:80, 561
 give og opholde så god en seng, aftægtsmand vil lade
 sig nøje med 1638:526
 holde seng og klæder ved magt 1636:745; 1640:293
 bedste seng at holde ved magt forsvarligt med hele klæ-
 der 1639:471
 sengeklæder efter behov 1639:394
 dyne, hoveddyne, dundyne, 2 lagner, sengeklæde 1638:497
 hynder 1638:221; 1640:143
 skiver (borde) 1638:497; 1640:143 (lidet)
 slagskiver 1637:903
 egeskive med 2 skuffer 1637:903
 kister 1638:220, 221, 497; 1639:123
 egekiste, udskåret 1640:143
 bænkekiste 1640:143
 skrin 1640:143
 stole 1638:221; 1640:143
 ask, smørask af tin 1640:143
 fade 1638:221
 fyrbækken 1640:143
 gryder, af stål 1636:367; 1638:15, 220
 karvon, små 1638:15
 kedler 1638:143; af kobber 1640:143; fjerdingstønde-
 kedler 1636:367; håndkedler 1638:221
 kedelske 1640:143
 klove 1640:143
 kopper 1638:221
 riste 1640:143
 tallerkner 1638:221
 tønder, halvtønder til øl 1638:220, 497; 1640:353
 smykker og diverse personlige ting 1640:143
 aftægtskvinde må intet forkomme af sit gods, men stå til
 rette derfor 1638:221
 aftægtskvinde må ikke befatte sig med andre varer end an-
 givet i aftægtsbrev 1638:221
 aftægtskvinde må ikke sælge noget af aftægten (hø, halm)
 1640:31
 aftægtsfolks husdyrhold:
 aftægtsfolks køer 1636:30, 367, 801; 1637:522, 833,
 860; 1638:15, 213, 526 (afløst med smør og mælk),
 550; 1639:336, 338, 394, 471, 552; 1640:31, 239,
 272, 353, 447, 531, 552
 køer, gode 1638:497; 1639:123, 471, 561; 1640:272, 353
 ko, udtaget af aftægtskvinde 1640:193
 ko, aftægtskvinde selv lyster 1637:522
 ko, den bedste malkeko, aftægtspar selv lyster 1636:801;
 når den ene af parret dør, da næstbedste ko 1636:801
 ko, bedste 1640:32
 ko, den næstbedste og altid givende mælk 1639:139
 ko, god, der altid kan give mælk 1638:550; 1639:139,
 561
 2 køer, en af de bedste og en af de middeldynde 1638:15

ko første sommer, derefter smør i stedet 1637:678
 aftægtsfolks køer, når utjenlige, da forskaffes en anden 1636:800; 1637:522; 1638:15, 497; 1640:531
 aftægtsfolks køer, dør ko, da skaffes anden god ko i stedet 1636:367; 1640:31
 aftægtsfolks køer, slår nogen vanlykke til el. på grund af alder utjenlig, da en anden god ko i stedet 1640:353
 aftægtsfolks køer, slår nogen vanlykke koen til ved alder eller på anden måde, skal aftægtsyder skaffe den næstbedste ko, har har, i stedet 1640:144
 aftægtsnyders køer, i bås med aftægtsyders egne køer 1639:338, 394; 1640:144, 353; i bås med aftægtsyders egen malkeko 1638:550; i bås med bedste malkekøer 1639:561; til bås med bedste og middelydende køer 1638:15; til bås med bedste ko 1636:800; 1638:497, 526 (afløst); 1639:139, 471; 1640:531
 aftægtsnyders køer, i græs (eller i tøjrr) med aftægtsyders egne køer 1638:550; 1639:394; 1640:144, 353; i græs med aftægtsyders bedste ko 1640:531; med bedste ko, som giver mælk 1636:801; om sommeren i græs med bedste malkeko 1639:561; i græs med bedste og middelydende køer 1638:5
 aftægtsnyder skal have sine køer i tøjrr, hvor aftægtsyder har sine køer 1637:523
 aftægtsnyder skal, hvis hendes ko ikke kan nyde foder og græs med aftægtsyders egne køer, have enge og hø deraf til koen 1640:144
 foder til aftægtskvindes ko 1637:860; 1638:213, 674; 1640:41, 144
 kreaturer 1640:447
 kvier 1636:800; 1639:552
 aftægtsfolks får 1636:30, 367, 800; 1637:522, 678; 1638:15, 220, 221, 310, 497, 526, 550; 1639:123, 139, 336, 338, 561; 1640:32, 143, 144, 531, 684
 får udtages af aftægtskvinde 1640:193
 får, når een gang taget, da dermed at være fornøjet 1638:15
 levefår at tage een gang og sætte mærke på 1638:550
 slagtefår 1636:801
 lam 1636:367
 væddere 1636:367
 får, ved usædvanlig sygdom erstattes døde 1637:522
 aftægtsfolks får, i sti med aftægtsyders 1636:30, 367, 800; 1637:522, 678; 1638:15, 221, 310, 497, 526, 550; 1639:338, 394, 561; 1640:144, 353, 531
 rum til får i aftægtsyders huse, som er belejlige for aftægtsnyder 1639:345
 aftægtsfolks får i græs med aftægtsyders 1637:678; 1638:526; 1640:353
 foder til aftægtsfolks får 1638:220, 310, 526, 674; 1639:473; 1640:31, 144
 får, foder i gården 1639:139
 får til at klæde sig af 1639:139

fårs afkom og uld til aftægtsnyder 1638:497; 1640:353
 fårs uld og yngel til aftægtsnyder 1638:526
 fårs mælk og yngel til aftægtsnyder 1640:531
 aftægtsfolks geder og bukke 1640:143
 aftægtsfolks svin 1638:15; 1640:684. M.h.t. ydelser
 af svin til fortæring, se nedenfor

aftægtsfolks bihold:

aftægtsmand beholder halvdelen af alle de bier i kålgården, som nu står, med yngel hans livstid 1638:526
 aftægtsmand beholder bier for sig selv og må sætte dem, i hvilken kålgård ham lyster 1638:497

aftægtsfolks agre, agerjord og enge:

jord 1639:78
 agre 1636:30, 574; 1638:186, 448; 1639:523; 1640:716
 agerjord i hver tægt til 3 skp. hårdt korn 1640:193
 agre, til boghvede 1640:447
 agre, til byg 1636:391; 1638:213; 1640:32 (jord til 5 skp. byg), 447
 agre, til havre 1639:523
 agre, til rug 1636:30, 391; 1639:523; 1640:32
 kornsæd, uangivet del, til aftægtsager 1640:684
 aftægtsods, 2 skår, med hus og bygning, solgt 1637:436, 459, 465, 913
 aftægtsyders brug af aftægtsjorder til tøjring 1636:391
 aftægtsjord må ikke bruges til boghvede 1636:391
 grøn jord og grønegre 1639:523
 grøn jord, til byg 1638:236; 1639:523; 1640:32
 grøn jord til byg i hver indtægt, som aftægtsnyder først selv må udtage og siden altid beholde 1639:336
 lidet stykke andetager i 2 år, mod betaling 1639:345
 indelukning af aftægtsagre på begge parters bekostning, den årlige indelukning påhviler aftægtsyder 1639:523
 enge 1636:30, 367, 391, 574; 1637:522; 1638:186, 485; 1639:338; 1640:31, 144, 193
 læs hø 1640:32; eventuelt at afløse 1640:520
 læs hø, aftægtskvinde nøjes med 1639:336
 læs hø, til hjælp at føde en ko med 1638:213
 hø (egen avl ?) 1640:447
 halmfoder, efter behov 1637:522; af 1 1/2 trave rug og 1 1/2 trave byg 1640:31

jordens gødskning og bearbejdning for aftægtsfolk:

avl drevet for aftægtsfolk 1636:30, 391; 1637:403; 1638:186; 1639:388; 1640:193
 aftægtskvindes opgivelse af at drive sin aftægt 1636:745; 1640:193
 gøre og avle for fader 1636:575
 arbejde for aftægtsmand 1639:338 (diverse, afløst)
 køre møg til aftægtsfolks agre 1636:391; 1639:523; 1640:32, 193, 716; ført på grønland for aftægtsfolk 1638:236; ført på aftægtskvindes egen jord 1639:78
 gødning til aftægtsmand og jord at lægge den på hvert år, til en skæppe byg 1638:213

- pløjning for aftægtsfolk 1636:30, 391; 1639:78, 336, 338 (afløst), 523; 1640:32, 193, 716
 såning for aftægtsfolk 1640:193, 716
 harvning for aftægtsfolk 1639:336, 338 (afløst), 523; 1640:193, 716
 når aftægtskvinde ikke selv kan avle sit hø og korn, skal aftægtsyder 1640:193
 når aftægtskvinde på grund af skrøbelighed ikke selv kan avle hø og korn og slå eng, skal aftægtsyder 1637:186
 avle hø og korn hjem for aftægtsfolk 1640:144
 age hø og korn hjem for aftægtsfolk 1640:32
 avle engstykke i lavtide for aftægtskvinde til ko 1640:31
 hø, aftægtsfolks 1639:523; 1640:447
 kørsel for aftægtsfolk:
 age aftægtsfolks kørsel i almindelighed 1636:30, 367; 1637:522, 860; 1638:497, 526; 1639:336; 1640:193
 age til og fra mølle 1640:32, 716
 age til og fra mølle, eller hvor behov gøres 1636:801; 1638:15; 1639:80, 523, 561; 1640:31
 age gødning (møg), se ovenfor
 age 20 læs sadde årligt 1640:716
 age tørv, se ovenfor under lys og varme (gruppe 540)
 agen til og fra kirke 1636:800; 1637:678; 1638:550; 1639:80, 139, 336, 561; 1640:193, 716; når aftægtskvinde ikke selv kan gå 1638:220
 agen til købstæder, og hvor aftægtskvinde vil 1640:531
 vognægt til Ribe årligt 1640:716
 lån af heste og vogne til aftægtsnydere efter behov 1639:394
 diverse andet arbejde for aftægtsfolk:
 lade to og rengøre klæder og holde skarnet deraf, for aftægtsmand 1638:526
 malke, røgte, brygge og bage og gøre for ham al kvindegerning, for aftægtsmand, udført af aftægtsyder ved dennes kone 1640:353
 bage for aftægtsfolk 1636:801; 1638:550; 1639:80, 561; 1640:353
 brygge for aftægtsfolk 1636:801; 1638:550; 1639:80, 561; 1640:353
 gøre malt for aftægtsfolk 1636:801; 1638:550; 1639:80, 561
 naturalieydelser til aftægtsfolk:
 boghvede 1638:310, 387, 674, 676; 1639:394, 473, 561; når den høstes 1638:221
 boghvedegryn 1638:526
 byg 1636:367, 800, 801; 1637:522, 678, 860; 1638:15, 220, 221, 310, 387, 497, 526, 550; 1639:32, 80, 123, 139, 141, 338, 394, 471, 473, 561; 1640:31, 144, 353, 531
 fedesvin 1638:550 (det næstbedste); halve 1637:522; 1638:497, 526 (afløst med penge), 634; 1639:123, 139, 394, 471; 1640:31, 144, 531. Jfr. flæsk og svin

fisk 1637:522; 1638:497. Jfr. hvilling og ål
 flæsk 1636:367; 1637:680; 1638:220, 221, 387, 674;
 1639:32, 80, 473, 561; halv side 1640:353
 får, fede 1638:550; 1639:471; slagtefår 1636:801;
 fårekroppe 1639:32, 80
 gæs 1636:801; 1637:860; 1638:550; 1639:123; fede
 1637:522; 1638:497; 1639:139; 1640:31, 144, 531
 havre 1636:367, 800, 801; 1637:522, 860; 1638:15, 220,
 221, 387, 497, 526, 550, 674; 1639:32, 80, 123, 139,
 338, 394, 471, 561; 1640:144, 531
 humle 1638:220, 497, 526; 1639:32, 139; god 1640:31
 hvilling 1639:471
 ister 1640:353
 korn 1638:388; 1639:552; 1640:447 (egen avl ?)
 kål, efter behov 1636:800, 801; 1637:522; 1638:497,
 526; 1639:471; 1640:353; så mange aftægtskvinde
 vil 1640:531; nødtørftig 1639:473; 1640:31
 lam 1637:860
 malt 1639:139
 mel 1639:141
 mælk, af får 1638:221; af køer 1638:221, 526
 omrask, af svin 1636:367; 1637:522
 rug 1636:367, 800, 801; 1637:89, 522, 678, 860; 1638:
 15, (213), 220, 221, 310, 387, 497, 526, 550;
 1639:32, 80, 123, 139, 338, 394, 471, 473, 561;
 1640:31, 144, 353, 531
 salt 1638:220, 497, 526; 1639:32, 139; 1640:353;
 godt 1640:31
 slagtefår, se får ovenfor
 smør 1637:678, 680; 1638:213 (deltagelse i ydelse af
 smørskyld ?), 220, 221, 310, 387, 526; 1639:32,
 80, 473
 svin 1636:801; 1637:860; 1638:550; 1639:394. Jfr.
 fedesvin og flæsk ovenfor
 ål, saltede 1640:31, 176 (afløst)

pengeydelse til aftægtsfolk:
 pengeydelse som afløsning for naturalieydelse 1637:
 680; 1638:387, 526, 674; 1639:336 (evt. høj), 473;
 1640:176 (ål), 520 (evt. høj)
 pengeydelse til køb af humle 1636:367, 800, 801; 1637:
 522; 1638:221, 550; 1639:80, 394, 471, 561; 1640:
 144, 353, 531
 pengeydelse til istandsættelse af kedel 1636:367
 pengeydelse til køb af salt 1636:367, 800, 801; 1637:
 522; 1638:221, 550; 1639:80, 336, 394, 471, 561;
 1640:144, 531
 pengeydelse til uangivne formål 1636:367; 1637:860

fordeling efter død af aftægtsfolks husdyr, gods m.v.:
 arv efter aftægtsnyder skal skiftes mellem hendes børn
 og arvinger 1640:105, 143
 fordeling af aftægt og gods 1638:15, 185, 220, 221,
 526; 1639:32, 123, 139, 324, 338, 462, 463;
 1640:31, 105, 143
 fordeling af rørligt gods 1640:193

fordeling af klæder 1636:368, 800; 1638:220, 221;
1640:143
fordeling af kvæg 1637:522; 1640:144
fordeling af inventar: ark 1636:368; kister 1636:800;
1638:220; senge 1636:368; 1638:221; sengeklæder
1636:800
hus, flytter aftægtsnydere, da hus til aftægtsyder
1639:324

diverse forhold:

aftægtsyders betaling for aftægtsnyderes rørlige gods,
korn, kornsæd og husdyr 1639:80; 1640:354
aftægtsydelse overtages af præst mod opladelse af ejen-
dom og årlig sum 1640:292, 293, 294
aftægt, skrøbelig, hjælpeløs pige ønsker adelig, kvinde-
lig godsejers anordning herom 1637:595; 1639:139
aftægtsyder skal stå godsejer til rette m.h.t. aftægts
udførelse 1639:139 (jfr. 138)
aftægtssag skudt for husbond (godsejer) 1640:442
enke, fledført 1639:299, 313, 323
mand, fledført til hustrus søn 1640:237 (jfr. 236)
forsørgelse af ugift kvinde hendes livstid mod overta-
gelse af ekstra arvelod tilstået hende af søskende
1637:340
forsørgelse af kvinde, dersom hun vil arbejde noget og
lyde 1640:240
forsørgelse af kvinde, dersom hun vil lyde og arbejde
noget med, såvidt tilbørligt, med plov og vogn
at køre 1640:272
ydelse til ugift datter i stedet for medgift, bl.a. med
bygning af hus og dets vedligeholdelse, pengeydel-
ser, ildebrændsel, kål, een ager at bruge, under-
hold af 2 får 1640:725
forsørgelse af (uægte ?) datter, foreslået af syg fader
1638:666

forsørgelse af umyndige børn:

barn bliver i gård, til det aftalte åremål er nået
1636:532
til børnene bliver 15 år 1636:88, 315, 702, 704; 1637:
112, 181, 373 (s. 116), 506, 535, 605, 823, 889;
1638:126, 149, 169, 261, 425, 547, 554, 625; 1639:
7, 19, 122, 447, 490, 491; 1640:29, 33, 126, 261,
306
til børnene bliver 18 år 1637:265, 350
til børnene bliver 20 år 1640:28; 20 år eller indgår
ægteskab 1636:28
til kvinde får et ærligt brød 1638:550
af yngste søster eet år 1636:368
børn skal have hushjæmmel hos broder, hvis de bliver syge
1640:306
udbetaling af umyndige børns arv m.v., se gruppe 76
forsørgelse af unormalt barn 1636:368
forsørge børn forsvarligt 1638:261
føde og klæde børn (søskende) 1640:29

- føde og forse dreng 1638:625
 forsørgelse med føde og klæder 1638:425, 547; 1639:122;
 1640:33
 forsørgelse med nødtørftig klæde og underhold 1638:265
 forsørgelse med nødtørftig klæde og føde 1637:535;
 1639:7; 1640:126, 306
 forsørgelse med føde, klæde og al nødtørftighed 1638:
 554
 forsørgelse med nødtørftigt underhold, sko og klæder
 1638:169; 1640:261
 forsørgelse med øl, mad, sko og klæder 1637:181, 350,
 373 (s. 116), 506; 1638:149
 forsørgelse med sko, klæder og alt nødtørftigt underhold
 1638:625
 forse dreng med føde og klæde ustraffeligt 1637:126
 holde børn med klæde og føde efter lejlighed, til de
 kan hjælpe sig selv 1637:745
 forsørgelse af børn med klæde og føde i 2 år mod beta-
 ling, derefter vogte får om sommeren og om vinteren
 fortjene noget til føden 1637:888
 forsørgelse med sko og klæder 1638:367
 forsørgelse med nødtørftig klæde og føde, nøje tilsyn,
 tilbørlig optugtelse og revselse 1637:605
 forsørgelse med klæder, føde, god optugtelse, kristeligt
 og vel 1637:112
 forsørgelse med en god, nødtørftig underholdning med mad
 og drikke, sko og klæder, god røgt, gudelig optug-
 telse, forsvarlig børnelærdom, at læse dansk prent
 1639:19
 forsørgelse på enkes og tilkommende fæstemands egen be-
 kostning med al nødtørftigt legemligt underhold,
 god lærdom og optugtelse 1637:889
 forsørgelse med nødtørftige klæder og føde, med gudelig
 optugtelse, tilsyn, god røgt og varetægt og anden
 nødtørftig underholdning 1639:447; 1640:28
 føde og forse med øl og mad, sko og klæder, som hun kan
 være behjulpen med hellige dage og søgne dage ustraf-
 feligt 1639:490
 penge til umyndig pige til kåbe, når behov 1639:122
 bekostning på børns sko og klæder 1640:508
 myndling udbetales rente af indestående arv til klæder,
 sko o.l. 1638:657
 underhold (føde og klæder) af umyndige børn lige med
 renter af deres arv 1640:508
 arvegods som vederlag for forældreløse børns underhold
 på åremål 1639:525
 renter af umyndige børns kapitaler, se gruppe 665
 gaver til (andres) børn, når de har dem behov 1640:572
 penge (bøde) uddelt til de fattige 1636:442
 afdøds onde og ringe vadmelklæder, bevilliget af arvin-
 ger til uddeling blandt fattige 1640:508
 fattige, se også gruppe 80

541. stiftelser og hospitaler

hospitaler i købstæder, se gruppe 406

542. tilladelse til tiggeri (jfr. 80, 605, 606)

tryglebreve eller tilsvarende 1636:34, 285; 1637:50,
51, 158 (?); 1638:206; 1639:85, 184, 448; 1640:
187, 188, 407, 555

543. almisser (jfr. 80)

går og beder om almisse 1639:203
besøger godtfolk om brød 1639:506
Jfr. iøvrigt tryglebreve, se grupperne 80 og 542

DØD, SYGDOM OG SYGDOMSBEHANDLING 550 - 559550. sygdomme og sygdomstegn hos mennesker (jfr. 37)

syge 1636:266; 1638:61
syge og sengeliggende 1636:109; 1638:221; 1639:544,
560
syg langsommelig tid 1639:386
syge børns hushjæmmel 1640:306
sygdom 1638:666; 1639:545; 1640:43, 45, 607
sygdom, smitsom 1639:85
sot og sygdom 1639:32
sygeseng, herredsskriver herpå 1640:8/9, 15/9, 22/9
sygdom og skrøbelighed 1636:756; 1638:496; 1639:32,
172; 1640:37
fråde 1639:379, 388
vanfør 1636:86, 700; 1640:187; i den ene hånd 1640:
407
gang ved 2 krykker 1638:206
ben, sønderslaget 1640:187
skrøbelighed 1637:595; i alderdom 1636:367, 546,
745; i vinterkulde 1638:646
skrøbelighed, stor 1640:80
skrøbelighed, stor, i høj alderdom 1639:299, 313
alderdom og skrøbelighed 1637:378; 1638:186, 206, 220,
310, 526; 1640:187, 236, 237, 531
svaghed og skrøbelighed 1639:139, 427
gammel og skrøbelig 1640:31
gamle og skrøbelige i alderdom 1638:15
gamle og skrøbelige folk 1639:80, 561; 1640:31, 144
svag og skrøbelig i alderdom 1640:353
svag, skrøbelig og sengeliggende 1640:293

551. mén efter slagsmål, overfald o.l. (jfr. 37, 580)

sår 1636:514; 1639:426, 427, 545; 1640:217, 397, 713
sår, i ansigt 1636:266, 299, 300, 342; 1638:382, 392,
443, 457; 1639:306, 421
sår, på ben 1638:380
sår, på finger 1636:269; 1638:457
sår, på hals 1636:489
sår, i hoved 1636:265, 299, 300, 441; 1638:324, 403;
1639:346; 1640:459

sår, på hånd 1636:266; 1638:324; 1640:412, 448, 585, 670
 sår, på kind 1639:237
 sår, på læbe 1640:603
 sår, på skulder 1639:237, 423
 sår, ved øje 1636:299, 473; 1638:382
 sår, ved øre 1636:269
 sår, efter stenkast 1636:66
 sår og skade, påført under venligt forlig af drukken mand 1640:555
 bevidstløs med næseblod efter slag i hovedet 1636:369, 372, 373
 benshug 1636:738
 bid, negl afbidt 1637:521
 blødninger 1636:253, 342, 441, 495, 796, 798; 1637:441, 448; 1638:453, 465; 1640:459; ikke blodig 1636:661
 blåslag 1636:68, 160, 713
 blåslag, på arme 1636:738; 1637:226, 286; 1638:103, 326; på arme og krop 1636:49, 498, 799; på arme og næse 1636:50
 blåslag, i hoved 1636:799; 1637:226, 286; 1638:324
 blåslag, på hænder 1636:441, 498; 1637:35
 blåslag, på krop 1638:381
 blåslag, på næse 1636:50
 blåslag, på skulder 1639:155; 1640:459
 blåslag, ved øje 1636:498
 blåslag, ikke sådanne 1636:661
 blå stenslag 1636:264
 hug, staves 1639:223
 hug og slag, mod kvinde 1636:211, 264, 441, 738; 1638:392; 1640:412
 hug og slag, store 1637:618. Jfr. benshug
 hul i hovedet 1636:301; 1637:424
 hår afrevet af kvindes hoved 1636:84
 knivstik 1636:253, 290; i arm 1637:1; i bryst 1636:253, 290
 knuder, i baghoved 1636:441, 738; 1637:35
 knude, stor, på arm 1639:423
 opsvulmen, af arm 1636:655; af baghoved og side 1636:661, 799
 skade, stor, i ben fra høle under høst 1640:69
 slag, på arm 1637:47; i side 1639:560
 slag, hustru sengeliggende derefter 1636:266
 skægafrykning 1638:443
 støden af led, hånd 1639:275
 ufør efter omkuldstøden 1636:86
 vanfør, efter slag 1636:86

552. badskærer og læger, jordemødre

badskærer, se tilnavnereg. under bartskår
 badskærers brev 1639:425, 426
 badskærers ligsyn 1640:56, 57, 214
 badskærløn 1638:417; 1639:425

badskærers knive 1640:56, 57
 fødselshjælpersker 1639:158

553. medicin og sygdomsbehandling

badskærers behandling 1636:23
 badskærers sårforbinding 1636:253
 badskærer, under deres hånd 1639:85, 425
 brændevin, til skrøbelige og syge 1638:496
 sygeseng, ligge på 1636:86, 266, 798; 1637:858; 1638:
 158; herredsskriver herpå 1640:8/9, 15/9, 22/9
 ligsyn, se gruppe 552

555. dødsfald, drab, selvmord

drab (1618) 1640:563; på 2 mænd, forsætligt 1637:97;
 drabssag 1640:401
 drukning, i å 1640:87
 dødfunden person (selvmorders lig) 1640:56, 57, 58, 59,
 61, 87, 94, 95, 96, 214
 dødsfald muligt, efter overfald 1636:86, 89
 henrettelse, hjul og støjle 1637:97
 døde i: Astrup 1636:780; Forum 1638:657; Forumlund
 1638:113, 159; Fåborg 1636:702; Gummemark 1640:
 206; Hjerting 1640:481; Hostrup (Hostrup s. eller
 Øse s.) 1636:177; Jerne 1636:786; 1640:140, 157,
 158, 159; Kvaglund 1637:7; Næsbjerg 1640:647;
 Ravnsbjerg 1638:177; Ravnsø 1639:208; Rovst
 1636:131; Skast 1636:88; 1640:482; Starup 1640:
 47, 48; Tjæreborg 1636:344, 367; 1637:78, 99;
 1640:205

RELIGION OG FOLKETRO 560 - 569

560. bibelcitater, fromme udtryk og talemåder

bibelcitater Matthæus 25 1640:188
 Guds hjælp 1636:335, 415, 449, 467; 1637:190; 1638:
 241, 410, 436, 444; 1639:299, 313
 Gud til hjælp, bede sig 1639:38, 216, 419, 455; 1640:
 2, 463, 644, 645
 Guds forsyn 1636:30
 Guds fortørnelse 1636:335; 1638:92
 Gud til fortørnelse, menigheden til forargelse, skænderi
 1639:193
 Gud, forsvare for 1639:28, 42; 1640:58
 Gud, forsvare for Gud i Himlen og være bekendt for menne-
 skene 1640:236, 237
 Gud, forsvare for Gud og menneskene 1636:704, 770;
 1637:181; 1638:15, 149, 425, 497, 625; 1639:394,
 447, 525; 1640:28; forsvare for Gud og alle menne-
 sker 1637:350, 605
 Gud, forsvare for Gud og være bekendt for menneskene
 1636:702, 801; 1638:500; 1639:80, 490, 561; 1640:
 33, 144, 292

- Gud, forsvarer for Gud og øvrighed 1636:367, 745; 1637:506, 535, 706; 1638:265, 310; 1639:7, 194, 299, 313; 1640:207, 353
- Gud, ansvarer og være bekendt for Gud og øvrighed 1640:235
- Gud, være bekendt for Gud og (alle) mennesker 1637:860; 1640:31
- Guds navn, i 1639:203, 506; 1640:187, 208, 407
- Jesu navn, i 1638:206
- Guds byrd, efter, f.eks. 1640:305, 348
- Gud forbyde 1637:68; 1640:67; forbyde andet 1636:30
- Gud give 1637:675; 1638:331; Gud i Himlen give 1638:331
- Guds gaver, ikke agtet 1636:392
- Guds sandhed, i 1636:32; 1637:278, 476; 1638:191, 254, 280, 331, 615; 1639:427; 1640:124, 304, 352, 418, 419, 425, 521, 607; udi ret Guds sandhed 1639:38, 49
- Guds skyld, for 1637:50; 1638:206; 1640:188, 407, 458, 555
- Guds og retfærdigheds skyld 1640:607
- Gud og samvittigheden 1636:335
- Som Gud (ed) 1640:58
- Guds rige, arve 1636:341; 1637:734; 1639:194 (lod og part heri)
- Guds barn og arving til det evige liv og salighed 1640:95
- Gud den Almægtige, løn af, som ingen velgerning vil have ulønnet 1640:188, 407
- Løn i de retfærdiges opstandelse for gaver til forarmede 1637:50; 1638:206; 1640:187, 188, 555
- naåde og barmhjertighed for Christi fortjeneste og hans retfærdigheds tilregnelser at forvente 1640:95
- Gud, den gode, vil belønne 1636:34
- den person (ægtefælle), Gud vil tilføje enkemand 1636:315; tilføje ungkarl 1636:367
- Gud vil forse kvinde i ægteskab 1640:28
- Gud i Himlen har ved død bortkaldet 1637:595
- hensove i Herren 1639:299
- Gud Allermægtigste har forlent med det timelige gode 1637:50; 1638:206; 1640:187, 407, 555
- næst Gud forsørge gamle 1640:31
- Gud i vold, give person 1637:190
- Gud i Himlen til liv og sjæl befalet 1640:188
- Gud, befalendes dig (brevformular) 1638:207; 1639:253
- Hilsen med Gud (Allermægtigste) (brevformular) 1638:207; 1639:253; 1640:141
- evindeligt med Gud (brevformular) 1640:348
- Guds hævn og straf 1637:675
- Gud kan bedst betale (uret) 1638:410
- forskudt fra Guds ansigt til evig tid 1640:95
- takke Gud 1640:516, 517
- det første Gud vil 1636:431; når Gud vil 1639:490; 1640:69
- Guds og hans (deres) 1638:239, 245; Guds og hans eget 1640:424, 434, 456; Guds og hans eget hø 1636:98; Guds og hans egen jord 1638:229

årsagen véd Gud 1636:433
 sigte ved Gud og sin salighed 1639:423
 Guds ords tjener 1640:292, 293, 607
 evangeliit tjener 1640:607
 handle, kristeligt og retfærdigt 1639:323; kristeligt,
 ærligt og vel 1640:607
 skikke sig ærligt, kristeligt og vel 1638:638
 gudeligt og skikkelig levned øvelse 1638:673
 kristelig medynk 1640:187
 fromme kristne 1640:187
 gode kristne mennesker 1636:34; 1637:134; gode kristne
 komme til hjælp 1640:553
 gudfrygtige, fromme kristne 1640:188
 Guds navns ære 1638:673

561. edsaflæggelse

sværge ved sin sjæls salighed 1636:221; 1637:512 og
 passim
 sværge ved sin Gud og salighed 1637:511
 sværge sin Helligånds ed 1640:542
 bede sig Gud til hjælp på sin sjæls salighed 1639:278;
 ved sin Gud og salighed 1636:361
 M.h.t. edsaflæggelse, se iøvrigt gruppe 34

562. magi og trolddom (jfr. 74)

trolddomssag, kirkenavn heri, se gruppe 14
 trolddom(skunster) 1640:38, 307, 309, 357, 420, 534,
 539, 556, 576, 605, 607
 djævelsmagt 1640:307, 309, 329
 djævel, få en djævel til hobe 1639:42
 spøgeri og spådom, rygter om brug af 1636:52
 onde ånder, ønske sådanne i sig 1640:38
 fremkalde sygdom 1640:43, 45, 307, 320
 tage livet af mennesker 1640:307, 309, 357, 420; af
 dyr 1640:307
 signen af øg 1640:44

563. troldkvinder og troldmænd (jfr. 74)

beskyldninger 1639:461; 1640:38, 43, 44, 45, 46, 307
 (jfr. 308), 309 (jfr. 310), 357, 420, 534, 539

OMGANGSFORMER, SÆD OG SKIK 570 - 589

570. årets højtider og fester

ærligt selskab 2. nytårsdag 1640:357

571. livets højtider og fester (jfr. 85, 93, 504)

barsel, rede til 1639:36, 194
 barselseng, ligge i 1639:36, 415

forhør efter øvrigheds befaling ved barsel om barnefader
 1639:158, 415
 begravelser 1636:102; 1637:320; 1639:121
 udgifter til begravelser 1636:102; 1638:95, 148;
 1639:121, 200; 1640:157, 632
 ligkister 1640:662; forarbejdelse heraf 1636:102;
 1640:632; brædder (deller) hertil 1638:416;
 1640:632
 gravøl 1637:320
 bryllupsgilde 1639:42
 bryllup, gøre 1638:36, 194, 533
 bryllup, lystighed herved 1639:36
 bryllupskost 1636:801, 802; 1637:389; 1640:143
 fæstensøl 1637:389
 trolovelser, med enke 1636:89 (jfr. 1639:19); med be-
 svangret 1639:36 (jfr. 28, 29), 194

572. dagens gang

aften 1636:281, 492, 563; 1637:423; 1638:529; 1639:
 28, 99, 194, 198; 1640:58, 61, 548; ad aften
 1639:99, 198; ud ad aften 1637:1; imod aften
 1637:675; om aftenen 1640:58; aftenstid 1640:
 513; i aftes 1638:465
 eftermiddag 1636:275; 1637:460; 1638:218, 276, 547;
 1640:44, 58, 60; noget på eftermiddag 1636:660;
 noget efter midt eftermiddag 1637:646; midt efter-
 middagstide 1637:644
 middag 1637:864; 1638:465, 489, 530; 1640:61, 548;
 middag kl. 12 1640:58; middagslag 1637:864; mid-
 dagstide 1638:443; 1639:411; høj middagstide
 1639:434; 1 stunde over middag 1640:460
 lysning, første 1638:280
 morgen 1636:799; 1637:1, 41, 675; 1638:412, 465, 638;
 1640:56, 58, 60; kl. 6 morgen 1640:58; årle om
 morgenen 1637:442; om morgenen tidlig 1639:47;
 morgen i dawningen 1640:95; morgen straks efter
 solen var opstanden 1639:434; 2 stunde efter so-
 len var opstanden om morgenen 1638:511
 morgen efter davre 1636:369; inden davre 1640:58
 nat 1636:212; 1638:29, 412, 585; 1639:260; 1640:61,
 677; natten igennem 1640:58; nattetide 1637:675
 solopgang: så tidlig solen går op 1640:485; så tidlig
 solen står op 1640:393. Jfr. også under morgen
 ovenfor
 søgnedage 1638:262
 klokken ved 9 slet mandag 1637:346. Jfr. også 1 stunde
 over, 2 stunde efter, og kl. 6 morgen under middag
 og morgen ovenfor

573. personlig rengøring, udseende

toning og rengøring af klæder 1638:573

574. bordskik og høviske manerer

indføre nye skikke 1640:58 (morgenandagt), 60
 morgenandagt (bede Gud om nåde, læse op) 1640:58
 falde på knæ 1640:58
 synge (salmer) 1640:58
 være på mad og mål, til dug og disk, se gruppe 540
 drikke dusøl 1638:428
 klappe til lyd 1639:427
 slå slag på bordet 1639:427
 stikke lys ad persons skæg, forligsmænds protest herimod
 1639:427

575. hilseformer

sige godenat 1640:58
 tage hat af 1637:741, 742

576. gaver (jfr. 110)

døds gave, moders, til børn 1637:605
 forstrækning med klæde til kjortel til person, for at denne
 ikke skulle gå nøgen efter tab af gælds brev 1638:648
 gaver (arvepart) 1638:25, 65
 gaver, givet af afdød, samtykkes på skifte 1639:121
 pengegaver til børn 1640:572
 medgift 1637:390, 781, 836; 1638:151, 212
 medgift, døtres 1636:802; 1637:181, 289, 456, 485;
 1638:250, 546, 634; 1640:306, 725; beliggende datters
 1638:662; steddøtres 1638:29
 medgift, hustrus 1637:377; 1640:634 (jfr. 650)
 medgift, søns 1638:96, (151)

577. gæster

indbydelse til spisning 1638:404
 overnatning 1638:585

578. omgang mellem kønnene (jfr. 74, 83, 87)

ægtefolk vil ikke adskilles under aftægt 1640:221
 fællesseng for ægtepar 1638:151
 hustru, bortløben, efterlyses på tinge 1636:152, 467,
 468
 hustru ville forgive ægtefælle m.v. 1638:467
 beliggelse, lejermål og bøder herfor 1636:594; 1637:
 878, 910; 1638:402, 468, 580, 620, 661; 1639:11,
 174, 195, 386, 415, 457; 1640:152, 190, 197, 316,
 333, 341, 720
 beliggelse i ægteskab 1639:51
 forlig om beliggelse, se gruppe 236
 voldgift om lejermål, se gruppe 236
 hor, beskyldninger herfor 1636:449, 452; 1637:423, 705
 beliggelse af steddatter, beskyldninger herfor, se gruppe
 519
 have med karls personer at gøre 1639:49

legemlig omgængelse 1637:423; 1639:458
 penge for at påtage sig beliggelse 1639:457
 bøder for beliggelse mindsket på grund af ægteskabstilbud
 1640:190
 erstatning for beliggelse 1637:11; 1639:194
 jomfrukrænkelse 1638:197, 233, 661; minde herfor 1638:
 661; medgift, hvis jomfrukrænker vil ægte datter
 1638:662
 mand tage efter kvinde eller berøre hendes krop 1639:49
 unge ville sammen (i ægteskab) 1639:199
 uægte børn lyses i kuld og køn lige med ægte børn 1636:
 63; 1637:7; 1639:10, 12, 271, 583; 1640:37, 113,
 502, 586
 lysning i kuld og køn opsagt 1640:114
 kvindes barnefader, nu hendes ægteviede mand 1639:48
 lokkede kvinder 1640:288

79. hustugt og revselse (jfr. 87)

god optugtelse af børn 1637:889
 god optugtelse, kristeligt og vel, af børn 1637:112
 tilbørlig optugtelse og revselse af børn 1637:605
 gudelig optugtelse af børn 1639:19, 447; 1640:28
 datter, mindreårig, riset af fader ifølge dom 1638:132,
 395
 madmoder slår karl med tøffel 1640:58, 60
 forældre ville først ikke se beligget datter og hendes
 forfører 1639:194
 forældre plejer ikke så snart at tilgive beliggelse
 1639:194

80. slagsmål (jfr. 70, 551)

bårdag, slagsmål 1636:407, 409, 422, 424, 425, 442, 459,
 494, 495, 496, 497; 1637:203, 536, 742; 1638:58,
 62, 237, 441, 453, 464, 465; 1639:289, (379), (388),
 389, 390, 423, 427, 486, 545, 573, 590; 1640:61,
 87, 99, 243, 401, 412, 462, 489, 581, 688, 697
 mands slagsmål med kvinde 1636:494; 1640:462
 kvinder overfaldet af mænd 1638:392; 1639:288, 346,
 568; 1640:87; påstået 1640:603, 608, 674, 675
 slagsmål, kvinders deltagelse heri 1636:594, 655, 656,
 661, 662; 1640:5
 slagsmål mellem kvinder 1639:193, 379
 kvinders overfald på kvinder 1636:470; 1639:379, 388
 kvinders overfald på mænd 1636:494, 591, 592; 1640:87;
 på godsejers foged 1640:437
 hjertestikke, trussel om at 1640:397; knivstik, se
 gruppe 551
 hug og slag, afholde fra 1638:345
 hug og slag 1637:618. Jfr. iøvrigt gruppe 551
 hårdragning 1636:264, 280, 738; 1637:581; 1638:464,
 465; 1639:379, 388; ned til jorden 1636:85;
 1639:568
 slå mange slag og skud 1636:305

slag med: ben 1638:324; fork 1636:67; 1639:247, 248; 1640:397; greb 1638:403; hånd (jfr. næve) 1639:47; kedelkrog 1636:473, 495; kosterkaft 1640:603; kæp 1638:103; 1639:47, 423, 437; 1640:437, 647; lyngle 1640:412; næve 1636:441, 495, 738, 796, 798; 1637:36, 742; 1638:453; 1640:5; reb 1640:608, 676; spade 1639:247, 250; spyd 1636:796, 798; stang 1636:369; 1637:58; stav 1636:738; sten 1636:85, 264, 281, 300, 301, 738; 1638:237, 453; 1639:590; 1640:608, 676; svøbeskaft 1638:381, 453; 1639:154; tov (pigget) 1640:603; tøffel 1640:58, 60; tøjrkølle 1636:342; 1637:424, 441; vindser 1640:87; vognkæp 1639:275, 544, 545, 559, 560; økse 1639:47

slå en spand på, trussel herom 1636:496

slag på krop, trussel herom 1636:600

slag med kæp, trussel herom 1638:240

kvinde, stødt mod digefod 1639:288

kvinde, skudt omkuld 1636:84, 342, 441, 495; 1639:291, 379; på landevej 1636:86

mand, slået mod jorden 1636:280, 300, 799; 1637:581; 1638:237, 403; hoved mod væg 1636:300

jordskud (støden omkuld) 1636:738; 1637:35

overfald, vægters, på fastebonde 1640:397

overfald, på kirkegænger 1636:403; på præsts tjenestefolk 1639:306, 346; på varselsmænd 1636:796, 798; 1637:519

skæg, rykning heri 1636:662; 1637:742; 1638:443, 464, 465

stridende, (forsøg at) skille dem ad 1636:280, 799; 1639:193, 379; 1640:489, 581

udfrielse af slagsmål, mands 1636:300

spark 1636:497, 799; 1638:275

trussel og undsigelse af delefoged 1636:146, 147

trussel at skyde person ihjel som en hund 1639:423

åråd (overfald med døden til følge) og bøder herfor 1636:516; 1637:217, 433, 614, 673, 698, 717, 757, 922; 1638:142, 235; 1639:45, 270, 395

589. diverse

håndpenge ved køb og fæste, se gruppe 65

håndslag ved retshandler o.l., se gruppe 65

håndslag, sandemand tager ridefoged i hånd og lover at skaffe tingsvidne, at han er kvit for dele 1640:65

lidkøb, drikke 1639:162

lov, ny, hævdes pålagt af herredsfoged 1640:203, 222, 223

nøgle og lys for ransagning af uskiftet gods ved skifter, se grupperne 65 og 92

nøgle, boets, lagt på bord af enke ved skifte 1637:112; 1640:508

penge (3 rigsort) kastes på dørtræ før ransagning 1640:432

skifteomkostninger, brændevin, vognleje og øl, se gruppe 97

sød og brug i Skast herred, at gødning på gårdens stavns
 betales ved salg af eller flytning fra gårde 1636:
 177; 1640:41
 undskyldninger for urigtige beskyldninger 1638:281;
 1639:349
 tredvingsdag (30te dag) i skifter 1640:419, 430, 503,
 508

FORLYSTELSER 590 - 599

590. gilder og sammenkomster (udover grupperne 570 og 571)

forsamling til vide 1638:453
 forsamling, godsforvalteres og fæsteres, om stridigheder
 1638:499
 forsamling, præsts med sognefolk 1638:543
 sammenkomst for at fordele mandebod mellem samfrænder
 1637:549

591. drikkelag

drikke dusøl 1638:428
 drik og dobbel, ikke holdt 1638:496
 drukskenskab 1640:39, 585
 drukket noget 1639:28
 overflødig drukken 1640:38

592. leg og spil

ganteri og skæmt, uden kirkegårdsdiget en søndag, endt
 i vold 1640:697

SOCIAL STATUS 600 - 609 (jfr. 23, 73-74, 76-82, 86)

600. social placering

dannemænd 1636:1, 34, 151, 258, 374, 417, 596, 629, 711,
 749, 798, 807; 1637:50, 51, 64, (65), 113, 161,
 193, 222, 400, 424, 457, 534, 590, 658, 778; 1638:
 55, 129, 166, 170, 191, 203, 206, 238, 405, 507,
 517, 639, 660, 662, 672, 673, 674; 1639:50, 194,
 214, 215, 248, 251, 260, 293, 296, 299, 348, 423,
 435, 438, 445, 545, 560, 591, 600; 1640:37, 55, 84,
 95, 193, 214, 225, 250, 283, 348, 404, 410, 484, 485,
 503, 509, 555, 607, 705, 720
 dannemænd, gode 1638:254; 1640:64
 dannemand, salig 1640:39
 dannemænd, uvildige 1636:23, 89, 433, 748, 770; 1637:
 48, 118, 236, 341, 378, 416, 465, 489, 584, 664,
 704, 783, 921; 1638:123, 210, 220, 250, 288, 545,
 572; 1639:5, 195, 266; 1640:234, 290, 305, 631
 dannemænd, vederhæftige 1639:45
 dannemænd, ærlige 1636:405; 1637:699; 1639:29, 50,
 349, 419; 1640:39

dannemænds børn 1640:272
 godtfolk 1636:34, 285; 1638:241, 316, 320; 1639:299;
 1640:347, 352, 401, 484, 486; ærlige 1640:724
 gode karle 1637:655; 1640:501
 gode, fromme mennesker 1636:285
 ærlige, uvildige folk 1640:420
 ærlige, ægte forældre 1638:638
 enlig karl uden hus og hjem 1639:45
 aftægt og fledføring, se gruppe 540

 kvinders stilling:
 dannekone 1637:42
 dannekvinder, ærlige 1638:418; 1639:315; 1640:606
 kvinders personretlige stilling, se gruppe 77
 kvinders vidnesbyrd på tinge, se gruppe 36
 kvinders familieretlige stilling, se grupperne 83,
 85-87, 90-97
 kvinders deltagelse i slagsmål og overfald på dem, se
 gruppe 580
 hustruer, deltagelse med ægtefæller i slagsmål 1636:280
 hustru til ægtefælles undsætning ved overfald 1636:264
 pige, svag og skrøbeligt menneske, vil ikke giftes
 1639:139
 kvinde, fattig, skrøbelig, kan ikke møde i Viborg for
 sandemænd 1640:95
 kvinde, gravid, fritaget for at komme til ting 1639:36
 kvindes udlæg af ager ved udsætning under ægtefælles
 sygdom 1636:81
 kvinde, mishandlet, klager til præst 1639:47
 kvindегerning, datters, for aftægtsmand (fader) 1640:303
 ugift søsters forsørgelse 1640:725
 kvinde tager delefogden til lavværge, da hendes nærmeste
 slægtning, en broder, var på Lolland 1639:405
 ægtefælle dømt at forsørge sin hustru 1636:39, 468
 ugift kvinde skal efter forældres skifte selv beholde
 sin rok, sit garn og hør 1640:725
 enke får af kreditorer ved skifte et gammelt sengeklæde,
 et itubrudt blålgarnslagen, en grå ulden dyne uden
 registrering til at beholde, da det pågældende var
 så dårligt, at de syntes, det ikke kunne gælde uden
 en ringe ting 1640:291
 døtres skrin, senge og klæder uberegnet ved skifte
 1637:800
 hustrus klæder til ægtefælle med ind- og udgæld 1638:425
 moders klæder til døtre ved hendes skifte, da faders klæ-
 der til sønner 1640:143
 moders kiste og skrin, sølvmailer og sølvske samt seng
 til datter, andet til sønner 1638:425
 moders klæder, smykker o.l. til børnene efter hendes
 sidste ønske uden for skiftet 1637:605
 enke beholder seng, klæder o.a. på skifte mod renteefter-
 givelse 1640:662
 fæsteenke (trollovet enke) 1637:412
 hustruer, forhåbendes 1639:447; 1640:28; tilforhåbendes
 1640:28
 hustruer, tilkommende 1639:561

601. særlige rettigheder

ugedagsbønder i hovedgårdssogn fritaget for skat 1636:
213; 1638:390 (m. note)
forarmede, fritaget for skat 1636:176, 189, 268; 1637:
10, 12, 870, 871, 872; 1639:203; 1640:208, 431,
727

602. æresbegreber (jfr. 23, 24, 73, 82, 83)

hæder og ære, sigte (vidne) kvinde fra 1640:308, 310
ære, forspilde en andens ære ved beskyldning for hor
1636:496
ære og godt, ikke vide andet end, om personer 1636:512;
1638:281, 331, 332, 345; 1639:29, 50, 484; 1640:
4, 250, 677
ære og godt, ikke beskylde for andet end 1638:456, 560,
607; 1640:3, 207, 249
ærligt i alle måder, ikke beskylde for andet end 1638:
588
al ære og godt, ikke vide andet end 1638:418; 1639:314,
349
al ære og godt, ikke vide andet at beskylde end 1640:
724
al ære og godt og det, en ærlig ung karl anstår, ikke
hørt, set eller fornemmet andet end 1637:716
al ære og godt og det, en ærlig pige vel anstår i alle
måder, ikke hørt, set eller fornemmet andet end
1639:62
al ære og det, en ærlig dannekvinde vel anstår i alle må-
der, ikke vide andet end 1639:315
gode ære og lempe anrørendes, ikke kunne beskylde kvinde
for nogen uærlighed 1640:607
ærligt og kristeligt, ikke beskylde for andet end 1638:
410; 1640:724
kristeligt, lovligt og ærligt, ikke vide at beskylde for
andet end 1640:39
ærligt, kristeligt og vel, forholdt sig 1637:193
ærligt, kristeligt og skikkeligt, aldrig fornemmet andet
hos kvinde og hendes forældre 1637:193
ærligt, kristeligt og forsvarligt, ikke at beskylde for
andet 1639:459
ære og godt for al god omgængelse, takke person for
1640:607
al ære og godt, takke personer 1639:547; 1640:3, 207,
249
født af ærlige, ægte forældre 1638:410; af ærlige, gud-
frygtige og fromme forældre 1637:193
ærekrænkelser, se gruppe 73

603. skældsord og nidviser (jfr. 73)

skældsord (skændsord) 1636:27, (53), 84, 264, 281, 499,
450, 451, 452, 467, 496, 512, 513, 664, (665); 1637:
31, 42, 424, 521, 615, 643, 688 (på tinge), 705, 706,

716, 741, 742, 743; 1638:62, 92, 226 (til grandestævne), 237, 240 (i kirke og på kirkegård), 339, 345, 428, 448, 453 (til grandestævne), 594, 595; 1639:28, 42, 125, 193, 194, 288, 289, 302, 379, 388, (389), (390), 461, 492, 589; 1640:39, 58, 61, 437, 489 (til grandeforsamling), 519, 533, 535. Jfr. også skænderi

skænderi 1637:884; 1638:58, 132; 1639:159, 220, 379, 388, 461; 1640:61, 87, 165, 284; umyndigs 1637:784

overskænde person 1639:492, 548

onde ord 1636:370, 371, 451, 494, 591, 692 (?); 1638:237; 1639:288, 379, 484, 589; 1640:4, 58, 87

onde og unyttige ord 1636:146

onde ord, spot eller foragt 1638:404

ondsindet snak 1638:280, (281), 331, 456

ord i hastmodighed og ubetænkt 1637:64, (65); 1640:724

ubetænsomme ord 1639:349

uforstandig tale 1637:532 (jfr. 510)

ukvemsord 1639:125, 247; 1640:246

unyttige ord 1638:455; 1639:124; 1640:489

ærerørige ord 1639:193, 369, 424

ærerørig tale 1639:214

Fanden fare i dig 1639:379

Fanden tager dig 1639:388

djævel (Djævelen) fare i person 1637:321, 743; 1638:428; 1640:533, 697

få Djævelen 1638:453

djævel, få en djævels afgang 1640:38; få en djævels ende 1640:58; få en djævels færd 1639:423; 1640:437; få en djævel til hobe 1639:42

Djævelen, give nogen Djævelen 1638:448; 1639:124

Djævelen kende sig ved vædder 1638:278

djævel, ligge for en djævel 1640:713

Djævelen tage(r) person 1636:449; 1638:339; 1639:388

djævels tid, slå person i en 1640:58

djævels navn, udi i en 1640:677

komme ord imellem 1636:799

klammeri 1640:677; søgt undgået ved skifte 1638:158

604. uærligt folk

misdædere, gensidig økonomisk hjælp ved henrettelse af sådanne i Skast herred 1637:97

skalkhed, komme på tinget med 1637:643

skalkhed, herredsskriver beskyldt for 1639:430

tatere (skældsord) 1636:449, 451

uærligt folk 1638:428

tyve, hælere o.l., se gruppe 112

605. stakler og fattigfolk (jfr. 80, 542, 543, 606)

armod og fattigdom, kommet heri, kan intet fortjene til sin føde 1640:187

fattige 1636:441, 730; 1639:448; 1640:508, 555

fattig, forarmet mand, har mere gæld end gods 1639:506
 fattige, gamle, arme stakler 1638:206
 fattig pige uden nære slægtninge 1637:595
 forarmede 1636:189, 268; 1637:10, 12, 134; 1639:184,
 203; 1640:727
 forarmet bruger halvparten af gård 1640:727
 forarmet har ikke et hoved 1637:49, 51
 forarmede efter ildebrand 1636:34, 176, 285; 1639:448;
 1640:407; efter ildebrand o.a. ulykkeligt tilfald
 1637:158
 forarmede efter stormflod 1636:212
 forarmede efter tab af hoppe, sår og skade 1640:555
 forarmede efter tab af skib 1640:187; efter tab af skib
 og gods 1637:101
 forarmede efter forskellige ulykker 1637:50
 forarmede formedelst ulykkeligt tilfald, gods og formue
 fravurderet 1640:208
 kommet fra gård og gods 1637:101
 nød og trang 1638:61; 1640:8; stor 1638:498
 krøblinge 1637:706
 alderssvækket skrædder 1638:462
 stakkel, husarm, med syg hustru 1639:85
 stakkarle, grander nægter at age disse af by, som de bør
 gøre 1640:639
 langvarig sygdom, hvorfor bøde nedsættes 1639:386
 ond tid 1638:586

06. tiggere (jfr. 80, 542, 605)

fattige, forarmede går om og besøger godtfolk om brød i
 Guds navn 1639:506; 1640:407
 fattig, forarmet besøger undertiden godtfolk om brød i
 Guds navn 1640:208
 tryglebreve o.l., se gruppe 542

07. fremmede (jfr. 81, 312, 314)

fremmed karl 1638:410
 fremmed mand, adelig godsejer, omtaler sig som sådan,
 uforfaren i dansk lov og ret 1636:335
 pastvang for tilflyttere, se gruppe 312
 til- og fraflytninger, se gruppe 238

08. særlige slægtskabsforhold m.v. (jfr. 87)

stedbørn, stedforældre, se gruppe 87
 oldefader (bedstefader), arv efter 1636:117, 133, 182;
 1638:42, 177, 636; 1639:323; 1640:85
 oldemoder (bedstemoder), arv efter 1636:117, 133, 182;
 1637:78, 96, 350; 1638:42, 636; 1639:313
 oldeforældre (bedsteforældre), arv efter 1636:682;
 1639:299, 323
 oldemoders dreng, have i råd med sig (udtryk) 1639:558;
 1640:81
 oldarv 1636:79, 182; 1637:176, 320, 350; 1638:42;
 1639:299, 313, 323

ugift pige uden nærmere slægtninge end i 2. og 3. led
1637:595
lysning i kuld og køn af uægte børn, se gruppe 578

INVENTAR, HUSGERÅD OG LØSØRE 610 - 619

610. indbo i almindelighed (gods)

bo og boskab 1636:362, 570; 1637:853 og passim
bo og bohave 1636:570; 1637:605
boskab 1636:362, 570; 1637:853 og passim
bo og bedste løsøre 1636:260
boskab, noget småt 1637:340
børnegods 1637:414, 882; 1640:167, 195, 682
god, gods, god og gods 1636:582, 705; 1637:23, 316 og
passim
gods og løsøre 1636:274, 582, 714, 715 og passim
rørendes og urørendes 1637:605, 853, 914 og passim

611. møbler

ark, se skrin nedenfor
blade, se bordplader nedenfor
borde (skiver) 1636:102, 285, 315, 400, 532, 702, 802;
1637:109, 112, 123, 176, 270, 373, 535, 745, 800;
1638:251, 425, 497, 547; 1639:122, 401, 427, 490;
1640:28, 126, 503, 508; af eg 1636:702; 1637:350,
605; af fyr 1636:702; 1638:151, 452; 1639:122,
447; 1640:143, 306, 503
borde, gamle 1637:605, 745; 1638:251; 1639:122;
1640:143
bord, gammelt, af fyr, med blad 1639:196
borde, lange, af eg 1637:396; 1640:143
bord, stort, langt, af eg, med rum med lås og overbord
1637:373
bord, med 2 skuffer, af eg 1637:903
bord (fyrskive), med ingen lås for og fyrreblad på
1640:662
bord, af fyr, med skab 1637:23
borde (skiver), små 1637:320, 535; 1638:636; 1639:200,
401; 1640:143; af eg 1638:416; 1640:143; af
fyr 1639:463
borde (skiver), små, gamle 1637:889
borde (skiver), åbne 1637:396
borde, se også underborde nedenfor
bordplader (blade) 1637:320; 1639:196; af eg 1637:
396; 1639:447; af fyr 1637:396
bænke, små, itubrudte 1640:291. Jfr. foldebænke og
slagbænke nedenfor
bænkekister 1636:532; 1640:143; små 1640:143
diske (borde) 1636:745; 1638:550; 1639:80, 471, 561
foldebænke 1636:702; 1637:109, 176, 270; 1639:490;
af eg 1638:425
hylde 1639:286

kandeskabe 1638:151; 1640:42, 143, 291, 306; gamle
 1640:28; af fyr 1636:702; 1637:347, 605
 kister 1636:89, 102, 154, 285, 315, 431, 702, 704, 770,
 800, 802; 1637:109, 123, 190, 282, 320, 373, 420,
 452, 506, 605, 800; 1638:151, 220, 221, 251, 425,
 497, 547, 666; 1639:122, 427, 490, 491; 1640:29,
 58, 126, 157, 306, 508, 662; af eg 1636:102, 103,
 223, 532, 704; 1637:23, 112, 192, 270, 347, 350,
 396, 535, 605, 889; 1638:416, 452, 526; 1639:200,
 225, 334, 567; 1640:42, 143, 157, 291, 322, 503,
 632; af fyr 1636:103; 1637:888; 1639:122, 401;
 1640:42
 kister, gamle 1637:270, 320, 373, 745, 889; 1638:416;
 1639:123; 1640:85; af eg 1637:23; 1639:463; af
 fyr 1639:200, 225; 1640:632
 kister, udskårne 1637:176, 373; af eg 1636:702; 1638:
 625
 kiste, af eg, med lås 1640:508
 kister, store, af eg 1637:373
 kister, små 1640:306; af eg 1638:452, 497; 1640:508
 kister, små, gamle 1636:704; af fyr 1637:112
 kiste, af eg, gammel, itubrudt 1640:291
 kiste, itubrudte stykker af, inddrevet som vraggoods
 1636:150
 kister, jfr. også panelkiste nedenfor
 låse (på møbler) 1637:53, 373, 396, 457; 1639:447;
 1640:33, 508; uden lås 1640:662
 mælkeskabe 1637:347
 panelkiste, stor, med billeder og udskæring 1637:145
 senge, se gruppe 255
 skabe 1636:60, 315, 702, 770, 802; 1637:109, 176, 181;
 1638:150, 251, 290; 1639:122, 319, 401; 1640:508;
 af eg 1636:102, 204; 1637:347, 350, 523, 535;
 1638:416, 425, 452, 636; 1639:447; 1640:42, 143;
 af fyr 1636:102; 1637:112
 skabe, gamle 1636:704; 1637:635; 1639:491, 552; af
 eg 1639:464
 skabe, af eg, udskårne 1637:605; 1638:202
 skabe, af eg, med lås og nøgle 1637:396; med 4 låse
 1637:457
 skab, af eg, med 5 rum i 1640:311
 skabe, små 1637:60; 1640:306; af eg 1639:196
 skabe, store 1637:340; af eg 1637:320, 373
 skab, til opbevaring af tingbøger i kirke 1637:658
 skabe, jfr. også kandeskabe, mælkeskabe, skiveskabe, væg-
 skabe, borde med skabe og underborde med skab
 skamler 1636:102; 1637:23, 181, 282, 373, 535, 800;
 1640:58, 143, 508, 662, 684; af eg 1636:702;
 1638:416; 1640:42; af fyr 1637:373; 1640:143
 skamler, gamle 1636:704; 1638:452
 skamler, lange 1640:143
 skamler, små 1640:143; af fyr 1640:143
 skiveskabe, med lås 1637:53
 skiver, se borde ovenfor og slagskiver nedenfor

skrin (arker) 1636:102, 367, 400, 532, 702, 770, 802;
 1637:123, 270, 320, 373, 420, 527, 605, 800; 1638:
 105, 151, 202, 425, 452, 547; 1639:122; 1640:29,
 143; af eg 1636:103; 1637:373, 605; 1638:416,
 452; 1639:122, 447; 1640:42, 306
 skrin, beslæede 1637:605; jernbeslæede 1636:216;
 1637:137, 373
 skrin (arker), gamle 1637:299, 320, 535; 1638:105, 416;
 1639:200; 1640:28, 126
 skrin, små 1636:702, 704; 1639:491; af eg 1636:704
 skrin, lille, jernbundet 1637:823
 skrin (arker), store, af eg 1637:373
 madskrin, se gruppe 614
 skuffer (under bord) 1637:903; 1640:33
 slagbænke 1639:432, 445, 446
 slagskiver 1637:903
 stabelsenge og stabelsengesteder, se gruppe 255
 stole 1636:102, 615, 702, 704, 802; 1637:23, 123, 176,
 181, 320, 350, 535, 605, 745, 800, 889; 1638:151,
 221, 636; 1639:122, 200, 401, 427, 490; 1640:28,
 29, 33, 60, 143, 306, 503, 632, 662, 684
 stole, gamle 1639:463; 1640:126, 291, 508
 stole, små 1637:373; 1639:225
 stole, store 1637:373
 stol, sætte sig på 1639:427
 underborde 1636:315, 702; 1637:109, 112, 123, 176, 181,
 270, 523, 535, 605, 745; 1638:151, 425, 554, 636;
 1639:122; 1640:28, 29, 42, 126, 296, 306, 503, 684;
 af fyr 1637:350
 underborde med blad 1637:320; 1639:447
 underbord med fyrreforklædning 1639:463
 underbord med lås og skuffe 1640:33
 underborde med to rum 1637:347, 800
 underbord med skab 1638:150
 underborde, gamle 1638:416
 underborde, små 1640:508
 underborde. Jfr. også borde ovenfor
 vægskab 1638:416 (liden skab i væggen ved bordenden)

612. sengetøj og boligtekstiler

ble (lagen), af blågarn 1637:340
 bolstersække 1636:702
 bordduge, lange, af lærred 1637:373. Jfr. også duge
 nedenfor
 bækedyner, lange 1637:373. Jfr. også dyner nedenfor
 duge 1636:102, 745; 1638:550; 1639:80 (dug og disk),
 561 (do.); af drejll 1636:109; 1637:109, 176,
 373, 861; 1640:143; af lærred 1636:102. Jfr.
 også bordduge ovenfor og skiveduge nedenfor
 duge, lange, af drejll 1640:381
 dyner 1636:431, 702; 1637:535; 1638:497; 1640:143,
 159. Jfr. bækedyner ovenfor, hoveddyner og over-
 dyner nedenfor
 dyner, gamle 1636:702; nye 1640:126

dyner, med blå i, af bolster 1636:102
 dyner, med dun i 1636:417; 1638:497; af bolster 1637:
 452
 dyner, af bolster 1636:102, 702; 1637:109, 143, 176,
 350, 452, 535; 1638:105; 1639:463, 602; 1640:126,
 508
 dyner, af hamp 1637:282
 dyner, uldne 1637:109, 176, 350; 1639:463; 1640:126,
 157, 291, 508
 dyner, af vadmel 1636:702; 1637:528; 1639:602; 1640:
 28, 126
 dynevår 1640:157
 dynevår, af vadmel 1640:28
 dækkener, af bolster 1636:702
 fyld, i dyner 1639:602. Jfr. dyner med blå i, og dyner
 med dun i ovenfor
 gehæng, se sengeomhæng nedenfor
 hoveddunpuder 1637:350. Jfr. også puder nedenfor
 hoveddyner 1637:176, 535; 1638:105, 497. Jfr. dyner
 ovenfor
 hoveddyner, af bolster 1636:102; 1637:350; 1639:463,
 602; 1640:126
 hoveddyner, af vadmel 1636:102
 hoveddyner, gamle 1637:340
 hoveddyner, lange, af bolster 1637:528
 hovedpuder 1636:702; 1637:340, 373. Jfr. puder nedenfor
 hovedpuder, af bolster 1636:702; 1637:137; 1639:463;
 1640:574
 hovedpuder, af læder 1638:202
 hovedpuder, uldne 1637:109
 hovedpuder, af vadmel 1640:508
 hovedpuder, lange 1636:102, 702
 hynder 1636:154, 216, 315, 532, 702, 802; 1637:109,
 123, 350, 373, 535, 800; 1638:151, 221; 1640:28,
 42, 143, 311, 503, 684. Agehynder, se gruppe 330
 hynder, til senge 1636:102, 704; 1639:122
 hynder, flamske, med klæde 1640:143
 hynder, flamske, med læder under 1640:143
 hynder, ruskinds 1638:202; 1640:143, 574
 hynder, gamle 1637:745; 1638:452; 1639:463; 1640:143
 kapper, til senge 1636:702
 kapper, til senge, af skellert 1636:702
 lagner 1637:800; 1638:497; 1640:126, 143. Jfr. også
 ble ovenfor og spærlagen nedenfor
 lagner, af blårgarn 1636:102; 1637:350, 535; 1640:28;
 itubrudte 1640:291
 lagner, af hørgarn 1636:102, 702; 1637:350, 861, 882;
 1638:141; 1640:28; grove, af hørgarn 1639:463
 lagner, af uld 1636:102; 1637:350
 lagner, gamle 1636:702; gamle, af blårgarn 1637:350;
 nye 1636:702
 linned, til seng 1639:561
 overdyner, af bolster 1637:350
 overdyner, af olmerdug 1636:702. Jfr. også dyner oven-
 for

puder 1637:109, 452; 1638:105, 480; 1640:143. Jfr.
 hoveddunpuder, hovedpuder ovenfor og snørepuder
 nedenfor
 puder, til senge 1640:126
 puder, med dun i 1636:702
 puder, af bolster 1636:102, 702
 puder, af olmerdug 1636:702
 puder, med vår 1636:102. Jfr. pudevår nedenfor
 puder, med ydervår 1637:528
 puder, uden vår 1636:102; 1637:535; 1638:202
 puder, med tilbehør 1636:702
 pudevår 1636:102; 1637:176, 535; 1640:28
 seng, fri hus og 1637:420
 senge, så gode som 15 sldlr. 1638:425
 senge, så gode som 20 sldlr. 1637:506; 1639:447
 senge, med tilbehør 1637:605; 1640:42 (?), 503
 seng, daglig 1637:800
 seng, gammel, daglig, af uld 1637:350
 seng, ulden 1637:800; 1638:151
 seng, klæder til 1640:606
 sengeklæde 1636:83, 188, 431; 1637:42, 143, 340 (bro-
 get), 350, 527, 535; 1638:105, 480, 497; 1640:306.
 Jfr. sengeklæder
 sengeklæder 1636:102, 103, 315, 417, 532, 702, 704, 800,
 802; 1637:181, 270, 320, 340, 350, 373, 452, 605,
 745, 800; 1638:150, 251, 416, (425), 526, 547;
 1639:67, 122, 200, 319, 394, 447, 448, 463, 490,
 491, 552, 602; 1640:28, 33, 42, 126, 157, 261, 306,
 419, 432, 503, 508, 606
 sengeklæder, gamle 1636:368; 1637:8, 535, 889; 1640:
 291, 632
 sengeklæder, løse, uden seng 1640:143
 sengeklæder, tykke 1636:102; 1637:350, 373; 1639:463,
 602
 sengeklæder, tynde 1637:528; 1639:463
 billedsengeklæde 1638:221
 sengeklæder, af drejll 1636:702; 1640:28
 sengeklæder, af gørn 1636:702
 sengeomhæng 1636:702; 1637:528 (gehæng). Jfr. også
 spærlagen nedenfor
 skiveduge, af drejll 1637:535. Jfr. duge ovenfor
 snørepuder, gamle 1639:602. Jfr. puder ovenfor
 spærlagner (sengeomhæng) 1636:702
 tjæld (tæpper) 1636:400; 1637:109; 1640:620
 tjæld, af uld 1636:702; 1637:176; 1640:126, 508
 tjæld, gamle 1637:340; 1640:508
 uldent, til seng 1639:561
 vår, se dynevår, puder og pudevår ovenfor
 vår, af vadmél 1637:340
 ydervår 1637:528

613. service og spisebestik

ask, af tin 1638:425. Jfr. også smørask
 bordkranse 1636:702. Jfr. også fadkranse

brikker 1637:373
 brødkurve 1636:704. Jfr. gruppe 614: kurve nedenfor
 fade 1636:704, 802; 1637:23, 320, 889; 1638:416, 425,
 452; 1639:471; 1640:126, 503, 508. Jfr. også
 smørfade nedenfor
 fade, af messing 1639:67
 fade, af stentøj (stenfade) 1636:102; 1637:350, 535,
 800; 1638:150, 151, 221, 251, 425, 554; 1639:200,
 225; 1640:33, 143, 291, 632
 fade, af blåt hollandsk stentøj 1637:373
 fade, af tin 1636:76, 532, 702; 1637:109, 123, 143,
 176, 320, 350, 373, 452, 535, 605, 800; 1638:105,
 151, 554; 1639:67, 122, 447, 463; 1640:28, 143;
 gamle 1637:800
 fade, af træ 1638:251; 1640:632
 fade, store, af træ 1637:373
 fadkranse 1637:373, 605. Jfr. bordkranse ovenfor
 flasker, af tin 1640:143
 flasker, store, af tin 1637:373
 gafler 1639:427
 glas, til øl 1640:38
 hulkopper 1637:373. Jfr. kopper nedenfor
 kander 1636:102, 802; 1637:23, 320, 800; 1638:151,
 416, 425, 508; itubrudte 1640:291. Jfr. også pi-
 bekander nedenfor
 kander, af tin 1637:373
 kander, af træ 1637:109, 112, 350; 1640:143
 kander, store, af træ 1637:373
 knive, se gruppe 617 og gruppe 330: skæreknive
 kopper 1637:373. Jfr. hulkopper ovenfor
 kopper, af tin 1637:350; 1638:425
 kopper, små, af tin 1638:221; gamle, af tin 1637:800
 koskner, af tin 1637:605
 koskner, små, af tin 1640:143
 koskner, med låg, af tin 1640:143
 kovsing, af stentøj 1638:221
 kovsing, af tin 1638:151
 krus 1636:102, 315, 802; 1637:23, 112, 320, 800; 1638:
 425; 1640:508. Jfr. også smørkrus
 krus, af stentøj 1637:350, 373; 1640:390
 krus, af tin 1636:702
 krus, små 1640:143
 krus, små, blå, af stentøj 1640:143
 krus, store, af stentøj 1640:143
 madforke 1637:373
 messing, redskaber o.l. heraf, ikke nærmere angivet 1636:
 102, 103; 1639:552
 pibekander 1636:76. Jfr. kander ovenfor
 potter 1636:315, 802; 1637:800; 1640:126, 143, 291,
 508
 rivejern, af stål (jern) 1640:143
 skeer 1638:237
 skeer, forgyldte 1640:143. Jfr. skeer af sølv nedenfor
 skeer, af stål (jern) 1637:373
 skeer, af sølv 1636:702; 1637:320, 535, 605, 800; 1638:
 49, 425, 122

skeer, af sølv, med forgyldt skaft 1639:122
 skeer, af sølv, med bogstaver på 1639:122
 skeer, af sølv, med navn på 1639:122
 skeer, af sølv, med årstal på 1640:143
 skeer, af sølv, forgyldte, med årstal på 1640:143
 skåle, små, af sølv 1638:151
 skåle 1637:350, 373; gamle 1637:23
 skåle, af sølv 1640:143
 skåle, små 1637:340
 smørraske 1637:373
 smørraske, af tin 1640:143. Jfr. ask ovenfor
 smørfade 1636:702
 smørkrus 1636:702; 1637:350, 535, 605, 800; 1638:151;
 1639:122; 1640:143
 smørkrus, af tin 1639:200
 stenfade, se fade, af stentøj ovenfor
 stenkovsing, se kovsing af stentøj ovenfor
 stob, på hylde 1639:286
 stobe, af sølv 1636:702; 1639:122
 stobe, af træ 1637:350
 stobe, små, af sølv 1639:67, 121
 stål og stålfang, se gruppe 615
 tallerkner 1636:102, 704, 802; 1637:23, 112, 350, 800,
 889; 1638:150, 151, 221, 416, 425, 452; 1639:225,
 463; 1640:33, 503, 508
 tallerkner, af tin 1636:702; 1639:122; 1640:143
 tallerkner, af træ 1637:373; 1638:251; 1639:200;
 1640:143, 291
 tin, redskaber o.l., ikke nærmere betegnede 1636:102,
 103, 802; 1639:552

614. køkken-, bage- og bryggerstøj

bageredskaber 1639:139; 1640:531 (bagertøj)
 baljer 1636:102, 103, 704, 802; 1637:23, 270, 282, 320,
 373, 800; 1638:150, 151, 251, 554, 636; 1639:122,
 490, 491; 1640:33, 42, 126, 508, 662, 684. Jfr.
 også dejbøljer og vandbaljer nedenfor
 baljer, med ører (hanke) 1637:605
 baljer, små 1636:702; 1639:200, 306
 bimpler 1636:461
 bingebæger 1636:702; 1639:121; 1640:42, 503; gamle 1638:
 151
 bingebæger, af eg 1636:532; 1637:143
 bingebæger, af fyr 1640:143
 bingebæger, små 1637:800; små, gamle 1640:143
 bingebæger, store 1639:334
 bingebæger, af eg 1637:373
 bryggekar 1637:112; 1639:122. Jfr. også kar nedenfor
 bryggekedler 1636:102, 702, 802; 1637:373, 535, 605,
 800, 882; 1638:452, 636; 1639:67, 122, 401, 447;
 1640:28, 42, 143, 684; gamle 1638:151. Jfr. også
 bryggeredskaber og kedler nedenfor
 bryggekedler, små 1638:416
 bryggeredskaber 1638:425, 497; 1639:139, 447; 1640:
 144, 531

brødhække 1640:503
 brødrivejern 1637:350
 brændevinskedler 1636:702
 brændevinspander 1637:882
 buddiker, af tin 1640:306
 bækkener 1637:123, 373; 1640:143, 606. Jfr. fyrbækkener nedenfor
 bækkener, af messing 1636:702; 1637:109, 176, 535, 605, 800; 1639:122; 1640:143
 bækkener, store 1637:373
 bøstekedler 1637:535; 1640:143
 bøtter 1637:397, 889; 1638:151, 452. Jfr. mælkebøtter nedenfor
 bøtter, ørede 1639:225; 1640:143
 dejbaljer 1636:802; 1637:350; 1640:42. Jfr. baljer ovenfor
 dejtrug 1636:102, 315, 352, 702; 1637:109, 176, 181, 373, 535; 1638:416, 452; 1639:122, 200, 447; 1640:29, 33, 42, 143, 296, 306, 508; gamle 1637:889. Jfr. trug nedenfor
 dravtønder 1640:503; gamle 1636:704. Jfr. tønder nedenfor
 drøftetrug 1637:109, 176, 350, 373, 535; 1638:150, 151; 1640:143; gamle 1637:23. Jfr. trug nedenfor
 fjerdinge, se gruppe 672
 fjerdingkar, se gruppe 672
 fjerdingtøndekedler (fjerdingkedler) 1636:102, 367; 1637:605; 1638:622; 1640:540, 541. Jfr. kedler ndf.
 frøløb 1640:306. Jfr. løb nedenfor.
 fyrbækkener 1640:143. Jfr. bækkener ovenfor
 garnvinder, se gruppe 391
 gryder 1640:662
 gryder, af ler 1640:143
 gryder, af kobber 1640:24; gamle 1639:122
 gryder, af malm 1636:770
 gryder, af stål (jern) 1636:102, 283, 367, 802; 1637:53, 123, 270, 282, 320, 535, 605, 745, 888; 1638:15, 251, 425, 636; 1639:122, 200, 490; 1640:126, 143, 306, 662
 gryder, små, af kobber 1640:28
 gryder, små, af stål (jern) 1637:23; 1638:105; 1639:463
 gryder, store, af stål 1637:373; 1640:684
 gryder, af stål, med kasteringe 1638:220
 gryder, af stål, små, med stållåg 1640:143
 gryder, uden ringe, af kobber 1636:102; 1639:447; 1640:111
 halvtøndekedler 1636:102, 103. Jfr. kedler nedenfor
 halvtønder (til øl) 1638:220, 497; 1639:401; 1640:353
 hatte (til brændevinskedler) 1636:702
 husgeråd 1636:212; 1639:260, 448; 1640:31
 hække (hængehylder) 1640:306. Jfr. brødhække og osthække
 håndkedler 1636:702; 1637:123, 605; 1638:151, 636; 1639:122. Jfr. kedler nedenfor
 håndkedler, små 1637:882; 1638:221, 425; 1640:28
 håndkvarne 1637:605; 1638:150, 425. Jfr. kvarne nedenfor

ildklove 1636:704; 1637:112, 373; 1639:193. Jfr. også
 klove nedenfor
 ildriste 1637:605. Jfr. riste nedenfor
 jerntøj, se gruppe 615
 kander, se gruppe 613
 kar 1636:103, 315, 801, 802; 1637:181, 270; 1638:15,
 150, 425, 452, 497, 554; 1639:139, 471; 1640:29,
 31, 126, 306; gamle 1639:552; 1640:143, 503. Jfr.
 også bryggekar ovenfor, tappekar og ølkar nedenfor
 kar, af ler 1637:282
 kar, små 1636:532; 1637:535; 1639:401
 kar, store 1637:320; 1638:150
 karstole (til øltønder) 1640:143, 306, 503, 508
 karvon, af sten(tøj) 1639:552
 karvon, små 1638:15; 1640:42
 karvon, små, af træ 1639:552
 kastering 1638:220
 kedelkroge 1636:473, 495; 1637:112
 kedelringe 1637:350, 373; 1638:625; 1640:306, 381
 kedelskeder 1636:102, 315, 702, 704, 802; 1637:23, 109,
 176, 181, 282, 320, 350, 373, 535, 605, 745, 889;
 1638:105, 151, 251, 425, 452, 625; 1639:122, 200,
 225, 447, 491; 1640:28, 29, 33, 42, 126, 143, 291,
 306, 381, 503, 508, 662
 kedler 1636:154, 367, 532, 801; 1637:181, 283, 350,
 373, 889; 1638:15, 150, 425, 497, 547, 621; 1639:
 462, 471, 490, 491, 552; 1640:28, 31, 33, 126, 242,
 306, 469, 475, 662; gamle 1637:112, 270, 535, 800;
 1638:416, 636; 1639:200. Jfr. også bryggekedler,
 brændevinskedler, bøstekedler, fjerdingtøndekedler,
 halvtøndekedler og håndkedler ovenfor
 kedler, af kobber 1638:480; 1640:2, 42, 503, 638
 kedler, af kobber eller messing 1637:143
 kedler, af messing 1636:702, 770, 802; 1637:109, 320;
 1640:143
 kedler, med stålgreb 1637:43
 kedler, med stålring og kobberbund, af messing 1640:508
 kedler, små 1636:315; 1638:554; 1639:463; gamle
 1638:452
 kedler, små, af messing 1636:76, 102, 702; 1637:350,
 605; 1638:151; 1639:122; 1640:143
 kedler, store 1636:315, 532; 1638:150, 554
 kedler, reparation af 1636:367
 klove (ildtænger) 1636:315, 702, 802; 1637:23, 109,
 176, 181, 282, 320, 350, 535, 605, 745, 889; 1638:
 151, 251, 425, 452, 625; 1639:200, 225, 447, 491;
 1640:28, 29, 33, 42, 126, 143, 291, 306, 503, 508,
 662. Jfr. også ildklove ovenfor
 klove, små 1640:632
 kornløb 1637:320. Jfr. også løb nedenfor
 kornløb, store 1637:373
 kornmonder (beholdere) 1637:320, 350, 373, 421. Jfr.
 monder nedenfor
 kurve 1640:306. Jfr. kålkurve, madkurve, skærdugskurve,
 væggerkurve, gruppe 613: brødkurve, gruppe 615: ris-
 kurve

kurve, små 1637:299
 kværne 1636:102, 159, 315, 532, 702, 802; 1637:109,
 176, 181, 270, 320, 350, 373, 421, 535, 640, 800,
 889; 1638:151, 452, 497, 625, 636; 1639:122, 200,
 319, 401, 463, 471, 491, 552; 1640:28, 29, 33, 42,
 143, 306, 503, 508. Jfr. også håndkværne ovenfor,
 og peberkværne samt sennepskværne nedenfor
 kværne, med tilbehør 1637:23
 kværnsten 1636:65, 67, 75, 83; gamle 1638:416
 kærner 1636:102, 704, 802; 1637:109, 176, 350, 373, 535,
 605, 800; 1638:452, 625; 1639:122, 200, 447;
 1640:42, 306, 508; gamle 1640:503
 kålkurve 1637:373. Jfr. kurve ovenfor
 lejler 1636:802; 1637:350
 løb 1636:102, 704, 802; 1637:23; 1638:416; 1639:200;
 1640:42. Jfr. frøløb og kornløb ovenfor og melløb
 og sædeløb nedenfor
 låg, af messing 1637:373
 låg, til gryde, af stål (jern) 1640:143
 madkurve 1636:102, 103; 1639:447; 1640:143. Jfr. kurve ovf.
 madkurve, med lås 1640:143
 madkurve, små 1640:306
 madskrin 1639:122
 malkespande 1637:373. Jfr. spande nedenfor
 melløb 1640:306. Jfr. løb ovenfor
 monder (beholdere) 1637:320, 340; 1638:416; gamle
 1640:503. Jfr. kornmonder ovenfor
 mullinger (kar) 1636:315
 mælkebøtter 1637:350; 1639:122, 447. Jfr. bøtter oven-
 for
 ostehække 1640:143. Jfr. hække ovenfor
 ovne, se gruppe 256 og gruppe 383: bageovne
 pander 1636:315; 1640:126, 508
 pander, af kobber 1637:373
 peberkværne 1637:350. Jfr. kværne ovenfor
 piber, til brændevinskedel 1636:702
 poser, af linned 1640:364
 potter, se gruppe 613
 riste 1636:315, 702, 802; 1637:230, 350, 373, 605;
 1638:151, 425; 1639:200; 1640:143, 306; gamle
 1637:23. Jfr. ildriste ovenfor
 rivejern, se brødrivejern ovenfor
 rokke, se gruppe 391
 salttrug 1637:373. Jfr. trug nedenfor
 salttønder 1637:340; 1640:503, 508. Jfr. tønder nedenfor
 sennepskværne 1640:143. Jfr. kværne ovenfor
 sibøtter 1638:426; 1639:200. Jfr. bøtter ovenfor
 skæpper, se gruppe 678
 skærdugskurve 1640:574. Jfr. kurve ovenfor
 spande 1636:802; 1637:23, 109, 112, 181, 282, 340,
 373, 535, 605, 809, 889; 1638:150, 151, 251, 425,
 452, 554, 636; 1639:225, 447, 490; 1640:28, 33,
 42, 126, 306, 364, 508, 632, 662, 684; gamle
 1636:704. Jfr. også malkespande ovenfor og vand-
 spande nedenfor

spande, jernbundne 1638:625
 spande, af jern 1637:350
 spande, små 1640:143
 standtønder 1636:102, 802; 1637:282, 320, 350, 397,
 800, 889; 1639:122, 200, 225, 306, 508; gamle
 1640:632. Jfr. tønder nedenfor
 stripper 1636:802; 1637:23, 112, 181, 282, 373, 397,
 606; 1638:151, 416, 425; 1639:122, 225, 447;
 1640:28, 42, 143, 508, 637; gamle 1636:704
 sækkebænke 1638:416
 sældeløb 1637:109, 176, 350; 1639:225, 491; 1640:143,
 306, 508. Jfr. løb ovenfor
 sætter (mælkefade) 1637:23; 1640:143
 såer (kar), gamle 1637:23
 tappekar 1640:143. Jfr. kar ovenfor
 tragte 1636:283; 1640:306. Jfr. også øltragte nedenfor
 trefjerdingsstønder 1640:503. Jfr. tønder nedenfor
 trefødder, til brændevinskedler 1636:702
 trug 1636:532, 802; 1637:270, 373, 745, 800; 1638:
 416, 452; 1639:122; 1640:28, 29, 42, 126. Jfr.
 også dejtrug, drøftetrug og salttrug ovenfor, samt
 grupperne 259 og 330: svinetrug og vandtrug
 trævon (træsager), løs 1636:283
 trævon, små 1638:150
 tønder 1636:283, 315; 1637:23, 270, 373; 1638:251,
 554, 636; 1639:447, 490, 491; 1640:33, 42, 126,
 503, 662; gamle 1637:23, 320; 1639:491. Jfr.
 dravtønder, halvtønder, salttønder, standtønder,
 trefjerdingsstønder ovenfor, urtetønder og øltønder
 nedenfor samt grupperne 674 og 675
 tønder, til brændevinskedler 1636:702
 urtetønder 1637:373
 vandbaljer 1636:802; 1637:340; 1638:416. Jfr. bal-
 jer ovenfor
 vandspande 1637:176; 1638:416; 1639:122. Jfr. span-
 de ovenfor
 vandtrug, se grupperne 259 og 330
 vindserer, se gruppe 678
 vinfade 1637:373
 væggerkurve (kurve flettede af pil) 1637:373. Jfr.
 kurve ovenfor
 ølkar 1636:102, 702, 770; 1637:53, 109, 123, 176, 350,
 373, 535, 605, 800; 1638:636; 1639:447; 1640:42,
 143, 684; gamle 1638:416; i staver 1639:366
 ølkar, små 1638:151; 1639:462; 1640:28
 ølkar, store 1639:334; 1640:28, 143. Jfr. kar ovenfor
 øltragte 1640:381. Jfr. tragte ovenfor
 øltønder 1636:102, 283, 702, 802; 1637:109, 113, 176,
 181, 270, 373, 396, 535, 605, 800; 1638:150, 151,
 416, 425, 452; 1639:122, 200, 401, 552; 1640:42,
 143, 157, 306, 381, 503, 508, 684; gamle 1636:704;
 1637:373. Jfr. tønder ovenfor
 øltønder, halve 1639:463. Jfr. halvtønder ovenfor
 øltønder, små og store 1637:350
 øretbaljer, se baljer med ører (hanke)

615. andet værktøj, andre redskaber og genstande i stue-
og udhuse (jfr. 330, 365, 614)

- ambolter 1636:143, 336, 351
 båndknive 1636:702
 deller (planker eller brædder) 1636:283. Se også gruppe 253
 ferler 1638:132
 fjæl, af eg, vraggoods 1636:150. Se også gruppe 253
 fjæl, af fyr, vraggoods 1637:370. Se også gruppe 253
 garnvinder, se gruppe 391
 hjulrokke, se gruppe 391
 hamre 1636:702; 1637:350
 heglere, se gruppe 391
 humlesække 1636:102. Jfr. sække nedenfor
 hængsler, på møbler 1637:396
 høvle 1639:200
 jernfang 1636:532
 jerntøj 1637:181; 1638:150, 452
 jerntøj, småt 1638:425
 klovborge (redskabskister) 1636:802
 knapsække (vadsække) 1636:532
 kobber, gammelt 1637:320
 kornsække 1640:126. Jfr. sække nedenfor
 kæppe, se gruppe 330
 limestager (kosteskafter) 1640:603
 lædersække, se sække nedenfor
 løftestænger 1636:369, 372
 låse 1636:154
 låse, på madkurve 1640:143
 låse, på møbler 1637:53, 373 (s. 115), 396, 457; 1639:447; 1640:33, 508
 naptænger 1636:702; 1638:350
 navere (bor) 1636:702, 802; 1637:320, 350, 373, 535, 605, 800; 1638:151, 416, 425; 1639:122, 200, 401, 447, 491; 1640:28, 126, 503, 615
 pressejern (persjern) 1638:554
 ris (til afstraffelse) 1638:132
 riskurve 1636:129. Jfr. gruppe 614: kurve
 rokke, se gruppe 391
 rugsække 1640:217. Jfr. sække nedenfor
 save 1636:702; 1637:23, 350, 373, 535, 605; 1638:151; 1639:401, 447, 491; 1640:126, 143
 skinderjern 1638:554
 skindsække, se sække nedenfor
 spigerbor 1636:702; 1637:350, 373; 1638:425; 1639:122, 200; 1640:143
 stangjern 1637:350; 1638:446; 1639:77
 stål og stålfang 1636:102, 103, 802; 1637:535, 605, 800; 1638:151, 251, 416, 554, 625, 636; 1639:77, 122, 447, 491; 1640:28, 42, 291
 stålfang og redskab 1637:350
 stålfang og småredskab 1640:143
 stålredskab, se gruppe 330
 stålvon, se gruppe 330

sække 1636:102, 103, 154, 574; 1637:282, 373, 800;
 1638:151; 1639:122, 319; 1640:33, 42, 143, 306,
 399, 532, 699, 715; gamle 1636:704; 1639:200.
 Jfr. humlesække, kornsække, rugsække ovenfor
 sække, af hamp 1640:714
 sække, af linned 1637:350
 sække, af læder 1637:350
 sække, af skind, nye 1640:126
 sække, uldne 1640:126
 træ, stykker, vraggods, se gruppe 253
 trævon 1636:283
 uldsakse, se gruppe 330
 vægger (jernkiler) 1637:23
 økser, se gruppe 330

616. belysning

kærter 1636:315, 702; 1638:554. Jfr. også lysekærter
 og præsekærter nedenfor
 kærter, af messing 1636:532; 1637:176, 350, 605, 800;
 1639:122; 1640:143, 306
 kærter, store, af messing 1637:373
 lygter 1636:283
 lys 1636:102, 745, 801, 802; 1637:23, 176, 320, 522,
 800; 1638:151, 497, 526, 547; 1639:32, 122, 200,
 338, 427, 552; 1640:42, 143, 291, 292, 503, 508,
 662. Jfr. også, for aftægtsfolk, gruppe 540
 lys, tændt, stukket gennem persons skæg 1639:427
 lysekærter 1639:427; tage lys heraf 1639:427. Jfr.
 kærter ovenfor
 præsekærter 1637:605 (bradtz kiertte). Jfr. kærter
 lys, naturligt, forbud mod at opsætte plankeværk eller
 huse uden for vinduer til skade herfor 1637:832

617. personlige ejendele (undtagen klæder og smykker)

knive 1636:253, 291; 1637:521, 581; 1639:427; 1640:
 58; dragne 1639:427; 1640:397
 knivskeder, se skeder til knive nedenfor
 nøglebånd, af sølv 1636:702; 1638:151, 575; 1640:143
 nøgler 1636:102, 802; 1637:23, 112, 176, 190, 320,
 396, 605, 800; 1638:151, 152 (til brøggers), 547;
 1639:122, 200, 552; 1640:42, 143, 157, 291, 503,
 508, 662. Jfr. gruppe 65 og 92
 papir, at svøbe om en sletdaler 1639:286
 punge 1638:158
 segl 1637:783; 1638:170, 315
 segl, hængende 1640:348
 segl, fogdens, formentlig urigtigt aftryk 1637:253
 segl, skriverens, manglende aftryk heraf på tingsvidne
 1637:253
 forsegling, se gruppe 65
 signeter, påtryk af 1636:13, 20, 21 og passim
 signeter, bortkomne 1636:40, 504; 1637:146, 849; 1638:
 371; 1639:287

signet, ikke hos person 1638:585
 signet, opbevaret hos anden person i 24 år 1636:168
 signet, forlagt 1636:4
 skeder, til knive 1637:521; 1640:143

618. bøger og breve (jfr. 38, 449)

adkomst (breve) 1639:261, 347, 354; 1640:280, 302, 343, 398; lovlig 1640:286
 afsigelser 1640:638; skriftlige 1640:469, 475; afsigelsesbreve (voldgiftsmænds kendelser) 1638:190
 aftægtsbreve eller aftægtskontrakter 1636:645; 1637:403, 522, 650, 680, 739, 798, 903; 1638:15, (186), 220, (387), 497, 525, 550, 644, 674, 676; 1639:32, 78, 80, 338, 473; 1640:1, 143, 193, 255, 272, 354, 381, 531, 684, 716
 anordning, godsejers skriftlige 1639:139
 anordning, lensmandens 1638:indl. s. 1, jfr. 1638:673
 benådningsbreve, kongl. majestæts 1640:401, 402, 484
 beretninger 1637:262; 1638:609; 1639:223; skriftlige 1639:198, 299; 1640:68, 401; beretning og indlæg, på tysk, af adelig godsejer, tinglæst i dansk oversættelse 1636:335
 beskikkelsesvidne (sichelsswinde) 1636:160
 breve 1636:272, 433, 686 og passim
 breve, åbne, beseglede 1636:17, 20, 21 og passim
 breve, åbne, underskrevne 1636:30, 227 og passim
 breve, bortkomne, efterlyste 1636:71; 1638:543, 563, 648
 breve, kirkens 1638:671
 breve og beviser, ang. ålegårde 1636:95, 96
 bøger, (trykte ?) 1638:305, 1639:122. Jfr. trykte bøger gruppe 527
 delesvidner 1636:31, 81; 1638:279, 290; 1639:447; 1640:470, 599
 dokumenter 1636:107; 1639:194; lovlige 1636:309; 1638:517; 1639:299, 313; sandfærdige 1638:333
 bøger, præsters optegnelser m.h.t. tiende 1637:776
 domme passim
 domme, af rettertinget 1638:283
 edsbreve 1637:433
 ejerbreve 1638:347
 fledføringsvidne 1640:236, 237
 forbudssedler 1636:392
 forbudstingsvidner 1640:172. Jfr. forbudsvidner nedenfor
 forbudsvidner 1637:342; 1638:389; 1639:285; 1640:278
 forlig 1638:57. Jfr. kontrakter og forlig nedenfor
 forligs- og kontraktbreve 1637:201
 forpligter 1636:229; 1637:321, 557; 1638:39, 370; 1639:493
 forpligtsbreve 1638:586; 1640:34, 35
 forpligtstingsvidne 1639:112; 1640:120
 forskrivning, streng 1639:81
 forsæt (indlæg), skriftligt 1639:43
 fortegnelser 1639:81; skriftlige 1640:84; fortegnelse og opskrift 1638:600, 601

fortegnelser og registre over ydelser 1636:417, 431
 fuldmagter 1638:259, 260, 303; 1639:45, 464, 588, 610;
 skriftlige 1636:569, 628, 733, 774; 1637:422, 533;
 1638:510; 1639:172, 299, 313; 1640:219, 411;
 skriftlige og forseglede 1636:570
 fæstebreve 1636:753; 1637:154; 1638:133, 384, 399,
 676; 1639:63, 210, 441; 1640:141, 506, 669; på
 tiender 1637:174; 1638:59, 756 (?)
 følgebrev 1640:98; på fæstegods 1638:300
 gavebreve 1638:25, 171
 genbreve 1640:318
 genparter, af hovedtingsvidne 1639:524; af kontrakts-
 hovedbrev 1637:377; af tingsvidner 1640:214
 grandevindner 1640:246, 607
 gældsbreve 1636:705; 1637:123, 161, 314, 489, 882;
 1638:49, 158, 298, 369; forældede 1638:111, 112,
 130, 134, 135; kasserede 1637:489; breve om gæld
 passim
 hjemmelsbreve 1638:548
 hjemmelssedler 1636:107, 111; 1638:(535), 536, 564
 hovedbreve (gældsbreve) 1636:31; 1637:377; 1638:283,
 429
 hovedvidne (originalt tingsvidne) 1639:524
 hånd (håndskrift) 1639:447, 530
 håndskrifter (gældsbreve) 1636:28, 31, 38 og passim;
 bortblevne 1639:601; forældede 1638:155; gamle
 1638:38; hjemløste 1639:81; indløste 1636:673;
 1637:396; 1638:235; kasserede 1636:402; 1638:
 263; 1639:601; 1640:28, 119; tilbageleverede
 1638:94
 indgældsbreve 1640:33, 85
 indlæg (skriftlig redegørelse) 1636:335; 1639:194
 jordebøger, over hovedgårds bøndergods 1637:600; for
 len 1640:11
 kaldsseddel 1640:274
 kapitelsdom 1640:493
 kirkebog (kirkeregnskab) 1638:59
 kirkens regnskab 1638:59
 klager, skriftlige, præsts 1636:798; kvindes 1637:424;
 fra borgmestre og råd 1640:484
 kongebreve 1639:113, 168; 1640:401, 484. Jfr. missiver
 kontrakter 1636:307; 1637:432, 722; 1638:153; 1639:
 378, 384, 473; 1640:295; om aftægt 1636:745;
 1638:387. Jfr. også forlig ovenfor
 kontrakter og forlig 1636:647; 1638:166, 208; om af-
 tægt 1636:368
 kontraktbreve 1636:154, 182; 1637:277, 377, 919;
 1639:331, 332, 384
 kontraktstingsvidne 1638:387
 kontraktvidner 1636:554; 1637:90
 kopier, af breve 1639:442; 1640:275, 277, 297, 301;
 af stævning 1640:548
 kundskab (vidnesbyrd), skriftlig 1637:190; 1638:170;
 1640:137, 187; beseglet 1638:238
 kvittanser (kvitteringer), skriftlige 1636:148, 694,
 714 og passim

købebreve 1636:283, 472, 766; 1637:436, 465, 685, 920;
 1638:190, 384, 548, 675, 676; 1640:292, 295, 355,
 356, 520, 684
 købmandsbøger 1637:334; 1639:77, 268. Jfr. gruppe 449
 landstingsdomme 1636:(335); 1640:363
 landstingsstævninger 1636:(478), 806; 1637:423, 519,
 599, 603, 620; 1638:238; 1639:387, 531, 616;
 1640:9, 61, 87, 226, 229, 263, 518, 564, 717; ko-
 pier heraf 1637:620
 landstingsvarsler 1637:800; 1639:138; 1640:143, 236,
 237, 311, 505
 landstingsvidner 1640:647
 lodder (skiftedokumenter), gode mænds 1640:20, 70
 lodsedler (skiftedokumenter) 1636:533, 794; 1640:143,
 149, 311
 lovbudsvidner 1640:236
 lovhævder 1639:347; 1640:280, 302, 343, 484; af per-
 gament 1640:348
 lysebreve 1640:59, 88, 94
 lægdssedler, vedr. skat 1637:732; vedr. soldaterpenge
 1639:82
 mageskiftebreve, kongl. majestæts 1640:401
 missiver, kongl. majestæts 1640:274, 275, 277, 297,
 301, 401; opbrudt og konfereret med kopi 1640:
 277. Jfr. kongebreve ovenfor
 månedsopsættelser, udstedte af Viborg landsting 1638:
 308
 oprejsning, kongl. majestæts 1636:170
 opsigelsesvidner 1639:323
 opskrifter 1636:608; 1637:86; 1638:598, 600, 640;
 1639:615, 619; 1640:84, 117, 137, 143, 157, 207,
 252, 254, 318, 376, 479, 653, 711
 opsættelser 1637:387; 1639:13, 31, 129, 298; 1640:
 256
 pantebreve 1636:234, 570; 1637:29, 224, 508, 631 (jfr.
 632), 914; 1638:236, 399, 472, 494; 1639:67, 81,
 175, 202, 282, 334, 381; 1640:194, 375
 registre 1636:45, 292, 418, 431, 432 og passim. Jfr.
 gruppe 38
 registreringsvidner 1640:647
 regnskaber, se kirkens regnskaber ovenfor og gruppe 449
 restancer 1636:60, 378 og passim
 rettertingsdomme 1638:283
 sandemandsbreve 1638:323, 325; 1639:127, 261, 347, 354;
 1640:226, 280, 302, 343, 398, 484, 486. Jfr. konge-
 breve ovenfor
 sedler, skriftlige 1636:23, 36, 241 og passim. Jfr.
 også forbudssedler og hjemmelssedler ovenfor samt
 skiftesedler nedenfor
 sendebreve 1637:124; 1640:141
 skadeløsbreve 1637:920; 1640:422, 501
 skiftebreve 1636:705; 1639:32, 234; 1640:354
 skiftesedler 1637:512; 1638:42
 skiftevidner 1636:104; 1637:198; 1638:307, 657; 1639:
 524; 1640:311

skrivelser, lensmands 1639:222, 253; præsts 1640:188
 skudsmål, skriftlige 1636:183
 skøder 1636:533; 1638:300; 1639:63; 1640:305; kongelig majestæts 1640:401
 skødebrev, kongelig majestæts 1640:402
 sognevidner 1636:151; 1637:158, 362; 1638:401; 1639:302, 413, 492; 1640:607; forsegling heraf 1639:413
 spørgsmålsvidner 1640:607
 stokkenavn(svidner) 1640:401
 stævninger passim. Jfr. også landstingsstævninger ovenfor
 svar, skriftlige 1636:467; 1638:609; 1639:81, 313, 323, 617; 1640:81, 82, 245
 synsvidner, udgivne 1640:401, (484)
 tingsvidner, af Skast herredsting passim; af Varde byting 1640:401; af Vester herredsting 1640:401
 tingsvidner, falske 1637:253, 488
 udskrifter, af købmandsbog 1639:494
 udsætningsvidner 1637:123
 varselssedler 1636:32; 1639:138, 317, 318; 1640:618
 videbreve 1637:121; besejlede 1637:243, 704
 vidnesbyrd 1639:194
 voldgiftsmål (afsigelsesbrev) 1637:918
 voldgiftstingsvidner 1638:190
 vurderingsvidner 1636:560; 1637:161, 225, 241, 428; 1638:165, 657; 1639:614; 1640:417

KLÆDEDRAGT OG SMYKKER 620 - 639

620. stoffer og garner

barat 1636:770; 1637:373 (s. 116)
 blå 1636:102
 blårgarn 1636:102, 179; 1637:340, 350, 535; 1640:28, 291
 bolster 1636:102, 702; 1637:109, 137, 350, 452, 528, 535; 1639:463, 602; 1640:126, 508, 574, 596
 bommesi 1636:23, 179, 188; 1637:350, 373 (s. 116); 1639:526; 1640:126, 157
 damask 1638:105
 drej 1636:702; 1637:109, 373, 535, 861; 1640:28, 143, 381
 engelsk klæde 1636:770; 1639:301
 fifskaft (femskaftet tøj) 1637:373
 firetråd (uldent klæde) 1636:403; 1637:692
 flamske (hynder) 1640:143
 floret (silke) 1640:33
 garn 1640:725
 gråværk (skind) 1637:373
 gørn, uldent 1636:102, 103; hos væveren 1637:340
 hamp 1637:282; 1640:714 (hanep)
 huder, se gruppe 369
 hør 1637:888; 1640:725

hørgarn 1636:179, 702; 1637:350, 535, 861, 882; 1638:
 141; 1639:277, 463; 1640:28
 kirsej (uldent klæde), leveret skrædder til syning af
 trøje 1636:190
 klæde 1636:23, 400, 438, 532, 610; 1637:23, 109, 176,
 350, 373, 441, 605, 800; 1638:2, 105, 141, 211,
 250, 356, 362, 372, 547, 550, 600, 618, 648; 1639:
 277, 303, 526; 1640:28, 126, 143, 224, 306, 574
 kniplinger 1638:356, 372
 linklæder 1638:412
 linned 1636:801; 1638:15, 526, 550; 1639:80, 561;
 1640:364, 531
 læder 1636:85, 798; 1637:109, 176, 282, 299, 350;
 1640:29, 143; elsdyrhuds 1638:355, 372. Jfr.
 sæmslæder nedenfor
 lærred 1636:179, 702, 704; 1637:373; 1639:139, 301;
 1640:157, 596
 olmerdug 1636:702
 rask (uldent stof) 1636:179, 403; 1640:574
 ruskind 1638:202; 1640:143, 574
 ry (uldent stof) 1637:373; 1640:33
 saden (uldent stof) 1637:373; 1638:105; 1640:224, 574
 silke 1637:176
 skellert 1636:702
 skind 1638:491; 1639:277, 526; bukkeskind 1638:356,
 372; fåreskind 1640:508
 skærdug 1640:574
 sæmslæder 1638:202; 1640:157. Jfr. læder ovenfor
 trip (uldføljl) 1637:605 (s. 183)
 tråd, vinde 1637:42
 uldent 1636:801; 1637:109, 350; 1638:15, 151, 526,
 550; 1639:80, 463, 561; 1640:126, 157, 291, 508,
 531. Uld, se også gruppe 363
 uldgarn 1636:102; 1640:33
 uldne klæder 1638:145
 vadmel 1636:102, 400, 403, 532, 547, 697, 704, 770;
 1637:23, 109, 176, 340, 457, 528, 535, 605; 1939:
 540, 602; 1640:28, 33, 42, 84, 126, 157, 508, 596

621. klæder i almindelighed

klæder 1636:89, 103, 532, 570, 801; 1637:861, 888;
 1638:15, 497, 550, 625, 632; 1640:3; linned 1638:
 497; par 1637:800
 klæder, de gik og stod i 1640:188
 klæder, drage af 1640:603
 klæder, aftægtsfolks 1638:526; 1639:80; 1640:293;
 nødtørftige 1639:471; hele klæder, som forsvarligt
 1639:471
 klæder, børns 1636:704; 1637:181, 350, 373 (s. 116),
 506, 535; 1638:149, 169, 307, 367, 417, 425, 657;
 1639:7, 19, 490, 491, 526; 1640:28, 261, 508, 606;
 nødtørftige 1639:525
 klæder, kvindes 1636:102, 368, 513, 702, 704, 745, 770;
 1637:23, 181, 270, 320, 373 (s. 115-116), 389, 441,

605, 800, 888; 1638:145, 150, 220, 250, 425, 666;
 1639:7, 122, 277, 552; 1640:28, 143, 224, 240, 272,
 306, 523, 603, 662, 725. Jfr. gangklæder og livklæ-
 der nedenfor
 klæder, mænds 1636:102, 253, 702, 796, 798, 802; 1637:
 270, 320, 350, 821; 1638:151; 1639:122, 200;
 1640:28, 33, 42, 85, 96, 143, 157, 261, 306, 353
 (aftægtsmands), 503 (afdøds, onde og ringe), 508
 (do.), 632 (afdøds, gamle), 662
 gangklæder, kvindes 1636:42, 800; 1638:416; 1640:42
 livklæder, kvindes 1640:143

622. Klædningsstykker (og dele heraf)

borter 1637:691; 1640:574
 bukser 1637:423; af klæde 1636:400; 1637:109, 176;
 1638:141, 356, 372; 1640:143; af læder 1638:85
 (flænge heri); 1640:29; af vadmel 1636:403;
 1637:109, 176; 1640:157 (nye)
 bul 1637:165; gammel 1637:23; af barat 1637:373
 (s. 116); af bommesi 1640:126; af trip 1637:605
 (s. 183)
 forklæder 1637:23; af blårgarn 1636:179; af hørgarn
 1636:179; af lærred 1639:301; af rask 1636:179,
 403; 1640:574
 halsklæde 1636:179, 342, 796
 handsker 1636:799; 1638:640; af klæde 1638:600
 hatte 1636:129; 1637:109, 176, 741, 742; 1640:29, 84,
 157. Jfr. også linhatte nedenfor
 handklæder (håndklæder, vanter) 1636:702; 1638:491
 (par; gamle 1636:372
 hoser 1638:145; 1640:157, 414
 huer, se luer nedenfor
 kapper 1638:105, 221; af klæde 1637:23, 373; 1639:
 277
 kapper, kvinders 1637:109, 137, 176, 605; 1638:479;
 1640:126, 143, 306; vendte 1640:126; mænds 1640:
 33, 146
 kjortler, mænds og kvinders 1639:252; 1640:28; af klæ-
 de 1636:532; 1637:109, 176; 1638:363, 618, 648;
 1640:143 (gammel); af skind 1636:770; 1639:526;
 1640:126 (ny); af skind, med klæde om 1639:277;
 af vadmel 1636:400, 532
 klædemål (klædemon), ung mands 1638:625
 kraver 1638:356, 372
 kvindeskjorter, se skjorter nedenfor
 køllert, af elsdyrhud 1638:356, 372
 kåber 1636:83; 1638:13, 105, 210, 550; 1639:526; af
 klæde 1636:610; engelske 1636:770; kvinders
 1636:750; 1637:8; 1639:122; 1640:306; af klæde
 1638:211
 linhat 1637:441
 luer (huer), drenges 1636:283; kvinders 1636:223, 770;
 1637:23, 299 (foret); 1639:277; mænds 1640:157
 (foret, gammel)

luer, af floret 1640:33; af fløj 1637:373, 605; af
 odderskind 1637:373
 luer, forede 1637:23, 109, 176, 299, 373, 605; 1638:
 105; 1639:277
 oplod (oppelød, livstykke) 1637:23, 441; af hørgarn
 1639:277; af lærred 1636:179
 skjorter, kvinders og mænds 1636:263, 750; 1637:23,
 137; 1638:105; 1640:126; af engelsk klæde 1636:
 770; 1639:301; af klæde 1637:373; 1638:105, 250;
 1639:277, 526; 1640:126, 224, 574; af ry 1637:
 373; 1640:33; af saden 1637:373; 1638:105; 1640:
 224; sølvfærdige 1638:105; ulden 1640:157; af
 vadmel 1637:23
 skærdug (kvindes hovedbeklædning ?) 1640:574
 skørt, af klæde 1637:605
 strømper 1637:160
 særke, af lærred 1636:179
 trøjer 1640:29; af bommesi 1639:526; af klæde 1638:
 550; af læder 1637:176; af silke 1637:176 (gam-
 mel). Jfr. trøjer, kvinders, og trøjer, mænds ne-
 denfor
 trøjer, kvinders 1637:109, 373, 603; 1640:126; af bom-
 mesi 1636:179, 188; af damask 1638:105; af fir-
 tråd 1636:403; 1637:692; af fifskaft 1637:373;
 af kirsej 1636:190; af klæde 1636:438; 1637:23,
 373, 605; 1638:105, 250; 1639:303; 1640:28, 126
 trøjer, mænds 1637:452; 1640:143, 397; af bommesi
 1637:350; med ærmer af bommesi 1640:157; af klæde
 1637:350; af læder 1636:798; 1637:109, 299, 350
 vanter, se handklæder ovenfor
 ærmer, kvindes opsmøgede (opstylpede) 1637:280
 ærmer, af bommesi 1640:157; af bukkeskind 1638:356,
 372

623. bæltter, knapper og spænder

bæltter, af sølv 1637:605; 1638:151, 575; 1640:143.
 Jfr. også linde og livbæltter nedenfor
 linde (bælte) 1639:122
 livbæltter, af sølv 1636:154; med sølvbeslag 1637:227
 hægter, af sølv 1636:103
 hægter, af sølv og forgyldte 1637:605
 knapper, af sølv 1636:103, 340, 403, 427, 686, 702;
 1637:800; 1638:190; 1640:272 (en rad sølvknapper)
 maller, af sølv 1637:605; 1638:425
 maller, store, af sølv 1637:373 (s. 116)
 maller, trinde, af sølv 1637:373 (s. 116)

624. fodtøj

sko, par 1636:89, 179, 704, 801; 1637:165, 172, 181,
 506; 1638:149, 169, 307, 367, 417, 497, 526, 550,
 625, 657; 1639:19, 80, 490, 491; 1640:28, 84, 157,
 261, 353, 508

støvler 1636:23, 251; 1637:109, 176, 350, 702 (stoff-
le); 1640:29
træsko 1638:145
tøfler 1640:58, 60, 87

628. smykker (jfr. 623)

kæder 1637:392, 605; 1639:122; 1640:143
kæder, forgyldte 1636:702
kæder, af sølv 1638:575
kæder, af sølv og forgyldte 1637:605
kæder, af sølv, tidligere forgyldte, med et kors 1640:
143
ringe, af guld (vielsesringe ?) 1636:702; 1639:122
guld, og sølv, jfr. iøvrigt gruppe 666

VÅBEN 640 - 649

640. værger

banddegen 1637:299
degen 1637:519, 520; 1638:428
fæste på værger 1639:427
værger 1636:403; 1637:9, 350; 1639:87, 427; 1640:
28, 126, 503; hængende på seng 1639:427
værger, dragne 1637:706; 1640:472
værger, lange 1637:397

641. skydevåben, hagl, krudt og kugler

bøsser 1636:76; 1637:350, 520, 706; 1638:29, 337,
554; 1640:126, 143, 472
bøsser, spænde 1638:406
bøsser, afskydning af 1637:519, 520, 706; 1638:29, 406,
407, 410, 472
bøsser, lange 1636:217, 400; 1637:519; 1638:29, 406
bøssehylstre (bøssehuse) 1636:76
bøssepiber 1637:9
bøssestokke 1637:9
pistoler 1636:23, 217; 1637:9
pistolhylstre 1636:217
fængkrudt 1638:406
hagl 1638:406
kugler 1638:406

642. spyd, piker og lanser

spyd 1636:66, 796, 798; 1640:138 (spids)
spyd, stort 1636:798

643. harnisker

hat (jernhat ?) 1640:138
stormhatte (hjelme) 1636:403

644. bandolerer, gehæng o.l.

gehæng (bærerem til våben) 1637:299

645. gevær

gevær (forsvarsvåben) 1637:350
 geværgæ, kongl. majestæts 1640:76

MØNT, PRISER OG PENGEVÆRD 650 - 669 (jfr. 143)650. møntsorter (jfr. 651)

album 1637:732; 1639:216, 353, 618
 hvide 1639:29, 119
 daler 1636:17 og passim
 daler, enkende, gode, fuldgørendes 1640:525
 rigsdaler 1636:217, 359, 382 og passim
 rigsdaler, enkende, in specie 1640:135
 rigsdaler in specie 1640:28. Jfr. også speciedaler
 nedenfor
 rigsdaler, gode 1638:498; 1640:135
 speciedaler 1636:235, 771; 1639:64. Jfr. rigsdaler in
 specie ovenfor
 sletdaler 1636:5 og passim; overskydende ved udvurde-
 ring, svøbt i papir og lagt til side 1639:286
 halvkroner 1637:379; 1638:394
 mark 1636:15 og passim
 mark d. 1636:83, 100, 135 og passim
 mark, kurant 1639:567
 mark, lybsk 1638:25, 171
 mark, slette 1637:23, 732; 1638:45; 1640:28, 29, 33
 mark, slette, dansk 1638:221
 rigsmark 1637:698, 922; 1640:16, 124, 141, 194, 296,
 363
 markstykker o.a. småpenge 1638:254
 ort 1636:150, 400, 703; 1637:81, 111, 140, 223, 320,
 488, 669, 680, 732; 1638:85; 1639:30, 175, 216,
 222, 353; 1640:28, 42, 183, 471, 477
 rigsort 1636:289a; 1637:320, 481, 680; 1638:377, 387;
 1639:39, 75, 84, 598; 1640:21, 432
 skilling 1636:5 og passim
 skilling, dansk 1636:250, 431; 1637:38 og passim
 skilling, lybsk, se gruppe 651
 slette penge 1636:702, 704, 705

651. møntværdier, penge o.l.

1 slet daler = 32 skilling lybsk 1636:17, 20, 87, 89,
 362, 436, 455, 456, 570, 582, 769; 1637:70, 420,
 631, 889, 914; 1638:126, 149, 236, 354; 1639:7,

19, 80, 92, 93, 345, 410; 1640:8, 12, 27, 67, 189,
322, 415, 416, 725

1 daler = 64 skilling dansk 1638:67

1 mark = 24 skilling dansk 1639:567

1 mark kurant = 20 skilling 1639:567

mønt, gangbar 1637:889; 1638:67; 1639:19

mønt, god, gangbar 1636:570; 1637:112; 1640:67, 667

mønt, god, fuldgørende, gangbar 1636:582; 1640:12

mønter, falske 1637:379; 1638:67

penge 1636:219, 262 og passim

rede penge 1636:81, 87, 102, 103, 142, 154, 251, 346,
362, 400, 403, 466, 554, 556, 582, 629, 669, 698,
705, 750; 1637:28, 237, 238, 299, 340, 373, 396,
427, 452, 527, 528, 549, 605, 631, 785, 796, 860,
913, 922; 1638:123, 141, 150, 236, 263, 287, 297,
315, 342, 364, 423, 529, 640; 1639:5, 81, 121,
122, 212, 216, 229, 232, 326, 403, 490, 540, 606;
1640:12, 85, 89, 143, 157, 224, 279, 346, 400, 617,
647, 665, 667

rede penge, gode 1636:362; 1637:70, 889; 1638:67, 127,
354; 1639:7, 19

rede penge og ingen andre varer 1636:771; 1637:69;
1638:36; 1639:93, 175

rede penge eller varer 1640:293

rede penge, hvis betaling heri, eftergives del af hoved-
sum, rente og skadegæld 1639:540

penge, frembyde 1638:423; rede penge, frembyde 1640:
279

penge, få 1638:167; 1640:281

penge, optælle, tiltælle og udtælle 1636:104; 1637:
717; 1638:235, 252, 254, 387, 640; 1639:84, 606

penge, udlægge 1638:263; 1639:45

penge, indsyet i læder 1640:513

penge, lagt i vindue 1640:233

penge eller penges værd 1636:341

sum penge 1636:91, 155, 231 og passim

sum penge, stor 1636:766

skilling eller skillings værd 1638:179

skilling eller skillings mønt 1640:644

småpenge 1638:254

652. jord- og gårdpriser

gård 1636:533

halvgård 1636:769

tønder hartkorn 1636:533

653. kornpriser

byg pr. skæppe 1640:686

havre pr. skæppe 1638:33

rug pr. skæppe 1638:70; 1640:686

654. priser på andre afgrøder end korn

foder, til kreaturer, pr. små læs 1636:417
 foder, af hammelkorn, pr. læs 1636:417
 fodring af stud, se gruppe 660
 hø, pr. læs 1636:417; 1637:818
 strøelse, pr. læs 1638:416
 tagrør, pr. trave 1638:654
 træ, se gruppe 660
 tørv, se gruppe 660

655. priser på husdyr

bukke 1638:66
 får 1640:689
 gildevædder 1636:15
 gildinge (heste) 1637:906; 1638:130, 254
 heste 1636:103; 1637:574
 hesteploge 1637:199
 ko og kalv 1638:37. Jfr. køer nedenfor
 kvier 1638:164
 køer 1636:103; 1637:373; 1638:330; 1639:227; 1640:
 631. Jfr. ko og kalv ovenfor
 stude 1637:690; 1638:37, 454; 1640:644, 645
 øg 1638:28, 131; 1639:99, 162, 212
 øksne 1639:455, 475

656. priser på husdyrprodukter

dun, pr. tønne 1636:417
 fjer, pr. mark 1636:417
 to (fåreuld), pr. mark 1636:417

657. priser på andre fødevarer

fisk, pr. tønne 1636:102
 malt, pr. tønne 1636:461
 mel, pr. skæppe 1637:289
 øl, pr. tønne 1636:461; 1637:176, 320, 704

658. priser på garn og stoffer

klæde, pr. alen 1636:23; 1638:250

659. priser på beklædning

hatte, sorte 1636:129

660. diverse andre priser

bagreb pr. stk. 1636:129
 brændevin, pr. kande 1636:102
 deller, til ligkiste 1640:632
 knapper, af sølv 1638:190
 kværnsten 1636:83

ligkister 1640:662
 lassetræer 1636:129
 pistoler, pr. stk. 1636:23
 riskurve, pr. stk. 1636:129
 sløvestolper 1636:129
 sparrer, af eg 1636:129
 stangjern, pr. pund og mark 1639:77
 stolper 1636:129; 1639:119
 støvler, pr. par 1636:23
 træ, pr. læs 1636:417
 tørv, pr. læs 1638:418
 ålhamme (åleruser) 1638:337
 leje af køer 1636:417; 1637:568; 1640:381; af stude
 til pløjning 1636:431; af tyr 1636:165
 tøjrepenge, pr. ko 1636:158
 foderløn for heste 1637:4
 fodring af kalve 1636:417
 foderløn for køer 1637:606
 foderløn for får og nød en vinter 1637:36
 fodring af stude og øksne 1636:417; 1640:644
 betaling for barns kost, sko, klæder og skoleløn 1638:
 417
 betaling for barns kost en vinter 1638:417; for et fjer-
 dingår 1638:417
 kørsel, med hest og vogn, pr. hølæs 1636:431
 kørsel muremester til og fra kirke, pr. dag 1637:565
 kørsel Hjerting - Varde og retur 1638:417
 kørsel Agervig - Holstebro (og retur ?) 1638:600, 621,
 622
 pløjning med 2 heste 1636:431; med 4 heste 1636:431
 pløjning 1640:662

661. arbejdsløn (jfr. også 660)

bartskærløn 1638:417
 hyrdeløn 1637:127
 skoleløn 1637:432; 1638:307
 soldats løn 1639:189
 skriverløn, ikke herredsskriver 1636:400; 1638:601
 dagløn, hølæs, karl 1636:431
 dagløn, hørivning, pige 1636:431
 dagløn, forskelligt arbejde, på egen kost 1636:431
 arbejdsløn for at forfærdige ligkiste 1640:632
 arbejdsløn for at kaste grav på kirkegård 1640:632
 betaling til 2 karle for at give varsel 1640:381
 betaling til borgmesters svend i Ribe for deltagelse i
 udlægsforretning 1638:168
 betaling for spinding af stof og syning af et par hand-
 sker 1638:640
 grimepenge 1639:162
 retterpenge, bevilget af herredsmænd, til hjælp ved om-
 kostninger ved henrettelse af forbrydere 1637:97

3. indfæstningsafgifter, bropenge

fæstepenge (indfæstning ?), af bol 1636:480
 fæstepenge, af gadehus 1640:669
 fæstepenge, af gårde (el.lign.) 1638:254; 1639:64;
 1640:191; varierende efter størrelse af ægt og
 arbejde 1640:191
 fæstepenge, af kirkeeng 1640:179
 fæstepenge, af kongens korntiende 1638:57 (restancer);
 1638:209; 1639:320; 1640:358 (restancer)
 indfæstning (fæstepenge) omtalt 1636:606, 611, 634,
 747; 1637:714; 1638:208; 1639:35, 63; 1640:84,
 169, 177
 stedsmål, af enge, tilbagebetalt tidligere fæstere 1638:
 252, 300
 bropenge 1636:721

5. rente (jfr. 116)

rente, uangivet, og for uangivet tidsrum 1636:55, 81,
 200 og passim
 rente, uangivet, for angivne åremål:
 for 1 år 1636:31, 157, 244; 1637:292; 1638:636; 1639:
 161, 552; 1640:28
 for 1 1/2 år 1637:292
 for 2 år 1636:116, 296, 759; 1638:49, 636; 1639:34;
 1640:525, 606
 for 3 år 1636:237, 354; 1637:137, 138, 361, 475; 1639:
 56; 1640:111, 119
 for 4 år 1636:426; 1637:292, 553, 747; 1639:56, 225,
 238, 418; 1640:103
 for 5 år 1639:130
 for 6 år 1636:362; 1637:292, 747, 800
 for 7 år 1637:360; 1638:672; 1639:393; 1640:63
 for 8 år 1637:257; 1640:371
 for 9 år 1636:82; 1638:470
 for 10 år 1636:426; 1640:254
 for 11 år 1638:48; 1640:478
 for 11 1/2 år 1639:55
 for 12 år 1639:111
 for 13 år 1636:570; 1637:881
 for 16 år 1638:251; 1639:418
 for 18 år 1640:599
 for 19 år 1639:418
 rente, uangivet:
 siden 1620 1640:538
 siden 1629 1636:120
 siden 1631 1639:483
 siden 1633 1640:663
 siden 1635 1640:339
 siden 1636 1640:664
 siden 1638 1640:28

rente, angivet (i beløb), for angivne åremål og angivne beløb:

for 1 år 1637:320, 350; 1640:503, 662

for 1 1/2 år 1637:320; 1639:186

for 2 år 1636:750; 1640:143, 503

for 3 år 1637:457; 1640:143

for 5 år 1637:350; 1640:143

for 6 år 1640:508

for 7 1/2 år 1640:263, 311

for 8 år 1640:508

for 9 år 1638:470

rente, billig (rimelig) 1637:420; 1639:55, 80; 1640:85

rente, tilbørlig 1637:420; 1638:25

rent 5 rdl. af 100 1636:533

rente, årlig 1 af hver 20 dlr. 1637:631; 1640:322

rente af rente 1638:48, 49, 417; 1639:95

rentens rente 1638:550; 1640:606

rentepenge, rest af 1640:694

rente, hovedsum og skadegæld, ved rettidig betaling heraf nedslag i samlet sum 1640:201

rente, 5 års af 9 rdlr. eftergivet, da enke beholdt sin seng o.a. 1640:662

rente, formentlig ingen, hævdet af debitor, da gælds-brev udateret 1637:796; uden forfalds-dag 1638:297 (m. note)

rente af børnepenge, udbetalt af værge til myndling til sko, klæder o.l. 1638:657

rente, vil kreditor bie, da rente, vil han ikke bie, da betaling 1640:695

rente af restgæld betales ikke, men årlig betaling af afdrag 1640:908

børns arvelod renteløs, indtil de fylder 15 år 1636:88, 315; 1637:112, 181, 373, 506, 535, 605, 823; 1638:127, 149, 265, 425, 547; 1639:19, 122, 447, 490; 1640:126, 261, 306

børns arvelod renteløs, til de bliver 18 år 1637:350; 1638:265 (pige)

børns arvelod renteløs, til de bliver 20 år 1639:7 (pige); til de bliver 20 år eller får et skamløst brød 1636:89; til de bliver 20 år eller drager hjemmefra 1640:28

børns arvelod renteløs, til pige bliver forset i ægteskab 1638:342

børns arvelod renteløs, til de bliver deres egen værge 1638:416

forsvunden persons arvelod renteløs uden åremål 1636:705

pige forsynet med sko og klæder, ingen rente af arv før hendes årtid var ude 1638:367

penge lovet stående hos person i hans livstid uden rente 1636:181

penge betales uden rente 1638:604; 1640:725

fæsters gæld til godsejer uden rente, hvis afdrag betales til aftalte terminer 1636:582

forlig at gæld til præst betales uden rente 1638:279
 forlig at gæld i arveskiftebo en tid står renteløs
 1636:705
 voldgift i strid om renter 1637:305
 renter, omtvistede 1636:562
 søstres arvelodder stående hos broder renteløse, dog fo-
 der til får vinter over 1636:779
 barns arvelod renteløs (?) eet år mod eet får og dets
 fodring en vinter 1639:491
 svigerindes arvelod stående hos svoger renteløs på sær-
 lige betingelser 1638:550
 pengebeløb renteløst mod aftægt indtil videre 1639:345
 rente af børns arv for ringe til deres underhold med fø-
 de og klæde til deres 15. år, hvorfor afkortning i
 arv 1640:33
 børns (og borteblevnes) arvelodder (børnepenge) forrentes
 1637:292, 350 (af oldarv), 373; 1638:25; 1639:55;
 1640:85 (oldarv), 322
 rente (leje) af ambolt, for 2 år 1636:143
 rente af udlånt beløb, ydet som afgrøde af enge 1637:
 844; 1638:562; som hø 1639:93; 1640:549
 rente, ydet i form af honning 1639:475; i form af rug
 1638:351
 hovedstol, nævnt f.eks. 1637:527, 528, 631 og passim

666. ædle metaller

guld 1637:853. Jfr. iøvrigt gruppe 628
 sølv 1637:392, 853; gjort 1636:702. Jfr. iøvrigt grup-
 perne 330, 613, 623, 628

MÅL OG VÆGT 670 - 689

670. arealmål

bed 1636:436; 1638:236; 1640:716
 bondeagre 1638:350
 bredde (agersbredde) 1638:447; 1639:516
 hartkorn, tønner, skæpper, fjerdingkar og album 1636:
 533; 1640:193
 læs eng 1636:436; 1638:236, 250
 skæpper land 1636:30, 391
 skår 1637:465; 1639:334 (m. note), 385, 440; 1640:193
 svins olden, skov til 1636:533

671. længdemål

afstand, aftrinet (målt i skridt) 1638:410; agers læng-
 de aftrinet 1640:529
 alen, ribber 1639:444
 alen, bjælker o.l. 1637:82; 1638:463; 1639:258, 334
 alen, grøfts bredde 1637:716; grøfts bredde og længde
 1636:391

alen, husbredde 1637:658; kammers størrelse 1640:447
 alen, jord 1636:565, 627, 684; 1637:250, 832
 alen, klæde 1636:23; 1637:605, 800; 1638:250; 1640:28
 alen, lærred 1636:704; 1640:157
 alen, vadmel 1636:102, 704, 770; 1637:350, 457, 605;
 1639:540; 1640:33, 84
 bredder, i lagner 1640:702
 fag huse 1636:30, 61, 77, 102, 284, 313, 367, 436, 532,
 667, 704, 801, 802; 1637:23, 82 (mølle), 112, 122,
 145, 176, 192, 225, 270, 320, 325, 327, 347, 350,
 353, 354, 355, 373, 455, 522, 658 (tinghus), 678,
 718, 800, 832, 889, 903; 1638:150, 151, 152, 186,
 217, 220, 221, 228, 236, 301, 310, 416, 425, 452,
 497, 526, 547, 550, 625, 636; 1639:58, 122, 139,
 192, 196, 200, 225, 280, 324, 326, 336, 337, 345,
 374, 401, 446, 447, 462, 471, 491, 523, 552; 1640:
 28, 31, 32, 33, 42, 85, 126, 144, 193, 233, 291, 296,
 306, 447, 503, 508, 662, 725. Jfr. gruppe 676
 favne, hø 1636:97; høhæs 1637:665
 fod, eng 1639:365; jord 1636:486
 furer 1636:298, 397, 565, 684; 1637:358, 359; 1640:
 527; halve 1637:358; 1640:527; hulfurter 1637:
 358
 kvarter, jord 1636:627; 1639:327, 444
 kvarter, klæde 1637:141; 1639:303
 kvarter, tømmer 1637:82
 mil 1640:213
 skår 1636:30, 204, 298, 391, 397, 505, 526, 556, 565,
 567, 587, 707, 813; 1637:120, 251, 290, 342, 359,
 394, 551, 588, 770, 827, 832, 844, 900; 1638:230,
 360, 391, 409, 424, 429, 431, 527; 1639:235, 289,
 309, 316, 323, 329, 333, 336, 365, 380, 516, 522,
 568; 1640:56, 193, 216, 511, 529, 598. Jfr. også
 gruppe 670
 skår, snese af 1640:529
 skår à 3 alen 1636:684

672. kornmål (inkl. malt og mel)

fjerdinger 1637:373, 397; 1640:306
 fjerdingkar 1636:80, 581; 1637:72, 126, 131, 246, 251,
 302, 339, 679; 1638:249, 416, 640; 1639:207, 320,
 401, 491, 618; 1640:84, 262
 skæpper 1636:5 og passim. Jfr. gruppe 675
 skæpper, gode 1636:476
 tønnder 1636:21 og passim
 varbotønnder 1640:11
 ørte 1636:5, 80, 304, 445, 690, 702, 703; 1637:39, 62,
 67, 176, 571, 579, 600, 800; 1638:59, 64, 151, 208,
 313, 634, 675; 1639:64, 206, 207, 567, 618; 1640:
 11, 72, 82, 144, 169, 177, 305, 306, 503, 522, 531,
 686
 kærve (neg), havre 1636:102, 528, 667, 669
 kærve (neg), rug 1636:102, 637; 1638:148
 neg, boghvede 1637:646

traver, byg 1637:23, 800; 1639:70, 552
 traver, foderkorn 1638:468
 traver, havre 1636:102; 1637:800; 1639:122
 traver, rug 1636:667; 1637:23, 230, 800
 travers ansættelse i skæpper og tøndes 1637:23, 800;
 1639:552

673. smørmål, smørvægt

fjerding 1639:618
 mark 1638:213, 220, 310, 468; 1639:207; 1640:414
 varbomark 1638:468
 pund 1638:221; 1639:32; 1640:84
 riberpund 1637:678; 1638:674; 1639:80
 varbopund 1639:618

674. rummål for flydende varer

kander, brændevin 1636:102, 519; vin 1636:461
 krus, pintkrus 1636:461; 1639:227
 kvarter, mælk 1638:221
 spand, vand 1640:364
 stob 1638:497; honning 1637:714; 1639:618
 tøndes, mjød 1640:701
 tøndes, vin 1640:145 (slump)
 tøndes, øl 1636:102, 461, 702, 728; 1637:176, 320,
 493, 704; 1638:359; 1639:57, 87, 214, 215, 548;
 1640:28, 503
 hamborgertønde 1637:373

675. rummål iøvrigt (jfr. 672)

favne, hø, se gruppe 671
 fjerdinge, honning 1639:618
 fjerdinge, høsthvilling 1637:855
 fjerdinge, ål 1636:95, 96, 162, 235
 ottinge, saltede ål 1640:31, 176
 skæpper, humle 1636:331; 1638:220; 1639:32, 80, 139;
 1640:31
 skæpper, malt 1636:461, 547; 1638:425; 1639:336;
 1640:503
 skæpper, mel 1637:14; 1638:224; 1640:157; rugmel
 1637:14
 skæpper, salt 1638:220; 1639:32, 80, 139; 1640:31,
 353
 sække, malt (?) 1636:547
 tøndes, dun 1636:417
 tøndes, fisk 1636:102
 tøndes, kul 1638:468; 1639:618
 tøndes, malt 1636:461; 1639:121, 139
 tøndes, mel 1639:200
 ørte, mel 1637:571; 1638:468

676. andre mængde- og størrelsesangivelser, stykketal

børrer, græs 1636:590; 1640:511
 dage, forskelligt arbejde 1636:431
 dage, pløjning 1636:547
 deger, huder 1639:533, 535, 570
 englæs, hø 1640:28; marskhø 1640:447. Jfr. også læs
 nedenfor
 englæs, gode, hø 1638:250
 fag huse, se gruppe 671
 fag, rug, over bjælkerne 1636:802
 fag, tørv 1636:627
 knippe, halm 1636:431
 kobbel, lægter, spar (spærrer) 1637:122; 1638:152
 lejrerfulde, hø 1640:511
 læs, filske 1636:418
 læs, foderkorn, små 1638:601
 læs, foder af hammelkorn 1636:417; små læs foder 1636:
 417
 læs, gesthø 1639:447; 1640:32. Jfr. hø
 læs, hø 1636:165, 391, 417, 431, 436, 505, 546, 567,
 731; 1637:252, 443, 468, 605, 738, 800, 818, 873;
 1638:213, 236, 424; 1639:93, 137, 213, 311, 313,
 322, 336, 375, 380, 391, 516; 1640:28, 32; gode
 1639:374; små 1638:602; store 1636:283. Jfr.
 læs, gesthø ovenfor og læs, marskhø, og læs, mosehø
 nedenfor
 læs, ildebrændsel 1640:194
 læs, jord 1636:757
 læs, klyner 1637:522. Jfr. tørv
 læs, gode, klyner 1640:144
 læs, lyng 1640:32
 læs, marskhø 1640:32. Jfr. hø ovenfor
 læs, mosehø 1636:731. Jfr. hø ovenfor
 læs, møg 1636:160; 1639:78
 læs, sadder 1640:5
 læs, skaftehavre 1640:143
 læs, strøelse 1638:416
 læs, træ 1636:417
 læs, tømmer, gammelt 1640:230
 læs, tørv 1636:30, 367, 391, 496, 546 (tørv og sadder),
 557, 558, 627; 1637:678, 753; 1638:186 (tørv og
 klyner), 220, 221, 325, 416; 1639:78, 316, 317,
 336, 346, 370; 1640:31, 32, 144, 193, 716
 læs, gode, tørv 1638:310; 1639:523
 læs, gode, fuldkomne, tørv 1640:716
 læs, à 6 snese, tørv 1639:336; 1640:193; à 120 stk.
 1640:31
 læs, à 7 snese 1638:220; 1640:144
 læs, ved 1638:468; 1639:618
 par, hægter 1637:605
 par, maller 1637:605; 1638:425
 sider, flæsk 1636:401; 1638:221; 1640:353
 snese, dalere 1639:401, 410; 1640:29
 snese, hvillinger 1639:370; 1640:615
 snese, gode, hvillinger 1639:471

snese, læs møg 1636:160
 snese, tørv, se læs, tørv ovenfor
 stykker, hø 1637:109
 stykker, vadmel 1637:605
 sække, fulde af græs 1639:414
 traver, tagrør 1636:55; 1637:604, 641; 1638:70, 640,
 654; 1640:18, 111, 503, 508
 traver, se iøvrigt gruppe 672
 tylvter, deller 1636:283; 1637:82

677. vægt

lod, sølv 1637:535; 1638:151; 1640:143
 mark (metal uangiven art) 1639:462
 mark, fjer 1636:417
 mark, flask 1636:367; 1637:38, 340; 1638:220; 1639:
 561
 mark, garn 1636:102
 mark, hør 1637:888
 mark, ister 1637:340; 1640:353
 mark, jern 1639:30. Jfr. stangjern nedenfor
 mark, kobber 1637:320, 373; 1638:416
 mark, lød (låd, uld) 1637:535. Jfr. mark uld (to) ndf.
 mark, smør, se gruppe 673
 mark, stangjern 1638:446; 1639:77. Jfr. jern ovenfor
 mark, talg 1636:9; 1640:84
 mark, tin 1640:143
 mark uld (to) 1636:417, 704; 1639:200; 1640:329, 362,
 390
 pund, flask 1637:23, 340; 1639:32; 1640:144
 riberpund, flask 1637:522; 1639:80
 pund, kobber 1637:320; 1638:416 (kobber ?), 447 (kob-
 ber ?)
 pund, mel 1638:224

678. veje- og måleredskaber

alentræ (alenster) 1637:581
 bismær 1640:28
 fjerdingkar 1638:466; 1639:491; 1640:28, 33, 126
 halvskæppe 1640:126. Jfr. skæpper
 pintkrus 1636:461; 1639:227
 skæpper 1636:532, 802; 1637:181, 350, 373, 745, 800;
 1638:151, 251, 416; 1639:122, 491; 1640:28, 29,
 33, 42; jernbundne 1636:702. Jfr. halvskæpper
 ovenfor
 vindsere (bismervægte) 1636:532, 802; 1637:23, 350,
 373, 800, 889; 1638:416, 425, 452; 1639:447;
 1640:58, 87, 143, 329, 508; hængende på krog i
 køkkenet 1640:58
 tilvejning af uld 1640:329
 vejning på tinge af pantsat sølvkæde 1640:413

TIDSREGNING OG KALENDER 690 - 699690. dagens inddeling

dagens gang, se gruppe 572
 bed, del af arbejdsdag 1636:417, 431

691. årets inddeling (jfr. 66)

synter (tidsrum af 7 dage, uge) 1639:248

årstider:

noget før bygsæden 1640:240

efter bygs udsæd 1637:636

i næst forleden havresæd, var 8 år siden 1640:644

da bygget stod og skred 1637:785

forgangen kornskurd 1639:42

når kornet var inde 1638:487

forår (vår) 1636:241, 431, 558; 1637:359, 704, 716;
 1638:190, 601, 608; 1639:227; 1640:40, 213, 278

sommer 1636:22, 87, 250, 417; 1637:174, 633, 634, 678,
 704, 716, 888, 901; 1638:105, 214, 250, 550, 608;
 1639:200, 439, 497, 505, 511, 512, 516, 523, 528,
 529, 543, 544, 557, 560, 564; 1640:6, 144, 451,
 526, 583, 584, 588, 598, 618, 619, 626, 631, 733

sommer mellem påske og pinse 1639:455

midsummer 1636:771; 1639:326; 1640:26, 381. Jfr.

Sankt Hansdag midsummer nedenfor

midsummertide, ved 1639:28, 42; 1640:513

midsummer, 14 dage før 1640:600

høst 1636:87, 102; 1637:174, 529, 704, 716; 1638:
 416; 1639:185, 447, 463, 593; 1640:213, 463

vinter 1636:319, 417, 562, 779; 1637:36, 112, 704,
 888; 1638:15, 256, 386; 1640:399, 516, 532

snapsting (første ting efter 6/1) 1636:indl., 1, 806
 (snaps landsting); 1637:indl., 427, 848, 854, 868,
 869, 883, 884, 886, 887, 892, 893, 895, 899, 909,
 910, 911, 916, 917; 1638:indl., 604; 1639:indl.,
 555, 607; 1640:indl., 70, 706, 708, 718, 719, 732

snapsting, 8 dage før 1638:85

snapping, tirsdag efter 1638:659, 669; 1639:600

snapslandsting, 1. landsting efter 1639:531

højtider, helligdage o.l.:

nytårsdag 1638:33; 1639:48, 56; 1640:101, 111

nytårsdag, dag efter 1639:19; 1640:38, 357, 720

anden nytårsdag 1639:600; 1640:23

Helligtrekongersaften 1640:47, 48

Helligtrekongersdag 1636:17, (30); 1637:844; 1638:39;
 1639:92; 1640:27

Helligtrekongersdag, 2. dag før, sidst i jul 1637:851

Helligtrekongersdag, lørdag før 1639:30

Helligtrekongersdag, lørdag efter 1636:76, 77, 83

Helligtrekongersdag, 1. søndag efter 1640:607

Helligtrekongersdag, 2. søndag efter 1636:65, 66, 67,
 68, 84, 85, 86

bededage (16. - 18. januar), lørdag før 1639:155
 kyndelmisse (2/2) 1636:82, 92, 158; 1637:69, 81; 1638:
 128; 1639:182, 198; 1640:67
 kyndelmissedag 1639:99, 162
 kyndelmisse, 14 dags før 1636:737; 1637:4, 320; søn-
 dag før 1636:165; tirsdag før 1638:658; torsdag
 før 1639:193
 kyndelmisse, mandag efter 1637:6
 Sankt Pedersdag (22/2) 1636:436, 629; 1637:173, 176,
 199, 247, 248, 574, 914; 1638:36, 157, 236, 289,
 314, 526, 655; 1639:440; 1640:28, 381
 Sankt Pedersdags tide 1637:636; 1640:509
 Sankt Pedersdag, ungefær 3 uger før 1638:238
 Sankt Pedersdag, mandag før 1638:236; tirsdag før
 1640:148
 Sankt Pedersdag, 14 dage efter 1638:102
 Sankt Gregoridag (12/3) 1638:49, 152
 Vor Frue dag i faste (Mariæ bebudelsesdag) (25/3) 1636:
 140; 1637:195; 1638:(343), (422); 1639:(287);
 1640:606 (?)
 fastelavn, 3 uger efter 1638:279
 faste, 1. søndag i 1639:191
 midfastesøndag, søndag efter 1640:26
 palmelørdag 1639:260
 palmesøndag 1639:260
 skærtorsdag 1638:241, 242, 243, 245, 246, 278, 284;
 1639:212
 langfredag 1640:224, 419
 påske 1636:223, 234, 250, 345, 346, (347), 368, 811;
 1637:100, 455; 1638:91, 145; 1639:5, 35, 36, 64,
 194, 196, 199, 455; 1640:8, 11, 28, 31, 409, 479,
 667
 påske, ved 1640:472
 påsketide, om 1637:636
 påskeugen, tirsdag i 1640:305
 påske, 3. søndag før 1636:324
 påske, 5 uger før 1638:415; en måned før 1636:492;
 1638:412; 14 dage før 1638:185; 1640:281; 8
 dage før 1638:622; 2. tirsdag før 1639:245;
 tirsdag før 1638:241; lidt før 1636:562
 påskehelligdage 1638:218
 påskedag 1636:300, 301, 305; 1637:858; 1638:276;
 1639:60
 2. påskedag 1636:294, 299, 305; 1637:300; 1638:237,
 262, 264, 292, 313; 1640:18
 3. påskedag 1636:317, 330, 337, 426, 429; 1638:218,
 239, 292, 422; 1639:265, 266, 324
 4. påskedag 1638:255
 påske, mandag efter 1639:589; tirsdag efter 1638:174;
 1640:142; onsdag efter 1637:744; 1640:182 (til-
 budt som tingdag); lørdag efter 1639:250
 påske, søndag efter 1637:429; 1638:240
 påske, noget efter 1638:315; 14 dage efter 1638:405
 Sankt Jørgensdag (23/4) 1636:315
 Sankt Volborgdag (1/5) 1636:142, 154, 226, 468, 770;
 1637:345, 507; 1638:49; 1639:298; 1640:12, 26

Sankt Volborgdagstide, om 1636:51; 1638:145; 1639:
 308
 Sankt Volborgdag, 8 dage før 1636:331; 14 dage før
 1636:404; fredag før 1636:395
 Sankt Volborgdag, mandag og tirsdag efter 1640:215
 Kristi Himmelfartsdag (Vor Herres himmelfærds dag)
 1639:301
 pinse, søndag før 1638:190
 pinsedag, onsdag før 1638:554; næste mandag før 1636:
 520
 pinsedag 1636:107, 323, 651; 1638:67, 250; 1639:455;
 1640:492
 pinsedagstide, om 1637:636, 655
 2. pinsedag 1636:62, 519; 1637:382, 426; 1640:492
 2. pinsemorgen 1638:61
 3. pinsedag 1637:376; 1638:295, 344, 349; 1639:251;
 1640:238, 446
 pinsedag, næste tirsdag efter 1636:463; 1637:331, 352;
 1638:293; 1639:283
 pinsedag, næste onsdag efter 1638:324, 337, 339
 pinsedag, 2. onsdag efter 1639:296
 pinsehelligdage, onsdag efter 1640:271
 helligtrefoldigheds søndag, onsdag efter 1640:380
 Sankt Hansdag 1636:13, 81, 461, 590, 769; 1637:144,
 326; 1638:49, 126, 359, 387, 550, 600; 1639:192,
 338; 1640:170, 193, 409, 470
 Sankt Hansdag midsommer 1636:17, 87, 101; 1637:70, 222,
 420, 426, 678, 680, 882; 1638:213, 526, 621; 1639:
 11, 118, 139, 410, 467, 567; 1640:31, 229, 477
 Sankt Hansdag, for, i det seneste 1640:17
 Sankt Hansdag, ved 8 dage efter 1636:766
 Sankt Hansdag, 6 dage før 1637:588; 1 1/2 ugestid før
 1638:543; 14 dage før 1637:354
 Sankt Hansdag, lørdag før 1637:616; 1639:448, 473;
 1640:201, 202
 Sankt Hansdag midsommer, lidt før 1640:499
 Sankt Hansdag, 8 dage efter 1638:222; ved 8 dage efter
 1636:766; 14 dage efter 1637:455, 478; 1639:226,
 229, 467; 1640:296; 3 uger efter 1636:364
 Sankt Hansdag, næste tirsdag efter 1636:570
 Sankt Hansdag midsommer, 8 dage efter 1637:629; 14
 dage efter 1637:192, 477
 bededag (onsdag 13/7 1636) 1636:616; bededags onsdag
 noget efter Sankt Hansdag næstforleden 1639:435
 Sankt Ibsdag (25/7) 1636:31, 223, 462; 1637:21, 29;
 1638:419; 1640:26, 37
 Sankt Ibsdagstide, ved 1640:631
 Sankt Ibsdag, noget før 1637:32; 14 dage før 1637:
 115; 1639:295
 Sankt Ibsdag, fredag før 1636:664; lørdag før 1638:
 453; søndag før 1637:387
 Sankt Ibsdag, 8 dage efter 1636:404; 3 1/2 uge efter
 1638:648
 Sankt Ibsdag, onsdag efter 1640:246; søndag efter
 1637:534, 827; 1638:280
 Sankt Olufsdag (29/7) 1636:629; dagen efter 1640:549

- Sankt Bartholomæus'dag (24/8) 1636:613; 1637:576, 731;
1638:426
- nativitas Mariæ (Marie fødsel) (8/9), lørdag efter
1640:226
- Vor Frue dag (i høst) Riber marked (8/9) 1636:21, 88,
101, 455; 1637:256; 1638:550, 586; 1639:80, 92,
139, 175, 335, 381, 473; 1640:135, 189, 415, 416
- Vor Frue dag Riber marked, onsdag før 1636:656
- Riber marked uden nærmere angivelse, antagelig Vor Frue
dag Riber marked, se gruppe 441
- Ribermarkeds tid, om 1637:77
- Ribermarked, om 1638:178
- Riber marked, noget før 1637:190, 636; 2 eller 3 dage
før 1637:156; 8 dage før 1640:355; 14 dage før
1637:289; 1640:69; 3 uger før 1637:360, 690;
1638:66, 312; 1640:630, 721
- Riber marked, tirsdag før 1639:468, 469, 483; torsdag
før 1640:721; 2. tirsdag før 1640:513; 2 søndag
før 1640:557
- Riber marked, næste tingdag efter 1638:416; 2. søndag
efter 1636:736
- bededag, næste bededag før Sankt Mikkelssdag, 6. sept.
1637:736
- Sankt Mikkelssdag (Micheli) (29/9) 1636:130, 214, 233,
476, 651, 705, 728, 801; 1637:256, 320, 347, 568,
597, 665, 820; 1638:49, 141, 190, 213, 220, 354,
480, 498, 526, 529, 550, 557; 1639:64, 146, 180,
319, 335; 1640:11, 12, 26, 28, 31, 257, 294, 591,
663
- Sankt Mikkelssdags tide, om eller ved 1637:314; 1638:
241; 1640:83, 542, 634
- Mikkelssdag, lidt før 1639:272
- Sankt Mikkelssdag, 3 dage før 1639:124; anden mandag
før 1637:705
- Micheli, søndag efter 1639:36
- Sankt Mikkelssdag noget efter 1636:527; 1637:423;
1639:38; 14 dage efter 1638:586; 1639:473
- Kolding marked, tirsdag efter, d.v.s. 11. oktober 1636:
749; søndag efter 1638:576
- Sankt Sørenss dag (23/10), ved Sankt Sørenss dags tide
1639:90
- Allehelgensdag 1639:36; 1640:700
- Allehelgensdag, onsdag før 1639:568
- Sankt Mortensdag (Martini) (11/11) 1636:179, 226, 362,
466, 582, 779; 1637:257, 320, 678, 680; 1638:250,
666; 1639:64, 82, 93, 387, 473; 1640:31, 144, 293
- Sankt Mortensdagstide, ved 1637:41; 1638:33; 1640:58,
60, 61, 87, 95, 329
- Sankt Mortensdag, 8 dage før 1638:254; 14 dage før
1636:59
- Sankt Mortensdag, søndag før 1640:689
- Sankt Mortensdag, mandag efter 1637:47; torsdag efter
1638:666
- Sankt Mortensdag, 8 dage efter 1639:87; 14 dage efter
1636:34; 3 uger efter Martini 1639:199

Sankt Andreas' dag (30/11) 1639:84
 adventsøndag, søndag før 1637:577
 1. søndag i advent 1636:148
 2. søndag i advent 1637:577
 jul 1636:21, 182, 436; 1637:793; 1638:236, 250, 353;
 1639:35, 36; 1640:322, 667, 711, 725
 jul, om 1640:606
 juletime, om 1639:199
 juleaften, på 1640:66, 134
 juledag 1637:325
 2. juledag 1636:20, 87
 3. juledag 1638:37
 4. juledag 1637:902; 1638:37; 1640:647, 705
 6. juledag 1637:37
 jul, noget før 1639:28, 267; inden 1638:666; en måned før 1638:7; 3 uger før 1637:5; 1638:33, 34;
 5 uger før 1639:14; 6 uger før 1639:39
 jul, søndag før 1638:29; 3. søndag før 1638:52, 81;
 1639:31
 jul, 8 dage før 1637:320; 1639:66; 14 dage før 1637:720; 1639:28
 jul, tirsdag før 1637:8, 9; nat mellem torsdag og fredag før 1638:29; fredag før 1638:28; lørdag før 1638:288
 jul, straks efter 1637:82; noget efter 1637:289; 4 eller 5 uger efter 1637:577
 jul, sidst i, se 2. dag før Helligtrekongersdag ovenfor nytårsaften 1638:48, 69; 1640:146

692. historisk tid o.l.

bofasthed, se gruppe 239
 sålænge siden de kan mindes 1636:113, 177, 222; 1637:476; 1638:487
 mands minde 1637:120; 1640:484
 i fjor 1637:38
 af arilds tid 1636:113; 1637:97, 116, 117; 1638:522, 677; 1639:35, 63, 79, 261, 354, 565; 1640:401, 484, 684
 i fjendernes tid (1627-29) 1640:117
 i kejserens (Kejserkrigens) tid 1639:246
 i det lag, fjenderne kom her i landet 1640:351
 et års tid, før fjenderne kom her i landet 1638:28

O R D L I S T E

aa- se å-.

aag er præteritum af age 'køre' 1637:654; 1638:179 o.s.v.

aalgaarde se ålegård.

acht se agte.

adelløb (adel løb, adelß lob) 'hovedløb' 1636:530; 1637:25.

adelsgoods 273.

adelvej 'hovedvej' 462; 1640:304, 344.

adkom (richtig adkom) 'adkomst' 1639:261, 347; 1640:280.

adkomme (han wor adkommen den brøden hiølee) 'komme i besiddelse af' 1638:481.

adskel (adschiell imellom Libsterup marck och Parttboe marck) 'skel' 1640:276, 448.

adskillig (adschillige steder, maader, tider, widner) 'forskellig' 1637:425; 1638:601; 1640:486.

advare (aduare och giffue ... tilkiende) 'advisere, underrette' 1638:236; 1639:35 o.s.v.

advarsel (foruden forloff, minde eller aduarsel) 'forudvarsel, underretning' 54; 1640:380.

afbryde (affbryde, affbrydis) 'rive ned' 1636:335 o.s.v.

afbræk (schade och affbrek) 'skade, fortrød' 1636:212; 1639:19.

afdige (affsteenitt og affdigett) 'afmærke med dige' 1640:577.

aff er fejl for att 1637:431.

aff se også å.

aff- se af-.

affbre(c)k se afbræk.

affe groff gengiver (vestjysk) af e grob 'af grøften' 1639:423.

aff ett se afæde.

afflitt er præteritum participium af avle 1639:10.

affling se avling.

afflytpenge (afffløttpenge) 'fasters flytteafgift, førlov' 304; 1636:703; 1638:358, 377; 1640:42.

affsched se afsked.

affsettis se afsætte.

affuender se åvende.

affuind se avind.

affuonden se afvidne.

afføre (aff ført) 'føre bort, fjerne', specielt om ulovlig fjernelse (i salgsøjemed) af hø, korn, tørv o.l. 1636:558 o.s.v.

afførsel 323.

afgang (død oc affgang) 'død' 1636:88 o.s.v.

afgifter af fastegods 303.

afgifter til godsherren 304.

afgræsning 236.

afgå 1) (affgangen) 'dø, afgå ved døden' 1636:33 o.s.v.

2) (afgaatt i dom och rettergang) 'fratage, fradømme' 1638:361.

3) (20 rixdlr. meere, ind der [af en gård] burde att affgange) 'gå til, blive betalt' 1640:191.

afhjemle (affhiemle) 'ved ed eller lign. bekræfte (at en retshandling er udført efter bedste skøn)' 1636:557 o.s.v.

afhænde bl.a. i følgende betydning: (hanß sigenett haffuer ... werit hanom affhendett) 'være ude af ens besiddelse' 1637:146.

afkald (affkald) 'kvittering for rigtigt udført arveskifte' 95; 1636:42 o.s.v.

afleje (hun ... affleyet hanom en ... koe) 'leje af' 1637:568.

aflægge (afflagtt och betald) 'betale, udrede' 1640:12, 667.

aflæse (affleße och paaschriffue) 'oplæse' 1636:170 o.s.v.

aflønning 4.

afløse (aff løßer) 'indløse' 1636:81.

afløve (wed den anden ende wor den [d.v.s. en bjælke] affløfft) 'tage løvet, bladene af' 1640:432.

afmærkning 210.

afpløjning 236.

afrette (lade en mißdedre aff rette) 'henrette' 1637:97.

afrøgte (om afftenen, der di haffde affrøgt och bestilt) 'røgte af, give kreaturerne dagens sidste foder' 1640:58.

afsentere (aff senteritt) 'fælde dom' 1636:433.

afsigelse (giøre deriß affsigelße) 'dom, kendelse' 1637:6 o.s.v.

afsked (giøre endelig affsched) 'aftale, overenskomst' 1638:452.

afskrive (huem der fandis affschreffuen der for [d.v.s. for en ydelse] dett widste hand iche) 'kvittere' 1640:593.

afslæt 1) (det affslet eng di omtuister) 'afmejning, ulovlig høst på andens eng' 1639:510; 1640:314.

2) (giøre hanom affslett paa hueß hand wor denom schyl-dig) 'afslag, nedsættelse' 1637:298.

- afstene (affsteenitt oc affdigett) 'afmærke med sten' 1640:577.
- afstå (haffuer ieg ... ko.ma. domb affstaaett til AR; att affstaa, wnduige oc rømme ... hanß huße) 'give afkald på, opgive' 1638:283; 1640:547, 667.
- afsætte (schal thienden affsettis paa agernn) 'anbringe, sætte fra' 1637:455 o.s.v.
- aftale 121.
- aften 572.
- aftinge (afftingett) 'forpligte sig til at betale bøder' 1636:714.
- aftog (affthog) 'bortgang, død' 1636:516.
- aftrine (afftrinett) 'måle af i skridt' 1638:409.
- aftægt 78, 540.
- aftægtfolks dyr 540.
- aftægtsvidne (afftegtts oc tilbudß widne) 'tingsvidne om aftægt' 1639:138.
- afvidne (affuonden) 'vidne fra, frakende ved vidnesafleggelse' 1636:114 o.s.v.
- afåde 'åde op' (noget grøn iord wor flux aff ett) 1637:394.
- agehynde (agehønde) 'hynde til agestol' 1637:605.
- agende (age deriß agen) 'kørsel' 1636:30 o.s.v.
- ager 215, 217.
- agerdige (di agere, som liger til ager dige) 'skeldige mellem agerjord og tofter' 1640:291.
- agertoft (ager thofft) 'særejet areal i ageren' 1636:115 o.s.v.
- ageskår (en dige som wor en agschaar igienom kast) 'kørselsåbning' 1637:342.
- agte (part. acht) 'have til hensigt' 1636:320.
- aksel 1) (en hoffuidstock wnder axlen) 'mølleaksel' 1637:82.
2) 'skulder' 1638:406; 1639:237.
- akseljern (1 axel jern oc nogen hiul ringe) 'jernbeslag på vognaksel' 1640:306.
- al bl.a. i forbindelsen med alle (hand ... er bleffuen med alle bortte) 'aldeles, fuldstændig' 1640:61.
- albus (alb.) 'hvid' (mønt- og måleenhed) 1637:732; 1638:291; 1639:216.
- alen (allen, alne) er et mål (ca. 2/3 meter) 671; 1636:23 o.s.v.
- alentræ (hand sloug hanom en slaug ... met en aln thræ) 'alentræ, alenmål' 1637:581.
- alle (aler) 'skovl på møllehjul' 1637:82.
- Allehelgensdag (alle helgenß dag) '1/11' 1639:36, 568; 1640:70.

almisser 543.

aln thræ se alentræ.

altergang 504.

aname se annamme.

anden i forbindelsen yderst den anden (wderst den anden) 'næstyderst' 1637:80.

andenkærv (andenkierffue rugsede) 'andet års afgrøde' 1640:143.

andet (anded, andet) 'forpløjning' 1636:637 o.s.v.

andetager 'forpløjningsager' 1637:359.

andrage (Effttersom os ... andragis, at ...) 'fremstille, fortælle' 1640:297.

anerkendelse 35.

anfange (anfanget 8 schipr boghuede) 'modtage' 1640:82.

ange (anged eller andre lyder) 'trangbrystethed hos heste' 1639:593.

angerløs 'sagesløs, fri for tiltale eller ansvar' 1636:88 o.s.v.

anget (samme hest ... vor nu angett) 'trangbrystet' 1640:630.

angå (angaa) 'begynde' 1636:582.

anholdelse 55.

anke 10.

anlangende (anlangen(de)) 'med hensyn til' 1636:11, 709 o.s.v.

anligge (anligende) 'påhvile, tynges' 1636:285 o.s.v.

anmode (kraffuer och anmoder; sightet oc anmodett) 'stævne' 1638:53 o.s.v.

annamme (aname) 'modtage' 1636:31 o.s.v.

anse 1) (ansee, anseendis) 'tage hensyn til' 1636:285; 1637:97 o.s.v.

2) (den imod receßen burde at anseeß) 'agtes, gælde' 1638:155.

3) i forbindelsen lade sig anse 'fremgå, kunne ses' 1640:95.

anslå (godß, som fandis, anslagen for penge) 'ansætte, vurdere' 1637:176.

ansvar 140-142.

ansvare (anttsuare oc were bekiendt) 'stå til ansvar for' 1639:178; 1640:80.

ansvarsbetingelser 140.

antegne (der nest bleff antegnit all gielden) 'skrive ned' 1637:176.

arbejdsløn 661.

ard er snarest fejl for aar 1638:64.

- arealmål 670.
- arffue er arv 1637:44 o.s.v.
- argelist 'list i forbindelse med ondskab' 1636:570.
- ark (arck) 'kiste, skrin' 1636:368 o.s.v.
- arrestere (att min tienner iche ... for den schatt schulle bliffue aresteritt) 'lægge midlertidigt beslag på gods' 1639:530.
- ars (kyße sig i hindis arst) 'bagdel' 1636:513.
- arv 90-96.
- arvegang 90.
- arvelod 90.
- arvestrid 94.
- arvesvig 94.
- arstederne se åsted.
- arvindsmand se avindsmand.
- arvind (haad oc affuind) 'had, nag' 1636:450.
- arvindsmand (arvindsmand) 'person, som er fjendtligt stemt mod én' 1636:450.
- arvle 1) 'dyrke' 1636:30 o.s.v.
2) (auffle hender 30 leß thøre ... oc auffle hinder dem hiem) 'skaffe' 1637:678; 1639:336.
- arvling (affle deriß affling) 'avl' 323; 1636:30 o.s.v.
- arvlsbygninger 282.
- axel, axlen se aksel(-).
- baar(-) se bære(-).
- baarddag se bårdag.
- baare se bare.
- baarskær (bartskerß) 'barber og kirurg' 552; 1636:23; 1639:85.
- baagende (brøgen oc bagen) 'bagning' 1637:522.
- baagerhus (baghußett; imellom kuhußet oc bagehusitt) 'huset hvor bagerovnen står' 1640:186.
- baager stelde se bagstalle.
- baagertøj 'bageredskaber' 614; 1640:531.
- baaghußett se bagerhus.
- baagning 383.
- baagplov (bagploug) 'den del af hjulploven, som er bagved hju-
lene' eller 'let plov uden stelle' (se ndf.) 1637:
270 o.s.v.

- bagreb (bag reb) 'reb, hvormed den bageste del af et læs bin-des til vognen' 1636:129 o.s.v.
- bagstelle (bager stelde) 'det bageste af to træstykker under vognen' 1636:324.
- balle(r) er balje(r) 1636:102 o.s.v.
- banddegen (banddegen met en geheng) er et sidevåben 1637:299.
- bange (som bangett i kircken) 'larme' 1638:240.
- bank i forbindelsen over bank (huer last, huer fag satt offuer banck for ...) 'i gennemsnit' 1637:605 o.s.v.
- barat (boratt) er en slags tarveligt tøj, vævet af simpel sil-ke og uld eller bomuld 1636:770.
- baratsbul (en brun wederschiltt barattis bol) 'bul (se ndf.) af barat (se ovf.)' 1637:373.
- bare (2 barer, baare) 'hjulbør' 1636:102; 1637:176 o.s.v.
- barefuld (2 barefuld) 'læs der fylder en hjulbør' 1640:511.
- barsel 571.
- barstavn i forbindelsen gøre barstavn (brenne gaarden aff offuer denem oc giøre barstaffn) 'gøre stavnen (se ndf.) bar, brænde (hus, gård) af' 1637:706; 1640:472.
- bartskerb se badskær.
- becken se bækken.
- beckmund se bækmund.
- bed 1) (bied, beed) 'del af arbejdsdag' 1636:417, 431.
2) (beed i kalgaarden) 'afdelte stykke af have' 1636:436 o.s.v.
- bede af (NN bad hanem det aff oc forhindrett hanem der fra) 'bede om at lade være' 1640:397.
- bededag 'en til bøn særlig fastsat helligdag' 1636:616; 1639:435.
- bedre i forbindelsen bedre frem 'frembedre, længere frem' 1637:359 o.s.v.
- beed se bed.
- beenshug se benshug.
- befal(n)ingsmand (befallningsmand, befallingsmand) 'person, der er befuldmægtiget til at lede eller styre noget på en overordnetes vegne' 1636:32, 95 o.s.v.
- begive sig 1) (begaff sig) 'indtræffe' 1636:1.
2) (hanß fattige leillighed sig begiffuer) 'forholde sig' 1636:730; 1637:599.
- begravelse 504, 571.
- behag (det vor ond behag, att hand torde iche bestaa sanden) 'vilje' 1639:199.

- behjælpe sig (samme kleder waar ... saadan, at saadan en kunde wel behielpe sig med) 'klare sig' 1640:240, 253.
- beholde sig (beholde sig schade for hiemgiel'd) 'skaffe sig, tage' 1637:704.
- beholden 1) (du ... schalt haffue ... breffue hoß dig beholden) 'opbevaret' 1638:207; 1639:463.
- 2) i forbindelsen være beholden 'forblive i besiddelse af, beholde' 1636:800.
- behøring 'tilbehør' 1636:283 o.s.v.
- beid se bed.
- bekendelse (uidentinglig) 35.
- beklage sig (da beklaget hand sig, att TA wor schyldig hanom 7 aarß rentte) 'fremsætte klage over' 1637:360.
- bekomme 'få' 1636:15 o.s.v.
- bekostning (domenß bekostning) 'omkostning, pris' 1637:115.
- belange (det sig belanger, belangende) 'angå' 1636:173, 608 o.s.v.
- beliggelse (beligelse) 'seksuelt samkvem (uden for ægteskab)' 74; 1636:594 o.s.v.
- bemechttiget se bemægtige.
- bemelde (bemelte) 'nævne' 1637:1 o.s.v.
- bemelding (effter opsetelßens bemelding) 'ordlyd, indhold' 1639:198.
- bempel se bimpel.
- bemægtige (husene ... er bønderniß egne oc denem selff bemechttigett) 'have rådighed over' 1638:517.
- benckekiste se bænkekiste.
- benete er benægte 1638:99.
- benshug (beens hug) 'hug der når ind til knoglen' 1636:738.
- benægtelsesed 34.
- benådning 152.
- benåd(n)ingsbrev (benaadings breff, benaadningsbreff) 'skriftligt privilegium' 1640:401, 402.
- beretning (beretning) 'redegørelse' 1636:335; 1637:262.
- berettelse 504.
- berettige 'gøre sin ret gældende' 1636:335.
- berling 'rund, afkvistet træstamme (af gran eller fyr)' 1637:82 o.s.v.
- bero 1) i forbindelsen bero sig 'vente' 1636:1 o.s.v.
- 2) i forbindelsen lade bero (hand wille lade beroe met hanem oc lade andre gieldener tage for deris giel'd) 'lade vente, henstå' 1639:422.

berygte (slig gierning ... , som di haffuer werit berychttet oc anholden for) 'bringe i vanry' 1639:49.

berømme sig af 'påberåbe sig' 1636:181 o.s.v.

beråd 'overvejelse' 1636:723.

beråde sig (hand wille beraade sig der udj) 'tænke over, over-
veje' 1638:373; 1640:420.

bescheden, bescheed se bescheden, besked.

beschreffuit se beskrive.

besecling 65.

bes(e)ling(-) se bæsling(-).

besiddende (besidendis domb) 'allerede afsagt' 1636:583 o.s.v.

besinde 'begribe' 1636:335.

besked (paa widre bescheed) 'bestemmelse' 1636:403 o.s.v.

bescheden (att giffue bescheden) 'hjemmel' 1636:119 o.s.v.

beskikkelsesvidne (sichelßwindeß findelße) 'vidnesbyrd af be-
skikkede vidner' 1636:160.

beskreffte er snarest fejl for bekreffte 'bekræfte' 1640:235.

beskrive (beschreffuit) 'udfærdige skriftligt' 1636:2 o.s.v.

beskyldning 32.

beslå (en beslagen schrin) 'forsyne med beslag' 1637:605.

besmitte 'snavse til' 1636:798.

bestandig i forbindelsen være bestandig 'vedkende sig' 1636:
107 o.s.v.

bestille bruges bl.a. i følgende betydninger:

- 1) (for hueß ieg haffuer hafft med hanom att bestille)
'(have at) gøre (med)' 1638:207.
- 2) (der di haffde affrøgt oc bestiltt) 'ordne (fær-
dig)' 1640:50.
- 3) (bestille for retten) 'forelægge' 1636:551; 1637:
381; 1640:182, 271, 641.

bestilling (i deriß hoßbonz bestilling) 'tjeneste' 1636:462.

bestå 1) (di penge ... schal bliffue bestaaendis) 'stå, bero'
1639:253.

2) (wonde oc bestod) 'vedkende sig' 1637:8 o.s.v.

besuergiß er besværes 1639:35.

besvære 1) (besuergiß) 'tyngø økonomisk' 1639:35.

2) (OJ schal haffue besuergget sig att tilstede hanom ...)
'vægre' 1638:405.

besværing (besuering) 'klage' 1636:335.

besynderlig (besønderlig) 'især, specielt' 1636:798; 1639:158.

- besynderlighed i forbindelsen i besynderlighed (oc ieg [d.v.s. præsten] hanem i besynderlighed paa mit embeds wegne betiente) 'specielt' 1640:607.
- besøge 'anmode' 1636:34 o.s.v.
- besynderlig(hed) se besynderlig(hed).
- betenckende se betænkende.
- betiden i forbindelsen god betiden 'i god tid, tidligt' 1640:290, 485.
- betænkende (formedelst fougden i sine dome kunde haffue betenckende) 'betænkelse, skrupler' 1639:indl.
- bevare sig med 'befatte sig med, have del i' 1640:432.
- bevilling (beuilling) 'samtykke, tilladelse' 1636:323 o.s.v.
- bevis (breff oc beuiß) 'skriftligt vidnesbyrd' 34-39; 1636:95; 1637:50.
- bevismangel 39.
- bevispligt 39.
- bi 358.
- bibelcitater 560.
- bie (der som hand wille bjie hanem, da wille hand giffue hanem rentte) 'give respit' 1640:695.
- bied se bed.
- bielckbond, -hoed se bjælkebånd, -hoved.
- biering se bjerging.
- billig (billig kost oc thering) 'rimelig' 1636:245 o.s.v.
- bimpel (bempel) 'lille tønne eller trædunk' 1636:461.
- binde ind (I wil binde mig saa hortt ind paa sønderside) 'spærre inde' 1639:568.
- bing (binge) 'kasse eller kiste til opbevaring af mel, korn o.l.' 1636:702 o.s.v.
- bislag (bjslaug omkring steenene [d.v.s. møllestenene]) 'skodder, træopbygning' 1637:82.
- biskop 500.
- bistok (bjstock) 'bistade (i udhulet træstamme)' 1637:629, 800 o.s.v.
- biug- se byg-.
- bivirke (bj uircke) 'bistade' 1640:381.
- bjerge (bierger oc bruger for:ne gaard) 'ernære sig ved' 1640:419.
- bjerging (nering oc biering) 'underhold' 1639:184.
- bjælke 253.
- bjælkebånd (bielckbond) 'trækonstruktion som forbinder bjælkeværk' 1637:82.

- bjælkehoved (bielckehoed) 'den del af bjælken, som rager frem af muren' 1640:211 o.s.v.
- blad 'bordplade' 1637:320; 1639:196, 447.
- blakhjelmet (blackhielmitt stud) 'grå med hvidt, hjelm lignende aftegn på pande og kinder' 1638:150 o.s.v.
- blakhudet (blackhuet quie) 'med grålig hud' 1636:128 o.s.v.
- blakke (blacke) 'blakket ko' 1639:455.
- blakket (blacket wngnød) 'grålig' 1636:103 o.s.v.
- blaklændet (blacklændet stude) 'med grålig lænd' 1636:102.
- blakstjernet (blackstiernet koe) 'grå med hvid plet i panden' 1639:227.
- ble (blaargaarns blæ) 'lagen' 1637:340.
- blendkorn se blændkorn.
- blodsforvandt 'blodsbeslægtet' 1639:139.
- blok (bloch) 'kort agerstykke' 1636:30 o.s.v.
- blæ se ble.
- blændkorn (blendkorn) 'blandsæd, byg og havre' 1640:28.
- bløde 'morads' 1636:798 o.s.v.
- blå (blaa stud) 'mørkfarvet, sort' 1639:286.
- blår (blaa) 'affald fra hør eller hamp' 1636:102.
- blårgarn (blaa garns lagen) 'garn spundet af blå (se ovf.)' 1636:102 o.s.v.
- bo 1) (boe oc boeschaff) 'indbo, bohave' 1633:362.
2) (boen) 'persons samlede (evt. efterladte) ejendom' 1636:261 o.s.v.
- boeffue er fejl for boehaffue 'bohave' 1639:366.
- boend(-) se bånd(-).
- boes se bås.
- bofasthed 239.
- boffuer se bue.
- bog (effter bogs liudelße; emeden hindis bog stander wed fuld macht) 'regnskabsbog' 38, 618; 1636:353; 1637:2, 334. Jfr. bøger.
- boget(t), boghed, boghued er boghvede 1636:15 o.s.v.
- boghvede 324.
- boghvederugager (boghued roug ager, bogett rug ager, bogett roug) 'rugager, som tidligere har været dyrket med boghvede' (?) 1637:223; 1640:296, 470, 503.
- boghvedesæd 320.
- boiß se bås.

- ol 1) (boel oc wering) 'bolig' 251; 1636:175 o.s.v.
 2) (1 gaard oc 1 boel) 'landbrugsejendom, der er større end et hus, men mindre end en gård' 251; 1636:125 o.s.v.
- ol se også bul.
- oldet 'med hvid streg midt over livet, fra ryggen og nedad' 1636:532; 1638:416.
- olighed (wering oc boelighed) 'bolig' 1636:313 o.s.v.
- oligtekstiler 611.
- olsfolk (boelß oc gaadhuß folch) 'beboere af et bol (2)' 1639:57.
- olster 'tykt, i almindelighed stribet (linned)stof til dyne- eller pudevær 1636:102 o.s.v.
- omb er bom.
- omnesi (bommerßi) er en slags tykt bomuldsstof 1636:23 o.s.v.
- omærker 524.
- onde se bund.
- ondeager (2 gode englaß hiø, saa store som en bondeager, d.v.s. som hvad der kan høstes på et engareal så stort som en b. (?)) 'den mindste dyrkningsenhed i fællesskabet' (?) 1638:250.
- ondesoldater 480.
- ondiß er præsens participium af bo 1637:233.
- oratt se barat.
- ord i forbindelsen være om bords 'trænge ind på' 1636:467.
- ordag se bårdag.
- orde 611.
- orde (quind thrøye met fløyels borer paa; en sadens schiort med en bore om) 'bort, kant' 1637:691; 1640:574.
- ordkrans (bordkrands) 'metalring til at anbringe varme gryder o.l. på' 1636:702.
- ordskik 574.
- ore se borde.
- orgekorn 'kornafgift til herregård (slot)' 1637:487, 586; 1640:686.
- orgen 'sikkerhed' 56; 1636:23 o.s.v.
- orgeri (borgerjett i Warde) 'borgerskab' 1639:317.
- ortlejelse (agers oc engs bortleyelse fra sin gaard) 'udlejning' 1637:296.
- ortminde (sold eller bortmindet) 'få til at afstå ved mindelig overenskomst' 1636:284; 1640:295.
- orum se børren.

- boskab (boeschab) 'indbo, bohave' 1636:30 o.s.v.
- botoft (HSs egen boetoft) 'grund for bebyggelse' 1638:467.
- boulen se bøjle.
- bradtz kiertte er måske fejl for pradtz kiertte se præsekarte.
- brast (staa last oc brast) 'skade', d.v.s. 'dele byrde og skade' 1636:112.
- brastholden 'brøsthølden; som føler sig uretfærdigt behandlet' 1640:323.
- breck se bræk.
- bredde 1) (en bred paa Grønmeede; HH fattis i hanß brede en schar) 'agersbredde' 1638:447; 1639:516.
- 2) (udj bredden i samme kundschab) 'margin' 1638:238.
- bredelse 'bredde' 1636:587.
- breffue, breffuißer se brev, brevviser.
- brend se brændt.
- brending se brænding.
- brev (breffue) kan bl.a. betyde 'gælds-brev' 1638:5.
- breve 38, 618.
- brevpenge (breffpending) 'betaling for udstedelse af dokument' 4; 1636:137 o.s.v.
- brevviser (breffuißer) 'overbringer af et brev' 1636:17 o.s.v.
- brikke (en spand met bricker udj) 'trætallerken' 1637:373.
- briksdør (brixdøren) 'dør mellem kirkens skib og kor' 1638:405.
- bro 104, 463.
- bro latter er brolægter 1636:431.
- bropenge (bropending) 'afgift for færdsel over en bro' 663; 1636:394 o.s.v.
- bropæl (warbel thil hans bropeel) 'bopæl' 1637:53, 241.
- brue (bru oc bage) 'brygge' 1636:801 o.s.v.
- bruehus 'bryggers' 1640:211.
- bruekar 'bryggekar' 1637:112.
- bruekedel 'bryggekedel' 1636:102 o.s.v.
- brueredskab 'bryggeredskaber' 1640:144.
- bruge ud (it støche Æaadlan att bruge wd) om et areal 'bruge til det er udpint (uden at lade jorden hvile)' 1637:566; 1638:213, 250; 1640:202 o.s.v.
- brunblisset (brun bleßit) 'brun med lys plet på forsiden af hovedet' 1636:102 o.s.v.
- brunboldet 'brun med hvid streg midt over livet og nedad' 1636:191.

- brunstjernet (brun stiernit gielding) 'brun med hvid plet i panden' 1636:102 o.s.v.
- bryde 1) (den sønderst ager, som [wor] brøtt) 'opbryde, opløje' 1637:247.
- 2) (brøtt thil huorgierning; hueß der brydeß i byen, schal wdpanttis) 'forbryde sig, forse sig' 1636:452; 1638:226.
- brygge (den flod, som haffde lagtt den bryge, som da laae ...) 'ophobning af sand o.l.' 1640:56.
- bryggende (brøgen oc bagen) 'brygning' 1637:522.
- bryggers 254.
- bryggerstøj 614.
- brygning 384.
- bryllup 85, 504, 571.
- bryllupskost (brøllupskost) 'bryllupsgilde' 1636:802 o.s.v.
- bræk (det schade, breck oc wanføresßel hand haffuer i hanß been) 'skade' 1640:187.
- brændevin 389.
- brænding (brænding aff thorffue oc klyne) 'brændsel' 1637:860.
- brændsel 256.
- brændsvin (1 brend suin) 'brændemærket svin' 1636:533.
- brød (en erlig brød) 'tjeneste, levebrød' 1638:550.
- brøde (mit paa samme ager wor en brøde) 'opbrudt, opløjet jordstykke' 1640:529.
- brødhække 'træstativ med hylder til at gemme brød i' 1640:503.
- brødrive 'rivejern' 1637:350.
- brøgen se bryggende.
- brøllupskost se bryllupskost.
- brønde 259.
- brøst (huer gang, deriß brøst ... findis) 'fejl' 1639:57, 467.
- brøstfældig 'forfalden, som trænger til reparation' 1639:327.
- brøtt se bryde.
- bucke kyd se bukkekyd.
- bud (hendiß wise bud) 'person, der optræder som befuldmægtiget på en andens vegne' 1636:35 o.s.v.
- buddike (buddick) 'æske med låg' 1640:306.
- buddreng 'dreng eller karl, der bruges som bud' (?) 1639:84.
- bue (boffuer til wderhiul) 'hjulfølg' 1637:82.
- bukkekyd (bucke kyd) 'kyd af gedebuk' 1637:511.
- bul (1 gammel bol) 'ærmeløs trøje' 1637:23, 373.

bund i forbindelsen i bund (udj bonde) 'i bund og grund, fuld-
stændigt' 1638:214.

by (faar oc by) er bier 1636:159.

byde 1) (bødet penge) 'tilbyde' 1639:457.

2) i forbindelsen byde sig i rette 'tilbyde (at stille sig
til rådighed for retsforfølgning)' 1636:70 o.s.v.

byg 324.

bygandet (biug andet) 'forpløjning bevokset med byg' 1638:419;
1640:598.

bygblok (biugblock) 'blok (se ovf.) bevokset med byg' 1640:503.

bygfældig (bygfældig met thømmer oc thag) 'brøstfældig, forfal-
den' 1637:82.

bygge (sb.) (huße oc bygge) 'bygning' 1636:769 o.s.v.

byggested (byggested) 'mindre gård' 251; 1636:684.

bygninger 105.

bygningdele 253.

bygningmaterialer 253.

bygstubager (2 biugstubager) 'stubmark hvor der har vokset byg'
1640:527.

bygsæd 320.

bymænd 230.

bystævne 170.

bytoft (bytofft) 'areal nærmest byen' 1637:741.

bytte 126, (af dyr) 368.

bækken (becken) 'aflang metalbeholder' 1640:606.

bækmund (Ølou beckmund) 'udløb, munding af bæk' 1638:467.

bælter 623.

bænke 255.

bænkekiste (bencke kiste) 'kiste der også bruges som bæk'
1636:532.

bære i forbindelsen bære lod på (schal huer gaard altid tage
sin lod, som hand tog det første, dj baar lod paa)
'kaste lod om' 1637:173.

bæretransport 467.

bæsling (1 beßeling i kuhußet) 'skillerum mellem to båse'
1640:186.

bæslingstage (besling stage) 'stolpe i bæsling (se ovf.)'
1639:412.

bød se byde.

bøde (dj bøgtte samme seck) 'reparere' 1640:399.

bøder 143, 174, 310.

- øgefjæl (1 1/2 thyltt bøge fieler) 'bræt af bøg' 1637:82.
 øgening er bygning 1636:226 o.s.v.
 øger 527, 618. Jfr. bog.
 øgeskarv (bøgge scharffue) 'skarv (se ndf.) af bøg' 1640:432.
 øgtte se bøde.
 øjle (boulen [på en dør] wor synder hugen wed neder ende; den bøy l som den [en dør] haffde hengdt udj neden til) 'dørhængsel, som dørstolpen drejer sig i' 1640:432, 492.
 ømring 'ring på plovåsen (bømmen), hvorigennem den lænke, der forbinder forplov og bagplov, er ført' 1640:381, 542.
 ømtiste (bagploug med iernn oc bømtiste) er fejl for bømkste 'lænke af ring på plovåsen (bømmen), som forbinder forplov og bagplov' 1640:503.
 ørn 87.
 ørnepenge (børnpending) 'umyndige børns penge' 1638:48 o.s.v.
 ørren (en borum greiß) 'så meget som man kan bære på én gang' 1636:590.
 øssehus (bøßehuß) 'bøssehylster' 1636:76.
 østekedel (bøstkiel) 'kedel til at koge skinker i' 1637:535; 1640:143.
 åde (PS schulle iche haffue baade aff den winde) 'fordel, gevinst' 1637:441.
 ånd (thil 2 døre [mangler] ... iern thil boend) 'dørbånd, bjælke, som dørstolpen er fastgjort i' 1637:82.
 åndkniv (boendkniff) 'kniv brugt ved tildannelse af krunt træ, f.eks. tøndebånd' 1636:702.
 årdag (baarddag, bordag) 'slagsmål' 70; 1636:86 o.s.v.
 åre (baar westen oc norden HT's thobt) 'båreager' (se ndf.) 1638:487.
 åreager 'ager uden korn, udlagt til græs' 1640:454.
 ås i forbindelsen til bås med (føde ... til boiß met; stander til boeß med) 'som modtager samme pasning som' 1638:221; 1639:139.
 åse 257.
 - se også k-.
 etterie se kætter.
 itere (citere oc steffne) 'stævne' 1636:433.
 retter se kreatur.

- dag 1) (huor lang dag hand wille haffue) 'frist, henstand' 1637:396, 668; 1639:36, 199.
- 2) i forbindelsen i dag 8 (14 o.s.v.) dage 'i dag for 8 (14 o.s.v.) dage siden' 1638:114 o.s.v.
- 3) er fejl for dig 1639:379.
- dagens inddeling 690.
- dale 200.
- dannemand (dannemend) 'pålidelig, agtværdig, hæderlig mand' 600; 1636:1 o.s.v.
- debel (den debel mod aæn) 'vandhul, vandfyldt lavning' 1640:226.
- decanus 'domkapitelforstander' 1638:645.
- dechen se dækken.
- deel(e)- se del(e)-.
- degelballe se dejnballe.
- degen 'kârde' 1637:519 o.s.v.
- degenkorn se degnekorn.
- degen rentte se degnerente.
- degen throu se dejntrug.
- deger 'antal af 10 (huder, skind)' 1639:533.
- degne 503.
- degnekorn (degenkorn) er en kornafgift til degnen 1637:621.
- degenerente (degen rentte) er en pengeafgift (i købstæder) til en degn (i stedet for korn) 1636:178.
- dejnballer (degelballe, dein bale) 'balje til dej' 1636:802; 1637:350; 1640:42.
- dejntrug (degen throu, deinthrou) 'trug, hvori man ælter dej' 1636:102, 315 o.s.v.
- dele (sb.) (deelle) 'rettsforfølgning' 1636:17 o.s.v.
- delefoged (deelefougett) 'foged, der rettsforfølger på sin husbonds vegne' 3, 471; 1636:indl. o.s.v.
- deler se delle.
- delesbekostning (deeliß bekostring) 'sagsomkostninger' 1636:31.
- delesvidne (deelißwinde) 'skriftligt vidnesbyrd om dele (se ovf.)' 1636:31 o.s.v.
- delle (deler, deller) 'planke' 253; 1636:102 o.s.v.
- dem(m)inger se dæmning.
- den (sb.) se dænd.
- den er i 1637:112 den eneste pige.
- der betyder bl.a. 'deres' (all der tuistighed) 1640:551.
- derhos (der hoß) 'derfor' 1636:335.

les (deß leilighed) er dets 1639:397 o.s.v.

lesimidlertid (dis medler tid, dis melder thid) 'den mellemlig-
gende tid' 1636:433, 453 o.s.v.

let betyder bl.a. 'at' (jysk te) 1636:3 o.s.v.

lielle se dele.

lige 'vold, der tjener som hegn' 212; 1636:115 o.s.v.

ligefod (PH ... haffuer ... støt hinder ned imod en digfoed)
'agerren' 1639:288, 289.

ligegrob (dig grob) 'grøft lands dige (se ovf.)' 1636:328 o.s.v.

ligelykke (boetobt, som er lugt met digelyche) 'dige' (se ovf.)
1638:467.

lisk (side thil dug og disk) 'bord, der spises ved'. Hele ud-
trykket: 'forsyne med kost' 1636:745 o.s.v.

lis melder (medler) thid se desimidlertid.

loen er dun 1636:414 o.s.v.

lole (imellom duol oc gamell merck) 'skelmærke i form af op-
skårne græstørv' 1638:360; 1639:316, 380, 516.

lom 1) (itt dom datteritt den 20 decembriß) 'skriftlig domsud-
færdigelse' 1639:13.

2) i forbindelsen stå for dom 'ret, domstol' 1636:7 o.s.v.

lomkapitler 518.

lomme 43.

lompunge 'afgift for dom' 4; 1639:286.

loun er dun 1637:350.

lorab 70.

loravtønde (drau thønde) 'tønde, hvori der samles mask til foder-
brug' 1636:704; 1640:503.

lorajlsdug (dregelßdug) 'dug af drejl, mønstret lærred' 1637:
109 o.s.v.

lorajlsskivedug (dregels schiffue duge) 'borddug af drejl, møn-
stret lærred' 1637:535.

lorang (udj nogle drengis paahørelße) 'tjenestekarl' 1636:600;
1637:732; 1638:429, 432.

lorangeskat (suend oc drenge schatt) 'landehjælpskat udredt af
tjenestedreng' 1637:732.

lorrettferdig se drætfærdig.

lorift (drøfft) 'drivvej' 1636:112 o.s.v.

loriftekvæg 366.

lorikkelag 591.

lorikkevarer 389.

lorive (naar sagen er dreffuen til landsting) 'behandle og videre-
føre' 1637:599 o.s.v.

drætfærdig (drættferdig plougstud) 'stærk nok til at trække'
1637:675.

drøbttrou se drøftetrug.

drøff er præt. af drive 1636:15 o.s.v.

drøfft se drift.

drøftetrug (drøbttrou) 'trug, hvori kornet renses (drøftes)'
1637:23 o.s.v.

dualde se dvæle.

dudsøl se dusøl.

dug se under disk.

duge 611.

duol se dole.

dusøl (druchet dudsøl) 'øl som man drikker dus i' 1638:428.

dvæle (præt. dualde) 'tøve, nøle' 1636:369.

dyb (dybett, som liger til mitt strømme til W.) 'sejlløb' 1640:
564, 565.

dygtig 1) (deriß marck er iche dychtig til haure) 'egnet, anvendelig' 1637:252.

2) (naar ... koe iche kand were døchttig lenger) 'produktiv' 1638:497.

dyner 611.

dyr i forbindelsen saa dyre 'til en (bestemt) pris' 1637:28,
427; 1640:245..

dækken (dechen) 'sengetæppe' 1636:702.

dæmning (dem(m)inger) 'dæmning' 1636:335.

dænd (all den oc whumbsk, som rinder aff tagett) 'dyngge, klump (tang, græs o.l.)' 1639:328.

døchttig se dygtig.

død (adj.) 1) (en død wircke) 'ubeboet' 1637:629.

2) (død oc machtløß) 'fuldstændig ugyldig' 1636:40
o.s.v.

død (sb.) 550.

dødsbo 92, 97.

dødsfald 555.

dørnsk (dørnschen, dørnesch) 'opholdsstue' 1636:702; 1640:58.

dørstænger (1 dørstenger aff stuedøren; bege dørstenger, som samme dør haffde hengd udj) 'dørkarm' 1638:220; 1640:180

dørtræ 'dørtrin' 1640:432.

dåb 504.

- e er foransat artikel i affe grob 1639:423. Jfr. i ndf.
- echte se ægte.
- ect betyder etcetera 1640:7.
- ed 34.
- efterjævne (it grøbtt, som wor ... nedsløbt oc effter ieffnitt
'udjævne, tilkaste' 1637:25, 250.
- efterkorn (effterkorn) 'de letteste og dårligste kerner, som
ved "kastningen" falder nærmest avnerne' 1636:417.
- efterlade (da wille hand effter lade det, som bleff thiloffuerß
'eftergive' 1637:115.
- efterlukke (hand haffuer epterlugt weyen) 'spærre' 1638:433.
- efterlysning 21.
- eftermiddag 572.
- eftermål (til ... schade oc eptermaall) 'retsfølgelse'
1640:484.
- eftermålsmand (rette efftermaalßmand) 'retsfølger af drab'
1637:433, 922.
- eftersom (oc fordiette diße ... for deriß faldsmaall efftersom
di tilforne er fordiettt for hoffuidsagen, for di iche
wil holde Starup brou wed machtt, efftersom di er til-
dømbt) 'således som' 1640:108 o.s.v.
- efterstelde 'bagaksel på hjulplov' 1637:53; 1638:150.
- efterstå (sin epterstandendis rentte) 'restere' 1637:68.
- eg se æg.
- egeark (2 ege arcke) 'mindre kiste af eg' 1637:373; 1639:447.
- egebing (jege bing) 'bing (se ovf.) af egetræ' 1636:532.
- egeblad 'bordplade af egetræ' 1637:396; 1639:447.
- egebul (ege bolle) 'planke, bjælke af egetræ' 1637:82.
- egefjæl (jege fieler) 'bræt af egetræ' 1636:150.
- egelejrre (jege leirer) 'lejrre (se ndf.) af egetræ' 1636:324.
- egemurrem (ege mur rømme) 'den øverste vandrette egetræsbjælke
i et bindingsværkshus' 1639:334.
- egesparre (jege sparer) 'lettere, forholdsvis smalt stykke tøm-
mer af egetræ' 1636:129.
- egne (vb.) (egner oc bør) 'sømme sig for' 1636:801; 1639:349.
- egtte se ægt.
- ejermand (eyrmand) 'lodsejer' 1636:112.
- elgshud (leder elßhud) 'elsdyrsskind' 1638:356, 372.
- elne (en elne klede) er snarest fejl for alne 1640:28.
- elßhud se elgshud.
- embede (schreder embeid) 'håndværk' 1638:462.

embedsmænd (kgf.) 471.

enchende se enkende.

end (der wor graffuett 200 læß tøre oc ind flere) 'endnu'
1639:317.

ende (giører nu en fuld ende ... med den schatt) 'afgørelse'
1638:207.

endelig 'definitiv' bl.a. i forbindelsen endelig dom 'som ikke kan ankes' 1636:74 o.s.v.

endluct se indelukke

enfoldig (enfoldig suar) 'jævn, simpel, ukompliceret (om læg-folks formulering)' 1639:323 o.s.v.

engbede (engbeede) 'græsningsareal i eng' 1638:361.

engdige (den schaar paa engdigen) 'enggårde' 1637:442 o.s.v.

enge 100, 215, 217, 326.

engebro (den første enge brou) er et stednavn 1638:359.

engelsk (engelste) 'engelsk klæde' 1636:770; 1639:301.

enghale 'strimmel eng' 1640:511.

engkrog 'eng på (f.eks. på grund af åløb) kroget areal' 1639:375.

englaß hiø, englaß mersk hiø er læs (marsk)enghø 1638:250;
1639:447.

engmærke (den anden sag ... om den engmerck) 'grænsemærke mellem enge' 1637:753.

engslæt (engslett) 'høhøst i eng' 1640:45.

engtoft 'særejet areal i engen' 1636:115 o.s.v.

engæde (eng eede) '(ulovlig) opædning af græs på eng' 1636:625;
1639:466, 474.

enig (en enicken dag) 'eneste' 1640:631. I forbindelsen eniger ed 'ed som aflægges af en person uden mededsmænd'
1638:394, 403, 444; 1639:352.

enkende (thiffue enchende rixdaller) 'enkelt, hvis værdi kun er enheden en gang taget' 1640:135, 525.

enlig 'i enighed' 1636:32 o.s.v.

ens i forbindelsen til ens (til enß worden) 'enig' 1638:499;
1640:430.

ensom 1) (ensom tofft, eng, marck) 'privat' 1636:112; 1639:375;
1640:382 o.s.v.

2) (ensom eed, ensom widne) 'uden deltagelse af andre'
1639:201, 617. Jfr. enig.

enten (paa entten sider) 'en af to' 1637:507 o.s.v.

entholde sig 'afholde sig fra' 1638:214.

epter- se efter-.

- c (er huem samme wering besidendis worder) er fejl for e ('hvem der end ...') 1638:665.
- agte (di erachtter ... att ...) 'mene, anse' 1640:484.
- aklære sig (hueß hand sig her imod kand haffue met att er-chlere) 'rense sig, retfærdiggøre sig' 1638:42 o.s.v.
- alange (icche ... ringer taxerit ind hans giæld ... kand erlange opløbe) 'nå (at løbe op i)' 1639:334.
- aledige 'fritage' 1640:293.
- alig se ærlig.
- alige er erlægge 1639:19.
- alrørige se ærerørig.
- alchett se æske.
- alchening(s-) se æskning(s-).
- alrmend se ejermand.
- ar (du faar altid oc gøgeler) er farer (rundt) 1638:453.
- ar (senge kleder, faar, tin ...) er sikkert fade 1639:552.
- are- se fore-.
- de 613.
- aderskab 87.
- dkrans 'krans til at sætte fad på' 1637:373, 605.
- ffn se favn.
- g 'den flade eller det dertil svarende rum, der ligger mellem to lodrette vægstolper eller to tagspær i et bindingsværkshus' 671; 1636:30 o.s.v.
- ld (nordist i falden) 'samling af enge eller agre' 1638:213; 1640:511.
- lde til (samme bøder wor falden til hanß hoßbond) 'tilfalde' 1638:620.
- ldsmål 'bødestraf, især for udeblivelse som vidne i retten' 143; 1636:81 o.s.v.
- lg (falle) 'pløjet grønjord' 1636:431; 1637:358; 1638:419.
- lsk 136.
- ld se finde.
- lge(r) se få.
- le kan bl.a. betyde (faer oc gick) 'gå, ske' 1636:369. (grand-sche oc fare) 1636:335 er antagelig fejl for forfare se ndf. Jfr. faar.
- lt (fart oc stj) 'passage' 1636:795.

- fast 1) (en euig, fri, fuld oc fast affkald) 'forpligtende'
1637:30 o.s.v.
- 2) (løbe fast) 'stærkt' 1640:535.
- fattigdom 80.
- fattigfolk 605.
- favn (faffn) er et rummål, egt. om et rum af tre alens højde
og bredde og 1 alens dybde 1636:97.
- federne se fædrene
- fee(-) se fæ(-).
- fejle (7 schar lang, som feilet aabod) 'mangle' 1637:770.
- felding se fælging.
- felditt se fælde.
- felitt se følge.
- fellig se fællig.
- fengbeligen se fængselig.
- ferdig se færdig.
- ferds se færd.
- ferle (ferle oc riiß) 'træstok med rund klump eller plade i den
ene ende, brugt som prygleredskab' 1638:132.
- ferne se fædrene.
- ferne arffue er fædrenearv 1639:323.
- fersk i forbindelsen på fersk fod 'straks' 1637:618; 1640:214.
- fersk gerning 35.
- feste(-) se fæste(-).
- festensøl se fæstensøl.
- fetalje (fetallie, fetalle, fitalle) 'føddevarer' 1636:102, 103
o.s.v.
- fieller er fjæl 1639:337.
- fier(d)ing(-) se fjerding(-).
- fierdting se fjerdeting.
- fifskaftstrøje 'trøje af fifskaft (et slags femskaftet tøj)'
1637:373.
- filsk (2 leß filsche) 'gammelt vissent græs' 1636:418 o.s.v.
- finde (præt. fand) betyder bl.a. 'dømme (til)' 1636:11, 1639:
32 o.s.v.
- firestuget (en firestuget eng) 'firkantet' 1637:522.
- firetråd (firetrade) er en slags uldent tøj, tvundet af fire
tråde 1636:403; 1637:692.
- fiskegård (fischegaarder) 'indhegning til fiskefangst' 1636:
309 o.s.v.

- iskendskarl (hanß fischendß karle) 'fisker(karl)' 1638:230, 442.
- iskeredskaber 337.
- iskeret 216, 286.
- iskeri 102, 337.
- italle se fetalje.
- iør er fjor 1636:431 o.s.v.
- jerdepartgårde 251.
- jerdeting (stande for deelle oc fierdting) 'fjerde og sidste ting for behandling af delemål (se dele ovf.)' 1640:480.
- jerding (fiering) er et rummål, 1/4 tønde 1636:95 o.s.v.
- jerdingkar (fieringkar) er et kornmål, 1/4 skæppe 672; 1636:80 o.s.v.
- jerdingkedel (fierding kiel) 'kedel som rummer en fjerding (se ovf.)' 1638:622; 1640:540, 541.
- jæle 253.
- lagtørsv (flaug thøre) 'tynd, bred tørsv' 1636:664 o.s.v.
- lecke se flække.
- ledføre 'overdrage sin ejendom til anden person mod at blive underholdt af denne' 1639:299; 1640:237.
- ledføring 78.
- ledføringsvidne 'vidnesbyrd om fledføring (se fledføre ovf.)' 36; 1640:236.
- leskbøste se flæskbøste.
- littig (flittig opsiøn, offuerslag) 'omhyggelig' 1637:889; 1638:220, 452.
- lod bruges bl.a. (den store flod) i betydningen 'stormflod' 1637:190, 529.
- lodsted 'sted hvor mølledammens opstæmmede vand står' 1637:353.
- lodthillen se flådtilje.
- loret (en florett(s) lue) 'floretsilke, simpel silke' 1640:33.
- luks (noget grøn iord wor flux aff ett) 'næsten' 1637:394; 1638:597; 1639:375.
- ly 1) 'skaffe, give' 1636:30 o.s.v.
- 2) (samme ager iord ... schal ieg fly med mog agen) 'forbedre, berede' 1640:716.
- 3) (der som du flyr iche [en fjæl på en grob] paa, da schal ..) 'sætte i stand, reparere' 1639:423.
- lytning 238, 314.
- lække (att flecke it par strømper) 'reparere' 1637:160.

- flæskebøste (fleskbøste) 'skinke' 1637:38; 1640:508.
- fløtt er præteritum af flytte 1637:912.
- flådtilje (3 hammer under flodthillen) 'tværtræ, som flåddet, fjælene under møllehjulet, som danner rende til vandet, er fastgjort på' 1637:82.
- fod i forbindelsen på fersk fod se fersk ovf.
- foder (foer, fuor(ett); øxen ... brugte hand ... paa sin fuoder (d.v.s. med eget foder)) 'foder, æde' 324; 1636:770; 1638:61 o.s.v.
- foderhavre (fuoderhaure) 'havre til fodring' 1637:109; 1638:151.
- foderløn (fuor løn) 'betaling for opfodring af husdyr' 1637:107.
- fodernød (fornød) 'stykke kvæg, som fæstebonden skal fodre for herremanden' 1640:82.
- fodring (fuoring) 'foder' 1636:61 o.s.v.
- fodtøj 624.
- foer se foder.
- foged 309.
- fogedpenge (fogetpenge) 'afgift til ridefoged på 10% af en bøde eller af stedsmål' 1636:375 o.s.v.
- fokkemast (fuckmast) 'den forreste mast på et (større) skib' 1639:30.
- fold 'dyng' 1636:706.
- foldebænk (foldbenck) 'bænk, der kan slås ud som leje, slagbænk' 1636:702; 1637:109 o.s.v.
- folkehold 288.
- folkeløn (folckløn) 'løn til tjenestefolk' 1637:605, 800.
- for kan bl.a. betyde 'før' (en maanit for jul) 1638:7 o.s.v.
- forbrøtt er participium af forbryde 1637:571; 1639:57.
- forbud 1) (imod forbud) 'forbud' 54, 310; 1636:126 o.s.v.
2) (forbud oc clage winde) 'tilbageholdelse (af gods, penge til dækning af krav)' 54; 1636:768 o.s.v.
- forbudsseddel 'dokument, hvori forbud (se betydn. 2 ovf.) pålægges' 1636:392.
- forbudstingsvidne 'forbudsvidne (se ndf.)' 1640:172.
- forbudsvidne 'tingsvidne vedrørende forbud (se betydn. 2 ovf.)' 1637:343; 1638:389; 1639:285; 1640:278.
- forbydelse 'forbud' (se betydn. 1 ovf.) 1637:248, 660.
- forbygge (onde oc nedfaldene huße ... som ieg ... haffuer ladet forbygge) 'reparere, istandsætte' 1639:299, 345.
- fordele (fordielte) 'tiltale for retten' 1636:2 o.s.v.
- fordeling 50.

- ordragen (forligt oc fordragen) 'forligt' 1638:152; 1640:193.
- ordrikke (3 thønder øll, som er fordruchett) 'drikke op' 1637:320; 1640:28.
- ordrive (hans søn MJ haffde saa fordrøffuen hans fee) 'jage bort' eller 'drive over evne, drive hensynsløst' (?) 1637:675.
- oreholde (en breff, hand forholder hanem for paa 3 sldr., som er betald) 'forelægge som krav' 1639:31; 1640:582.
- orene (for enit oc forliigt) 'bringe til enighed' 1636:107 o.s.v.
- orestå (hun wilde ingen faare staa for den [en sæk]) 'indestå for, garantere' 1640:714.
- oret (fuoritt, furet) 'forsynet med for' 1637:23, 109 o.s.v.
- orfandis er præteritum af forefindes 1637:96.
- orfang (hender eller forfang) 'skade, afbræk' 1640:65.
- orfare (forfaare) 'undersøge' 1636:454 o.s.v.
- orfaring (kommer udj forfaring) 'erfaring' ('erfarer') 1638:214.
- orfinde 'tildømme' 1638:362.
- orfærdige (for ferdigis) 'istandsætte' 1636:319 o.s.v.
- orfølg(n)ing (forføllning, forføling) 'retsfølgelse' 1636:36, 130 o.s.v.
- orgive 1) (bleff HN forgiffuen ... att ...) 'foreskrive' 1637:222.
2) (effter forgiffne leilighed) 'fremlægge' 1637:318.
- orhal (uden all forhaall oc forhindring) 'opsættelse' 1639:19.
- orhindring 'skade' 1636:87 o.s.v.
- orholder se foreholde.
- orhverve (forhuerffuitt) 'erhverve' 1636:32 o.s.v.
- orhåbendes (hanß forhaabendis hustru) 'tilkommende' 1637:889; 1639:447; 1640:31.
- orjage (en hund som for iager deriß cretter) 'jage rundt med' 1639:529.
- orklare (tingsvinde ydermeere att for klare) 'oplyse, aflægge redegørelse for i retten' 1637:252 o.s.v.
- orkomme (affhende eller forkomme ... hindeß ... god eller godß) 'formøble, ødelægge' 1637:316 o.s.v.
- orkort se kort.
- orkranke (den wey ... wor omplougett oc for krenchett) 'ødelægge, tilintetgøre' 1637:342; 1638:431; 1639:522.
- orkøbe (hand bleff forkiøbt met den øg) 'købe for dyrt' 1639:23 o.s.v.
- orkøbsret 125.

forlagt se forlægge.

forleden 1) (sidst forleden, nest forleden) 'foregående' 1637:1, 26 o.s.v.

2) (34 aar forleden) 'for ... siden' 1639:299.

forlig 33, 163, 236.

forlov 1) (forloff) 'tilladelse' 1636:637 o.s.v.

2) (gangett udj for loff for) 'kaution' 1639:591.

forlover (forloffuer) 'kautionist' 1636:669.

forlovning (forloffning) 'sikkerhed, garanti' 1636:534 o.s.v.

forlovningsmand (forloffningsmend) 'kautionist' 1637:501.

forlægge (forleger, forlagt) 'ved tinglysning forbyde, nedlægge forbud mod brugen af' 1636:4 o.s.v.

forlæse 'læse op for' 1639:36.

forløbe (hand forløb hanß tro thieniste) 'løbe væk fra, flygte fra' 1639:183; 1640:148, 359.

forløfte (sb.) (forløfft) 'kaution' 123; 1636:193 o.s.v.

forløsning 'indløsning' 1636:5 o.s.v.

formaatte er præteritum af formå 1639:313.

formand (formends) 'forgænger' 1636:113 o.s.v.

formelde 'angive, tilkendegive' 1636:36 o.s.v.

formelding (tingsvidnis formelding) 'indhold' 1637:24; 1639:46.

I formene (paa ... sin hoßbonds wegne formeentte, att ...) 'mene' 1637:113 o.s.v.

II formene (formeent) 'berøve eller nægte én retten til, hindre' 1636:115 o.s.v.

fornemme (saa di aldrig haffde fornummitt til hinde ... ind hueß erligt ... kunde were) 'mærke, erfare' 1637:193.

fornehmelig (fornemligen) 'især' 1639:19.

forner er for nær 1639:42.

fornummitt se fornemme.

fornumstig (erlig oc fornumstig) 'fornuftig, klog' som led af titel 1636:229 o.s.v.

fornærmelser 73.

fornød se fodernød.

fornøden (att hun samme enge wor for nøden att wille lade bruge) 'nødsaget til' 1638:252.

fornødenhed 'nødvendighed' 1636:798.

fornøje 1) (fornøyer) 'godtgøre' 1636:31 o.s.v.

2) i forbindelsen være fornøjet med 'være indforstået med, finde sig i' 1638:14 o.s.v.

- rnøjelse (hans rede penge eller fulde fornøvelße) 'godtgørelse' 1637:631.
- rordne (som der til forordnitt er) 'bestemme' 1637:577.
- rordninger (kgl.) 475.
- rpante (hanß huße ... iche er ... for panttet) 'pantsætte' 1639:345.
- rpligt 'skriftligt eller mundtligt forpligtende løfte' 1636:229 o.s.v.
- rprang 'ulovligt opkøb eller salg før marked' 1638:60 o.s.v.
- rreb 'reb, hvormed læsset på høstvognen fastbindes fortil' 1637:350.
- rrejse (forreyßet ud ad landteholsten) 'rejse væk' 1637:821.
- rrette 'forelægge for retten' 1636:551.
- rrykke (forrøgt) 'fjerne' 1636:173.
- rschiff se forskiftet.
- rschylde se forskyldte.
- rse 1) (føde oc forsee) 'sørge for' 1636:39 o.s.v.
2) i forbindelsen forset udi ægteskab 'bortgiftet' 1638:342 o.s.v.
- rsegling (forsigling) 'gyldighedsbevis i form af segl' 65; 1638:1.
- rsett se forsæt.
- rsikring (FI loffuitt att giøre forsichring der paa ved tingsvidne) 'bekræftelse' 1638:666; 1639:234.
- rskiftet (forschiff) 'gjort uret ved et skifte' 1636:398; 1637:534.
- rskrivning (hans strenge forschriffning oc pante breffs indhold) 'skriftlig forpligtelse' 1639:81.
- rskyldte 1) (forschylde) 'gengælde' 1636:34 o.s.v.
2) (forschyltt) 'sætte i for høj skyld' 1636:730.
- rspilde (forspildis) 'gøre ugyldig' 1636:335.
- rstå 'forestå' 1638:452; 1640:274.
- rsuecket se forsvække.
- rsuolttten er forsulten 1639:412.
- rsvar (werge oc forsuar) 'beskytter, værge' 1636:7 o.s.v.
- rsvække (godß bleff forringet eller forsuecket) 'forringe' 1637:431.
- rsæt (it schrifftelige forsett) '(skriftligt) indlæg, fremstilling' 1639:45.
- rsætte (forsatt hanom en ... plougstud udj Orre klynemoeße) 'sætte over styr' 1637:675.
- rsørgelse 76, 78, 540.

- fortale (scheldet oc fortalde) 'bagtale, tale ondt om' 1640:38, 58, 357.
- forte (fuorte, foerte) 'pladsen foran landsbyens gårde' 220; 1636:530, 712 o.s.v.
- fortencht, fortенcke se fortænke.
- fortrykke (fortrøcher, fortrøgt) 'vægre' 1638:59 o.s.v.
- fortænke 1) (att hand hanom ... iche ville fortенcke) 'tage ilde op' 1638:405.
- 2) i forbindelsen være fortænkt (were aduard oc til fortенchtt) 'være parat til' 1640:624.
- fortøve (kornit ... iche til tredungs dag kand fortøffue) 'vente' 1640:430.
- foruaring se forvaring.
- foruart se forvare.
- foruden betyder bl.a. 'undtagen' 1637:82.
- for:uitt er forkortelse for forskrevet 'skrevet forud' 1639:60 o.s.v.
- foruids pantt se forvedspant.
- forundelse (till en forwndelße oc benaadings brug) 'gave, privilegium' 1640:484.
- forvare (foruart) 'holde aftale' 1640:714.
- forvaring (foruaring) 'mundtlig eller skriftlig garanti' 113; 1636:20 o.s.v.
- forvedspant (foruids pantt) 'pant som fortages, hvis det ikke indløses inden en fastsat, kortfristet termin' 127; 1636:582.
- forvende 1) (affhende, forkomme eller foruende) 'anvende' 1640:490.
- 2) (hand haffde ... forventet sig hanß rede penge) 'tilvende' 1640:516.
- forvilde (der wor hinder tuende breffue foruilt for) 'forvanske, gøre ukendelig' 1637:320, 849; 1638:648; 1639:601.
- forvinde (for windeß) 'overvinde' 1639:318.
- forvoget (boeschab ... wor megett forwogett, en partt wtienlig) 'medtaget' (?) 1637:122.
- forældre 87.
- forår 691.
- forårsage 1) 'foranledige' 1637:97; 1639:19.
- 2) (NN ... schal for aarsageß samme 1/2 gaard igien att stede oc feste) 'bevæge, bringe til' 1639:35.
- fosseri (foßerij) 'overmodighed' (?) 1636:494.
- foster (4 faar ... oc schal ... TL ... haffue foster oc vld aff denem) 'afkom' 1638:497; 1640:353.

- frafald (af sag) 33.
 frahånd (gaar frahaand for wognen; wed den frahaand side) 'til højre i tospand' 1636:102; 1640:714.
 frakomme (borttleye eller frakomme) 'skille sig af med' 1638:645.
 fralægge (fralege) 'afvise en beskyldning som uberettiget' 1636:283.
 framinde (hand haffde framindet NN sin wering) 'ved forlig (mindelig overenskomst) få til at afstå' 1637:465; 1638:213, 550; 1639:78.
 fravende (frauende) 'fratage' 1636:335.
 fred 56.
 fredløshed 149.
 fredsbrud 71.
 frembedre 'længere fremme' 1636:397 o.s.v.
 fremeschet se fremæske.
 fremfaren (fremfarne konger) 'afdød' 1640:401.
 fremgulv 'forstue' 1638:526; 1640:211, 353.
 fremkammer (sengekleder i fremkammer) 'kammer i forreste del af gården' 1637:373.
 fremlysning 21.
 fremme i forbindelsen sætte til fremme 'udskyde, udsætte' 1638:330.
 fremmede 81, 607.
 fremmer 'forreste' 1636:15.
 fremmøde 31.
 fremtarv (til gode oc fremtarff) 'nytte' 1640:687.
 fremæske (fremeschet) 'forlange fremlagt, fremkaldt' 1636:283 o.s.v.
 fri (en euig, fri, fuld oc fast affkald; it fritt schodsmaal) 'som er afgivet i frihed, uden tvang' 1637:30, 193; 1638:639 o.s.v.
 frifindelse 42.
 frihed (Warde frihed oc byfred) 'købstadsområde', måske specielt 'byfællid' (egt. om til købstad hørende skattefrit område) 1640:401.
 frihedsberøvelse 72.
 frihedspenge er en afgift, måske til erstatning af militstjeneste 480; 1638:199, 208; 1640:680.
 frilig 'frit, uhindret' 1639:200.
 fro(e)r er fråde 1639:379, 388.

- fromme i forbindelsen på lykke og fromme ([bier] schal stande der paa lykke oc fromme) 'i håb om fordel' 1638:550.
- fruerstue 'kvindernes opholdsværelse på slotte, herregårde o.l.' 1636:107.
- frøgæld (frøgiæld oc iseed) 'erstatning for udsæd' 1638:302, 364.
- frøløb (frøløff) 'kurv (løb) til frø' 1640:306.
- fuckmast se fokkemast.
- fuld (fuld oc fast affkald) 'med uindskrænket retsgyldighed' 1637:30; 1638:207 o.s.v.
- fulddreven (indtil [sagen] bliffuer fulddreffuen) 'færdigbehandlet' 1640:274, 297.
- fulde er præteritum af føle 1640:364.
- fuldgøre (fuldgiøre) 'stille økonomisk tilfreds' 1636:556 o.s.v.
- fuldkomme (att holde oc fuldkomme sin ... moder ... wed alle ord oc artichler) 'opfylde' 1638:310.
- fuldkommen (fuldkommen rychtt oc tiende) 'sikker, pålidelig' (?) 1640:87.
- fuldmagt 31, 131.
- fuldmægtig (fuldmichtig) 'befuldmægtiget' 31, 309; 1636:5 o.s.v.
- fuldnøje (fuldnøye rentten met hoedstoelen) 'fuldtud udrede' 1638:67.
- fund 110.
- fuoder(-), fuor(ett) se foder(-).
- fuoring se fodring.
- fuoritt se foret.
- fuorløn se foderløn.
- fuorte se forte.
- fure (vb.) (EJS ager wor furit oc plouget nogle omgang) 'danne plovfure' 1640:527.
- furer 215.
- furet se foret.
- fy(e)r- se fyrre-.
- fylde (fyllte) 'afgive fylding' (se ndf.) 1636:593; 1639:194.
- fyldest (tage fyldist aff sin pantt) 'erstatning' 1638:399, 511 o.s.v.
- fyldestgørelse (af pant) 128.
- fylding 'vidnesbyrd om, at (sandemands-, nævninge-)processen foregår og bringes til afslutning efter lovens forskrifter' 40; 1636:591 o.s.v.

- fyrreblad (fyrschiffue med ... fyre blad paa) 'bordplade af fyr'
1637:396; 1640:662.
- fyrrefjæl (fyrfielle) 'fyrreplanke' 1637:258.
- fyrreforklædning (fyre forkledning) 'fyrrefiner' 1639:463.
- fyrreskive (fyrschiffue) 'fyrretræsbord' 1636:702; 1637:23;
1638:151.
- fyrresparre (fyrspare) 'fyrrebjælke' 1639:334.
- fyrstje er fyrrestige.
- fæ (fee) 'småkvæg (får, geder og ungvæg)' 351; 1636:20 o.s.v.
- fædrene (ferne, federne, færne) 'hvad der stammer fra ens faders slægt' 1636:227, 532 o.s.v.
- fædrift (feedrøfft) 'drivvej for kvæg' eller 'græsningsareal'
213, 214, 220; 1636:115 o.s.v.
- fæfod i forbindelsen ligge under fæfod (ligendis wnder feefoed)
'ligge udyrket hen' 1637:116.
- fægang (feegang) 'drivvej for kvæg' eller 'græsningsareal'
1636:769 o.s.v.
- fæhus (feehuß) 'kostald' 252; 1637:800; 1638:416.
- fæhyrde (løne quhiørde ... saauel som feehiørde) 'hyrde, som vogter småkvæg og ungvæg' 1640:256.
- fælde (wandet wor feldett aff sin arildß rinde) 'aflede' 1637:
264.
- fælge under (møg ... wor wdagen oc wnder felitt) 'pløje ned'
1637:354.
- fælging (en støche møgeds rougsede paa felding) 'fælget (førstegangspløjet) jord' 1639:226.
- fællesret 111.
- fællig (frj fellig) 'fælled' 111, 214; 1636:114 o.s.v.
- fælligager (en anden kierffue fellig ager) 'fællesager' 1640:
170.
- fæmon (femon) 'kvæg' 1636:570 o.s.v.
- fængselig (JM fengßeligen vor anholden) 'som fange' 1639:194.
- fængsling 55.
- færd i forbindelsen til færds (were til ferds) 'oven senge'
1640:531.
- færdig (sa ferdig en hest) 'kraftig' 1640:630.
- færdsel 104, 460, 464.
- færne se fædrene.
- fæste (sb.) 1) (hanß festis fortabelße) 'fæstemål, fæsteforhold'
300; 1637:503.
- 2) (som rester aff festen) 'indfæstning, den afgift som betales af fæstebonden ved overtagelse af en gård' 1636:611; 1638:57; 1639:64; 1640:84.
- 3) (festen paa HMs werge) 'håndgreb' 1639:427.

- fæsteafgift 114.
- fæsteenke (feste encke) 'trollovet enke' 1637:412.
- fæstefortabelse 300.
- fæstegård 114.
- fæstemål 304.
- fæstensøl (festensøll) 'trollovelsesgilde' 1637:389.
- fæstepenge 304, 663.
- fæster 79, 114.
- føde (føde oc forsee) 'sørge for, give forplejning' 1636:39
o.s.v.
- fødenød (fødnød) 'stykke kvæg, der af en fæstebonde skal opfødes for godsejeren' 1639:75 o.s.v.
- følgagtig i forbindelsen være følgagtig (were fölgachtig) 'overdrages til, udleveres til' 1636:31 o.s.v.
- I før (adj.) 'i stand til at gå' 1636:799.
- II før (vb.) er præsens af føre 1639:45.
- føre sig ind (førde denem ind paa hanom) 'vælte sig ind på' 1636:301 o.s.v.
- førgetiffue er fyrretyve 1637:459.
- først i forbindelsen det første (det første hanß ... 15 aar er wde) 'så snart som' 1639:447.
- få (fange, fick, faa) 1) 'få, modtage' 1636:23 o.s.v.
2) 'give' 1636:30, 84, 101 o.s.v.
3) i forbindelsen få hverandre i håret 'komme op at slås' 1639:379.
- får 354.
- fåremærke 'ejermærke på får' 1638:277.
- fårestier 257.
- gaad- se gade-.
- gade 220.
- gadedige (gaaddigen) 'vold omkring landsbyen' 1640:193.
- gadeforte (gaadfuorte, gaadfoertte) 'den fællesejede jord foran landsbyens gårde og huse' 1636:565, 683 o.s.v.
- gadehus (gaad huß) 'jordløst hus i landsbyen' 251; 1636:125 o.s.v.
- gadehusfolk (gaadhuß folch) 'beboere af gadehuse' (se ovf.) 1639:57.
- gadejord (gaad iord) 'indhegnet areal, som ligger ud til landsbygaden' 1638:231; 1639:110, 309.

ammel bruges bl.a. således:

- 1) (tøre spider ... , som vor gamel graffuett oc some ny graffuen) 'tidligere' 1639:173.
- 2) (dett gammel iord, som kaldt Rønding) 'tidligere opdyrket (men senere opgivet ?)' 1637:173.

ammelhudet (en gammel huett qu) 'med gammel hud' 1636:532.

angboern er gangbar 1637:112.

angendearbejde (gangend arbeid) 'arbejde som udføres gående (modsat kørende)' 1640:213.

angslæde (gangslede, som di slaar taul met) 'lastslæde, rebslæde, slædelignende anordning, der skal holde tovet stramt under rebslåningen' 1639:515.

anteri 592.

arn 391, 620.

arnvindel 'redskab hvorpå det afhaspede garn vindes i nøgler' 1636:102.

aver 110, 576.

æder 365.

æhæng 1) (gehæng) 'sengeforhæng' 1637:528.

2) (gehæng) 'skærf, bærerem' 1637:299.

æmen (gemein) 'almindelig' 1636:335.

ængborn er gangbar 1636:570 o.s.v.

ænmål (tog TO ... wed gienmaall) 'genmæle, indsigelse, protest' 32; 1637:74, 98.

æst (70 leß mersk oc gest) 'gesthø' (se ndf.) 1637:605; 1640:32.

æsthø (6 laß gesthiø) 'hø på gest (det tørre, højereliggende land oven for marsken)' 1639:447.

æständig i forbindelsen være geständig (gestendig) 'vedkende sig' 1637:277 o.s.v.

ævalt (geualtt) 'vold' 1636:640, 796.

æværge (geuerge) 'våben' 1640:76.

æffsted se gjavsted.

æde (di gid iche veritt paa mad oc maall met oß; di gaad iche ett saa tielig) 'kunne, formå' 1640:32, 58.

æelde se gælde.

æeldener se gældner.

æelding se gilding.

æeld koe se gældko.

ængbarn er gangbar 1638:67.

ænmaal se genmål.

gielduer se gældvædder.

giesterj se gæsteri.

gilding (gielding) 'kastret hingst' 1636:60 o.s.v.

ginge er præteritum pluralis af gå 1636:84.

give bruges bl.a. således:

- 1) (2 kiør [har] giffuett blod) 'udsondre, afgive' 1637:606.
- 2) i forbindelsen give for (regenschab ... som PC gaff NM for) 'pålægge (at udrede)' 1640:533.
- 3) i forbindelsen give i hånd (gaff hanem ... den sag udj haand) 'overlade' 1639:390.
- 4) i forbindelsen give over 'overdænge' 1636:451.
- 5) i forbindelsen give til sag 'sagsøge' 1636:2 o.s.v.

giøde se gøde.

giøddland se gødeland.

giørn se gørn.

gjavsted (2 fag giaffsted) 'svinesti' 1637:800.

glarvindue 'glasvindue' 1640:432.

glippe (der som samme penge gliper) 'ikke blive betalt, ikke blive udredt' 1638:354; 1640:189.

god (sb.) (goed, gaard oc gods; guod oc giæld) 'gods' 1636:1; 1639:225 o.s.v.

god (adj.) 1) (den gode mand) 'anset' (i omtale af adelige) 1637:409 o.s.v.

2) (faa den kobe saa god igien, som den waar) 'i god stand' 1638:210.

3) i forbindelsen være god for, (være) så god som 'være værd' 1638:15, 211.

gode (hand fick ingen gode aff den; hielpe til gode) 'nytte' 1638:312, 315.

gods kan bl.a. betyde 'gård' (2 partt godtz) 1638:91.

godsejer 12.

godsige 'garantere økonomisk for' 1636:13, 226 o.s.v.

godtgørelse 132.

godvillig (dett igien att forschylde ieg stedtze vil findis goduilligen) 'villig' 1640:141.

graad, graade er participium og præteritum af gro 1636:627; 1637:827.

graffuen se gravende.

grande 'bosiddende mand i en landsby' 230, 235; 1636:73 o.s.v.

grandestævne (grandsteffne) '(lands)bymændenes retsforsamling' 235; 1636:27; 1638:226.

- grandevidne (wil giffue hanem hannß grand widne saauel, som hanß andre grander giort haffuer) 'vidnesbyrd fra bymand' 24; 1640:246, 607.
- gravende (den graffuen, som giortt er) 'gravning' 1639:318.
- greiß er græs 1636:449 o.s.v.
- greißøxen se græsokse.
- grimepenge (grimpenge) 'penge der gives som lidkøb ved hestehandel' 1639:162.
- grob (grob, grøb) 'grøft' 1636:389 o.s.v.
- græsning 361.
- græsokse (greiß øxen) 'okse opfodret på græs (modsat staldokse)' 1640:245.
- grøbbelspade (grøbel spade) 'lige arbejdsspade' 1638:601.
- grøbe 'grave grøft' 1636:433.
- grøfter 107, 212.
- grøn (grøn moeße, ager, iord, sader) 'græsbevokset' 1638:325; 1639:523, 529; 1640:32.
- grønager 'græsbevokset (i længere tid udyrket) ager' 320; 1636:115; 1637:342, 723 o.s.v.
- grøneng 'grønjord' (se ndf.) (?) 1636:397.
- grøngaade se grønnegade.
- grønning se grønning.
- grønjord 'græsbevokset jord, som henligger til græsning' 320; 1636:391 o.s.v.
- grønland 'jord, som lige er ompløjet efter at have været græsbevokset' 1636:30; 1638:236 o.s.v.
- grønnegade (grøngaade) 'græsbevokset vej' 1640:104.
- grønning (grønning) 'græsbevokset areal' 1640:351.
- grøntørv (grøn thøre) 'græstørv' 1639:316.
- grønvej 'græsbevokset vej' 1636:328 o.s.v.
- gråblisset (graablebet) 'grå med lys plet eller streg på forsiden af hovedet' 1636:191.
- grågeret (graagieritt) 'grå med en hvid streg fra lysken til ryggen' 1636:647.
- grågrimet (graagrimitt) 'grå med striber, streger, pletter i hovedet af anden farve' 1636:191; 1637:457.
- gråhjelmet (graahielmed) 'grå med hjelm lignende aftegn på hovedet' 1636:532 o.s.v.
- gråhudet (graahued) 'med grå hud' 1638:37, 222, 625.
- grålændet (graalendet) 'med grå lænd' 1636:3 o.s.v.
- grårygget (graarøget) 'med grå ryg' 1637:665.

gråspanget (graa sponget) 'gråbroget' 1639:463.

gråværk (graauerck) 'skind, især af egerens grå vinterpels'
1637:373.

gudspenge 'fæstepenge et tyende modtog, når det fæstede sig
bort' 1639:514.

gudstjenester 502.

guld 666.

gunstig (deris gunstige hoßbonds sigelße) 'velvillig, nådig'
(i omtale af og tiltale til højerestående personer)
1637:48 o.s.v.

gæld 91, 117-119.

gælde (arffue eller gielde) 'vedgå gæld' 1636:419 o.s.v.

gældko (giæld koe) 'goldko, ko som i længere tid går uden kalv'
1637:270, 350; 1639:552.

gældner (gieldener) 'skyldner, debitor' 1636:419 o.s.v.

gældsbrief 116.

gældssager 117-119.

gældvædder (gielduer) 'kastret vædder' 1636:15.

gårder 107.

gæs 356.

gæster 577.

gæsteri (giesterj) 'afgift i stedet for modtagelse og husning
af embedsmænd' 304; 1636:102 o.s.v.

gøde (giøde) 'gødning' 1636:177 o.s.v.

gødeland (giødland) 'gødet areal' 1636:802.

gødning 322, 364.

gøre til (han wille inttet giffue det paa dannemend [d.v.s. ef-
ter dannemænds vurdering], saa giorde di hanem intet
til) 'tildele' 1640:631.

gørn (ulden giørn) 'fint uldgarn' 1636:102 o.s.v.

gå findes bl.a. i følgende betydninger:

- 1) (denne deelle gick beschreffuit; denne winde gick;
der wor tingswinde epter gangen) 'forfyndes, bekendt-
gøres' 1637:445, 810; 1638:121.
- 2) i forbindelsen gå hen imod (rentte oc ... vnder-
holding schal gaa hen imod huer andre) 'gå lige op
med' 1640:508.
- 3) i forbindelsen gå om (att gaa om, hueß rett er) 'lade
ske, foretage' 1640:717.

I gårde 251.

II gårde (it gaarde, som schulle stømme paa mit hiø) 'gårde'
1637:534.

rdfred 'krænkelse af gårdfreden ved ulovlig indtrængen og overfald' 1636:539 o.s.v.

rdmand 'den ene bruger af en dobbeltgård, i skattemæssig henseende afhængig af den anden' 1637:118; 1638:379; 1639:329 o.s.v.

rdspladser 284.

rdsrum 'gårdsplads' 259; 1636:30 o.s.v.

rdsted 1) (gaardssteden nu wkiendelig) 'tomt' 1640:347.
2) 'sted hvor ålegård er placeret' 1638:429.

anbilcker er hanebjælker 1640:186.

artøy se haretøj.

en bielcker er hanebjælker 1640:230.

ærhammer se harehammer.

ff flod, hafffløden se havflod.

ffuer- se havre-.

ffuersuerge er formentlig fejl for offuersuerge 1637:113.

ger(-), hagre er havre 1636:556, 645 o.s.v.

ger mersk er formentlig et stednavn 1638:324. Jfr. dog marskhavre ndf.

lmfoder (halm fuor) 'halm som foder' 1637:109, 522.

lv i forbindelsen til halvt (di gieß, di haffuer hafft tilhaltt met huer andre) 'i fællesskab' 1639:596.

lvattende '17 1/2' 1639:491.

lvgård 'mindre gård, som skattetakseres til ca. halvdelen af en normal gård (helgård)' 251; 1636:125 o.s.v.

nborgertønde er et rummål, ca. 110 l 1637:373.

ame (hame(r)) 'åleruse' 1637:278; 1640:564, 565.

hammel (hamel) 'hammelstok (tværstang mellem dyr og byrde) og svingler (stænger til hestetræk fastgjort i hammelstokken)' 1636:315; 1637:156; 1640:42 o.s.v.

hammel (hiø oc hamel) 'hammelkorn' (se ndf. under hammelfodring) 1637:225.

hamelfodring (hammel fuoring) 'foder af hammelkorn (kernefast korn som byg, rug, sjældnere hvede)' 1636:417.

hamelreb 'skagle' 1640:306.

hamer (3 hammer under flodthillen; 1 hammer aff en weg wed kølen) 'tværbjælke' 1637:82; 1640:186.

hamesæt (hamsett) 'fangstindretning, bestående af pæle og de til dem fastgjorte hammer (se ovf.)' 1638:162.

hand- se hånd-.

handel 124, (med godstilliggender) 275, (med okser) 443.

handle sig (saa schrøbelig, att hand icke selff kand handle sig) 'klare sig' 1638:497.

hanep er hamp 1640:714.

hardelig 'meget, i høj grad' 1636:467.

hare(r) er harve(r) 1636:102 o.s.v.

harebul se harvebul.

harehammer (haerhammer) 'hammeren, hvormed leens æg udbankes på ambolten (haresteden)' 1637:109 o.s.v.

haren se harvende.

haretøj (en par haartøy) 'redskaber (harestede (ambolt) og harehammer) til at skærpe (hare) leens æg med' 1637:350 o.s.v.

harre er harve 1638:150.

hartad (hort ad) 'næsten' 1636:264 o.s.v.

hartkorn (hort kornn) er egentlig navn på den kornsort, hvori landgildeafgifterne ansattes, dernæst brugt som målestok for skyldsætning af jord 1636:533 o.s.v.

harvebul (it støche gamel harebul) 'træstykke, hvori harvens tænder er fastgjort' 1638:453.

harvende (alle hendis plougen oc haren) 'harvning' 1639:336.

hastig (hand ... optog det hastig oc ilde) 'heftig' 1640:58.

hastmodighed (sagt udj hastmodighed oc wbetencht vden aarsag) 'hidsighed' 1637:42; 1640:724.

hat 1) (1 hatt oc 1 spids) 'jernhat (en slags hjelm)' 1640:138.

2) (en brendeuin kiell met hatt) 'låg' 1636:702.

hauer- se havre-.

hauffuer se have.

haure- se havre-.

have (wogen med hauffuer) 'sidestykke på vogn' 1640:503.

haver 222.

havflod (storm oc haff flod; hafffløden) 'oversvømmelse forårsaget af havet, stormflod' 1636:212; 1640:56.

havre 324.

havremalt (hauer maltt) 'malt af havre' 1640:503.

havreskyld (hauerschylde) 'afgift i havre' 1640:470.

havresød (udj nest forleden haffueresed ... kiøbte NN en stud) 'tidspunkt for såning af havre' 320; 1640:644.

havretægt (haurethegtte) 'tægt (se ndf.) besået med havre' 1637:167.

- eder 200, 328.
- ederøgel hiede røgel 'røgel (s.d.) på heden' 1640:484.
- eecke se hække.
- eff(u)d se hævd.
- effued (en heffued saa god som 6 slette daller) er rimeligvis en form af høved 1638:452.
- egle 'redskab til hegling af hør eller hamp' 1637:373.
- egn 107, 212.
- egne (att hegne LS sin eng; att den [d.v.s. et dige] kunde hegne HNs kaal) 'sætte hegn om, danne hegn om' 1637:507; 1638:492.
- egned 1) (vere udj heffud oc hegnett) 'det at være indhegnet, indhegningstilstand' 1637:343; 1639:391.
 2) (deris techtter oc hegnit) 'indhegning, indhegnet areal' 1637:704; 1640:215, 487.
 3) (lege bedre hegnit paa) 'hegn' 1640:81.
- egnedstid (hegnids tid) 'periode, hvor de dyrkede arealer var indhegnet for at beskytte afgrøden' 1636:559 o.s.v.
- egtte se hægte.
- ellende (hellind) 'helbred' 1640:45.
- elligbrøde 519.
- elligdage 691.
- elligtrekongersdag '6/1' 1636:17 o.s.v.
- ellr er heller 1639:210.
- elmis (thou gamel brun øg oc en hellmiß) 'gammel, udslidt hest' 1637:320.
- elmishest 'helmis (se ovf.)' 1637:145; 1638:434.
- en (naar di fick deris godß hen) 'herfra' 1640:42.
- ende (sb.) er dativ af hånd i forbindelsen (til) trorhende (se tro ndf.)
- ende (vb.) se hände.
- ender er hinder (hindring) 1637:698.
- end ved se henved.
- ene se henne.
- enføre (digen wor slett henførdt; hiø, som wor hen førdt) 'fjerne, afføre (se ovf.)' 1637:394; 1640:511.
- enne (haffde ... KN verit ... hene paa hendis forbedring) 'borte' 1638:621; 1639:457.
- enpløje (part. henplouget) 'frapløje, uretmæssigt tilegne sig tilstødende jord ved at pløje ind på den' 1636:298 o.s.v.

- henskaffe (henschaffis) 'fjerne' 1636:335.
- henslå (paa den anden eng vor henslagen ... en fod lang) 'høste hø uretmæssigt, på anden mands engareal' 1639:365; 1640:511.
- hentage (en sengested ... nedbrøtt oc hentagen) 'fjerne' 1640:186.
- hente ([en stud] bleff hentt fra hannß ploug) 'fjerne, føre bort' 1640:644.
- henved 'omtrent' 1638:325; 1639:370.
- herberg (en seng i herbere) 'karlekammer' 1637:605.
- herlighed 'hovedgårdsrettighed' 1636:335 o.s.v.
- herreder 470.
- herredag 'sammenkomst af rigets stormænd, bl.a. for sammen med kongen at holde retterting' 1636:235.
- herredsfoged 3, 471.
- herredsprovster 503.
- herredsskriver 3, 471.
- hest (en hope, hand haffde til hanß hest; heste oc øg) 'hingst' 352; 1637:238; 1638:1 o.s.v.
- hestegæsteri (heste giesterj) er en afgift, som træder i stedet for forpligtelse til at holde heste i indkvartering' 1638:468.
- hesteleje 1) (heste leye aff en hope) 'udlejning af hest' 1637:238.
2) (sandemend ... deriß rette hesteleye) 'rejsegødtgørelse' 1640:403.
- hesteplag 'ung hingst' 1636:802; 1637:199.
- hette se hætte.
- hie(de) er hede 1636:321; 1639:261 o.s.v.
- hiem- se hjem-.
- hiemlit, hiemmel se hjemle, hjemmel.
- hilleknø (Hille Knø) er en interjektion, antagelig opr. 'hellig Knud' 1636:451.
- hilseformer 575.
- hiold se hjald.
- historiske tidsbestemmelser 692.
- hiø(-) se hø(-).
- hiørde(-) er hyrde(-) 1636:321 o.s.v.
- hjald (hiold offuer 2 fag i kuhußitt) 'loft af løse stænger' 1640:233, 296.
- hjaldstang (alle hioldstange) 'en enkelt stang af dem, der danner hjald (se ovf.)' 1640:508.

- hjemgæld i forbindelsen skade for hjemgæld (schade for hiem-gield) 'selvforskyldt tab, der ikke giver ret til erstatning' 1636:517 o.s.v.
- hjemle (hiemlit) 'bekræfte, fastslå lovligheden af' 1636:20 o.s.v.
- hjemløse (biug, den haffde dj hiemløst) 'indløse' 1638:53; 1639:81.
- hjemmel (hiemmel) 'lovlig adkomst' 112; 1636:20 o.s.v.
- hjemmelsseddel (hiemelß sedel) 'skriftlig adkomst' 1636:107 o.s.v.
- hjemmemaling 382.
- hjemmen (hiemen) 'hjem' 1636:369.
- hertestikke (oc sagde, hand schulle hierttstiche NT) 'stikke i hjertet' 1640:397.
- hjulbare (hiul barer) 'hjulbør, trillebør' 1637:535.
- hjelpe sig (til wlden kleder saa meget, som hun kunde hielpe sig mett) 'nøjes' 1638:145.
- odums eng 'engstrimmel, der går på tværs af og ligger for enden af de øvrige' 1638:391.
- oed dyner se hoveddyne.
- oedvidne se hovedvidne.
- oele(r) se hole.
- oelekope se hulkop.
- oelfure se hulfure.
- oestoel se hovedstol.
- offgaffn se hovgarn.
- offning(-) se hovning(-).
- offue se hov.
- offued-, hoffuid- se hoved-.
- ofmester (hoffmester paa ... Soerøe) 'forstander' 1638:245; 1640:301.
- olands er hollandsk 1637:373.
- olde bruges bl.a. således:
- 1) (holde hinder til gudßfrychtt) 'opdrage' 1638:220.
 - 2) i forbindelsen holde an (holt an) 'anmode om' 1636:58.
 - 3) i forbindelsen holde til (formeente, louen holder hanem der till) 'tillade' 1639:270.
 - 4) i forbindelsen holde til bedste 'holde i forråd, bevare' 1640:508.
- ole 1) (hoeler oc pøller) 'vandfyldt lavning' 1636:757; 1640:532.

- 2) (en hoele imellom linerne; en hoele i min hoffued; en hoele paa samme gaaß, saa stor som fire finger) 'hul' 1637:320, 424; 1639:98.

holt(h)roden se hultræde.

hor 578.

hore (huorit oc thiuffuit huer andre) 'beskyldte for hor' 1636:452; 1637:705.

horgerning (huorgierning) 'hor' 1636:452.

hort ad se hartad.

hoßbond(-) se husband(-).

hosebinding 394.

hospital 'fattighus' 406, 541; 1636:6 o.s.v.

houff- se hov-.

housktte er huskede 1638:413.

hov 1) (slaa nogle dage til hoffue for HM) 'hoveriarbejde' 1639:264.

- 2) (til Kroxgaard hoffue) 'herregård' 1640:228.

hovbud (houffbud) 'tilsigelse til hoveri' 1639:452.

hovedbrev (hoffued breff) 'originaldokument' 1636:31 o.s.v.

hoveddyne (hoed dyner) 'hovedpude' 1636:102 o.s.v.

hovedstok (en hoffuidstock wnder axlen) 'svær bjælke' 1637:82.

hovedstol (hoffuidstoel) 'grundkapital, i modsætning til påløbne renter o.l.' 1636:31 o.s.v.

hovedsum (hoffuid sum, hoffuedsom) 'hovedstol' (se ovf.) 1636:216, 401 o.s.v.

hovedvidne (hand haffuer ingen hoedvidne, mens hand haffde gienpartt ved den) 'originaludfærdigelse af (skifte)-vidne' 1639:524.

hoveri 114, 305.

hovgavn (giøre hoffgaffn) 'hoveriarbejde' 1640:662.

hovning (hoffning) 'hovningspenge' (se ndf.) 1639:64.

hovningspenge (hoffnings penge) 'afgift i stedet for hoveriarbejde' 1639:64, 618.

hovtjener (hun haffuer giffuit JS houffbud saa titt som di andre houff tiener) 'hoveriforpligtet fæstebonde' 1639:452.

huad se hvad.

hueß se hvis.

hugge hen (huger wgdelig hen met denem; huget hen med hanem ... med hiørdlauff, som ingen dannemand burde att giøre med hanß grande) 'behandle' 1636:320; 1640:225, 250.

huj er hvi 1639:199.

- lfure (først alle hoelfure) 'åben fure ved agersiden' 1637:358.
- lkop (hoele kope) 'kop med hul i, skægkop' 1637:373.
- lkøre (huol kiøre, hoelkiørtt) 'køre således at der dannes hjulspor' (?) 1636:440; 1637:342.
- lld se hylle.
- ltråde (holtroden, hoelthroden) 'tråde, så der opstår hul(ning)' (?) 1638:424.
- ltrække (huolthrechet) 'trække sådan at der opstår hul(ning)' (?) 1636:397 o.s.v.
- ltråd (huol throd) 'trin, der skaber hul(ning)' (?) 236; 1636:397 o.s.v.
- mle 384.
- nde 357.
- ndsfoot (du maatte giffue en hunds spott) er et skældsord (egt. hunhunds kønsdele) 1639:589.
- ndsfootte (saa hundspattet di huer andre nogle gange) 'sige hundsfoot (se ovf.) til' 1639:589.
- ol- se hul-.
- ole se hole.
- orgierning se horgierning.
- orit se hore.
- sarm (en hußarm stackarll) 'fattig' 1637:85.
- sbond (hoßbond) 12; kan bruges om kvinde 1640:548.
- sbondsgæld (hoßbondsgield) 'afgift til ejer (husbond) (i forbindelse med ejerskift, husbondshold)' 1638:336.
- sdyrhold 350.
- sdyrprodukter 363.
- se 105, 251.
- B(e)lyd er husly 1636:368; 1640:292.
- sende 'krog af hus' 1639:28.
- sfolk 'tyende' 1636:722; 1637:80.
- shjemmel (huß hiemell) 'lovlig adkomst til bolig' 1639:345; 1640:306.
- ssted 'grund til hus' 1636:328; 1637:832; 1639:340, 522.
- stugt 579.
- tler (kaldet hanem ... en hutteler) 'kludremikkel' 1640:489.
- ad (huad) 'om' 1636:69 o.s.v.
- ærende (huerend dag) 'hver(eneste)' 1637:704.
- id (huide) er den mindste møntenhed 1639:29.
- illing (huilling) '(fisken) kuller' 1639:370, 471.

- hvingle (gick ... oc huingelit med noget i hans haand) 'svinge'
1640:472.
- hvis (hueß) 1) 'hvad' 1636:15 o.s.v.
2) 'hvis' 1636:31 o.s.v.
- hvor (huor er det nu fatt) 'hvordan' 1639:28 o.s.v.
- hyldestløs (en fattig, hyldestløß, schrøbelig pige) 'hjælpe-
løs, uden venner' 1637:595.
- hulle (en jege bielche ..., som [wor] neder hulld vnder nogen
jege riib) 'skjule' 1640:432.
- hynder 611.
- hyrde 109, 177, 361.
- hyrdelag (hiørklauff) 'hyrdefællesskab, overenskomst m.h.t.
vogtning af kreaturer' 1640:225.
- hyrdeløn (hiørde løn) 'løn til hyrde' 1637:127.
- hyrdeløs (hiørdløß) 'uden hyrde' 1639:57.
- hæderlig (hederlig) 'anset, agtet' 1636:32 o.s.v.
- hægte (hegtte) 'binde' 1636:530.
- hække (1 heecke) 'hængehylde' 1640:306.
- hænde 1) (wschickeligheder, som imod louen ... hendiß eller be-
gaaß; saa mange som denne min sogenmand hender for at
komme ("for hvem det sker, at han møder")) 'indtræffe,
ske' 1638:673; 1640:188.
2) (hender dom) 'erhverve (dom)' 1639:597.
3) (roug, som hand hentte hinder; hand haffde hentt se-
del til HC) 'overdrage' 1637:289; 1639:206.
- hærværk 134.
- hætte (den, som haffde en ringe thing ved att hette) 'vove'
1637:599.
- hævd 1) (vnder haand oc heffd) 'besiddelse' 110; 1639:32.
2) (udj saa god heffud oc hegnett som JHs eng) 'hegn'
1639:391.
- hø 326.
- højbjerging (hiøbiering) 'høhøst' 1636:431 o.s.v.
- høde (høder eller truer) 'true' 1639:87.
- høfang (alle hiøfang) 'mængde af indhøstet hø' 1639:491.
- høff se høj.
- høffder se høved.
- høffued se høje.
- høffuede (høffuede bøssen) er hævede 1638:406.
- høffuel er høvl 1639:200.
- høfængt (hiøfentt) 'høfang' (se ovf.) 1637:605.

høgulv (hiø gulff) 'rum i lade eller udhus til hø' 257;
1636:706 o.s.v.

høhæs (hiøheße) 'høstak' 1637:665.

høj bruges bl.a. således:

1) i forbindelsen i høj (i høff) 'i vejret' 1636:
369 o.s.v.

2) i forbindelsen ved høj middags tide 'højt op ad
dagen, ved højlys dag' 1639:434.

høje (thog en greb oc høffuid JS met; høffued met en kiep)
'løfte truende' 1637:743; 1638:240.

høladegab 'luge til at forke hø ind i hølade' 1637:832.

hølejre (hiøleirer) 'lejre (s.d.) til høvogn' 1637:350.

hølke (hølcket) 'sidde i dynd og arbejde for at komme fri'
1636:660.

hønder er hynder 1637:123.

høns 356.

høre bruges bl.a. således:

1) (høre deris regenschab) 'kontrollere, revidere'
1639:479.

2) i forbindelsen lade høre (da lod BE hender først
høre hendis stamme broder i Gredsted, oc da lod MH
hender høre MK igien) 'spotte med, drille ondartet
med' 1639:388.

høring 'meddommer, bisidder i en høring, den særlige proces-
måde, der anvendtes bl.a. når et krav støttedes på en
tidligere afsagt dom' 1636:1 o.s.v.

hørtt se hård.

høstgrøde 'eftergrøde (af græs)' 1636:785.

høsthvilling (høst huilding) er en art af (fisken) kuller
1637:855.

høved (høffder, høffuid) 'kreatur' 1636:397, 736 o.s.v.

høvej (hiø wey) 'vej, der bruges til at køre høet hjem fra en-
gen' 1637:509.

høyre er komparativ af høj 1637:250.

hånd 1) (huer sin egen haand her wnder schreffne; SJ egen haand)
'håndskrift' 1636:10; 1637:69 o.s.v. - Også i forbin-
delserne bekende med hånd 1639:32, skrive hånd på
1637:253, udsætte hånd 1639:81.

2) (dj satte det ingen udj haand; vnder haand oc heffd)
'besiddelse' 1636:400; 1639:32 o.s.v.

3) i forbindelsen til troer hände 'i ens varetægt og på
ens ansvar' 1640:295 o.s.v. Jfr. under tro ndf.

4) i forbindelsen holde ens hånd kvit 'holde skadesløs,
betale tilbage' 1638:315.

- 5) i forbindelsen på hånd (att haffue sightet mig noget paa haandt) (skaffe)'på halsen' 1639:545.
- 6) i forbindelsen være på sin egen hånd 'ikke at have fælles husholdning med nogen' 1639:32.
- 7) i forbindelsen vidne hånd og mund fra se mund ndf.
- håndkedel (hand kielle) 'mindre kedel' 1636:702; 1638:151 o.s.v.
- håndklæde (hand kleder) 'vante' 1636:372 o.s.v.
- håndpant 127.
- håndskrift (handschreffftß liudelße) 'skriftlig erklæring', specielt 'gældsbevis' (egt. håndskrevet dokument) 38; 1636:28 o.s.v.
- håndslag 65.
- håndværge (hand nu udj handwere haffuer) 'varetægt, forvaring' 1638:526.
- håndværkere 420-421.
- hånsel (til harm eller haansel) 'spot' 1639:214.
- hård 1) (huor for schulle det gaa saa hørtt til met dett) 'streng, hårdhændet' 1639:414, 455.
- 2) i forbindelsen hård(t) korn (fire thønder haard korn, halfft roug oc halfft biug) 'rug og/eller byg' 1637:522; 1640:193. Jfr. hartkorn ovf.
- hårgreb 'det at gribe og ruske en i håret' 1636:738.
- i er vistnok foransat artikel i om i sommer 1639:561. Jfr. e ovf.
- ibidem 'sammesteds' 1637:70 o.s.v.
- ibo (iboer) 'bebo' 1636:521 o.s.v.
- iegekiste er egekiste 1637:23.
- ieget se jæge.
- iern- se jern-.
- ilde i forbindelsen lade ilde (hendiß forældre lod ilde paa hende) 'skælde ud, være vred på' 1639:36, 346; 1640:58, 519.
- ildebrand 1) 'brand' 258.
- 2) (ilding oc ilde brand) 'brændsel' 1638:15 o.s.v.
- ildebrændsel 256.
- ilding 'brændsel' 1637:522 o.s.v.
- ildingbrand 'brændsel' 1636:802 o.s.v.
- ildklove (ildkloue oc kielsche) 'ildtang' 1636:704; 1637:112 o.s.v.
- ildsteder 256.

- idlertid (imedler tid nogen aff samme penge staar hoß SN ...)
'medens, sålange' 1639:345.
- d er end 1636:20 o.s.v.
- d se også endnu.
- dbinde (saa mange, som haffde indbonden deriß korn) 'binde
sammen' 1637:184.
- dbo 610.
- dbygge (met all indbygge) 'indbygning' (se ndf.) 1637:112
o.s.v.
- dbygning (salßhus ... met all indbygning) '(nagel)fast in-
ventar og andet indbygget' 1638:150.
- ddrage (di ... haffuer inddragett i Libsterup marck) 'drage
ind, gå ind' 1640:277.
- delukke (SNs endlugt eng) 'indhegne' 1638:608; 1640:45.
- den (inden duol oc merck) 'inden for' 1639:316, 391.
- dforsegle (begierede den gode mand ... samme breff indfor-
siglett) 'forsegle' 1638:519.
- dfæst (10 rixdlr., som rester aff hanß indfest) 'indfæstning,
afgift ved tiltrædelse af fæste' 1637:714 o.s.v.
- dfæstningsafgifter 663.
- dføre (indføre, hueß hand haffde wd fanget) 'føre ind i,
bringe tilbage' 1638:148.
- dførsel 'udlæg' 1636:274 o.s.v.
- dgæld (indgiæld) 'tilgodehavende' 1636:102 o.s.v.
- dgå (huem som iche wille indgaa at kiøre) 'indvilge i' 1638:
529.
- dkomme 'forelægge for' 1636:93; 1638:183.
- dlukke (indlugt, indluche) 'indhegne' 1636:565, 623 o.s.v.
- dlæg (indleg) 'skriftlig redegørelse' 1636:335.
- dmænge (oc den [Vardes mark] ... indmenge udj Parttbomarck)
'blande' 1640:484.
- dsiden er endsige 1638:536.
- dsigelse 32.
- dslå (paa kirchegaardene ... indslaaß hoper, heste ...) 'lade
slippe ind' 1638:214.
- dsværgе (part. indsuorn) 'ved ed give ret til' 1636:22.
- dtage (det roug, som wor TO wdsatt, det haffde hand indtagen)
'inddrage, lægge beslag på' 1637:41.
- dtinge 'skaffe ved forhandling' 1637:822.
- dtægt (den østerst indtegt) 'jord, der er taget ind til dyrk-
ning' 1640:716.
- dtægtspenge (indtegts penge) 'pengebøde, der betales for opta-
get kvæg' 1639:412.

- interesse 1) 'rente' 1636:313 o.s.v.
 2) i forbindelsen rente og interesse 'omkostning'
 1637:18 o.s.v.
- intet 'ikke' 1636:206 o.s.v.
- inventar 255, 615.
- indvisning (indvißning udj hanß godtz oc løßøre) 'anvisning på,
 sikkerhed i' 1638:153 o.s.v.
- iord- se jord-.
- irring (iring oc trette) 'strid, uenighed' 1636:107 o.s.v.
- i seer se sær.
- ister 'indvoldsfedt fra dyr' 1636:102 o.s.v.
- isæd (frøgiæld oc iseed) 'udsæd' 1638:302.
- i sær se sær.
- itt er én (daler) 1637:631.
- jagt 338.
 jeffning se jævning.
 jeffnit se jævne.
 jege- se ege-.
 jernbunden (iernbonden) 'jernbeslået' 1636:216; 1637:137
 o.s.v.
 jernfang 'genstande af jern' 1636:532.
 jerntøj (iernthøy) 'redskaber af jern' 1637:181 o.s.v.
 jomfrukrænk (jomfru krencker(e)) 'jomfrukrænkelse' (se ndf.)
 1638:197, 233.
 jomfrukrænkelse 'defloration i forbindelse med frivilligt sam-
 leje uden for ægteskab' 1638:661.
 jordbro (iordbrouer) 'vej over sumpet terræn' 1638:359.
 jorddrot (sielffeiger oc rette iorde drotter) 'godsejer'
 1640:484.
 jordebog 310.
 jordemoder 552.
 jordforbedring 321.
 jordhus (iordhuß) 'hus med tørrevæg' 252; 1637:716 o.s.v.
 jordkælder (iord kielder) 'kælder gravet ned i jorden' 1639:331.
 jordlejde (iordleider paa huer side 15 alne) 'fodstykke, bjæl-
 ke i bindingsværksbygning, lagt over fodstenene'
 1637:82.
 jordskud (iordschod) 'det at kaste en til jorden' 1636:738;
 1637:35.

jordtrækken (noget giøde met iord trecken; iordhuße, tørestacke, diger med giøde, iordtrecken oc andet) 'løse tørv, som har ligget på jorden i svinesti eller ved mødding og har indsuet ("trukket") møddingsvand'; bruges som vinterbeskyttelsesmateriale omkring huse 1639:522; 1640:104.

jordvurdering 218.

judex 'dommer' 1637:77 o.s.v.

jæge (iegit) 'drive, forfølge' 1636:496.

jævne (den thid di ... jeffnit weyene til di wiide wogne) 'gøre plan, udfylde huller' 1640:275.

jævning (schifft oc jeffning) 'deling' 1636:1 o.s.v.

aaabel se kobbel.

aaarblend se korslænd.

aald (met kald, warbel oc steffning) 'indkaldelse for retten' 1636:335; 1639:163.

aald (i kiøn oc kald) er fejl for kuld 1639:271.

aaldsseddel 'skriftlig indkaldelse' 1640:274.

aalgaard(-) se kålgård(-).

aalhaffue se kålhawe.

aander 613.

aandeskab (en fyr kandeschaff) 'skab til drikkekar o.l.' 1636:702 o.s.v.

anniktjener (canick thiener) 'fæstebonde under kannikeembede' 1636:125.

arstol '(trebenet) skammel, som bryggerkarret står på, når der brygges' 1640:143, 306, 503.

arvon (smaa karuon) 'potter, alle slags små kar (til flydende varer)' 1638:15; 1640:42.

assere (schal dj [d.v.s. breve] som wloulig were caserede oc aldeelliß død oc machttløß) 'gøre ugyldig' 1637:489, 716.

aste (der wor kast en grob) 'grave' 1637:476; 1638:325 o.s.v.

astende (med terschen, kasten, opbæren oc andet) 'det at skille kornet fra avnerne' 1640:213.

astering (en stoelgryde met en kast ring) 'halvkreds med hager til at tage gryden af ilden' 1638:220.

aution 236.

edelkrog (kiæld krog) 'krog i skorstenen over ildstedet, hvori kedlen hænges' 1636:473 o.s.v.

kedelring (2 kiel ringe) 'ring, hvori kedlen hænger på sodstangen i skorstenen' 1637:350, 373; 1638:625; 1640:306.

kedelskede (2 kielscheer) 'redskab bestående af to stænger, der ender i kroge, hvoraf den ene griber om sodstangen i skorstenen, den anden bærer kedlen' 1636:102 o.s.v.

kegett se kække.

kende 1) (kiende) 'dømme' 1636:36 o.s.v.

2) (kiendes ieg mig) 'vedgå, vedkende' 1636:17 o.s.v.

3) (der som ... GK der wdindenn kunde kiende hanß wlempe) 'erfare, erkende' 1640:603.

4) i forbindelsen kende ved (kiende denem ... wed fischerij til mitstrømme) 'gøre krav på, hævde retten til' 1640:226 o.s.v.

kendelser 41.

kerne (kiern) 'beholder, i hvilken man kender smør' 1636:102 o.s.v.

kie er kid 1636:532.

kiel(d), kielle se kedel(-) og kilde(-).

kiende(s) se kende(s).

kierffue se kærøv.

kierløß se kæreløs.

kiern se kerne.

kiersey se kirsej.

kilde (ope imod kielden) 'brønd' 1637:832 o.s.v.

kildekarm (kield karm) 'karmen, som omrammer brønden' 1637:90 o.s.v.

kildevinde (kielduinde) 'brøndvalse' 1637:535.

kildeås (kield aas) 'brøndvippe' 1640:291.

kile (wor bortslagen 2 1/2 schar oc killet paa det sidste slett aff wed nør ende) 'afskære et kileformet stykke' 1638:429.

kiord, kiorde er participium og præteritum af køre 1637:53; 1640:411.

kirkefred 'brud på kirkefred' 1638:294.

kirkefredbrud 519.

kirkegang 502.

kirkegods 509.

kirkegårde 508.

kirkehøjtider 691.

kirkeinventar 506.

kirken 13.

- kirkenavn 519.
- kirker 505.
- kirkeværger 503.
- kirsej (kiersey) 'groft, uldent stof' 1636:190.
- kiste 'klædeskiste' 611; 1636:89 o.s.v.
- kiøb(e)(-) se køb(e)(-).
- kiøren se kørende.
- kiørested se kørested.
- kje, kjer er kid 1636:532; 1638:151.
- klaabore se klovborg.
- klaad eng er sikkert et stednavn 1640:31.
- klad se klod.
- klaffre se klavre.
- klage 32.
- klage på 'påklage' 1636:23 o.s.v.
- klageløs (quitt oc klagløß) 'uden at der kan klages' 1637:7, 161.
- klagevidne (clage winde) 'skriftlig påklage' 24; 1636:86 o.s.v.
- klamre (stod hand oc klammerit ved KSs hendis wogn) 'hugge på en larmende måde' 1640:677.
- klar i forbindelsen gøre klar 'bringe økonomisk i orden, udrede' 1639:530.
- klarere (vdlege oc clarere; clareritt oc affbetald) 'gøre klar' (se ovf.) 1639:81, 216, 345.
- klaring i forbindelsen gøre klaring for (giort klaring for samme pending) 'gøre klar (se ovf.)' 1638:168.
- klar(t)gøre 'gøre klar' (se ovf.) 1636:153 o.s.v.
- klavre (klaffre) 'klatre' 1637:743.
- klede- se klæde-.
- kleve (2 fag kløffue) 'kammer bag ved storstuen' 1637:354, 373, 678.
- kleverum (kløff romb) 'kleve' (se ovf.) 1638:15; 1639:471.
- klod (klad) '(tørve)stak' 1636:391 o.s.v.
- klovborg (klaabore) 'redskabskiste' 1636:802.
- klove (kloue) 'ildtang' 1636:315 o.s.v.
- klyne 'mosetørv' 256; 1636:627 o.s.v.
- klynegrøft (klyen grøfft) 'gravning af klyne' (se ovf.) 1636:22 o.s.v.
- klynemose 'tørvemose' 1637:675; 1640:304.
- klynepøt (klyenpøtter) 'klynegrav' (klyne se ovf.) 1636:627; 1638:360.

- klædehandske (klede handsche) 'handske af klæde' 1638:600.
- klædekappe (klede kappe) 'kappe af klæde' 1637:23 o.s.v.
- klædekjortel (klede kiorttel) 'kjortel af klæde' 1638:618.
- klædemål (4 sldlr. ... til en kledemaall) 'klædemon, klædningsstykke' 1638:625.
- klæder 621.
- klædeskjorte (1 sort klede schiortt) 'skjorte af klæde' 1638:105; 1640:126.
- klædetrøje 'trøje af klæde' 1638:105.
- klædningsstykker 622.
- kløfflen se kløvel.
- kløffromb se kleverum.
- kløffue se kleve.
- kløvel (det kløfflen tager dig) (eufemistisk for) 'djævel' 1638:339.
- knabret (en knaberitt kiep) 'knortet, ujævn' 1639:427.
- knapp (wderst nest knapen i den stoelstand i Brøndum kirche) 'kugle som pynt på stolestade' 1640:418.
- knaphorn 'små, ikke udvoksede horn' 1636:15.
- knapper 623.
- knapsæk (knapp seck) 'ransel, vadsæk' 1636:532.
- knive 617.
- knyge (fuld aff fiere, saa di knøg om hundens mund) 'fyge, blæse op om' 1639:108.
- knæben (knebeene) 'knæskal' 1636:799.
- kobbel 1) (hammel og kobbel) 'de kæder eller remme, der forbindes hestens seletøj med forenden af vognstangen' 1636:315 o.s.v.
- 2) (kaabel oc latter) 'et par sammenføjede sparretræer' 1637:122; 1638:152.
- kobbelpude (kobelpuder) 'beskyttelsesforanstaltning på et kobbel' (betydn. 1 ovf.) 1640:503.
- kobbelsparre (kobelsparer) 'den ene del af et kobbel' (betydn. 2 ovf.) 1640:648.
- koen(e)- se kone-.
- kohale (kuhal) '(fisken) sømrokke' 1640:615.
- kok (kock) 'hane' 1636:704; 1637:23.
- kold se kuld.
- komme bruges bl.a. således:
- 1) (kommen hanem i klammer) 'bringe' 1639:28 o.s.v.

- 2) i forbindelsen mandag (o.l.) kommer 8 dage, der enten betyder 'mandag (o.l.) (om) otte dage' 1638:458, eller 'mandag (o.l.) for otte dage siden' 1640:677.
- 3) i forbindelsen komme for (saa mange som ... min sønmand hender for att komme) 'møde, træffe på' 1640:188.
- 4) i forbindelsen komme hos (... huor hand vor kommen hoß det tre) 'komme i besiddelse af' 1640:508.
- 5) i forbindelsen komme i (komme i boen) 'få adgang til' 1640:601.
- 6) i forbindelsen komme til (SS ... kommer mine børn til att kiøre langt om ad marcken) 'få til, nøde til' 1639:248.
- 7) i forbindelsen komme til hobe 'komme i klammeri' 1640:58.
- 8) i forbindelsen komme til rette (schade ... er NH ... hendet ... oc derfor icke kand komme til rette oc bliffue ved sin nering) 'komme i orden (igen), bringe tilbage til sin tidligere tilstand' 1640:555.

mission 131.

betence 10-13.

sfader (koen fader) 'mands svigerfader' 1638:543; 1640:32.

smoder (koene moder) 'mands svigermoder' 1640:32.

ssøn (koenesøn) 'mands stedsøn' 1638:126.

firmation (confirmation oc bekrefftelse) 'bekræftelse' 1637:69; 1640:12.

iskation 144.

ten 11, 473.

erivering 381.

entere (contenteritt oc affbetald) 'stille økonomisk tilfreds' 1638:498; 1639:146, 366; 1640:8.

rakt 121.

raktsbrev (contractß breff) 'skriftlig overenskomst' 1636:154 o.s.v.

raktsvidne (conthragtswinden) 'kontraktsbrev' (se ovf.) 1636:554; 1637:90.

fue er kurv 1637:299.

324.

ede se kornæde.

gulv (oc bød hanem [præsten med tiendekornet] deris korn gulff til, om han der med wille nøyes) 'kornlade' 1640:557.

løb (kornløbe) 'kurv (løb) til korn' 1637:320 o.s.v.

- kornmonde (1 gammel korn monde) 'kornbeholder af uvis form, materiale og størrelse' 1637:320 o.s.v.
- kornmål 672.
- kornrad (i marcken imellom korn raader) 'række af høstet korn på marken' 1638:280.
- kornskurd (forgangen kornschiør) 'kornhøst' 1639:42; 1640:45.
- kornsød 320.
- kornæde (korn ede) 'ulovlig opædning af korn på marken' 236; 1636:58; 1637:777 o.s.v.
- korslænd (kaarblend) 'lændepartiet mellem hofter og korsben' 1636:799.
- kort i forbindelsen være sket forkort 'være forurettet, bedraget' 1636:433.
- kost (og tæring) 58, 380. Se også tæring.
- koste på (... spurde ... MJ hanem ad, om dj schulle kalde hanem Pouell Kiøbkuße. Da suarede hand, det kostet inttet paa 'være udgifter (bøder) forbundet med' 1639:42.
- kovefag (en kuefag paa den anden fagh) 'udskud, udbygning' 1639:446.
- krave (schal NT kraffue oc opberge den rettighed) 'gøre retslig krav på' 1637:735; 1639:180.
- kravløs (... som hand wille hanom for quiteritt oc kraffløß holden) 'fri for fremtidige krav, fordringer' 1637:61 o.s.v.
- kreaturer 350, 351.
- kretter er kreaturer 1638:236 o.s.v.
- kristendom (christendomb) 'dåb' 1638:409.
- krohold 444.
- krongods 271.
- krus 613.
- krænkelse 73-75.
- krøbbel (HM ... sagde, att dj føde krøble) 'lam person' 1637:70
- kuefag se kovefag.
- kuhal se kohale.
- kuld i forbindelsen lyse i kuld og køn 'vedkende sig et uægte-skabeligt født barn og derved give det et ægtefødts rettigheder' 1636:63 o.s.v.
- kuldlysning 76, 87, 90.
- kundskab (kundscha oc windeßbiurd) 'meddelelse, vidnesbyrd' 38; 1636:153 o.s.v.
- kuor se kår.
- kvarter (qort(er)) 1) '1/4 pot' 1638:221.
2) '1/4 alen' 1636:627 o.s.v.

- rindebul (quind bulle) 'ærmeløs kvindetrøje' 1640:126.
 rindeklædetrøje (2 quinde klede trøyer) 'kvindetrøje af klæde'
 1640:126.
 rindelue (quindlue) 'hue til kvinder' 1636:223.
 rindeskjorte (quindschiortt) 'slags kvindetrøje' 1638:105.
 rist (i quistet, i quisten) 'udbygning på siden af hus' 254;
 1636:702 o.s.v.
 risthus (2 fag quisthuß met paaneil) 'kvist' (se ovf.) 252;
 1637:355 o.s.v.
 rit (quitt) 'økonomisk fri' 1636:36 o.s.v.
 rittans (quitands) 'kwittering' 1636:148 o.s.v.
 rittering 38, (for arv) 95.
 rærn (quern) 'håndkværn' 1636:102 o.s.v.
 rærnsten (quernsteen) 'møllesten' 1636:65 o.s.v.
 rærnværk (quernuerck) 'mølleværk' 1636:212 o.s.v.
 rændelmisse (køndelmiß) '2/2' 1636:82 o.s.v.
 rændelmissedag '2/2' 1638:128.
 røkke (da hørde dj nogle gieß .. kegett) 'skræppe' (om gåsens
 lyd) 1639:108.
 røldre 254.
 røreløs (holde hanem quitt oc kierløß) 'som der ikke kan rettes
 juridisk klage imod' 1639:567.
 rørtter 616.
 rørv 1) (en anden kierffue rogager; wd met thredie kierffue)
 'et års (andetårs, tredieårs o.s.v.) afgrøde i rota-
 tionen' 1636:5, 391 o.s.v.
 2) (17 kierffue) 'sammenbundet neg' 1636:102 o.s.v.
 røtteri (cetterie) 'seksuel perversitet, f.eks. sodomi' 519;
 1637:95, 113, 124.
 røb 1) 'køb, handel' 124, (af dyr) 368, 440.
 2) (hand wille vnde hanem saa meget kiøb igienn) 'modydelse'
 1638:654.
 røb (kiøbte met hannem; TO og BS kiøfftis wed om noget tag)
 'handle' 1636:23; 1638:654; 1639:162.
 røbrev (kiøbe breff) 'skriftlig overenskomst angående en han-
 del' 1636:283 o.s.v.
 røbmænd 446.
 røbstad 400-410.
 røbstdsbeboelser 403.
 røbstdsbeboere 405.
 røbstdsjord 401.

købstdsstyre 410.

køer 351.

køkkener 254.

køkkentøj 614.

kølerett se køllert.

kølle (køle(n)) 'maltekølle' 1638:152; 1640:31, 186.

køllert (en leder elbhud kølerett) 'læderkjortel til ryttere' 1638:356, 372.

køn 1) i forbindelsen lyse i kuld og køn se kuld ovf.

2) i forbindelsen nævn i køn se nævn ndf.

køndelmiß se kyndelmisse.

kønsed 'ed, der aflægges af mededsmænd blandt den sagsøgtes slægt' 34; 1636:738; 1637:924.

kørende (deris frj kiøren) 'kørsel' 1637:534; 1638:499; 1639:361.

kørested (it kiørested eller leed, fem alne wiid) 'sted, der kan passeres kørende' 1637:832.

kålgård (kalgaard) 'køkkenhave' 222, 327; 1636:97 o.s.v.

kålgårddigegrob (kalgaarddigegrob) 'grøft ved volden omkring køkkenhaven' 1640:155.

kålgårdsjord (kalgaard iord) 'jord til køkkenhave' 1636:30 o.s.v.

kålhav (kal haffue) 'kålgård' (se ovf.) 1636:417 o.s.v.

kålkurv (kaalkorffue) 'kurv til kål' 1637:373.

kålstump (kaalgaarden ... med sine kaalstomper) 'kålstok' 1640:233.

kår (da spurde HS hanem adt, om hannd wille giffue hanom noget kuor paa den) 'vilkårspenge, tillægspenge, der udredes, når de ved en hestehandel aftalte betingelser viser sig at være til stede' 1639:162.

lad (wor der satt neden for en lau en fold moeße sader) 'lad, stillads, f.eks. for murere, tækkemænd o.l. at stå på' 1636:706.

I lade (lade korn; lade thøre) 'læsse' 1636:431; 1638:280.

II lade bruges bl.a. således:

1) (daa schal NH oc HM huer tage sin sag, lige som di den i dag haffuer latt) 'efterlade' 1640:290.

2) i forbindelsen lade ilde se ilde ovf.

ladefoged 309.

ladehus (lahus, laehuß) 'ladebygning' 1636:60 o.s.v.

ader 252.

adevindue (lae vindue) 'vindue i laden' 1640:230.

ae- se lade-.

aeddøer er ladedør 1637:167.

ag 1) (en lau offuer leirerne hiø) 'lag (hø over lejrerne)'
1638:621.

2) (i det laug, wed det laug) 'tid' 1637:785; 1638:281;
1640:351.

3) (huad laug haffuer dett) 'grund, årsag' ('hvorfor det')
1640:58.

ahus se ladehus.

aksefiskende (laxfischend) 'laksefiskeri' 1640:226.

ammeto (lantou) 'uld, spec. den der klippes om efteråret'
1636:704. Jfr. låd ndf.

and (Strandby lannd; Hiertting land; offuer samme aae til bege
lande) 'landområde ved vand' 1636:241, 309; 1637:258
o.s.v.

andarbejdere 233.

andgilde 'fæsteafgift' 114, 304; 1636:6 o.s.v.

andløber 'landstryger' 1638:428.

andsbystyre 176.

andskab 200.

andstingsstævning 30.

andstingsvarsel 30.

ang i forbindelsen lang dag (huor lang dag hun haffde) 'længe'
('hvornår hun skulle føde') 1639:199.

angjern (en lang iern til hans ploug) 'jernet i plovåsen foran
det egentlige plovjern' 1639:334.

angsommelig (en langsommelig tid siden) 'længevarende, lang'
1639:299, 313.

antt, lantte er participium og præteritum af låne 1636:417,
702.

.ß er læs 1636:20 o.s.v.

.ße er læs 1640:716.

.ßthree se læsetræ.

.st 1) 'klage, bebrejdelse' 32; 1636:23 o.s.v.

2) 'byrde' 1636:112. Jfr. brast ovf.

tter er lægter 1637:122; 1640:254

u se lad og lag.

uethide se lavtid.

ug se lag.

ugbiudelse se lovbydelse.

laugbudet se lovbyde.

laugbudswidne se lovbudsvidne.

lautide se lavtid.

lavdagsdele (laugdagsdielle) 'retsforfølgning med fastsættelse af lovdag' 1639:617.

lave til (entten faar du eller ieg att rømme byen, vilt du saa laue til) 'indrette sig på, være forberedt på' 1640:535.

lavtid (i lautide; udj lauethide) 'ret, lovbestemt tid' 1637:400, 522; 1638:220, 249 o.s.v.

lavtidsdags (loutid dags) 'til rette, lovbestemte tid' 1640:393.

lavværge se lovværge.

lax- se lakse-.

lede se lide.

le(d)er- er læder- 1637:176, 299.

ledig (det snareste hand kunde faa hanß fuoder wdafflett, wille hand giøre hanem det ledig) 'økonomisk frigjort' 1639:450; 1640:249.

leffuefaar se levefår.

leffuerdag er lørdag 1639:30.

leg se læg.

lege se lægge.

legender se lægn.

legsedelen se lægseddel.

lejde (2 leider paa samme peel wndir taplad) 'remstykke' 1637:82 o.s.v.

leje 440.

lejemål 115.

lejemålspenge (leimaalßpenge aff ... enge) 'lejeafgift' 1640:141.

lejermål 578.

leje (leiller, level) 'træbeholder, især til øl' 1636:802; 1637:350.

lejlighed (leil(l)ighed) 1) 'forhold, omstændighed, situation' 1636:606 o.s.v.

2) (rom oc leilighed) 'plads' 1640:344.

lejre (leirer) 'side af en vognkasse' 1636:702 o.s.v.

lempe (ære eller lempe) 'godt rygte' 1640:55, 223.

len 470.

lengelße se længelse.

lensmand 11, 471.

ærgrove 332.

ærit er lærred 1639:139.

æB er læs 1636:418 o.s.v.

æBmester se læsemester.

æt (da schal din mund iche were saa lett) 'letfærdig' 1638:339.

ætt er præteritum af lade 1639:346.

ættende (met løfften oc letten) 'det at løfte' 1639:80.

ævefår (leffuefaar) 'får som skal leve vinteren over' 1638:550.

ævemåde 574, 589.

æxmand se lægsmand.

æyel se lejle.

æd er præteritum af lide 1637:231; 1639:294.

æde 1) (NC lede bortt; ieg lede aff gaarden) 'gå' 1638:241;
1639:423, 434.

2) (huor hendes søn ... lide; lide wel) 'befinde sig, have det' 1638:256.

æem stage se limstage.

æer(-) er ler(-) 1636:431 o.s.v.

æette er præteritum af lede 1636:71 o.s.v.

æffbeltte se livbælte.

æffkleder se livklæder.

æffue er lyve 1639:36.

æge (adv.) 1) (met lige soern eed) 'samme' 1637:1 o.s.v.

2) (dett ligeste dj kunde siøniß) 'rimelig, sand-synlig' 1637:252.

æge (vb.) 'udligne' 1636:328 o.s.v.

æge se også lægge.

ægge bruges bl.a. således:

1) i forbindelsen ligge efter (fire støcher, som laa effter) 'ligge usået' 1636:627.

2) i forbindelsen ligge til (huer mand, heste oc wogen, som leger til brouen; paa deris ... wegne, som liger til broen) 'høre ind under (og derfor pligtig til at afholde udgifter til)' 1638:529.

ægne (lignit oc lagt) 'fordele ligeligt' 1636:102 o.s.v.

æig køb er lidkøb 1639:162.

ækvidere (til gieldenerne att wddeele oc liquidere 304 sldlr.) 'afregne' 1640:503.

ællestue (lildstue) 'mindre opholdsrum, især om rum ved siden af storstuen' 1636:84 o.s.v.

- limestage (9 slag med en stor liem stage paa ryggen) 'kosteskraft'
1640:603.
- linde 'bælte' 1639:122.
- linden(-) (wlden oc linden) 'linned(-)' 1638:15 o.s.v.
- linhat 'linnedhat' 1637:441.
- liud se lyd.
- liude er præteritum af lyde 1637:831.
- liudeligen se lydeligen.
- liudelße se lydelse.
- liuß er lys.
- liuse se lyse.
- liußenit se lysen.
- liußning se lysning.
- livbælte (søloff liffbeltte) 'bælte' 1636:154; 1637:227.
- livklæder (hendeß egen lifkleder) 'tøj, der slutter stramt om livet' (?) 1640:143.
- livsstraf 145.
- liøng- se lyng-.
- lob (wandet att schaffe i sin rette lob) 'løb' 1637:234.
- lobß er løbsk 1639:154.
- lod 1) (2 løder) 'del, andel' 1636:102 o.s.v. (se også bære ovf.
2) (efffter gode mends vnderschreffne loder) 'arvelodsdokument'
1640:20.
- lodde (SH forbød EJ ... att tage oc bruge den ager ... förind hand lodet oc schiffte denn met hanom) 'foretage skifte' 1637:248.
- lodløs (ey wij suore nogen mand lødløß eller fra sin rettighed i nogen maader) 'uden del i' 1640:226.
- lodseddel 'fortegnelse over et bos formue og gæld samt hvad der er udlagt til vedkommende ihændeher' 1636:533 o.s.v.
- lodsejer (loßs eir, lodß eyer) 'ejer af lod, stykke jord' 1640:274, 275 o.s.v.
- lodscliffe (sb.) (ganger til lodscliff) 'fordeling af jord i lodder' 1636:757.
- lodscliffe (vb.) (part. lodscliff iord) 'fordele jord i lodder' 1636:451; 1637:584 (jfr. komm.).
- loege (6 meßing loege) er låg 1637:373.
- loffning se lovning.
- loffue, loffuitt se love.
- lofter 253.
- loftskud (lofftschod) 'sammenpløjet plankeloft' 1637:145 o.s.v.

- loftsrøm 254.
- log er låg 1637:82.
- lokke (di lochede quindfolck) 'forføre' 1640:288.
- loßs eir se lodsejer.
- louerge se lovværge.
- loug- se lov-.
- loulig se lovlig.
- loutiddags se lavtiddags.
- lovbud 57.
- lovbudsvidne (laugbudswidne) 'skriftligt vidnesbyrd om lovbud, lovbydelse' (se ndf.) 1640:236.
- lovbyde (hand ... haffuer ... laugbudet sig med sin penge, quodß oc formue) 'udbyde til salg på den efter loven foreskrevne måde' 1640:236.
- lovbydelse (loulig laugbiudelse) 'salgsudbud på den efter loven foreskrevne måde' 125; 1639:299; 1640:236.
- love (sb.) (paa tro oc loffue) 'tillid' 1636:20 o.s.v.
- love for, love til, love ud 'garantere økonomisk for' 1636:15, 702; 1638:315 o.s.v.
- lovfast (24 lougfaste ... dannemend) 'retlig habil (edsdygtig m.m.)' 1640:485.
- lovfældning 50.
- lovlig (loulig) 'i overensstemmelse med loven' 1636:12 o.s.v.
- lovmaal (wnder wold, ran oc heruerck oc alle dj loumaall, som ved bør) 'lovovertrædelse til sagsforfølgelse' 1637:575, 912; 1638:207.
- lovning (loffning oc forsichring; loffning oc wisning) 'sikkerhed, kaution' 1639:139; 1640:687.
- lovsbod (loughs boed) 'bøde fastsat i loven, specielt mandebod' 1636:120; 1637:549.
- lovværge (sb.) (louerge) 'værge for umyndig person' 76, 77; 1636:8 o.s.v.
- lovværge (vb.) (wed sin køns eed louwerge) 'forsvare ved ed' 1636:738.
- lubsch se lybsk.
- lue 'hue' 1636:283 o.s.v.
- lugte se lukke.
- lukke 1) (HOs thofftdige haffuer weritt lugtt thil SMs thofftdige; den lycke som han lugte) 'afspærre med gærde, afstænge hul i gærde' 1636:431; 1637:476; 1638:433; 1639:378; 1640:43.
- 2) (om tørv) 'stable' (?) 1636:30; 1638:221.

lundstikke (iern lundsticher) 'jernstift i vognaksels hjul'
1640:609.

luttenantz er løjtnant 1637:771.

lybsk (lübskh, lubsch) 'fra Lybæk', spec. som møntbetegnelse
1636:17, 87 o.s.v.

lyd (klapet til liud oc sloug 4 eller 5 slaug paa bordett, bad
denem oc bagde, di schulle giffue liud oc giffue denem
tilfredtz) 'stilhed'. I forbindelsen give lyd 'tie
stille' 1637:381, 688; 1639:427.

lydeligen (liudeligen) 'offentligt', egentlig 'hørligt' 1636:
61 o.s.v.

lydelse (liudelße) 'indhold, ordlyd' 1636:5 o.s.v.

lygter (en løgter) 'lygte' 1636:283.

I lykke (lycke) 212; 1) 'gårde' 1638:152 o.s.v.

2) 'indhegnet areal' 1636:8 o.s.v.

II lykke i forbindelsen på lykke og fromme ([bier] schal stande
der paa lycke oc fromme) 'til gavn eller skade' 1638:550.

lyng 325.

lyngle (liøngle) 'kortbladet le til lyngslæt (se ndf.)' 1636:
704; 1637:112 o.s.v.

lyngslæt (liøngslett) 'slåning af lyng' 1637:374; 1638:161;
1639:261; 1640:305.

lyngsprinkel (ond moeße oc liøngsprinchell) 'lyngplet' (?)
1636:627; 1637:252.

lys 616.

lyse 1) 'bekendtgøre på tinge' (liuße) 1636:181 o.s.v.

2) i forbindelsen lyse efter (breffue, som hun lyste oc
liette effter) 'efterlyse' 1637:392.

3) i forbindelsen lyse til (liuste hanom cetterie til)
'bekendtgøre en anklage for' 1637:95.

lysebrev (effter liuße breffs indhold) 'dokument om lysning'
20; 1640:59, 88.

lysen (uden for PTs vinduer, liußenit til forhindring) 'lys'
1637:832; 1639:443.

lysning 1) 20, 504.

2) (i første liußning) 'daggry' 1638:280.

læg (schatten i den leg) 'distrikt' 1639:253.

lægge bruges bl.a. således:

1) (lege en kielde) 'opbygge' 1638:152.

2) (lagde [gods og gæld] imod huer andre) 'takserer,
vurdere' 1638:185. - Også i forbindelsen ligne og
lægge 1636:102 o.s.v. Jfr. ligne.

- 3) i forbindelsen lægge på med (hand schulle ingen ny low lege paa med hannem) 'pålægge' 1640:203.
- 4) i forbindelsen lægge ud (KP oc NT ... lagde ud wnder Gryld oc drog wad) 'sejle ud' 1640:220.
- læggn (2 staa legender) 'tøjrring (som modvirker snoning)' 1638:466.
- lægseddel (legsedelen) 'lægdsrulle' 1639:82.
- lægsmand (den schattleg NN wor lexmand for) 'tilsynsmand i et læg (se ovf.)' 1639:253.
- længdemål 671.
- længelse (lengelße) 'længde' 1636:97 o.s.v.
- læs 676.
- læsemester (leßmester) 'lærer ved en højere undervisningsanstalt' 1636:32 o.s.v.
- læsning 524.
- læssetræ (laß thre) 'stang som holder læsset fast' 1636:129 o.s.v.
- læst og påskrevet 20.
- løb (løbe, løffue) 'kurv' 1636:102 o.s.v.
- løbe sig over (befandiß gielden at løbe sig offuer godtzitt) 'overstige' 1638:309; 1640:419.
- lød se låd.
- løder er plur. af lod 1636:102 o.s.v.
- lødløb se lodløs.
- lødt (thj [kornet] wor iche saa lød som det andett) 'med en bestemt lød, farve' 1637:785.
- løftende (met løfften oc letten) 'det at løfte' 1639:80.
- løfter 121.
- løgter se lygter.
- løn 117, 661.
- løs (andet løs wdgielð) 'kontant' (modsat prioritetsbundet) 1640:42.
- løsen 'indløsning' 1636:6 o.s.v.
- løsholt 'vandret tværstykke i bindingsværk' 1637:82 o.s.v.
- løstræ 'løsholt' (se ovf.) 1636:313; 1637:23 o.s.v.
- løsoøre 117.
- låd (lød) 'uld, spec. den der klippes om foråret' 1636:704; 1637:112 o.s.v. Jfr. lammeto.
- lån 115, 116, (af dyr) 367.

maade se made og måde.

macht(e-) se magt(-).

made (att maade Agerbeck hiørde; att leye, maade oc løne qu-hiørde) 'give kost, underholde' 1639:132; 1640:256.

madfork 'stor gaffel' 1637:373.

madskat (madschatt) 'skat i form af fødevarer' 1639:530; 1640:93.

madvarer 388.

mageskifte 126, 275.

magi 562.

magt bl.a. i forbindelserne blive, holde, være ved magt 'blive, holde, være i (god) stand' 1636:8; 1638:151, 492 o.s.v.

magtløs (død oc machtløß) 'ugyldig' 1636:4 o.s.v.

malkning 362.

malt 384.

mandhelgsberøvelse 50.

marck(e-) se mark(-).

marck ley er markled 1640:559.

mark 100, 215, (vægt) 677.

markeder 441.

markedsdage 691.

markemode (til alle fire marckemoder, marck møde) 'sted, hvor forskellige marker mødes, markskel' 1640:348, 401.

markeskel 210.

markhjemmel (marckhiemel) 'lovlig adkomst til brug af mark' 1638:564; 1639:370.

markredskaber 330.

markvej (til trengsel oc schade i hanß marck wey) 'adgang til mark' 1639:235.

marsk (mersch, mersk) 1) 'marsk' 200; 1637:519; 1640:226.
2) (1 leß mersch) 'høj fra marsken' 1637:605; 1640:32.

marskhavre (en tønne hager aff merskhager) 'havre fra marsken' 1637:522.

marskhøj (27 englaß mersk hiøj) 'høj fra marskeng' 1639:447.

mechtig se mægtig.

medbroder 1) (met brødre) 'medarving' 1638:indl.

2) 'en af flere bisiddere i en høring' 1637:28.

3) 'en af flere vurderingsmænd' 1638:165.

- neddele (metdelle hanom nogett aff dett thimmelige gode) 'tildele, give' 1637:50; 1638:206.
- nedføre bruges bl.a. i betydningen (bemelte tings vidne formelder oc wdtrøcheligh medfører) 'indeholde' 1640:71.
- nedgift 85, 576.
- medicin 553.
- neenige se menig.
- neening se mening.
- neeninge se menig.
- nejelekrog (1 par meylee kroge) 'krog der sættes på høstleen' 1637:350.
- nel 324.
- nelddige (en melddige imellom AHs og HHs thoffte) 'mellemdige, dige mellem to tofter' 1637:394.
- neldgavl (meldgavel) 'mellemgavl, trekantet plade anvendt til opdeling af loft' 1638:152.
- neldest 'mellemost, midterst' 1636:637 o.s.v.
- neldhus (meldhuse) 'mellemhus, hus opført på sammenstødende gårdspladser' 1637:832.
- nellett er melet 1639:199.
- nelløb (mielløb) 'halmflettet kurv til mel' 1640:306.
- nenig (meenige almue, meeninge almue) 'almindelig, som ikke indtager en ledende stilling' 1636:177 o.s.v.
- nenighed 501.
- nening (it tingswinde ... liuder i sin meening) 'indhold' 1638:190; 1639:382.
- mens 'men' 1636:29 o.s.v.
- nerchttte se mærke.
- nerck se mærke.
- nerne se mødrene.
- nersch, mersk(-) se marsk(-).
- nensten 'næsten' 1636:667.
- nerster er titel til især magistre, præster og læger 1636:32 o.s.v.
- neylee- se mejele-.
- nichelj se Sankt Mikkelsdag.
- niddag 572.
- nidlertid (miedler thid) 'i den tid, sålænge' 1637:112.
- nidtsked (fra Lunden oc til mittsched imellom TM oc NN) 'skel' 1638:186.

miedler thid se midlertid.

mielløb se melløb.

mile ([et øg] met millen i mulden; milen) 'bidsel' 1639:412.

minde 1) 'hukommelse' 1636:32 o.s.v.

2) 'samtykke' 1636:113 o.s.v.

3) (talle hanß minde; minde oc rett) 'forlig' 1637:41 o.s.v.

4) (minde aff den gaard ... nemlig paa 10 sldlr.) 'vederlag' 1637:222 o.s.v.

mindes (saa mange, som hand iche mindis [præteritum] mett) 'slutte forlig' 1637:177.

mindremænd 82.

ministerium (det hederlige ministerio) 'præsteskab' 1640:274.

misligholdelse 114; (af aftaler) 122.

missive (samme misiuue ... bleff ... opbrøtt) 'lukket brev' 1640:277.

miste bruges bl.a. som præteritum af miste 1637:730.

mittsched se midtsked.

mod i forbindelsen være til mode 1) 'føle beklagelse' 1636:616.

2) 'være til mishag' 1640:43.

modsvar 32.

modvillig (... att hand muttwilligen met it ny bygtt huß ... haffuer bygt hanem til trengsel) 'genstridig, opsætsig' 1639:328.

moeße(-) se mose(-).

mog(-) er møg(-) 1636:102 o.s.v.

molding se mulling.

molestere (molestirt, molesterit) 'besvære, forulempe' 1636:335; 1639:525.

molmgryde er malmgryde 1636:770.

monde (alle monder oc kornløbe) 'kornmonde' (se ovf.) 1637:320 o.s.v.

morgen 572.

Morttini se Sankt Mortensdag.

mose (8 læß megett ond moeße oc liøngsprinchell) 'mosetørv' 1637:252.

moser 200, 328.

mosesadde (moeße sader) 'sadde' (se ndf.) 1636:706; 1638:527.

mulden er enten bestemt form af mule eller fejl for munden 1639:412.

nulling (molding) 'mindre kar, bækken o.l.' 1636:315.

nund bruges bl.a. i forbindelserne:

1) komme til munds 'komme i tale' 1636:23.

2) vidne hånd og mund fra 'føre vidner mod, hvad nogen har udsagt uden for retten og derved afskære benægtelsen' 1636:450 o.s.v.

nundelig (mundelig warbel) 'mundtlig' 1637:5 o.s.v.

nundsord (MA oc JJ kom it munds ord imellom) 'skarp meningsudveksling, skænderi' 1639:589.

nure se murre.

nurmester er murermester 1637:566.

nurre (at mure oc snache) 'knurre, mukke' 1637:519.

nuttuilligen se modvillig.

nægtig (wor Wißelberg mechtig) 'med rådighed over' 1636:710 o.s.v.

nælk 386.

nærke (sb.) (merck) 1) 'øremærke' 1636:102.

2) 'bomærke' 1636:154 o.s.v.

3) 'grænsemærke' 1640:661.

nærke (vb.) (andre flere ord, som ieg iche merchtte) 'lægge mærke til' 1639:423.

nærkning 359.

nøbler 611.

nøddinger 284.

nøddingpus (møding puds) 'møddingpøl' 1636:796 o.s.v.

nøde 'hindre' 1636:115.

nødrene (møderne, merne) 'hvad der stammer fra ens moders slægt' 1636:227, 368 o.s.v.

nøgagende (plouggen oc mog agen) 'møgkørsel' 1639:338.

nøgeds roug(-) se møntrug.

nøghave 'side i vogn, der brugtes til gødningskørsel' 1636:706.

nøgkrog (l mog kroeg) 'møghakke' 1637:109; 1638:251 o.s.v.

nøiet roug, møitz roug(-) se møntrug(-).

nølledæmning (mølledemningen) 'dæmning, hvorved vandet stemmes op i en mølledam' 1638:254.

nøllehus (møllußet) 'hus hvor mølleværk er indrettet' 1637:82 o.s.v.

nølleri 422.

nølleskyld (mølschylden) 'afgift en fæstemøller betaler mølle-ejeren' 1638:224.

- møntrug (møyedtz roug, møyds roug, møyit roug, møntz rug) 'rug, sået i gødet jord i september, i reglen efter afgrøde med byg' 320; 1636:82 o.s.v.
- møntrugager (møgeds rougager, møntt rougager, møitz rougager) 'ager sået med møntrug' (se ovf.) 1636:5, 60 o.s.v.
- møntrugsæd (møgeds roug sede) 'møntrug' (se ovf.) 1636:315; 1637:23 o.s.v.
- mønstsager (møntz ager) 'møntrugager' (se ovf.) 1640:447.
- mønstsland (mønds land) 'møntrugager' (se ovf.) 1639:200.
- mønstsorter 650.
- mønstsæd (mønds sede, møitt sede) 'møntrug' (se ovf.) 1636:145, 802.
- møntværdier 651.
- møyds roug, møyedtz roug, møyit roug se møntrug.
- måde (sb.) bl.a. med betydningen (i onde maader) 'tilstand' 1636:798 o.s.v.
- måde (vb.) (att maade for denem) 'måle, tage mål af, i forbindelse med magisk sygdomsbesværgelse' 1636:372.
- mål bruges bl.a. således:
- 1) (tog maall paa) om udstrækning i rum 1638:75.
 - 2) (15 aarß molle) om udstrækning i tid, tidsrum 1639:19.
 - 3) (mad oc maal) 'måltid, spisning' 1636:30 o.s.v.
- måleredskaber 678.
- måltider 390.
- måned bruges bl.a. i forbindelserne:
- 1) i dag måned 'i dag om en måned' 1637:31 o.s.v.
 - 2) i går var måned (i gaar wor maanitt) 'i går for en måned siden' 1637:58 o.s.v.
- nabolån 236.
- nachlæssig (wachttssom oc nachlesig) 'efterladende, forsømmelig' 1638:673.
- nadver (di haffde faatt nadure) 'aftensmåltid' 1640:58.
- naffn gaff se navngive.
- naffnlig se navnlig.
- naffre se naver.
- naffuelholerne se naglehul.
- naffuer se naver.

- elfæst (sømfest oc nagelfest) 'fastnaglet (om ting som er naglet fast)' 1637:176 o.s.v.
- lehul (naffuelholerne) 'hul til en nagle' 1640:432.
(lide nam oc wordering; met tag oc namb) 'retsligt udlæg (i løsøre)' 53; 1636:29, 99 o.s.v.
- tang (l naptange) 'knibtang' 1636:702; 1637:350.
- urkatastrofer 204.
- er (naffuer, naure, naffre) 'stort bor' 1636:702 o.s.v.
- ngive (... iche han hørde, hand naffn gaff for:ne SS) 'nævne ved navn' 1639:461.
- nlig (naffnlig) 'ved navn' 1636:183 o.s.v.
- drevet (l rugager ... vor ilde neddrøffuen) 'nedtrampet, om korn der ligger ned, fordi kreaturer er drevet gennem det' 1637:551.
- er- se ned-.
- ergang (en hame satt for neder gang) 'vest' (?) 1637:278.
- fælde (en nedfeldet mand) 'fælde (i retssag)' 1637:324.
- følge (møg nedfellet) 'pløje ned' 1640:33.
- lægge (kiff oc trete maatte nedlegis) 'ophæve, ende' 1638:615.
- sette, nedsettelbe- se nedsætte, nedsættelse-.
- slæbe (it grøbtt ... nedsløbt oc effter ieffnitt) 'sløjfe' 1637:250.
- sløbt se nedslebe.
- stikke (den sag ... kunne bliffue nederstuchen oc stille; nedstucken oc stille) 'skjule, fortie (om forbrydelse)' 1638:315.
- sætte (for dom oc rett att nedsette; udtolde oc nedsatte ... 5 rix ort) 'fremlægge, udrede' 1639:84.
- sættelsevidne (nedsettelbe vidne) 'tingsvidne om nedsættelse, d.v.s. udredelse af en vis sum penge' 1639:84.
- in se nævn.
- ue hug se nævehug.
- uinger er fejl for neffninger 1637:95.
- elig se næppelig.
se nær.
- neere se nærmere.
- :(-) se næst(-).
- : (røg og nister) 'gnist' 1638:573.
- oe er nabo 1636:23 o.s.v.
- : er nørre 1636:84.

nogel er nøgle 1637:23.

ny (some vor gamel graffuett oc some ny graffuen) 'for nylig' 1639:373.

nyde (nyde eller wndgielde) 'nyde, have nytte af' 1636:4; 1639:287; 1640:114 o.s.v.

nyland 'nyopdyrket land' 320; 1636:115 o.s.v.

nyttig i forbindelsen gøre nyttig (giøre nøttig) 'udnytte' 1636:21 o.s.v.

næppelig (nepelig) 'næppe' 1637:706.

nær i forbindelserne 1) så nær som (saa ner som) 'på nær' 1636:34.

2) komme så nær (det kom saa ner) 'have så stor betydning' 1638:543.

3) ikke nær (iche ner) 'langtfra' 1640:556.

nærmere i forbindelsen ville nærmere til (der som hand wille nermere til hanem, da schulle hand sige hanem noget andet) 'fornærme' (?) 1639:558; 1640:81.

næst (nest; neste thißdag for paasche) 'nærmest' 1636:4 o.s.v.

næstved (nestved) 'nærmestved' 1637:353.

nævehug (neffue hug) 'slag med knyttet næve' 1636:738; 1637:35.

nævn i forbindelsen nævn i køn (neffn i køn) 'kønsnævn, nævn der af modparten bliver udtaget blandt den sagsøgtes slægtninge, og som sværger med ham som mededsmænd' 1636:738.

nævninger 40.

I nød (nød, nøe) 'kreatur' 1636:212; 1637:669 o.s.v.

II nød i forbindelsen ingen nød være for 'ingen brug, nødvendighed være for' 1637:655.

nødtørft (ilding oc liuß til hindis nødtørfft) 'fornødenhed, behov' 1637:522 o.s.v.

nødtørftig (nødtørfftig ildebrand) 'nødvendig' 1638:15 o.s.v.

nøgler 1) 617.

2) er rimeligvis fejl for nagler 1637:82.

nøjagtig (en god, nøyachtig affkald) 'tilstrækkelig, fyldestgørende' 1637:28 o.s.v.

nøje (til hanß fulde nøye) 'tilfredshed' 1636:255 o.s.v.

nøjes med (nøyes met) 'være tilfreds med, tage til takke med' 1637:522 o.s.v.

nørhus (4 fag nørhuß) 'fløj i nordsiden af en gård' 252; 1637:373.

ttig se nyttig.

ÿachtig se nøjagtig.

ÿe(s) se nøje(s).

æn se åben.

ænbare se åbenbar.

lerlue (1 sort fuorit oder lue) 'hue af odderskind' 1637:373.

fuer (-) se over(-).

fuer diele se ordele.

fuer slaug er overslag 1637:96.

fuer soern se oversværg.

te (offrit til i dag 14 dage) 'udsætte' 1636:609; 1637:276;
1638:7 o.s.v.

ting (thog offring; begiere offring) 'udsættelse (af retssag)'
1636:609; 1639:352 o.s.v.

er 351.

arv (6 sldlr. oldarffue; olde arffue) 'arv efter forfædre'
1636:79; 1637:176 o.s.v.

efader 'bedstefader' 1636:117 o.s.v. - I pluralis oldefædre
(woriß s. oldefedre Oluff Tamßøn oc Kiersten Ollufs)
også med betydningen 'bedsteforældre' 1639:323.

emoder (oldemoder, oldemader) 'bedstemoder' 1636:117 o.s.v.

erdug (olmbdug) 'tætvet bomuldsstof, oftest med røde eller
blå tværstriber' 1636:702.

ede 'bede om' 1636:433 o.s.v.

ære (ieg kand icke nu ... ombere dig) 'undvære' 1639:90;
1640:58 o.s.v.

rift 320.

ængelse (hun haffuer weritt udj herett, sogen, by oc omgen-
gelße hoß denom) 'omgang, samkvem' 1637:193.

ost (met omkost oc schadegield) 'omkostning' 1636:335 o.s.v.

øbe (dagen wor omløben) 'gå' (om tiden) 1637:94.

ask 'indmad af slagtede dyr' 1636:367; 1637:522.

øre 'omtale' 1636:335.

værg (oc omsuore wi [sandemænd i sandemandstov] Thømmerby
mark) 'ved ed fastlægge grænserne omkring en bys mark'
1640:226.

rætte 'strides, føre sag om' 1636:62.

ldne (participium omuonden) 'vidne om' 1636:98 o.s.v.

on er ovn 1637:320; 1638:152; 1639:394 o.s.v.

ond 1) (i onde maader; en ond boell; en ond dør) 'dårlig, i dårlig stand' 1636:798; 1637:197; 1640:447 o.s.v.

2) (en ond 1/2 krone) 'falsk' 1637:379.

3) (winderne schulle icke vere denom onde om samme wedder) 'skadelig, til skade' 1638:315.

4) (ond behag; onde ord) 'ondsindet' 1639:199 o.s.v.

opbaar, opberge, opboer, opborn se oppebære.

opbryde 1) (di støcher, som er nyligen opbrøtt) 'opbryde, opløje' 1637:116, 173 o.s.v.

2) (samme misieue ... bleff ... opbrøtt) 'bryde op, åbne' 1640:277.

opbrydning 211.

opbrøtt se opbryde.

opbud 57, 128.

opdragelse 520.

opdømme (opdømme) 'dømme til at brydes op, til borttagelse' 1636:608.

opelød se oplod.

opfortet (mesten slett opfuortet; en biugandett ... wor slett opfuortet) '(ødelagt som ager- eller engjord, fordi det er blevet) brugt til forte, drivvej (for kreaturer)' 1636:505; 1640:598.

opfyldelse 33.

oppgøre (forferdige oc opgiøre; 2 opgiort seng) 'udstyre fuld- stændigt' 1637:373; 1640:306.

ophold (ingen widre ophold kunde taale) 'udsættelse' 1640:508.

opholde (koe, som di ... schal ... opholde hender) 'give føden' 1639:561.

ophov 1) (ophouff) 'begyndelse' 1640:402.

2) (i Weldbeck ophouff) 'den første ager i åsen' 1637:173.

opkald (hanß første opkald) 'stævning' 1639:156 o.s.v.

opkalde 'stævne' 1636:684 o.s.v.

oplade 1) (oplatt mig sin wering; vntt oc oplatt; oplatt oc affstandett) 'afstå, overlade' 1636:263 o.s.v.

2) (oplod en kiste) 'åbne' 1640:157.

opladelse (ARs opladelße) 'overdragelse, afståelse' 300; 1638:153 o.s.v.

oplod (serck oc oplød; opelød) 'øverste del af særk, livstykke' 1636:179 o.s.v.

- plukke (oplucke) 'lukke til' 1637:406; 1639:383 o.s.v.
- plyse (oplyst en ... øg) 'fremlyse' 1638:69 o.s.v.
- pnævne (opneffnd) 'udpege' 1636:57 o.s.v.
- ppebare (infinitiv opberge, præteritum opbaar, opboer, participium opborn) 'modtage' 1636:51, 103, 162; 1638:199 o.s.v.
- prejsning (opreißning) 'skriftligt vidnesbyrd om oprejsning (gengivelse af juridiske rettigheder)' 152; 1636:170.
- pschrifft se opskrift.
- psettelsße se opsættelse.
- psigelse 300.
- psigelsevidne (opsigelße widne) 'tingsvidne om opsigelse af retsgyldige aftaler' 1639:323.
- pskrift (opschrifft paa samme domb; for giæld epter opschrefft) 'skriftligt vidnesbyrd', oftest 'regnskab' 38; 1636:511 o.s.v.
- pslå (der wor opslagen i samme [eng] ll schar lang) 'slå færdig (om græs)' 1638:391.
- psprække (der NJs kleder bleff opsprachtt) 'opsprætte' 1640:96.
- pstemning 211.
- psteffnit se opstævne.
- pstylpe (met opstølpedt ermer) 'opsmøge' 1638:280.
- pstævne (gott folck ... vor opsteffnitt) 'tilkalde, stævne' 1638:316.
- pstølpedt se opstylpe.
- pstå 'stå hen, stille i bero' 1636:633 o.s.v.
- psætte 'udsætte' 1637:20 o.s.v.
- psættelse (lød affleße it opsettelße her aff thinget) 'udfærdigelse, erklæring' 1637:387 o.s.v.
- ptage (biug, hendis fader haffde optagen) 'modtage (på en andens vegne)' 1638:150.
- ptagelse (af dyr) 54, 120.
- pvagt (opuächtt oc wartegtt i siugdøm) 'tilsyn' 1639:32.
- pvarmning 256.
- rdele (ordele oc schiffte; ordeelle; offuer deele guod oc giæld) 'afgøre, dømme' 1639:552 o.s.v.
- rden (på tinge) 17.
- rdere er vurdere 1636:702 o.s.v.
- rffuis se orge.
- rge (orffuis oc nøyiß met; der met orge oc nøye) 'nøjes med' 1636:30, 103 o.s.v.

- ornum (stug, ornum oc seerkiøb) 'særjord, jord der er særeje'
1640:226 o.s.v.
- ort (ort, ortt) er en mønt = 1/4 daler 1636:150, 400 o.s.v.
ortthønde se urtetønde.
- ostehæk (1 ostheche) 'tremmehylde til ost' 1640:143.
- otting (1 otting saltet aall) '1/8 af en tønde' 1640:176.
- over (offuer bliffuer) 'til overs' 1638:15.
- overbødig (offuerbødig att wdlegge oc betalle) 'rede, villig'
1639:63 o.s.v.
- overdrive (noget korn ... som vor offuerdrøffuen met øxen)
'drive gennem' 1637:551.
- overfald 70, 71, 580.
- overfalde (offuerfalde hanem for hoedstoelen) 'tiltale' 1639:93.
- overflødig (offuerflødig drucken) 'rigelig' 1640:38.
- overføde (att offuerføde heste) 'føde gennem et vist tidsrum,
især vinteren over' 1640:306.
- overhørig (sidett offuerhørig) 'uden at agte på, tage hensyn
til' 1640:451.
- overhøriched 75.
- overile (met dielle schal offuerjllle; schal offuerjlliß) 'til-
tale, retsforfølge' 1639:617 o.s.v.
- overlægge (samme thid offuer lagde ... di god og giæld) 'sammen-
ligne, sammenstille' 1638:342.
- overløbe (da offuerløb god giælden) 'overgå, overstige' 1639:
364.
- overregne (offuer regnit) 'beregne' 1636:102.
- overse (offuersee oc registre) 'gennemse, undersøge' 1637:109
o.s.v.
- overskrige (offuerschregen) 'plage med skældsord, udskælde'
1639:461.
- overskænde (offuerschendet oc wførmid hanß folck) 'udskælde,
irettesætte voldsomt' 1638:92 o.s.v.
- overslå (infinitiv offuerslaa, præteritum offuersloug, parti-
cipium offuerslagen) 'gøre overslag, vurdere' 1636:
88; 1637:823 o.s.v.
- oversværgе (infinitiv offuersuere, offuersuerge, participium
offuer soern, offuersuorn) 'ved edsafleggelse (forsø-
ge at) kende skyldig' 1636:516; 1637:95 o.s.v.
- overtrappe (participium offuer trapitt) 'overtrampe' 1638:597.
- ovne 256.

- nt 127-129.
- ntning 175.
- ntsætning 301.
- rlament (perlamentte) 'klammeri, ufred' 1636:300; 1640:
555 o.s.v.
- rtgård (parttgaard) 'del af helgård' 251; 1637:518; 1640:
300 o.s.v.
- rtsed 34.
- sse på (ieg wil ... iche pase paa den forbydelße) 'bryde sig
om' 1637:248; 1638:413; 1639:516.
- stvang 312.
- ckpuder se pekkepude.
- el er pæl 1637:82.
- gett se pigget.
- kkepude (4 peckpuder) 'halspude af pekke (d.v.s. tagrør,
Phragmites Communis), som blev lagt om halsen på træk-
dyr under træktræet' 1637:350.
- n (peen oc straff) 'straf' 1636:61 o.s.v.
- nnning (pending) 'penge' 1636:18 o.s.v.
- ngsværd (pengswerd) 'værdi beregnet i penge' 1636:341.
- rlamente se parlament.
- rsjern (perß iern) 'pressejern, stort strygejern' 1638:554.
- rtubation 'forstyrrelse' 1636:335.
- bekande (pibkande) 'kande med rørformet tud' 1636:76.
- geseng (piger seng) 'seng til pigerne' 1637:373.
- gget (en tyck pegett tauffll) 'forsynet med pigge' 1640:603.
- ndttdag er pinsedag 1638:250.
- ntkrus (pind kruß; en pindkruß brenduin) 'pint' (rummål =
2 pægle) 1636:461; 1639:227.
- ag (thou plage) 'ung (endnu ikke udvokset) hest over 1 år'
1636:60; 1637:800.
- ugcretter er plovkreaturer 1636:115.
- ovende (plougen oc haren; plouggen oc mog agen) 'plovkørsel,
pløjning' 1636:547; 1639:336 o.s.v.
- ovlav (plouglaug) 'pløjning i fællesskab, fordi man kun har
en hest' 1636:282.
- ovredskab (plougredschab) 'plovtilbehør' 1636:102; 1637:
181 o.s.v.
- ovstjært (1 plougstiertt) 'med håndtag forsynet styrestang
på plov' 1637:340.

- plovvending (i hendis plougwending) 'det at vende ploven' (mul-
ligvis konkret: 'stedet hvor ploven vendes') 1638:431;
1640:216.
- pløjning 322.
- ponnie (huad ville du wed min wogen att pønne) 'pusle, pille'
1640:609.
- post bl.a. med betydningen (hanß suar thil huer post) 'punkt'
1637:381.
- prakke over (pracket hanem offuer for nogen pending) 'afpresse'
1636:262.
- prent (att læse danske prentt) 'hvad der er prentet, trykt,
(bog)tryk' 1639:19.
- priser 652-660.
- præstegårde 511.
- præstegårdsjord 513.
- pråsekarte (?) (1 bradtz kiertte oc 2 andre mesing kiertter)
'lyseklemme, stage hvorom præsen vikles op og enden af
den klemmes ind i en saks' 1637:605.
- puder 611.
- pus (puðtzer) 'vandpøl' 1636:756.
- pyt 1) (pøtter) 'vandhul' 1636:389; 1639:365 o.s.v.
2) (en pøtt offuen hanß wenster øye) 'hul, fordybning'
1640:56.
- pøller er pluralis af pøl 1636:757.
- pønne se ponnie.
- pøtt se pyt.
- påbo 'bo på' 1636:87 o.s.v.
- påkendt (participium paakiend) 'som kan påvises' 1636:798.
- påskrive (lod afflebe oc paaschriffue) 'attestere' 1637:377.
- påske (naar hand paa eschendis worder) 'retsfølgelse en ved
retten godkendt fordring' 1637:631.
- qor(t)ter se kvarter.
- qu- se kv-.
- quern(-) se kværn(-).
- quorter se kvarter.
- rad (rad(e); den raad sølffknape) 'række' 1638:646, 647;
1640:272.

raffn sortt se ravnsort.

ragte se række.

ran 134.

ransagning 25.

ransnævning (ranßneffning) 'nævning i ranssag' 1636:1 o.s.v.

rask (rasch; 1 blaa rasches forklede) 'tyndt, groftvævet uldent stof' 1636:179; 1640:574 o.s.v.

ravnsort (raffn sortt) 'sort som en ravn' 1637:23.

reb se ribbe.

reces (receßen) 'forordning' 1636:36.

rede (subst.) 1) (rede oc regenschab) 'regnskabsaflæggelse' 1636:227; 1637:48 o.s.v.

2) (til gode rede) 'udredelse, betaling' 1639:45; 1640:158 o.s.v.

rede (verbum) 1) (hand ... reder forschreffne rentte fra sig) 'udrede' 1639:93.

2) i forbindelsen rede til barsel (hun rede (præteritum) til barßell) 'være med barn' 1639:36.

reden er participium af ride 1637:551.

redskaber 330, 615.

reen se ren.

regere (saa regierde hand oc lod ilde) 'larme, skælde og smælde' 1640:58.

register (effter registers liudelse) 'fortegnelse, liste' 38; 1636:45; 1637:340; 1638:156 o.s.v.

registere (offfuersee oc registre; schiffte oc registre) 'registrere' 1637:109; 1638:9.

regnskaber 449.

regnskabsbøger 38, 449.

rejser 461.

rejsning (tørffue ... stod i reyßning) '(tørve)stak' 1639:316.

religionskrænkelse 74.

rem (1 stöcke rømme) 'den øverste bjælke i bindingsværkshuse' 1637:82; 1640:186 o.s.v.

ren (subst.) (laa i reen ved) 'jordstrimmel, der danner skel mellem agerstykker' 1637:358, 359 o.s.v.

ren (adj.) (PO ... opsagde sin tiende, som hand her tildags udj reen korn haffde vdgifffuet) 'aftærsket' 1638:526; 1639:338, 358.

rende (en schar offuer rinden) 'rende' 1636:30.

rensbroder (renßbroder, reenßbrødre) 'den person man har ren
(se ovf.) fælles med' 1636:711; 1638:391 o.s.v.

rent 'helt, fuldstændigt' 1636:706.

rente 116, 665.

reßen se risne.

respit (begieritt dag oc respitt) 'henstand, udsættelse (med
betaling)' 1637:516 o.s.v.

ressenderende er residerende 1640:484.

restance 1) (den sag ... restands belangende) 'ubetalte afgif-
ter' 303; 1637:81, 356 o.s.v.

2) (restands, domß oc deelis indhold; restandtzis) 'do-
kument i forbindelse med ubetalte afgifter' 1636:
60, 343 o.s.v.

reste (præsens rester, præteritum restet) 'restere' 1636:6
o.s.v.

ret (subst.) bruges bl.a. i forbindelserne:

1) stå til rette 'møde som anklaget i retten' 1636:
95 o.s.v.

2) komme til rette 'komme på fode' 1636:285.

3) skaffe til rette 'skaffe (til forelæggelse) i retten'
1638:543.

ret (adj.) (en rett god thønde øll) 'i overensstemmelse med lo-
vens krav' 1637:704.

retfærdig har bl.a. betydningen (paa hendis rettferdige weye)
'retmæssigt' 1638:534.

retskilder 60, 61.

retskyldigt (naar du kommer met den [en ronnevædder] retschyl-
dig, saa wille ieg snache met dig) 'lovæssigt' 1638:
278.

retsskikke 65.

retssædvaner 61.

retsterminer 66.

rette 1) (rettet HC HK ... quitt ... for den tiltalle) 'dømme'
1636:70 o.s.v.

2) (med rede penge rette for denem) 'udrede, betale'
1636:219 o.s.v.

retter (til retter thide) er positiv-form af ret 1637:631.

retterpenge 'bøddelpenge, løn til bøddelen' 4; 1637:97 o.s.v.

rettighed (rettighed oc landgilde; fougdenß rettighed) 'ret-
mæssig afgift, betaling' 303; 1638:199; 1639:298.

revselse 579.

eyßning se rejsning.

ibbe (rebe) 'ribbe, tærskeredskab' 1636:102.

ibermarkend (3 dage for ribermarchend) '(formodentlig) efter-
årsmarkedet i Ribe, som holdtes ved Mariæ nativitas,
8. september' 1636:21; 1637:156 o.s.v.

iddermandsmand (prelater, riddere, ridermendsmend) 'væbner'
1640:245 o.s.v.

idefoged 47l.

igsort (5 rix ortt) er en mønt, 1/4 daler 1636:289a; 1638:
674 o.s.v.

igtig 1) (richtig rede oc regenschab) 'nøjagtig' 1637:48 o.s.v.
2) (epter richtige dom) 'retfærdig' 1639:192.

iholt (2 laß bøg thil aler oc rjholtt) må være indretning på
eller materiale til møllehjul' 1637:82.

inden se rende.

inge (adj.) 1) (en ringe ting) 'ubetydelig (i kvantitativ hen-
seende)' 1637:252 o.s.v.

2) (min ringe suar) 'ubetydelig (i kvalitativ hen-
seende), jævn' 1639:194 o.s.v.

inge (adv.) i komparativ ringere 1) (ringer) 'minus' 1636:21;
1637:23 o.s.v.
2) i forbindelsen ringere som
'(for) mindre end' 1637:82.

i superlativ ringeste i forbindelsen i det ringeste
'i det mindste' 1637:82; 1638:214 o.s.v.

.sne (participium reßen) 'svulme op' 1636:655 o.s.v.

.st 'kirkerist, tremmebro foran kirkegårdsplæge (for at spærre
for kreaturer)' 1638:406.

iholtt se riholt.

ogeplov (paa Wrenderup marck ved rougploug) 'rogepløjning,
pløjning af nogle furer på ryggen af ageren, hvorefter
gødningen udføres i små hobe (roger) mellem de pløjede
stykker, hvorpå furerne og den pløjede jord føres over
gødningen for at dække den' 1639:593.

ikke 39l.

olig (samme waddrett ... roeligen haffuer fuld di gode mend)
'fredelig, upåklaget' 1640:226.

om se rum.

onnevædder (rone weder) 'vædder' 1636:367; 1638:241 o.s.v.

osehynde (1 rosehønde) 'hynde med broderede roser' (?)
1640:311.

sesengeklæde (2 thicke rose seng kleder) 'sengetæppe med ro-
senmønster' (?) 1637:373.

roug- se rug-.

rougploug se rogeplov.

rug 324.

rugklapning (rug klapening) 'knippe rughalm' 1640:632.

rugskyld (rougschylde) 'afgift i rug' 1637:72 o.s.v.

rugsæd 320.

ruhynde 'hynde af ruskind' 1638:202 o.s.v.

rum 1) (i boligen) 254; (i udhuse) 257.

2) (rom oc leilighed; rom oc pladß) '(tilstrækkelig) plads' 1636:328; 1637:381 o.s.v.

3) (en wnderbord met 2 rome) 'afgrænset del af større hele, rum' 1637:347.

rummål 674, 675.

rund (den rund eller strøm) 'vandløb' 1640:382; 1640:402.

rychte er røgt 1640:144.

rygget (rygget; den ryget koe) 'med hvid stribe ned ad ryggen' 1636:532; 1639:33 o.s.v.

rygte 83.

ryskjorte (en blaa ryschiort) 'skjorte af ry (en slags uldent tøj)' 1637:373 o.s.v.

række om (ragte PH om oc gaff NN en slag aff en kiep) 'strække sig tilbage' (?) 1640:697.

røcht er rygte 1637:519.

rødblisset (rødbleßet plag) 'rød med lys plet i panden' 1640:4;

rødblommet (rød blommid; rødblommitt seng klede) 'rødblomstret' 1636:417; 1637:143.

rødboldet (en rødboldet stud) 'rød med hvid stribe midt over livet fra ryggen og nedad' 1636:647; 1639:475 o.s.v.

røderhul (røder huoller) 'hørsæk, sted hvor hør kan lægges i vand' 1636:490.

rødhjelmet (rød hielmit) 'rød med hjelmlignende aftegn på hovedet' 1636:102.

rødhudet (rød huit; rød hued koe) 'med rød hud' 1636:102; 1637:299.

rødlændet (l rødlandet stud) 'med røde lænder' 1640:42.

rødspanget (en rødspanget ku) 'rødbroget' 1638:222; 1640:90.

rødstjernet (en rødstiernit ku) 'rød med hvid plet i stjernen (panden)' 1639:540.

røff er præteritum af rive 1636:431; 1637:736 o.s.v.

røgel (nogle røggele; en røgel) 'langstrakt, lav forhøjning' 1640:347, 402.

øgt er rygte 1636:52.

øgte (subst.) er røgt 1636:745.

øgte (verbum) (røchtter [imperativ] om SSs hiul) 'tage vare på, sørge for' 1637:742.

øgtning 360.

ømme se rem.

ømning 314.

øre (subst.) (slag i hindis røre) 'lyske' 1637:441.

øre (verbum) bruges bl.a. i forbindelserne:

1) rørendes og urørendes 'rørligt, som kan flyttes, d.v.s. løsøre' 1636:20; 1637:29 o.s.v.

2) som før er rørt 'omtale, nævne' 1636:570; 1640:95 o.s.v.

å (2 1/2 mk. for en raa) 'vognaksel' 1639:515.

åde for 'herske over, have i sin magt' 1636:497.

aad er participium af så 1637:144, 192; 1638:222 o.s.v.

aad se også sidde.

adde (sader) 'græs- eller lyngtørv' 1636:8; 1637:122 o.s.v.

addesped (en sad spid) 'sted hvor der er gravet sadde (se ovf.)' 1636:627; 1639:235.

addevæg (huß met sadvege) 'væg af sadde (se ovf.)' 1637:353.

adensskjorte (1 sortt sadensschiortt, sainsschiortt) 'skjorte af saden (fint uldent tøj)' 1637:373; 1638:105.

ag bruges bl.a. i forbindelsen give til sag 'sagsøge, anklage' 1636:2; 1638:31.

agefald (sagfald) 'bøde' 1637:722.

agefaldspenge (11 rixdlr. sagfaldßpenge) 'bøde' 1637:471.

agsomkostninger 58.

ainsschiortt se sadensskjorte.

alg 124, (af afgrøde) 331, 368, (af husdyrprodukter) 369, 398, 440.

als (salß, salse) 'stuehus' 1636:328; 1637:180 o.s.v.

alsende 'gavl af sals (se ovf.)' 1638:103, 237.

alshus (salßhuß, salßehuß) 'sals' (se ovf.) 252; 1636:30; 1637:23 o.s.v.

alt 381.

umfrænde (FJs samfrænder) 'flere personers fælles slægtning' 1637:549.

- samledis er sammeledes 1639:82.
- sammenkomster 590.
- samplichen er samtlig 1637:6.
- sanche widner se sankevidne.
- sandemand 'nævning' 40; 1636:605; 1640:59 o.s.v.
- sandemandsbrev (sandemands breff, sandmendß breff) 'skriftligt vidnesbyrd, udstedt af sandemænd (se ovf.)' 1638:323, 325.
- sandemandsgang 'sandemænds (se ovf.) fastlæggelse af markskel' 1636:714.
- sandemandssten (sandmandßsteen) 'skelsten nedsat af sandemænd (se ovf.)' 1638:325.
- sandemandstov (sandemands toug) 'sandemænds (se ovf.) kendelse' 1640:65 o.s.v.
- sandehøy er sandhøj 1640:304.
- sandtold er en fiskeriafgift 1638:442.
- sandtze se sanse.
- sankevidne (di ny sanche widner) 'falsk vidne' 36; 1640:401.
- Sankt Andreasdag (S. Andrej dag) '30/11' 1639:84.
- Sankt Bartholomæusdag (S. Bartolomeij dag) '24/8' 1636:613; 1637:576 o.s.v.
- Sankt Gregorsdag ((S.) Gregorj dag) '12/3' 1638:49, 152.
- Sankt Hansdag (S. Hansdag midsommer) '24/6' 1636:13; 1637:192 o.s.v.
- Sankt Ibsdag '25/7' 1636:31; 1637:29 o.s.v.
- Sankt Jørgensdag '23/4' 1636:315.
- Sankt Mikkelsdag (S. Mickelßdag) '29/9' 1636:130; 1637:256 o.s.v.
- Sankt Mortensdag (Morttinj, S. Morttens dag) '11/11' 1636:34; 1639:64 o.s.v.
- Sankt Olafsdag (S. Ollufsdag) '29/7' 1636:629; 1640:549.
- Sankt Pedersdag (S. Pederß dag, S. Perßdags thide) '22/2' 1636:436; 1637:173 o.s.v.
- Sankt Valborgsdag (S. Woldborgs dags thide) '1/5' 1636:51; 1638:145 o.s.v.
- sanse (sandtze eller komme det ihue) 'huske' 1636:372; 1638:238 o.s.v.
- saue er sav 1637:23.
- sch- se sk-.
- schaadt se skå.
- schaar se skære.

- schabt er skaft 1638:239.
- schaff er skab 1636:702; 1637:181.
- schaffhalß se skabhals.
- schandseck se skandsæk.
- schar se skår.
- schere se skære.
- scherekniff se skærekniv.
- scherkiste se skærekiste.
- schiel(e) se skel.
- schielert se skellert.
- schillm(er) se skælm.
- schierend(e)sord se skændsord.
- schierdug(-) se skærdug(-).
- schierkniff se skærekniv.
- schier torßdag er skærtorsdag 1638:241 o.s.v.
- schieruerch se skærværk.
- schiffschab se skiveskab.
- schipe, schipr se skæppe.
- schiffmundett er skævmundet 1637:615.
- schodsmaal(1) se skudsmål.
- schorit se skurre.
- schousuin se skovsvin.
- schreje er præteritum af skrige 1639:108.
- schriffuer- se skriver-.
- schrøbtisdøren se skriftersdør.
- chu er sko 1636:89; 1637:165 o.s.v.
- chød se skyde.
- chøtt er præteritum participium af skyde 1637:706; 1640:472, 473 og af skytte (?), se ndf.
- chøtter se skytter.
- eck(-) se sæk(-).
- eddel 38 1) (it schriftelige sedel) 'dokument, skriftlig udfærdigelse' 1636:23; 1638:275.
- 2) (sedeler oc quitandtzer) 'kvittering' 1637:72 o.s.v.
- eddelviser (sedeliußer) 'ihændeher af seddel (se ovf.)' 1636:183; 1640:219.
- ede se sæd og sæde.

sed roug se sæderug.

seer(-) se sær(-).

segl (sigel, sigler, zigel) 'segl, lille le' 617; 1636:113, 532; 1637:109 o.s.v.

segle er fejl for selge, d.v.s. sælge 1637:373.

seldeløb, -løff se sældeløb.

seletøj 365.

selveje 108.

selvejerbønder 270.

selvsort (noget meere selff sortt ind den roneweder CM ... fremuiste) 'gråsort (som ufarvet uld af sorte får)' 1638:319

sendebrev 'brev' 1637:124.

sendt se senne.

seng 1) 'seng(ested)' 255; 1636:702 o.s.v.

2) (seng aff ulden; wlden seng; en anden daglig seng) 'sengeklæder' 1637:350, 800.

sengeklæde 1) (en seng klede) 'sengetæppe' 1637:142; 1638:105.

2) (senge kleder) 'sengetøj' 612; 1637:350.

senne ved (haffde hand icke sendt ved hendis søn) 'skændes med' 1636:520.

sentens (zentendtz, sentends) 'dom' 1636:606; 1637:318, 431 o.s.v.

sentere (bliffuer senteritt) 'domfælde' 1636:467.

seped kalff er fejl for sped kalff 'spædkalv' 1639:200.

serhiørd se særhjord.

service 613.

servitutter 106.

sette se sætte.

settings winde se sættingsvidne.

sibøtte (fire sibøtter) 'bøtte til at si mælk op i' 1638:425; 1639:200.

sichelbwinde se beskikkelsesvidne.

sid (wel siid) 'lavtliggende' 1637:770.

sidde over (saad ... offuer en richttig regenschab) 'have at gøre med' 1638:49.

sidde sammen (huor dett saad sammel med den seck) 'hænge sammen' 1640:532.

sidelykke (SH bør ... di 2 parter aff sidelycke om samme tofft att oplucke oc wed machttholde; icke wil lucke sin anpartt side luche; sidlucke) 'indhegning på siden (af et jordstykke)' (?) 1636:453, 454, 485; 1638:152; 1639:329, 330, 333, 383.

estok (2 sidestocke) 'bjælke som sidestykke (i mølleværk)'
(?) 1637:82.

lucke se sidelukke.

sten i forbindelserne 1) i sidsten 'for nylig' 1639:379.

2) i sidsten dag 'forleden dag'
1636:520.

tzhafttig se sishafttig.

(holde derið brou oc siige ved machtt) 'lavning i terrænet,
hvor der i fugtige perioder kan stå vand' 1638:522,
677; 1639:322.

el(1) se segl.

else 'bestemmelse, afgørelse' 1636:748; 1638:123.

enett er signet 1637:21 o.s.v.

ne (AC ... signet denem en øg) 'øve hjælpende trolddom ved
ord og gerninger' 1640:44.

neter 617.

telse 32.

î se sid.

bs- se søms-.

æ (10 thraffuer tag ... oc nogle simmer der till) 'halmreb'
1640:508.

de (samme sinde) 'gang' 1638:221.

raftig (sidthafttig paa Kroxgaard) 'bosat' 1638:153.

re se syne.

rið se synes.

rið winde se synsvidne.

rttis se synes.

tepartgårde 251.

ve 611.

vhals (en schaffhalð) 'fåhoved, fjols' 1638:595.

ie i forbindelsen uden skade (wden TA eller hans arffuingers
schade i alle maader) 'skadesløs' ('således at TA ...
bliver holdt skadesløs i enhver henseende' 1636:13
o.s.v.

legæld 'skadeserstatning' 132; 1636:216; 1637:68 o.s.v.

ler 112, 132, (hos husdyr) 370.

lesløsholdelse 132.

it (rouget i schaffte) 'strå' ('utærsket rug') 1636:637.

itehavre (2 lað schaffthoure) 'havrestrå med kerne, utærsket
havre' 1636:699; 1640:143.

- skalkhed (welgiøre hanem skalckhed) 'ondskab, lumskhed' 1639:430.
- skamløs (bekommer en schamløs brød) 'ærlig, hæderlig' 1636:89.
- skandso (din schandßou) 'hore' 1636:449.
- skandsæk (din schandseck) 'hore' 1636:449.
- skarp (deriß marck ... er scharp oc thyndbiurdig) 'mager, ufrugtbar' 1637:252.
- skarv (da fandis naffuelholerne oc scharffuen ret tilhobe; scharffuene) 'øgning, tilsat stykke (tømmer)' 1640:432
- skarvet (en halff scharffuit jege bielcke) 'sammenføjjet, øget' 1640:432.
- skattelæg (schattleg) 'skatteudskrivningskreds' 1639:253.
- skatter 117, (kgl.) 474.
- skeer 613.
- skel (subst.) 1) 'grænse' 107, 210.
- 2) i forbindelsen skel og fyldest (schiel oc fyldest; tage scheel, fyldest oc wederlag) 'gen-gæld, erstatning' 1637:117, 921 o.s.v.
- 3) (met saa scheel; schiffte schiel met; saadan scheiel) 'betingelse, vilkår' 1637:675; 1638:506 o.s.v.
- skel (adj.) (kaldet hanem en schiele hund) 'skeløjet' 1636:27.
- skellert (1 blaa kape aff schielertt) 'en slags farvestrålende, broget stof' 1636:702.
- skender se skænde.
- skib i forbindelsen til skibs (til schiß) 'til søs' 1637:800.
- skibe (dele af) 451.
- skifte (sb.) 97, 98, 109, 210.
- skifte (verbum) (schiffte schiel met; schiffte dett) 'foretage skifte, dele' 1638:404; 1640:32 o.s.v.
- skifteseddel (effter schiffte sedelß liudelse) 'skriftligt vidnesbyrd om (arve)skifte' 1637:512; 1638:42.
- skiftested (paa schifftesteden, der di schiffte fisk) 'sted, hvor noget deles' 1639:589.
- skiftevidne (epter schiffte windiß indhold) 'skifteseddel (se ovf.)' 24, 36; 1636:104 o.s.v.
- skille ad (schille det ad) 'afgøre en strid, gøre ret og skel mellem to parter' 1638:320.
- skinderjern (1 schinder iern) 'garverjern, redskab til afskrabning af huder' 1638:554.
- skipe er skæppe 1639:122.
- skive (schiffuer, schyffuer) 'bord' 1636:102, 315 o.s.v.

- veskab (en schiffschab) 'skab under bord' 1637:53.
- veløn (20 rixdlr. til kost oc schoelløn) 'skolepenge' 1637:432.
- ver 521, 523.
- vrstene 256.
- vbrug 329.
- vsvin (schousuin oc giesterij) 'oldensvin' 1639:75; 1640:686
- vvogn (1 schouwogen) er en afgift, opr. så meget tømmer, som kan rummes i en tømmervogn (skovvogn) 1640:11.
- vide (biugett stod oc schred) 'skride (om akset der skrider ud af svøbblade)' 1637:785.
- viftemål 504.
- vifters (paa Alsleuff kircke gaard ... westen schrifftsen) 'skriftehus, våbenhus' 1639:435.
- viftersdør (wden schrøbtisdøren paa kirchegaarden) 'dør til skrifters (se ovf.)' 1637:519.
- vin 611.
- viver 309.
- viverbyg (schriffuer biug oc spindpenge) 'afgift i byg til slotsskriveren' 1637:437.
- viverpenge (schriffuerpenge) 'skriverhonorar' 4; 1636:108; 1637:91 o.s.v.
- viverskæppe (schriffuerschipe) 'kornafgift til slotsskriveren' 1640:11.
- vivning 524.
- vld (sloug hanem mange slaug oc schud) 'stød, puf' 1636:305.
- vldsmål (schodsmaall; giøre schodsmaall; uden all warbel eller schodmaal eller nogen wndschylding) 'opsættelse, udsættelse' 23; 1636:180; 1637:77; 1640:109 o.s.v.
- vldre (slog MO effter ... NJ met en tøffel, som schorit om ved hans arm) 'skrabe' 1640:58.
- vldre 1) (skød hinder 3 gange imod iorden; Huor for schyder. I mig; hand schød hanem omkuld) 'puffe, støde' 1636:335; 1639:291 o.s.v.
- 2) (schød paa beuiß) 'påberåbe sig' 1636:379, 633 o.s.v.
- 3) (schød sig for lenßmanden; hand haffde schøtt sig for sin hoßbond) 'underkaste sig, appellere til' 1636:118; 1637:277; 1638:14 o.s.v.
- vld (herlighed, eigendom, schylde oc landgilde) 'afgift' 303; 1636:533, 801; 1637:23, 167; 1638:625 o.s.v.
- vldbyg (schyld biug) 'byg, der gives som afgift' 1640:68.

- skylde (hand schylder mig for, att ...) 'beskyldte' 1639:28
o.s.v.
- skyldmel (hanß epterstandendis schyldemeell) 'mel, der gives som afgift' 1637:88.
- skyldrug (1 thønde schylde roug) 'rug, der gives som afgift' 1637:144, 192.
- skytte (1 beßeling i kuhußet, wor schøtt med fyre) 'udbedre' 1640:186.
- skytter (en schøtter) 'skytte' (sb.) 1637:519.
- skældsord 73, 603.
- skælm(er) (schielm; din schalck oc din schielmer) 'skælm' (kraftigt skældsord) 1636:27; 1638:448; 1640:38, 422, 437 o.s.v.
- skænde (hand skender mig offuer; hun skendet hanem offuer) 'overfuse' 1636:449; 1639:302.
- skænderi 73, 603.
- skændsord (schiendesord, schiendß ord) 'skældsord' 1637:31; 1638:226.
- skæppe (schipe) 672, 675, 678 1) rummål (korn, humle, malt) 1636:5 o.s.v.
2) flademål, 'areal, hvorpå der kan høstes en skæppe' 1636:391 o.s.v.
3) 'beholder, der rummer en skæppe' 1636:532, 702 o.s.v.
- skærdug (1 schier dug) 'fint, gennemsigtigt stof' eller snarere (jfr. tekstens følgende ord) 'hovedbeklædning (af et sådant stof) for kvinder' 1640:574.
- skærdugskurv (1 schier dugs kurffue) 'kurv af eller til opbevaring af skærdug (se ovf.)' 1640:574.
- skære (schaar oc meyet hand; schere til felliß) 'høste (med segl)' 1636:546, 637; 1637:190 o.s.v.
- skærekiste (scherkiste oc kniff) 'hakkelseskasse, aflang kasse, hvor hakkelsen blev skåret med en skærekniv' 1636:702; 1637:109; 1640:296 o.s.v.
- skærekniv (schier kniff; scherekniff) se under skærekiste ovf. 1636:102; 1637:109, 299; 1639:552.
- skærtorsdag (schier torßdag) 'torsdag i påskeugen' 1638:241 o.s.v.
- skærværk (schieruerch, wege oc døre) 'skillerum' 1640:447.
- I skøde (schødte oc affhendet) 'skøde' 1636:533 o.s.v.
- II skøde (di intet torde schøde den sag; Du thørst inttet schøde der om; schøde oc lyde hanem) 'skøtte om, tage sig af' 1636:478; 1637:389; 1640:240.

øen 37.

å sig (... huorledis han haffde skicket oc schaad sig) 'opføre sig' 1639:459.

år (schar) 1) 'åbning' 1636:30, 442.

2) længdemål, ca. 3 alen 671; 1636:298; 1637:120 o.s.v.

ag 1) 70, 580.

2) (i Riber slaue) 'jordstykke, afdeling af mark' 1640:413.

agside (9 slag ... paa ryggen, armene oc slagside) 'side (mellem ribben og lænd)' 1640:603.

agskive (en slauschiffue) 'bordplade som kan slås op og ned' 1637:903.

agsmål 70, 580.

agtning 385.

aue se slag.

ede laar se slædelår.

et 1) (adj.) (2 luer, en aff slett fløyl) 'glat' 1637:605.

2) (adj.) (81 sldlr. 2 mk. 7 sch. slettepenge; i slette penge) 'almindelig' 1636:102; 1637:522; 1638:151 o.s.v.

3) (adv.) (digen wor slett henførtt; slett opett; en biug-andett wor slett opfuorttet) 'helt' 1637:394; 1638:424; 1640:598.

etdaler 'daler i slette (se ovf.) penge' = 64 skilling 1636:13 o.s.v.

ett se også slide og slæt.

ide 1) (hudet aff bege hanß hender wor løs slett) 'rive af' 1640:96.

2) (den schade ... i hans hager ager, som wor slitt; haure som bleff slitt oc forderffuitt) 'rive op' (?) 1636:658, 659.

odsschriffuer er slotsskriver 1637:11 o.s.v.

otsskriver 309.

edelår (1 slede laar) 'slædemede' 1638:601, 621.

et (mandag klokken ved 9 slett) 'klokkeslag, klokkeslet' 1637:346.

øvestolpe (2 sløbe stølper) 'stolpe der skal bruges til at lave vognfølge (sløve) af' 1636:129.

ï bruges bl.a. således:

1) (JT schulle ocsaa slaa nogle dage) 'slå hø' 1639:264; 1640:661.

- 2) i forbindelsen slå for (korn, som det den aar wor slagen for) 'høste' (?) 1638:59.
- 3) i forbindelsen slå fra (samme faar ... slaar hinder fra) 'falde fra, dø' (?) 1637:522.
- 4) i forbindelsen slå ud (slaa mig min fee ud) 'sætte på græs' 1636:660.

smedesse (smideßen, til Øloe smidieß, Norup smideß) 'smedje' 1637:644, 645, 666; 1640:527.

smedessehus (smideßhußen) 'smedjehus' 1637:676.

smid(i)eß(-) se smedesse(-).

smitskab (faar, som er bort dødt aff den onde smed schab) 'smit-som hudsygdom, fnat' 1638:609.

smykker 628.

smør 386.

smørask (1 smør ask aff tin) 'smøræske' 1640:143.

smørkrus 'beholder (med låg) til smør' 1638:151.

smørmål 673.

småhånde (allehonde smaa haande) 'lille beholder' 1638:150; 1640:143, 662, 714.

snapsting 'første ting efter helligtrekongersdag 6/1' 691; 1636:1, 808; 1637:indl., 427, 848; 1638:indl. o.s.v.

snar (mand kand det deß snaere finde) 'hurtig' 1639:indl.

snørepude (snør puder) 'pølle' (?) 1639:602.

soern er participium af sværge 1637:1 o.s.v.

soett se sot.

sogn 501.

sognemænd 501.

sognepræster 503.

sognevidne (sogen widne) 'skriftligt vidnesbyrd udstedt på sog-nestævne' 24, 36, 171; 1636:151; 1639:302.

sold (thou solde) 'si, sigte (til rensning af korn)' 1636:532 o.s.v.

soldater 480.

soldat(er)penge 480 1) (halffpartten aff di soldater penge, som huer aff denem ... schulle wdgifue) 'skat til lønning af soldater' 1639:82.

2) (5 rix daller soldatt penge) 'soldater-løn' 1639:550.

soldatlægd (i samme soldatt læg) 'distrikt på et vist antal hartkorn, der skulle stille en soldat' 1639:180.

som (Som Gud, ieg haffuer alle haande i sinde) er snarest fejl for Saa 1640:58 (jfr. kommentar).

- nummer 691.
- nummerfiskende (sommerfiskend) 'fiskeri om sommeren' 1637:633.
- nummerkalv (2 sommer kalffue) 'kalv fra foregående sommer' (?)
1640:143.
- nu steds er sommesteder 1639:365.
- stblisset (sortt blebet stud) 'sort med lys plet eller streg
på forsiden af hovedet' 1640:42.
- stboldet 'sort med hvid streg over livet og nedad' 1636:191;
1639:540; 1640:42.
- stebrunstjernet (en sortte brun stiernitt øg) 'sortebrun med
hvid plet i panden' 1639:162.
- stgeret (sorttgierit quie) 'sort med en hvid streg fra lysken
til ryggen' 1638:202; 1640:503.
- stgrimet (sorttgrimmitt koe) 'sort med striber, streger, plet-
ter i hovedet af anden farve' 1637:145, 320.
- sthjelmet (1 sorthiemlet (!) oc 3 rødhielmed øxen, 2 sorthiel-
med stude) 'sort med hvid, hjelm lignende tegning på ho-
vedet' 1636:102; 1637:605; 1638:37, 150 o.s.v.
- sthudet (sortthued koe) 'med sort hud' 1636:60; 1637:176,
527; 1638:150 o.s.v.
- stlandet 'med sorte lænder' 1636:102 o.s.v.
- strygget (sort rygget) 'sort med hvid stribe ned ad ryggen'
1636:532 o.s.v.
- stspanget 'sortbroget' 1636:102.
- ststjernet (en sortstjernit hest) 'sort med hvid plet i pan-
den (stjernen)' 1636:76; 1639:245; 1640:42 o.s.v.
(i soett oc siugdum) 'sygdom' 1639:32.
- stg er præteritum af se 1636:27; 1637:120 o.s.v.
- stng (sønden spongen) 'smal bro over lille vandløb, gangbræt'
1637:477.
- stngget (spongitt) 'broget' 1636:532.
- stnre (den westerst kobel sparer) 'skråbjælke (i taget)' 253;
1637:82; 1638:152.
- stnd (spid, spider) 'spadeslag, hul, sted på marken hvor der er
gravet tørv' 1636:557, 627; 1639:316, 370 o.s.v.
- stngerboer, -bord se spigerbor.
- stnrlagen se spærlagen.
- stnd se sped.
- stnds (1 hatt oc 1 spids) 'spyd, lanse' 1640:138.
- stngerbor (spegerboer, spegerbord) 'større bor' 1636:702;
1637:350; 1638:425.
- stnl (en gamel spille) 'vinde, hejseapparat' 1639:30.

- spindehjul (spind hiul) 'rok' 1636:102; 1640:306 o.s.v.
- spindepenge (spindpennge) 'afgift i steden for spindearbejde'
1636:102; 1637:437 o.s.v.
- spisebestik 613.
- splide (spled hand thinget) 'opløse, hæve' 1636:551.
- spongen se spang.
- spongit se spanget.
- sprachte se sprække.
- sprag (heel ... saa ner som en lieden spraeg) 'revne' 1638:239.
- sprinch(e)ler se sprinkel.
- springe (tager waare paa Ss hiull, som sprong i bytofft) 'gå i stykker' 1637:741, 742.
- sprinkel (2 jege leirer met brede sprinchler udj; 3 sprincheler aff leiren) 'tremme, stang (hvoraf lejren (se ovf.) består)' 1636:324; 1640:715.
- sprogkundskaber 525.
- sprække (sprachte den ene støche [læder] op) 'sprætte' 1640:513.
- spærlagen (sperlagen) 'sengeomhæng' 1636:702.
- spørgsmålsvidne 36.
- stabel 1) (en stor paneil seng met wdschaarn stabeler) 'opretstående stolpe, som bærer en fritstående seng' 1639:334.
- 2) (met steen eller stabel) 'pæl (sat som skel, grænsemærke)' 1639:347; 1640:344.
- stabelseng (staffuelseng, staffelseng) 'fritstående seng (i modsætning til alkoveseng), der bæres af 4 stabler, stolper' 1637:350; 1640:143.
- stackarl se stakkel.
- stacket se stakket.
- staffn se stav.
- staffs hug se stavshug.
- staffue se stav.
- staff(u)elseng se stabelseng.
- stage 1) (2 stager) 'lang træstang' 1639:309.
- 2) (met steen eller stage) 'pæl, træstamme (sat som grænsemærke)' 1639:261.
- stakkel (stackarl) 'menneske i dårlige økonomiske kår', egt. 'betler' 605; 1636:34 o.s.v.
- stakket (det wor ickon stacket siden hand kiorde) 'kort tid' 1636:783.

stalde 257.

staldfodring 360.

staldgård (Kroxgaards staldgaard) 'gårdsplads med kompleks og staldbygninger' 1639:566.

staldokse (tuende stald øxen) 'okse opfodret på stald (modsat græsokse)' 1636:533; 1639:454.

stam (din stame broder) 'som taler stammende' 1639:379.

stand (uden i standen) 'stolestade' 1638:646; 1639:52.

standtønde 'tønde til opbevaring af madvarer' 1636:102; 1637:282, 350; 1640:508 o.s.v.

staur er staver 1637:82.

stav i forbindelsen i stave (i staffue) 'i stykker, faldet sammen' 1639:377.

stavn 1) (hanß hoßbonds staffn) 'område, der tilhører en bestemt person eller er underlagt dennes myndighed' 1636:61.

2) (NJ haffuer ... iche førtt nogen giøde fra staffnen der paa) 'grund, sted, hvor noget hører hjemme, har sin rette plads' 1637:651; 1640:41, 239, 272 o.s.v.

stavshug (staffs hug) 'slag med stok' 1636:738; 1639:223.

sted (gamelgaardß sted oc thofft) 'tomt' 1638:152.

stedbørn 87.

stede 1) (stede JM ... anden ting til ML) 'tillade' 1636:184; 1639:194; 1640:226.

2) (stede oc feste; at haffue sted oc fest) 'fæste' 1636:206, 307; 1637:70, 426, 821; 1638:67 o.s.v.

stedsmål 'fæsteafgift' 1636:606; 1639:63 o.s.v.

stedsmålspenge 'fæsteafgift' 1636:747.

steen- se sten-.

steen holands fade er hollandske stenfade (se ndf.) 1637:373.

stefnen se stævne.

stegers (en seng udj stegersitt; stegerß) 'køkken' 1637:605; 1640:60.

tejle (subst.) 1) (noget lycke ... met steil oc dig grob) 'stang, pæl' 1639:235.

2) i forbindelsen stejle og hjul (steyle oc hiul) 'pæl som benyttedes ved henrettelser' 1637:97.

tejle (vb.) (lade steyle oc af rette) 'anbringe (en forbryders legeme) på stejle (jfr. ovf.) og hjul' 1637:97.

tejlehø (3 stack stejle hiø) 'hø, som skal bruges til det nederste lag i høstakken' (?) 1638:573.

telle (stelde) 'aksen der bærer hjulene på en hjulplov' 1637:53 o.s.v.

- stemme (it gaarde, som schulle stømme paa mit hiø) 'dæmme op' 1637:534.
- sten (steen eller stage; steen eller stabel) 'sten som grænsemærke' 1639:261, 347.
- stenfad (3 stien fade) '(hårdtbrændt) lerfad' 1637:535.
- stenger se stænger.
- stenkarvon (steen karuon oc smaa thre karuon) 'kar af (hårdtbrændt) ler' 1639:552.
- stenkovsing (steen koßing) 'skål af (hårdtbrændt) ler' 1638:221.
- stette se stætte.
- stien fade se stenfad.
- stie(r) er stige(r) 1637:109, 800.
- stigefjæl (2 stiff fieller) 'sidestykke i en stige' (?) 1640:306.
- stil (effter seduonlig still) 'formulering, ordlyd' 1637:638; 1638:113; 1640:127 o.s.v.
- stille (adj.) (att den sag ... kunde bliffue nederstucken oc stille) 'som foregår i stilhed (uden offentlighedens kendskab)' 1638:315.
- stille (vb.) i forbindelsen stille sig ind (da schal hand strax stille sig ind igien til hans hoßbond) 'møde, indfinde sig' 1638:418.
- sting (sting, styng) 'stik, det at jage en spids genstand i eller mod noget' 1636:85, 253; 1640:397.
- stippe (2 spande oc stiper) 'strippe, malkespand' 1636:704; 1637:23; 1638:151; 1640:508 o.s.v.
- stob 1) (1 sldlr., som bleff ... lagt i en stob) 'bæger, krus med lav fod' 1639:286.
- 2) (fire stob honning) rummål 1637:714.
- stochet se stokke.
- stoel- se stål-.
- stoelstand se stolestand.
- stoffer 620.
- stoffle er vist støvle 1637:702.
- stokke (stochet) 'sætte (bier) i stade' 1636:640; 1638:464.
- stokkenavn (it fuld stochneffn) 'navn udpeget på tinge' 1636:125; 1638:639 o.s.v.
- stol- se også stål-.
- stole 611.
- stolestader 506.

- lestand (stoelstand) 'stolestade (i kirken)' 1636:277;
1637:80, 185, 221 o.s.v.
- ømpe se stumpe.
- ormflod 258.
- ormhat 'stålhelm, jernhelm' 1636:403.
- raf 146-148.
- rande 202.
- randside (Løne strandside) 'kyst' 1640:188.
- rd se stå.
- rede 351.
- rede bruges bl.a. om 'stuehus' 1639:331.
- reder 254.
- rg se stuv.
- rg (subst.) (sette udj stuge) 'lille tørvestak' 1637:678.
- rg (vb.) (graffue, stuge oc reyße [tørv]) 'sætte tørv i små-
stakke' 1640:716.
- rgpe (stompe) 'lille jordstykke' 1637:342.
- rgnd 1) (all den stund) 'tid' 1637:80 o.s.v.
2) (thou stunde epter soelen vor opstanden) 'time' 1638:
511; 1640:460.
- rgv (stug, ornum oc seerkiøb) 'bortskænket eller frasolgt jord-
stykke uden for fællesjorden og fællesskabet' 1640:226,
402.
- rgffader er stiffader 1639:22.
- rgkke (it støcke hiø) 'portion' (?) 1636:97 o.s.v.
- rgng se sting.
- rgnger (den fierde stølge eller stenger; 1 stenger) 'stolpe
i bindingsværkshus' 1637:832; 1640:211.
- rgtte (stette) 'stente, sted hvor man kan komme over et dige
eller en lignende hindring' 1637:716.
- rgvne (en otte dags tid effter, att steffnen wor sat) 'stæv-
ning, tilsigelse' 1640:711.
- rgvning 30.
- rgchuiß er stykkevis 1637:176.
- rgcke se stykke.
- rgd (1 støtt som stod til stød til 1 spare) 'støtte' 1640:186.
- rgde på (saauit til rett hiede oc møße paa støder) 'grænse til,
støde sammen med' 1640:512.
- rgffkar se støvkar.
- rgffninger se støvning.

stølp(e) er stolpe(r) 1636:115; 1637:832 o.s.v.

stømme se stemme.

støndum er stundom 1636:115.

størtt er præteritum af styrte 1639:291.

støvkar (1 støffkar omkring steenene) 'træværket som i form af et kar omgiver møllestene i kværnen' 1637:82 o.s.v.

støvning (støffninger) 'dæmning, stæmmeværk' 1636:335.

stå bruges bl.a. på følgende måder:

- 1) (det stod iche en bundemand wel att tage sine ord igien) 'sømme sig' 1638:536.
- 2) (den tid schifft stod) 'finde sted, foregå' 1640:642.
- 3) (di wille ingen dom eller thiltalle staa hanom; om ieg bør den gode mand nogen laugdagsdielle att staa) 'påføre, udsætte for' 1637:28; 1639:617.
- 4) i forbindelsen stå for (stod for dem; staa hanem for den samme forføling) 'være anklaget for' 1636:12, 130; 1637:98, 899 o.s.v.
- 5) (staa en god mands regenschab for) 'forestå' 1639:447.
- 6) (hand stod iche ... uden for 5 rdlr.; ... suarede, att hand ingen tiende haffuer standen for) 'være opført som skyldner for, skyldte' 1637:466; 1638:297; 1639:216 o.s.v.
- 7) i forbindelsen stå fore (iche heller wille staa hanem nogen faare der for) 'stå til regnskab for, indestå for' 1640:434, 699, 714.
- 8) i forbindelsen stå på (EJ ... bekiende, att hand haffde hafft en hope til hanß hest, menß hand haffde ladet det staa paa den egte, han gjorde til Colding) 'modregnes i' 1637:238.
- 9) i forbindelsen stå til (stod thil wedermoelbting; stod thil rette) 'være underkastet retsforfølgelse ved' 1636:1, 46, 162; 1637:61; 1639:61 o.s.v.

stålblade (len egedør) med en staa blaade offuen paa) er måske fejl for stålblade 1640:432.

stålfang (staalfang, stolfang, stoelfang) 'jernsager' 1636:102, 802; 1637:350; 1638:151 o.s.v.

- ilgreb (stolgrebe) 'jerngreb' 1637:23.
- ilgryde (stolgryde, stoelgryde) 'jerngryde' 1636:367;
1637:23 o.s.v.
- illænkekobbel (en staa lenche kobel oc en thømme) 'jernlænker, hvori hestene bærer vognstjærten' 1637:350.
- ilvon (stoluon) 'jernsager' 1636:315; 1637:270; 1639:491 o.s.v.
- se også sv-.
- n throue er svinetrug 1637:373.
- e (en gamel kiæld aaß oc sule; sulle) 'stangen, der bærer brøndvippen' 1638:152; 1639:332; 1640:291.
- rn er participium af sværge 1636:84 o.s.v.
- erintendent (superintendentt offuer Riber stichtt) 'biskop' 1640:275.
- e (haglen eller kulen ... suurede frem for presten) '?' 1638:406.
- re (suare) bruges bl.a. i betydningen 'udrede, betale' 1638:45.
- rilig (PC ... robte suarlig paa hunden) 'meget, ivrigt, energisk' 1639:108.
- ndekammer (suendkammer) 'karlekammer' 1637:800.
- ndeløn (suen løn) 'løn til tjenestekarl(e)' 1636:102.
- ndeskat (suend oc drenge schatt; hanß suendschatt for 1639) 'landehjælp betalt af tjenestekarle, der tjente fuld løn' 1637:732; 1640:183, 257.
- g 133.
- n 353.
- negøde (mange suingjøde) 'svinegødning' 1637:394.
- ger (suoger) 'svigersøn' 1638:250.
- øreb (2 suøberebe) 'reb til at svøbe omkring hølæsset' 1637:350.
- øeskraft (4 slaug met en suøbeschabt) 'piskeskraft' 1638:381; 1639:154.
- omme (hos husdyr) 370, 550.
25, 37.
- ø (da først siønet di mølhuøet) 'efterse, syne' 1637:82; 1639:545 o.s.v.
- ø (siønttis; siøniß) 'udtale som synsmand, vurdere' 1636:8, 112; 1637:252, 443; 1638:429 o.s.v.
- ing 394.
- øerklæring 25.
- ømænd 25.

- synsvidne (ep̄ter siønß windiß liudelße) 'tingsvidne på et syn' 1636:97 o.s.v.
- synter (paa fredag søntter) 'tidsrum af 7 dage, uge' 1639:248.
- sysler 470.
- sød (huer schipe sede satt for 1 sldlr.; sede oc vede) 'sød, korn' 320; 1636:362; 1637:144; 1638:67; 1640:20 o.s.v.
- søde (en suarm bj ... fulde hun denem thil sede) 'opholdssted' ('til de havde sat sig, slået sig ned') 1636:674 o.s.v.
- sædelighed 74.
- sæderug (sed roug) 'rug til såning' 1636:476.
- sæk er bl.a. brugt som skældsord (en huore oc en seck) 1637:706; 1640:535.
- sækkebæk (1 seck bencke) '(indstilleligt) bræt under meltuden, hvorpå sækken anbringes' 1638:416.
- sældeløb (seldeløff, seldeløb) 'stor, fladbundet kurv, hvori sælde (d.v.s. rystes urenset korn), således at avner og urenheder samles ovenpå' 1637:109; 1639:225; 1640:143 o.s.v.
- sæmslæder (en simbß leder hoffued pude; 1 par simbs lederkleder) 'sæmsberedt (d.v.s. fedtgarvet) skind, vaskeskind' 1638:202; 1640:157.
- sær i forbindelsen i sær (i seer; at lege i seer; holt kuhjørde i sær aff huer gaard) 'særskilt, for sig selv' 1636:530; 1640:144, 232, 256.
- særdeles (rentte, som for:ne børn ... seerdeelliß gottgiøriß) 'særskilt, for sig selv' 1637:373; 1639:122.
- særhjord (di ville ingen serhiørd holde) 'særskilt hjord' 1640:256.
- særvang (seerwong, seer wong) 'særskilt vang (uden for fælleskabet)' 1636:530; 1640:244.
- sætte (subst.) (setter) 'malkefad' 1637:23.
- sætte (vb.) bruges bl.a. således:
- 1) (satt for, sette oc wordere) 'vurdere' 1637:41, 354; 1638:141 o.s.v.
 - 2) (satt en dag; sette andre dage) 'fastsætte' 1638:146.
 - 3) i forbindelsen sætte for (LT setter mig for, att ieg schulle hafue ladet klipe en af prestens lame) 'beskyldte for' 1639:435.
 - 4) i forbindelsen sætte på (di maatte vere tiuffue oc schielmer, der satte først paa) '?' 1640:519.

5) i forbindelsen sætte til fremme (satte altid till fremme der met) 'udskyde, udsætte' 1638:330.

ttedommer 3, 471.

ttingsvidne (settings winde) 'vidne om vurdering, sætning' 1636:802.

er 201.

fart 451.

lv 666.

lvdup (sølfddoper) 'sølv søm med stort hoved anvendt som hjulbeslag' 1640:609.

lvfærdig (en sølffferdig quindschiortt) 'med sølv (tråde) udstyret' 1638:105.

lvmalle (14 par store sølffmaller) 'sølvhægte som kroghægten griber ind i' 1637:373, 605; 1638:425.

lvnøglebånd (sølf nøgel boend) 'sølvnøglering' 1638:151.

lvstob (sølfstobe) 'sølvkrus' 1636:702; 1639:67.

mfæst (sømfest oc nagelfest) 'fastsømmet (om ting der er søm-met fast)' 1637:176; 1639:79 o.s.v.

nderhus (12 fag sønder huß) 'fløj i sydsiden af en gård' 1638:151.

nderland (naar Gud wil, ieg kommer hiem aff sønderland) 'land syd for landegrænsen' 1640:69.

ntter se synter.

ren er participium af sværge 1636:752 o.s.v.

sterlod 'søsters andel' 1636:103; 1637:340, 605.

transport 469.

(2 gammel saær) 'vand- eller malkekar' 1637:23.

lland (it støche ßaadland) 'sædejord' 1638:213.

ning 322.

r 70.

rmål (saarmaal) 'sår' 1636:66; 1637:441; 1638:443 o.s.v.

cke se tak.

y 1) (wdsatt met tag oc namb) 'sikkerhed, kaution' 53; 1636:99; 1637:365; 1638:191, 223; 1640:208.

2) (thag; 16 thraffuer tag; tagh) 'tagrør' 253; 1636:30, 55; 1637:604; 1638:70 o.s.v.

ydråbe (tagdrober) 'tagdryp' 1639:327, 379.

tage (sb.) 253.

tage (vb.) bruges bl.a. således:

- 1) (di 3 ager som HC nu haffuer tagen paa nør fra Schibhøy oc siden iche schal tageß, førind di kommer i thegte med Weldbeck ager) 'indtage (under dyrkning)' 1640:244.
- 2) i forbindelsen tage for sig selv (for:ne TL thager for sig selff) 'skilles fra (og derved få ege husholdning)' 1638:4; 1640:32.
- 3) i forbindelsen tage hen (thagen en dige rentt hen) 'tage bort, fjerne' 1636:706.
- 4) i forbindelsen tage kvit (betalle hinder eller thage hinder quitt fra for:ne NL, for hueß hun ... wor hanom schyldig) 'fritage, befri' 1637:440.
- 5) i forbindelsen tage om (di thog om i thegterne) 'have (markerne) fordelt' 1636:757.
- 6) i forbindelsen tage til sig (thil sig thog) 'modtage' 1636:102 o.s.v.
- 7) i forbindelsen tage ved (tagen ved god oc gield; NJ tager ved samme rein korn att wdgiffue) 'acceptere' 1637:98, 432; 1639:338.

tagrør 253.

tagmærke (taxmerck) 'ejermærke' 1640:424, 432.

tak i forbindelsen til takke med (bliffue til takke med JK) 'tilfredsstillende for' 1640:220.

tal (til tall) 'optælling' 1637:184.

tale (subst.) 1) (suare imod nogen thalle) 'tiltale' 1637:313.

2) (talen udj breffuit vor forandritt) 'tekst, ordlyd' 1638:519.

tale (vb.) bruges bl.a. således:

- 1) i forbindelsen tale minde (hand ... taller hans minde) 'søge forlig' 1638:506; 1639:403.
- 2) i forbindelsen tale til (talde hanom til) 'tiltale' 1638:120.
- 3) (talde ... til) 'råbe på' 1639:435; 1640:58.

tallerkner 613.

taplade (wnder gafflen oc wnder tapladen; 2 leider paa samme peel wnder taplad) 'mølleedel' (usikkert hvilken) 1637:82 o.s.v.

- avl (en gangsleder, som di slaar taul met; en tyck pegett tauf-
fel) 'tov, reb' 1639:515; 1640:603.
- avle (att mure en taffle effter) 'melletrum mellem tømmer i
bindingsværk' 1640:58.
- axmerck se tagsmærke.
- achtter se tægt.
- agtt se tægt.
- ækstiler 391.
- æl(1)e se tælle.
- æncke se tænke.
- estamente 90.
- er- se t-.
- valle er talg 1636:9.
- vatter er tater 1636:449, 451.
- væchte øxen se tægteokse.
- vægtte se tægt.
- væring se tæring.
- værsker penge se tærskerpenge.
- væld se tjæld.
- væner se tjener.
- væuffdød se tyvdød.
- væuffuitt se tyve.
- væg se tage.
- vælde se tælle.
- væg se to (subst.) og tov.
- væffbelt er travlt 1636:372.
- væfft er tragt 1640:306.
- være- se træ-.
- værbømmitt se tribøme.
- væcket se trække.
- væduings dag se tredvingsdag.
- værinde se trine.
- værod se tråd.
- værou er trug 1639:332.
- værog se tryg.
- værtt for se tværtfor.
- væ(r)penge, -pending se tøj(r)penge.
- væ(r), thyrer er præsens af vb. tøj(r) 1636:494.

- thyr er tyr 1636:563.
- thyre, thyrer, thyren er tøj(r)et 1636:102, 631; 1637:388;
1638:466 o.s.v.
- thyreblocke se tøjrblok.
- thyret er participium af tøjre 1636:395.
- thyring er tøjring 1636:113.
- thyr kølffue er tøjrkølle 1636:335.
- thøcke se tykke (subst.).
- thøffue se tæve.
- thøgte se tykke (vb.).
- thøre er tørv 1636:30, 431; 1637:23.
- thørttløß se tyrfteløs.
- tidende (tiende haffuer gangen; rycht oc tiende) 'forlydende,
rygte' 1636:52; 1637:519 o.s.v.
- tidlig i forbindelsen så tidlig som (saa tilig som) 'så snart
som' 1638:455.
- tiende 510.
- tiende se også tidende.
- tiendegås (1 thiend gaaß) 'gås, der betales i tiende' 1637:43.
- tiendekorn (thiendkorn) 'korn som tiendeafgift' 114; 1636:118;
1637:22 o.s.v.
- tienderug (tiend roug; thiende roug) 'rug som tiendeafgift'
1637:400; 1638:125.
- tiggere 606.
- til bruges bl.a. i betydningen (thil Eschelß) 'hos' 1637:53.
- tilbageholdelse 54.
- tilbagesøgning 112.
- tilbede (kierlig thilbeder ieg GG i A) 'bede om, anmode' 1636:
284.
- tilbudsvidne 'skriftligt vidnesbyrd om et tilbud' 1636:117;
1637:508; 1639:84, 138 o.s.v.
- tilbyde (for dom tilbød GC denem ... forschreffne bielckhoffue-
der) 'fremvise, fremlægge, præsentere' 1640:455.
- tilfald (wlyckelig tilfald) 'begivenhed, hændelse' 1636:176;
1637:50, 158; 1640:208 o.s.v.
- tilfinde (formeente sig ... fylding paa sandemend bør att til-
findis) 'tildømme' 1640:401.
- tilforne 'foregående' 1636:40, 71 o.s.v.
- tilfortænke i forbindelsen være tilfortænkt (att were tilfor-
tencktt) 'være betænkt på' 1639:396.

- tilfredsstille (tilfredtz stiller) 'stille økonomisk tilfreds' 1638:153; 1640:90.
- tilfylde (sandemend ... wor loulig tilfuld effter louen) 'tilforordne (sandemænd)' 1640:94, 563. Jfr. fylde.
- tilgøre (penge, som di wor thilgiort effter deriB ... moder) 'tildele efter retslig afgørelse' 1636:554; 1637:489; 1638:150, 346 o.s.v.
- tilgørelse (effter wuillige dannemends thilgiørelße) 'medvirking' 1636:433.
- tilhaltt se halv.
- tilhold 'tilholdssted' 1636:84.
- tilholde 1) (tilholde, tilholt) 'gøre krav på' 1636:335; 1638:129, 133, 429.
2) (saauitt lowen hanom tilholder) 'påbyde' 1638:342; 1640:190.
- tilhouffe er til hove (hoveri) 1639:438.
- tilkinde er til kende 1639:497.
- tilligeß er tillægges 1639:156.
- tillodde (thillodet) 'tilfalde, blive til del' 1637:489.
- tillyse (tilliust) 'bekendtgøre (offentligt)' 1638:294.
- tilregnelse (Christj fortieniste oc hans rettferdigheds tilregnelße) 'fortjeneste' 1640:95.
- tilsag skal læses til sag 1638:461.
- tilskifte (tilschiffte ('tilskiftede') diger) 'tildele ved skifte' 1636:454.
- tilslå (huad di wor tilslagen, det widste dj iche; tilsloug, tilslaar) 'tilstøde' 1637:606; 1638:526; 1639:19, 184.
- tilstand (fri hiemmel oc thilstand; min uilge, thilstand oc samtøcke) 'godkendelse' 1636:21, 433; 1637:914; 1638:525.
- tilstå bruges bl.a. således:
- 1) (gield, som denom tilstod att indkreffue) 'tilkomme' 1638:150.
 - 2) (tilstodt) 'have til gode' 1639:121.
- tilståelse 35.
- tilsvare (tilsuare) 'stå til ansvar for' 1640:80.
- tilsyn 540.
- iltage (maatte neffniß oc thiltagis; tiltagen) 'udpege' 1636:335; 1638:190.
- iltalle er tiltale 1640:61.
- iltælle (dj tiltolde JN samme penge) 'udbetale' 1637:717.

- tiltænke (di ... skulle tiltænche hanß effterlatte boe at søge) 'berede sig på' 1640:482.
- tilvare (siden lod de hanem til ware att tele) 'tilvarsle' 1640:557.
- tilvurdere (til worderitt) 'vurdere og tilkende' 1637:28.
- tinask (thin ask) 'æske af tin' 1638:425.
- tinbuddike (thin buddick) 'lågæske af tin' 1640:306.
- tingbogen 36.
- tinge 1) (førend di entten tinger eller teller deriß korn) 'forhandle (om betingelserne for noget, f.eks. tiendefastsættelse)' 1637:174.
- 2) (der er tinget for din mund) '?' 1636:449.
- tingholder 'tingfoged' 3; 1636:184; 1637:indl. o.s.v.
- tinghus (thinghuß) 'hus, hvor der holdes ting' 1637:658.
- tinghøj (tinghyff) 'høj, hvor ting holdtes' 1637:913.
- tinghører 'tingmand, tingsvidne' 1636:indl.; 1637:indl.; 1638:indl.
- tinglysning 20.
- tingmand 3, 471.
- tingsel 'forhandling (om tiendefastsættelse)' 1637:174 o.s.v.
- tingskomb er fejl for tingsdomb 1638:246.
- tingskriver 3.
- tingsted 1.
- tingsvidne 'skriftligt vidnesbyrd udstedt på tinge' 24, 36; 1636:9 o.s.v.
- tingtider 2.
- tingveje 462.
- tinkovsing (tin koßing) 'tinskål' 1638:151.
- tinkovsken (2 thin koskner; 1 liden tinkoschen) 'tinskål' 1637:605; 1640:143.
- tiuffue er tyv i pluralis 1636:12.
- tjener (thiener) 'fæstebonde' 1636:113, 125; 1637:81 o.s.v.
- tjenestefolk 79, 232, (hos præst) 512.
- tjenestesvend (tieniste suend) 'tjenestekarl' 1640:95.
- tjæld (thield(e)) 'tæppe' 1636:400, 702; 1637:109, 176 o.s.v.
- to (subst.) (Alle tou, faarschind, hynder ...) 'uforarbejdet (afklippet) uld (spec. den der klippes om efteråret)' 1636:417; 1640:42.
- to (vb.) (da thode hun stipen) 'vaske' 1637:606.
- tobt er toft 1637:901.

- stedige (thofftdige oc grob) 'dige mellem toft og mark' 1636:389; 1637:250; 1638:442.
- tehjørne 'hjørne af toft' 1638:315.
- tejord (thofft iord) 'jordstykke ved gård' 1637:246 o.s.v.
- teulykke (tofft lyche) 'gårde omkring toft' 1640:648, 665.
- temellemdige (tofftemelddige) 'dige mellem 2 tofter' 1637:363.
- ter 221.
- løb (løbe thop løb met huer andre) '?' 1636:600.
- ffuegrøbt se tørvegrøft.
- sken (torschen roug) er participium af tærsk 1636:102.
- en er toften 1640:447.
- se to.
- (eed oc toug; att giøre deriθ thoug) 'nævninges beedigede kendelse' 1636:539; 1637:113; 1640:226 o.s.v.
- a er tråd 1639:42.
- ffuer se trave.
- nsport 465, 466.
- ppe (hun haffde snublit offuer en thrape) 'trappetrin' 1639:47.
- ve (traffue(r)) 'bundet af kornneg, tagrør o.l.' 672; 1636:55, 667; 1637:604 o.s.v.
- ømme se tribømme.
- ljepartgårde 251.
- ljeårs (tho thredie aarβ buche) 'som er tre år gammel' 1638:66.
- iningsdag er fejl for treduingsdag 1640:503, 508.
- lvingsdag (til rette threduings dag) '30'te dag' 1640:419, 430.
- ffuis er præteritum af trives 1640:420.
- jderdingtønde (træfierding tønde) 'tønde med rumindhold på 3/4 af (rummålet) i tønde' 1640:503.
- agsel se trængsel.
- ømme (trebømme; oc threbømmitt samme steen) 'afpasse efter en ret linje, få til at flugte' 1636:389, 605; 1638:360, 432.
- ie (saa thrinde dj 40 schaar aff) 'afskridte, måle ved skridt' 1637:827; 1640:529.
- bul (thripbol) 'ærmeløs trøje af trip (d.v.s. en slags uldfløjel)' 1637:605.

- tro (adj.) i forbindelsen til tror hende 'i ens varetægt og på ens ansvar' 1639:277, 301; 1640:495.
- tro (vb.) bruges bl.a. i forbindelsen tro til 1) (det throde hun hanß søn ... til) 'tiltro, mistænke for' 1638:466
- 2) (iche heller hand trode dem til) 'have tiltro til' 1640:221.
- trodse (hand throdztzett hanom) 'true' 1638:339; 1639:590.
- trolldom 74, 562.
- trolkvinder 563.
- troldmænd 563.
- trolovelse 85, 504, 571.
- tror er komparativ af tro (se der).
- trude er truede 1636:146.
- trusler 160.
- tryg (en fuld thrøg affkald) 'urokkelig' 1636:141; 1637:99; 1639:152 o.s.v.
- tryger er komparativ af tryg 1637:631.
- tryglebrev 80.
- træ 253.
- trækaron (thre karuon) 'potter, småkar af træ' 1639:552.
- trække ([Agerbeck roug] wor ... threcket ... aff cretter) 'trække kreaturer henover' 1638:597.
- trængsel (samme eng til threngsel oc schade) 'ulejlighed, skade' 1636:8, 397; 1637:116, 704; 1639:309 o.s.v.
- træstob (4 threstobe) 'trækрус' 1637:350.
- trætte (irring oc trætte) 'strid, skænderi' 236, 237; 1637:42
- trævon (noget løß threuon) 'træsager' 1636:283; 1638:150.
- tråd (throd) 'trin, fodspor' 1636:397.
- tuelling ager er muligvis et stednavn (Tvillingager) 1638:186
- turbere (forhindret, turbirt eller molestirt) 'perturbere, forstyrre' 1636:335.
- turde (præsens tør, thør, thørst, præteritum torde) 'behøve' 1637:389; 1638:289; 1639:435 o.s.v.
- tvang 133.
- tvangsfuldbyrdelse 53.
- tvistig (tuistige sager) 'omtvistet, omstridt' 1637:6; 1638:1 o.s.v.

- ertfor (thuertt for hendis ager ende) 'lige oven for' 1638:433.
- le (tyde sin ord) 'udlægge, forklare' 1638:62.
- ende 232.
- ndeforhold 130.
- te (tøffue oc suerge) 'vidne' 1639:156 o.s.v.
- ke (subst.) (dannemends thøcke) 'vurdering' 1636:89.
- ke (vb.) (thøgte) 'mene, synes' 1636:398 o.s.v.
- vt (en thyltt deeler) 'antal af tolv' 1636:283.
- dbyrdig (deriß marck er ... scharp oc thyndbiurdig) 'som giver ringe udbytte' 1637:252.
- e er tøjrr 1639:523 o.s.v. eller tøjre 1640:530 o.s.v.
- fteløs (en thørttløß thrette) 'nytteløs' 1636:416.
- køle, tyrkølfue er tøjrekølle 1637:424; 1639:379.
- (r)en er tøjrring 1636:391; 1640:530, 661.
- død (thiuffdød) 'død som en tyv' d.v.s. ved hængning 1636:452.
- e (huorit oc thiuffuitt huer andre) 'tyvte, beskyldte for tyveri' 1636:452; 1637:741; 1640:519 o.s.v.
- eri 112.
- t (thegtte, tegtt, techtter) 'markareal', ofte større areal, omfattende 6-12 stykker af bymarken, der kunne deles i fald m.m. 215, 320; 1636:30; 1639:226; 1640:215 o.s.v.
- teokse (thecte øxen) 'fremmed okse, der bliver indfanget og sat på græs på bymarken' 1636:369.
- le (førend di entten tinger teller deriß korn) '(op)tælle' 1636:397; 1637:174.
- ke (du schalt tencke, at du kiender huer eng oc ager, ieg haffuer) 'betænke, huske på' 1640:58.
- ing (kost oc thering) egt. 'forplejning', om betaling, som den ene part i en retssag skal udrede til modparten som godtgørelse for dennes forgæves møde for retten (på grund af den førstes udeblivelse) 58; 1636:93 o.s.v.
- skerpenge (thersker penge) 'afgift i stedet for tærskning' 1638:248.
- æ (subst.) (en thøffue met mange flere wbequembs ord) 'tæve, hore' 1636:281.
- æ (vb.) (MJ ... huorit oc thøffuit NSs hustru) 'kalde for en tæve' 1637:705.
- fue se tyge.
- (g)er er tygger 1639:379, 388.
- rblok (thyreblocke) 'tøjrrøb' 1639:334.
- ring 361.

- tøjrpeng (thy(e)r penge, -pending) 'afgift for tøjring' 1636:129, 158 o.s.v.
- tømmeskift (thyer oc tømmeschaffte) 'en enkelt som tømme tjennende line' 1637:350.
- tønde er rummål (øl, malt, korn, fisk) 674, 675; 1636:22 o.s.v.
- tørv 256, 328.
- tørvegravning 100, 236.
- tørvegrøft (tøregrøbt, torffuegrøbt) 'tørvegravning, areal for tørvegravning' 1638:161; 1639:261, 318; 1640:305.
- tørvegård (hanß kiøren met hanß ilding til hanß tøregaard) 'opbevaringsplads for tørv' 1639:309.
- tørveklod (tøre klad) 'tørvestak' 1637:705; 1638:246, 284, 412, 415; 1639:361, 420.
- tørvelejr (2 thøre leirer) 'siderne af en vognkasse, anvendt ved tørvekørsel' 1637:350.
- tørvesped (tøre spider, tørffue spider) 'hul, sted på marken, hvor der er gravet tørv' 1639:316.
- tørvestakke 259.
- tørvevogn (tøre wogen) 'vogn til at transportere tørv på' 1637:442.
- uadel (adell eller wadel) 'folk af uadelig stand' 1636:335 o.s.v.
- uafbevidst (hender aldeelliß waffbeuist) 'uden vidende om noget' 1640:95.
- uagtsom (wachttsom oc nachlesig) 'ikke agtpågivende' 1638:673.
- ubehinderlig 'uhindret' 1636:335.
- ubehindret (wbehindrett) 'uhindret' 1637:70.
- ubekvemsord (errørige snack eller wbequems ord) 'skældsord, ukvemsord' 1639:125, 214.
- ubeskeden (met wbescheden schendsord) 'usømmelig' 1637:688.
- ubetænkt (samme ord haffuer hand tald aff wbetencht) 'ubetænk-somhed' 1638:588; 1639:62; 1640:724.
- ubevaret (wbeuardt) 'upåtal, utiltalt' 1638:345, 408.
- ubevidst (wbeuist) 'som man er uvidende om' 1638:237.
- ubillig (en wbillig wordering) 'uretfærdig, urimelig' 1638:90.
- ubruds (di støcher, som er nyligen opbrøtt oc nogen vbrøtt) '(om jord) ikke taget under plov' 1637:173.
- udage (han haffde wdagen det mog) 'køre ud' 1637:41.

- rle (faa hanß fuoder wdafflett) 'komme af med, afsætte' (?)
 1639:450.
- ruge (EJ wdbrugtte samme ager) 'bruge (et areal) til det er
 udprint (uden at lade jorden hvile)' 1637:518 o.s.v.
- rde (1 wdbøt sousuin) 'skære børen ud, gøre gold' 1640:503.
- røft (sagenß wddrøbt) 'behandling, drøftelse' 1638:239.
- r (en wddør aff for:ne lildstue) 'yderdør' 1638:497.
- rlivelse 31.
- rer (wd eyer, weyer) 'udenbysmand, som har jord i en bys mark'
 1636:517; 1638:359; 1640:382 (udgiverkommentaren næppe
 rigtig).
- r t (wdielt oc wdomett) 'som ikke er retsforfulgt' 1638:271.
- r bruges bl.a. i følgende betydninger:
- 1) (vden MLs windueß weg) 'uden for' 1636:497; 1639:
 52, 391.
 - 2) (uden hueß ringe ting hand haffde wdlagt) 'undtagen'
 1639:270.
- rlands (i Fyen vdenlands) 'uden for landstingsområdet' 1638:
 474.
- r (den wder stand) 'ydre' 1638:647.
- r hjul (boffuer til wderhiul) 'yderhjul (i mølle)' 1637:82.
- r st (wderst, wdest) 1) 'yderst' 1636:277.
- 2) i forbindelsen uderst den anden
 'næstyderst' 1637:80.
- r vår (2 puder met uder vord) 'yderbetræk' 1637:528.
- r dre (til cretterit bliffuer wdfoeritt) 'bringe i god foder-
 stand' 1640:143.
- r de (schal kretter ud fødis met ... fuoder) 'opføde' 1636:
 102; 1640:143.
- r ve 1) (GRs arffuinge att vdgiffue en beuislig billig kost
oc thering) 'udrede' 1636:245; 1639:32 o.s.v.
- 2) (it tings vidne ... wdgiffuit; wdgiffne breffs liu-
delße) 'udstede' 1636:13, 272; 1638:16.
- r ld (wdgiel) 'gæld', spec. 'et bos økonomiske forpligtelser'
 1636:102; 1637:320, 350.
- r (oc lade things vinde her epter udgaa; publicere oc wdgaa)
 'udstede' 1636:107; 1638:673.
- r nme (att samme penge iche wdkommer) 'udredes' 1636:17;
 1637:10; 1640:27, 725.
- r pie (wdcopie) 'kopiere' 1640:548.
- r le (hanß død oc baane ... att wdleede) 'undersøge og klar-
 lægge' 1640:88.

- udleje (af jord) 336, (af dyr) 367.
- udlove (wdloffuitt) 'garantere økonomisk for' 1638:315.
- udlæg (giøre wdleg for) 'betaling, udredelse' 53; 1637:28.
- udlægge (wdlike 10 dlr. der for) 'udrede, betale' 1636:560; 1637:28; 1638:661; 1640:593 o.s.v.
- udpantning 53.
- udskrive (hand bleff wdschreffuen) 'udskrive til soldat' 1638:455.
- udskud (en seng udj wdschoen) 'lav bygning uden for husets stolper' 1637:605.
- udskør (paneilß kiste, udj billeder oc wdschiør; met knipeling oc wdschiør) 'udskæring', også om udskæren syning 1637:145; 1638:356, 372.
- udslå 1) (da angaff oc wdslog ... MO en gammel sortt koe) 'afstå fra' 1637:430.
- 2) (trej frj wdslagen fischegaarder) 'nedramme' 1636:305; 310.
- udstå (taale eller wdstaa) 'holde ud, klare' 1639:437, 453.
- udsætning 'konfiskering af gods' 53, 301; 1636:31; 1637:9; 1638:130 o.s.v.
- udsætningsvidne (wdsetningsvinde) 'tingsvidne om udsætning' 1637:123.
- udsætte (att wdsette ... CH sin giæld; først wdsatte di en gammel qu) 'foretage udsætning' 1636:5, 313; 1637:9; 1638:56; 1639:81 o.s.v.
- udsættelse 32.
- udsættingsvidne (wdsetingswinde) 'tingsvidne om udsætning' 1637:123.
- udtagelse 93.
- udtrykkelig (wdtrøchelig) 'tydelig, klar' 1638:517; 1640:246
- udtyde (om hand iche wille wdtyde denem, huor uitt Tømmerby grund strecker) 'redegøre for, forklare' 1640:226.
- udtælle (wdtelge, wdtolde) 'tælle op' 1636:104; 1638:387; 1639:84, 606.
- udulgt (wduld) 'åbenlyst' 1638:245.
- udvise 1) (wduist, wduiße) 'anvise' 1637:537, 590.
- 2) (paauiste oc wduiste) 'udpege' 1638:429.
- udvurdere 'foretage udlæg til dækning af gæld' 1636:750; 1637:122.
- udvurdering 53.
- udømt (wdielt oc wdomett) 'uden dom' 1638:271.
- uendelig (it wendelig dom) 'som ikke er endelig, som er appel-label' 1636:14 o.s.v.

- ns (huor er det nu fatt ... att J nu er bleffuen wenß) 'uenig'
1639:28; 1640:87 o.s.v.
- orbøden 'uden forbud, uforhindret' 1636:415.
- orfaeren 'ukyndig' 1636:335.
- orkrænket (hoßbondens sag wforkrænket; met wandet sin løb wforkrænket) 'uden restriktioner, indgreb, skade'
1636:329, 684 o.s.v.
- orment 'ukrænket, frit' 1636:393; 1640:347, 351.
- orvarende (en hastig wforuarendis ildebrand) 'uventet, pludselig' 1636:285.
- orvidt (wforwiitt i alle maader) 'uhindret, frit' 1640:31.
- orvindelig (en stor wforuindelige schade) 'uoprettelig'
1636:212; 1639:448.
- ør 'ude af stand til at færdes' 1636:86.
- ørme (wførm) 'forulempelse, mishandling' 1637:569; 1638:240, 464, 496.
- ørme (slagen eller wførmit) 'forulempe, beskadige, mishandle'
1636:592; 1637:520; 1638:92; 1640:472 o.s.v.
- ædagsarbejde 'arbejde i en andens tjeneste en eller flere ugedage' 1636:125.
- ædagsmand 'fæstebonde med arbejde på hovedgård en eller (sjældnere) flere dage om ugen' 1636:125.
- ædagstjener 'ugedagsmand' (se ovf.) 273; 1636:125 o.s.v.
- ældighedslysning 22.
- umsk (all den oc whumbsk) 'smuds, urenhed' 1639:328.
- ulde (whylde) 'ugunst, unåde' 1640:245.
- uønkaldet (wigienkaldet) 'uden at blive søgt sat ud af kraft'
1636:10; 1637:6 o.s.v.
- ut se vid.
- uret (wlast oc wkiertt) 'ikke køret, ikke påklaget' 1638:231.
- ust (wlast oc wkiertt) 'som der ikke kan rejses indsigelse mod eller gøres krav på' 1638:231.
- ulden (en wlden seng; en gamel dagelig seng aff wlden; wlden oc linden) 'uldstof' 1637:350; 1639:80 o.s.v.
- uøjlighed (kommer udj nogen wleilighed) 'vanskelig situation'
1636:517; 1638:315.
- umpe (wlempe) 'angribelig, ubillig adfærd' 1639:49; 1640:603.
- uødelig (til wlidelige schade oc eptermaal) 'utålelig' 1640:484.
- uøvende (wlouend) 'uretmæssig' 1637:736.
- uøvlig brug 112.
- uød (på tinge) 17.

ulydighed 75.

umage (deris wmag) 'ulejlighed' 1636:71 o.s.v.

unde (wndte fougden ... hanom sin thredie ting) 'tilstå, for-
unde' 1638:291.

under bruges bl.a. i betydningen (wnder wold oc ran) 'under
straf af' 1639:516; 1640:278.

underbord 'bords understel, hvorpå skiven hviler' 1636:315,
702; 1637:176; 1638:150 o.s.v.

underforseglet (et wnderforsiglede breff) 'med segl under'
1637:21 o.s.v.

underfølge (giøde, som er vdagen ... oc wnderfellett) 'pløje
ned' 1637:350, 354.

underhammer (3 wnderhammer) 'tværbjælke, som bærer møllehjulets
akse' (?) 1637:82.

underhold 4.

underholdning (wnderholding) 'underhold' 1638:265.

underlad (wnder lad wnder steenene) 'underlag, stillads' 1637:
82.

underløbe (adschillige mißbrug oc Guds fortørnelße kunde wnder-
løbe) 'være en uheldig ledsagende omstændighed' 1636:
335.

underpant 'pant i noget, der bliver i pantsætterens besiddelse'
127; 1636:582 o.s.v.

underskilt (en brun wederschiltt barattis bol) 'skilt ad for
neden' (? ,weder- i så fald fejl for wnder-) 1637:373.

understå (NH ... sig wnderstaar den 12 aprillis for dom) 'vove,
driste sig' 1636:361 o.s.v.

undertrykke (wndertrøcher ieg mit sigenett) 'trykke, sætte
(segl) under' 1637:21.

undgælde (nyde eller wndgielde) 'have skade af, lide for' 1636:
4; 1639:287.

undsige (truit eller wndsagt) 'true (med at anvende vold)' 1636:
23 o.s.v.

undsigelse (wndsigelse) 'trussel (om at anvende vold)' 1640:59;

undvige (affstaa oc vnduige) 'afstå, fravige' 1640:41, 65.

ungefær (wngefer 34 aar forleden) 'omtrent' 1639:299; 1640:58.

ungekarl (di ... gjorde ... alle Thømmerby mend warbel ... oc
ingen wngekarle) 'ung mand' 1640:227.

ungfæ (vng fee) 'ungkvæg' 1638:150.

ungfæhus 'stald til ungfæ' (se ovf.) 1636:102.

ungnød 'ungkvæg' 1636:102; 1637:109; 1638:625 o.s.v.

ungnødskalv (2 wngnødb kalffue) 'kalv af ungkreatur' 1638:546.

- ignedsstud (wngnødbstud) 'ung, kastreret tyr' 1638:452.
 nyttig (wnyttige oc onde ord; wnøttig ord) 'usømmelig' 1636:
 146; 1639:124; 1640:489.
 ødagtig (hans wnødachtige trette) 'unødvendig, overflødig'
 1640:81.
 overskændet (woffuerschend aff hanom) 'uden at blive overfu-
 set' 1638:455.
 tættønde (5 gammel øltønder oc en ortthønde) 'tønde til ugæret
 øl' 1637:373.
 yggelig (wrygeligen i alle maader) 'urokkelig, ubrydelig'
 1637:860.
 ygget (wryget i alle maader) 'urokket' 1636:555, 615; 1639:
 254; 1640:226.
 ørende (rørendis oc wrørendis) 'ubevægeligt; fast ejendom'
 1636:20 o.s.v.
 at (wsatt) 'ikke vurderet' 1637:23; 1638:151.
 atmål (wsattmaall oc schenderij) 'uenighed' 1639:193.
 kikkelihood (wschichelihood) 'usømmelighed, uanstændighed'
 1638:214, 673.
 traffelig (wstraff(e)lig(en)) 'udadlelig, fejlfri' 1637:522
 o.s.v.
 tyr (det wstør i Jern kircke) 'forstyrrelse' 1638:294.
 tævnet (wsteffnit oc wigienkaldet) 'uden at blive gjort til
 genstand for søgsmål' 1636:110 o.s.v.
 jenlig (en part att were øde, en part iche att finde oc en
 partt wtienlig) 'ubrugelig' 1637:431.
 roskab 'uredelighed, mandatsvig' 1636:406 o.s.v.
 ildig (wuillig dannemend) 'upartisk' 1636:23 o.s.v.
 gte børn 578.
 re (han haffuer ingen wære sagt hanem til; vere) 'vanære',
 jfr. uærlig ndf. 1638:456.
 re sag (hand haffde møtt for lenßmanden for en vere bag)
 'sag, som vedrører uære' (se ovf.) 1638:456.
 rlig (thalt hanem noget werligt thill) 'som ikke er i over-
 ensstemmelse med ens moralske retskaffenhed' 1636:
 512; 1639:194.
 rligt folk 604.

se også u-.

i (drage vad i T. og A. aae; drog wad) er vod 1636:12;
 1640:220.

imel 620.

- vags (øg ... som er vox kommen til hanß) 'syg, i dårlig tilstand' 1638:69; 1639:497.
- valke (der NJs kleder bleff opsprachtt, da vor der wolcher) 'hævelse, bule (som efter slag)' 1640:96.
- vandløb 102, 201.
- vandmal(ß) er vadmél(s) 1637:533.
- vanførhed 80.
- vanførsel (wanføresßel) 'vanførhed' 1636:86 o.s.v.
- vange (subst.) 215.
- vange (verb.) (wonget i seer) 'indhegne som vang' 1636:530; 1637:343.
- vanlig (mitt wonlig sigenett) 'almindelig' 1636:770 o.s.v.
- vanlykke (schade eller wanlyche) 'ulykke, uheld' 1640:67 o.s.v.
- varbomark (smør 10 warbomk.) '1/24 varbopund' (se ndf.) 1638:468.
- varbopund (smør 1 warbopund) '1/12 tønnde' 1639:618.
- varbotønnde (3 wardboe thønder roug) er kornmål brugt i Varde syssel.
- varder (di warder) 'vardebeboer' 1640:347.
- vare (subst.) (cretter oc warde; di beste waare) 'handelsvare' 1639:376, 393.
- vare (subst.) i forbindelsen tage vare på (att tage waare paa) 'rette sig efter' 1640:94.
- vare (verb.) 1) (warit hanom) 'varsle, give meddelelse om' 1638:80; 1639:439.
- 2) i forbindelsen vare ad (ward denem ad, att di tyrer dem) 'advare' 1639:379.
- 3) i forbindelsen vare til (wnder tiden haffuer hun wartt hanem 2 gange til) 'tilvarsle' 1639:452.
- varetægt (opuachtt oc wartegtt) 'omsorg' 1639:32.
- varp (såkast, halvdél af en ager' 1636:637 o.s.v.
- varsel 30.
- varselsmænd 30.
- varselsseedel (warßels sedel) 'skriftlig stævning' 1639:138.
- vase (brou oc waafse) 'vej gennem fugtigt terræn' 1636:319 o.s.v.
- ved kan bl.a. betyde (wed 20 aar siden) 'circa' 1640:347.
- vedburde i forbindelsen som vedbør 'som sig hør og bør' 1636:26, 162 o.s.v.
- ede se væd.

- lerhæftig (werge, som haffde huß oc hiem oc wor der til wederhefftig) 'solid i økonomisk henseende' 1630:631.
- lerhæftighed 77.
- lerlag (wederlaug) 'kompensation, erstatning' 1636:182.
- lerlæg (thil wederleg for den giæld) 'vederlag' (se ovf.) 1636:263 o.s.v.
- lermålsting (wedermoelß-, wedermalßting) 'det ting, hvor modparten møder til vedermål' d.v.s. forsvar på anklager 1636:1 o.s.v.
- lerpart 'modpart' 1636:335.
- lersige (weder sagde ... TSs sigenett) 'frasige sig, fragå' 1636:168 o.s.v.
- lersigelsevidne (wedersigelße winde) 'tingsvidne om vedersigelse' (se vedersige ovf.) 1637:110.
- lgåelse 35.
- lkende (di wedkiende denem, saauitt som deris sandmandsbreff denem tilholder) 'gøre krav på, hævde retten til' 1640:226.
- lkendelse (wedkiendelße) 'påkrav' 1640:226.
- ligeholdelse 253.
- mel(ß) er vadmel 1636:102.
- tage (ind til NJs gaardsted vedtager) 'begynde' 1636:328.
- tægt (wide oc wegtegt) 'retsregler for landsbysamfund' 1636:728.
- 104, 213, 236, 462.
- ager (1 weyager saad med roug ... ved ting weyen) 'ager beliggende ved vej' 1640:503.
- eredskaber 678.
- erlig 203.
- aget (erlig oc welacht mand) 'meget agtet', i titulatur 1636:31 o.s.v.
- bemeldte 'før omtalte', om (adelige) personer 1636:60, 235 o.s.v.
- byrdig (welbiurdige) 'af adelig stand', i titulatur til adelige 1636:107 o.s.v.
- give (PJ oc SJ ... welgaff SJ ... for loff att thage en broderlod hen) 'skænke' 1637:372.
- gøre 1) (att di ville welgiøre oc loffue for hender) 'gøre så vel, være så venlig' 1638:586; 1640:607.
- 2) (LP wille welgiøre hanem skalckhed) 'godtgøre' 1639:430.
- lærd (wellerd) 'meget lærd', i titulatur til akademikere, bl.a. præster 1636:778 o.s.v.

- velment (wenligen oc welmientte) 'velvillig, i en god mening' 1636:335.
- velvillig (om hand iche weluillig thog det ware til sig) 'frivillig' 1638:181.
- venlig (en wenlig forliig) 'mindelig' 1636:83 o.s.v.
- venlighed (udj wenlighed ... for liigt) 'mindelighed' 1638:152.
- vere(-) (subst.) se uære(-).
- vere (verb.) se væрге og være.
- vering se væring.
- vesterbedre (1/2 ager wester bedre) 'længere vestpå' 1638:447 o.s.v.
- vesterhus 'tværfløj i vestsiden af en gård' 252; 1636:102 o.s.v.
- vid (saa uitt imellom offuen som nedem) 'bred' 1639:446.
- vide (subst.) (wide oc wegtegt) 'retsregler for landsbysamfund' 173, 235; 1636:728 o.s.v.
- vide (verb.) 1) (witte [präteritum] den for en willig winde; att hand ... schal haffue witt bemelte quitantz for wloulig) 'beskyldte for, regne for' 1636:75 o.s.v.
- 2) (wiide sig det selff) 'tilskrive, takke sig selv' 1636:518 o.s.v.
- 3) (for:ne HP widende) 'have kendskab til' ('med kundskab om HPs ulovlighed') 1636:208.
- videbrev (wiidebreef) 'den skrevne samling af vedtægter for landsbysamfund' 1637:121, 243 o.s.v.
- videlse (it huß, 5 fag lang, halffparten aff wielsen paa den eniß iord oc 1/2 parten aff wielßen paa den andens iord) 'bredde' 1637:832.
- videpenge (wiidepenge) 'pengestraf, bøde (if. landsbyvedtægten)' 1638:226.
- videstok (den wiide stock belangende) 'karvestok, hvorpå ved indsnit optegnedes de bøder, landsbysamfundets medlemmer skulle betale for overtrædelser af viden' (se ovf.) 234; 1637:337, 387 o.s.v.
- vidnesbyrd 36.
- vidtbegrebet (it stor oc wittbegrebitt sogen) 'af stort omfang' 1638:673.
- vidtløftighed (wittle(u)fftighed) 'ulejlighed, ubehagelig situation' 1636:335.
- vige fra (BC wiigte fra sin wogen) 'gå bort fra, forlade' 1640:472.
- vilde dyr 206.
- vilde planter 205.

- vildig (en willig winde; worderitt ... weldigen) 'partisk' 1636:75; 1637:28 o.s.v.
- vilje 1) (for willie oc wenschabß schyld) 'fred, forlig' 1638:125.
- 2) i forbindelsen med vilje (om di wille met willie udlege iord) 'frivilligt, med fri vilje' 1636:112 o.s.v.
- vilkårspant (wilckorß pantt) 'pant som tilfalder ihænderen, når det ikke indløses i rette tid' 127; 1636:263.
- vindebroer 283.
- vindekilde (1 wind kielde) 'vindebrønd' 1639:200.
- vindser (windtzer) 'bismervægt' 1636:532 o.s.v.
- vindue (winderne wor bortte aff stuen) 'vinduesrude' 1637:122.
- vinduegård (winduegaard) 'lille have uden for vinduerne' 1638:412.
- vinduehul (wiindeholerne, windue holer) 'hul i vinduesramme (efter at glasset er fjernet)' 1637:122; 1640:432.
- vinduer 253.
- vinter 691; i forbindelsen sætte til vinter (kiør aff alderdom icke er tienlig att sætte til wintter) 'sætte på stald for vinteren' 1638:15.
- virke (i en død wircke) 'bistade' 1637:629 o.s.v.
- vis 1) (hendis wiße bud) 'bemyndiget, med fuldmagt' 1636:35 o.s.v.
- 2) (en wise pantt) 'sikker' 1638:67 o.s.v.
- wisgøre (haffuer wiß giort mig) 'underrette, oplyse' 1636:770.
- wisning (sette loffning oc wisning) 'sikkerhed, kaution' 1639:139.
- wisse bud 31, 309.
- witterlig (aff ret witterlig giæld; som witterlig vaar) 'uomtvistelig, ubestridelig og ubestridt' 1636:17, 23, 32 o.s.v.
- witterlighed 'vidnesbyrd, bevis' 1636:90.
- wogne 330.
- wognhave (en par vogenhaffuer) 'sidestykke i vognkasse' 1640:42.
- wognkurv (wogenkorffue) 'kurvefading', spec. om løs kurvefletning, der kan anvendes i arbejdsvogn som bagsække 1637:320 o.s.v.
- wognkøb (wogen kiep) 'opstander, som vognfjælene hviler imod' 1636:494; 1639:275 o.s.v.
- wognrede (2 wogen reder) 'vognaksel' 1638:601.
- wognredskab (alle wogen redschab oc ploug redschab) 'tilbehør til en vogn, vogntøj' 1636:102 o.s.v.

- vognskjul (1 fag wogenschiul) 'vognskur' 1640:233.
- vognstelde (2 gammel wogenstelder) 'stykke, som hjulakslerne sidder på' 1637:350; 1638:621.
- vognægt (wogen egte, wogen echte) 'transport med vogn' 1637:82 o.s.v.
- vogtning 361.
- vokse af (tretter ... som er her voxen aff nogen enge oc iord-schylder) 'udspringe af, stamme fra' 1640:274.
- vold 134.
- volddrive (di wille iche saa haffue deriß korn wolddreffuen, som hand gjorde met hannß creter) 'drive kvæg ind på fremmed grund (og dermed ødelægge kornet)' 1638:576.
- voldgift 15, 236.
- voldgiftsafgørelse 15.
- voldgiftskendelse 15.
- voldgiftsmand (woldgifftsmends affsigelbes indhold) 'person, som får overdraget at afgøre en sag ved voldgift' 15; 1637:19.
- voldgiftsmål 'sag der er indbragt til voldgift' 1636:258.
- voldgiftsvidne 'skriftligt vidnesbyrd om voldgiftskendelse' 1636:215 o.s.v.
- voldgive (woldgaff) 'overgive en sag til afgørelse ved voldgift' 1637:6 o.s.v.
- Vor frue dag (i faste) 'Mariæ bebudelsedag 25/3' 1636:140 o.s.v.
- Vor frue dag (i høst) 'Mariæ fødselsdag 8/9' 1636:21 o.s.v.
- vox se vags.
- vrag 110.
- wride (en wrein suøbeschafft) 'flette, sno' 1638:381.
- wræg (haffuer brugt det 2 wreg igienom) 'tilsætningsperiode' (?) 1636:757; 1637:518.
- vurdering 25, 105, (af pant) 128.
- vurderingsvidne (worderings vinde) 'tingsvidne om vurdering' 1637:115 o.s.v.
- wæd (til wedt oc pantt for sin giæld) 'pant, sikkerhed' 1636:362; 1637:523, 914; 1638:67; 1639:60; 1640:261.
- wæde (sede oc vede; sede oc wæe) 'græsning' 1636:362; 1640:261 o.s.v.
- wægge 253.
- wæggerkurv (3 wegerkorffue) 'kurv flettet af pilekviste' 1637:373.
- wægt 677.
- wælde (met welde oc macht) 'magt' 1636:67.

.tsadde (som vor graffuit weltt sader udj) 'græstørv' 1636:627.

se bruges bl.a. i følgende forbindelser:

1) i forbindelsen være om (der som hun wille haffue en kierling att schiendis met, da schulle hun vere om en) 'undvære, søge forgæves efter' 1639:589.

2) i forbindelsen være over (vor offuer en wuillig siøn) 'overvære' 1637:48 o.s.v.

3) i forbindelsen være ved (were ved) 'rette sig efter' 1636:23; 1637:48 o.s.v.

else 1) (deriß huße oc werelße) 'bolig' 1638:150 o.s.v.

2) (hendis dagelige werelße) 'ophold' 1640:448.

sted (widste denem ingen werestedt) 'opholdssted' 1639:194.

ge (subst.) 1) (werge oc for suar) 'væрге, formynder' 1636:7 o.s.v.

2) (2 werger, weire) er et våben, snarest 'kærde' 1636:403; 1640:126.

ge (verb.) (vere COs fri hiemmel oc tilstand; da wille hand der for were hoß den gode mand selff) 'forsvære' 1636:21, 425.

geløs (øgen løb werie lobß; oc ladet samme fee gaa wereløß) 'uden opsyn' 1639:154; 1640:380.

gemål (wergemaaell) 'forsvar' 76, 77; 1636:46 o.s.v.

gepenge 'afgift til værgen (af umyndigs ejendom)' 1636:110.

ger 640.

ing (vering, wering) 'bolig' 251; 1636:20, 42 o.s.v.

ktøj 615.

st i forbindelsen til det værste (AL ... benechttet, att hand iche rørde HSs boghued ..., thil det werste for l danske sch.) 'end ikke' (?) 1637:648.

ster (giørn hoß weffstern) 'væver' 1637:340.

(2 puder met ingen word) 'betræk' 1637:176 o.s.v.

se også u- eller v-.

er forkortelse af welbiurdige (se velbyrdig) 1637:386.

Be se vase.

ttksom se uagtsom.

lret, -drecht, -drecht er voddræt 1636:11, 32, 457 o.s.v.

nal er vadmel 1636:704 o.s.v.

waff er udaf 1638:496.
 wage er våge eller snarere vove 1638:29.
 warde se vare.
 wdafflett se udavle.
 wdcopie se udkopie.
 wdermolß ting er vedermålsting (se der) 1639:530 o.s.v.
 wdest se uderst.
 wdgiæld se udgæld.
 wdleg se udlæg.
 wdlige se udlægge.
 wdommet se udømt.
 wdpięgte er præteritum af udpege 1638:455.
 wdsatte se udsætte.
 wdschiør se udsjør.
 wdschoen se udsjud.
 wdschreffuen se udskrive.
 wdsetings- se udsættings-.
 wdsette se udsætte.
 wdsettnings- se udsættnings-.
 wdtelge, wdtolde se udtælle.
 wduist(e) se udvise.
 wduorderede se udvurdere.
 wedschiltt se underskilt.
 wedmelß er vadmel 1636:400.
 wedt se væd.
 wee se væd.
 weffstern se vævster.
 weger, weget er præsens og præteritum af veje 1637:23.
 wegerkorffue se væggerkurv.
 wegtegt se vedtægt.
 weire se værge.
 wejmal er vadmel 1637:705.
 welb., welbiurdige se velbyrdig.
 welde se vælde.
 weltt sader se væltsadde.
 wende er præteritum af vende 1637:743.
 wendelig se uendelig.

ens er uens.
 ere se værgе (verb.) og være.
 erelbe se værelse.
 ereløb se værgeløs.
 erestedt se værested.
 erge(-) se værgе(-) (subst.).
 erie løb se værgeløs.
 ering se væring.
 erlighed er uærlighed 1639:214; 1640:55.
 erligt se uærlig.
 erste se værst.
 eyager se vejager.
 eyer se udejer.
 orwiitt se uforvidt.
 .dnuer er fejl for winduer 1639:394.
 .elsen se videlse.
 .gienkaldet se uigenkaldet.
 .ide(-) se vide(-).
 .igte se vige.
 .indeholerne se vinduehul.
 lckors- se vilkårs-.
 ld er præteritum af ville 1637:924.
 llie se vilje.
 llig se vildig.
 nde(r) (subst.) er vidne(r) 1636:1, 46, 114, 415 o.s.v.
 nde, winder, windet (verb.) er former af vidne (verb.)
 1636:2, 32, 34, 50, 521 o.s.v.
 nderne se vindue.
 ndesbiurd, -børd er vidnesbyrd 1636:10, 281 o.s.v.
 rcke se virke.
 ttbegrebitt se vidtbegrebet.
 ttw se vide (verb.).
 ttleufftighed se vidtløftighed.
 derfellett se underfølge.
 dte se unde.
 gfee(-) se ungfæ(-).
 ffuerschend se uoverskændet.

wogen- se vogn-.

wolcher se valke.

wond(e), wonden er præteritum og participium af vidne 1636:34,
520; 1637:1 o.s.v.

wong er vang 1636:485 o.s.v.

wonge se vange.

wonlig se vanlig.

word se vår.

worderings- se vurderings-.

wott er neutrum af våd 1636:533.

wreg se vræg.

wrein se vride.

wrygeligen se uryggelig.

wryget se urygget.

wrørendis se urørende.

wschichelighed se uskikkelighed.

wschifft er uskiftet 1637:112.

wsteffnit se ustævnet.

wtorsken er utærsket 1636:102 o.s.v.

wuillig se uvildig.

wære se uære.

yde (T beretter att haffue ytte; ytte oc klartgiorde) 'erlægge,
levere' 1637:11 o.s.v.

ydefærdig (en ydferdig nød) 'i en tilfredsstillende tilstand
til at kunne ydes' (se ovf.) 1637:485 o.s.v.

ynde (i ynde oc minde) 'mindelighed, enighed' 1640:365.

yngel 1) (wld oc yngel [om får]) 'afkom' 1638:526.

2) (alle di bj ... paa øngel) 'formering' 1638:526.

ytte se yde.

æ se e.

æg (i wester eg nj schar oc noget meere; eng ... som wor sla-
gen ... imellum eg oc ende) 'kant af eng' 1636:565;
1638:424; 1640:549.

ægt (egtte, egtter) 'pligtkørsel' 114, 306; 1636:127 o.s.v.

ægte (fød ... aff erlig, echte forældre) 'ægteviede' 1638:639.

ægtefæller 86.

ægteskab 85.

ære 83, 602.

ækrænkelser 73.

ærrørig (ærrørige talle; errørige snack) 'ækrænkende' 1639:
214.

ærlig (erlig mand) 'retskaffen i retslig og moralsk henseende'
1636:20, 22 o.s.v.

æske (eschett borgen aff AL) 'retsforfølgelse en ved retten god-
kendt fordring' 1636:147 o.s.v.

æskning (eschening) 'retslig forfølgelse af en ved retten god-
kendt fordring' 1636:745 o.s.v.

æskningsvidne (eschenings vinde) 'tingsvidne om æskning' (se
ovf.) 1637:489.

øde (adj.) (kalgaard som laa øde) 'ubenyttet og i forfald'
1636:328 o.s.v.

øde (verb.) (eller du vilt øde mig) 'gøre skade, fordærve, øde-
lægge' 1636:494.

ø 1) (heste eller øg) 'hoppe' 352; 1637:4 o.s.v.

2) som skældsord 1636:449.

øgrappe (paa samme ager kunde di kiende heste eller øgrapper)
'fodspor af hoppe' 1640:622.

ø 389.

ølsalg 444.

øngel se yngel.

øret (1 ørett bøtte) 'forsynet med ører, hanke' 1640:143.

øretbalje (2 øretballer) 'balje forsynet med ører, hanke'
1637:605.

ørtug (ørt(t)e) er et kornmål 672; 1636:6, 304, 533 o.s.v.

østerhus 'tværfløj i østsiden af en gård' 252; 1636:102;
1637:350.

østerlang er muligvis et stednavn 1639:192.

østerß er østerste 1637:115.

øe(n) er okse(r) 1637:389; 1639:475 o.s.v.

(aff deriß enge) 'på' 1636:530.

øben (2 oben schiffuer) '?' 1637:396.

- åbenbar (ganget thil obenbare schriffte) 'offentlig' 1636:469.
- åbod (aabod) 'engareal, som er lagt til, f.eks. på grund af uretfærdigheder i forbindelse med udskiftningen' 1637:475, 770.
- åbrink (aae brincken) 'høj, brat åbred' 1640:56.
- ålam (2 aalame) 'hunlam' 1639:497, 564.
- ålehammer (2 aalhamer; en ny aalhammer) 'redskab til at fange ål med, åleruse' 1637:270 o.s.v.
- årets inddeling 691.
- åring (10 gammel faar oc 6 aaringer) 'årgammelt dyr' 1638:151.
- åringplag (en liden graaschimlett aaring plag) 'årgammel plag' 1639:462.
- åringsfår (14 aarings faar) 'årgammelt får' 1637:112.
- årligen i forbindelsen årligen år 'år for år' 1638:526.
- årsmål (naar for:ne aarßmaale er ude) 'åremål, antal af år' 1637:112 o.s.v.
- årtid (PPs aartide) 'åremål' 1638:307 o.s.v.
- åråd (den aaraad han wor offuersoern) 'overfald (med drab til følge)' 70; 1636:516; 1637:217 o.s.v.
- årådsbøde (aaraadß bøder) 'bøde for åråd' (se ovf.) 1639:270 o.s.v.
- åsted (astederne) 'sted hvorom der er tale eller hvor en begivenhed finder sted' 1636:290 o.s.v.
- åvende (ind til hiede oc moße paa støder oc affuender) 'vende på (med ploven)' 1640:512.

I serien af »Ældre danske tingbøger« har Selskabet indtil nu udgivet følgende:

Herlufsholm birks tingbog 1616–33. Ved Karen Marie Olsen. 1954–59. 78 kr. (52 kr.)

Sagregistre til Herlufsholm birks tingbog 1616–33. Ved Ole Fenger, J. Kousgård Sørensen og C. Rise Hansen. 1979. 40 kr. (30 kr.)

Aasum herreds tingbøger 1640–48. Ved Aksel E. Christensen og Troels Dahlerup. 1956–62. 144 kr. (96 kr.)

Skast herreds tingbog 1636–40. Ved Poul Rasmussen. 1954–69. 213 kr. (142 kr.)

Sagregistre til Skast herreds tingbog 1636–40. Ved Ole Fenger, J. Kousgård Sørensen og C. Rise Hansen. 420 s. 100 kr. (80 kr.)

Sokkelund herreds tingbog 1621–22 og 1624–37. Ved Ole Karup Pedersen, Karen Marie Olsen og Poul Olsen 1956–74. Samlet tilbud (inkl. bindet 1624–25): 300 kr. (214 kr.)

Sælges tillige i hæfter à kr. 10. for årgangen 1624–25 og registret 1630–37 dog à kr. 40 (30 kr.)

De anførte priser er dels bogladeprisen, dels i () en særpris, der er gældende for medlemmer af amtshistoriske samfund og andre foreninger under Dansk Historisk Fællesforening, studerende m.fl. Bøgerne kan bestilles på Landbohistorisk Selskabs kontor, adresse: H.C. Andersens Boulevard 38, 1552 København V, Tlf. (01) 14 26 20, mellem kl. 9.30 og 13.00 (postkonto nr. 409 27 75). Priserne er eksklusive moms og porto.